ISTITUTO ORIENTALE DI NAPOLI

ECCLESIASTICO

Testo ebraico con apparato critico
e versioni greca, latina e siriaca

a cura di

FRANCESCO VATTIONI

NAPOLI 1968

A chi segue e incoraggia
questi studi

PREMESSA

Sono cordialmente grato al prof. J. Ziegler e all'editrice Vandenhoecke und Ruprecht di Gottinga perché, mediante N. Lohfink, mi hanno concesso di riprodurre il testo greco della loro edizione. Particolare riconoscenza a J. Swetnam per aver dato un'occhiata alle bozze del testo greco.

Un grazie sentito alla Poliglotta Vaticana perché mi ha permesso di riprodurre il testo latino dell'edizione critica della Volgata. J. Cribomont e G. D. Sixdenier meritano la mia imperitura gratitudine perché non solo hanno rivisto le bozze del testo latino da loro edito ma hanno anche caratterizzato le loro scelte critiche.

R. Le Déaut ha contribuito a questo lavoro rivedendo le bozze della letteratura rabbinica. Anche a lui il mio grazie!

F. V.

INTRODUZIONE

L'Ecclesiastico [1] è ancora avvolto, e non è una novità, nell'ombra di misteri troppo fitti perché si possa dire qualcosa di sicuro, specialmente sul testo originale. Né la scoperta dei frammenti ebraici nella Genizah del Cairo o nelle grotte di Qumran o nella fortezza di Masada né le recenti edizioni critiche del testo greco e della Volgata sono riuscite a rompere il denso velo che ricopre l'origine del libro [2].

Questa introduzione non pretende perciò di rischiarare i numerosi punti oscuri, ma si limita a raccogliere il materiale già noto per offrire, insieme al testo ebraico e alle principali versioni dell'Ecclesiastico, la possibilità di una indagine e di un tentativo, se pure esiste una probabilità di successo.

Si danno brevi notizie sul nome del libro, sul suo autore, sulla data della composizione, sul testo, perciò sui frammenti ebraici, sulle versioni, sulla diffusione dell'opera; si stende infine una bibliografia, abbastanza nutrita sebbene non completa, dei lavori specifici sul libro in questione.

Esprimo la mia più cordiale e viva gratitudine al professor Giovanni Garbini che ha voluto presentare agli studiosi questo mio lavoro che non vuol essere più di un comodo strumento di studio, dedicato specialmente agli studenti di letteratura ebraica e di esegesi biblica.

[1] Nelle introduzioni all'Antico Testamento e alle varie traduzioni si troveranno e le notizie e la bibliografia. Voglio ricordare qui A. Vaccari, in *Institutiones biblicae scholis accommodatae* II, 3, Roma, 1935, 54–65; nella sua traduzione della Bibbia ha tentato una ricostruzione dell'originale. Meritano una menzione particolare anche A. C. Sundberg, *The Old Testament of the Early Church*, in *Harvard Theological Studies*, 20 (1964) e il recentissimo commento di Dom H. Duesberg e Dom I. Fransen, *Ecclesiastico*, Torino, 1966.

[2] A. Dupont-Sommer, *Les écrits esséniens decouverts près de la Mer Morte*, Parigi, 1964, 309, ha prospettato in modo breve e chiaro il problema letterario.

IL NOME

Il libro è conosciuto generalmente sotto due nomi principali: *Ecclesiastico* e *Saggezza di Sirach* [3]. Il secondo sembra più antico e, probabilmente, originale; il primo è posteriore, secondario e usato prevalentemente dai Latini, se si eccettua Fozio, *Biblioteca*, 111 [4]. Tra gli studiosi della fine del secolo scorso e degli inizi del presente, il primo nome sembra riscuotere la preferenza e continua a essere usato più spesso nonostante il pericolo di confusione con l'Ecclesiaste nelle citazioni. Perciò i Benedettini dell'abbazia di San Girolamo, nella prefazione all'edizione critica della versione latina dell'opera, scrivono che il nome « Ecclesiastico » « removeri decet, ne cum Ecclesiaste confusio oriatur ». Ignoro quali saranno le possibilità di successo per così gentile e garbato invito.

In parecchi manoscritti dei LXX il libro è chiamato « Saggezza di Gesù figlio di Sirach » [5]: più precisamente, nel codice sinaitico *σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Σειραχ*, nell'alessandrino e nel palinsesto di S. Efrem *σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Σιραχ*, nel vaticano e nelle edizioni derivate *σοφία Σειραχ* [6]. Nella versione siriaca il titolo è *Ktb' djšw' br šm'wn 'sjr'* [7] *dmtqr' hw ktb' ḥkmth dbr 'sjr'* (il libro di Gesù figlio di Simeone il prigioniero chiamato il libro della saggezza di Bar Asira) [8]. Si pensa che il nome originale del libro dovesse essere, come appare da molti manoscritti greci, « Saggezza di Gesù figlio di Sira » (*ḥkmt jšw' bn sjr'*) [9].

[3] L. Blau, in REJ, 35 (1897) 20–22 parla di tre nomi o titoli del libro: *spr mšljm, sprj bn sjr', spr ḥkmh* (T. G. *Sota* 24c).

[4] PG 103,382: *ὁ δὲ ὅλος σκοπὸς ὡσανεῖ ἑρμηνεῖαι τυγχάνουσι τῆς Γενέσεως, τῆς Ἐξόδου, τῶν Ψαλμῶν, τοῦ θείου Παύλου τῶν Ἐπιστολῶν, καὶ τῶν Καθολικῶν καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ.*

[5] Clemente A., *Pedagog.* I, 10 usa pure *ἐκ σοφίας Ἰησοῦ*; Girolamo, *Contra Pelagianos* (Vallarsi II, 717) anche solo *liber sapientiae*.

[6] Il correttore scrive *σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Σιραχ*.

[7] Sembra la corruzione di Sira che in siriaco dovrebbe significare « fibra » o « catena ». *Br sjrh,* come nel siriaco, si trova anche nel T. G. *Hagigah* 2,77c; *Lev. R.* 153.

[8] La versione araba ha un titolo più complesso: « Libro di Ishua figlio di Shirak, segretario di Salomone figlio di David, re di Israele a Gerusalemme ».

[9] Per esempio Girolamo, *In Sophoniam* III (Vallarsi VI, 731): *et de Jesu filio Sirach testimonium proferamus*; nell'epistola 67 (Vallarsi I, 303): *illud Jesu*; *In Abacuc* III (Vallarsi VI, 651): *iuxta Jesum filium Sirach, qui ait: Abyssum et sapientiam quis investigabit?*

Nel mondo occidentale il titolo è *Ecclesiasticus*. Il codice minuscolo greco 248 presenta una posizione di compromesso: *Ἐκκλησιαστικός. Σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Σιραχ*. D'altronde in alcuni codici latini si incontra il titolo *Liber Jesu filii Sirach*. Ugualmente presso alcuni scrittori cristiani latini si fa uso della stessa designazione [10].

« Ecclesiastico » nel mondo occidentale, e non solo, significa con ogni probabilità il libro della Chiesa per eccellenza. Rufino, *Commentarius in Symbolum Apostolorum* 38 (PL 21, 374–5) [11], si incaricherà di specificare che il titolo del libro non indica l'autore dell'opera: *Sciendum tamen est, quod et alii libri sunt, qui non canonici sed Ecclesiastici a majoribus appellati sunt id est, Sapientia, quae dicitur Salomonis, et alia Sapientia, quae dicitur filii Sirach, qui liber apud Latinos hoc ipse generali vocabulo Ecclesiasticus appellatur, quo vocabulo non auctor libelli, sed Scripturae qualitas cognominata est. Ἐκκλησιαστικός* [12] designava per i Greci il canone in uso presso la Chiesa (Clemente A., *Strom.* VI, 135, 3: *κανὼν ἐκκλησιαστικός*) e in genere quanto era in accordo con essa. Adottato dai Latini [13], il termine era da loro usato in modo quasi generale (*pacem ecclesiasticam* di Tertulliano, *De pudicitia* 22, 11) e, specialmente, per i libri che, sebbene non canonici e non derivati dal canone ebraico, erano considerati edificanti, adatti alla lettura nella Chiesa e utili all'educazione e all'istruzione.

La differenza del nome presso i Greci e i Latini è sottolineata da Origene, *In Numeros* 18, 3 (PG 12, 714): *in libro qui apud nos quidem inter Salomonis volumina haberi solet et Ecclesiasticus dici, apud Graecos vero Sapientia Jesu filii Sirach appellatur*. Atanasio, *Epistola festale XXXIX* (PG 26, 1437), insiste sul fatto dei libri non canonici tra i quali annovera la saggezza di Sirach: *ἀλλ' ἕνεκά γε πλείονος ἀκριβείας προστίθημι δὴ τοῦτο γράφων ἀναγχαίως, ὡς ὅτι ἔστι καὶ ἕτερα βίβλια τούτων ἔξωθεν, οὐ κανονιζόμενα μεν, τετυπτομένα δὲ παρὰ τῶν πατέρων ἀναγιγνώ-*

[10] Secondo A. Cowley–A. Neubauer, *The Original Hebrew of a Portion of Ecclesiasticus*, Oxford, 1897, il titolo sarebbe dovuto essere *dbrj mwsr bn sjr'*.

[11] Vale la pena di riferire quanto Rufino, loc. cit., dopo aver parlato della Sapienza, dell'Ecclesiastico, di Tobia, di Giuditta, dei Maccabei e del Pastore d'Erma, scrive a proposito di tali libri: *Quae omnia legi quidem in Ecclesiis voluerunt, non tamen proferri ad auctoritatem ex his fidei confirmandam. Caeteras vero scripturas Apocryphas nominarunt, quas in Ecclesiis legi noluerunt. Haec nobis a Patribus tradita sunt, quae* (*ut dixi*) *opportunum visum est hoc in loco designare, ad instructionem eorum qui prima sibi Ecclesiae ac fidei elementa suscipiunt, ut sciant ex quibus sibi fontibus verbi Dei haurienda sunt pocula.*

[12] Sul termine vedi G. W. H. Lampe, *A Patristic Greek Lexicon*, Oxford, 1962.

[13] Rimando a A. Souter, *A Glossary of Later Latin to 600 A.D.*, Oxford, 1949, 116 e a A. Blaise, *Dictionnaire latin-français des auteurs chrétiens*, Parigi, 1954.

σκεσθαι τοῖς ἄρτι προσερχομένοις καὶ βουλομένοις κατηχεῖσθαι τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον. Σοφία Σολομῶντος, καὶ Σοφία Σιραχ, καὶ Ἐσθήρ, καὶ Ἰουδίθ, καὶ Τωβίας, καὶ διδαχὴ καλουμένη τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὁ Ποιμήν.

A proposito del titolo « Saggezza ... », si deve ricordare che alcuni scrittori cristiani attribuiscono all'Ecclesiastico uno degli epiteti usuali della saggezza nel mondo ellenistico, πανάρετος [14]. Così Eusebio, *Chronicon* 2, 122 (PG 19, 502) [15]: κατὰ τοῦτον Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιράχ, τὴν καλουμένην Πανάρετον Σοφίαν συντάξας, αὐτοῦ τοῦ Σίμωνος ἐμνημόνευσεν. Lo epiteto è usato anche da Girolamo, *In Danielem* IX (PL 25, 545): *post quem alter Onias, cui successit Simon, quo regente populum, Jesus filius Sirach scripsit librum qui graece* πανάρετος *appellatur, et plerisque Salomonis falso dicitur.* Lo stesso autore, nella prefazione ai libri di Salomone (PL 29, 427–28), attribuisce il medesimo epiteto: *Fertur et* πανάρετος *Jesu filii Sirach et alius* ψευδεπίγραφος, *qui Sapientia Salomonis inscribitur. Quorum priorem Hebraicum repperi, non Ecclesiasticum ut apud Latinos, sed Parabolas praenotatum, cui juncti erant Ecclesiastes et Canticum Canticorum, ut similitudinem Salomonis non solum librorum numero, sed etjam materiarum genere coaequaret.* Giovanni Damasceno, *De fide orthodox.* IV, 17 (PG 94, 1180), attribuisce lo stesso epiteto alla sapienza di Salomone anziché a quella di Sirach: ἡ δὲ πανάρετος τουτέστιν ἡ Σοφία τοῦ Σολομῶντος καὶ ἡ Σοφία τοῦ Ἰησοῦ, ἣν ὁ πατὴρ μὲν τοῦ Σιρὰχ ἐξέθετο Ἑβραϊστί, Ἑλληνιστὶ δὲ ἑρμήνευσεν ὁ τούτου μὲν ἔγγονος Ἰησοῦς, τοῦ δὲ Σιραχ υἱός. ἐνάρετοι μὲν καὶ καλαί, ἀλλ᾽ οὐκ ἀριθμοῦνται, οὐδὲ ἔκειντο ἐν τῇ κιβωτῷ [16].

Clemente A., *Pedagog.* II, 10.99 ecc., chiama l'Ecclesiastico παιδαγωγός e talvolta lo cita come ἡ σοφία λέγει (*Ped.* I, 8; XII, 1) o ἡ σοφία παραινεῖ (*Ped.* I, 9; II, 7) o ἡ σοφία κέκραγεν (*Ped.* II, 2). La testimonianza citata di Girolamo (PL 29, 437–38) parla di un titolo o nome dell'Ecclesiastico (*Parabolas*) che sottolinea la struttura della composizione e l'affinità con il libro biblico dei Proverbi. La caratteristica sarà messa più tardi in evidenza anche da Saadia [17]. Inoltre nella letteratura rabbinica più recente le citazioni di

[14] Cf. W. L. Knox, *The Divine Wisdom*, in JTS, 38 (1937) 230–237.

[15] Vale la pena di riferire anche la traduzione di Girolamo (Vallarsi VIII, 586): *Judaeorum Pontifex Maximus Simon Oniae filius clarus habetur, sub quo Jesus filius Sirach Sapientiae librum componens, quem vocant Panaretum, etjam Simonis in eo fecit mentionem.*

[16] Sono quasi le stesse notizie che si trovano in Epifanio, *De mensuris et ponderibus* 4 (PG 43, 244) dove si trova anche l'epiteto, ma attribuito al libro della Sapienza. Si veda anche Metodio, *Symposion*, II, 7 (G. N. Bonwetsch, *Methodius*, Lipsia, 1917). Per la bibliografia ulteriore rimando a A. Vaccari, loc. cit. 55, n. 2.

[17] *Spr hglwj* (ed. Harkavy p. 151, ll. 11–12).

Ben Sira sono introdotte dalla formula *hmšl 'mr*. T. B. *Megillah* 16a conosce anche *mšlj bn sjr'*, mentre Rabbi Joseph [18] distingue tra *spr bn sjr'* [19] e *mšlj bn sjr'*: « Ecco, il libro di Ben Sira è diverso dai proverbi di Ben Sira perché nei proverbi di Ben Sira c'è una dottrina utile ed è permesso leggerli » [20]. Il M. *Tanḥuma ḥqt* § 1 conosce ugualmente *mtl' 'mr bn sjr'* [21].

Nel Talmud il titolo è generalmente il « libro di Ben Sira » [22]. Saadia [23], oltre ad aver sottolineato l'affinità con il libro dei Proverbi, cita l'Ecclesiastico come « libro dell'istruzione » (*spr mwsr*), mentre altri rabbini [24] lo chiamano « istruzione di Ben Sira » (*mwsr bn sjr'*) [25].

L'AUTORE

Sebbene le indicazioni del libro siano molto chiare circa l'autore, non manca una serie di tradizioni diverse che attribuiscono ad altri la composizione della raccolta.

Eccli. 50,27 offre con evidenza l'informazione sull'autore: *lšm'wn bn jšw' bn 'l'zr bn sjr'* (= di Simeone figlio di Gesù figlio di Eleazaro figlio di Sira). In *Eccli.* 51,30 si ha invece *'d hnh dbrj šm'wn bn jšw' šnqr' bn sjr'* (= fin qui le parole di Simeone figlio di Gesù che è chiamato figlio di Sira). Più oltre lo stesso passo dice: *ḥkmt šm'wn bn jšw' bn 'l'zr bn sjr'* (= saggezza di Simeone figlio di Gesù figlio di Eleazaro figlio di Sira). L'aggiunta « Simeone figlio di » dovrebbe provenire da *Eccli.* 50,1 (*šm'*-

[18] Si veda il testo in S. Schechter, in JQR, 12 (1900) 461.

[19] Credo che si tratti della distinzione tra il libro deuterocanonico e tutte le altre composizioni che vanno sotto il nome di Ben Sira, quali gli alfabeti. Sui due alfabeti di Ben Sira cf. I. Lévi, *Les deux alphabets de Ben Sira*, in REJ, 53 (1907) 62–66; S. Poznanski, *La version espagnolle des alphabets de Ben Sira*, ibidem, 279–280. Per una terza versione dell'alfabeto di Ben Sira cf. A. M. Habermann, *Alphabet of Ben Sira. Third Version* (*Ms. Hebr. 2203*), in *Tarbiz*, 27 (1957–58) 190–202. Si veda anche E. Marmorstein, *A Note on the « Alphabet of Ben Sira »*, in JQR, 41 (1950–51) 303–306.

[20] Si vedano anche *Ḥagigah* 13a, *Niddah* 16b, *Berakot* 11b; *Eccle.* R. 12, 12. Si trova anche « libri di Ben Sira » (*sprj bn sjr'*) in T. G. V 28a; *Sanhedrin Tosefta Jadajm* II, 13.

[21] In *Eccli.* 50,27a si incontra *mwsr škl wmwšl.*

[22] *Ḥagigah* 13a; *Niddah* 16b; *Berakot* 11b; T. G. *Berakot* 7,2 (*bsjpr' dbn sjr' ktjb*) = T. B. *Ketubot* 48a; T. B. *Sanḥedrin* 100b; *Jebamot* 63b; M. *Tanḥuma Gen. mqs* § 10, p. 51b; T. B. *Baba Batra* 98 b; *Jalqut, Prov.* § 956; *Baraita Kallah* 7b; *Eccle. R.* 12,12.

[23] Loc. cit.

[24] Cf. Box e Oesterley, in R.H. Charles, *The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament*, I, Oxford, 1913, 271.

[25] È evidente il numero delle varianti circa il titolo o nome del libro.

wn bn jwḥnn hkhn = Simeone figlio di Johanan sacerdote) che è forse il nome reale di Simeone, chiamato da Giuseppe (*Ant. Giud.* XII, 224) *Σίμωνι τῷ παιδί,* Simeone II del tempo di Tolomeo II e Antioco III [26]. Secondo S. Schechter e C. Taylor (*The Wisdom of Ben Sira*, 65) è più probabile che il nome dell'autore sia Simeone. Saadia (*Spr hglwj*, p. 151, ll. 11–12) ha *šm'wn bn jšw' bn 'lj'zr bn sjr' ḥbr spr hmšlm* (= Simeone figlio di Gesù figlio di Eliezer figlio di Sira compagno del libro dei Proverbi).

Nei manoscritti greci il nome dell'autore è Gesù Sirach o semplicemente Sirach, mentre presso Clemente A., *Strom.* I, 10 si trova anche solo Gesù (*ἄκουσον ἐκ τῆς σοφίας 'Ιησοῦ*). Ugualmente presso Girolamo, *Epist.* 67 (Vallarsi I, 303). In *Eccli.* 50,27 i manoscritti leggono: *'Ιησοῦς υἱὸς Σειρὰχ 'Ελεαζαρ ὁ 'Ιεροσολυμείτης* cui la correzione del codice sinaitico aggiunge un particolare *ἱερεὺς ὁ Σολυμείτης* (cf. l'ebraico di 50,1). « Eleazaro » è omesso dal codice 248, dalle edizioni Complutense e Sistina, dalla Volgata e dalla Peshitto che omette il passo intero. La siroesaplare dà come nome dell'autore « Gesù figlio di Sira di Eliezer », ma il titolo usuale nella Bibbia siriaca (anche nella poliglotta di Londra) menziona « Gesù figlio di Simeone ». Il nome di Simeone dovrebbe essere legato in modo saldo all'autore del libro nella Chiesa sira. Perciò l'ebraico sarebbe una conflazione del greco e del siriaco per l'albero genealogico dell'autore che, secondo il greco, si deve stabilire in tal modo: Gesù, Sirach, Eleazaro. Secondo il siriaco gli ascendenti sarebbero: Gesù, Simeone, Sira. Il prologo greco del traduttore (l. 7) parla di « mio nonno Gesù » (*ὁ πάππος μου 'Ιησοῦς*). La tendenza all'anonimia nel mondo antico o la non eccessiva cura per il nome dell'autore e la frequenza della pseudonimia probabilmente hanno facilitato la incertezza sulle generalità dell'autore.

Presso gli Ebrei del periodo cristiano l'autore dell'Ecclesiastico è chiamato semplicemente Ben Sira e Bar Sira. Però Saadia, *Spr hglwj* (ed. Harkavy p. 178, l. 8) cita *Eccli.* 3,21 come « saggezza di Eleazaro ben Irai ». Il T. G. *Ḥagigah* 2,77 c cita *Eccli.* 3,21 in questo modo: *rbj l'zr* (cioè *'l'zr*) *bšm br sjrh* (= rabbi Eleazaro in nome di Bar Sirah). Ugualmente *Gen. R.* 8, 12 b: « Rabbi Eleazar dice in nome di Ben Sira ». Il M. *Tanḥuma*, *Gen. mqs* 10, p. 51 b ha: *'/r/ 'l'zr* (= dice r. Eleazaro). Si potrebbe concludere che la tradizione rabbinica abbia insistito anche sulla esistenza del nome Eleazaro. Comunque si ha l'impressione che,

[26] Prendo le informazioni da R. Marcus nell'edizione Loeb vol. VII, pp. 732–736. Il Talmud Babilonese *Megillah* 10a si riferisce a Onia IV (Giuseppe Flavio, *Ant. Giud.* 13,62); secondo M. Simon in *Babylonian Talmud* (ed. I. Epstein), Londra, 1958, Simone il giusto appare in Tosefta *Sotah* XIII, 6–8 (M. S. Zuckermandel, *Tosefta*, Gerusalemme, 1937, 319), in T. G. *Joma* 39a (ed. Grotosin 1866), in T. B. *Joma* 39a.

trattandosi di un'opera che figura come la raccolta di vari proverbi, il raccoglitore non dovrebbe essere stato uno solo e che a un certo momento, quando l'opera si presentò unificata, forse i vari nomi si confusero e si addossarono a colui che appariva o il raccoglitore o l'autore principale.

Dal libro si sono spigolate varie notizie su determinati dettagli della personalità dell'autore: dal prologo (l. 10) e da 38,24–39,3 sembra risultare che era uno scriba; da 51,23 si vuole dedurre che era capo di una scuola; da 39,4 si tende a trovargli una posizione sociale alta; da 34,11. 12 (greco 31, 12.13) apparirebbero i suoi viaggi (cf. 51,13).

Tradizioni diverse accennano alla sua nascita prodigiosa e lo collegano al ciclo di Salomone mediante la moglie. D'altronde anche il titolo della versione araba connette l'autore a Salomone.

Sebbene Girolamo abbia scritto apertamente che l'attribuzione a Salomone era falsa, non pochi autori cristiani pensano a Salomone come all'autore del libro [27]. Così Clemente A. a più riprese ricorda Salomone come autore del libro: in *Strom.* VI, 16 usa l'espressione *ὥς φησι Σολομών* per *Eccli.* 3,1; in *Strom.* VI, 16 per *Eccli.* 24, 17. In *Strom.* VII, 16 per *Eccli.* 4,11 *φησὶν ὁ Σολομών*; per *Eccli.* 6,39 in *Strom.* II, 5 *παρὰ Σολομῶντος*; per *Eccli.* 15,10 in *Strom.* II, 5 *παρὰ τῷ Σολομῶντι* [anche per *Eccli.* 31(34), 8]. Origene, *In Numeros* cit., pone Ecclesiastico e Sapienza *inter Salomonis volumina haberi solet.* Cipriano ugualmente più volte riferisce a Salomone qualche passo dell'Ecclesiastico. In *Testim.* III, 1 si riferisce *Eccli.* 3,30 alla *Sapientia Salomonis*, in *Testim.* III, 6 si cita *Eccli.* 27,5 con l'espressione *apud Salomonem* (ugualmente in *Testim.* III, 12 per *Eccli.* 23,11; *Ad Fortunatum* per *Eccli.* 27,5; in *Testim.* III, 113 per *Eccli.* 4,10; *De opere et eleemosynis* 2 per *Eccli.* 29, 12; *Sententiae episcoporum* 27 per *Eccli.* 34,30). In *Testim.* III, 35 si ricorda *Eccli.* 5,4 con la formula introduttoria *apud Salomonem in Ecclesiastico* (anche in *Testim.* III, 51 per *Eccli.* 10,26; in *Testim.* III, 61 per *Eccli.* 5,9; in *Testim.* III, 86 per *Eccli.* 10,9; in *Testim.* III, 96 per *Eccli.* 4,29; in *Testim.* III, 97 per *Eccli.* 5,7; in *Testim.* III, 109 per *Eccli.* 7,35). In *Testim.* III, 53 così viene introdotto *Eccli.* 3,21: *item apud Salomonem in sapientia.* Nell'epistola 3,2 si fa una lunga preparazione a *Eccli.* 7,29: *sed et Salomon in spiritu sancto constitutus testatur et docet.* Nel *De singularitate clericorum* appare per

[27] Si veda anche F. Vattioni, *San Girolamo e l'Ecclesiastico*, in *Vetera Christianorum*, 4 (1967) 131–149. In *De civitate Dei* XVII, 20 (PL 41,554) Agostino scriverà: *Unus Sapientia, alter Ecclesiasticus dicitur, propter eloquii nonnullam similitudinem, ut Salomonis dicantur, obtinuit consuetudo: non autem ipsius, non dubitant doctiores.* E Isidoro da Siviglia, *De Eccl. off.* 12 (PL 83,749): *qui liber apud Latinos propter eloquii similitudinem Salomonis titulo praenotatur.*

Eccli. 25,11 la seguente formula: *sicut Salomon repetit dicens* (si veda anche il c. 18 per *Eccli.* 19,1). Sempre nella stessa opera, c. 4 per *Eccli.* 25,24: *quod Salomon ad nostram sollicitudinem memorat dicens.* Ibidem 6 per *Eccli.* 42,13: *quam Salomon sic comparat dicens* (anche nel c. 19 per *Eccli.* 42,14); ibidem 10 per *Eccli.* 9,4: *Salomon sic nos cautos efficit dicens*; ibidem 11 per *Eccli.* 9,9: *ita nos rursum Salomon docet* ... ibidem 19 per *Eccli.* 13, 15: *et ubi erit quod Salomon ait*; ibidem 20 per *Eccli.* 32(35),17: *qui per Salomonem ipsius legis sagacitate produntur*; ibidem 22 per *Eccli.* 32,20; *contra Salomonem dicentem*; ibidem 28 per *Eccli.* 14,8: *hos etjam Salomon denotat*; ibidem 22 per *Eccli.* 11,32: *quod Salomon manifestat dicens*; ibidem 42 per *Eccli.* 3,26: *sicut ipse iam tunc per Salomonem locutus est dicens*; ibidem 44 per *Eccli.* 3,26; *propter quod Salomon sic admonet dicens*; ibidem 45 per *Eccli.* 42,12: *de qua re nobis Salomon moderamen imposuit dicens.*

Tertulliano, *Scorpiace* 7,1 per *Eccli.* 4,11 ha *voce Salomonis.* Ilario da Poitiers, *Tractatus in psalmum LXVI, 9* dice: *et per Salomonem,* ma non si sa se citi *Prov.* 1, 7 o *Eccli.* 1,16.

Filastrio da Brescia, *De haeresibus* 28 afferma invece di Sirach: *illius qui scripsit post Salomonem, id est post multa tempora, librum unum Sapientiae.*

Girolamo, sebbene abbia recisamente scartato l'attribuzione a Salomone, scrive a proposito di *Eccli.* 2,3 (Vallarsi XI, 42): *quod Salomon beatissimus Propheta et satis illustris testatur et probat.* Altrove, *In Ezechielem homilia I* (Vallarsi V, 879) a proposito di *Eccli.* 7,9: *Vide Salomonem sapientissimum quid de Dei correptionibus suspicetur.* In *Ad amicum aegrotum* per *Eccli.* 20,20 (Vallarsi XI, 43): *sicuti Salomon sanctissimus testatur et clamat*; nel commento *In Ezechielem XXXIII* (Vallarsi V, 396) per *Eccli.* 20,32: *Salomon loquitur.* Nel commento *In Ecclesiasten X* (Vallarsi III, 472) per *Eccli.* 27,29: *siquidem et alibi ipse Salomon ait.* Nella composizione *Hortatur militem saeculi* (Vallarsi XI, 196) per *Eccli.* 31,5.6: *nam in Ecclesiastico per Salomonem loquitur divina sapientia.*

Agostino, *De doctrina christiana II,* 8 riferisce l'opinione secondo la quale la Sapienza e l'Ecclesiastico sono attribuiti a Salomone.

Se è vero che il canone o il frammento di Muratori ricorda l'Ecclesiastico, è anche vero che lo attribuisce al circolo degli amici di Salomone (*ab amicis Salomonis*).

Il concilio di Cartagine (397) can. 39 include cinque libri di Salomone tra i quali enumera anche l'Ecclesiastico. Il II concilio di Cartagine (419) conferma la posizione del precedente.

Acquista un certo interesse la questione del significato da dare a Sira. Si è pensato con una certa insistenza all'ebraico *sîr* (cf. Is. 34,13;

Am. 4,2) che significa « rovo » o « vaso » (Es. 16,3 ecc.); si sono ricercate spiegazioni dall'accadico e da altre lingue come l'egiziano e l'aramaico, ma senza molto successo. Allo stato attuale degli studi nessuna spiegazione offre le garanzie della sicurezza. Si può avanzare solo la spiegazione plausibile dalla forma del nome offerta dalla versione siriaca in cui Asira dovrebbe essere il prigioniero e dovrebbe richiamare in parte le avventure di Aḥiqar e la sua prigionia. Il legame tra il ciclo di Aḥiqar e quello dell'Ecclesiastico è d'altronde evidente. Un'altra spiegazione possibile si può trovare nel termine *šîr* quale appare in 1 Re 5,12 e in un passo del libro in questione (39,15: [*b š I j rwt*] [28] dove « canto » sarebbe espresso dalla forma *šjrh* = *šîrâh* (si veda Eccle. 12,4: *benôt ha-šîr*), ma bisognerebbe giustificare il passaggio dalla consonante *š* a *s*.

LA DATA

Difficilmente si riuscirà a precisare il tempo in cui il libro è stato composto [29]. E ciò in qualsiasi eventualità, sia il libro stato scritto di getto – cosa d'altronde molto improbabile poiché si tratta di una raccolta di sentenze – o sia passato attraverso vari stadi. Solo dopo un commento o un'analisi del libro in base a un materiale più ricco di quanto oggi si disponga, sarà forse possibile stabilire qualcosa di più sicuro circa la composizione e affrontare alcuni problemi di critica letteraria. Per limitarmi alla data in cui fu varato il libro quale oggi si conosce, ritengo interessanti due elementi: l'anno della edizione definitiva e l'anno della traduzione dallo ebraico in greco. Le due cose appaiono evidentemente concatenate, allo stadio attuale delle conoscenze, poiché l'anno della edizione definitiva è, almeno sostanzialmente, da ricavare partendo dall'anno della traduzione.

Ormai concordemente si ricorre al prologo del traduttore greco per la datazione. Il traduttore greco nel prologo (l. 27) afferma di avere intrapreso la versione nell'anno 38 del re Evergete (*ἐν γὰρ τῷ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει ἐπὶ τοῦ Εὐεργέτου βασιλέως*). Due re lagidi portano il nome di Evergete o Benefattore: Tolomeo III [30] o Evergete I (246–221) e Tolomeo VII, Evergete II (170–116) soprannominato Fiscone a causa del suo fisico pronunciato nel ventre secondo Giustino 38,8 (*erat et vultu deformis*

[28] Si vedano anche 47,15 (*šjrh*) e 47,17 (*bšjr*).

[29] Cf. A. Cadbury, *The Grandson of Ben Sira*, in HTR, 48 (1955) 219–225 = BT 7 (1956) 77–81; A. H. Forster, *The Date of Ecclesiasticus*, in ATR, 41 (1959) 1–9.

[30] La preposizione significa secondo alcuni « di », secondo altri « defunto ».

et statura brevis et sagina ventris non homini sed beluae similis). Il primo dei due Lagidi, figlio e successore di Tolomeo II Filadelfo, non può essere: è da escludere perché regnò solo 25 anni. La quasi unanimità degli studiosi riconosce in Tolomeo VII, Evergete II detto Fiscone, il re egiziano cui si riferisce l'annotazione cronologica del prologo del traduttore greco. Re associato dal 170 al 145, dopo la morte del fratello (145) governò da solo e, secondo Porfirio riferito da Eusebio (*Chronic.* I, 22; PG 19,202), datò gli avvenimenti dal momento in cui fu associato al potere. Secondo il computo sul regno di Tolomeo VII, l'inizio della versione greca dovrebbe essere stabilito nel 132 circa. Non è possibile stabilire quanto tempo sia stato impiegato per la versione.

L'anno della edizione definitiva del testo sul quale la versione greca è stata effettuata è quindi da ricercare partendo dal 132 circa, in base al-l'altra notizia fornita dal prologo del traduttore greco, il quale alla linea 7 chiama l'autore del libro *ὁ πάππος μου*. Se il termine greco ha il significato preciso di nonno, non è difficile stabilire la data della edizione definitiva. Se però ha il senso generico di antenato [31], rimane piuttosto problematico arrivare con una certa precisione alla data anche approssimativa della composizione definitiva. Nel primo caso l'edizione definitiva è da porre nel primo quarto del secolo secondo avanti Cristo (tra il 200 e il 170 a.C.); nel secondo caso tutte le opinioni sono possibili.

Non ha comunque trovato molto credito l'opinione di D. S. Margoliouth (*The Date of Ben Sira*, in *Gaster Anniversary Volume*, Londra, 1936, 403–408) secondo il quale *Eccli.* 44,16, ignorato dalla versione siriaca, proviene da Filone di Alessandria, *De Abrah.*, IV, 5, di cui il traduttore greco potrebbe essere contemporaneo. Ora, a quest'epoca, il monarca chiamato benefattore da Filone (*In Flaccum*, VI 133; *Legatio ad Caium* 183) sarebbe Augusto. Il traduttore greco sarebbe giunto in Egitto l'8 dell'era volgare. L'edizione definitiva dell'Ecclesiastico sarebbe del I sec. a.C., mentre la versione greca sarebbe avvenuta nella prima metà del I sec. d.C.

IL TESTO

Il problema del testo originale costituisce la maggiore difficoltà che il libro possa suscitare: in che lingua è stato scritto? I frammenti ebraici scoperti dalla fine del secolo scorso, fino a qualche anno fa rappre-

[31] L'ipotesi non può mancare di suggestione se si tiene presente il groviglio di possibilità quanto alla composizione del libro.

sentano la lingua e il testo originale? Comunque, il testo è finora rappresentato dai frammenti ebraici, dalla versione greca, dalla siriaca (Peshitto), dalla latina, dalla siroesaplare, dalle copte (sahidica, bohairica, achmimica), dall'etiopica, dalle armene e dalle arabe.

1) *I frammenti ebraici*

Nel prologo alla traduzione greca dell'Ecclesiastico si parla espressamente di versione dall'ebraico in greco. Girolamo nella prefazione alla sua traduzione dei libri di Salomone dice di aver trovato il libro in ebraico. Fino al 1896 tuttavia il testo ebraico era considerato irrimediabilmente perduto, salvo naturalmente il complesso delle citazioni fatte dai Talmud, dai Midrash, dagli scrittori ebrei medioevali ecc. Ma dal 1896 è iniziata la scoperta di molti frammenti ebraici che provenivano dall'Egitto e in grande parte dalla Genizah del Cairo. Ecco sommariamente la serie dei ritrovamenti:

1) Il primo foglio di Cambridge è stato portato in Inghilterra da Lewis e da Gibson nel 1896: ed è stato individuato come frammento dell'Ecclesiastico da S. Schehter. Contiene 39,15–40,7 ed è stato pubblicato da S. Schechter, *A Fragment of the Original Text of Ecclesiasticus*, in *Expositor*, 1896, 1–15 [32].

2) Nove fogli di Oxford appartenenti allo stesso gruppo portato da Lewis e da Gibson e individuati da Cowley e da Neubauer subito dopo, tra i numerosi frammenti ebraici e arabi. Contengono 40,9–49,11 e sono stati pubblicati da A. Cowley e da A. Neubauer, *The Original Hebrew of a Portion of Ecclesiasticus* (*XXXIX, 15 to XLIX,11*), Oxford, 1897 [33].

[32] Cf. E. Nestle, in TLZ, 1896, 418 s.

[33] A. Schlatter, *Das neu gefundene hebräische Stück des Sirach*, in *Beiträge zur Forderung christlicher Theologie* 1,5–6 (1897); R. Smend, *Das hebräische Fragment der Weisheit des Jesus Sirach*, Berlino, 1897: Id., in TLZ, 1897, 161–266. F. Perles, in WZKM, 11 (1897) 95–103; H. L. Strack, in *Theologisches Literaturblatt*, 18,26 (1892) 311–12; J. Touzard, *L'original hébreu de l'Ecclésiastique*, in RB, 6 (1897) 271–282; W. Bacher, *The Hebrew Text of Ecclesiasticus*, in JQR, 8 (1897) 543–562; I. Lévi, *La sagesse de Jésus, fils de Sirach*, in REJ, 34 (1897) 1–50; Id., *La sagesse de Jésus, fils de Sirach,* ibidem 294–296; L. Blau e I. Lévi, *Quelques notes sur Jésus ben Sirach et son ouvrage*, ibidem 35 (1897) 19–47; F. Perles, *Notes critiques sur le texte de l'Ecclésiastique*, ibidem 38 (1898) 48–64; I. Lévi, *Notes exégétiques sur un nouveau fragment de l'original hébreu de l'Ecclésiastique*, ibidem 210–217; A. Büchler, *Encore quelques notes sur le nouveau fragment de l'Ecclésiastique*, ibidem 39 (1899) 137–140; J. Halévy, *Étude sur la partie du texte hébreu de l'Ecclésiastique récemment découverte*, in RS, 5 (1897) 148–165.193–255.383–4; Mayer Lambert, in JA, 9 (1897) 344–350; N. Schloegl, *Ecclesiasticus (39, 12–49, 16) ope artis criticae et metricae in forman originalem redactus*, Vienna, 1901.

3) Undici fogli scoperti da S. Schechter tra i manoscritti che aveva portato dalla Genizah del Cairo: rappresentano frammenti di due manoscritti. Sette fogli appartengono al manoscritto di cui ai numeri 1) e 2) e contengono 30,11–31,11; 32,1bc–33,3; 35,9–20; 36,1–21; 37,27–31; 38,1–27; 49,12–51,30; due paia di fogli appartengono a un nuovo manoscritto e contengono 3,6b–29a; 11,34b; 12,2–16,26. Sono stati editi da S. Schechter e C. Taylor, *The Wisdom of Ben–Sira. Portions of the Book of Ecclesiasticus from Hebrew Manuscripts in the Caire Genizah* ..., Cambridge, 1899 [34].

4) I frammenti del British Museum individuati da G. Margoliouth: appartengono al manoscritto di cui al numero 1), contengono 31,12–31; 36,22–37,26 e sono stati pubblicati da G. Margoliouth, *The Original Hebrew of Ecclesiasticus XXXI 12–31, and XXXVI 22–XXXVII 26*, in JQR, 12 (Ottobre 1899) 1–33 [35].

5) Due fogli di un terzo manoscritto scoperti da S. Schechter tra i documenti del Cairo. Contengono 4,23b.30.31; 5,4–7.9–13; 25,8b–17 (in parte).18.19.20–23 (in parte). 24; 26, 1.2a e sono stati pubblicati da S. Schechter, *A Further Fragment of Ben Sira*, in JQR, 12 (Aprile 1900) 456–465.

6) Frammenti di I. Lévi; contengono 6,18–7,25 e appartengono al manoscritto di cui al numero 5), se si escludono 6,20–27.29–34.36.37; 7,3.5.6c–16.17–19.22. A un quarto manoscritto appartengono 36,24–28. Sono stati resi di pubblico dominio da I. Lévi, *Fragment de deux nouveaux manuscrits hébreux de l'Ecclésiastique*, in REJ, 40 (Gennaio 1900) 1–30 [36].

7) Due fogli di Adler scoperti da S. Schechter: contengono 7,29–12,1, appartengono al manoscritto di cui al numero 3) e sono stati pubblicati

[34] S. Schechter, *Genizah Specimens*, in JQR, 10 (1898) 197–206; cf. J. Halévy, in RS, 7 (1899) 370–372; I. Lévi, *Les nouveaux fragments hébreux de l'Ecclésiastique de Jésus, fils de Sira*, in REJ, 39 (1899) 1–15; A. A. Bevan, *The Wisdom of Ben Sira*, in JTS, 1 (1899) 135–143; W. Bacher, *Notes on the Cambridge Fragments of Ecclesiasticus*, in JQR, 12 (1900) 272–290; A. Büchler, *Encore quelques notes sur le nouveau fragment de l'Ecclésiastique*, in REJ, 39 (1899) 137–140.

[35] Cf. I. Lévi, *Les nouveaux fragments hébreux de l'Ecclésiastique de Jésus, fils de Sira*, in REJ, 39 (1899) 1–15.177–190.255–7; H. P. Chajes, *Notes critiques sur le texte hébreu de l'Ecclésiastique*, ibidem 31–36; S. Schechter, *The Hebrew Text of Ben Sira. The British Museum Fragments of Ecclesiasticus*, in JQR, 12 (1900) 266–272; A. Büchler, *Encore quelques notes sur le nouveau fragment de l'Ecclésiastique*, in REJ, 39 (1899) 137–140.

[36] Cf. H. P. Chajes, *Notes critiques sur le texte hébreu de l'Ecclésiastique*, in REJ, 40 (1900) 31–36; W. Bacher e I. Lévi, *Notes sur les nouveaux fragments de Ben Sira*, ibidem 253–257.

da S. Schechter, *Some Missing Chapters of Ben Sira*, in JQR, 12 (Aprile 1900) 466–480 [37].

8) Frammenti di Gaster: contengono 18,31–33; 19,12; 20,5–7.13; 37,19.22.24.26 e appartengono al manoscritto di cui al numero 5); sono stati editi da M. Gaster, *A New Fragment of Ben Sira*, in JQR, 12 (Luglio 1900) 688–702.

Tutti i frammenti elencati sembrano provenire dalla Genizah del Cairo e rappresentano quattro diversi manoscritti designati da S. Schechter e da R. Smend, *Die Weisheit des Jesus Sirach Hebräisch und Deutsch*, Berlino, 1906, V–XIII, con i simboli A, B, C, D.

A consiste di sei fogli e contiene 3,6b–16,26a; 18b (inserito dopo 6,17); 23,16.17 (inserito dopo 12,14); 27,5.6 (inserito dopo 6,22).

B consiste di diciannove fogli e contiene 30,11–36(33),3; 32(35)11–38, 27b; 39, 15c–51, 30.

C [38] consiste di quattro fogli: il primo contiene 4,23b; 30,31; 5,4–7. 9–13; 36,24a; il secondo contiene 6,18b; 6,19.28.35; 7,1.2.4. 6ab.17.20.21. 23–25; il terzo contiene 18,31b (in parte); 19,2a.3b; 20,5–7; 37,19.22. 24.26; 20,13; il quarto contiene 25,8.13.17–22. 23cd.24; 26,1.2a.

D [39] consiste di un foglio e contiene 36,29–38,1a.

Molti brani si trovano in più di un manoscritto. Il materiale ebraico che è stato recuperato ammonta a 1056 distici, per lo più interi. Se a questi se ne aggiungono altri otto che risultano dagli scritti rabbinici e che non sono contenuti nei manoscritti ebraici, si hanno 1064 distici nel testo ebraico su 1616 rappresentati nel testo greco, cioè circa i due terzi dell'intera opera. Inoltre 26 distici in ebraico non hanno un equivalente greco. Il manoscritto B inserisce dopo 51,12 un salmo di 16 versi composti sullo schema di Sal. 136.

Ecco alcune caratteristiche dei quattro manoscritti:

A contiene molti doppioni. Distici interi, ma talvolta un singolo distico, appaiono in due forme e ci sono casi di emistichi raddoppiati. Da un confronto del testo con quello degli altri manoscritti e delle versioni è chiaro che il manoscritto è stato glossato e largamente interpolato ed è inferiore a quello di B,C,D; esso concorda più con la versione siriaca che con quella greca.

[37] Cf. I. Lévi, *Notes sur les ch. VII, 29–XII, 1 de Ben Sira édités par M. Elkan N. Adler*, in JQR, 13 (1900) 1–17.331–332.

[38] I. Lévi chiama invece D questo manoscritto.

[39] I. Lévi chiama invece C questo manoscritto.

B ha alcuni distici in forma duplice: uno stico si trova talvolta in due o tre forme. Presenta molte letture marginali aggiunte da uno scriba persiano. Alcune di esse rappresentano un testo più antico, altre uno più recente di quelle del manoscritto. Di regola il testo del manoscritto è inferiore a quello delle lezioni marginali. In alcune parti, specialmente in 51,13–30, il testo è molto corrotto. B concorda più con il greco anziché con il siriaco ed è l'unico scritto sticometricamente.

C nei passi in comune con A è più corretto e contiene due passi che sono molto corrotti, cioè 5,11; 36,19a (24a nel greco). Concorda ora con il greco, ora con il siriaco, ma in alcuni casi presenta lezioni indipendenti.

D concorda largamente con le lezioni marginali di B. Come A e B il testo proviene forse originariamente dalla Persia.

Tutti i manoscritti contengono un largo numero di errori di scriba. Circa la data dei manoscritti non ci sono differenze molto larghe di vedute. Siccome sono documenti di carta, non possono essere anteriori al IX sec. d.C. e la data più recente non può superare l'inizio del sec. XII d.C. Il manoscritto C è forse il più antico e appartiene, secondo M. Gaster, in JQR, 12 [1900] 688 ss., alla fine del X o all'inizio del sec. XI d.C. Tutti gli altri possono essere assegnati con molta probabilità al sec. XI d.C. [40].

9) Foglio scoperto da J. Marcus tra i manoscritti della collezione Adler (Ms. Adler 3597) nella biblioteca del seminario teologico ebraico. Contiene 32,16–22; 33,1; 32,24; 33,2.4.5–32; 34,1 e appartiene a un nuovo manoscritto designato E. È stato pubblicato da J. Marcus, *A Fifth Ms. of Ben Sira*, in JQR, 21 (1931) 223–240 [41].

10) Foglio scoperto nel 1956 da J. Schirmann nella biblioteca dell'università di Cambridge, ma di provenienza dalla Genizah del Cairo. Appartiene al manoscritto B e contiene 15,1–20; 16,1–7. È stato pub-

[40] Per il testo dei frammenti ebraici scoperti alla fine del secolo scorso e agli inizi del presente cf. *Facsimiles of the Fragments hitherto recovered of the Book of Ecclesiasticus in Hebrew*, Oxford, 1901.

[41] Si veda anche J. Marcus, *The Newly Discovered Original Hebrew of Ben Sira (Ecclesiasticus XXXII, 16–XXXIV, 1). The Fifth Manuscript and a Prosodic Version of Ben Sira (Ecclesiasticus XXII, 22–XXIII, 9)*, Filadelfia, 1931; M. L. Margolis, *Notes on ' A Fifth MS. of Ben Sira '*, in JQR 21 (1931) 439s; M. Z. Segal, *The Fifth Manuscript of Ben Sira*, in *Tarbiz*, 2 (1931) 295–307; G. R. Driver, *Ecclesiasticus. A New Fragment of the Hebrew Text*, in ET, 49 (1937) 37–39; I. Lévi, *Un nouveau fragment de Ben Sira*, in REJ, 92 (1932) 136–145; A. Vaccari, *Ecclesiastici hebraice fragmentum nuper detectum*, in VD, 11 (1931) 172–178.

blicato da J. Schirmann, *A New Leaf from the Hebrew «Ecclesiasticus»* (*Ben Sira*), in *Tarbiz*, 27 (1958) 440–443 [42].

11) Fogli scoperti da J. Schirmann nella biblioteca dell'università di Cambridge, ma provenienti dalla Genizah del Cairo. Contengono 10, 9–20.22–24; 7, 21a; 10,25–31; 11,1–10 (manoscritto B); 3,14–18.21–22; 41,16; 4,21; 20,22–23; 26,2b-3; 26,13.15–17; 36,27–31 (manoscritto C). Sono stati pubblicati da J. Schirmann, *Some Additional Leaves from Ecclesiasticus in Hebrew*, in *Tarbiz*, 29 (1960) 125–134 [43].

12) Frammento trovato nella seconda grotta di Qumran: è su pelle e contiene 6,14–15; 1,19–20; 6,19–31. È stato pubblicato da M. Baillet, in *Discoveries in the Judaean Desert of Jordan. III. Les 'petites grottes' de Qumran*, Oxford, 1962, p. 75, nr. 18 [44].

13) Rotolo scoperto l'8 aprile 1964 in una delle casematte del muro orientale di Masada: ha come *terminus ad quem* il 73 d.C. e sembra anteriore a Erode. Contiene 39,27–43 ed è stato pubblicato da Y. Yadin, in *Eretz Israel*, 8 (1965) e, separatamente, *The Ben Sira Scroll from Masada*, Gerusalemme, 1965 [45].

14) Rotolo della grotta 11 di Qumran, col. XXII, 11–17–col. XXII,1: contiene 51,13–20. 30b ed è stato pubblicato da J.A.S. Sanders, in *Discoveries in the Judaean Desert of Jordan. IV. The Psalms Scroll of Qumran Cave 11* (11*QPsa*), Oxford, 1965, 79–85.

2) *La versione greca*

La versione greca è senza dubbio la più importante tra le versioni dall'originale ebraico non solo perché è la più antica e perché è stata accettata ufficialmente dalla Chiesa, ma anche perché in molti casi ha conservato una forma che rappresenta il testo ebraico originale meglio degli stessi frammenti ebraici.

[42] Cf. N. H. Tur–Sinai, *A New Leaf for the Classification of the Hebrew Book of Ben Sira*, in *Leshonenu*, 22 (1958) 213 ss.; E. Vogt, *Novum folium hebr. Sir 15,1–16, 7 MS B*,, in *Biblica*, 40 (1959) 1060 ss.

[43] Cf. E. Vogt, *Novi textus hebraici libri Sira*, in *Biblica*, 41 (1960) 184–190; F. Vattioni, *Nuovi fogli ebraici dell'Ecclesiastico*, in *Rivista Biblica*, 8 (1960) 169–179; A. Di Lella, *The Recently Identified Leaves of Sirach in Hebrew*, in *Biblica*, 45 (1964) 153–167 che ha fotografato di nuovo i fogli e ha corretto la lettura del primo editore. Nella raccolta delle varianti darò quindi la preferenza alla lettura di A. Di Lella.

[44] Cf. M. H. Segal, *Ben–Sira in Qumran*, in *Tarbiz*, 33 (1964) 243 ss. L'annuncio della scoperta è stato dato da M. Baillet, in RB, 63 (1956) 54 e in BA, 19 (1956) 81.

[45] Cf. S. Zeitlin, *The Ben Sira Scroll from Masada*, in JQR, 56 (1966) 185–190; J. T. Milik, *Un fragment mal placé dans l'édition du Siracide de Masada*, in *Biblica*, 47 (1966), 425 s; J. M. Baumgarten, *Some Notes on the Ben Sira Scroll from Masada*, in JQR 58 (1968) 323–27.

La versione greca è giunta sotto due forme: una rappresenta la versione del testo originale ebraico, l'altra sembra la versione di una recensione del testo ebraico.

La prima è contenuta nei grandi codici unciali Vaticano (B) [46], Sinaitico (ℵ) [47], Alessandrino (A) [48], nel gruppo dei corsivi 68,155,157, 296,307,308 e nelle edizioni Aldina e Sistina. La seconda è rappresentata in vari gradi dal gruppo dei corsivi 55,70,106,248,253,254 e dal manoscritto usato dal primo correttore (VII sec. d.C.) del codice Sinaitico (ℵ c.a.). Il minuscolo 248 [49] è il più rappresentativo.

La seconda forma è riflessa più o meno nella versione latina antica e nella Peshitto, nella siroesaplare e nella complutense ed è alla base delle citazioni di Clemente Alessandrino e di Giovanni Crisostomo. Il suo testo è caratterizzato dal grande numero di aggiunte all'originale: i manoscritti del gruppo 248 hanno circa 150 stichi in più, oltre i 90 conservati nei vari manoscritti della versione latina antica.

Il testo greco è qui riprodotto secondo la recentissima edizione di J. Ziegler, *Sapientia Iesu filii Sirach*, in *Septuaginta. Vetus Testamentum* XII/2, Gottinga, 1965.

3) *La versione latina*

La versione latina è fatta sul greco e su un testo che non era in ottime condizioni come non sono molto buoni i manoscritti latini che sono giunti a noi. Il largo numero di varianti che si notano tra il testo o i testi dei manoscritti e le citazioni negli scritti dei Padri della Chiesa latina [50] testi-

[46] C. de Tischendorf, *Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes*, Lipsia, 1887, II, 169–212.

[47] *Codex Sinaiticus Petropolitanus et Friderico–Augustanus* (H. e K. Lake), Oxford, 1922.

[48] J. E. Grabe, *Septuaginta interpretum ... Ex antiquissimo MS. codice Alexandrino*, I, Oxford, 1707. Per le edizioni Aldina (= cod. 744), Complutense (= cod. 248), Sistina (= cod. B), di Wechel (= cod. 768), Bos (= Sistina), Grabe (= cod. A), Holmes–Parson (= Sistina), Swete (= cod. B), di Rahlfs e per tutte le altre cf. J. Ziegler, op. cit. 40–53.

[49] J. H. A. Hart, *Ecclesiasticus. The Greek Text of Codex 248*, Cambridge, 1909; cf. M. L. Margolis, *Mr. Hart's « Ecclesiasticus »*, in JQR, 1 (1910) 403–418; R. Smend, in TLZ, 1909, nr. 23, 631–634.

[50] Per i padri africani cf. P. Monceaux, *La Bible latine en Afrique*, in REJ, 42 (1901) 129–176; 43 (1901) 15–49, specialmente p. 48.

moniano l'incertezza del testo conservato. San Girolamo si è astenuto dai ritocchi, almeno da quanto risulta dalla *Praefatio in libros Salomonis* (PL 29,427–8): *Porro in eo libro qui a plerisque Sapientia Salomonis inscribitur et in Ecclesiastico, quem esse Jesu filii Sirach nullus ignorat, calamo temperavi, tantummodo canonicas scripturas vobis emendare desiderans et studium meum certis magis quam dubiis commendare.* L'edizione critica del testo latino dell'Ecclesiastico è uscita recentemente e si deve ai Benedettini dell'abbazia di San Girolamo (Roma): *Biblia sacra iuxta latinam Vulgatam Versionem ad codicum fidei ... XII. Sapientia Salomonis. Liber Hiesu filii Sirach*, Città del Vaticano, 1963 [51].

Un'altra versione latina, più recente di quella conservata nella Volgata e con testo molto vicino a quello della edizione Sistina (*Vetus Testamentum iuxta Septuaginta*, Roma, 1857), è stata individuata in tre folii, di cui il primo fu ritrovato da C. Douais [52] nei fondi degli archivi dell'alta Garonna, nel 1895; gli altri due da A. Wilmart [53] nella Biblioteca Municipale di Tolosa nel 1921. I frammenti ritrovati comprendono *Eccli.* 21, 20–22,20; 22,27–23,10+24,38–25,11. La grafia risalirebbe al massimo al IX sec. Per D. de Bruyne [54] questa versione sarebbe la prova della revisione della Bibbia intrapresa da sant'Agostino.

4) *La versione siriaca* (*Peshitto*) [55]

Secondo P. de Lagarde e G. Bickell (*Ein alphabetisches Lied Jesus Sirach*' in ZKT, 6 [1882] 319–333, specialmente 330), la versione siriaca [56] dell'Ecclesiastico sarebbe stata eseguita sul testo ebraico diretta-

[51] Si aggiunga W. Baars, *On a Latin Fragment of Sirach*, in VT, 15 (1965) 280 s. Studi si troveranno in H. Herkenne, *De Veteris latinae Ecclesiastici capitibus I–XLIII una cum notis ex eiusdem libri translationibus aethiopica, armeniaca, copticis, latina altera, syrohexaplari depromptis*, Lipsia, 1899; D. de Bruyne, *Étude sur le texte latin de l'Ecclésiastique*, in RBén, 40 (1928) 5–48; Id., *Le prologue, le titre et la finale de l'Ecclésiastique*, in ZAW, 47 (1929) 257–263; C. U. Clark, *Some Itala Fragments in Verona*, in *Transactions of the Academy of Arts and Sciences*, 15 (1909) 5–18; P. Thilmann, *Die lateinische Übersetzung des Buches Sirach*, in *Archiv für Lexikographie und Grammatik* 8 (1893) 511–563; Id., *Die europäischen Bestandteile des lateinischen Sirach*, ibidem 9 (1894) 247–284; J. Ziegler, op. cit. 13–29.

[52] *Une ancienne version latine de l'Ecclésiastique*, Parigi, 1895.

[53] *Nouveaux feuillets toulousains de l'Ecclésiastique*, in RBén, 40 (1928) 5–48.

[54] *Saint Augustin. Reviseur de la Bible*, in *Miscellanea Agostiniana*, Roma, 1931, II, 578–585.

[55] Cf. Cl. van Puyvelde, *Versions syriaques*, in DBS, VIII, 834–883 e R. Smend, *Nachträgliches zur Textüberlieferung des syrischen Sirach*, in ZAW, 27 (1907) 271–275.

[56] Una delle due tradizioni è contenuta nella Poliglotta di Londra (Walton) vol. IV. Si veda W. D. McHardy, *Ben-Ze'eb's Edition of the Peshitta Text of Ecclesiasticus*,

mente. Essa concorda spesso con l'ebraico contro il greco: non è stata fatta però sul testo originale ma su una recensione dell'ebraico che sarebbe più vicina all'originale di quanto non lo siano gli stessi frammenti ebraici. Ciò rende la Peshitto valida per correggere, dove è necessario, l'ebraico conservato oggi dai frammenti, e la rende indispensabile per i brani in cui manca l'ebraico.

La Peshitto contiene un certo numero di stichi che si trovano o solo in ebraico o in manoscritti isolati greci e nella versione latina antica. In certi casi ha conservato il testo corretto dove l'ebraico e il greco si sono allontanati concordemente. In molti casi la Peshitto non è la traduzione dell'ebraico, ma del greco. Sembra probabile che il traduttore della Peshitto sia stato un cristiano.

I manoscritti della Peshitto sono pieni di errori di trasmissione. R. Smend (op. cit., CXXXVII in nota) ritiene che il primo manoscritto della Peshitto (Cod. Mus. Brit. 12142, VI sec. d.C.) [57] contenga dozzine di sviste ripetute dai manoscritti più tardivi. Inoltre la traduzione è superficiale, non accurata, abbonda di parafrasi: secondo lo stesso Smend sono omessi 370 stichi [58].

5) *La versione siroesaplare*

La versione siroesaplare è stata condotta su un manoscritto greco il cui testo era legato molto strettamente al codice minuscolo 253. È di valore considerevole a causa dell'eccellenza di molte sue lezioni, ma ha subito i ritocchi di un correttore. Venti aggiunte al testo dell'Ecclesiastico sono poste sotto asterisco. La versione siroesaplare è contenuta nel *Codex*

in ZAW, 61 (1945–8) 193 s. Per il commento ancora inedito di Iso'dad di Merw (morto verso l'850) cf. J. M. Vosté, *L'oeuvre exégétique de Théodore de Mopsueste*, in RB, 38 (1929) 382–395, 542–554.

[57] La seconda tradizione è contenuta in P. A. de Lagarde, *Libri Veteris Testamenti apochryphi syriace*, Lipsia–Londra, 1861 che è riprodotta in questa edizione manuale.

[58] Per la tradizione siropalestinese cf. F. Schulthess, *Christlich-palästinische Fragmente aus der Omajjaden-Moschee zu Damaskus*, in *Abhand. d. Kgl. Ges. d. Wiss. zu Göttingen*, Philos. hist. Kl., 3 (1905) 39 s.: *Eccli.* 45,25–46,8; H. Duensing, *Christlich-palästinisch-aramäische Texte und Fragmente*, Gottinga, 1906, 126: *Eccli.* 12, 18; 13, 3–4a.7.

Syro-Hexaplaris Ambrosianus photolithographice edidit A. M. Ceriani, in *Monumenta sacra et prophana VII*, Milano, 1874 [59].

6) *Le versioni armene* [60]

Si conservano due versioni armene dell'Ecclesiastico: esse non mancano di suscitare problemi particolari. La prima è stata pubblicata da J. Zohrab [61] in appendice alla sua Bibbia. Omette l'elogio dei padri, omesso ugualmente dai manoscritti latini più antichi, ed ha perciò solo i capitoli 1–43. Dopo 30,24, i cc. si presentano nell'ordine (numerazione di Swete) 30,25–29; 31(34),5–31; 32(35),1–26; 33(36),1–13; 34(31),1–(42); 35(32),1–3; 36(33),4–14. La trasposizione dei manoscritti greci è rigettata dalla prima versione armena che comporta alcune aggiunte (ai cc. 17,14; 20,26; 34,15 specialmente) ma, molto più spesso, omette parecchi versetti. Soprattutto il suo testo che, ordinariamente, sembra seguire il greco e talvolta la Peshitto, differisce talvolta e dall'uno e dall'altra. Ne deriva che invece di seguire la fonte greca o siriaca, il traduttore le riassume, condensando su un versetto le idee di diversi altri. Forse questo è il procedimento di quella che è stata la prima versione per parecchi libri della Sacra Scrittura. Non tutti i libri della Bibbia hanno avuto il medesimo traduttore ed è possibile che le norme di traduzione non siano state ovunque identiche.

La seconda versione armena dell'Ecclesiastico, inserita nella Bibbia di Bagratumi [62] secondo un solo manoscritto, segue chiaramente il greco, ma conserva nello stesso tempo elementi della prima versione. Essa omette

[59] Per il lavoro di Origene cf. E. Nestle, *Marginalien und Materialien*, Tubinga, 1893, 48–59; E. Klostermann, *Analecta zur Septuaginta, Hexapla und Patristik*, Lipsia, 1895, 17.26–29; A. Fuchs, *Textkritische Untersuchungen zum hebräisch. Ekklesiastikus*, in BS, 12,5, Friburgo, 1907; J. Ziegler, *Die hexaplarische Bearbeitung des griech. Sirach*, in BZ, 4 (1960) 174–185; Id., *Die Vokabel-Varianten der O-Rezension im griech. Sirach*, in *Hebrew and Semitic Studies G. R. Driver*, Oxford, 1963, 172–190; Id., op. cit. 57–63. La collazione della siroesaplare con il testo del codice B è stata eseguita da J. H. Hart, op. cit. 73–88. Per la recensione di Luciano cf. J. Ziegler, *Die Münchener griech. Sirachhandschrift 493*, in *Sitzungsberichte der bayer. Akad. der Wiss. Philos.-hist. Kl.*, Monaco, 1962, 4; Id., *Hat Lukian den griech. Sirach rezensiert?*, in *Biblica*, 40 (1959) 210–229; Id., op. cit. 64–69.

[60] Cf. L. Leloir, in DBS, VI, 812 s; J. Ziegler, op. cit. 33–37; P. Ferhat, *Vorläufiger Bericht über die armenischen Übersetzungen des Buches Jesus Sirach*, in *Theologie und Glaube*, 5 (1913) 661–663.

[61] Venezia, 1805, 1–13; IV, 4–40.

[62] Venezia, 1860, 681–704. Si vedano anche l'edizione della lettera di Geremia e dell'Ecclesiastico. Venezia, 1833; Oskan, Amsterdam, 1666; Dzovagan, *Les anciennes traditions arméniennes du livre de Sirach*, in *Sion*, 11 (1937) 109–114 (in armeno).

i cc. 8; 36; 37; 38(1–14) che si trovavano nella prima versione, ma ne conserva d'altra parte l'aggiunta a 20, 26, l'ordine da 30,24 e finisce con il c. 42. Nel 1927 il p. Ev. E. Durian[63] ha edito, secondo un manoscritto di Gerusalemme, i cc. 45,25–46,6 omessi nelle due Bibbie di Zohrab e di Bagratumi.

7) *Le versioni arabe*

La versione araba[64] è compiuta sul siriaco: cerca di presentare una forma elegante anziché una traduzione fedele ed è piena di parafrasi e sotto alcuni aspetti sembra influenzata dal greco. Secondo W. D. Mc Hardy[65], dal manoscritto Huntington 260 risulta che la versione araba ha sofferto nella trasmissione e il testo critico concorderebbe in alcuni luoghi con il siriaco contro il manoscritto di Parigi. Lo studioso israeliano M. Avi–Yonah (in *Antiquity and Survival*, II, 1957, 297) ha dato notizia di una traduzione araba (Sinai Arabic Ms. 155) trovata nel 1956 sul Sinai[66]; essa è stata fatta sul greco.

8) *Altre versioni*

Delle traduzioni copte la sahidica è di un certo valore in quanto è basata su un testo legato agli unciali greci[67].

[63] *Chapitres nouvellement trouvés de l'ancienne traduction arménienne du livre de Sirach* (c. 42,25–46,6), in *Sion*, 1 (1927) 246–250 (in armeno).

[64] Poliglotta di Londra (Walton); cf. H. Hyvernat, in DB, I, 846–855; G. Graf, *Geschichte der christlichen arabischen Literatur*, in *Studi e testi*, 118, Vaticano, 1944, I, 85–195; B. Botte, in DBS, VI, 807–810.

[65] *The Arabic Text of Ecclesiasticus in the Bodleian Ms. Hunt. 260*, in JTS, 46 (1945) 39–41.

[66] A. A. Di Lella, in *Biblica*, 44 (1963) 174 ha dato notizia che R. M. Frank sta pubblicando il manoscritto arabo del Sinai 155.

[67] Cf. B. Botte, *Versions coptes*, in DBS, VI, 818–822; J. Ziegler, op. cit. 29 s.; N. Peters, *Die sahidisch–koptische Übersetzung des Buches Ecclesiasticus auf ihren wahren Werth für die Textkritik*, in BS, III 3. Per la sahidica cf. P. de Lagarde, *Aegyptiaca*, Gottinga, 1833, 107–206; Id., *Mitteilungen*, I, Gottinga, 1884, 176–192. Per i frammenti cf. A. Ciasca, *Sacrorum Bibliorum fragmenta copto–sahidica Musei Borgiani II*, Roma, 1889, 219; E. Amelineau, *Fragments de la version thebaine de l'Écriture*, Parigi, 1889; Herkenne, op. cit. 24; O. von Lemm, *Sahidische Bibelfragmente*, in *Mélanges asiatiques*, 25 (1906). Per la bohairica cf. O. H. E. Burmester, *The Bohairic Pericopae of Wisdom and Sirach*, in *Biblica*, 15 (1943) 451–456; 16 (1944) 25–57.141–174.

La versione etiopica [68] è caratterizzata dalle molte parafrasi dovute al desiderio di spiegare il significato del greco da cui è tradotta [69].

Tutte le edizioni della Bibbia in lingua slava presentano il libro. Per alcuni aspetti si veda S. Graciotti, *La Bibbia paleoboema della Biblioteca di Brera*, Milano, 1964, *passim*.

LA NUMERAZIONE

I capitoli 30–36 dell'Ecclesiastico hanno subìto un riordinamento [70] in tutti i manoscritti greci superstiti, compreso il codice 248 [71], in tutte le traduzioni sorelle, eccettuate la Vetus Latina, la versione armena e la slava. Tra le versioni sorelle, quella araba del Sinai Arabic Ms. 155 [72] mantiene l'ordine dei capitoli della tradizione greca [73].

Poiché la siriaca è stata condotta sull'originale ebraico conserva il vero ordine dei capitoli. La versione araba condotta sul siriaco, quella contenuta nella poliglotta di Londra (Walton), contiene ugualmente l'ordine corretto. La Vetus Latina mantiene anch'essa ordine originale dei capitoli perché, secondo H. B. Swete, è stata eseguita su un prearchetipo del testo greco. Anche le due traduzioni armene seguono l'ordine primitivo: la prima sembra seguire il greco e talvolta il siriaco: la seconda è fatta evidentemente sul greco, ma conserva alcuni elementi della prima [74]. Perciò la disposizione secondo l'originale dei capitoli nelle due versioni armene è dovuta probabilmente all'influsso del siriaco. La posizione corretta dei capitoli nella versione slava è dovuta molto probabilmente all'influsso

Per l'achmimica cf. U. Bouriant, in *Memoires publiés de la mission archéologique sous la direction de M. Maspero I–II*, Parigi, 1885, 255.

[68] Cf. B. Botte, *Versions éthiopiennes*, in DBS, VI, 825–829; J. Ziegler, op. cit. 31–33.

[69] A. Dillmann, *Veteris Testamenti aethiopici t. V*, Berlino, 1894, 54–117; A. L. Ahlmark, in *Le monde oriental*, 26–27 (1932–33) 257–304; H. von Ewald, *Über eine zweite Sammlung aethiopischer Handschriften in Tübingen*, in ZDMG, 1 (1847) 1–43.

[70] Cf. A. A. Di Lella, in *Biblica*, 44 (1963) 173–179.

[71] Contro J. Hadot, in *La Bible, Bibliothèque de la Pléiade*, II, Parigi, 1959, 1806; M. H. Segal, *Sepher ben Sira' ha-šalem*, Gerusalemme, 1958, p. 56.

[72] Cf. A. A. Di Lella, loc. cit. 174.

[73] Cf. H. B. Swete, *An Introduction to the Old Testament in Greek*, Cambridge, 1930, VI–VII e O. F. Fritzsche, in *Kurzgefasstes exegetisches Handbuch zu den Apokryphen*, 5, Lipsia, 1859, 169 s.

[74] Cf. L. Leloir, in DBS, VI, 813.

della Vetus Latina. Difatti la versione slava occasionalmente va d'accordo con la Vetus Latina contro tutti i testimoni greci (R. Smend, op. cit. CXXXV). Da questi fatti si può concludere che alla fine del III sec. o al più tardi nel IV sec. lo spostamento dei capitoli nella tradizione manoscritta greca era ormai completato. Nessun manoscritto greco con l'ordinamento primitivo sembra essere sopravvissuto.

LA DIFFUSIONE

Il libro ha avuto un innegabile successo, almeno se si giudica dalla diffusione piuttosto considerevole che ha ottenuto e dall'influsso indiscutibile che ha esercitato.

I contatti tra il libro dell'Ecclesiastico e la saggezza di Aḥiqar [75] sono un capitolo a parte, in quanto l'opera di Aḥiqar dovrebbe essere abbastanza anteriore. Difatti i papiri aramaici di Elefantina (V sec. a.C.) contengono già la storia e una parte della saggezza di Aḥiqar [76]. Con ogni probabilità quindi l'Ecclesiastico si inserisce in quel corpo di tradizioni sapienziali dell'Asia Anteriore antica e in parte riecheggia motivi già noti non solo alla letteratura ebraica ma anche ad altre opere antiche.

Contatti si riscontrano anche tra il libro di Tobia e l'Ecclesiastico, anzi il libro di Tobia riproduce qualche passo dell'Ecclesiastico. Ma non si può stabilire con sicurezza se il libro di Tobia abbia preso tali passi dall'Ecclesiastico o da qualche opera anteriore a questo. Sono noti infatti i punti di contatto tra il libro di Tobia e la saggezza di Aḥiqar [77].

Il ciclo di Enoch [78] e i salmi di Salomone [79] riflettono ugualmente un influsso dell'Ecclesiastico.

[75] Una lista di contatti si può trovare in F. Nau, *Histoire et sagesse d'Aḥikar l'assyrien*, Parigi, 1909, 60–63.

[76] Per la bibliografia rimando a F. Vattioni, in *Biblica*, 46 (1965) 215–6 e in *Biblos-Press*, 6 (1965) 70–71.

[77] Le coincidenze tra i due libri sono segnalate da R. H. Charles, *The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament*, Oxford, 1913, I, 296 s. Secondo I. Lévi, in REJ, 44 (1902) 293 ss. le citazioni sono fatte dall'ebraico e non dal greco. Per i contatti tra l'Ecclesiastico e la letteratura sapienziale egiziana cf. P. Humbert, *Recherches sur les sources égyptiennes de la littérature sapientiale d'Israel*, Neuchâtel, 1929, 125–144. Le affinità tra l'Ecclesiastico e l'Ecclesiaste e, specialmente, i Proverbi sono molto numerose: si vedano gli studi di H. B. Stevenson, E. G. Bauckmann, J. S. Clemens e F. Vattioni nella lista bibliografica.

[78] Cf. W. R. Morfil – R. H. Charles, *The Book of the Secrets of Enoch*, Oxford, 1896, 96.

[79] Cf. E. Ryle – M. R. James, *The Psalms of Solomon*, Cambridge, 1891, LXIII s.

Nonostante la sua diffusione e la sua fortuna, l'Ecclesiastico non è stato riconosciuto dagli Ebrei come libro canonico [80]. Sebbene contenga dottrina ortodossa, è posto sul piano degli scritti attribuiti ad altri saggi, quali Ben Tagla' e Ben La'anah e il *spr hmrjm* dei quali si sa ben poco. La Mishnah, *Sanhedrin* X, 1 è spiegata dal T. B. *Sanhedrin* 100 b: « R. Akiba disse: Anche chi legge libri esterni (non canonici) ecc. Un Tannaita pensò: Ciò significa i libri dei Sadducei (variante *Minim*). R. Joseph disse: È anche proibito leggere il libro di Ben Sira. Abaye gli disse: Perché così? Diremo perché c'è scritto ... ».

Il T. G. *Sanhedrin* 28 a invece commenta: « R. Akiba aggiunge: Chi legge i libri esterni come il libro di Ben Sira e di Ben La'anah ». *Eccle. R.* 12,12 afferma: « ... perché chiunque porta in casa sua più di 22 libri introduce nella sua casa confusione, come per esempio il libro di Ben Sira e il libro di Ben Tagla' ». R. Joseph [81] afferma: « Anche il libro di Ben Sira è unito ai libri dei Minim e non è permesso leggerlo, perché anche se non corrompe la fede occupa parte del suo (?) tempo con le sue storie varie in cui non c'è vantaggio ».

Sebbene il libro non sia mai entrato nel canone dei libri ebraici, Talmud [82], Targum [83], midrash, scrittori medioevali ebraici [84] hanno

[80] Cf. A.Geiger, *Warum gehört das Buch Sirach zu den Apokryphen?*, in ZDMG, 12 (1858) 536-543; J. P. van Kasteren, *Le canon juif vers le commencement de notre ère*, in RB, 5 (1896) 408-415.575-594. Sulla identificazione di Ben Tagla' e di Ben La'anah cf. A. C. Sundberg, op. cit. 118. Anche M. Haran, *Problems of the Canonization of Scripture*, in *Tarbiz*, 25 (1956) 245-271 ha trattato il problema del posto di Ben Sira nel canone e ha citato Tosefta *Jadajim* 11,13 dove il libro non è ammesso nel canone (cf. *Sanhedrin* 100 b; T. G. *Sanhedrin* X, 1).

[81] Per il testo cf. S. Schechter, in JQR, 12 (1900) 461. Si veda la distinzione fatta da R. Joseph. Anche Tosephta *Jadajim* II, 13 (cf. G. F. Moore, *Judaism in the First Centuries of the Christian Era*, I, Cambridge, 1927, 86 s.) scrive: « I vangeli e i libri degli eretici non sono Sacra Scrittura; i libri del figlio di Sirach e tutti i libri che sono stati scritti da questo tempo non sono Sacra Scrittura ».

[82] Cf. S. Schechter, *The Quotations from Ecclesiasticus in Rabbinic Literature*, in JQR, 3 (1891) 682-706; A. E. Cowley - A. Neubauer, op. cit., XIX-XXX. Si veda la polemica sul Talmud in D. S. Margoliouth, *The Date of the Talmud and the Cairene Ecclesiasticus*, in ET, 11 (1899-900 s.) 427-429; W. Bacher, *The Date of the Composition of the Talmud*, ibidem, 520-521; Id., *The Date of the Talmud*, ibidem, 12 (1900 - sd) 95 s.; J. A. Selbie, *The Sirach Controversy*, ibidem, 11 (1899-900 s.) 127 s. 446 s. 494.550 s. Si aggiunga per la conoscenza dei contatti tra il Talmud e l'Ecclesiastico S. Liebermann, *Ben-Sira à la lumière de Jeroushalmi*, in REJ, 97 (1934) 50-57.

[83] Cf. I. Lévi, in REJ, 44 (1902) 292 s.

[84] Per la questione di Saadia cf. D. S. Margoliouth, *The Sefer Ha-Galuy*, in JQR, 12 (1899-900) 502-531; Id., *The Sefer Ha-Galuy*, in ET, 11 (1899-900) 521 s.; A. Harkavy, *The Fragment of the « Sefer Ha-Galuy »*, in JQR, 12 (1891-92) 532-554;

citato passi e li hanno attribuiti a Ben Sira o mostrano tracce decise della sua influenza. Anche la liturgia ebraica [85] conserva reminiscenze dell'Ecclesiastico: si leggano le famose diciotto preghiere. Nel Talmud tuttavia l'Ecclesiastico è citato almeno una volta con la formula « è scritto » (*Berakot* 48 a) usata per i libri canonici.

Rapporti tra l'Ecclesiastico e i testi di Qumran sono stati segnalati e sottolineati con una certa frequenza [86].

Nel Nuovo Testamento citazioni dell'Ecclesiastico devono essere ricercate soprattutto nella lettera di san Giacomo [87], nel vangelo di san Matteo [88], in quello di san Luca [89] e nella lettera agli Ebrei (2,2 = *Eccli.* 25,3). Si tratta tuttavia di citazioni in cui non viene mai segnalato l'autore o il libro da cui viene tolto il testo.

Per quanto riguarda i padri della Chiesa o gli autori cristiani in genere *Eccli.* 4,31 è citato dalla Didaché 4,5 (*μὴ γίνου πρὸς μὲν τὸ λαβεῖν ἐκτείνων τὰς χεῖρας, πρὸς δὲ τὸ δοῦναι συσπῶν*) [90] e dalla lettera di Barnaba 19,9 dove è seguito immediatamente dalla citazione di brani di libri canonici. Anche in questi due casi non si fa mai menzione dell'autore né del libro.

Nel mondo cristiano, a differenza di quello ebraico dove non ci sono tentennamenti, l'Ecclesiastico assurge a una grande importanza: da libro utile qual era presso gli Ebrei, diventa in qualche comunità cristiana

W. Bacher, *The Sefer Ha-Galuy of Saadya*, in ET, 11 (1899-900) 454-458; Id., *Professor Margoliouth and the Sefer Ha-Galuy*, ibidem.

[85] Si veda C. Roth, *Ecclesiasticus in the Synagogue Service*, in JBL, 71 (1952) 171-178.

[86] Per limitarmi agli studi specifici, rimando a J. Trinquet, *Les liens « sadocites » de l'écrit de Damas, des manuscrits de la Mer Morte et de l'Ecclésiastique*, in VT, 1 (1951) 287-292; J. Carmignac, *Les rapports entre l'Ecclésiastique et Qumran*, in RQ, 3 (1961) 209-18; Id., in VT, 5 (1955) 346.352.353; M. R. Lehmann, *Ben Sira and the Qumran Literature*, in RQ, 3 (1961) 103-116; Id., *« Yom Kippur » in Qumran*, ibidem, 117-124; L. Scazzocchio, *Ecclesiastico, Tobia, Sapienza di Salomone alla luce dei testi di Qumran*, in RSO, 37 (1962) 199-209; H. German, *Jesus ben Siras Dankgebet und die Hodayot*, in TZ, 9 (1963) 81-87; J. Priest, *Ben Sira 45,25 in the Light of the Qumran Literature*, in RQ, 5 (1964) s) 106-118.

[87] Un elenco piuttosto completo si può trovare in J. B. Mayor, *The Epistle of St. James*, Londra, 1892, LXXIII-LXXV.

[88] Mt. 6,14 = *Eccli.* 28,2; Mt. 6,19 = *Eccli.* 29,12; Mt.16,27 = *Eccli.* 32,24. Un elenco più esteso di contatti tra l'Ecclesiastico e il Nuovo Testamento è stato compilato da A. C. Sundberg, op. cit., 54-55.

[89] Lc. 1,17 = *Eccli.* 48,10; cf. P. Winter, in NTS, 1 (1954) 114 s.; Lc. 10,7 = *Eccli.* 29,24. Si vedano anche Lc. 12,15 s. ed *Eccli.* 31,3.

[90] La versione latina: *Noli esse ad accipiendum extendens manum, et ad reddendum subtrahens*. Un altro contatto è stato sottolineato da P. W. Skehan, *Didache 1,6 and Sirach 12,1*, in *Biblica*, 44 (1963) 533-536.

discusso dal punto di vista della canonicità e infine viene inserito pacificamente nel canone dei libri ammessi. Anzi molto spesso gli autori cristiani che negano all'Ecclesiastico un posto nel canone, nei loro scritti lo citano come un libro canonico e con le formule introduttorie che vengono usate per i libri canonici.

Melitone di Sardi, ricordato da Eusebio, *Hist. Eccl.* IV, 26, parla dei libri del canone ebraico come dei soli che possono essere considerati canonici, quindi esclude praticamente l'Ecclesiastico.

Clemente Alessandrino [91] cita molto spesso (sessanta volte secondo J.H.A. Hart, op. cit. 321, circa ottanta versetti) l'Ecclesiastico con le formule introduttorie, oltre quelle già indicate [92] *φησίν* (*Ped.* I, 8; II, 2; 7; 9 *ἡ γραφὴ λέγει* (*Ped.* III, 3.), *τῆς γραφῆς ὧδέ που λεγούσης* (*Ped.* I. 8), *φησιν ἡ γραφή* (*Ped.* II, 8; III, 3) ecc. Quindi Clemente sembra considerare come Sacra Scrittura i brani dell'Ecclesiastico. Non si deve comunque trascurare il fatto che Eusebio, *Hist. Eccl.* VI, 13 [93] scriva: *κέχρηται δ'ἐν αὐτοῖς καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ἀντιλεγομένων γραφῶν μαρτυρίαις, τῆς τε λεγομένης Σολομῶνος Σοφίας καὶ τῆς 'Ιησοῦ τοῦ Σιραχ...*

Secondo Eusebio, *Hist. Eccl.* VI, 25, Origene prende in esame solo i libri del canone ebraico. Tuttavia nel *De principiis* II, 95 (PG 11, 222) cita *Eccli.* 43,22 in questo modo: *Boreas autem ventus in Scripturis sanctis frigidus designatur, sicut scriptum est in Sapienti: Frigidus ventus Boreas.* In *Contra Celsum* VII, 12 (PG 11,1437) riferisce *Eccli.* 21,18 come Scritture divine: *ὅτι καὶ οἱ Βουλόμενοι κατὰ τὰς θείας ζῆν Γραφᾶς, καὶ ἐπιστάμενοι, Γνῶσις ἀσυνέτου ἀδιεξέστατοι λόγοι.*

Metodio usa l'Ecclesiastico senza distinzioni di sorta: in *Symposium* I, 3 cita *Eccli.* 18,30 e 19,2 con la formula *φησί*; 23,1.5.6 (ibidem). In *Ex libris adversum Porphyrium* 9 introduce *Eccli.* 1,2 in questa maniera:

[91] Cf. B. Bendtsen, *Specimen exercitationum criticarum in Veteris Testamenti Libros Apocryphos e scriptis patrum et antiquis versionibus*, Gottinga, 1879, 12–50; O. Stählin, *Clemens Alexandrinus und die Septuaginta*, Norimberga, 1901, 46–58; J. H. A. Hart, op. cit. 321–345; A. Eberharter, *Die Ekklesiastikuszitate*, in, TQ, 93 (1911) 1–22; Id., *The Text of Ecclesiasticus in the Quotations of Clement of Alexandria and Saint Cyprian*, in *Biblica*, 7 (1926) 79–83; A. Vaccari, *Dove sta scritto che Dio «strangola i propri figli»?*, in *Scritti di erudizione e di filologia*, Roma, 1958, II, 7–11; J. Ziegler, *Zu ἐνεφυσίωσεν und jugulavit im Sirach-Zitat 4, 11 (12) bei Clemens von Alexandrien und Tertullian*, in BZ, 8 (1964) 277–80; J. Bauer, in BZ, 9 (1965) 89–91.

[92] Cf. p. 4.

[93] Riferisco la traduzione di Rufino: *utitur sane exemplis etjam ex his libris, qui a nonnullis minime recipiendi videntur, id est ex Sapientia quae dicitur Salomonis, et ex Sapientia Sirac.* Ho preso il testo da *Eusebius Werke*, II, *Die Kirchengeschichte*, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten Jahrhunderte*, Lipsia, 1908, II, 549.

πῶς φησιν ἡ ἐν τῷ Σειρὰχ σοφία « ἄμμον θαλασσῶν καὶ στάγονας ὑετοῦ καὶ ἡμερας αἰῶνος τίς ἐξαριθμήσει; »

Eusebio riferisce il canone dei libri ebraici secondo Giuseppe Flavio, Melitone di Sardi e Origene e, come si è visto, pone la Sapienza di Salomone e l'Ecclesiastico tra i libri controversi.

Atanasio, *Epist. fest.* 39, nella lista del canone esclude l'Ecclesiastico ma lo menziona, come si è visto, tra gli apocrifi. Nell'*Oratio II contra Arianos* 4 (PG 26,153) cita *Eccli.* 24,12 dopo Ebr. 3,2; nel c. 79 (PG 26,313) cita *Eccli.* 1,10 in questo modo: *ὥσπερ οὖν καὶ ὁ τοῦ Σιραχ φησιν· Ἐξέχεεν αὐτὴν ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ μετὰ πάσης σαρκὸς κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, καὶ ἐχορήγησεν αὐτὴν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.*

Cirillo di Gerusalemme secondo alcuni nelle letture catechetiche (PG 33,541) cita il *γῆ καὶ σποδός* di *Eccli.* 10,9; 17,32; 40,3 anche se il riferimento può essere fatto a Gen. 18,27.

Gregorio Nazianzeno segue Atanasio nella lista dei libri canonici, sebbene presenti qualche particolarità.

Epifanio, *Panarion* 76 (PG 42,561) pone nel canone le saggezze di Salomone e del figlio di Sirach (*ἔν τε ταῖς Σοφίας, Σολομῶν τός τέ φημι καὶ υἱοῦ Σιράχ*). Nel *De mensuris et de ponderibus* 4 (PG 43,243) chiama utili Sapienza ed Ecclesiastico, ma non da mettere nel canone delle Scritture: *αἱ γὰρ στιχήρεις δύο Βίβλοι, ἥτε τοῦ Σολομῶντος, ἡ Πανάρετος λεγομένη, καὶ ἡ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ Σιράχ, ἐκγόνου δὲ τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ καὶ τὴν Σοφίαν Ἑβραϊστὶ γράψαντος, ἣν ὁ ἔγκονος αὐτοῦ Ἰησοῦς ἑρμηνεύσας Ἑλληνιστὶ ἔγραψε· καὶ αὗται χρήσιμοι μέν εἰσι καὶ ὠφέλιμοι, ἀλλ' εἰς ἀριθμὸν ῥητῶν οὐκ ἀναφέρονται.*

Nel c. 23 della stessa opera (PG 43,280) menziona solo i libri del canone ebraico [94].

Giovanni Crisostomo, *Synopsis Scripturae Sacrae* (PG 56,316) pone l'Ecclesiastico tra i libri utili per i consigli morali insieme con i Proverbi, l'Ecclesiaste e il Cantico dei Cantici: *τὸ δὲ συμβουλευτικὸν, ὡς αἵ τε Παροιμίαι, καὶ ἡ τοῦ Σειρὰχ Σοφία, καὶ ὁ Ἐκκλησιαστὴς, καὶ τὰ Ἄσματα τῶν ᾀσμάτων.* Più oltre dedica al libro un breve riassunto (PG 56,375 s.).

Giovanni Damasceno, *De fide orthodox.* 4,17 cit., considera Sapienza ed Ecclesiastico come libri eccellenti e buoni ma non da catalogare tra i libri del canone. Le sue notizie hanno un contatto con quelle di Epifanio, *De mensuris et de ponderibus* 4 cit.

I deuterocanonici sono entrati progressivamente nel canone della

[94] Secondo A. C. Sundberg, op. cit. 144 la Sapienza e l'Ecclesiastico vi sono catalogati.

chiesa sira [95] e gli esponenti di quella comunità mantengono praticamente l'atteggiamento di Giovanni Crisostomo. Afraate cita Giuditta, Baruc, le parti deuterocanoniche di Daniele e, forse, l'Ecclesiastico; Efrem li cita tutti meno Tobia e Giuditta. Il catalogo o la sticometria del Sinai (350–400 d.C.) conosce almeno cinque deuterocanonici, e cioè 1–2 Maccabei, Giuditta, Ecclesiastico e Sapienza; cf. A. S. Lewis, *Catalogue of the Syriac Mss in the Convent of S. Catherine on Mount Sinai*, I, Londra, 1894, 11–14. Le uniche voci discordi sono rappresentate dalle *Costituzioni apostoliche* VIII, 85 [96] che raccomandano la saggezza di Sirach per l'istruzione dei giovani (*καὶ ἔξωθεν προσιστορείσθω μανθάνειν ὑμῶν τοὺς νέους τὰς Σοφίας τοῦ πολυμαθοῦς Σιράχ = et extra vobis commemoretur, ut iuvenes vestri discant Sapientias multiscii Sirach*) e da Teodoro di Mopsuestia [97]. Ma nella letteratura siriaca non si trova traccia di alcuna controversia

[95] Cf. B. F. Wescott, *The Bible in the Church*, Londra, 1872, 174; Cl. van Puyvelde, in DBS VI, 836.

[96] Per il testo ho consultato F. X. Fonk, *Didascalia et Constitutiones Apostolorum*, Paderborn, I, 1905 che rimanda ad Atanasio, *Epist. Fest.* 38.

[97] La *Collatio IV*, n. 63 del concilio II di Costantinopoli (553) tra l'altro accusa Teodoro di Mopsuestia di negare l'ispirazione divina di Giobbe, dei Proverbi ecc.: *His quae pro doctrina hominum scripta sunt, et Salomonis libri connumerandi sunt, id est, Proverbia et Ecclesiastica* (al. *Ecclesiaste*) *quae ipse ex sua persona ad aliorum utilitatem composuit*... [cf. J. M. Vosté, in RB 38 (1929) 389]. Išo'dad di Merw scrive: « Eusebio di Cesarea e altri dicono che queste tre lettere (Giac. Giov., Piet.) sono veramente degli apostoli, altri invece lo negano assolutamente perché le loro parole non concordano con quelle degli apostoli. Teodoro nemmeno le menziona in qualche luogo e non le cita in nessuna delle sue opere mentre lo vediamo citare non solo i libri scritti dallo Spirito Santo, ma anche il libro di Giobbe, la grande Sapienza e il Siracida, che sono stati scritti con scienza umana » [cf. J. M. Vosté, in RB, 38 (1929) 390]. Merita di essere riprodotto un brano di Išo'dad: « Anche Bar Sira volle imitare Salomone nel suo discorso, e lo riempì di molte figure, di personificazioni, di finzioni poetiche e di allegorie, sebbene il suo stile sia più semplice di quello di Salomone che scrisse con una prudenza consumata. Poiché questi (= Bar Sira) non ricevette grazia di parlare come Salomone, ma compose quest'opera con la saggezza naturale e la scienza acquisita con lo studio. Compose i suoi discorsi in versi come Salomone per renderli più graditi agli uomini. Raffigurò anche la saggezza e la follia con due donne. E come gli scultori rappresentano abitualmente l'avarizia e la giustizia sotto la figura di donne che pongono accanto ai giudici, l'avarizia che inghiotte i denari, l'altra munita di una bilancia che pesa gli oggetti con giustizia; così i saggi paragonano la saggezza e la follia a donne. Ben Sira visse al tempo in cui Tolomeo Filadelfo regnava sull'Egitto e sulla Siria: sembra che abbia vissuto un po' prima dei Maccabei e sia morto nel loro tempo; perciò non ne menziona nessuno. È figlio di Šem'on, figlio di Netania, figlio di Ḥonaia. Ora Šem'on era fratello di Eli'azar nei cui giorni i libri santi furono tradotti in Egitto dall'ebraico in greco. Alcuni riferiscono che è il padre di Bar Sira che prese nostro Signore nelle sue braccia al tempio, e che visse per duecentosedici anni » [cf. J. M. Vosté, in RB, 38 (1929) 394–5].

sugli ὁμολογούμενα e gli ἀντιλέγομενα; cf. J. P. van Kasteren, *De Canon des Oudens Verbonds bij de Syrische christenen*, in *Studiën. Tijdschrift voor godsdienst, wetenschap en letteren*, 70 (1908) 385–403.520–538. Nel sec. IX i Nestoriani dividono la Bibbia in quattro sezioni: nella terza o nel *liber sessionum* è compreso anche l'Ecclesiastico.

Nel mondo occidentale cristiano Clemente Romano nella lettera agli abitanti di Corinto 59,3 ha forse solo una reminiscenza, che altri cataloga diversamente, di *Eccli.* 16,18.

Tertulliano [98] cita l'Ecclesiastico con la formula introduttoria usuale per i libri canonici. In *Scorpiace* 7,1, dopo l'attribuzione a Salomone già citata, afferma: *Sophia, inquit, iugulavit filios suos* che riferirebbe *Eccli.* 4,11 [99]. In *De exhortatione castitatis* 2,3 riferisce *Eccli.* 15,17.18: *sicut scriptum est: Ecce posui ante te bonum et malum: gustasti enim de agnitionis arbore*. Lo stesso brano è citato in *De monogamia* 14,7: *Ecce, inquit, posui ante te bonum et malum.*

Cipriano [100] presenta numerose citazioni dell'Ecclesiastico: alcune sono state riferite. Si ricordi soprattutto l'epistola 3,2 dove si riferisce *Eccli.* 3,2. Nell'epistola 13,2 si cita *Eccli.* 11,30 con questa formula introduttoria usata anche da Tertulliano: *cum scriptum sit: ante mortem ne laudes hominem quemquam*. Nell'epistola 59,15 per *Eccli.* 16,1.2 si ricorre a questa introduzione: *sicut locutus est Dominus per prophetam dicens: fili, ne iocunderis in filiis impiis, si multiplicentur tibi, cum non fuerit timor Dei in ipsis*. Nell'epistola 71,2 per *Eccli.* 31(34),30 la formula introduttoria non è molto diversa da quella usata per *Eccli.* 11,30: *considerantes scriptum esse: qui baptizatur a mortuo, quid proficit lavatione eius? De mortalitate* 9 per *Eccli.* 2,1.4.5 manifesta attraverso la frase di introduzione qual è il pensiero di Cipriano: *decet et praemonet scriptura divina dicens: accedens ad servitutem Dei sta in iustitia et timore et praepara animam tuam ad temptationem. De mortalitate* 13 ripete una formula già incontrata e in Tertulliano e in Cipriano introducendo *Eccli.* 27,5: *sicut scriptum est: vasa figuli probat fornax et homines iustos temptatio tribulationis.* Tale formula ritorna in *De bono patientiae* 17 per *Eccli.* 2,4 s: *sicut scriptum est: in dolore sustine et in humilitate tua patientiam habe, quoniam in igne probatur aurum et argentum.* Uguale la presentazione che di *Eccli.* 2,4.5 fa *de laude martyrii* 16: *scriptum est et legimus ... De catholicae Ecclesiae unitate* 19 per *Eccli.* 28,24: *sicut scriptum est: saepi aures tuas spinis et*

[98] Per la discussione rimando alla bibliografia citata a p. 25, n. 91 per Clemente Alessandrino.

[99] Il richiamo di *Eccli.* 44 è segnalato per *Carmen adversus Marcionem* 3,14.

[100] Per la discussione si veda la bibliografia citata per Clemente di Alessandria a p. 25, n. 91.

noli audire linguam nequam. De aleatoribus 2 introduce *Eccli.* 32(35),1: *et alia scriptura dicit: rectorem te petierunt, noli extolli: esto illis quasi unus ex ipsis: curam illorum habe et sic conside.*

Dalle formule usate da Cipriano risulta che il padre della Chiesa africano non ha avuto dubbi sulla canonicità dell'Ecclesiastico; anzi la questione non sembra nemmeno affiorare.

Optatus Milevitanus III, 3 cita *Eccli.* 3,33 con la formula usuale per i libri biblici: *denique sic scriptum est: quemadmodum aqua extinguit ignem, sic eleemosyna extinguit peccatum* (CSEL 27,65).

Ilario da Poitiers, *Tractatus ix super Psalmos* (CSEL 22,13), riferisce il canone ebraico ed esclude l'Ecclesiastico. *In Psalm.* LXVI, 9 (CSEL 22,276) cita: *et per Salomonem initium sapientiae timor domini est* che potrebbe essere anche Prov. 1,7.

Filastrio da Brescia [101], *Liber de haeresibus* 60, si limita all'esposizione del canone dell'Antico Testamento. Nel c. 26 forse allude a *Eccli.* 15,14: *quia arbitrii sui est omnis homo, quod velit ut eligat facere permittente Deo.* Nel c. 28 attribuisce ai Proclianiti e agli Hermeoniti: *Hi sapientia libri utuntur Sirach illius qui scripsit post Salomonem, id est post multa tempora, librum unum sapientiae.*

L'atteggiamento di Rufino, *Comment. in Symbol. Apostol.* 36–38 è già stato presentato: ha dato una lista di libri che ripete il canone ebraico, considera l'Ecclesiastico tra i libri utili ma non canonici.

Girolamo [102] è stato il primo che ha tentato di risolvere il problema della differenza tra libri canonici e i cosiddetti deuterocanonici per i cattolici o apocrifi per i protestanti e per gli scrittori cristiani antichi. Tale

[101] Cf. D. Portarena, *Doctrina Scripturistica S. Filastrii Brixiensis episcopi et textus biblicus ab eo adhibitus*, Roma, 1946, 11.

[102] Cf. H. H. Howorth, *The Influence of St. Jerome on the Canon of Western Church*, in JTS, 10 (1909) 481–496; 11 (1910) 321-347; 13 (1912) 1–18. Al concilio romano tenuto sotto Damaso (382) dopo i libri di Salomone (Proverbi, Ecclesiaste, Cantico dei Cantici) e prima dei profeti (11.20–21) si trovano: *item sapientia liber I ecclesiasticus liber I*; cf. C. H. Turner, *Latin Lists of the Canonical Book*, in JTS, (1900) 554–560 e H. H. Howorth, *The Decretal of Damasus*, in JTS, 14 (1913) 321–327. L'Ecclesiastico appare nella lista sticometrica di Freisingen dopo i Proverbi e prima del Cantico dei Cantici (l. 41: *sapientia Sirac habet versus numero II DCV*) e in quella del *Vaticanus Reginae* (199 fol. 84a) dopo la Sapienza e prima di Giobbe (l. 58: *Sapientia Hiesu filii Sirach numero versuum II DCC*); cf. C. H. Turner, in JTS, 2 (1901) 240–41. Per la presenza dell'Ecclesiastico nelle sticometrie del Barberini III, 36 e di Nicephorus cf. C. H. Turner, ibidem 248. L'Ecclesiastico però non figura nella lista pubblicata da J. P. Audet, *A Hebrew–Aramaic List of Books of the Old Testament in Greek Transcription*, in JTS, 1 (1950) 135–154. Per le liste è sempre utile H. B. Swete, op. cit. 1914, 197–230.

tentativo appare nel *Prologus galeatus*[103]: *Hic prologus Scripturarum quasi galeatum principium omnibus libris quos de Hebraeo vertimus in Latinum convenire potest, ut scire valeamus, quidquid extra hos est inter apocrypha esse ponendum. Igitur Sapientia, quae vulgo Salomonis inscribitur, et Iesu filii Sirach liber, et Iudit, et Tobias, et Pastor non sunt in Canone* ». A proposito dei libri della Sapienza e dell'Ecclesiastico, nella prefazione ai libri di Salomone citata Girolamo scrive: *Sicut ergo Iudith, et Tobi, et Macchabaeorum libros legit quidem Ecclesia, sed inter canonicas Scripturas non recipit; sic et haec duo volumina legat ad aedificationem plebis, non ad auctoritatem ecclesiasticorum dogmatum confirmandam.*

Tale atteggiamento di Girolamo non appare costante: basta infatti scorrere le opere del dottore di Stridone per convincersi che la questione praticamente si risolveva in modo diverso. Girolamo infatti, a proposito di *Eccli.* 1,2.3, usa la formula *scriptum est*[104] (*in Ezechielem* XLIII, Vallarsi V, 526): *Scriptum est: Abyssum et sapientiam quis investigabit?*; per *Eccli.* 1,3 usa *inquit*[105] (*Liber Didymi*, Vallarsi II, 117), introduce *Eccli.* 1,7 con l'espressione *unde Scriptura dicit* (*Ad Demetriadem*, Vallarsi XI, 23). Nell'epistola 148 (Vallarsi I, 1098) prepara *Eccli.* 3,20 quasi allo stesso modo: *Propter quod Scriptura dicit*[106]. Nell'epistola 66 per *Eccli.* 3,33 si incontra *sciens scriptum: Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna peccatum* (Vallarsi I, 497). Per *Eccli.* 4,25 (*De observatione vigiliarum*, Vallarsi XI, 223) si legge: *Merito ergo Scriptura in Proverbiis ingerit.* Il medesimo testo nell'*epistola* 158 (Vallarsi I, 1098) è riferito con la formula: *Vetus Scripturae celebrata sententia est. Eccli.* 6,6 è introdotto (*In Isaiam* III, Vallarsi IV, 50): *unde et illud in nostris libris legimus. Eccli.* 6,7 ha la formula *unde dicitur*[107] (*In Michaeam* VII, Vallarsi VI, 517). *Eccli.* 7,9

[103] Cf. I. Cecchetti, *S. Girolamo e il suo « Prologus galeatus » (Alle origini della Volgata)*, in *Lateranum*, 29–30 (1963–4) 77–114. Per le mie riserve di fondo cf. *Biblos-Press*, 5 (1964) 151.

[104] *Ad amicum aegrotum* (Vallarsi XI, 41; *In Isaiam* LXV (Vallarsi IV, 788): *iuxta illud quod scriptum est* per *Eccli.* 11,25.27; *Hortatur militem saeculi* (Vallarsi XI, 196) per *Eccli.* 31,5.6: *Scriptum est autem*; *In Ezechielem* XVIII (Vallarsi V, 207) per *Eccli.* 32,1: *de quibus scriptum est*; ibidem XLV (Vallarsi V, 561) per *Eccli.* 32,1: *nec meminerunt scriptum.*

[105] *De septem ordinibus Ecclesiae* (Vallarsi XI, 116) per *Eccli.* 4,13: *Neminem, inquit, ut scriptum est, diligit Deus, nisi eum cum sapientia habitat, ac nullum laedit*; cf. *In Isaiam* XXXVII (Vallarsi IV, 458).

[106] *In Ezechielem homilia* IX (Vallarsi V, 962) per *Eccli.* 10,9: *Quid enim ait Scriptura ...*; *ad Oceanum* (Vallarsi XI, 266 per *Eccli.* 21,29: *cum alibi dicat Scriptura: Vir autem sapiens tacitus ridebit; Epistola* 148 (Vallarsi I, 1097): *unde Scriptura dicit; Epistola* 148 (Vallarsi I, 1096) per *Eccli.* 28,28: *Noli, inquit Scriptura ...*

[107] *In Ezechielem* XXXIX (Vallarsi V, 451) per *Eccli.* 10,8; *In Jeremiam homilia* IX (Vallarsi V, 833) per *Eccli.* 16, 22.

è introdotto (*Ad Galatas* V: PL 26, 448). L'introduzione a *Eccli.* 11,30 (*In Isaiam* III, Vallarsi IV, 448): *dicente Scriptura sancta*: *Ne beatum dicas quemquam hominem ante mortem.* Nell'epistola 118 (Vallarsi I, 786) si introduce *Eccli.* 22,6: *Divina Scriptura loquitur: Musica in luctu, intempestiva narratio.* Per *Eccli.* 22,11 si ha questa formula introduttoria (*In Jeremiam* XXIX, Vallarsi IV, 1040): *iuxta illud quod scriptum proferunt: Mors viro requies.* Per *Eccli.* 25,12 (nel prologo al libro XVI *In Isaiam*, Vallarsi IV, 665 s) si trova questa introduzione: *nimirum hoc illud est quod aliis verbis Propheta demonstrat: Beatus qui in aures loquitur audientium.* Per *Eccli.* 27,6 (*Ad amicum aegrotum*, Vallarsi XI, 48) la formula introduttoria: *quod Scriptura divina testatur et probat*: *Vasa, inquit, figuli probat fornax, et homines justos tentatio tribulationis.* Le varie formule introduttorie usate da Girolamo lasciano intravvedere una convinzione diversa da quella teorizzata e nel *Prologus galeatus* e nella prefazione ai libri di Salomone.

La testimonianza di Agostino non lascia dubbi: in *De doctrina christiana II*, 8 afferma: *Nam illi duo libri, unus qui Sapientia et alius qui Ecclesiasticus inscribitur de quadam similitudine Salomonis esse dicuntur: nam Iesus filius Sirach eos scripsisse constantissime perhibetur, qui tamen quoniam in auctoritatem recipi meruerunt, inter Propheticos numerandi sunt.* In *Speculum* 22 (alla fine) non accenna alla questione della canonicità: *Nunc iam de libro, qui Ecclesiasticus dicitur, ponenda sunt quae videntur. de quo hic etiam ea dixisse deputer que de Proverbiorum libro sum praelocutus, quamvis in isto Ecclesiastico plura repperi huic operi necessaria* (CSEL 12, III, 1, p. 116). Nello *Speculum* 23 Agostino tratta l'Ecclesiastico come i libri canonici e cita numerosi brani mentre nello *Pseudo-speculum* cita quasi ogni capitolo dell'Ecclesiastico.

Giovanni Cassiano, *Conlationes* 21,29.4 cita *Eccli.* 1,24 (LXX): *abominatio enim peccatori religio*: in *Institutiones* 4,38 riferisce *Eccli.* 2,1: *Quapropter secundum scripturae sententiam egressus ad serviendum domino sta in timore Dei, et praepara animam tuam* ... In *Conl.* 7,25.3 espone *Eccli.* 2,5 dopo Prov. 17,3 (LXX); ibidem 20,8.2 fa conoscere *Eccli.* 3,33; ibidem 6,16.2 presenta *Eccli.* 11,30 in questo modo: *ideoque dicitur: ne beatifices hominem ante exitum suum.* Ibidem 14,16.4 mostra *Eccli.* 15,9: *ex ore enim peccatoris non est pulchra laudatio*; ibidem 2,13.1 fa trovare *Eccli.* 25,5; ibidem 6,9.4 introduce *Eccli.* 27,2 in questo modo: *ita dicitur: stultus autem sicut luna muatabitur*; ibidem 9,34.2 propone *Eccli.* 29,5; ibidem 14,16.8 fa ricorso a *Eccli.* 32, 20. In *Inst.* 10, 20.21.4. usa *Eccli.* 33,29; in Conl. 9,23.1 si serve di *Eccli.* 34,11; ibidem 23,3.2 invece di *Eccli.* 39,16. Nella produzione di questo scrittore che è ricorso a formule introduttorie uguali a quelle impiegate per i brani protocanonici non si avverte

il problema della distinzione tra deutero e protocanonici. D'altronde al tempo di Giovanni Cassiano, nella Chiesa latina, i libri deuterocanonici non vengono distinti dagli altri.

Per raggiungere il più possibile la completezza giova ricordare che, secondo molti, il codice o canone o frammento di Muratori ricorda l'Ecclesiastico con le parole *et sapientia ab amicis Salomonis in honorem ipsius scripta* [108].

Le costituzioni apostoliche VI, 14.15 citano *Eccli.* 25,26 con le formule solite per la Scrittura: *« ἀπότεμνε » γὰϱ « αὐτήν », φησίν, « ἀπὸ τῶν σαϱκῶν σου »*. Ugualmente si dica per *Eccli.* 5,7 (VI,16): *« μὴ ἀναβάλλου » γάϱ, φησίν, « ἐπιστϱέψαι πϱὸς κύϱιον· οὐ γὰϱ οἶδας, τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα »*. La stessa opera (II, 57) tuttavia non menziona i deuterocanonici.

Il concilio di Ippona [109] (8 Ottobre 393), canone 36, conosce *Salomonis libri quinque* e gli altri deuterocanonici. Anche la lettera *Ad Exsuperium Episc. Tolosanum* (20 Febbraio 405) parla di *Salomonis libri V* [110]. Il concilio di Cartagine (397), cui partecipava Agostino, nel canone 47 tra le Scritture canoniche enumera *Salomonis libri quinque* [111]. Il concilio di Cartagine del 419 ha confermato la posizione del precedente.

108 *Enchiridion biblicum*, Napoli, 1961, nr. 6, p. 3.

109 *Enchiridion biblicum*, nr. 16, p. 9.

110 *Enchiridion biblicum*, nr. 21, p. 10. L'Ecclesiastico manca nella lista del concilio di Laodicea (360), ibidem nr. 12, p. 6.

111 Ho sotto mano l'edizione di N. Coletti, *Sacrosancta Concilia*, II.

BIBLIOGRAFIA

Le opere fondamentali di insieme sono da attribuire a I. Lévi (1898-1901), R. Smend (1906), W. O. E. Oesterley (1912), N. Peters (1913), Duesberg e Fransen (1967). Per evitare prolissità non ripeto quasi mai i lavori già citati nell'introduzione.

B. Alfrink, *Het Boek Ecclesiasticus*, Brugge, 1935.

A. Alt, *Zu Zaw 1935, 56*, in ZAW, 54 (1936) 152 (su *Eccli*. 50,25).

W. Bacher, *An Hypothesis about the Hebrew Fragments of Sirach*, in JQR, 12 (1899) 92–108.

— *Zwei Bemerkungen*, in ZAW, 20 (1900) 308–10.

E. G. Bauckmann, *Die Proverbien und die Sprüche des Jesus Sirach*, in ZAW, 72 (1960) 33–63.

J. B. Bauer, *Kein Leben ohne Wein* (*Sir 31,27*). *Das Urteil der Heil. Schrift*, in BiLit, 23 (1955–56) 55–59.

— *Des Vaters Segen ... der Fluch der Mutter*, in BiLit, 23 (1955–56) 295 s.

— *Sir*. 15,14 *et Gen*. 1,1, in VD, 41 (1963) 243 s.; cf. TZ, 20 (1964) 1–3.

— *Drei cruces*, in BZ, 9 (1965) 84–91 (su *Eccli*. 4,11 e 31(34),15).

W. Baumgartner, *Die literarischen Gattungen in der Weisheit des Jesus Sirach*, in ZAW, 34 (1914) 161–198.

C. A. Benson, *Ecclesiasticus*, in IJA, 11 (1915) 70 s.

A. Bentzen, *Sirach, der Chronist, und Nehemia*, in ST, 3–4 (1949–50) 158–161.

G. Bickell, *Der hebräische Sirachtext eine Rückübersetzung*, in WZKM, 13 (1899) 251–256.

G. H. Box - W.O.E. Oesterley, in R. H. Charles, *Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament*, Oxford, 1913, I, 268–517.

A. Büchler, *Ben Sira's Conception of Sin and Atonement*, in JQR, 13 (1922–23) 303–35.461–502; 14 (1923–24) 53–83.

T. A. Burkill, *Ecclesiasticus*, in *Interpreter's Dictionary of the Bible*, II, 13–21.

A. Caquot, *Ben Sira et le Messianisme*, in *Semitica*, 16 (1966) 43–68.

B. Celada, *El Velo del Templo* (*Sir* 50), in CuBi, 15 (1958) 109–112.

T. K. Cheyne, *Ecclus. XI. 19*, in JQR, 10 (1897–98) 13–17.

— *Note on Sirach, L, 9*, in JQR, 12 (1899–1900) 554.

J. S. Clemens, *Ecclesiasticus and Proverbs*, in IJA, 5 (1909) 60–62.
H. Conzelmann, *Die Mutter der Weisheit*, in *Dankesgabe an R. Bultmann*, Tubinga, 1964, 225–234 (su *Eccli.* 24, 3–4).
A. Cowley, *Notes on the Cambridge Texts of Ben Sira*, in JQR, 12 (1899–1900) 109–111.
J. De Fraine, *Het Loflied op de menselijke waardigheid in Sir 17,1–14*, in *Bijdragen*, 11 (1959) 10–23.
A. Di Lella, *Authenticity of the Geniza Fragments of Sirach*, in *Biblica*, 44 (1963) 171–200.
— *The Hebrew Text of Sirach. A Text-critical and Historical Study*, L'Aja, 1966.
E. Dimmler, *Die Sprüche Jesus Sirach*, Gladbach, 1921.
G. R. Driver, *Hebrew Notes on the « Wisdom of Jesus Ben Sirach »*, in JBL, 53 (1934) 273–290.
— *Ben Sira XXXIII, 4*, in JJS, 5 (1954) 177.
H. Duesberg, *Les scribes inspirés*, Parigi, 1939, II, 235–440.
— *Le médecin, un sage. Commentaire de Sir 38,1–15*, in BiVi Chr, (1961) 43–48.
— *Il est le Tout*, in BiViChr, 54 (1963) 29–32.
H. Duesberg - P. Auvray, *Le livre de l'Ecclésiastique*, Parigi, 1953. 1958.
A. Eberharter, *Der Kanon des Alten Testaments zur Zeit des Ben Sira*, Münster, 1911.
— *Das Buch Jesus Sirach oder Ecclesiasticus übersetzt und erklärt*, Bonn, 1925.
A. Edersheim, *Ecclesiasticus*, in H. Wace, *Apocrypha*, II, Londra, 1888, 1–239.
The Editors of the Hebrew Text of Ecclesiasticus, *The Word* תחליף *in Ecclus. XLIV, 17*, in JQR, 9 (1897) 563; *Prof Smend's Emendations*, ibidem 563–67.
O. Eissfeldt, *Einleitung in das Alte Testament*, Tubinga, 1964, 807–812.
M. Fang Che-Yong, *Sir 7,36* (*Vulg. 7,40*) *iuxta hebraicam veritatem*, in VD, 40 (1962) 18–26.
— *Ben Sira de novissimis hominis*, in VD, 41 (1963) 21–38.
— *Quaestiones theologicae selectae Libri Sirach ex comparatione textus graeci et hebraici ortae*, Roma, 1963.
— *Usus nominis divini in Sirach*, in VD, 42 (1964) 153–168.
L. Fonck, *Quasi cedrus exaltata sum in Libano* (*Eccli. 24,17*), in VD, 1 (1921) 226–31.
A. H. Forster, *The Date of Ecclesiasticus*, in ATR, 41 (1959) 1–9.
S. Fraenkel, *Zur Sprache des hebräischen Sirach*, in MGWJ, 43 (1899) 481–84.

— *Zu Ben Sira*, in ZAW, 21 (1901) 191–92.

O. F. Fritzsche, *Die Weisheit Jesus Sirach erklärt und übersetzt*, Lipsia, 1859.

K. Fruhstorfer, *Des Weisen curriculum vitae nach Sirach (39,1–15)*, in TPQ, 94 (1941) 140–42.

— *Hervorragende Gestalten des alttestamentlichen Priestertum. 6. Simon* II, in TPQ, 100 (1952) 137–38.

T. Gallus, *A muliere initium peccati et per illam omnes morimur (Sir 25,24 23)*, in VD, 23 (1943) 272–77.

W. Gaspari, *Über die Textpflege, nach den hebräischen Handschriften des Sira*, in ZAW, 50 (1932) 60–68; 51 (1933) 140–50.

J. K. Gasser, *Die Bedeutung der Sprüche Jesu Ben Sira*, Gütersloh, 1904.

— *Das althebräische Spruchbuch und die Sprüche Jesus Ben Sira*, Gütersloh, 1903.

H. L. Ginsberg, *Zu Zaw 1936, 152*, in ZAW, 55 (1937) 308 s.

— *The Original Hebrew of Ben Sira 12,10–14*, in JBL, 74 (1955) 93–95.

M. Ginsburger, *Note sur l'Ecclésiastique, XLIX, 14*, in REJ, 42 (1901) 267–68.

L. Ginzberg, *Ben Sira, Alphabet of*, in *Jewish Encyclopaedia* II, 1902, 678 ss.

— *Randglossen zum hebräischen Ben Sira*, in *Orientalische Studien T. Nöldeke*, Giessen, II, 1906, 609–25.

D. Gonzalo Maeso, *Disquisiciones filológicas sobre el texto hebreo del Eclesiástico*, in MEAH, 8, 2 (1959) 3–26.

G. B. Gray, *A Note on the Text and Interpretation of Ecclus. XLI, 19*, in JQR, 9 (1896–97) 567–72.

H. Grimme, *Strophenartige Abschnitte im Ecclesiasticus*, in OLZ, 2 (1899) 213–217.316.

— *Mètres et strophes dans les fragments du manuscrit parchemin du Siracide*, in RB, 9 (1900) 400–13.

— *Mètres et strophes dans les fragments hébreux du manuscrit A de l'Ecclésiastique*, in RB, 10 (1901) 55–65.260–67.423–35.

A. Grootaert, *L'Ecclésiastique est-il antérieur à l'Ecclésiaste?*, in RB, 14 (1905) 67–73.

A. M. Habermann, *Notes on the Book of Ben Sira*, in *Sepher M. H. Segal*, Gerusalemme, 1964, 296–99.

J. Halévy, in RS, 6 (1898) 187–88: recensione all'opera di R. Smend; id., ibidem, 188–90: recensione al libro di I. Lévi.

— *L'originalité des fragments hébreux de l'Ecclésiastique*, in RS, 8 (1900) 78–88.

J. Haspecker, *Gottesfurcht bei Jesus Sirach*, Roma, 1967.

M. A. Halévy, *Un aphorisme « médical » de Ben Sira et son importance médico-historique*, in RHMedHebr, 17,2 (Parigi 1964) 374–396.

V. Hamp, *Zukunft und Jenseits im Buche Sirach*, in *Festschrift F. Noetscher*, Bonn, 1950, 86–97.

— *Das Buch Sirach oder Ecclesiasticus*, Würzburg, 1951.

J. H. A. Hart, *Primitive Exegesis as a Factor in the Corruption of Texts of Scripture illustrated from the Versions of Ben Sira*, in JQR, 15 (1903) 627–631.

— *Sir. XLVIII* 17, *a,b*, in JTS, 4 (1903) 591 s.

— *The Prologue to Ecclesiasticus*, in JQR, 19 (1907) 284–97.

E. Hatch, *On the Text of Ecclesiasticus*, in *Essays in Biblical Greek*, Oxford, 1889, 246–82.

L. F. Hartmann, *Sirach in Hebrew and in Greek*, in CBQ, 23 (1961) 443–451.

H. Herkenne, *Die Textüberlieferung des Buches Sirach*, in BS, 6,1/2 129–140.

N. Herz, *The Hebrew Ecclesiasticus*, in JQR, 10 (1898) 719–24.

— *Doublets in Ben Sira*, in ET, 1908, 189 ss.

H. W. Hogg, *The Hebrew Ecclesiasticus. Some of its Additions and Omissions*, in *AJT*, 1 (1897) 777 s.

— *Ecclesiasticus in Hebrew*, in ET, 8 (1897) 262–66.

— *Another Edition of the Hebrew Ecclesiasticus*, in AJSL, 15 (1898) 42–48.

M. T. Houtsma, *De hebreuwsche Sirach-Tekst*, in *Theologisch Tijdschrift*, 34 (1900) 329–54.

E. Jacob, *L'histoire d'Israel vue par Ben Sira*, in *Mélanges A. Robert*, Parigi, 1957, 288–94.

N. B. Johnson, *Prayer in the Apocrypha and Pseudepigrapha*, in JBL Mon. Ser. Filadelfia, 148.

P. Joüon, *Hat Ben Sira (Eccli. 49,9) Ezechiel als Verfasser des Buches Job genannt?*, in ZKT, 27 (1903) 583–87.

S. Kaatz, *Die Scholien des Greg. Abulfaragius Bar Hebraeus zum Weisheitsbuch des Josua ben Sira*, Halle, 1892.

A. Kahana, *Ha-sᵉparîm...; dibrê Šim'ôn ben-Sîra'*, Tel Aviv, 1937.

O. Kaiser, *Die Begrundung der Sittlichkeit im Buche Jesus Sirach*, in ZTK, 55 (1958) 51–63.

D. Kaufmann, *Sirach, L, 5–8*, in JQR, 10 (1898) 727 s.

— *Das Wort* תחליף *bei Jesus Sirach*, in MGWJ, 31 (1897) 337–40.

E. Kautzsch, *Die neugefundene hebräischen Fragmente des Sirachbuches*, in TSK, 71 (1898) 185–99: recensione a L. E. Cowley e A. Nenbauer.

C. J. Kearns, *La vie intérieure à l'école de l'Ecclésiastique*, in *La vie spirituelle*, 82 (1950) 137–46.

— *Ecclesiasticus (The Wisdom of Jesus, the Son of Sirach)*, in *A Catholic Commentary on Holy Scripture*, Londra. 1953, 512–26.

G. D. Kilpatrick, *Προσανοικοδομηθήσεται Ecclus. 3,14*, in JTS, 44 (1943) 147–48.

I. Knabenbauer, *Commentarius in Ecclesiasticum cum appendice: Textus Ecclesiastici hebraeus*, Parigi, 1902.

E. König, *Die Originalität des neulich Entdeckten hebräischen Sirachtextes*, Tubinga, 1900.

— *Zur neuesten Sirach–Literatur*, in TR, 3 (1900) 1–9.

— *Professor Margoliouth and the 'Original Hebrew' of Ecclesiasticus*, in ET, 10 (1898–99) 512–16.564–66; 11 (1899–900) 31–32.69–74.139–40.

— *The Origin of the New Hebrew Fragments of Ecclesiasticus*, in ET 11 (1899–900) 170–76.

— *The External Evidence is not against the Cairene Ecclesiasticus*, in ET, 11 (1899–900) 234–35.

J. L. Koole, *Die Bibel des Ben Sira*, in OTS, 14 (1965) 99–104.

J. Kroon, *Eccli. 19,1*, in VD, 5 (1925) 210–11.

G. Kuhn, *Beiträge zur Erklärung des Buches Jesus Sira*, in ZAW, 47 (1929) 289–96; 48 (1930) 100–21.

S. Landauer, *Bemerkungen zu dem hebräischen Fragment des Sirach*, in ZA, 12 (1897) 393–95.

B. J. Le Frois, *Our Lady and the Wisdom Passage from Sirach*, in AmER, 135 (1956) 1–8.

— *Las lecciones litúrgicas del libro de Sirac*, in RBiLit, 19 (1957) 72–73.

I. Lévi, *L'Ecclésiastique ou la Sagesse de Jésus, fils de Sira*, Parigi, 1898, 1901 [1].

— *Quelques citations de l'Ecclésiastique*, in REJ, 44 (1902) 291–94.

— *Sirach*, in *The Jewish Encyclopedia*, 11, 1907, 388–97.

— REJ, 75 (1922) 205–208 (*Eccli.* 7,1).

C. Levias, in AJT, 2 (1898) 210–12.

— *Ecclesiasticus 43:19 and 49:9*, in AJSL, 14 (1897) 129 s.

T. Maertens, *L'éloge des Pères*, Bruges, 1956 (cf. F. Vattioni, in VD, 36 [1958] 60–61).

D. S. Margoliouth, *The Origin of the «Original Hebrew» of Ecclesiasticus*, Londra, 1899.

— *The External Evidence against the Cairene Ecclesiasticus*, in ET, 11 (1899–900) 90–92.191–92.

— *The Hebrew Ecclesiasticus*, in ET, 11 (1899–900) 46.

— *The Cairene Ecclesiasticus*, in ET, 12 (1900–901) 45–46.

[1] Cf. W. Bacher, in REJ, 37 (1898), 358-17; C. C. Torrey, in AJSL, 19 (1903), 127–28.

— *Three Notes on Ecclesiasticus*, in ET, 13 (1901-903) 331–32.

M. L. Margolis, *A Passage in Ecclesiasticus*, in ZAW, 21 (1901) 271–72.

— *Ecclus*. 3,27, in ZAW, 25 (1905) 199–200.

— *Ecclus*. 6,4, ibidem 320–22; I. Lévi, ibidem 26 (1906) 142; M. L. Margolis, ibidem 27 (1907) 276–77.

— *Ecclus*. 7,6 d, ibidem 323.

F. Mari, *L'originale ebraico dell'Ecclesiastico recentemente scoperto*, in *Studi religiosi*, 3 (1903), 63–82.170–82.

A. Marmorstein, *Jesus Sirach 51,12 ff*, in ZAW, 29 (1909) 287–93.

J. C. Matthes, *Bemerkungen zu dem hebräischen Texte Jesus Sirachs und seiner neuesten Übersetzung*, in ZAW, 29 (1909) 161–76.

L. Méchineau, *Le texte hébreu de l'Ecclésiastique et la critique sacrée*, in *Études*, 78 (1899) 451–77.

— *Le texte hébreu de l'Ecclésiastique et l'exégèse*, ibidem, 79 (1899) 170–97.

K. H. V. Merguet, *Die Glaubens- und Sittenlehre des Buches Jesus Sirach*, Königsberg, 1874, 1901.

D. Michaelis, *Das Buch Jesus Sirach als typischer Ausdruck für das Gottesverhältnis des nachalttestamentlichen Menschen*, in TLZ, 83 (1958) 601–608.

W. L. Moran, *Ugaritic ṣîṣûma and Hebrew ṣîṣ* (*Sir. 43,19*; *Jer. 48,9*), in *Biblica*, 39 (1958) 69 ss.

S. Morenz, *Eine weitere Spur der Weisheit Amenemopes in der Bibel*, in ZAS, 84 (1959) 78–79 (su *Eccli*. 33,13).

H. Mosbech, *Prolegomena til en ny Proveoversaettelse af Siraks Bog*, Copenaghen, 1937.

S. Mowinckel, *Die Metrik bei Jesus Sirach*, in ST, 9 (1955) 137–65.

D. J. Müller, *Glossen zum Ecclesiasticus*, in WZKM, 11 (1897) 103–105.

E. Nestle, *Zum Prolog des Ecclesiasticus*, in ZAW, 17 (1897) 123–24

A. Neubauer, *Hebrew Sentences in Ecclesiasticus*, in JQR, 4 (1892) 162–164.

Th. Nöldeke, *The Original Hebrew of a Portion of Ecclesiasticus*, in *Expositor*, 5 (1897) 347–64.

— *Bemerkungen zum hebräischen Ben Sira*, in ZAW, 20 (1900) 81–94.

W. O. E. Oesterley, *The Wisdom of Ben Sira*, in *Translations of Early Documents*, Londra, 1916.

— *The Wisdom of Jesus the Son of Sirach*, in Gore, Goudge, Guillaume, *A New Commentary*, Londra, 1929, II, 2, 79–102.

— *The Wisdom of Jesus the Son of Sirach or Ecclesiasticus*, Cambridge, 1912.

R. Pautrel, « *Et tenebrescent videntes per foramina* » (*Sir 12,3*), in RcSR, 36 (1949) 305–309.

— *Ben Sira et le Stoïcisme*, in RcSR, 51 (1963) 535–49.

T. Penar, *Job 19,19 in the Light of Ben Sira 6,11*, in *Biblica*, 48 (1967) 293–95.

F. Perles, in REJ, 73 (1921) 173–74 (*Eccli.* 36,2–5.12–17; 44,20; 50,5–10).

— *Sur Ecclésiastique, XLIV, 2 suiv.*, in REJ, 82 (1926) 120–21.

N. Peters, *Das «etymologische Rätsel» in Ecclesiasticus 6,22(23)*, in *Theologische Quartalschrift*, 80 (1898) 94–98.

— *Zur Strophik des Ecclesiasticus*, ibidem 82 (1900) 180–93.

— *Der jüngst wiederaufgefundene hebräische Text des Buches Ecclesiasticus*, Friburgo in B., 1902.

— *Ekklesiastes und Ekklesiasticus*, in BZ, 1 (1903) 47–54, 129–50.

— *Die Innerlichkeit der Religionsauffassung des Jesus Sirach*, in *Friedensblätter*, 13 (1908–909) 9–14.

— *Liber Iesu filii Sirach sive Ecclesiasticus hebraice*, Friburgo in B., 1905.

— *Das Buch Jesus Sirach oder Ecclesiasticus übersetzt und erklärt*, Münster, 1913.

R. H. Pfeiffer, *Ecclesiasticus by Sirach*, in *History of New Testament Times*, 1949, 352–408.

V. Pisani, *Acqua e fuoco*, in *Acme*, 1 (1948) 94 (*Eccli.* 15, 17 s.).

A. D. Power, *Ecclesiasticus or the Wisdom of Jesus the Son of Sirach*, Chelsea, 1932.

I. M. Price, *Cowley and Neubauer's Hebrew Ecclesiasticus*, in AJSL, 14 (1897) 49–50.

— *The Hebrew Fragment of Sirach*, in AJSL, 14 (1897) 211–12.

J. Reider, in JJS, 3 (1952) 84–85 (*Eccli.* 33,2.4).

G. Rinaldi, *Onus meum leve. Osservazioni su Ecclesiastico 51 (v. 26, Volg. 34) e Matteo 11,25–30*, in *Bibbia e Oriente*, 9 (1967) 13–23.

E. Rivkin, *Ben Sira and the Nonexistence of the Synagogue*, in *Festschrift A. H. Silver*, New York, 1963, 320–54.

L. A. Rosenthal, *Zerstreute Bemerkungen zum hebräischen Sirach*, in MGWJ, (1902) 49–52.

— *Nochmals der hebräischen Sirach*, ibidem 325–29.

J. W. Rothstein, *Ein Spezimen criticum zum hebräischen Texte des Sirachbuches*, in *Orientalische Studien T. Nöldeke*, Giessen, 1906 I, 583–608.

L. Rydén, *LXX Sir* 37,2, in *Eranos*, 59 (1961) 40–44.

V. Ryssel, *Die neuen hebräischen Fragmente des Buches Jesus Sirach und ihre Herkunft*, in TSK, 73 (1900) 363–403.505–41; 74 (1901) 75–109.

— *Die Sprüche Jesus' des Sohnes Sirachs*, in E. Kautzsch, *Apokryphen und Pseudepigraphen des A.T.*, I, Tubinga, 1921, 230–475.

O. Sauermann, *Auch des Job gedachte er! Bemerkungen zu Sir. 49,9*, in *Festschrift F. König*, Vienna, 1965, 119–26.

S. Schechter, *Genizah Specimens. Ecclesiasticus*, in JQR, 10 (1898) 197–206.
— *The Hebrew Sirach*, in ET, 11 (1899–900) 382–83.
— *A Prosodic Version of Sir 12:2–5,13*, in JQR, 12 (1900) 459 ss.
— *Social Life of the Jews in the Age of Jesus the Son of Sirach*, in *Studies in Judaism*, Filadelfia, 1945, 55–101.
S. Schiffer, *Le Paragraphe 40,13–17 de l'Ecclésiastique de Ben Sira*, in *Oriental Studies ... P. Haupt*, Baltimora, 1926, 106–10.
J. Schildenberger, *Die Bedeutung von Sir 48, 24f für die Verfasserfrage von Is 40–66*, in *Festschrift F. Noetscher*, Bonn, 1950, 188–204.
O. Schilling, *Das Buch Jesus Sirach*, Friburgo, 1956.
M. H. Segal, *Spr ḥkmt bn sjr'*, Gerusalemme, 1933; cf. E. Z. Melamed, in *Tarbiz*, 5 (1934) 389–94.
— *The Evolution of the Hebrew Text of Ben Sira*, in JQR, 25 (1934–35) 91–149.
— *Ben Sira. A Rejoinder*, in *Tarbiz*, 6 (1934–35) 108–11.
— *ḥqr, nḥqr in the Book of Ben Sira'*, in *Leshonenu*, 21 (1957) 143.
— *Bn–sjr'*, in *Enciclopedia Biblica* (ebraico), Gerusalemme, II, 1954, 162–69.
C. Selmer, *A Study of Ecclus. 12,10–19*, in CBQ, 8 (1946) 306–14.
R. T. Siebeneck, *May their Bones return to Life! Sirach's Praise of the Fathers*, in CBQ, 21 (1959) 411–28.
A. Sisti, *Riflessi dell'epoca premaccabaica nell'Ecclesiastico*, in *Rivista biblica*, 12 (1964) 215–56.
P. W. Skehan, *Tower of Death or Deadly Snare? (Sir. 26,22)*, in CBQ, 16 (1954) 154.
— *They shall not be Found in Parables (Sir 38,33)*, in CBQ, 23 (1961) 40.
R. Smend, in TLZ, 22 (1897) 265–68.
— *Die Weisheit des Jesus Sirach*, Berlino, 1906.
J. G. Snaith, *The Importance of Ecclesiasticus (The Wisdom of Ben Sira)*, in ET, 75 (1963–64) 66–69.
— *Biblical Quotations in the Hebrew of Ecclesiasticus*, in JTS, 18 (1967) 1–12.
A. Sović, *De encomio medicorum in Ecclus. 38,1–15*, in *Bogoslovska Smotra*, 26 (1938) 165–79.
C. Spicq, *Le Siracide et la structure littéraire du prologue de saint Jean*, in *Mémorial Lagrange*, Parigi, 1940, 183–95.
— *L'Ecclésiastique*, in *La Sainte Bible* (L. Pirot–A. Clamer), Parigi, 1943 vol. VI, 529–841.
H. B. Stevenson, *A Mnemonic Use of Numbers in Proverbs and Ben Sira*, in *Glasgow University Oriental Society Transactions*, 9 (1938–39) 26–38.
P. Steiniger, *Ein neues hebräisches Wort*, in ZAW, 21 (1901) 143–44 (*Eccli.* 51,4b).

A. Stöger, *Der Arzt nach Jesus Sirach* (*38, 1–15*), in *Arzt und Christ*, 11 (1965) 3-11 (Salisburgo).

R. Storr, *Einige Bedenken gegen die Echtheit des hebräischen Jesus Sirach*, in TQ, 106 (1925) 203–31.

H. L. Strack, *Neue Literatur über das Buch Jesus Sirach*, in *Theologisches Literaturblatt*, 19,8 (1898) 81–85.

— *Die Sprüche Jesus, des Sohnes Sirachs*, Lipsia, 1903.

A. F. Taylor, *Meditations in the Apocrypha*, in ET, 37 (1925-26) 40–42.91–93.139–142.

C. Taylor, *The Wisdom of Ben Sira*, in JQR, 15 (1902–903) 440–74.604–26.

— *Studies in Ben Sira*, in JQR, 16 (1903-904) 238–39.

— *The Wisdom of Ben Sira*, in JTS, 1 (1899–900) 571–83.

C. Taylor - J. H. A. Hart, *Two Notes on Enoch in Sir. XLIV 16*, in JTS, 4 (1902–903) 589 ss.

F. R. Tennant, *The Teaching of Ecclesiasticus and Wisdom on the Introduction of Sin and Death*, in JTS, 2 (1900-901) 207–23.

D. W. Thomas, *The LXX's Rendering of ṭwb lb šnwt in Ecclus. XXXIII 13*, in VT, 10 (1960) 456.

C. C. Torrey, *The Hebrew of the Geniza Sirach*, in *A. Marx Jubilee Volume*, New York, 1950, 585–602.

J. Touzard, *Nouveaux fragments hébreux de l'Ecclésiastique*, in RB, 9 (1900) 45–62.525–63.

C. H. Toy, *Ecclesiasticus*, in *Encyclopaedia Biblica*, Londra, II, 1904, 1164–79.

— *Sirach*, ibidem, IV, 1903, 4645–51.

— *Remarks on the Hebrew Text of ben-Sira*, in JAOS, 23 (1902) 38–43.

M. Treves, *Studi su Gesù ben Sirach*, in *La Rassegna Mensile di Israel*, 22 (1956) 387–97.464–73.

J. Trinquet, *Ecclésiastique* (*Livre de l'*), in *Catholicisme*, III, Parigi, 1952, 1244–49.

T. Tyler, *Ecclesiasticus: the Retranslation Hypothesis*, in JQR, 12 (1899-900) 555–62.

A. Vaccari, *Oratio Iesu, filii Sirach* (*Eccli. 51,1–17*), in VD, 2 (1922) 71–72.

— *Qausi plantatio rosae in Iericho* (*Eccli. 24,18*), in VD, 3 (1923) 289–94.

— *Ecclesiastico 37,10: critica ed esegesi*, in *Estudios Eclesiásticos*, 34 (1960) 705–13.

T. Vargha, *De Psalmo Hebraico Ecclesiastici c. 51*, in *Antonianum*, 10 (1935) 3–10.

F. Vattioni, *Proverbi 3,8 ed Ecclesiastico 30,14–16*, in *Melita Theologica*, 15 (1963) 73–76.

— *Genesi 1,1 ed Eccli. 15,14*, in *Augustinianum*, 4 (1964) 105–108.

— *Girolamo e l'Ecclesiastico*, in *Vetera Christianorum*, 4 (1967) 131–49.

P. Volz, *Hiob und Weisheit* (*Das Buch Hiob, Sprüche und Jesus Sirach, Prediger*), Gottinga, 1921.

P. Winter, *Ben Sira 33(36),7–15 and the Teaching of the « Two Ways »*, in VT, 5 (1955) 315–18.

J. Ziegler, *Zwei Beiträge zu Sirach*, in BZ, 8 (1964) 277–84.

— *Zum Wortschatz des griechischen Sirach*, in BZAW, 77 (1958) 274–89.

O. Zöchkler, *Die Weisheit Jesu Sirach*, in *Die Apokryphen des Alten Testaments*, Monaco, 1891, 255–354.

SIGLE

AJSL = *American Journal of Semitic Languages and Literatures*, Chicago.
AJT = *American Journal of Theology*, Chicago.
AmER = *American Ecclesiastical Review*, Filadelfia.
ATR = *Anglican Theological Review*, Evanstin.
BiLit = *Bibel und Liturgie*, Vienna.
BiViChr = *Bible et vie chrétienne*, Maredsous.
BS = *Biblische Studien*, Friburgo,
BZ = *Biblische Zeitschrift*, Friburgo.
BZAW = *Beihefte* di ZAW.
CBQ = *Catholic Biblical Quarterly*, Washington.
CSEL = *Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum*, Vienna.
DB = *Dictionnaire de la Bible*, Parigi.
DBS = *Dictionnaire de la Bible. Supplément*, Parigi.
ET = *Expository Times*, Edimburgo.
HTR = *Harvard Theological Review*.
IJA = *International Journal for Apocrypha*.
JA = *Journal asiatique*, Parigi.
JAOS = *Journal of the American Oriental Society*, New Haven.
JBL = *Journal of Biblical Literature*, Filadelfia.
JBL Mon. Ser. = JBL *Monograph. Series*, Filadelfia.
JJS = *Journal of Jewish Studies*, Cambridge.
JQR = *Jewish Quarterly Review*, Londra, Filadelfia.
JSS = *Journal of Semitic Studies*, Manchester.
JTS = *Journal of Theological Studies*, Londra, Oxford.
MEAH = *Miscelanea de Estudios árabes y hebraicos*, Granada.
MGWJ = *Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judenthums*, Dresda.
NTS = *New Testament Studies*, Cambridge.
OLZ = *Orientalistische Literaturzeitung*, Lipsia.
OTS = *Oudtestamentische Studiën*, Leida.
PG = *Patrologia Graeca* (Migne).
PL = *Patrologia Latina* (Migne).
RB = *Revue biblique*, Gerusalemme, Parigi.
RBén = *Revue bénédictine*, Maredsous.
RBiLit = *Rivista bíblica con sección liturgica*, La Plata.
RcSR = *Recherches de science religieuse*, Parigi.
RS = *Revue sémitique*, Parigi.
REJ = *Revue des études juives*, Parigi.

RQ = *Revue de Qumran*, Parigi.
RSO = *Rivista degli studi orientali*, Roma.
ST = *Studia theologica*, Lund.
TB = *Talmud Babilonese*.
TG = *Talmud Gerosolimitano*.
TLZ = *Theologische Literaturzeitung*, Lipsia.
TPQ = *Theologische-Praktische Quartalschrift*, Linz.
TQ = *Theologische Quartalschrift*, Tubinga.
TR = *Theologische Rundschau*, Tubinga.
TSK = *Theologische Studien und Kritiken*, Lipsia.
TZ = *Theologische Zeitschrift*, Basilea.
VD = *Verbum Domini*, Roma.
VT = *Vetus Testamentum*, Leida.
WZKM = *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes*.
ZA = *Zeitschrift für Assyriologie*, Lipsia.
ZAS = *Zeitschrift für aegyptische Sprache und Alterthumskunde*, Lipsia.
ZAW = *Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft*, Giessen, Berlino.
ZDMG = *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischenaft, Gesellsch* Lipsia.
ZKT = *Zeitschrift für katholische Theologie*, Innsbruck, Vienna.
ZTK = *Zeitschrift für Theologie und Kirche*, Friburgo in B.

AVVERTENZE

Testo ebraico

Mi è stato testo base I. Lévi, *The Hebrew Text of the Book of Ecclesiasticus*, Leida, 1904 che è stato ristampato nel 1951 ed è l'unica edizione in commercio. Ho usato per le correzioni apportate a I. Lévi il volume *Facsimiles of the Fragments hitherto Recovered of the Book of Ecclesiasticus in Hebrew*, Oxford–Cambridge, 1901.

Le sigle dei manoscritti sono:
A: il manoscritto A (p. 13)
Am: lezione marginale del manoscritto A
B: il manoscritto B (p. 13)
Bm: lezione marginale del manoscritto B
C: il manoscritto C (p. 13)
Cm: lezione marginale del manoscritto C
D: il manoscritto D (p. 13)
Dm: lezione marginale del manoscritto D
E: il manoscritto E (p. 14)
2Q18: frammenti della seconda grotta di Qumran (p. 15)
Mas: il rotolo di Masada (p. 15)
Masm: lezione marginale del rotolo di Masada
11QPsa: frammenti della grotta XI di Qumran (p. 15)

Testo latino

Ho riprodotto l'edizione critica (p. 17) curata dai padri benedettini dell'abbazia di San Girolamo (Roma) senza l'apparato critico. Alcuni segni diacritici precisano il pensiero degli editori che hanno voluto premettere le seguenti osservazioni.

Notice pour le texte latin

L'édition critique des Bénédictins de Saint-Jérôme a pour objet de reconstituer le texte de la Vulgate, c'est à dire celui qui a été joint, au ve siècle sans doute, à celui des autres livres bibliques traduits par saint Jérôme, et qui se trouvait dans l'ancêtre de nos manuscrits bibliques latins.

Ce texte n'a pas été traduit ni revu par saint Jérôme, qui n'admettait pas la cano-

nicité de Sirach. Il n'a pas non plus été revu, comme c'est le cas pour les Epîtres du Nouveau Testament, par un émule de Jérôme, d'une façon cohérente et sur un bon texte grec. C'est une forme de la très ancienne version latine de Sirach (IIe siècle?), corrompue sur un certain nombre de points, et interpolée de versets ou de stiques pris au texte grec classique; le vieux texte latin était en effet traduit sur d'un modèle assez différent (de la forme dite « occidentale »), souvent plus proche de nos fragments hébreux ou de la version syriaque, et dont des fragments subsistent en grec dans la recension lucianique ou des citations patristiques (notamment chez Clément d'Alexandrie).

Dans l'édition critique, les mots de la Vulgate suspects d'être des corruptions du texte latin primitif, ou des corrections faites sur le grec, sont discutés dans l'apparat. Lorsque la Vulgate présente un doublet, c'est à dire une double traduction du même original, une fois (le texte primitif) selon sa forme « occidentale », une fois (la revision) selon sa forme « normale », la chose est signalée dans l'apparat. Souvent, bien entendu, le doublet est évident, mais le choix n'est pas certain entre la forme primitive et l'interpolation postérieure. Ou encore, la corruption est possible, sans être certaine.

Dans la présente édition, pour des raisons techniques, cet apparat prudent a dû être réduit d'une façon qui ne permettait pas de signaler les hésitations. Les éléments qui représentent probablement une interpolation ont été mis entre crochets; les éléments probablement corrompus ont été imprimés en italiques; les endroits où semblent manquer quelques mots de la version primitive ont été indiqués par des crochets aigus: ⟨...⟩. Le lecteur est averti que pour interpréter d'une façon prudente et scientifique des indications aussi succinctes, il lui est recommandé de consulter l'apparat de la grande édition critique.

L'édition critique est divisée, d'après les manuscrits, en stiques, d'une façon tout à fait indépendante de la division plus récente et peu satisfaisante en versets. La division en stiques de la recension Vulgate n'est pas toujours d'accord avec la division de la version primitive. Il n'a pas été possible d'indiquer ici ces variations: voir la grande édition.

Il est bien difficile de dater les doublets que nous avons signalés. Certains au moins sont fort anciens, car Cyprien en atteste déjà en 4, 10–11.

Le cas le plus important d'addition d'après le grec normal est celui des chapitres 44–50 (*Laus Patrum*), qui faisaient défaut dans la version primitive, et dont le caractère linguistique est tout différent de celui des chapitres 1–43 et 50–51; le Prologue faisait aussi défaut à l'origine, et a été ajouté par une autre main que la *Laus Patrum*. Dans ces additions, les caractères italiques et les crochets carrés sont plus rares, mais il arrive aussi que la Vulgate y présente des éléments tardifs, qu'il y avait lieu de signaler à la critique du lecteur.

Testo greco

Ho riprodotto l'edizione di Gottinga curata da J. Ziegler (p. 16) senza apparato critico, segnalando soltanto i versetti che in quell'edizione sono stampati in caratteri minori.

Testo siriaco

Per esigenze tipografiche viene riprodotta l'edizione di P. de Lagarde (p. 18 n. 57).

ECCLESIASTICO

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1 *Πολλῶν καὶ μεγάλων ἡμῖν διὰ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν*
καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατ' αὐτοὺς ἠκολουθηκότων δεδομένων,
ὑπὲρ ὧν δέον ἐστὶν ἐπαινεῖν τὸν Ισραηλ παιδείας καὶ σοφίας,
καὶ ὡς οὐ μόνον αὐτοὺς τοὺς ἀναγινώσκοντας δέον ἐστὶν
ἐπιστήμονας γίνεσθαι,
5 *ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκτὸς δύνασθαι τοὺς φιλομαθοῦντας χρησίμους*
εἶναι
καὶ λέγοντας καὶ γράφοντας,
ὁ πάππος μου Ἰησοῦς ἐπὶ πλεῖον ἑαυτὸν δοὺς
εἴς τε τὴν τοῦ νόμου
καὶ τῶν προφητῶν
10 *καὶ τῶν ἄλλων πατρίων βιβλίων ἀνάγνωσιν*
καὶ ἐν τούτοις ἱκανὴν ἕξιν περιποιησάμενος
προήχθη καὶ αὐτὸς συγγράψαι τι τῶν εἰς παιδείαν καὶ σοφίαν
ἀνηκόντων,
ὅπως οἱ φιλομαθεῖς καὶ τούτων ἔνοχοι γενόμενοι
πολλῷ μᾶλλον ἐπιπροσθῶσιν διὰ τῆς ἐννόμου βιώσεως.
15 *Παρακέκλησθε οὖν*
μετ' εὐνοίας καὶ προσοχῆς
τὴν ἀνάγνωσιν ποιεῖσθαι
καὶ συγγνώμην ἔχειν
ἐφ' οἷς ἂν δοκῶμεν
20 *τῶν κατὰ τὴν ἑρμηνείαν πεφιλοπονημένων τισὶν τῶν λέξεων*
ἀδυναμεῖν·
οὐ γὰρ ἰσοδυναμεῖ
αὐτὰ ἐν ἑαυτοῖς Ἑβραϊστὶ λεγόμενα καὶ ὅταν μεταχθῇ εἰς
ἑτέραν γλῶσσαν·
οὐ μόνον δὲ ταῦτα,
ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ νόμος καὶ αἱ προφητεῖαι
25 *καὶ τὰ λοιπὰ τῶν βιβλίων*
οὐ μικρὰν ἔχει τὴν διαφορὰν ἐν ἑαυτοῖς λεγόμενα.
Ἐν γὰρ τῷ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει ἐπὶ τοῦ Εὐεργέτου
βασιλέως
παραγενηθεὶς εἰς Αἴγυπτον καὶ συγχρονίσας
εὑρὼν οὐ μικρᾶς παιδείας ἀφόμοιον

30 ἀναγκαιότατον ἐθέμην καὶ αὐτός τινα προσενέγκασθαι σπουδὴν
καὶ φιλοπονίαν τοῦ μεθερμηνεῦσαι τήνδε τὴν βίβλον
πολλὴν ἀγρυπνίαν καὶ ἐπιστήμην προσενεγκάμενος
ἐν τῷ διαστήματι τοῦ χρόνου
πρὸς τὸ ἐπὶ πέρας ἀγαγόντα τὸ βιβλίον ἐκδόσθαι
καὶ τοῖς ἐν τῇ παροικίᾳ βουλομένοις φιλομαθεῖν
35 προκατασκευαζομένους τὰ ἤθη
ἐννόμως βιοτεύειν.

INCIPIT PROLOGUS

Multorum nobis et magnorum per legem et prophetas aliosque qui secuti sunt illos sapientiam demonstratam, in quibus oportet laudare Israhel doctrinae et sapientiae causa; quia non solum illos loquentes necesse est peritos, sed etjam extraneos posse et dicentes et scribentes doctissimos fieri. Avus meus Hiesus postquam amplius dedit ad diligentiam lectionis legis et prophetarum et aliorum librorum qui nobis a parentibus nostris traditi sunt, volui et ipse scribere aliquid horum quae ad doctrinam et sapientiam pertinent, ut desiderantes discere et illorum periti facti magis magisque ⌜adtendant animo et⌝ confirmentur ad legitimam vitam.

Hortor itaque venire vos cum benevolentia et ⌜adtentiore⌝ studio lectionem facere, et veniam habere in illis in quibus videmur sequentes imaginem sapientiae et deficere in verborum conpositione. Nam deficiunt verba hebraica quando translata fuerint ad alteram linguam; non solum autem haec, sed et ipsa lex et prophetae ceteraque librorum non parvam habent differentiam quando inter se dicuntur.

Nam in octavo et tricensimo anno temporibus Ptolomei Evergetis regis ,postquam perveni in Aegyptum et cum multum temporis ibi fecissem, inveni libros relictos non ⌜parvae neque⌝ contemnendae doctrinae. Itaque bonum ⌜et necessarium⌝ putavi et ipse aliquam addere diligentiam et laborem interpretandi istum librum; et multa vigilia adtuli doctrinam in spatio temporis, ad illam quae ad finem adducunt librum dare, et illis qui volunt animum intendere⌜, et discere⌝ quemadmodum oporteat instituere mores qui secundum legem Domini proposuerunt vitam agere. EXPLICIT PROLOGUS.

ΣΟΦΙΑ ΙΗΣΟΥ ΥΙΟΥ ΣΙΡΑΧ

1 1 *Πᾶσα σοφία παρὰ κυρίου*
καὶ μετ' αὐτοῦ ἐστιν εἰς τὸν αἰῶνα.
2 *ἄμμον θαλασσῶν καὶ σταγόνας ὑετοῦ*
καὶ ἡμέρας αἰῶνος τίς ἐξαριθμήσει;
3 *ὕψος οὐρανοῦ καὶ πλάτος γῆς*
καὶ ἄβυσσον καὶ σοφίαν τίς ἐξιχνιάσει;
4 *προτέρα πάντων ἔκτισται σοφία*
καὶ σύνεσις φρονήσεως ἐξ αἰῶνος.
5 ⸂*πηγὴ σοφίας λόγος θεοῦ ἐν ὑψίστοις,*
καὶ αἱ πορεῖαι αὐτῆς ἐντολαὶ αἰώνιοι.⸃
6 *ῥίζα σοφίας τίνι ἀπεκαλύφθη;*
καὶ τὰ πανουργεύματα αὐτῆς τίς ἔγνω;
7 ⸂*ἐπιστήμη σοφίας τίνι ἐφανερώθη;*
καὶ τὴν πολυπειρίαν αὐτῆς τίς συνῆκεν;⸃
8 *εἷς ἐστιν σοφός, φοβερὸς σφόδρα,*
καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ.
9 *κύριος* [9] *αὐτὸς ἔκτισεν αὐτὴν*
καὶ εἶδεν καὶ ἐξηρίθμησεν αὐτὴν
καὶ ἐξέχεεν αὐτὴν ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ,
10 *μετὰ πάσης σαρκὸς κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ,*
καὶ ἐχορήγησεν αὐτὴν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.
⸂*ἀγάπησις κυρίου ἔνδοξος σοφία,*
οἷς δ' ἂν ὀπτάνηται, μερίζει αὐτὴν εἰς ὅρασιν αὐτοῦ.⸃

1 1 Omnis sapientia a Deo ⸂Domino⸃ est et cum illo ⸂fuit semper et⸃ est ante aevum
2 Harenam maris et pluviae guttas et dies saeculi quis dinumeravit Altitudinem caeli et latitudinem terrae et profundum ⸂abyssi⸃ quis mensus est
3 Sapientiam Dei praecedentem omnia ⸂quis investigavit⸃
4 ⸂Prior omnium⸃ creata est sapientia et intellectus prudentiae ab aevo
5 Fons sapientiae verbum Dei in excelsis et ingressus illius mandata aeterna
6 ⸂Radix sapientiae cui revelata est et astutias illius quis agnovit⸃
7 Disciplina sapientiae cui ⸂revelata est et⸃ manifestata et multiplicationem ingressus illius quis intellexit
8 Unus est Altissimus creator omnipotens rex potens et metuendus nimis⸂sedens super thronum illius⸃ et dominans ⸂Deus⸃
9 Ipse creavit illam spiritu *sancto* et vidit et dinumeravit ⸂et mensus est⸃
10 Et effudit illam super omnia opera sua et super omnem carnem secundum datum suum et praebuit illam diligentibus se

ܚܟܡܬܐ ܕܒܪܣܝܪܐ ܀

1 [1] ܟܠ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܝ. ܘܗܝ ܥܡܗ ܗܘܬ ܡܢ ܥܠܡ. [2] ܚܠܐ ܕܝܡܐ ܘܢܛܦܐ ܕܡܛܪܐ: ܘܝܘܡܬܐ ܕܥܠܡܐ ܡܢܘ ܢܡܢܐ ܠܡܡܢܝܘ. [3] ܪܘܡܐ ܕܫܡܝܐ ܘܦܬܝܐ ܕܐܪܥܐ: ܘܬܗܘܡܐ ܪܒܐ ܡܢܘ ܢܥܩܒܘܗܝ. [4] ܡܢ ܩܕܡ ܗܠܝܢ ܐܬܒܪܝܬ ܚܟܡܬܐ ܘܣܘܟܠܐ ܕܒܝܢܬܐ. ܡܢ ܠܥܠܡܝܢ [6] ܥܩܪܐ ܕܚܟܡܬܐ ܠܡܢ ܐܬܓܠܝ. ܘܨܒܝ̈ܢܝܗ̇ ܡܬܟܬܫܢܘܬܗ̇ ܡܢܘ ܝܕܥ. ܚܕ ܗܘ. ܘܕܚܝܠ ܠܟܘܪܣܝܗ. [8] ܐܠܗܐ ܕܝܗܒܗ ܫܠܝܛ ܥܠ ܟܠ ܒܪ̈ܝܬܗ. [9] ܒܪܝܗ̇ ܘܚܙܝܗ̇ ܘܡܢܝܗ̇ ܘܝܕܥܗ̇. ܘܫܦܥܗ̇ ܠܟܠ ܥܒ̈ܕܘܗܝ. [10] ܥܡ ܟܠ ܒܣܪ ܐܝܟ ܡܘܗܒܬܗ ܝܗܒܗ̇. ܘܐܫܦܥܗ̇ ܠܟܠ ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ.

11 *Φόβος κυρίου δόξα καὶ καύχημα*
καὶ εὐφροσύνη καὶ στέφανος ἀγαλλιάματος.
12 *φόβος κυρίου τέρψει καρδίαν*
καὶ δώσει εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καὶ μακροημέρευσιν.
⌜*φόβος κυρίου δόσις παρὰ κυρίου,*
καὶ γὰρ ἐπ᾽ ἀγαπήσεως τρίβους καθίστησιν.⌝
13 *τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον εὖ ἔσται ἐπ᾽ ἐσχάτων,*
καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ εὐλογηθήσεται.
14 *Ἀρχὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον,*
καὶ μετὰ πιστῶν ἐν μήτρᾳ συνεκτίσθη αὐτοῖς.
15 *μετὰ ἀνθρώπων θεμέλιον αἰῶνος ἐνόσσευσεν*
καὶ μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν ἐμπιστευθήσεται.
16 *πλησμονὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον*
καὶ μεθύσκει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῆς·
17 *πάντα τὸν οἶκον αὐτῶν ἐμπλήσει ἐπιθυμημάτων*
καὶ τὰ ἀποδοχεῖα ἀπὸ τῶν γενημάτων αὐτῆς.
18 *στέφανος σοφίας φόβος κυρίου*
ἀναθάλλων εἰρήνην καὶ ὑγίειαν ἰάσεως.
⌜*ἀμφότερα δέ ἐστιν δῶρα θεοῦ εἰς εἰρήνην,*
πλατύνει δὲ καύχησις τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.⌝
19 [*καὶ εἶδεν καὶ ἐξηρίθμησεν αὐτήν,*]
ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν συνέσεως ἐξώμβρησεν
καὶ δόξαν κρατούντων αὐτῆς ἀνύψωσεν.
20 *ῥίζα σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον,*
καὶ οἱ κλάδοι αὐτῆς μακροημέρευσις.
21 ⌜*φόβος κυρίου ἀπωθεῖται ἁμαρτήματα,*
παραμένων δὲ ἀποστρέψει πᾶσαν ὀργήν.⌝

11 ⌜Timor Domini gloria et gloriatio et laetitia et corona exultationis⌝
12 ⌜Timor Domini delectabit cor et dabit laetitiam et gaudium in longitudine dierum⌝
13 ⌜Timenti Dominum bene erit in extremis et in die defunctionis suae benedicetur⌝
14 Dilectio Dei honorabilis sapientia
15 quibus autem apparuerit in visu diligunt eam in visione ⌜et in agnitione magnalium suorum⌝
16 Initium sapientiae *timor Domini* et ⌜cum fidelibus⌝ in vulva concreatus est et cum electis ⌜seminis⌝ ⌜creditur et⌝ cum iustis et fidelibus agnoscitur
17 Timor Domini scientiae religiositas
18 religiositas custodiet et iustificabit cor iucunditatem atque gaudium dabit
19 Timenti Deum bene erit et in diebus consummationis illius benedicetur
20 Plenitudo sapientiae timere Deum et plenitudo a fructibus illius
21 Omnem domum illius ⌜implebit⌝ a generationibus et receptacula ⌜a thesauris illius⌝

1 19 [a]שכל ודעת תביע וכבוד] ת[ומכיה תרים] 2 Q 18
20 [שרש חכמה יראת יהוה וענפי]ה ארך[ימים]

1, 19 *a* La ricostruzione è fatta in base a quella di M. S. Segal.

[11]ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܗܘܕܪܐ ܘܫܘܒܚܐ. ܘܚܕܘܬܐ ܘܟܠܝܠܐ ܕܡܫܒܚܘܬܐ. [12]ܕܚܠܬܗ
ܕܡܪܝܐ ܡܒܣܡܐ ܠܒܐ. ܚܕܘܬܐ ܘܕܘܨܐ ܘܚܝܐ ܕܝܗܒܐ. [13]ܕܕܚܠ ܠܐܠܗܐ ܢܛܒ ܠܗ
ܒܚܪܬܗ. ܘܒܐܚܪܝܬܗ ܢܫܬܒܩܘܢ ܚܛܗܘܗܝ ܀ [14]ܪܝܫ ܚܟܡܬܐ *ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ.
ܥܡܗ ܡܗܝܡܢܐ ܡܢ ܟܪܣܐ ܕܐܡܗܘܢ ܐܬܒܪܝܬ. [15]ܥܡ ܐܢܫܐ ܗܝ ܕܩܘܫܬܐ.
ܘܝܬܒ ܡܢ ܥܠܡܐ ܐܬܒܢܝܬ. ܘܥܡ ܙܪܥܗܘܢ ܐܬܬܩܢ ܥܡܗܘܢ ܀ [16]ܪܝܫ
ܚܟܡܬܐ ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܡܪܘܝܐ ܡܢ ܦܐܪ̈ܝܗ ܠܗܘܢ ܥܠܠ̈ܬܗ. [17]ܟܠ
ܐܘܨܪ̈ܘܗܝ ܢܡܠܐ ܚܟܡܬܐ. ܘܡܫܬܡܠܝܐ ܡܢ ܥܠܠ̈ܬܗ. [18]ܪܝܫ ܚܟܡܬܐ ܕܚܠܬܗ
ܕܡܪܝܐ. ܘܡܘܣܦܐ ܫܠܡܐ ܚܝܐ ܘܐܘܣܝܐ. ܫܠܡܐ ܗܝ *ܕܒܘܣܡܐ
ܘܟܠ ܡܫܡܫܝܗ ܠܡܫܡܫܢܐ. ܘܐܘܪܐ ܕܚܝܐ ܥܠ ܕܐܬܐ ܒܥܘܬܗ.
ܠܪܚܡܝܗ ܚܝܐ ܕܝܠܗ. ܘܡܣܦܩܐ ܢܗܝܪܐ ܕܡܕܥܐ. ܘܡܪܝܡܐ ܠܒܢܝܐ
ܕܟܘ ܒܗ. ܕܚܝ ܛܒܐ ܠܗ ܡܢ ܟܠܗ ܡܕܥܐ.

22 *Οὐ δυνήσεται θυμὸς ἄδικος δικαιωθῆναι·*
ἡ γὰρ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πτῶσις αὐτῷ.
23 *ἕως καιροῦ ἀνθέξεται μακρόθυμος,*
καὶ ὕστερον αὐτῷ ἀναδώσει εὐφροσύνη·
24 *ἕως καιροῦ κρύψει τοὺς λόγους αὐτοῦ,*
καὶ χείλη πολλῶν ἐκδιηγήσεται σύνεσιν αὐτοῦ.
25 *Ἐν θησαυροῖς σοφίας παραβολὴ ἐπιστήμης,*
βδέλυγμα δὲ ἁμαρτωλῷ θεοσέβεια.
26 *ἐπιθυμήσας σοφίαν διατήρησον ἐντολάς,*
καὶ κύριος χορηγήσει σοι αὐτήν.
27 *σοφία γὰρ καὶ παιδεία φόβος κυρίου,*
καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ πίστις καὶ πραΰτης.
28 *μὴ ἀπειθήσῃς φόβῳ κυρίου*
καὶ μὴ προσέλθῃς αὐτῷ ἐν καρδίᾳ δισσῇ.
29 *μὴ ὑποκριθῇς ἐν στόμασιν ἀνθρώπων*
καὶ ἐν τοῖς χείλεσίν σου πρόσεχε.
30 *μὴ ἐξύψου σεαυτόν, ἵνα μὴ πέσῃς*
καὶ ἐπαγάγῃς τῇ ψυχῇ σου ἀτιμίαν,
καὶ ἀποκαλύψει κύριος τὰ κρυπτά σου
καὶ ἐν μέσῳ συναγωγῆς καταβαλεῖ σε,
ὅτι οὐ προσῆλθες φόβῳ κυρίου
καὶ ἡ καρδία σου πλήρης δόλου.

22 Corona sapientiae timor Domini repollens pacem et salutis fructum
23 ⌜Et vidit et dinumeravit eam⌝ utraque autem sunt dona Dei
24 Scientiam et intellectum prudentiae sapientia conpartietur et gloriam tenentium se inaltat
25 Radix sapientiae est timere Dominum rami enim illius longaevi
26 In thesauris sapientiae intellectus ⌜et scientiae⌝ religiositas execratio autem peccatoribus sapientia
27 Timor Dei expellit peccatum
28 nam qui sine timore est non poterit iustificari Iracundia enim animositatis illius subversio illius est
29 Usque in tempus sustinebit patiens et postea redditio iucunditatis
30 Bonus sensus usque in tempus abscondebit verba illius et labia multorum enarrabunt sensum illius
33 Concupiscens sapientiam conserva iustitiam et Deus praebebit illam tibi
34 Sapientia enim et disciplina timor Domini et quod beneplacitum est illi 35 fides et mansuetudo et adimplebit thesauros illius
36 Non sis incredibilis timori Domini et ne accesseris ad illum duplici corde
37 Ne fueris hypocrita in conspectu hominum et non scandalizeris labiis tuis
38 ⌜Adtende⌝ in illis ne forte cadas et adducas animae tuae inhonorationem
39 Et revelet Deus absconsa tua et in medio synagogae elidat te
40 Quoniam accessisti maligne ad Dominum et cor tuum plenum est ⌜dolo et⌝ fallacia

ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܟܪ̈ܝܗܐ

ܕܢܩܪܒ ܠܘܬܗ: ܘܡܥܡܕܝܢܗ ܒܫܡܗ. ܟܠܐ ܕܟܠܗܘܢ ܠܡܫܒܚܘܬܗ.
ܘܪܒܘܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܗ ܡܝܬܐ. ܚܝܐ ܒܗ ܘܐܝܬܝܐ ܒܗ ܘܠܐ ܠܐܬܒܣܝܘ
ܠܟܠܗܘܢ ܠܠܡܝܢ܆ ܘܠܐܬܩܢܘܢ ܕܐܠܗܐ ܂ܢܝܚܘ ܒܗ. ܘܡܢܝܚ ܒܗܠܝܢ
ܠܡܫܝܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܗܠܐ ܒܥܒܕ ܒܗ ܩܠܝܠ ܚܝܐ. ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܒܪ ܢܫܐ
ܕܢܦܫܗ ܘܡܢܚܝܢܗܘܢ. ܘܡܫܬܡܥܝܢ ܕܢܒܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܩܪܘܒܘ ܘܐܬܠܡܝܢ
ܒܟܠܒ. ܡܢܗ ܕܪܒܐ ܕܐܬܪܐ ܚܝܐ. ܗܪܟܐ ܕܟܠܗܘܢ ܡܢܗܘܢ ܐܒܗܐ. ܟܠܐ
ܩܕܡ ܡܫܝܚ ܘܕܝܢ ܘܠܐܬܥܒܕ ܒܡܫܝܚܐ ܕܚܝܐ. ܐܝܟ ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ.
ܘܐܡܪ ܒܗ ܠܟܠܗ ܘܠܐ ܬܕܚܠ. ܡܪܡܪ ܘܠܐ ܬܬܟܫܠ. ܘܠܡܚܪ ܚܝܐ
ܠܪܘܚܗ. *ܡܢ ܬܗܘܐ ܦܬܚ. ܐܝܟ ܥܠܡܐ ܘܐܝܟ ܚܟܡܬܐ. [28] ܬܢܝܢ ܠܐ
ܬܦܘܪ ܒܚܟܡܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܬܬܪܡܪ ܒܗ ܒܬܫܒܚܬܗ ܒܠܚܘܕ. [29] ܘܠܐ ܬܬܥܒ
ܒܗ ܠܒܢ ܟܝܢܐ. ܘܡܫܡܫܝܢ ܬܗܘܐ ܙܕܝܩܐ ܒܚܝܐ. [30] ܠܐ ܬܬܟܝܠ ܥܠ ܡܕܡ
ܘܠܐ ܬܬܕܡܪ. ܘܠܐ ܬܬܩܦ ܒܟܠܡܕܡ ܦܠܚܐ. ܕܟܡܐ ܢܬܦܠܓ ܡܢܐ ܐܢܫܐ.
ܘܚܝܐ ܒܥܠܡܐ ܕܢܦܫܢ. ܡܛܠ ܕܐܬܥܒܕܘܬܐ ܒܡܫܝܚܘ ܕܐܠܗܐ. ܘܗܘܝܘ
ܕܠܟܝ ܩܠܝܠ ܢܬܠܐ.

2 1 Τέκνον, εἰ προσέρχῃ δουλεύειν κυρίῳ,
ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου εἰς πειρασμόν·
2 εὔθυνον τὴν καρδίαν σου καὶ καρτέρησον
καὶ μὴ σπεύσῃς ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς·
3 κολλήθητι αὐτῷ καὶ μὴ ἀποστῇς,
ἵνα αὐξηθῇς ἐπ' ἐσχάτων σου.
4 πᾶν, ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ σοι, δέξαι
καὶ ἐν ἀλλάγμασιν ταπεινώσεώς σου μακροθύμησον·
5 ὅτι ἐν πυρὶ δοκιμάζεται χρυσὸς
καὶ ἄνθρωποι δεκτοὶ ἐν καμίνῳ ταπεινώσεως.
⌜ἐν νόσοις καὶ πενίᾳ ἐπ' αὐτῷ πεποιθὼς γίνου.⌝
6 πίστευσον αὐτῷ, καὶ ἀντιλήμψεταί σου·
καὶ εὔθυνον τὰς ὁδούς σου καὶ ἔλπισον ἐπ' αὐτόν.
7 Οἱ φοβούμενοι κύριον, ἀναμείνατε τὸ ἔλεος αὐτοῦ
καὶ μὴ ἐκκλίνητε, ἵνα μὴ πέσητε.
8 οἱ φοβούμενοι κύριον, πιστεύσατε αὐτῷ,
καὶ οὐ μὴ πταίσῃ ὁ μισθὸς ὑμῶν.
9 οἱ φοβούμενοι κύριον, ἐλπίσατε εἰς ἀγαθὰ
καὶ εἰς εὐφροσύνην αἰῶνος καὶ ἔλεος,
⌜ὅτι δόσις αἰωνία μετὰ χαρᾶς τὸ ἀνταπόδομα αὐτοῦ.⌝
10 ἐμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γενεὰς καὶ ἴδετε·
τίς ἐνεπίστευσεν κυρίῳ καὶ κατῃσχύνθη;
ἢ τίς ἐνέμεινεν τῷ φόβῳ αὐτοῦ καὶ ἐγκατελείφθη;
ἢ τίς ἐπεκαλέσατο αὐτόν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν;

2 1 Fili ⌜accedens servitcti Dei⌝ sta in iustitia et timore et praepara animam tuam ad temptationem
2 ⌜Deprime cor tuum⌝ et ⌜sustine⌝ declina aurem et excipe verba intellectus et ne festines in tempus obductionis
3 Sustine sustentationes Dei coniungere *Deo* et sustine ut crescat in novissimo vita tua
4 Omne quod tibi adplicitum fuerit ⌜accipe et⌝ in dolore sustine et in humilitate tua habe patientiam
5 Quoniam in igne probatur ⌜aurum et⌝ argentum homines vero receptibiles in camino humiliationis
6 Crede *Deo* et recuperabit te et dirige viam tuam et spera in illum serva timorem illius et in illo veteresce
7 Metuentes Deum sustinete misericordiam eius et non deflectatis ⌜ab illo⌝ ne cadatis
8 Qui timetis Deum credite illi et non evacuabitur merces vestra
9 Qui timetis Deum sperate in illum et in oblectatione *veniet vobis* misericordia
10 ⌜Qui timetis Deum diligite illum et inluminabuntur corda vestra⌝
11 Respicite filii nationes hominum et scitote quis speravit in Dominum et confusus est

2 ¹ܟܢܒ ܠܝ ²ܦܢܚܟ ܠܝܣܠܐܘ ܕܐܠܘܗܐ. ܠܟܠܡܟ
ܢܟܡܝ ܟܠܠܐ ܢܣܩܝܡ. ³ܠܐܝܟܡ ܟܘܢ ܘܠܐ ܐܠܦܘܢ. ܡܗܘܠܐ ܕܠܠܢܟܡ
ܟܠܘܐܣܡܝ. ⁴ܟܠܐ ܕܠܐܐ ܟܠܡܝ ܦܟܠܐ. ܡܟܦܢܟܠ ܡܟܡܡܡܟܘܐܐ ܠܝ
ܐܘܣܝ. ⁶ܘܡܟܝ ܛܠܟܘܐ ܡܘܒܘ ܢܘܘܐ ܠܝ ܟܘܐܐ. ܦܟܢ ܟܘܒ ܡܘܒܘ
ܢܐܘܡܝ ܠܘܐܣܡܝ. ⁵ܡܗܠܐ ܕܟܢܘܐܐ ܡܡܒܟܡܐ ܕܘܡܟܐ ܡܟܢܢܡܐ ܟܟܡܘܐܐ
ܕܡܡܡܟܢܘܐܐ. ⁷ܕܣܠܟܩܘܡܝ ܕܡܢܢܐ ܦܟܢܗ ܠܗܘܡܟܘ. ܘܠܐ ܐܠܟܘܣܝ ܡܝ
ܟܘܐܐܒ ܕܟܡܠ ܐܦܠܡ. ⁸ܕܣܠܟܩܘܡܝ ܕܡܢܢܐ ܘܡܟܣܘ ܟܘ. ܡܘܒ ܠܐ
ܡܟܒܗ ܠܝܢܟܡ. ⁹ܕܣܠܟܩܘܡܝ ܕܡܢܐ ܡܟܢܗ ܠܗܘܡܟܘ. ܟܣܘܡܐܐ ܕܟܠܟܡ
ܡܟܒܘܐܘܢܐ. ¹⁰ܠܦܟܐܟܠܘ ܟܟܡܘܐ ܕܡ ܟܡܡܒܟܡܝ ܕܘܐ. ܡܟܠܡܝ ܕܢܝ
ܟܟܩܢ ܠܐܟܡܒ ܡܣܐܘ. ܡܒܘ ܘܡܟܝ ܟܘ ܡܟܡܟܡܘ. ܠܐ ܡܒܘ ܠܐܐܒܠܐ
ܟܠܘܘܡܝ ܘܠܐܦܟܡܘ. ܠܐ ܡܟܒܘ ܡܢܘܡܝ ܘܠܐ ܟܣܘܡܝ.

11 *διότι οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος*
καὶ ἀφίησιν ἁμαρτίας καὶ σῴζει ἐν καιρῷ θλίψεως.
12 *Οὐαὶ καρδίαις δειλαῖς καὶ χερσὶν παρειμέναις*
καὶ ἁμαρτωλῷ ἐπιβαίνοντι ἐπὶ δύο τρίβους.
13 *οὐαὶ καρδίᾳ παρειμένῃ, ὅτι οὐ πιστεύει·*
διὰ τοῦτο οὐ σκεπασθήσεται.
14 *οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκόσιν τὴν ὑπομονήν·*
καὶ τί ποιήσετε ὅταν ἐπισκέπτηται κύριος;
15 *Οἱ φοβούμενοι κύριον οὐκ ἀπειθήσουσιν ῥημάτων αὐτοῦ,*
καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν συντηρήσουσιν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ.
16 *οἱ φοβούμενοι κύριον ζητήσουσιν εὐδοκίαν αὐτοῦ,*
καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν ἐμπλησθήσονται τοῦ νόμου.
17 *οἱ φοβούμενοι κύριον ἑτοιμάσουσιν καρδίας αὐτῶν*
καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ταπεινώσουσιν τὰς ψυχὰς αὐτῶν.
18 *ἐμπεσούμεθα εἰς χεῖρας κυρίου*
καὶ οὐκ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων·
ὡς γὰρ ἡ μεγαλωσύνη αὐτοῦ,
οὕτως καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

12 permansit in mandatis eius et derelictus est et quis invocavit illum et despexit illum

13 Quoniam pius et misericors Deus et remittit in tempore tribulationis peccata omnibus exquirentibus se in veritate

14 Vae duplici corde et labiis scelestis ⌜et manibus malefacientibus⌝ et peccatori ⌜terram⌝ ingredienti duabus viis

15 Vae dissolutis corde qui non credunt *Deo* ideo non protegentur ab eo

16 Vae his ⌜qui perdiderunt sustinentiam⌝ qui dereliquerunt vias rectas et deverterunt in vias pravas

17 ⌜Et quid facietis cum inspicere coeperit Deus⌝

18 ⌜Qui timent Dominum non erunt incredibiles verbo illius et qui diligunt illum conservabunt viam illius⌝

19 Qui timent Dominum ⌜inquirent quae beneplacita sunt illi⌝ et qui diligunt eum replebuntur lege ipsius

20 Qui timent Dominum parabunt corda sua et in conspectu illius sanctificabunt animas suas

21 ⌜Qui timent Dominum custodiunt mandata illius et patientiam habebunt usque ad inspectionem illius⌝

22 Dicentes si paenitentiam non egerimus incidemus in Dei manus et non in manus hominum

23 Secundum enim magnitudinem illius sic et misericordia ipsius cum ipso

[11] ܡܛܠ ܕܚܙܐ ܗܘܐ
ܘܬܫܡܫܬܐ ܡܪܢܐ. ܡܫܡܫ· ܡܩܪܒ ܒܥܠܬܐ· ܟܝ ܕܟܗܢܐ. ܡܫܡܫ
ܒܥܠܬܐ ܕܚܛܗܝ ܪܚܡܘ. [12] ܗܢܐ ܡܫܝܚܐ ܘܐܝܬܐ ܡܕܒܚܐ. ܒܪܢܫܐ ܕܩܫܫ
ܠܠ ܩܥܠܐ ܡܫܝܚܐ. [13] ܘܗ ܟܠܗ ܠܥܠܡ ܕܠܐ ܦܘܪܩܢ. ܐܦ ܗܘ ܠܐ
ܢܦܣܩ. [14] ܘܗ ܠܟܠܗܝ ܥܒܕܐ ܐܘܟܝܐ .. ܡܢ ܠܥܠܡ ܟܕ ܢܝܫ ܡܪܢܐ.
[15] ܕܠܒܘܬܗ ܕܡܪܝܐ ܠܐ ܢܫܒܘܩ ܚܛܗܝܗܘܢ. ܘܐܠܗ ܕܢܬܦܩ ܠܗܘܢ ܕܟܝܢܘܬ
ܐܘܪܚܬܗ. [16] ܕܠܒܘܬܗ ܕܡܪܝܐ ܢܦܪܘܩ ܪܚܡܘ. ܘܢܬܦܫܛܘܢ ܠܥܠܡ
ܢܡܘܡܘܗ. [17] ܕܕܝܢܐ ܠܐܠܗܐ ܢܕܡܝ ܠܗܘܢ. ܘܢܦܩܘܢ ܠܗܘܢ ܡܢ ܢܦܫܗ.
[18] ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܐܚܘܬܗ ܕܗܘܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܐܝܟ ܡܫܝܚ ܕܗܘܐ ܠܥܠܡܗ.
ܕܕܝܢܐ ܠܐܠܗܐ ܢܫܬܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܢܦܩܘ ܢܦܫܢ ܡܢ ܚܛܗܘ ܀

3 1 Ἐλεγμὸν πατρὸς ἀκούσατε, τέκνα,
καὶ οὕτως ποιήσατε, ἵνα σωθῆτε·
2 ὁ γὰρ κύριος ἐδόξασεν πατέρα ἐπὶ τέκνοις
καὶ κρίσιν μητρὸς ἐστερέωσεν ἐφ᾽ υἱοῖς.
3 ὁ τιμῶν πατέρα ἐξιλάσεται ἁμαρτίας,
4 καὶ ὡς ὁ ἀποθησαυρίζων ὁ δοξάζων μητέρα αὐτοῦ.
5 ὁ τιμῶν πατέρα εὐφρανθήσεται ὑπὸ τέκνων
καὶ ἐν ἡμέρᾳ προσευχῆς αὐτοῦ εἰσακουσθήσεται.
6 ὁ δοξάζων πατέρα μακροημερεύσει,
καὶ ὁ εἰσακούων κυρίου ἀναπαύσει μητέρα αὐτοῦ·
7 ⸀ὁ φοβούμενος κύριον τιμήσει πατέρα,⸃
καὶ ὡς δεσπόταις δουλεύσει ἐν τοῖς γεννήσασιν αὐτόν.
8 ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ τίμα τὸν πατέρα σου,
ἵνα ἐπέλθῃ σοι εὐλογία παρ᾽ αὐτοῦ·
9 εὐλογία γὰρ πατρὸς στηρίζει οἴκους τέκνων,
κατάρα δὲ μητρὸς ἐκριζοῖ θεμέλια.
10 μὴ δοξάζου ἐν ἀτιμίᾳ πατρός σου,
οὐ γάρ ἐστίν σοι δόξα πατρὸς ἀτιμία·
11 ἡ γὰρ δόξα ἀνθρώπου ἐκ τιμῆς πατρὸς αὐτοῦ,
καὶ ὄνειδος τέκνοις μήτηρ ἐν ἀδοξίᾳ.
12 τέκνον, ἀντιλαβοῦ ἐν γήρᾳ πατρός σου
καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτὸν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ·
13 καὶ ἐὰν ἀπολείπῃ σύνεσιν, συγγνώμην ἔχε
καὶ μὴ ἀτιμάσῃς αὐτὸν ἐν πάσῃ ἰσχύι σου.

3 [1] Filii sapientiae ecclesia iustorum et natio illorum obaudientia et dilectio
[2] Iudicium patris audite ⸀filii⸃ dilecti et sic facite ut salvi sitis
[3] Deus enim honoravit patrem in filiis et iudicium matris exquirens in filios
[4] Qui diligit Deum exorabit pro peccatis et continebit se ab illis in oratione dierum exaudietur
[5] Et sicut qui thesaurizat ita et qui honorificat matrem suam
[6] Qui honorat patrem iucundabitur in filiis [7] qui honorat patrem suum vita vivet longiore et qui obaudit patrem refrigerabit matri
[8] Qui timet Deum honorat parentes et quasi dominis serviet his qui se generaverunt
[9] in opere et sermone et omni patientia
[10] Honora patrem tuum ut superveniat tibi benedictio *a Deo* et benedictio illius in novissimo manet
[11] ⸀Benedictio patris firmat domos filiorum⸃ maledictio autem matris eradicat fundamenta
[12] Ne glorieris in contumelia patris tui non est enim tibi gloria sed confusio
[13] Gloria enim hominis ex honore patris sui et dedecus filiis pater sine honore

A מכבד אמו: 6 3

8 בני במאמר ובמעשה כבד אביך עבור ישיגוך כל ברכות:

9 ברכת אב תיסד שרש וקללת אם תנתש נטע:

10 אל תתכבד בקלון אביך כי לא כבוד הוא לך:

11 כבוד איש כבוד אביו ומרבה חטא מקלל אמו:

12 בני התחזק בכבוד אביך ואל תעזבהו כל ימי חייך:

13 וגם אם יחסר מדעו עזוב לו ואל תכלים אותו כל ימי חייו:

3 [1]ܒܢܝܐ

ܕܝܢ ܠܐܒܘܟܘܢ ܫܡܥܘ ܘܥܒܕܘ. ܡܛܠ ܕܬܚܘܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. [2]ܡܪܝܐ
ܓܝܪ ܫܒܚ ܠܐܒܐ ܥܠ ܒܢܝܐ. ܘܕܝܢܐ ܕܐܡܐ ܥܠ ܒܢܝܗ̇ ܩܝܡ. [3]ܕܡܝܩܪ
ܠܐܒܘܗܝ ܡܬܚܣܝܢ ܚܛܗܘܗܝ. [4]ܘܐܝܟ ܡܣܝܡ ܣܝܡܬܐ * ܗܢܘ ܕܡܝܩܪ ܠܐܡܗ.
[5]ܕܡܝܩܪ ܠܐܒܘܗܝ ܢܚܕܐ ܡܢ ܒܢܘܗܝ. ܘܟܕ ܡܨܠܐ ܢܫܬܡܥ ܘܢܬܥܢܐ. [6]ܕܡܝܩܪ
ܠܐܒܘܗܝ ܢܣܓܘܢ ܝܘܡܘܗܝ. ܘܢܢܝܚ ܢܦܫܐ ܥܠ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܡܝܩܪ
ܠܐܡܗ. [8]ܒܪܝ ܒܡܠܬܐ ܘܒܥܒܕܐ ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ. ܡܛܠ ܕܢܐܬܝܢ ܥܠܝܟ ܟܠܗܝܢ
ܒܘܪܟܬܗ. [9]ܒܘܪܟܬܐ ܕܐܒܐ ܬܩܝܡ ܫܬܐܣܐ. ܘܠܘܛܬܐ ܕܐܡܐ ܬܥܩܘܪ
ܢܨܒܬܐ. [10]ܠܐ ܬܫܬܒܗܪ ܒܨܥܪܗ ܕܐܒܘܟ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܐܝܩܪܐ ܗܘ ܠܟ.
[11]ܐܝܩܪܗ ܓܝܪ ܕܓܒܪܐ ܐܝܩܪܗ ܗܘ ܕܐܒܘܗܝ. ܘܣܓܝܐܐ ܚܛܗܘܗܝ ܡܢ ܕܡܨܥܪ
ܠܐܡܗ. [12]ܒܪܝ ܐܚܘܕ ܒܐܝܩܪܗ ܕܐܒܘܟ. ܘܠܐ ܬܫܒܘܩ ܐܝܩܪܗ ܟܠ
ܝܘܡܝ ܚܝܘܗܝ. [13]ܐܦ ܐܢ ܢܣܟܠ ܒܡܕܥܗ ܫܒܘܩ ܠܗ. ܘܠܐ ܬܒܣܪܝܘܗܝ
ܟܠ ܝܘܡܝ ܚܝܘܗܝ.

5

14 ἐλεημοσύνη γὰρ πατρὸς οὐκ ἐπιλησθήσεται
καὶ ἀντὶ ἁμαρτιῶν προσανοικοδομηθήσεταί σοι.
15 ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως ἀναμνησθήσεταί σου·
ὡς εὐδία ἐπὶ παγετῷ, οὕτως ἀναλυθήσονταί σου αἱ ἁμαρτίαι.
16 ὡς βλάσφημος ὁ ἐγκαταλιπὼν πατέρα,
καὶ κεκατηραμένος ὑπὸ κυρίου ὁ παροργίζων μητέρα αὐτοῦ.
17 Τέκνον, ἐν πραΰτητι τὰ ἔργα σου διέξαγε,
καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον δότην ἀγαπηθήσῃ.
18 ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπείνου σεαυτόν,
καὶ ἔναντι κυρίου εὑρήσεις χάριν.
19 πολλοί εἰσιν ὑψηλοὶ καὶ ἐπίδοξοι,
ἀλλὰ πραέσιν ἀποκαλύπτει τὰ μυστήρια αὐτοῦ.
20 ὅτι μεγάλη ἡ δυναστεία κυρίου
καὶ ὑπὸ τῶν ταπεινῶν δοξάζεται.
21 χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει
καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε·
22 ἃ προσετάγη σοι, ταῦτα διανοοῦ,
οὐ γάρ ἐστίν σοι χρεία τῶν κρυπτῶν.
23 ἐν τοῖς περισσοῖς τῶν ἔργων σου μὴ περιεργάζου·
πλείονα γὰρ συνέσεως ἀνθρώπων ὑπεδείχθη σοι.
24 πολλοὺς γὰρ ἐπλάνησεν ἡ ὑπόλημψις αὐτῶν,
καὶ ὑπόνοια πονηρὰ ὠλίσθησεν διανοίας αὐτῶν.
25 ⌐κόρας μὴ ἔχων ἀπορήσεις φωτός,
γνώσεως δὲ ἀμοιρῶν μὴ ἐπαγγέλλου.⌐

14 Fili suscipe senectam patris tui et ne contristes eum in vita illius
15 Et si defecerit sensu veniam da et ne spernas eum in tua virtute
Elemosyna enim patris non erit in oblivione
16 nam ⌐pro peccato⌐ matris restituetur tibi bonum
17 Et iniustitia ⌐aedificabitur⌐ tibi in die tribulationis commemorabitur tui sicut in sereno glacies solventur tua peccata
18 Quam malae famae est qui relinquit patrem et est maledictus a Deo qui exasperat matrem
19 Fili in mansuetudine opera tua perfice et super hominum gloriam diligeris
20 Quanto magnus es humilia te in omnibus et coram Deo invenies gratiam
21 Quoniam magna potentia Dei solius et ab humilibus honoratur
22 Altiora te ne *scrutaveris* et fortiora te ne *exquisieris*
Sed quae praecepit tibi Deus illa cogita semper et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus
23 Non est enim tibi necessarium ea quae abscondita sunt videre oculis tuis
25 plurima enim super sensum hominis ostensa sunt tibi

A

14 [a]צדקת אב[a] [b]לא[b] תמחה[c] [d]ותמור[d] חטאת[e] היא[f] תנתע[g]:
15 ביום[a] צרה[b] תזכר[c] לך[d] כחם[e] על[f] כפור[g] להשבית[h] עוניך[i]
16 [a]כי מזיד בוזה[a] אביו[b] [c]ומכעיס בוראו מקלל[c] אמו[d]:
17 בני[a] [b]בעשרך התהלך בענוה[b] [c]ותאהב מנותן מתנות[c]:
18 [a]מעט נפשך מכל גדולת עולם[a] [b]ולפני אֵל[b] תמצא[c] רחמים[d]:
19 כי רבים רחמי אלהים ולענוים יגלה[a] סודו:
21 [a]פלאות ממך אל[a] תדרוש[b] ומכוסה[c] [d]ממך אל[d] תחקור[e]:
22 [a]במה שהורשית[a] התבונן[b] [c]ואין לך עסק[c] בנסתרות[d]
23 וביותר ממך אל תמר כי רב ממך הראית:
24 כי רבים עשְׁתוֹנֵי בני אדם ודמיונות רעות מתעות:
25 באין אישון יחסר אור ובאין דעת תחסר חכמה

3, 14 *a–a* C | *b* C אל | *c* C תשכח | *d* C ותחת | *e* C עונותו | *f* C omette | *g* Am תנטע, C [תתנצ]ב.
15 *a* C | *b* C omette | *c* C יזכר | *d* C | *e* וכחורב | *f* C | *g* C קרח | *h* C נמס | *i* C חטאתיך.
16 *a–a* C כמגדף העוזב | *b* C | *c–c* C וזועם אל יסחוב | *d* C.
17 *a* C | *b–b* C את כל מלאכתיך בענוה הלוך | *c–c* C ומאיש מתן תאהב.
18 *a–a* C בני גדול אתה כן תשפיל נפשך | *b–b* C ובעיני אלהים | *c* C | *d* C חן.
19 *a* è scritto due volte in Am, una volta è cancellato.
21 *a–a* C | *b* C תחקור | *c* C ורעים | *d–d* C | *e* תדרוש.
22 *a–a* C באשר הורשיתה | *b* C | *c–c* C ועסק אל יהי לך | *d* C. Saadja, *Spr hglwj* (ed. Harkavy p. 178,18): במופלא ממך אל תדרש· במכוסה ממך אל תחקר באשר הרשיתה התבונן· לא יש לך עסק בנסתרות. *T. G. Ḥagigah* 77*c*: פליאה רבי לעזר בשם בר סירה: ממך מה תדע· עמוקה משאול מה תחקור· במה שהורשיתה התבונן· אין לך עסק בנסתרות. *T. B. Ḥagigah* 13*a*: כתוב בספר בן סירא בגדול ממך אל תדרוש· בחזק ממך אל תחקור· במופלא ממך בל תדע· במכוסה ממך בל תשאל· במה שהרשית התבונן ואין לך עסק בנסתרות. *Gen. R.* 8,3 ר׳ אליעזר אמ׳ בשם בס בגדול ממך אל תדרוש בחזוק ממך אל תחקור במופלא ממך בל תדע במכוסה ממך בל תשאל במה שהרשית התבונן אין לך עסק בנסתרות

[14] ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܐܒܐ ܠܐ ܡܬܛܥܝܐ. ܘܚܠܦ ܚܛܗ̈ܐ ܗܝ
ܡܬܩܒܠܐ. [15] ܒܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ ܗܝ ܬܬܕܟܪ ܠܟ. ܐܝܟ ܚܘܡܐ ܥܠ ܓܠܝܕܐ
ܠܡܫܪܝܘ ܚܛܗ̈ܝܟ. [16] ܡܛܠ ܕܡܨܥܪ ܗܘ ܕܫܒܩ ܠܐܒܘܗܝ. ܘܡܪܓܙ
ܡܪܝܐ ܟܠ ܡܢ ܕܡܨܥܪ ܠܐܡܗ. [17] ܒܪܝ ܒܥܘܬܪܟ ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܗܠܟ.
ܘܡܢ ܓܒܪܐ ܕܝܗܒ ܡܘܗܒܬܐ ܬܬܪܚܡ. [18] ܒܟܠ ܕܐܝܬ ܕܪܒ ܒܥܠܡܐ
ܐܪܟܢ ܢܦܫܟ. ܘܩܕܡ ܐܠܗܐ ܬܫܟܚ ܪܚܡܐ. [20] ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܝܢ ܐܢܘܢ
ܪ̈ܚܡܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܡܟܝ̈ܟܐ ܓܠܐ ܐܪ̈ܙܘܗܝ. [21] ܕܩܫܝܢ ܡܢܟ ܠܐ ܬܒܥܐ.
ܘܕܥܡܝܩܝܢ ܡܢܟ ܠܐ ܬܒܨܐ. [22] ܒܡܐ ܕܐܫܠܛܘܟ ܐܬܒܩܐ. ܘܠܝܬ ܠܟ
ܨܒܘܬܐ ܥܠ ܟܣܝܬܐ. [23] ܘܒܝܬܝܪܬܐ ܕܡܢܟ ܠܐ ܬܬܥܢܐ. ܡܛܠ ܕܝܬܝܪ
ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܠܟ.

26 καρδία σκληρὰ κακωθήσεται ἐπ' ἐσχάτων,
καὶ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐν αὐτῷ ἀπολεῖται.
27 καρδία σκληρὰ βαρυνθήσεται πόνοις,
καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς προσθήσει ἁμαρτίαν ἐφ' ἁμαρτίαις.
28 ἐπαγωγῇ ὑπερηφάνου οὐκ ἔστιν ἴασις·
φυτὸν γὰρ πονηρίας ἐρρίζωκεν ἐν αὐτῷ.
29 καρδία συνετοῦ διανοηθήσεται παραβολήν,
καὶ οὖς ἀκροατοῦ ἐπιθυμία σοφοῦ.
30 πῦρ φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ,
καὶ ἐλεημοσύνη ἐξιλάσεται ἁμαρτίας.
31 ὁ ἀνταποδιδοὺς χάριτας μέμνηται εἰς τὰ μετὰ ταῦτα
καὶ ἐν καιρῷ πτώσεως εὑρήσει στήριγμα.

4 1 Τέκνον, τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ ἀποστερήσῃς
καὶ μὴ παρελκύσῃς ὀφθαλμοὺς ἐπιδεεῖς.
2 ψυχὴν πεινῶσαν μὴ λυπήσῃς
καὶ μὴ παροργίσῃς ἄνδρα ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ.
3 καρδίαν παρωργισμένην μὴ προσταράξῃς
καὶ μὴ παρελκύσῃς δόσιν προσδεομένου.

26 Multos enim inplanavit suspicio illorum et in vanitate detinuit sensus illorum
27 ⌜Cor durum male habebit in novissimo et qui amat periculum in illo peribit⌝
28 Cor ingrediens duas vias non habebit successus et pravicordius in illis scandalizabitur
29 Cor nequam gravabitur doloribus et peccator adiciet ad peccandum
30 Synagogae superborum non est sanitas frutex enim peccati *eradicabitur* in illis et non intellegetur
31 Cor *sapiens* intellegitur in sapientia et auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam
32 ⌜Sapiens cor et intellegibile⌝ abstinebit se a peccatis et in operibus iustitiae successus habebit
33 Ignem ardentem extinguit aqua et elemosyna resistet peccatis
34 Et Deus conspector qui reddit gratiam meminit in posterum ⌜et in tempore casus tui invenies firmamentum⌝

4 1 Fili elemosynam pauperis ne fraudes et oculos tuos ne transvertas a paupere
2 Animam esurientem ne despexeris et non exasperes pauperem in inopia sua
3 Cor inopis ne adflixeris et non protrahas datum angustianti

26 לב כבד תבאש אחריתו ואוהב טובות ינהג בהם: A
27 לב כבד ירבו מכאביו ומתחולל מוסיף עון על עון:
28 אל תרוץ לרפאות מכת לץ כי אין לה רפואה כי מנטע רע נטעו:
29 לב חכם יבין משלי חכמים ואזן מקשבת לחכמה תשמח:
30 אש לוהטת יכבו מים כן צדקה תכפר חטאת:
31 פועל טוב יקראנו בדרכיו ובעת מוטו ימצא משען:

4 1 בני אל תלעג לחיי עני ואל תדאיב נפש עני ומר נפש:
2 רוח נפש חסירה אל תפוח ואל תתעלם ממדכדי נפש:
3 אל [תחמיר] מעי דך וקרב עני אל תכאיב:
אל תמנע מתן ממסכינך

[24] ܣܓܝܐܐ ܕܛܥܘ ܐܝܟ ܬܪܥܝܬܗܘܢ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܡܛܥܝܢܐ
ܚܘܫܒܐ ܒܝܫܐ. [26] ܠܒܐ ܩܫܝܐ ܐܚܪܬܗ ܒܝܫܐ. ܘܡܢ ܕܪܚܡ ܛܒܬܐ ܒܗܘܢ
ܢܕܒܪ. [27] ܠܒܐ ܩܫܝܐ ܢܣܓܘܢ ܟܐܒܘܗܝ. ܘܦܩܪܝܢ ܢܘܣܦ ܚܛܗܐ
ܥܠ ܚܛܗܐ. [25] ܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܒܒܐ ܕܥܝܢܐ ܚܣܝܪ ܢܘܗܪܐ ܗܘ. ܘܡܢ
ܝܕܥܬܐ ܠܝܬ ܠܗ ܡܢ ܚܟܡܬܐ ܠܐ ܬܗܘܐ ܦܠܛ ܠܡܟܫܦܘ. [28] ܠܡܟܫܢܘܬܗ
ܕܡܣܟܢܐ ܠܝܬ ܠܗ ܐܣܝܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܢܨܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܢܨܒܬܗ.
ܠܒܐ ܚܟܝܡܐ ܢܣܬܟܠ ܦܠܐܬܐ ܕܚܟܝܡܐ. ܘܐܕܢܐ ܕܫܡܥܐ ܚܕܝܐ ܒܚܟܡܬܐ.
[30] ܢܘܪܐ ܕܝܩܕܐ ܢܕܥܟܘܢ ܡܝܐ. ܗܟܢܐ ܙܕܝܩܘܬܐ ܡܚܣܝܐ ܚܛܗܐ. [31] ܕܥܒܕ ܕܛܒܬܐ
ܥܡܗ ܒܐܘܪܚܗ. ܘܒܥܕܢܐ ܕܢܦܠ ܡܫܟܚ ܠܗ ܣܡܟܐ. 4 [1] ܒܪܝ
ܠܐ ܬܒܣܪ ܒܚܝܘܗܝ ܕܡܣܟܢܐ. ܘܠܐ ܬܬܪܦ ܠܡܣܟܢܐ ܚܫܝܟܐ. [2] ܢܦܫܐ
ܕܟܦܢܐ ܒܗ ܠܐ ܬܒܣܪ ܢܦܫܗ. ܘܠܐ ܬܥܓܠ ܢܦܫܗ ܕܐܝܢܐ ܕܡܬܟܪܝܐ.
[3] ܡܥܘܗܝ ܕܐܢܫܐ ܡܣܟܢܐ ܠܐ ܬܒܣܪ. ܘܠܐ ܬܚܠܦ ܡܘܗܒܬܐ ܡܢ ܣܢܝܩܐ.

4 ἱκέτην θλιβόμενον μὴ ἀπαναίνου
καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ πτωχοῦ.
5 ἀπὸ δεομένου μὴ ἀποστρέψῃς ὀφθαλμὸν
καὶ μὴ δῷς τόπον αὐτῷ καταράσασθαί σε·
6 καταρωμένου γάρ σε ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ
τῆς δεήσεως αὐτοῦ ἐπακούσεται ὁ ποιήσας αὐτόν.
7 προσφιλῆ συναγωγῇ σεαυτὸν ποίει
καὶ μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφαλήν σου.
8 κλῖνον πτωχῷ τὸ οὖς σου
καὶ ἀποκρίθητι αὐτῷ εἰρηνικὰ ἐν πραΰτητι.
9 ἐξελοῦ ἀδικούμενον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος
καὶ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῷ κρίνειν σε.
10 γίνου ὀρφανοῖς ὡς πατὴρ
καὶ ἀντὶ ἀνδρὸς τῇ μητρὶ αὐτῶν·
καὶ ἔσῃ ὡς υἱὸς ὑψίστου,
καὶ ἀγαπήσει σε μᾶλλον ἢ μήτηρ σου.
11 Ἡ σοφία υἱοὺς αὐτῆς ἀνύψωσεν
καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητούντων αὐτήν.
12 ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν ἀγαπᾷ ζωήν,
καὶ οἱ ὀρθρίζοντες πρὸς αὐτὴν ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης.
13 ὁ κρατῶν αὐτῆς κληρονομήσει δόξαν,
καὶ οὗ εἰσπορεύεται εὐλογεῖ κύριος.
14 οἱ λατρεύοντες αὐτῇ λειτουργήσουσιν ἁγίῳ,
καὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὴν ἀγαπᾷ κύριος.

[4] Rogationem contribulati ne abicias et non avertas faciem tuam ab egeno
[5] ⌜Ab inope⌝ ne avertas oculos propter iram et non relinquas quaerentibus tibi retro maledicere
[6] Maledicentis enim te in amaritudine ⌜exaudietur precatio illius⌝ exaudiet autem eum qui fecit illum
[7] Congregationi pauperum affabilem te facito et presbytero humilia animam tuam ⌜et magnato humilia caput tuum⌝
[8] Declina pauperi aurem tuam et redde debitum tuum ⌜et responde pacifica⌝ in mansuetudine
[9] Libera eum qui iniuriam patitur de manu superbi et non acide feras *in anima tua*
[10] In iudicando esto pupillis misericors ut pater et pro viro matri illorum
[11] Et eris velut filius Altissimi obaudiens et miserebitur tui magis quam mater
[12] Sapientia filiis suis vitam inspiravit ⌜et suscipit exquirentes se⌝ et *praeibit* in viam iustitiae
[13] Et qui illam diligit ⌜diligit vitam⌝ et qui vigilaverint ad illam conplectebuntur placorem eius
[14] Qui tenuerint illam vitam hereditabunt et quo introibit benedicit Deus

A

4 ולא תבזה שאולות דל 5 ולא תתן לו מקום לקללך:
6 צועק מר רוח בכאב נפשו ובקול צעקתו ישמע צורו:
7 האהב לנפשך לעדה ולשלטון עוד הכאף ראש:
8 הט לעני אזנך והשיבהו שלום בענוה:
9 הושע מוצק ממציקיו ואל תקוץ רוחך במשפט יושר:
10 היה כאב ליתומים ותמור בעל לאלמנות:
ואל יקראך בן ויחנך ויצילך משחת:
11 חכמות למדה בניה ותעיד לכל מבינים בה:
12 אהביה אהבו חיים ומבקשיה יפיקו רצון מיי׳:
13 ותמכיה ימצאו כבוד מיי׳ ויחנו בברכת יי׳
14 משרתי קדש משרתיה ואלהו במא ויהא

[4] ܒܥܘܬܗ ܕܡܣܟܢܐ ܠܐ ܬܒܣܘܪ. [5] ܘܠܐ ܬܬܠ ܠܗ ܐܬܪܐ ܕܢܠܘܛܟ. [6] ܡܛܠ
ܗܘ ܓܝܪ ܡܪܝܪ ܢܦܫܐ ° ܡܢ ܟܪܝܘܬ ܢܦܫܗ. ܘܒܩܠܐ ܕܒܥܘܬܗ ܢܫܡܥ
ܒܪܝܗ. [7] ܐܚܒܒ ܢܦܫܟ ܠܟܢܘܫܬܐ. ܘܠܫܠܝܛܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܐܪܟܢ ܪܫܟ.
[8] ܐܪܟܢ ܠܡܣܟܢܐ ܐܕܢܟ. ܘܦܢܝܘܗܝ ܫܠܡܐ ܒܡܟܝܟܘܬܐ. [9] ܦܪܘܩ ܠܕܠܝܠܐ
ܡܢ ܛܠܘܡܘܗܝ. ܘܠܐ ܬܬܟܪܐ ܪܘܚܟ ܒܕܝܢܐ ܬܪܝܨܐ. [10] ܗܘܝ ܐܒܐ ܠܝܬܡܐ.
ܘܐܝܟ ܒܥܠܐ ܠܐܪܡܠܬܐ. ܘܐܠܗܐ ܢܩܪܝܟ ܒܪܐ ܘܢܪܚܡ ܥܠܝܟ ܀
[11] ܚܟܡܬܐ ܠܒܢܝܗ̇ ܐܠܦܬ. ܘܙܗܝܪܐ ܠܟܠ ܕܡܣܬܟܠܝܢ ܒܗ̇. [12] ܕܪܚܡܝܢ
ܠܗ̇ ܕܪܚܡܝܢ ܚܝܐ. ܘܕܒܥܝܢ ܠܗ̇ ܢܬܡܠܘܢ ܪܘܚܐ ܡܢ ܡܪܝܐ. [13] ܘܕܐܚܝܕܝܢ
ܒܗ̇ ܢܐܪܬܘܢ ܡܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܢܘܚܡܐ. ܘܐܬܪܐ ܕܥܐܠܐ ܡܪܝܐ ܒܗ
ܡܒܪܟܝܢ. [14] ܡܫܡܫܢܝܗ̇ ܡܫܡܫܝܢ ܩܘܕܫܐ. ܘܡܢ ܕܪܚܡ ܠܗ̇ ܐܝܟ
ܐܠܗܐ.

15 ὁ ὑπακούων αὐτῆς κρινεῖ ἔθνη,
καὶ ὁ προσέχων αὐτῇ κατασκηνώσει πεποιθώς.
16 ἐὰν ἐμπιστεύσῃ, κατακληρονομήσει αὐτήν,
καὶ ἐν κατασχέσει ἔσονται αἱ γενεαὶ αὐτοῦ·
17 ὅτι διεστραμμένως πορεύσεται μετ᾽ αὐτοῦ ἐν πρώτοις,
φόβον καὶ δειλίαν ἐπάξει ἐπ᾽ αὐτὸν
καὶ βασανίσει αὐτὸν ἐν παιδείᾳ αὐτῆς,
ἕως οὗ ἐμπιστεύσῃ τῇ ψυχῇ αὐτοῦ,
καὶ πειράσει αὐτὸν ἐν τοῖς δικαιώμασιν αὐτῆς·
18 καὶ πάλιν ἐπανήξει κατ᾽ εὐθεῖαν πρὸς αὐτὸν καὶ εὐφρανεῖ αὐτὸν
καὶ ἀποκαλύψει αὐτῷ τὰ κρυπτὰ αὐτῆς.
19 ἐὰν ἀποπλανηθῇ, ἐγκαταλείψει αὐτὸν
καὶ παραδώσει αὐτὸν εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ.
20 Συντήρησον καιρὸν καὶ φύλαξαι ἀπὸ πονηροῦ
καὶ περὶ τῆς ψυχῆς σου μὴ αἰσχυνθῇς·
21 ἔστιν γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν,
καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις.
22 μὴ λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου
καὶ μὴ ἐντραπῇς εἰς πτῶσίν σου.
23 μὴ κωλύσῃς λόγον ἐν καιρῷ χρείας,
καὶ μὴ κρύψῃς τὴν σοφίαν σου εἰς καλλονήν·
24 ἐν γὰρ λόγῳ γνωσθήσεται σοφία
καὶ παιδεία ἐν ῥήματι γλώσσης.
25 μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ
καὶ περὶ τῆς ἀπαιδευσίας σου ἐντράπηθι.
26 μὴ αἰσχυνθῇς ὁμολογῆσαι ἐφ᾽ ἁμαρτίαις σου
καὶ μὴ βιάζου ῥοῦν ποταμοῦ.

15 Qui serviunt ei obsequentes erunt Sancto et eos qui diligunt illam diligit Deus
16 Qui audit illam iudicat gentes et qui intuetur illam permanebit confidens
17 Si crediderit ei hereditabit illam et erunt in confirmatione creaturae illorum
18 Quoniam in temptatione ambulat cum eo et in primis eligit eum
19 Timorem et metum et adprobationem inducet super illum ⌜et cruciabit illum in tribulatione doctrinae suae⌝
Donec temptet illum in cogitationibus illius et credat animae illius et firmabit illum
20 Et iterum adducet ⌜*directum* ad illum⌝ 21 et denudat absconsa sua et thesaurizat super illum scientiam et intellectum iustitiae
22 Si autem oberraverit derelinquet eum et tradet illum in manus inimici sui
23 Fili conserva tempus et devita a malo
24 pro anima tua non confundaris dicere verum
25 Est enim confusio adducens peccatum et est confusio adducens gloriam et gratiam
26 Ne accipias faciem adversus faciem tuam nec ⌜adversus animam tuam⌝ mendacium

A

15 שומע לי ישפט אמת ומאזין לי ייחן בחדרי מבית:
16 כי בהתנכר אלך עמו 17 ולפנים יבחרנו בנסיונות:
ועד עת ימלא לבו בי 18 אשוב אאשרנו וגליתי לו מסתרי:
19 אם יסור ונטותיהו ויסרתיהו באסורים:
אם יסור מאחרי אשליכנו ואסגירנו לשדדים:
20 בני עת המון שמר ופחד מרע ואל נפשך אל תבוש:
21 [a]כי יש בֹשֶׁאת[a] [b]משאת עון[b] [c]ויש בשת[c] [d]כבוד וחן[d]:
22 [a]אל תשא[a] פניך[b] [c]על נפשך[c] ואל[d] [e]תכשל למכשיליך[e]:
23 [a]אל תמנע דבר[a] בעולם[b] ואל[c] תצפין[d] את חכמתך:
24 כי באומר נודעת חכמה ותבונה במענה לשון:
25 אל תסרב עם האל ואל אלהים היכנע:
26 אל תבוש לשוב מעון ואל תעמוד לפני שבלת:

4, 21 *a–a* C יש ע בשת | *b–b* C | *c–c* C | *d–d* C inverte i termini.
22 *a–a* C | *b* C פנים | *c–c* C לנפשיך | *d* C | *e–e* C תבוש למכשול לך. *Derek Ereṣ Zuṭa* 1: אל תכשל בעיניך.
23 *a–a* C | *b* C בעיתו | *c* C | *d* C תקפוץ.

15 ܕܫܡܥ ܠܝ ܢܕܘܢ ܩܘܫܬܐ. ܘܕܨܐܬ ܠܝ ܢܫܪܐ ܠܒܘ ܡܢܝ. 16 ܠܐ ܢܗܡܢ ܒܝ ܢܐܪܬܢܝ. ܘܢܚܣܢܘܢ ܠܕܪܝܗܘܢ ܕܪܐ ܕܥܠܡܐ. 17 ܡܛܠ ܕܒܗܦܟܬܐ ܐܗܠܟ ܥܡܗ. *ܘܡܢܣܐ ܠܗ ܒܢܣܝܘܢܐ. ܕܚܠܬܐ ܘܙܘܥܬܐ ܐܝܬܐ ܥܠܘܗܝ. ܘܐܒܚܘܢܝܘܗܝ ܒܢܣܝܘܢܐ. ܥܕ ܕܢܬܡܠܐ ܠܒܗ ܒܝ. 18 ܘܐܗܦܘܟ ܐܘܒܠܗ ܩܕܡܝ. ܘܐܓܠܐ ܠܗ ܟܣܝܬܝ ܕܝܠܝ. 19 ܐܢ ܕܝܢ ܢܗܦܘܟ ܡܢ ܒܬܪܝ ܐܪܡܝܘܗܝ. ܘܐܫܠܡܝܘܗܝ ܒܝܕ ܚܛܝܐ. 20 ܒܪܝ ܛܪ ܘܕܚܠ ܡܢ ܒܝܫܐ. ܘܡܢ ܢܦܫܟ ܠܐ ܬܒܗܬ. 21 ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܒܗܬܬܐ ܕܝܠܕܐ ܚܛܝܬܐ. ܘܐܝܬ ܒܗܬܬܐ ܕܝܠܕܐ ܫܘܒܚܐ. 22 ܠܐ ܬܣܒ ܒܐܦܐ ܥܠ ܢܦܫܟ. ܘܠܐ ܬܒܗܬ ܠܡܬܩܠܘ *ܒܡܘܟܟܟ. 23 ܠܐ ܬܟܠܐ ܦܬܓܡܐ ܒܥܕܢܗ. ܘܠܐ ܬܛܫܐ ܚܟܡܬܟ. 24 ܡܛܠ ܕܒܡܐܡܪܐ ܗܘ ܡܬܝܕܥܐ ܚܟܡܬܐ. ܘܡܕܥܐ ܒܡܠܐ ܕܠܫܢܐ. 25 ܠܐ ܬܣܪܘܒ ܥܡ ܐܠܗܐ. ܘܡܢ ܡܣܟܠܘܬܟ ܐܬܟܪ. 26 ܠܐ ܬܒܗܬ ܠܡܬܘܒ ܒܚܛܗܝܟ. ܘܠܐ ܬܩܘܡ ܠܘܩܒܠ ܢܗܪܐ.

27 μὴ ὑποστρώσῃς ἀνθρώπῳ μωρῷ σεαυτὸν
καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον δυνάστου.
28 ἕως θανάτου ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληθείας,
καὶ κύριος ὁ θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ.
29 μὴ γίνου θρασὺς ἐν γλώσσῃ σου
καὶ νωθρός καὶ παρειμένος ἐν τοῖς ἔργοις σου.
30 μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῷ οἴκῳ σου
καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου.
31 μὴ ἔστω ἡ χείρ σου ἐκτεταμένη εἰς τὸ λαβεῖν
καὶ ἐν τῷ ἀποδιδόναι συνεσταλμένη.

5 1 Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τοῖς χρήμασίν σου
καὶ μὴ εἴπῃς Αὐτάρκη μοί ἐστιν.
2 μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου καὶ τῇ ἰσχύι σου
πορεύεσθαι ἐν ἐπιθυμίαις καρδίας σου·
3 καὶ μὴ εἴπῃς Τίς με δυναστεύσει;
ὁ γὰρ κύριος ἐκδικῶν ἐκδικήσει.
4 μὴ εἴπῃς Ἥμαρτον, καὶ τί μοι ἐγένετο;
ὁ γὰρ κύριός ἐστιν μακρόθυμος.

27 Non reverearis proximum tuum in casum suum
28 nec retineas verbum in tempus salutis
Non abscondas sapientiam tuam in decore eius 29 in lingua enim agnoscitur ⸢sapientia et⸣ sensus et scientia ⸢et doctrina in verbis veritatis⸣ et firmamentum in operibus iustitiae
30 Non contradicas veritati ullo modo et de mendacio ineruditionis tuae confundere
31 Non confundaris confiteri peccata tua et ne subicias te homini *pro peccato*
32 Noli resistere contra faciem potentis nec coneris contra ictum fluvii
33 Pro iustitia agoniare pro anima tua ⸢et usque ad mortem certa pro iustitia⸣ et Deus expugnabit pro te inimicos tuos
34 Noli citatus esse in lingua tua et inutilis et remissus in operibus tuis
35 Noli esse sicut leo in domo tua ⸢evertens domesticos tuos⸣ et obprimens subiectos tibi
36 Non sit porrecta manus tua ad accipiendum et ad *reddendum* collecta

5 1 Noli adtendere ad possessiones iniquas et ne dixeris est mihi sufficiens vita
Nihil enim proderit in tempore vindictae et obductionis
2 Non sequaris concupiscentiam cordis
3 et ne dixeris quomodo potui ⸢aut quis me subiciet⸣ propter facta mea
Deus enim vindicans vindicabit
4 Ne dixeris peccavi et quid accidit mihi triste
Altissimus enim est patiens redditor

A

27 אל תצע לנבל נפשך ואל תמאן לפני מושלים:
אל תשב עם שופט עול כי כאשר כרצונו תשפט עמו
28 עד המות היעצה על הצדק ויי׳ נלחם לך:
אל תקרא בעל שתים ואל לשונך אל תרגל:
29 אל תהי גבהן בלשוניך ורפי ורשיש במלאכתך
30 [a]אל תהי[a] ככלבי[b] בביתך[c] [d]ומוזר ומתירא במלאכתך[d]:
31 [a]אל תהי ידך[a] [b]פתוחה לקחת[b] [c]וקפוצה בתוך מתן[c]:

5 1 אל תשען על חילך ואל תאמר יש לאל ידי:
2 אל תשען על כוחך ללכת אחר תאות נפשך:
2 אל תלך אחרי לבך ועיניך ללכת בחמודות רעה:
3 אל תאמר מי יוכל כחו כי יי׳ מבקש נרדפים:
4 [a]אל תאמר חטאתי ומה[a] [b]יעשה לי מאומה[b] כי[c] אל[d] [e]ארך אפים הוא[e]:
אל תאמר רחום יי׳ וכל עונותי ימחה:

30 *a–a* C | *b* C כאריה | *c* C | *d–d* C ומתפחז בעבודתך. *T. B. Giṭṭin* 6*b*: לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו.

31 *a–a* C | *b–b* C מושטת לשאת | *c–c* C ובעת השב קפודה.

5, 4 *a–a* C | *b–b* יהיה לו | *c* C | *d* C ייי | *e–e* C. *T. B. Ḥagigah* 16*a*: אם יאמר לך יצר הרע חטוא והקבה מוחל אל תאמן.

27 ܠܐ ܬܪܟܢ ܠܣܟܠܐ ܢܦܫܟ.
ܘܠܐ ܬܬܒܝܢ ܠܡܣܒ ܒܐܦܐ. 28 ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ ܐܬܟܬܫ ܥܠ ܩܘܫܬܐ.
ܡܪܝܐ ܢܬܟܬܫ ܚܠܦܝܟ. 29 ܠܐ ܬܗܘܐ ܡܪܘܪܒ ܒܠܫܢܟ. ܘܪܦܐ ܘܒܛܝܠ
ܒܥܒܕܝܟ. 30 ܠܐ ܬܗܘܐ ܐܝܟ ܟܠܒܐ ܒܒܝܬܟ. ܘܡܪܚܩ ܘܕܚܝܠ ܒܥܒܕܝܟ. 31 ܠܐ
ܬܗܘܐ ܦܫܝܛܐ ܐܝܕܟ ܠܡܣܒ. ܘܩܦܝܨܐ ܠܡܬܠ. 5 1 ܠܐ ܬܬܬܟܠ
ܥܠ ܢܟܣܝܟ. ܘܠܐ ܬܐܡܪ ܕܣܦܩܝܢ ܠܝ. 2 ܠܐ ܬܬܬܟܠ ܥܠ ܚܝܠܟ ܠܡܐܙܠ
ܒܪܓܝܓ ܢܦܫܟ. 3 ܠܐ ܬܐܡܪ ܕܡܢܘ ܡܨܐ ܚܝܠܝ. ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܬܒܥ
ܗܘ ܕܢܩܘܡ ܠܪܕܝܦܐ. 4 ܠܐ ܬܐܡܪ ܕܚܛܝܬ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܝ ܡܕܡ. ܡܛܠ
ܕܐܠܗܐ ܢܓܝܪ ܪܘܚܐ ܗܘ. ܠܐ ܬܐܡܪ. ܕܡܪܚܡܢܐ ܗܘ ܡܪܝܐ. ܘܟܠܗܘܢ
ܕܚܛܗܝ ܗܘ ܡܚܐ ܠܝ.

5 περὶ ἐξιλασμοῦ μὴ ἄφοβος γίνου
προσθεῖναι ἁμαρτίαν ἐφ' ἁμαρτίαις·
6 καὶ μὴ εἴπῃς Ὁ οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς,
τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται·
ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ παρ' αὐτῷ,
καὶ ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς καταπαύσει ὁ θυμὸς αὐτοῦ.
7 μὴ ἀνάμενε ἐπιστρέψαι πρὸς κύριον
καὶ μὴ ὑπερβάλλου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας·
ἐξάπινα γὰρ ἐξελεύσεται ὀργὴ κυρίου,
καὶ ἐν καιρῷ ἐκδικήσεως ἐξολῇ.
8 μὴ ἔπεχε ἐπὶ χρήμασιν ἀδίκοις·
οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει ἐν ἡμέρᾳ ἐπαγωγῆς.
9 Μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ
καὶ μὴ πορεύου ἐν πάσῃ ἀτραπῷ·
οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος.
10 ἴσθι ἐστηριγμένος ἐν συνέσει σου,
καὶ εἷς ἔστω σου ὁ λόγος.
11 Γίνου ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου
καὶ ἐν μακροθυμίᾳ φθέγγου ἀπόκρισιν.
12 εἰ ἔστιν σοι σύνεσις, ἀποκρίθητι τῷ πλησίον·
εἰ δὲ μή, ἡ χείρ σου ἔστω ἐπὶ στόματί σου.
13 δόξα καὶ ἀτιμία ἐν λαλιᾷ,
καὶ γλῶσσα ἀνθρώπου πτῶσις αὐτῷ.
14 Μὴ κληθῇς ψίθυρος
καὶ τῇ γλώσσῃ σου μὴ ἐνέδρευε·
ἐπὶ γὰρ τῷ κλέπτῃ ἐστὶν αἰσχύνη
καὶ κατάγνωσις πονηρὰ ἐπὶ διγλώσσου.

5 De propitiatu peccatorum noli esse sine metu neque adicias peccatum super peccatum

6 Et ne dicas miseratio Dei magna est multitudinis peccatorum meorum miserebitur

7 Misericordia enim et ira ab illo ⟨...⟩ et in peccatores *respicit* ira illius

8 Non tardes converti ad Deum et ne differas de die in diem

9 Subito enim venit ira illius et in tempore vindictae disperdet te

10 Noli anxius esse in divitiis iniustis ⌜nihil enim proderunt tibi in die obductionis et vindictae⌝

11 Non ventiles te in omnem ventum et non eas in omni via
Sic enim peccator probatur duplici lingua

12 Esto firmus in via Dei ⌜et in veritate sensus tui⌝ et scientia et prosequatur te verbum ⌜pacis et iustitiae⌝

13 Esto mansuetus ad audiendum verbum ut intellegas et cum sapientia fers responsum verum

14 Si est tibi intellectus responde proximo sin autem sit manus tua super os tuum ne capiaris verbo indisciplinato et confundaris

A

5 ªאל סליחה אל תבטח להוסיף עון על עוןª:
6 ואמרתª ᵇרחמיו רביםᵇ לרובᶜ עונותיᵈ יסלחᵉ:
ᶠכי רחמים ואףᶠ עמ[ו]ᵍ ואלʰ רשעיםⁱ ינוחˡ רגזוᵐ:
7 ªאל תאחר לשוב אליו ואל תתעבר מיוםª ᵇאל יוםᵇ:
ᶜכי פתאום יצא זעמוᶜ וביוםᵈ ᵉנקם תספהᵉ:
8 אל תבטח על נכסי שקר כי לא יועילו ביום עברה:
9 אלª תהיהᵇ ᶜזורה לכל רוחᶜ ᵈופונה דרך שבולתᵈ:
10 ªהיה סמוך עלª דעתךᵇ ואחדᶜ ᵈיהי דברךᵈ:
11 היהª ᵇממהר להאזיןᵇ ובארךᶜ ᵈרוח השב פתגםᵈ:
12 ªאם יש אתך ענהª רעךᵇ ᶜואם איןᶜ ᵈידך על פיךᵈ:
13 ªכבוד וקלוןª ביודᵇ בוטאᶜ ᵈולשון אדםᵈ מפלתוᵉ:
14 אל תקרא בעל שתים ובלשונך אל תרגל רע:
כי על גנב נבראה בשת חרפה רעהו בעל שתים:

5 *a–a* C. Saadia p. 176, l. 19: ואל סליחה אל תבטח להוסיף עון על עון· ואמרתה רחמיו רבים לרוב עונותי יסלח· כי רחמים ואף עמו ועל רשעים ינוח עזו.

6 *a* C | *b–b* C inverte i termini | *c* C | *d* C עוונותי | *e* C | *f–f* C | *g* C עמו | *h* C ועל | *i* C | *l* C יניח | *m* C. Per Saadja cf. 5, 5.

7 *a–a* C | *b–b* C ליום | *c–c* C | *d* C ובעת | *e–e* C. T. B. *Shabbat* 153*a*: שוב יום אחד לפני מיתתך

9 *a* C | *b* C תהי | *c–c* C | *d–d* C :ואל תלך לכל שביל.

10 *a–a* C | *b* C דברך | *c* C | *d–d* C יהיה דבריך.

11 *a* C | *b–b* C נכון בשמועה טובה | *c* C | *d–d* C עונה תענה נכונה.

12 *a–a* C | *b* ריעיך | *c–c* C + שים | *d–d* C.

13 *a–a* C | *b* C ביד | *c* C בוטה | *d–d* C | *e* C מפליטו.

⁵ܠܐ ܬܬܟܠ ܥܠ ܫܘܒܩܢܐ ܕܠܐ ܚܛܗ̈ܐ ܥܠ
ܚܛܗ̈ܐ ܠܗܘܢ. ⁶ܡܛܠ ܕܪ̈ܚܡܐ ܘܪܘܓܙܐ ܥܡܗ. ܘܥܠ ܪ̈ܫܝܥܐ ܢܬܬܢܝܚ
ܪܘܓܙܗ. ⁷ܠܐ ܬܫܘܚܪ ܕܬܬܘܒ ܠܘܬܗ. ܘܠܐ ܬܬܟܪܐ ܡܢ ܝܘܡ ܠܝܘܡ.
ܡܛܠ ܕܡܢ ܫܠܝ ܢܦܩ ܪܘܓܙܐ. ܘܒܝܘܡ ܦܘܪܥܢܐ ܢܐܒܕ. ⁸ܠܐ ܬܬܟܠ
ܥܠ ܢܟ̈ܣܐ ܕܫܘܩܪܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܥܕܪܘܢܟ ܒܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܐ. ⁹ܠܐ ܬܗܘܐ
ܙܪܐ ܒܟܠ ܪܘܚ. ܘܡܬܦܢܐ ܠܟܠ ܫܒܝܠ. ¹⁰ܗܘܝܬ ܡܫܡܫ ܥܠ ܝܕܥܬܟ.
ܘܡܠܬܟ ܚܕܐ ܬܗܘܐ. ¹¹ܗܘܝܬ ܡܬܢܝܚ ܠܡܫܡܥ. ܘܡܫܡܫܢܐ ܗܘܝܬ
ܒܦܬܓܡܐ. ¹²ܐܢ ܐܝܬ ܠܟ ܡܠܬܐ ܦܢܐ ܠܚܒܪܟ. ܘܐܠܐ ܐܚܘܕ ܐܝܕܟ
ܥܠ ܦܘܡܟ. ¹³ܐܝܩܪܐ ܘܨܥܪܐ ܒܝܕ ܦܘܡ ܕܡܡܠܠ. ܘܠܫܢܗ ܕܒܪ̈ܢܫܐ
ܦܪܐ ܠܗܘܢ. ¹⁴ܠܐ ܬܬܩܪܐ ܡܐܟܠ ܩܪ̈ܨܐ. ܘܒܠܫܢܟ ܠܐ ܬܬܟܠ. ܡܛܠ
ܕܥܠ ܓܢܒܐ ܐܬܒܪܝܬ ܒܗܬܬܐ. ܘܚܣܕܐ ܒܝܫܐ ܥܠ ܡܢ ܕܐܟܠ ܩܪ̈ܨܐ.

15 ἐν μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνόει

6 1 καὶ ἀντὶ φίλου μὴ γίνου ἐχθρός·
ὄνομα γὰρ πονηρὸν αἰσχύνην καὶ ὄνειδος κληρονομήσει·
οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος.
2 μὴ ἐπάρῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ ψυχῆς σου,
ἵνα μὴ διαρπαγῇ ὡς ταῦρος ἡ ἰσχύς σου·
3 τὰ φύλλα σου καταφάγεσαι καὶ τοὺς καρπούς σου ἀπολέσεις
καὶ ἀφήσεις σεαυτὸν ὡς ξύλον ξηρόν.
4 ψυχὴ πονηρὰ ἀπολεῖ τὸν κτησάμενον αὐτὴν
καὶ ἐπίχαρμα ἐχθρῶν ποιήσει αὐτόν.
5 Λάρυγξ γλυκὺς πληθυνεῖ φίλους αὐτοῦ,
καὶ γλῶσσα εὔλαλος πληθυνεῖ εὐπροσήγορα.
6 οἱ εἰρηνεύοντές σοι ἔστωσαν πολλοί,
οἱ δὲ σύμβουλοί σου εἷς ἀπὸ χιλίων.
7 εἰ κτᾶσαι φίλον, ἐν πειρασμῷ κτῆσαι αὐτὸν
καὶ μὴ ταχὺ ἐμπιστεύσῃς αὐτῷ.
8 ἔστιν γὰρ φίλος ἐν καιρῷ αὐτοῦ
καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως.
9 καὶ ἔστιν φίλος μετατιθέμενος εἰς ἔχθραν
καὶ μάχην ὀνειδισμοῦ σου ἀποκαλύψει.

15 Honor et gloria in sermone sensati lingua inprudentis subversio ipsius
16 Non appelleris susurrio ⸢et lingua tua capiaris et confundaris⸣
17 Super furem enim est ⸢confusio et paenitentia et denotatio pessima super bilinguem⸣ susurratori autem odium et inimicitia et contumelia
18 Iustifica pusillo et magno similiter

6 1 Noli fieri ⸢pro amico⸣ inimicus proximo inproperium enim et contumeliam malus hereditabit et omnis peccator invidus ⸢et bilinguis⸣
2 Non te extollas ⸢in cogitatione⸣ animae tuae velut taurus ne forte elidatur virtus tua per stultitiam
3 Et folia tua comedet et fructus tuos perdet et relinqueris velut lignum ⸢aridum⸣ in heremo
4 Anima enim nequa disperdet qui se habet ⸢et in gaudium inimici dat illum⸣ et deducit in sortem impiorum
5 Verbum dulce ⸢multiplicat amicos et⸣ mitigat inimicos et lingua eucharis in bono homine abundabit
6 Multi pacifici sint tibi et consiliarii tibi sint unus de mille
7 Si possides amicum in temptatione posside eum et non facile credas illi
8 Est enim amicus secundum tempus suum et non permanebit in die tribulationis
9 ⸢Et est amicus qui⸣ egreditur ad inimicitiam et est amicus qui odium ⸢et rixam⸣ et convicia denudabit

A

15 מעט והרבה אל תשחת ותחת אוהב אל תהי שונא:
16 שם רע וקלון תוריש חרפה כן איש רע בעל שתים:

6 1 אל תפול ביד נפשך ותעבה חילך עליך:
2 עליך תאכל ופריך תשרש: והניחתך כעץ יבש:
3 כי נפש עזה תשחת בעליה ושמחת שונא תשיגם:
4 חיך עֵרֵב ירבה אוהב ושפתי חן שואלו שלום:
5 אנשי שלומך יהיו רבים ובעל סודך אחד מאלף:
6 קנית אוהב בניסין קנהו ואל תמהר לבטח עליו:
7 כי יש אוהב כפי עת ואל יעמוד ביום צרה:
8 יש אוהב נהפך לשנא ואת ריב חרפתך יחשוף:
9 יש אוהב חבר שלחן ולא ימצא ביום רעה:

15 *Abot* 4, 6: אל תהי בז לכל אדם.

6, 6 Saadja p. 178, l. 1; *T. B. Jebamot* 63b; *Sanhedrin* 100*b* רבים יהיו אנשי שלומיך גלה סודך לאחד מני אלף.

7 Saadja p. 178, l. 3: קנית אוהב במסה קנהו ואל תמהר לבטח עליו· כי יש אוהב כפי עת ולא יעמד ביום צרה.

[15] ܒܨܒܘ ܙܥܘܪܐ ܠܐ ܬܬܚܛܐ. 6 [1] ܘܚܠܦ ܪܚܡܐ ܠܐ ܬܗܘܐ ܣܢܝܐ. ܘܠܐ
ܫܡܐ ܒܝܫܐ ܘܨܥܪܐ ܬܐܪܬ. ܘܚܣܕܐ ܘܨܥܪܐ ܥܠ ܗܘ ܕܒܥܠ ܠܫܢܝܢ.
[2] ܠܐ ܬܫܠܛܗ ܒܟ ܢܦܫܐ ܕܝܠܟ. ܘܠܐ ܬܐܟܘܠ ܐܝܟ ܬܘܪܐ ܚܝܠܟ. [3] ܛܪ̈ܦܝܟ ܬܐܟܠ
ܘܦܐܪ̈ܝܟ ܬܘܒܕ. ܘܬܫܒܘܩ ܐܝܟ ܩܝܣܐ ܝܒܝܫܐ. [4] ܡܛܠ ܕܢܦܫܐ ܒܝܫܬܐ ܡܚܒܠܐ
ܠܩܢܝܢܗ̇. ܘܚܕܘܬܐ ܠܒܥܠܕܒܒܘ̈ܗܝ ܠܡܚܕܝܘ. [5] ܦܘܡܐ ܒܣܝܡܐ
ܡܣܓܐ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. ܘܣܦܘ̈ܬܗ ܕܚܟܝܡܐ ܫܐܠܢ ܫܠܡܐ. [6] ܒܢ̈ܝ ܫܠܡܟ
ܢܗܘܘܢ ܣܓܝܐܐ. ܘܓܠܐ ܪܐܙܟ ܠܚܕ ܡܢ ܐܠܦ. [7] ܐܢ ܩܢܐ ܐܢܬ ܪܚܡܐ
ܒܢܣܝܢܐ ܩܢܝܘܗܝ. ܘܠܐ ܬܬܬܟܝܠ ܥܠܘܗܝ ܡܚܕܐ. [8] ܐܝܬ ܪܚܡܐ
ܕܐܝܟ ܙܒܢܐ ܘܠܐ ܩܐܡ ܥܡܟ ܒܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ.

10 καὶ ἔστιν φίλος κοινωνὸς τραπεζῶν
καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως·
11 καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς σου ἔσται ὡς σὺ
καὶ ἐπὶ τοὺς οἰκέτας σου παρρησιάσεται·
12 ἐὰν ταπεινωθῇς, ἔσται κατὰ σοῦ
καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου κρυβήσεται.
13 ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σου διαχωρίσθητι
καὶ ἀπὸ τῶν φίλων σου πρόσεχε.
14 φίλος πιστὸς σκέπη κραταιά,
ὁ δὲ εὑρὼν αὐτὸν εὗρεν θησαυρόν.
15 φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα,
καὶ οὐκ ἔστιν σταθμὸς τῆς καλλονῆς αὐτοῦ.
16 φίλος πιστὸς φάρμακον ζωῆς,
καὶ οἱ φοβούμενοι κύριον εὑρήσουσιν αὐτόν.
17 ὁ φοβούμενος κύριον εὐθυνεῖ φιλίαν αὐτοῦ,
ὅτι κατ' αὐτὸν οὕτως καὶ ὁ πλησίον αὐτοῦ.
18 Τέκνον, ἐκ νεότητός σου ἐπίδεξαι παιδείαν,
καὶ ἕως πολιῶν εὑρήσεις σοφίαν.
19 ὡς ὁ ἀροτριῶν καὶ ὁ σπείρων πρόσελθε αὐτῇ
καὶ ἀνάμενε τοὺς ἀγαθοὺς καρποὺς αὐτῆς·
ἐν γὰρ τῇ ἐργασίᾳ αὐτῆς ὀλίγον κοπιάσεις
καὶ ταχὺ φάγεσαι τῶν γενημάτων αὐτῆς.
20 ὡς τραχεῖά ἐστιν σοφία τοῖς ἀπαιδεύτοις,
καὶ οὐκ ἐμμενεῖ ἐν αὐτῇ ἀκάρδιος·

10 Est autem amicus socius mensae et non permanet in die necessitatis
11 Amicus si permanserit fixus erit tibi quasi coaequalis et in domesticis tuis fiducialiter aget
12 Si *humiliaverit se* contra te et a facie tua abscondet se unianimem habebis amicitiam bonam
13 Ab inimicis tuis separare et ab amicis tuis adtende
14 ⌜Amicus fidelis⌝ protectio fortis qui autem invenit illum invenit thesaurum ⟨...⟩
15 Amico fideli nulla est conparatio et non est digna ponderatio auri et argenti contra bonitatem fidei illius
16 Amicus fidelis medicamentum ⌜vitae et⌝ inmortalitatis et qui metuunt Dominum inveniunt illum
17 Qui timet Deum ⌜aeque habebit amicitiam bonam⌝ quoniam secundum illum erit amicus illius
18 Fili a iuventute tua excipe doctrinam et usque ad canos invenies sapientiam
19 Quasi is qui arat et seminat accede ad illam et sustine bonos fructus illius
20 In opere enim ipsius exiguum laborabis et cito edes de generationibus illius

A

10 בטובתך הֻוא כמוך וברעתך יתנדה ממך:
11 אם תשיגך רעה יהפך בך ומפניך יסתר:
12 משנאיך הבדל ומאהביך השמר:
13 אוהב אמונה אוהב תקוף[a] ומוצאו מצא הון:
14 לאוהב [a]אמונה אין[a] מחיר ואין משקל לטובתו:
15 צרור חיים אוהב אמונה ירא אל ישיגם:
16 כי כמוהו כן רעהו וכשמו כן מעשיו:

18 ... תשיג חכמה: C

19 [a]כחורש וכקוצר קרב אליה[a] וקוה[b] לרב[c] תבואתה[d]:
כי[e] בעבדתה[f] [g]מעט תעבוד[g] [h]ולמחר תאכל פריה[h]:
20 עקובה היא לאויל ולא יכלכלנה חסר לב[a]:

13 *a* 2 Q 18 [ת]קוף. Saadja p. 178, l. 8: משנאיך הבדל ומאוהביך הזהר.
14 *a–a* 2 Q 18 [אמונ]ה אין.
19 *a–a* C | *b* C | *c* C לרוב | *d* C | *e* C | *f* C בעבודתה | *g–g* C | *h–h* C.
20 *a* 2 Q 18 לוב.

[11] ܒܛܒܬܟ ܗܘܐ ܐܟܘܬܟ.
ܘܒܒܝܫܬܟ ܡܬܪܚܩ ܡܢܟ. [12] ܐܢ ܬܦܠ ܒܒܝܫܬܐ ܥܡܟ. ܘܡܢ ܩܕܡܝܟ
ܢܬܛܫܐ ܘܢܬܟܣܐ. [13] ܡܢ ܣܢܐܝܟ ܐܬܦܪܫ. ܘܡܢ ܪܚܡܝܟ ܐܙܕܗܪ. [14] ܪܚܡܐ
ܕܫܪܪܐ ܪܚܡܐ ܗܘ ܕܥܫܝܢ. ܘܡܫܟܚܢܘܗܝ ܡܫܟܚ ܣܝܡܬܐ. [15] ܠܪܚܡܐ
ܕܫܪܪܐ ܠܝܬ ܠܗ ܕܡܐ. ܘܠܝܬ ܡܬܩܠܐ ܠܛܒܘܬܗ. [16] ܪܚܡܐ ܕܫܪܪܐ
ܣܡܐ ܗܘ ܕܚܝܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܕܚܠ ܠܐܠܗܐ ܢܫܟܚܘܗܝ. [17] ܕܕܚܠܝܢ ܕܐܠܗܐ ܢܫܪܪܘܢ
ܪܚܡܘܬܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܝܟܘܬܗ ܗܟܢܐ ܪܚܡܘܗܝ. [18] ܒܪܝ ܡܢ ܛܠܝܘܬܟ ܩܒܠ
ܡܪܕܘܬܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܣܝܒܘܬܟ ܬܫܟܚ ܚܟܡܬܐ. [19] ܐܝܟ ܕܟܪܒ ܘܐܝܟ 8·
ܚܨܘܕܐ ܩܪܘܒ ܠܘܬܗ. ܘܣܟܝ ܠܣܓܝܐܘܬ ܥܠܠܬܗ. ܐܝܟ ܕܒܥܡܠܐ ܙܥܘܪܐ
ܬܦܠܚܝܗ̇. ܘܡܚܕܐ ܬܐܟܘܠ ܦܐܪܝܗ̇. [20] ܥܩܝܪܐ ܗܝ ܠܘܬ ܣܟܠܐ ܚܟܡܬܐ.
ܘܠܐ ܡܣܝܒܪܢܐ ܚܣܝܪ ܠܒܐ.

21 ὡς λίθος δοκιμασίας ἰσχυρὸς ἔσται ἐπ' αὐτῷ,
καὶ οὐ χρονιεῖ ἀπορρῖψαι αὐτήν.
22 σοφία γὰρ κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστιν
καὶ οὐ πολλοῖς ἐστιν φανερά.
23 Ἄκουσον, τέκνον, καὶ ἔκδεξαι γνώμην μου
καὶ μὴ ἀπαναίνου τὴν συμβουλίαν μου·
24 εἰσένεγκον τοὺς πόδας σου εἰς τὰς πέδας αὐτῆς
καὶ εἰς τὸν κλοιὸν αὐτῆς τὸν τράχηλόν σου·
25 ὑπόθες τὸν ὦμόν σου καὶ βάσταξον αὐτὴν
καὶ μὴ προσοχθίσῃς τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς·
26 ἐν πάσῃ ψυχῇ σου πρόσελθε αὐτῇ
καὶ ἐν ὅλῃ δυνάμει σου συντήρησον τὰς ὁδοὺς αὐτῆς·
27 ἐξίχνευσον καὶ ζήτησον, καὶ γνωσθήσεταί σοι,
καὶ ἐγκρατὴς γενόμενος μὴ ἀφῇς αὐτήν·
28 ἐπ' ἐσχάτων γὰρ εὑρήσεις τὴν ἀνάπαυσιν αὐτῆς,
καὶ στραφήσεταί σοι εἰς εὐφροσύνην·
29 καὶ ἔσονταί σοι αἱ πέδαι εἰς σκέπην ἰσχύος
καὶ οἱ κλοιοὶ αὐτῆς εἰς στολὴν δόξης.
30 κόσμος γὰρ χρύσεός ἐστιν ἐπ' αὐτῆς,
καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῆς κλῶσμα ὑακίνθινον·
31 στολὴν δόξης ἐνδύσῃ αὐτὴν
καὶ στέφανον ἀγαλλιάματος περιθήσεις σεαυτῷ.
32 Ἐὰν θέλῃς, τέκνον, παιδευθήσῃ,
καὶ ἐὰν ἐπιδῷς τὴν ψυχήν σου, πανοῦργος ἔσῃ·
33 ἐὰν ἀγαπήσῃς ἀκούειν, ἐκδέξῃ,
καὶ ἐὰν κλίνῃς τὸ οὖς σου, σοφὸς ἔσῃ.

21 Quam aspera est ⌜nimium⌝ sapientia indoctis hominibus et non permanet in illa excors
22 Quasi lapidis virtus probatio erit in illis et non demorabuntur proicere illum
23 ⌜Sapientia enim⌝ doctrinae secundum nomen est eius et non multis est manifesta Quibus autem agnita est permanet usque ad conspectum Dei
24 Audi fili et accipe consilium intellectus et ne abicias consilium meum
25 Inice pedem tuum in conpedes illius et in torques eius tuum collum
26 Subice umerum tuum et porta illam et ne acedieris vinculis eius
27 In omni animo tuo accede ad illam et in omni virtute tua serva vias eius
28 Investiga illam et manifestabitur tibi et continens factus ne derelinqueris eam
29 In novissimis enim invenies requiem in ea et convertetur tibi in oblectationem
30 Et erunt tibi conpedes in ⌜protectionem fortitudinis et⌝ bases virtutis et torques illius in stolam gloriae
31 Decor enim vitae est in illa et vincula illius netura salutaris
32 ⌜Stolam gloriae indues eam et⌝ coronam gratulationis superpones tibi
33 Fili si adtenderis mihi disces et si adcommodaveris animam tuam sapiens eris

21 כאבן משא תהיה עליו ולא יאחר להשליכה:
22 כי המוסר כשמה כן הוא ולא לרבים היא נְכֹוחָה[a]:
23 הט שכמך ושאה ואל תקץ בתחבולתיה:
25 [בכל נפשך קרב אליה ובכל מאדך שמר דרכי]ה
27 דרש וחקר בקש ומצא והחזקתה ואל תרפה[a]:
28 [a]כי לאחור תמצא מנוחתה[a] ונהפך[b] [c]לך לתענוג[c]:
29 והיתה לך רשתה מכון עז וחבלתה [a]בגדי כתם[a]:
30 עלי זהב עולה ומוסרתיה פתיל תכלת[a]:
31 בגדי כבוד תלבשנה [a]ועטרת תפארת תעטרנה[a]:
32 אם תחפוץ בני תתחכם ואם תשים לבך תערם:
33 אם תובא לשמע והט אזנך תוסר:

22 *a* 2Q18 נ]כח.
27 *a* 2Q18 תר]פה.
28 *a–a* C | *b* C ותהפך | *c–c* C 2Q18 לך לת]ענג.
29 *a–a* 2Q18.
30 *a* 2Q18 תכ]לת.
31 *a–a* 2Q18 ועטר]ת תפארת תעטרנה.

[21] ܐܝܟ ܟܐܦܐ ܗܝ ܡܫܢܝܐ ܠܣܟܠܐ. ܘܠܐ
ܢܚܘܪ ܘܢܫܕܝܗ̇. [22] ܡܪܕܘܬܐ ܐܝܟ ܫܡܗ̇. ܘܠܣܓܝܐܐ ܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܀
[23] ܫܡܥ ܒܪܝ ܘܩܒܠ ܡܠܟܝ. ܘܠܐ ܬܒܣܐ ܡܪܕܘܬܝ. [24] ܥܠܠ ܪܓܠܟ
ܒܚܒܠܝܗ̇. ܘܨܘܪܟ ܠܢܝܪܗ̇. [25] ܪܟܢ ܟܬܦܟ ܘܫܩܘܠܝܗ̇. ܘܠܐ
ܬܩܘܛ ܒܐܣܘܪܝܗ̇. [26] ܒܟܠܗ ܠܒܟ ܩܪܘܒ ܠܘܬܗ̇. ܘܒܟܠܗ ܚܝܠܟ
ܛܪ ܐܘܪܚܬܗ̇. [27] ܒܨܝ ܘܒܥܝ ܘܐܫܟܚ. ܘܐܚܘܕ ܒܗ̇ ܘܠܐ
ܬܫܒܩܝܗ̇. [28] ܒܚܪܬܐ ܬܫܟܚ ܢܝܚܐ ܘܒܣܝܡܐ. ܘܬܗܦܘܟ ܠܟ ܠܚܕܘܬܐ. [29] ܘܢܗܘܘܢ
ܠܟ ܐܣܘܪܝܗ̇ ܡܓܢܐ ܕܥܘܫܢܐ. [31] ܘܚܒܠܝܗ̇ ܠܒܘܫܐ ܕܐܝܩܪܐ. ܘܟܠܝܠܐ
ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܬܥܛܦܝܗ̇. [32] ܐܢ ܬܪܓܐ ܒܪܝ ܠܚܟܡܬܐ. ܐܢ ܬܫܝܡ ܠܒܟ
ܬܗܘܐ ܚܟܝܡ.

34 ἐν πλήθει πρεσβυτέρων στῆθι·
καὶ τῇ σοφίᾳ αὐτῶν προσκολλήθητι.
35 πᾶσαν διήγησιν θείαν θέλε ἀκροᾶσθαι,
καὶ παροιμίαι συνέσεως μὴ ἐκφευγέτωσάν σε.
36 ἐὰν ἴδῃς συνετόν, ὄρθριζε πρὸς αὐτόν,
καὶ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ πούς σου.
37 διανοοῦ ἐν τοῖς προστάγμασιν κυρίου
καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ μελέτα διὰ παντός·
αὐτὸς στηριεῖ τὴν καρδίαν σου,
καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς σοφίας δοθήσεταί σοι.

7 1 Μὴ ποίει κακά, καὶ οὐ μή σε καταλάβῃ κακόν·
2 ἀπόστηθι ἀπὸ ἀδίκου, καὶ ἐκκλινεῖ ἀπὸ σοῦ.
3 μὴ σπεῖρε ἐπ᾽ αὔλακας ἀδικίας,
καὶ οὐ μὴ θερίσῃς αὐτὰ ἑπταπλασίως.
4 μὴ ζήτει παρὰ κυρίου ἡγεμονίαν
μηδὲ παρὰ βασιλέως καθέδραν δόξης.
5 μὴ δικαιοῦ ἔναντι κυρίου
καὶ παρὰ βασιλεῖ μὴ σοφίζου.
6 μὴ ζήτει γενέσθαι κριτής,
μὴ οὐκ ἰσχύσεις ἐξᾶραι ἀδικίας,
μήποτε εὐλαβηθῇς ἀπὸ προσώπου δυνάστου
καὶ θήσεις σκάνδαλον ἐν εὐθύτητί σου.
7 μὴ ἁμάρτανε εἰς πλῆθος πόλεως
καὶ μὴ καταβάλῃς σεαυτὸν ἐν ὄχλῳ.

34 Et si inclinaveris aurem tuam excipies doctrinam et si dilexeris audire sapiens eris
35 In multitudine ⌜presbyterorum⌝ prudentium sta et sapientiae illorum ex corde coniungere ut omnem narrationem Dei possis audire et proverbia laudis non effugiant te
36 Et si videris sensatum evigila ad illum et gradus ostiorum illius exterat pes tuus
37 Cogitatum habe in praeceptis Dei et in mandatis illius maxime adsiduus esto et ipse dabit cor tibi et concupiscentia sapientiae dabitur tibi

7 1 Noli facere mala et non te adprehendent
2 discede ab iniquo et deficient mala abs te
3 Non semines mala in sulcis iniuriae et non metes ea in septuplum
4 Noli quaerere *ab homine* ducatum neque a rege cathedram honoris
5 Non te iustifices ante Deum quoniam agnitor cordis ipse est et penes regem noli velle videri sapiens
6 Noli quaerere fieri iudex nisi ⌜valeas⌝ virtute inrumpere iniquitates ne forte extimescas faciem potentis et ponas scandalum in agilitate tua
7 Non pecces in multitudinem civitatis nec te inmittas in populum

A

34 ‏ᵃכל שיחה חפוץᵃ ᵇלשמעᵇ ᶜומשל בינה אל יַצאךᶜ:
35 ‏ראה מה יבין ושחריהו ותשחוק בסיפי רגלך:
36 ‏והתבוננת ביראת עליון ובמצותו והגה תמיד:
‏והוא יבין לבך ואשר אִוּתה יחכמך:

1 7 ‏ᵃאל תעשᵃ ᵇלךᵇ רעהᶜ ואל ישיגךᵈ רעהᵉ:
2 ‏הרחקᵃ מעוןᵇ ויט ממךᶜ:
3 ‏אל תדע חדושי על אח פן תקצרהו שבעתים:
4 ‏ᵃאל תבקשᵃ מאלᵇ ממשלתᶜ וכןᵈ ממלךᵉ ᶠמושב כבודᶠ:
5 ‏אל תצטדק לפני מלך ופני מלך אל תתבונן:
6 ‏ᵃאל תבקש להיותᵃ מושל ᵅ ᵇאם אין לך חיל להשבית זדוןᵇ:
‏פן תגור מפני נדיב ונתונה בצע בתמימיך:
7 ‏אל תרשיעך בעדת שערי אל ואל תפילך בקהלה:

34 *a–a* C | *b* C לשמוע | *c–c* C.
7, 1 *a–a* C | *b* manca in C | *c* C רע | *d* C | *e* C רע *Gen. R.* 44*a*; *Eccle. R.* v; *Midrash Tanḥuma* ḥqt § 1: מתלא אמר בן סירא· טב לביש לא תעבד וביש לא ימטי לך.
2 *a* C רחק | *b* C | *c* C.
4 *a–a* C | *b* C מאולⁱ | *c* C | *d* C | *e* C כמלך | *f* C.
6 *a–a* C | α manca in C | *b–b* C.

[33] ܐܢ ܬܨܒܐ ܠܡܫܡܥ ܬܐܠܦ. ܘܐܢ ܬܪܟܢ ܐܕܢܟ ܬܬܚܟܡ
[34] ܒܟܢܫܐ ܕܣܒܐ ܩܘܡ. ܘܚܙܝ ܡܢܘ ܚܟܝܡ ܐܬܕܒܩ ܒܗ. [35] ܟܠ
ܫܘܥܝܐ ܕܐܠܗܐ ܨܒܝ ܠܡܫܡܥ. ܘܡܬܠܐ ܕܣܘܟܠܐ ܠܐ ܢܥܒܪܘܢܟ. [36] ܘܚܙܝ
ܡܢܘ ܚܟܝܡ ܘܩܕܡܝܗܝ. ܘܕܪܫܐ ܐܣܟܦܬܗ ܪܓܠܟ. [37] ܐܣܬܟܠ
ܒܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܒܦܘܩܕܢܘܗܝ ܗܘܝܬ ܗܓܐ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܗܘ ܢܬܩܢ
ܐܘܪܚܟ. ܘܡܢ ܟܠ ܕܐܬܪܓܪܓܬ ܢܚܟܡܟ. 7 [1] ܠܐ ܬܥܒܕ ܒܝܫܬܐ ܘܠܐ
ܢܕܒܩܟ ܒܝܫܐ. [2] ܐܬܪܚܩ ܡܢ ܥܘܠܐ ܘܢܬܪܚܩ ܡܢܟ. [3] ܘܠܐ ܬܙܪܘܥ ܥܠ
ܦܪܕܐ ܕܥܘܠܐ ܕܠܐ ܬܚܨܕ ܫܒܥܐ ܐܥܘܦܝܢ. [4] ܠܐ ܬܒܥܐ ܡܢ ܡܪܝܐ ܫܘܠܛܢܐ
ܘܠܐ ܡܢ ܡܠܟܐ ܟܘܪܣܝܐ ܕܐܝܩܪܐ. [5] ܠܐ ܬܙܕܕܩ ܩܕܡ ܡܪܝܐ
ܘܩܕܡ ܡܠܟܐ ܠܐ ܬܬܚܟܡ. [6] ܠܐ ܬܒܥܐ ܠܡܗܘܐ ܕܝܢܐ ܕܐܢ ܠܐ ܐܝܬ ܠܟ ܚܝ
ܠܐ ܠܡܦܟܗܘ ܥܘܠܐ. ܕܠܡܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܩܕܡ ܪܒܐ. ܘܬܬܠ ܡܘܡܐ
ܒܝܫܪܘܬܟ. [7] ܠܐ ܬܚܘܒ ܢܦܫܟ ܒܟܢܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܠܐ ܬܪܡܐ ܢܦܫܟ
ܒܟܢܘܫܬܐ.

8 μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν·
ἐν γὰρ μιᾷ οὐκ ἀθῷος ἔσῃ.
9 μὴ εἴπῃς Τῷ πλήθει τῶν δώρων μου ἐπόψεται
καὶ ἐν τῷ προσενέγκαι με θεῷ ὑψίστῳ προσδέξεται.
10 μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῇ προσευχῇ σου
καὶ ἐλεημοσύνην ποιῆσαι μὴ παρίδῃς.
11 μὴ καταγέλα ἄνθρωπον ὄντα ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ·
ἔστιν γὰρ ὁ ταπεινῶν καὶ ἀνυψῶν.
12 μὴ ἀροτρία ψεῦδος ἐπ᾽ ἀδελφῷ σου
μηδὲ φίλῳ τὸ ὅμοιον ποίει.
13 μὴ θέλε ψεύδεσθαι πᾶν ψεῦδος·
ὁ γὰρ ἐνδελεχισμὸς αὐτοῦ οὐκ εἰς ἀγαθόν.
14 μὴ ἀδολέσχει ἐν πλήθει πρεσβυτέρων
καὶ μὴ δευτερώσῃς λόγον ἐν προσευχῇ σου.
15 μὴ μισήσῃς ἐπίπονον ἐργασίαν
καὶ γεωργίαν ὑπὸ ὑψίστου ἐκτισμένην.
16 μὴ προσλογίζου σεαυτὸν ἐν πλήθει ἁμαρτωλῶν·
μνήσθητι ὅτι ὀργὴ οὐ χρονιεῖ.
17 ταπείνωσον σφόδρα τὴν ψυχήν σου,
ὅτι ἐκδίκησις ἀσεβοῦς πῦρ καὶ σκώληξ.
18 Μὴ ἀλλάξῃς φίλον ἕνεκεν διαφόρου
μηδὲ ἀδελφὸν γνήσιον ἐν χρυσίῳ Σουφιρ.
19 μὴ ἀστόχει γυναικὸς σοφῆς καὶ ἀγαθῆς·
ἡ γὰρ χάρις αὐτῆς ὑπὲρ τὸ χρυσίον.

8 Neque alliges duplicia peccata nec enim in uno eris inmunis
9 Noli esse pusillanimis in anima tua
10 exorare et facere elemosynam non despicias
11 Ne dicas in multitudine munerum meorum respiciet Deus et *offerente* me Deo altissimo suscipiet munera mea
12 Non inrideas hominem in amaritudine animae est enim qui humiliat et exaltat circumspector Deus
13 Noli *amare* mendacium adversus fratrem tuum neque amico similiter facias
14 Noli velle mentiri omne mendacium adsiduitas enim illius non bona
15 Noli verbosus esse in multitudine presbyterorum et non iteres verbum in tua oratione
16 Non oderis laboriosa opera et rusticationem ab Altissimo creatam
17 Non te reputes in multitudine indisciplinatorum
18 memento irae quoniam non tardabit
19 Humilia valde spiritum tuum quoniam vindicta carnis ⌜impii⌝ ignis et vermes

A

8 אל תקשור לשנות חט כי באחת לא תנקה:
10 אל תתקצר בתפלה ובצדקה אל תתעכר:
11 אל תבז לאנוש במר רוח זכר כי יש מרים ומשפיל:
12 אל תחרוש חמס על אח וכן על רע וחבר יחדו:
13 אל תחפץ לכחש על כחש כי תקותו לא תנעם:
14 אל תסוד בעדת שרים ואל תישן דבר בתפלה:
15 אל תאיץ בצבא מלאכת עבדה הי כאל נחלקה:
16 אל תחשובך במתי עם זכור עכרון לא יתעבר:
17 [a]מאד מאד[a] השפיל[b] גאוה[c] [d]כי תקות אנוש[d] רמה[e]:
אל תאיץ לאמר לפרץ גל אל אל ורצה דרכו:
18 אל תמיר אוהב במחיר ואח תלוי בזהב אופיר:
19 אל תמאס אשה משכלת וטובת חן מפנינים:

10 *T. B. Erubin 65a*: אמר רב כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל משום שנאמר בצר אל יודה.

17 *a–a* C | *b* C השפל | *c* C | *d–d* C | *e* C לרמה. *Abot* 4, 7: מאד מאד הוי שפל רוח שתקות אנוש רמה ובן אדם תולעה.

[8] ܠܐ ܬܬܢܐ ܠܡܥܒܕ ܚܛܗܐ. ܡܛܠ ܕܒܚܕܐ ܠܐ ܙܟܐ. [9] ܠܐ ܬܐܡܪ
ܕܒܣܘܓܐܐ ܕܩܘܪܒܢܝ. ܘܡܩܪܒ ܐܢܐ ܠܡܪܝܐ ܩܘܪܒܢܝ ܡܩܒܠ.
[10] ܠܐ ܬܬܟܪܐ ܒܨܠܘܬܟ. ܘܡܢ ܙܕܩܬܐ ܠܐ ܬܬܟܠܐ. ܘܠܐ ܬܬܟܬܫ
[illegible]. [11] ܘܠܐ [illegible] ܥܠ ܐܢܫ [illegible]. ܡܛܠ
ܕܐܝܬ [illegible]. [12] ܠܐ [illegible] ܥܠ ܐܚܐ. [illegible] ܥܠ
[illegible]. [13] ܠܐ [illegible].
[illegible]. [14] ܠܐ [illegible].
[illegible]. [16] [illegible]
[illegible]. [17] [illegible]
[illegible]. [18] ܠܐ [illegible]
[illegible]. [19] ܠܐ [illegible]
[illegible].

20 μὴ κακώσῃς οἰκέτην ἐργαζόμενον ἐν ἀληθείᾳ
μηδὲ μίσθιον διδόντα ψυχὴν αὐτοῦ·
21 οἰκέτην συνετὸν ἀγαπάτω σου ἡ ψυχή,
μὴ στερήσῃς αὐτὸν ἐλευθερίας.
22 κτήνη σοί ἐστιν; ἐπισκέπτου αὐτά·
καὶ εἰ ἔστιν σοι χρήσιμα, ἐμμενέτω σοι.
23 τέκνα σοί ἐστιν; παίδευσον αὐτὰ
καὶ κάμψον ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐτῶν.
24 θυγατέρες σοί εἰσιν; πρόσεχε τῷ σώματι αὐτῶν
καὶ μὴ ἱλαρώσῃς πρὸς αὐτὰς τὸ πρόσωπόν σου.
25 ἔκδου θυγατέρα, καὶ ἔσῃ τετελεκὼς ἔργον μέγα,
καὶ ἀνδρὶ συνετῷ δώρησαι αὐτήν.
26 γυνή σοί ἐστιν κατὰ ψυχήν; μὴ ἐκβάλῃς αὐτήν·
καὶ μισουμένῃ μὴ ἐμπιστεύσῃς σεαυτόν.
27 Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ δόξασον τὸν πατέρα σου
καὶ μητρὸς ὠδῖνας μὴ ἐπιλάθῃ·
28 μνήσθητι ὅτι δι᾽ αὐτῶν ἐγενήθης,
καὶ τί ἀνταποδώσεις αὐτοῖς καθὼς αὐτοὶ σοί;
29 ἐν ὅλῃ ψυχῇ σου εὐλαβοῦ τὸν κύριον
καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε.
30 ἐν ὅλῃ δυνάμει ἀγάπησον τὸν ποιήσαντά σε
καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλίπῃς.
31 φοβοῦ τὸν κύριον καὶ δόξασον ἱερέα
καὶ δὸς τὴν μερίδα αὐτῷ, καθὼς ἐντέταλταί σοι,
ἀπαρχὴν καὶ περὶ πλημμελείας καὶ δόσιν βραχιόνων
καὶ θυσίαν ἁγιασμοῦ καὶ ἀπαρχὴν ἁγίων.

[20] Noli praevaricari in amicum pecunia ⌜differenti⌝ neque fratrem carissimum auro spreveris

[21] Noli discedere a muliere sensata et bona quam sortitus es in timore Dei ⌜gratia enim⌝ verecundiae illius super aurum

[22] Non laedas servum operantem in veritate neque mercennarium dantem animam suam

[23] Servus sensatus dilectus quasi anima tua ⌜non defraudes illum libertate⌝ neque inopem derelinquas illum

[24] Pecora tibi sunt adtende illis et si sunt utilia perseverent apud te

[25] Filii tibi sunt erudi illos et curva illos a pueritia illorum

[26] Filiae tibi sunt serva corpus illarum et non ostendas hilarem faciem tuam ad illas

[27] Trade filiam et grande opus *feceris* et homini sensato da illam

[28] Mulier si est tibi secundum animam tuam non proicias illam et odibili non credas te in toto corde

[29] Honora patrem tuum et gemitus matris tuae ne obliviscaris

[30] Memento quoniam nisi per illos non fuisses et *retribue* illis quomodo et illi tibi

[31] In tota anima tua time Deum et sacerdotes illius sanctifica

A

20 אל[a] תדע[b] באמת[c] [d]עובד אמת[d] וכן[e] שוכר[f] [g]נותן נפשו[g]:
21 [a]עבד משכיל[a] חבב[b] כנפש[c] [d]א]ל[e] [e]תמנע ממנו[e] חפש[f]:
22 בהמה לך ראה עיניך ואם אמנה היא העמידה:
23 [a]בנים לך[a] יסיר[b] אותם[c] [d]ושָׂא לָהֶם[d] נשים[e] בנעוריהם[f]:
24 בנות[a] [b]לך נצור שארם[b] ואל תאיר[c] אלהם[d] פנים[e]:
25 הוצא[a] בת [b]ויצא עסק[b] ואל[c] [d]נבון גבר חברה[d]:
26 אשה לך אל תתעבה ושנואה אל תאמן בה:
29 בכל לבך פחד אל ואת כהניו הקדיש:
30 בכל מאודך אהוב עושך ואת משרתיו לא תעזב:
31 כבד אל והדר כהן ותן ח]לקם כאשר צוותה:
לחם אברים ותרומת [יד זבחי] צדק ותרומת קדש:

20 *a* C | *b* C תרע | *c* manca in C | *d–d* C | *e* C | *f* C שכיר | *g–g* C.
21 *a–a* C | *b* C אהוב | *c* C | *d* C אל | *e–e* C | *f* C חופש.
23 *a–a* C | *b* C יסר | *c* C | *d–d* C ושא להם | *e* manca in C | *f* C.
24 *a* C בנים | *b–b* C | *c* C תאר | *d* C להם | *e* C.
25 *a* C הוציא | *b–b* C | *c* C | *d–d* C גבר נכון זבדה.

[20] ܠܐ ܬܒܐܫ ܠܥܒܕܐ ܕܦܠܚ ܒܩܘܫܬܐ. ܐܦ ܠܐ ܠܐܓܝܪܐ
ܕܡܫܠܡ ܢܦܫܗ. [21] ܥܒܕܐ ܡܫܟܠܐ ܐܚܒܝܗܝ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. ܘܠܐ ܬܟܠܐ ܡܢܗ
ܚܐܪܘܬܐ. [22] ܒܥܝܪܐ ܐܝܬ ܠܟ ܚܙܝܗ̇. ܘܐܢ ܡܗܝܡܢܐ ܗܝ ܩܝܡܗ̇. [23] ܒܢܝܐ ܐܝܬ
ܠܟ ܪܕܝ ܐܢܘܢ ܘܣܒ ܠܗܘܢ ܢܫܐ ܒܛܠܝܘܬܗܘܢ. [24] ܒܢܬܐ ܐܝܬ ܠܟ ܛܪ
ܦܓܪܗܝܢ. ܘܠܐ ܬܢܗܪ ܠܗܝܢ ܐܦܝܟ. [25] ܐܦܩ ܒܪܬܐ ܘܬܦܘܩ ܒܩܘܫܬܐ.
ܘܠܓܒܪܐ ܕܝܢ ܕܚܟܝܡ ܗܒܝܗ̇. [26] ܐܢܬܬܐ ܐܝܬ ܠܟ ܠܐ ܬܫܒܩܝܗ̇. ܘܐܢ
ܣܢܝܐ ܗܝ ܠܐ ܬܗܝܡܢ ܒܗ̇. [27] ܒܟܠܗ ܠܒܟ ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ. ܘܠܐܡܟ
ܕܝܠܕܬܟ ܠܐ ܬܛܥܐ. [28] ܐܬܕܟܪ ܕܐܠܘ ܠܐ ܗܢܘܢ ܠܐ ܗܘܝܬ. ܘܡܢܐ ܬܦܪܘܥ ܐܢܘܢ
ܕܐܟܘܬܟ. [29] ܒܟܠܗ ܠܒܟ ܕܚܠ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܠܟܗܢܘܗܝ ܝܩܪ. [30] ܒܟܠܗ
ܚܝܠܟ ܝܩܪ ܚܣܝܐ. ܘܡܫܡܫܢܘܗܝ ܠܐ ܬܫܒܘܩ. [31] ܐܚܣܢܝܘܗܝ ܠܟܗܢܐ ܘܝܩܪ
ܐܦ ܠܟܗܢܘܗܝ. ܘܗܒ ܠܗܘܢ ܕܝܢܗܘܢ ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܬܦܩܕܬ. ܠܚܡܐ
ܕܩܘܪܒܢܐ ܘܪܫܝܬܐ ܕܐܦܝܐ.

32 καὶ πτωχῷ ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου,
ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλογία σου.
33 χάρις δόματος ἔναντι παντὸς ζῶντος,
καὶ ἐπὶ νεκρῷ μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν.
34 μὴ ὑστέρει ἀπὸ κλαιόντων
καὶ μετὰ πενθούντων πένθησον.
35 μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄρρωστον·
ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων ἀγαπηθήσῃ.
36 ἐν πᾶσιν τοῖς λόγοις σου μιμνῄσκου τὰ ἔσχατα,
καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐχ ἁμαρτήσεις.

8 1 Μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου δυνάστου,
μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.
2 μὴ ἔριζε μετὰ ἀνθρώπου πλουσίου,
μήποτε ἀντιστήσῃ σου τὴν ὁλκήν·
πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν τὸ χρυσίον
καὶ καρδίας βασιλέων ἐξέκλινεν.
3 μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου γλωσσώδους
καὶ μὴ ἐπιστοιβάσῃς ἐπὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ ξύλα.
4 μὴ πρόσπαιζε ἀπαιδεύτῳ,
ἵνα μὴ ἀτιμάζωνται οἱ πρόγονοί σου.
5 μὴ ὀνείδιζε ἄνθρωπον ἀποστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας·
μνήσθητι ὅτι πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπιτίμοις.

32 In omni virtute dilige eum qui te fecit et ministros eius non derelinquas
33 Honora Deum ex tota anima tua et honorifica sacerdotes et *propurga* te cum brachiis
34 Da illi partem sicut mandatum est tibi primitiarum et purgationis ⸢et de neglegentia⸣ ⸢purga te cum paucis⸣
35 Datum ⸢brachiorum tuorum⸣ ⸢et sacrificium⸣ sanctificationis offers initia sanctorum
36 Et pauperi porrige manum tuam ut perficiatur propitiatio ⸢et benedictio⸣ tua
37 Gratia datus in conspectu omnis viventis et mortuo non prohibeas gratiam
38 Non desis plorantibus in conrogatione ⸢et cum lugentibus⸣ ambula
39 Non *te pigeat* visitare infirmum ex his enim in dilectione firmaberis
40 In omnibus operibus tuis memorare novissima tua et in aeternum non peccabis

8 1 Non litiges cum homine potente ne forte incidas in manus illius
2 Non contendas cum viro locuplete ne forte contra consistat litem tibi
3 Multos perdidit ⸢aurum atque⸣ argentum et usque cor regum extendit ⸢et convertit⸣
4 Non litiges cum homine linguato et non strues in igne illius ligna
5 Non communices homini indocto ne male de progenie tua loquatur

A

32 וגם לאב[יון הושי]ט יד למען תשלם ברכתך:
33 תן מתן לפני כל חי וגם ממת אל תמנע חסד:
34 אל תתאחר מבוכים ועם אבלים התאבל:
35 אל תשא לב מאודב כי ממנו תאהב:
36 בכל מעשיך זכור אחרית ולעולם לא תשחת:

1 8 אל תריב עם איש גדול למה תשוב על [י]דו:
אל תריב עם קשה מ[ממך] למה תפול בידו:
2 aאל תחרש על איש לא הון פן ישקל מחירך ואבדת:
כי רבים הפחיז זהב וה[ון] ישגה [לב נ]דיבים:
3 אל תינץ עם איש לשון ואל תתן על אש עץ:
4 [אל] תרגיל עם איש אויל פן יבוז לנדיבים:
5 אל ת[כ]לים אי[ש]שב מפשע זכר כי כלנו חייבים:

8, 2 *a* Am 'לו ק.
5 *M. Baba Meṣia* 4, 10: אם היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים.

[32]ܐܦ ܠܡܣܟܢܐ ܐܘܫܛ ܐܝܕܟ. ܡܛܠ
ܕܢܫܬܠܡ ܒܘܪܟܬܟ. [33]ܚܣܕܐ ܗܘ ܓܝܪ ܡܘܗܒܬܐ ܩܕܡ ܟܠ ܚܝܐ.
ܘܐܦ ܡܢ ܡܝܬܐ ܠܐ ܬܟܠܐ ܛܝܒܘܬܐ. [34]ܘܠܐ ܬܬܟܣܐ ܡܢ ܒܝܬ ܒܟܝܐ.
ܘܥܡ ܟܠ ܐܒܝܠܐ ܗܘܝܬ ܡܬܐܒܠ. [35]ܘܠܐ ܬܟܐܠ ܠܒܟ ܠܡܣܥܪ ܡܪܥܐ.
ܕܡܛܠ ܗܠܝܢ ܐܢܬ ܡܬܪܚܡ. [36]ܒܟܠ ܥܒܕܝܟ ܗܘܝܬ ܕܟܝܪ ܚܪܬܐ. ܘܠܥܠܡ
ܠܐ ܬܣܟܠ. 8 [1]ܠܐ ܬܬܟܬܫ ܥܡ ܓܒܪܐ ܕܪܒ ܡܢܟ. ܕܠܡܐ ܬܦܠ ܒܐܝܕܘܗܝ.
[2]ܠܐ ܬܬܟܬܫ ܥܡ ܓܒܪܐ ܥܬܝܪܐ. ܕܠܡܐ ܢܬܩܘܡ ܥܠܝܟ. ܡܛܠ ܕܠܣܓܝܐܐ
ܐܘܒܕ ܕܗܒܐ. ܘܐܦ ܠܒܐ ܕܡܠܟܐ ܗܘ ܡܨܠܐ. [3]ܠܐ ܬܬܚܪܐ ܥܡ ܓܒܪܐ
ܦܟܝܐ. ܘܠܐ ܬܬܠ ܥܠ ܢܘܪܐ ܩܝܣܐ. [4]ܠܐ ܬܬܚܪܐ ܥܡ ܣܟܠܐ. ܕܠܐ ܢܒܣܪܘܢ
ܚܐܪ̈ܐ. [5]ܠܐ ܬܚܣܕ ܠܐܢܫ ܕܬܐܒ ܡܢ ܚܛܗܘܗܝ. ܐܬܕܟܪ ܕܟܠܢ ܚܝܒܝܢ.

6 μὴ ἀτιμάσῃς ἄνθρωπον ἐν γήρᾳ αὐτοῦ·
καὶ γὰρ ἐξ ἡμῶν γηράσκουσιν.
7 μὴ ἐπίχαιρε ἐπὶ νεκρῷ·
μνήσθητι ὅτι πάντες τελευτῶμεν.
8 μὴ παρίδῃς διήγημα σοφῶν
καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν ἀναστρέφου·
ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ παιδείαν
καὶ λειτουργῆσαι μεγιστᾶσιν.
9 μὴ ἀστόχει διηγήματος γερόντων,
καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν·
ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ σύνεσιν
καὶ ἐν καιρῷ χρείας δοῦναι ἀπόκρισιν.
10 μὴ ἔκκαιε ἄνθρακας ἁμαρτωλοῦ,
μὴ ἐμπυρισθῇς ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτοῦ.
11 μὴ ἐξαναστῇς ἀπὸ προσώπου ὑβριστοῦ,
ἵνα μὴ ἐγκαθίσῃ ὡς ἔνεδρον τῷ στόματί σου.
12 μὴ δανείσῃς ἀνθρώπῳ ἰσχυροτέρῳ σου·
καὶ ἐὰν δανείσῃς, ὡς ἀπολωλεκὼς γίνου.
13 μὴ ἐγγυήσῃ ὑπὲρ δύναμίν σου·
καὶ ἐὰν ἐγγυήσῃ. ὡς ἀποτείσων φρόντιζε.
14 μὴ δικάζου μετὰ κριτοῦ·
κατὰ γὰρ τὴν δόξαν αὐτοῦ κρινοῦσιν αὐτῷ.
15 μετὰ τολμηροῦ μὴ πορεύου ἐν ὁδῷ,
ἵνα μὴ βαρύνῃ τὰ κακά σου·
αὐτὸς γὰρ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ πορεύσεται,
καὶ τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ συναπολῇ.

6 Ne despicias hominem avertentem se a peccato ⌜neque inproperes ei⌝ memento quoniam omnes sumus in correptionem
7 Ne spernas hominem in sua senecta etenim ex nobis senescunt
8 Noli de mortuo ⌜gaudere⌝ sciens quoniam omnes morimur et in gaudium nolumus venire
9 Ne despicias narrationem presbyterorum ⌜sapientium⌝ et proverbiis illorum conversare
10 Ab ipsis enim disces ⌜doctrinam⌝ intellectus et servire magnatis sine querella
11 Non te praetereat narratio seniorum et ipsi enim didicerunt a patribus suis
12 Quoniam ab ipsis disces intellectum et in tempore necessitatis responsum
13 Non incendas carbones peccatoris arguens eos ne incendaris flamma ⌜ignis⌝ peccatorum illorum
14 Ne contra faciem stes contumeliosi ne sedeat quasi insidiator ori tuo
15 Noli fenerare homini fortiori te quod si feneraveris tamquam perditum habe

A

6 אל תבייש אנו[ש י]שיש כי נמנה מזקנים:
7 אל תתהלל על גוע זכר כלנו נאספים:
8 [א]ל תטש שיחת חכמים ובחידתיהם התרטש:
כי ממנו תלמד לקח להתיצב לפני שרים:
9 אל תמאס בשמיעת שׂבים אשר שמעו מאבתם:
כי ממנו תקח שכל בעת צרך להשיב פתגם:
10 אל תצלח בנחלת רשע פן תבער בשביב אשו:
11 אל תזוח מפני לץ להושיבו כאורב לפניך:
12 אל תלוה איש חזק ממך ואם הלוית כמאבד:
13 אל תערב יתר ממך ואם ערבת כמשלם:
14 אל תשפט עם שופט כי כרצונו יש[פט]:
15 עם אכזרי אל תלך פן תכביד את רעתך:
כי הוא נוכח פניו ילך ובאולתו תספה:

8 *T. B. Sukkah* 21*b*; *Abodah Zarah* 19*b*: אמר רב אפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה למוד.

[6]ܠܐ ܬܒܣܪ ܥܠ ܐܢܫ ܕܣܐܒ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܚܢܢ ܣܐܒܝܢ. [7]ܠܐ ܬܚܕܐ ܥܠ ܐܢܫ ܕܡܐܬ. ܡܛܠ ܕܟܠܢ ܡܝܬܝܢ. [8]ܠܐ ܬܫܒܘܩ ܫܘܥܝܬܐ ܕܚܟܝܡܐ. ܘܒܚܝܕܬܗܘܢ ܗܘܝ ܗܓܐ. ܡܛܠ ܕܡܢܗܘܢ ܬܐܠܦ ܡܪܕܘܬܐ. ܠܡܩܡ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. [9]ܠܐ ܬܒܣܐ ܒܫܘܥܝܬܐ ܕܣܒܐ ܕܫܡܥܘ ܡܢ ܐܒܗܝܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܡܢܗܘܢ ܬܐܠܦ ܣܘܟܠܐ. ܒܥܕܢܐ ܕܡܬܒܥܐ ܠܡܦܢܝܘ ܦܬܓܡܐ. [10]ܠܐ ܬܗܘܐ ܡܫܘܬܦܐ ܠܚܛܝܐ ܒܥܘܠܐ. ܕܠܐ ܬܐܩܕ ܒܓܘܡܪܬܗ ܕܢܘܪܗ. [11]ܠܐ ܬܬܚܡܨ ܡܢ ܩܕܡ ܥܘܠܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܟܡܐܢܐ ܩܕܡܝܟ. [12]ܠܐ ܬܘܙܦ ܠܓܒܪ ܕܥܫܝܢ ܡܢܟ. ܘܐܢ ܐܘܙܦܬ ܗܘܝ ܐܝܟ ܡܘܒܕ. [13]ܠܐ ܬܥܪܘܒ ܠܓܒܪ ܕܥܫܝܢ ܡܢܟ. ܘܐܢ ܥܪܒܬ ܗܘܝ ܐܝܟ ܦܪܘܥܐ. [14]ܠܐ ܬܬܕܝܢ ܥܡ ܕܝܢܐ ܥܘܠܐ ܒܕܝܢܐ. ܕܠܐ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܢܕܘܢ ܥܡܟ. [15]ܥܡ ܓܒܪܐ ܡܪܝܪܐ ܠܐ ܬܐܙܠ ܒܐܘܪܚܐ. ܕܠܐ ܬܬܩܠ ܒܒܝܫܬܗ. ܡܛܠ ܕܗܘ ܠܨܒܝܢܗ ܐܙܠ. ܘܐܢܬ ܒܣܟܠܘܬܗ ܬܐܒܕ.

16 μετὰ θυμώδους μὴ ποιήσῃς μάχην
καὶ μὴ διαπορεύου μετ᾽ αὐτοῦ τὴν ἔρημον·
ὅτι ὡς οὐδὲν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ αἷμα,
καὶ ὅπου οὐκ ἔστιν βοήθεια, καταβαλεῖ σε.
17 μετὰ μωροῦ μὴ συμβουλεύου·
οὐ γὰρ δυνήσεται λόγον στέξαι.
18 ἐνώπιον ἀλλοτρίου μὴ ποιήσῃς κρυπτόν·
οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέξεται.
19 παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔκφαινε καρδίαν σου,
καὶ μὴ ἀναφερέτω σοι χάριν.

9 1 Μὴ ζήλου γυναῖκα τοῦ κόλπου σου
μηδὲ διδάξῃς ἐπὶ σεαυτὸν παιδείαν πονηράν.
2 μὴ δῷς γυναικὶ τὴν ψυχήν σου
ἐπιβῆναι αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἰσχύν σου.
3 μὴ ὑπάντα γυναικὶ ἑταιριζομένῃ,
μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς παγίδας αὐτῆς.
4 μετὰ ψαλλούσης μὴ ἐνδελέχιζε,
μήποτε ἁλῷς ἐν τοῖς ἐπιχειρήμασιν αὐτῆς.
5 παρθένον μὴ καταμάνθανε,
μήποτε σκανδαλισθῇς ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις αὐτῆς.
6 μὴ δῷς πόρναις τὴν ψυχήν σου,
ἵνα μὴ ἀπολέσῃς τὴν κληρονομίαν σου.

16 Non spondeas super virtutem tuam quod si spoponderis quasi restituens cogita
17 Non iudices contra iudicem quoniam secundum quod dignum est iudicat
18 Cum audace non eas in via ne forte gravet mala sua in te
Ipse enim secundum voluntatem suam vadit et simul cum stultitia illius peries
19 ⌜Cum iracundo⌝ non facias rixam cum audace non eas in desertum
Quoniam quasi nihil est ante illum sanguis et ubi non est adiutorium elidet te
20 Cum fatuis ne consilium habeas non enim poterunt diligere nisi quae ipsis placent
21 Coram extraneo ne facias *consilium* nescis enim quid pariet
22 Non omni homini cor tuum manifestes ne forte ⌜inferat tibi gratiam ⟨...⟩ et⌝ convicietur tibi

9 1 Non zeles mulierem sinus tui ne ostendas super te malitiam doctrinae ⌜nequam⌝
2 Non des mulieri potestatem animae tuae ⌜ne ingrediatur⌝ in virtute tua et confundaris
3 Ne respicias mulierem multivolam ne forte incidas in laqueos illius
4 Cum psaltrice ⌜ne adsiduus sis⌝ nec audias illam ne forte pereas in efficacia illius
5 Virginem ne conspicias ne forte scandalizeris in decore illius
6 Non des fornicariis animam tuam in nullo ne perdas te ⌜et hereditatem tuam⌝

16 עם בעל אף אל תעיז מצח ואל תרכב עמו בדרך: A
כי קל בעיניו דמים ובאין מציל ישחיתך:
17 עם פותה אל תסתייד כי לא יוכל לכסות סודך:
18 לפני זר אל תעש רז כי לא תדע מה ילד ספו:
19 לכל בשר אל תגל לבך ואל תדיח מעליך הטובה:

9 1 אל תקנא את אשת חיקך פן תלמד עליך רעה:
2 אל תקנא לאשה נפשך להדריכה על במותיך:
3 אַל תִקְרַב אֶל־אִשָּׁה זָרָה פֶּן־תִפּוֹל בִּמְצוֹדֹתֶיהָ:
עִם־זוֹנָה אַל־תִסְתַיֵּיד פֶּן־תִלָּכֵד בִּלְקוּחֶיהָ:
4 עם מְנַגֶּינֶת אַל תִּדְמוֹךְ פן יִשְׂרְפְךָ בְּפִיפִיּתָם:
5 בבתולה אל תתבונן פן תוקש בעונשיה:
6 אל תתן לזונה נפשך פן תסוב את נחלתך:

18 *T. B. Pesaḥim 49b*: ששה דברים נאמרו בעמי הארץ · · · ואין מגלין לו סוד.

¹⁶ܥܡ ܒܥܠܕܒܒܐ ܠܐ ܬܬܚܪܐ܂
ܘܠܐ ܬܪܕܐ ܥܡܗ ܒܐܘܪܚܐ ܚܘܪܒܐ܂ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܗܘ ܕܡܐ ܒܥܝܢܘܗܝ܂
ܘܠܝܬ ܠܟ ܡܦܨܝܢܐ ܕܢܦܨܝܟ܂ ¹⁷ܥܡ ܣܟܠܐ ܠܐ ܬܬܡܠܟ ܐܪܐ܂ ܡܛܠ
ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܟܣܝܘ ܪܐܙܟ܂ ¹⁹ܠܐ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܬܓܠܐ ܠܗ ܠܒܟ܂ ܕܠܐ
ܢܣܒܟ ܠܒܝܫܬܐ܂ 9 ¹ܠܐ ܬܛܢ ܒܐܢܬܬܟ܂ ܕܠܐ ܬܠܦ ܥܠܝܟ ܒܝܫܬܐ܂
ܒܝܫܬܐ܂ ²ܠܐ ܬܫܠܛ ܠܐܢܬܬܐ ܢܦܫܟ܂ ܠܡܬܕܪܟܘ ܥܠ ܥܠ ܡܬܘܡܬܟ܂
ܟ܂ ³ܠܐ ܬܩܪܘܒ ܥܡ ܙܢܝܬܐ܂ ܕܠܐ ܬܦܠ ܒܡܨܝܕܘܬܗ܂ ⁴ܥܡ ܙܡܪܬܐ ܠܐ ܬܬܚܒܪ܂
ܕܠܡܐ ܬܐܚܘܕ ܒܡܫܬܐܣܝܗ܂ ⁵ܒܒܬܘܠܬܐ ܠܐ ܬܬܒܩܐ܂ ܕܠܡܐ ܬܬܩܠ
ܒܡܫܝܚܘܬܗ܂ ⁶ܠܐ ܬܫܠܛ ܠܙܢܝܬܐ ܢܦܫܟ܂ ܕܠܡܐ ܬܘܒܕ ܝܪܬܘܬܟ
ܕܢܦܫܟ܂

7 μὴ περιβλέπου ἐν ῥύμαις πόλεως
καὶ ἐν ταῖς ἐρήμοις αὐτῆς μὴ πλανῶ.
8 ἀπόστρεψον ὀφθαλμὸν ἀπὸ γυναικὸς εὐμόρφου
καὶ μὴ καταμάνθανε κάλλος ἀλλότριον·
ἐν κάλλει γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν,
καὶ ἐκ τούτου φιλία ὡς πῦρ ἀνακαίεται.
9 μετὰ ὑπάνδρου γυναικὸς μὴ κάθου τὸ σύνολον
καὶ μὴ συμβολοκοπήσῃς μετ᾽ αὐτῆς ἐν οἴνῳ,
μήποτε ἐκκλίνῃ ἡ ψυχή σου ἐπ᾽ αὐτὴν
καὶ τῷ αἵματί σου ὀλίσθῃς εἰς ἀπώλειαν.
10 Μὴ ἐγκαταλίπῃς φίλον ἀρχαῖον,
ὁ γὰρ πρόσφατος οὐκ ἔστιν ἔφισος αὐτῷ·
οἶνος νέος φίλος νέος·
ἐὰν παλαιωθῇ, μετ᾽ εὐφροσύνης πίεσαι αὐτόν.
11 μὴ ζηλώσῃς δόξαν ἁμαρτωλοῦ·
οὐ γὰρ οἶδας τί ἔσται ἡ καταστροφὴ αὐτοῦ.
12 μὴ εὐδοκήσῃς ἐν εὐοδίᾳ ἀσεβῶν·
μνήσθητι ὅτι ἕως ᾅδου οὐ μὴ δικαιωθῶσιν.
13 μακρὰν ἄπεχε ἀπὸ ἀνθρώπου, ὃς ἔχει ἐξουσίαν τοῦ φονεύειν,
καὶ οὐ μὴ ὑποπτεύσῃς φόβον θανάτου·
κἂν προσέλθῃς, μὴ πλημμελήσῃς,
ἵνα μὴ ἀφέληται τὴν ζωήν σου·
ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις
καὶ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως περιπατεῖς.
14 κατὰ τὴν ἰσχύν σου στόχασαι τοὺς πλησίον
καὶ μετὰ σοφῶν συμβουλεύου.
15 μετὰ συνετῶν ἔστω ὁ διαλογισμός σου
καὶ πᾶσα διήγησίς σου ἐν νόμῳ ὑψίστου.

7 Noli conspicere in vicis civitatis nec oberraveris in plateis illius
8 Averte faciem tuam a muliere compta et non circumspicias speciem alienam
9 ⌜Propter speciem mulieris multi perierunt et ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit⌝
10 Omnis mulier *quae est fornicaria* quasi stercus in via conculcatur
11 Speciem mulieris alienae multi admirati reprobi facti sunt conloquium enim illius quasi ignis exardescit
12 Cum aliena muliere non accumbas super cubitum ⌜cum aliena muliere ne sedeas omnino⌝ nec accumbas cum ea super cubitum
13 Et non alterceris cum ea in vino ne forte declinet cor tuum in illa et sanguine tuo labaris in perditionem
14 Ne derelinquas amicum antiquum novus enim non erit similis illi
15 Vinum novum amicus novus veterescat et cum suavitate bibes illud

A

7 להתנבל במראה עיניך ולשומם אחר ביתה:
8 העלים עין מאשת חן ואל תביט אל יפי לא לך:
בעד אשה [ה]שחתו רבים וכן אהביה באש תלהט:
9 עם בעלה אל תטעם ואל [ת]סב עמו שכור:
פן תטה [א]ליה לב ובדמים תטה אל שחת:
10 אל תטש אוהב ישן כי חָדש לא יד··ק··:
יי[ן] חדש אוהב חדש וישן אחר [תש]תֵינו:
11 אל תקנא באיש רשע כי לא תדע מה יומו:
12 אל [תקנא] בזדון מצליח זכר כי עת מות לא ינקה:
13 רחק מאיש [שלי]ט להרו[ג] ואל תפחד פחדי מות:
ואם קרבת לא תאשם פן יקח [א]ת נשמתך:
דע כי בין פחים תצעד ועל רשת תתהלך:
14 ככחך ענה רעך ועם חכמים הסתייד:
15 עם נבון יהי ח[ש]בונך וכל סודך בינותם:

9, 8 *T. B. Sanhedrin* 100*b*; *Jebamot* 63*b*: העלם עיניך מאשת חן פן תלכד במצודתה· אל תט אצלה למסוך עמה ייי ושכר· כי בתואר אשה יפה רבים הושחתו ועצומים כל הרוגיה:

⁷ܘܠܫܘܩܐ: ܒܫܘܩܐ ܡܫܝܢܐ. ܘܠܐܠܦ ܒܒܝܬܐ ܕܫܡܐ. ⁸ܚܡ
ܥܝܢܐ ܒܥܝܢܐ ܠܐ ܬܬܦܠܡ ܚܙܝܬܐ. ܘܠܐ ܬܬܒܩܐ ܒܫܘܦܪܐ ܕܠܐ ܕܝܠܟ.
*ܕܒܠܠ ܢܫܐ ܫܦܝܪܬܐ ܣܓܝܐܐ ܐܬܚܒܠܘ. ܘܪܚܡܬܗ ܐܝܟ ܢܘܪܐ ܡܫܠܗܒܐ. ⁹ܥܡ
ܒܥܠܗ̇ ܕܐܢܬܬܐ ܠܐ ܬܣܥܘܕ. ܘܠܐ ܬܐܟܘܠ ܥܡܗ ܚܡܪܐ ܕܠܐ ܬܫܟܪ. ܒܥܡܡܐ
ܕܠܐ ܬܣܛܐ ܠܒܟ ܠܘܬܗ̇. ܘܒܕܡܐ ܬܣܛܐ ܠܫܝܘܠ. ⁹ܥܡ ܐܢܬܬ
ܓܒܪܐ ܠܐ ܬܣܬܡܟ ܥܠ ܐܝܕܟ. ܘܠܐ ܬܩܝܡ ܥܡܗ̇ ܒܡܫܬܝܐ. ܕܠܐ ܬܣܛܐ
ܠܒܟ ܠܘܬܗ̇. ܘܒܕܡܐ ܬܣܛܐ ܠܫܝܘܠ. ¹⁰ܠܐ ܬܫܒܘܩ ܪܚܡܐ
*ܥܬܝܩܐ. ܡܛܠ ܕܚܕܬܐ ܠܐ ܡܛܐ ܠܗ. ܪܚܡܐ ܚܕܬܐ ܐܝܟ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ.
ܕܟܕ ܢܥܬܩ ܬܫܬܝܘܗܝ. ¹¹ܠܐ ܬܛܢ ܒܓܒܪܐ ܪܫܝܥܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ
ܡܢܐ ܚܪܬܗ. ¹²ܠܐ ܬܛܢ ܒܥܘܠܐ ܕܡܨܠܚ. ܐܬܕܟܪ ܕܒܥܕܢ ܡܘܬܐ ܠܐ
ܙܟܐ. ¹³ܐܪܚܩ ܡܢ ܓܒܪܐ ܕܫܠܝܛ ܠܡܩܛܠ. ܘܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܡܘܬܐ.
ܘܐܢ ܩܪܒܬ ܠܗ ܠܐ ܬܣܟܠ ܢܦܫܟ. ܘܕܥ ܕܒܝܬ ܦܚܐ ܐܢܬ ܡܗܠܟ.
ܘܥܠ ܢܨܪܐ ܐܢܬ ܡܬܗܠܟ. ¹⁴ܐܝܟ ܚܝܠܟ ܒܥܝ ܚܒܪܝܟ. ܘܥܡ ܚܟܝܡܐ
ܗܘܝܬ ܡܬܢܟܦ. ¹⁵ܥܡ ܡܢ ܕܝܕܥ ܠܐܠܗܐ ܢܗܘܘܢ ܚܘܫܒܝܟ. ܘܟܠܗܘܢ
ܡܠܝܟ ܒܐܘܪܝܬܗ ܕܡܪܝܐ.

7

16 *ἄνδρες δίκαιοι ἔστωσαν σύνδειπνοί σου,*
καὶ ἐν φόβῳ κυρίου ἔστω τὸ καύχημά σου.
17 *ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεσθήσεται,*
καὶ ὁ ἡγούμενος λαοῦ σοφὸς ἐν λόγῳ αὐτοῦ.
18 *φοβερὸς ἐν πόλει αὐτοῦ ἀνὴρ γλωσσώδης,*
καὶ ὁ προπετὴς ἐν λόγῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.

10 1 *Κριτὴς σοφὸς παιδεύσει τὸν λαὸν αὐτοῦ,*
καὶ ἡγεμονία συνετοῦ τεταγμένη ἔσται.
2 *κατὰ τὸν κριτὴν τοῦ λαοῦ οὕτως καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ,*
καὶ κατὰ τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.
3 *βασιλεὺς ἀπαίδευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ,*
καὶ πόλις οἰκισθήσεται ἐν συνέσει δυναστῶν.
4 *ἐν χειρὶ κυρίου ἡ ἐξουσία τῆς γῆς,*
καὶ τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς.
5 *ἐν χειρὶ κυρίου εὐοδία ἀνδρός,*
καὶ προσώπῳ γραμματέως ἐπιθήσει δόξαν αὐτοῦ.
6 *᾿Επὶ παντὶ ἀδικήματι μὴ μηνιάσῃς τῷ πλησίον*
καὶ μὴ πρᾶσσε μηδὲν ἐν ἔργοις ὕβρεως.

16 Non zeles ⌈gloriam et⌉ opes peccatoris non enim scis quae futura sit illius subversio
17 Non placeat tibi iniuria iniustorum sciens quoniam usque ad inferos non placebit impius
18 Longe abesto ab homine potestatem *habente* occidendi et non suspicaberis ⌈timorem mortis⌉
19 Et si accesseris ad illum noli aliquid committere ne forte auferat vitam tuam
20 Communionem mortis scito quoniam in medium laqueorum ingredieris et super dolentium arma ambulabis
21 Secundum virtutem tuam cave te a proximo et cum ⌈sapientibus et⌉ prudentibus tracta
22 Viri iusti sint tibi convivae et in timore Dei sit gloriatio tibi
23 Et in sensu sit tibi cogitatus et omnis narratio tua in praeceptis Altissimi
24 In manus artificum opera laudabitur ⌈et princeps populi in sapientia sermonis sui⌉ in sensu vero seniorum verbum
25 Terribilis est in civitate sua homo linguosus et temerarius in verbo suo odibilis erit

10 1 Iudex sapiens vindicabit populum suum et principatus sensati stabilis erit
2 Secundum iudicem populi sic et ministri eius et qualis rector est civitatis tales et inhabitantes
3 Rex insipiens perdet populum suum et civitates inhabitabuntur per sensum *prudentium*
4 In manu Dei potestas terrae et exclamabilis omnis iniquitas gentium et ⌈utilem⌉ rectorem in tempus suscitabit super illam
5 In manu Dei potestas hominis et super faciem scribae inponet honorem suum
6 Omnis iniuriae proximi ne memineris et nihil agas in operibus iniuriae

A

16 אנשי צדק בעלי לחמך וביראת אלהים תפארתך:
17 בחכמי ידים יחשך יושר ומושו[ל] עמי חכם:
18 ביטה נורא בעד איש לשון ומשא על פיהו ישונא:

10 1 שופט עם יוסר עמו וממשלת מבין סדירה:
2 כְשׁוֹפֵט עָם כֵּן מְלִיצָיו וּכְרֹאשׁ עִיר כֵּן יוֹשְׁבָיו:
3 מלך פרוע ישחית עיר ועיר נוֹשֶׁבֶת בשכל שריה:
4 ביד אלהים ממשלת תבל ואיש לעת יעמד עליה:
5 ביד אלהים ממשלת כל גבר ולפני מחוקק ישית הודו:
6 [ב]כל פשע אל תשלֵים רע לריע ואל תהלך בדרך גאוה:

[16] ܐܢܫ̈ܐ ܟܐܢ̈ܐ ܢܗܘܘܢ ܐܟ̈ܠܝ ܦܬܘܪܟ.
ܘܒܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܬܗܘܐ ܠܫܘܒܗܪܟ ⁘ [17] ܒܚܟܡܬܗ ܕܪܝܫܐ ܡܬܬܩܢ ܡܕܝܢܬܐ.
ܘܒܡܠܬܗ ܕܚܟ̈ܝܡܐ ܡܬܬܩܢ ܥܡܡ̈ܐ. ⁘ [18] ܕܚܝܠ ܒܡܕܝܢܬܐ ܓܒܪܐ ܦܚܠܐ.
ܘܡܫܩܠ ܥܠ ܦܘܡܗ ܡܣܬܢܐ. 10 [1] ܕܝܢܐ ܚܟܝܡܐ ܢܪܕܐ ܥܡܗ.
ܘܫܘܠܛܢܐ ܕܚܟܝܡܐ ܢܗܘܐ ܡܛܟܣܐ. [2] ܐܝܟ ܕܝܢܐ ܕܥܡܐ ܗܟܢܐ ܡܫܡ̈ܫܢܘܗܝ.
ܘܐܝܟ ܪܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܗܟܢܐ ܥܡܘܪ̈ܝܗ. [3] ܡܠܟܐ ܥܘܠܐ ܢܚܪܒ ܥܡܗ.
ܘܡܕܝܢܬܐ ܬܬܒܢܐ ܒܚܟܡܬܐ ܕܫܠܝܛܢܝܗ. [4] ܒܐܝ̈ܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܫܘܠܛܢܐ
ܕܐܪܥܐ. ܘܡܕܒܪ ܠܟܠ ܐܢܫ ܒܙܒܢܗ. [5] ܒܐܝ̈ܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܫܘܠܛܢܐ
ܕܟܠ. ܘܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܢܬܠ ܐܝܩܪܐ. [6] ܒܟܠ ܡܣܟܠܢܘܬ ܠܐ ܬܬܚܡܬ ܐܚܪܢ.
ܘܠܐ ܬܗܠܟ ܒܐܘܪܚܐ ܕܨܥܪܐ. ܡܢ ܟܠ ܚܛܗܐ ܘܡܢ ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ. ܘܠܐ
ܬܗܠܟ ܒܪܘܚܐ ܪܡܐ.

7 *μισητὴ ἔναντι κυρίου καὶ ἀνθρώπων ὑπερηφανία,*
καὶ ἐξ ἀμφοτέρων πλημμελὴς ἡ ἀδικία.
8 *βασιλεία ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος μετάγεται*
διὰ ἀδικίας καὶ ὕβρεις καὶ χρήματα.
φιλαργύρου μὲν γὰρ οὐδὲν ἀνομώτερον·
οὗτος γὰρ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἔκπρακτον ποιεῖ.
9 *τί ὑπερηφανεύεται γῆ καὶ σποδός;*
ὅτι ἐν ζωῇ ἔρριψα τὰ ἐνδόσθια αὐτοῦ.
10 *μακρὸν ἀρρώστημα σκώπτει ἰατρόν·*
καὶ βασιλεὺς σήμερον, καὶ αὔριον τελευτήσει.
11 *ἐν γὰρ τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον*
κληρονομήσει ἑρπετὰ καὶ θηρία καὶ σκώληκας.
12 *Ἀρχὴ ὑπερηφανίας ἀνθρώπου ἀφίσταθαι ἀπὸ κυρίου,*
καὶ ἀπὸ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν ἀπέστη ἡ καρδία αὐτοῦ.
13 *ὅτι ἀρχὴ ὑπερηφανίας ἁμαρτία,*
καὶ ὁ κρατῶν αὐτῆς ἐξομβρήσει βδέλυγμα·
διὰ τοῦτο παρεδόξασεν κύριος τὰς ἐπαγωγὰς
καὶ κατέστρεψεν εἰς τέλος αὐτούς.
14 *θρόνους ἀρχόντων καθεῖλεν κύριος*
καὶ ἐκάθισεν πραεῖς ἀντ᾽ αὐτῶν·
15 *ῥίζας ἐθνῶν ἐξέτιλεν κύριος*
καὶ ἐφύτευσεν ταπεινοὺς ἀντ᾽ αὐτῶν·
16 *χώρας ἐθνῶν κατέστρεψεν κύριος*
καὶ ἀπώλεσεν αὐτὰς ἕως θεμελίων γῆς·
17 *ἐξῆρεν ἐξ ἀνθρώπων καὶ ἀπώλεσεν αὐτοὺς*
καὶ κατέπαυσεν ἀπὸ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.

7 Odibilis coram Deo et hominibus superbia ⌜et execrabilis omnis iniquitas gentium⌝
8 Regnum a gente in gentem transfertur propter iniustitias et iniurias ⌜et contumelias⌝ et diversos dolos
9 Avaro autem nihil est scelestius quid superbit terra et cinis
10 ⌜Nihil est iniquius quam amare pecuniam⌝ hic enim et animam suam venalem habet quoniam in vita sua proiecit intima sua
11 Omnis potentatus brevis via
12 ⟨...⟩ Brevem languorem praecidit medicus ⌜sic et rex hodie est et cras morietur⌝
13 Cum enim moritur homo hereditabit serpentes et bestias et vermes
14 Initium superbiae hominis apostatare a Deo
15 ⌜quoniam⌝ ab eo qui fecit illum recessit cor eius
Quoniam initium peccati ⌜omnis⌝ superbia qui tenuerit illam adimplebitur male dictis et subvertet eos in finem
16 Propterea exhonoravit Dominus conventus malorum ⌜et destruxit eos usque in finem⌝
17 Sedes ⌜ducum⌝ superborum destruxit Deus et sedere fecit mites pro illis

7 שנואה לאדון ואנשים גאוה ומשניהם מעל עשק:
8 מלכות מגוי אל גוי תסוב בגלל חמס גאוה:
9 מה יגאה עפר ואפר אשר בחייו יורם גְּוִיוֹ:
10 שמץ מחלה יצהיב רופא מלך היום ומחר יפול:
11 במות אדם ינחל רמה ותולעה כִּנִּים וָרמש:
12 תחלת גאון אדם מועָז ומֵעֹשֵׂהוּ יסור מלבו: A
13 כי מקוה זדון חטא ומְקורה יביע זמה:
על כן מלא לִבּוֹ אלה[ים] נְגָעה[a] ויכהו[b] עד כלֵה:
14 כסא גאים הפך אלהים וישב עניים תחתם:
16 עקבת גוים טמטם אלהים ושרשם עד ארץ קעקע:
17 וסחם מארץ ויתשם וישבת מארץ זכרם:

13 *a* Am רע | *b* Am ויבא.

[7]ܡܛܠ ܕܣܢܝܐ ܗܝ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܩܕܡ ܒܢ̈ܝܢܫܐ
ܓܐܘܬܐ. ܘܡܢ ܬܪ̈ܘܝܗܝܢ ܣܟܠܘܬܐ ܘܥܘܠܐ. [8]ܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܥܡܐ ܠܥܡܐ
ܡܬܥܒܪܐ ܡܛܠ ܚܛܗ̈ܐ ܘܓܐܘܬܐ ܘܥܘܠܐ. [10]ܡܢܐ ܢܬܓܐܐ ܥܦܪܐ
ܘܩܛܡܐ. ܕܒܚܝ̈ܘܗܝ ܪ̈ܡܝܢ ܡܥ̈ܘܗܝ. ܟܘܪ̈ܗܢܐ ܘܡܬܐܣܐ ܐܣܝܐ [illegible].
ܘܗܐ ܡܠܟܐ ܝܘܡܢܐ ܘܡܚܪ ܡܐܬ. [11]ܘܡܐ ܕܡܐܬ ܒܪܢܫܐ ܝܪܬ [illegible]
ܡܬܦܢܐ ܠܒܗ. [13]ܡܛܠ ܕܫܘܪܝܐ ܕܚܛܝܬܐ ܓܐܘܬܐ. ܘܡܒܘܥܐ ܕܥܘܠܐ
ܕܐܡܬܝܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܦܥ ܐܠܗܐ ܡܚܘ̈ܬܗܘܢ. ܘܡܚܐ ܐܢܘܢ
ܠܣܘܦܐ. [14]ܟܘܪ̈ܣܝܐ ܕܓܐܘ̈ܬܢܐ ܗܦܟ ܐܠܗܐ. ܘܐܘܬܒ ܡܟܝ̈ܟܐ
ܚܠܦܝܗܘܢ. [15]ܥܩܪ̈ܐ ܕܓܐܘ̈ܬܢܐ ܥܩܪ ܐܠܗܐ. ܘܢܨܒ ܡܟܝ̈ܟܐ ܚܠܦܝܗܘܢ.
[16]ܫܒܝ̈ܠܐ ܕܓܐܘ̈ܬܢܐ ܥܩܪ ܐܠܗܐ. ܘܐܘܒܕ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܘܟܪܢܗܘܢ. [17]ܐܘܒܕ
ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܢܫܐ ܘܫܬܩ ܐܢܘܢ. ܘܒܛܠ ܡܢ ܒܢ̈ܝܢܫܐ ܕܘܟܪܢܗܘܢ.

18 οὐκ ἔκτισται ἀνθρώποις ὑπερηφανία
οὐδὲ ὀργὴ θυμοῦ ἐν γεννήμασιν γυναικῶν.
19 Σπέρμα ἔντιμον ποῖον; σπέρμα ἀνθρώπου.
σπέρμα ἔντιμον ποῖον; οἱ φοβούμενοι κύριον.
σπέρμα ἄτιμον ποῖον; σπέρμα ἀνθρώπου.
σπέρμα ἄτιμον ποῖον; οἱ παραβαίνοντες ἐντολάς.
20 ἐν μέσῳ ἀδελφῶν ὁ ἡγούμενος αὐτῶν ἔντιμος,
καὶ οἱ φοβούμενοι κύριον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.
21 προσλήψεως ἀρχὴ φόβος κυρίου,
ἐκβολῆς δὲ ἀρχὴ σκληρυσμὸς καὶ ὑπερηφανία.
22 προσήλυτος καὶ ξένος καὶ πτωχός,
τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος κυρίου.
23 οὐ δίκαιον ἀτιμάσαι πτωχὸν συνετόν,
καὶ οὐ καθήκει δοξάσαι ἄνδρα ἁμαρτωλόν.
24 μεγιστὰν καὶ κριτὴς καὶ δυνάστης δοξασθήσεται,
καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῶν τις μείζων τοῦ φοβουμένου τὸν κύριον.
25 οἰκέτῃ σοφῷ ἐλεύθεροι λειτουργήσουσιν,
καὶ ἀνὴρ ἐπιστήμων οὐ γογγύσει.
26 Μὴ σοφίζου ποιῆσαι τὸ ἔργον σου
καὶ μὴ δοξάζου ἐν καιρῷ στενοχωρίας σου.
27 κρείσσων ἐργαζόμενος καὶ περισσεύων ἐν πᾶσιν
ἢ περιπατῶν δοξαζόμενος καὶ ἀπορῶν ἄρτων.
28 τέκνον, ἐν πραΰτητι δόξασον τὴν ψυχήν σου
καὶ δὸς αὐτῇ τιμὴν κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῆς.

18 Radices ⸢gentium⸣ superbarum arefecit Deus et plantavit humiles ex ipsis gentibus
19 Terras gentium evertit Dominus et perdidit eas usque ad fundamentum
20 ⸢Arefecit ex ipsis et disperdidit illos et cessare fecit memoriam eorum a terra⸣
21 Perdidit Deus memoriam superborum et reliquit memoriam humilium sensu
22 Non est creata hominibus superbia neque iracundia nationi mulierum
23 Semen hominum honorabitur hoc quod timet ⸢Dominum⸣ semen autem hoc exhonorabitur hominum quod praeterit mandata Domini
24 In medio fratrum rector illorum in honore et qui timent Deum erunt in oculis illius
25 Gloria divitum honoratorum et pauperum
26 Timor Dei est non despicere hominem iustum ⸢pauperem⸣ et non magnificare ⸢virum⸣ peccatorem divitem
27 *Magnus est* iudex et potens est in honore et non est maior illo qui timet Deum
28 Servo sensato liberi servient et vir prudens ⸢disciplinatus⸣ non murmurabit correptus et inscius non honorabitur

A

18 לא נאוה לאנוש זדון ועזות אף לילוד אשה:
19 זרע[a] נכבד[b] [c]מה זרע לאנוש[c] [d]זרע נקלה עובר מצוה[d]:
20 [a]בין אחים ראשם נכבד[a] [b]וירא אלהים[b] [ממנו][c]:
22 גר[a] וזר[b] [c]נכרי ורש[c] תפארתם[d] י[ראו]ת[e] אלהים[f]:
23 [a]אין לבזות דל[a] מ[ו]שכ[י]ל[b] [c]ואין לכבד[c] [כ]ל[d] איש[e] [יו]רם[f]:
24 [נדיב][a] [b]מושל ושופט[b] נכבדו[c] [d][ו]אי[ן] גדול[d] מ[י]רא אלהים:
25 עבד משכיל[a] הורם[b] ועב[ד][c] [חכם ל]א יתאונן:
26 [a]אל תתחכם[a] לעבד[b] חפצך[c] ואל[d] [ת]תכבו[ד][e] במ[ו]עד[f] צרכך[g]:
27 [a]טוב עובד ויותר הון[a] מומת[כבד][b] [וח]סור] מתן:
28 [a]בני בענוה כבד נפשך[a] [b]ויתן לך[b] [c]ט[ו]עם] כיוצא בה[c]:

19 *a* B | *b* B נקלה | *c–c* B | *d–d* B.
20 *a–a* B | *b–b* B | *c* B נכבד ממנו
22 *a* B | *b* B זר | *c–c* B | *d* B | *e* B יראת, Bm ביר | *e* B ייי.
23 *a–a* B | *b* B משכיל | *c–c* B | *d* B כל | *e* B | *f* B חמס.
24 *a* B שר | *b* B inverte i termini | *c* B | *d–d* B ואי[ן] גד[ו]ל.
25 *a–a* B | *b* B חביב | *c* B כנפש | B + עבד משכיל חורים עבד משכיל חביב כנפש
 יעבדוהו וגב[ר] משכיל לא יתאונן:] עבד משכיל חביב כנפש וגבר מש.
26 *a–a* B | *b* B לעשות | *c* B Bm [ד]רכך | *d* B | *e* B [תתכב[ד | *f* B במ[ו]עד | *g* B.
27 *a–a* B | *b* B.
28 *a–a* B | *b–b* ותן לה | *c–c* B [טעם כיוצ[א בה:].

[18]ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܒܪܝܬ ܚܡܬܐ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܘܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܐ ܠܝܠܝܕܝ
ܐܢܬܬܐ. [19]ܙܪܥܐ ܡܝܩܪܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܠܐܢܫܐ. ܙܪܥܐ ܡܝܩܪܐ ܡܢ ܕܕܚܠ ܠܐܠܗܐ.
ܙܪܥܐ ܡܝܩܪܐ ܡܢ ܕܢܛܪ ܦܘܩܕܢܐ. ܙܪܥܐ ܨܥܝܪܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܠܐܢܫܐ. ܙܪܥܐ ܨܥܝܪܐ
ܡܢ ܕܠܐ ܢܛܪ ܦܘܩܕܢܐ. [20]ܒܝܢ ܐܚܐ ܪܫܐ ܡܝܩܪ. ܘܕܕܚܠ ܠܐܠܗܐ ܡܝܩܪ
ܗܘ ܡܢܗ. [22]ܬܘܬܒܐ ܐܟܣܢܝܐ ܘܡܣܟܢܐ ܘܥܬܝܪܐ ܫܘܒܚܗ. ܬܫܒܘܚܬܗܘܢ
ܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. [23]ܠܐ ܠܡܒܣܪܘ ܠܡܣܟܢܐ ܚܟܝܡܐ. ܐܦ ܠܐ ܠܡܝܩܪܘ
ܠܓܒܪܐ ܚܛܝܐ. [24]ܪܒܐ ܡܫܠܛܢܐ ܘܕܝܢܐ ܝܩܝܪ. ܘܠܝܬ ܕܪܒ ܡܢ ܡܢ ܕܕܚܠ
ܠܗ ܕܕܚܠ ܠܐܠܗܐ. [25]ܥܒܕܐ ܚܟܝܡܐ ܚܐܪܐ ܢܦܠܚܘܢܗ. ܘܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ
ܠܐ ܡܬܪܐ ܠܐ ܢܬܪܥܡ. [26]ܘܠܐ ܬܬܚܟܡ ܠܡܥܒܕ ܨܒܝܢܟ ܘܠܐ ܬܬܝܩܪ
ܒܥܕܢܐ ܕܐܘܠܨܢܟ. [27]ܛܒ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܦܠܚ ܘܝܬܝܪ ܡܢܗ ܡܡܘܢܐ. ܡܢ ܡܢ
ܕܡܫܬܒܗܪ ܘܚܣܝܪ ܠܚܡܐ.

29 τὸν ἁμαρτάνοντα εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίς δικαιώσει;
καὶ τίς δοξάσει τὸν ἀτιμάζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ;
30 πτωχὸς δοξάζεται δι᾽ ἐπιστήμην αὐτοῦ,
καὶ πλούσιος δοξάζεται διὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ.
31 ὁ δεδοξασμένος ἐν πτωχείᾳ, καὶ ἐν πλούτῳ ποσαχῶς;
καὶ ὁ ἄδοξος ἐν πλούτῳ, καὶ ἐν πτωχείᾳ ποσαχῶς;

11 1 Σοφία ταπεινοῦ ἀνυψώσει κεφαλὴν αὐτοῦ
καὶ ἐν μέσῳ μεγιστάνων καθίσει αὐτόν.
2 μὴ αἰνέσῃς ἄνδρα ἐν κάλλει αὐτοῦ
καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ὁράσει αὐτοῦ.
3 μικρὰ ἐν πετεινοῖς μέλισσα,
καὶ ἀρχὴ γλυκασμάτων ὁ καρπὸς αὐτῆς.
4 ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυχήσῃ
καὶ ἐν ἡμέρᾳ δόξης μὴ ἐπαίρου·
ὅτι θαυμαστὰ τὰ ἔργα κυρίου,
καὶ κρυπτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν ἀνθρώποις.
5 πολλοὶ τύραννοι ἐκάθισαν ἐπὶ ἐδάφους,
ὁ δὲ ἀνυπονόητος ἐφόρεσεν διάδημα.

29 Noli te extollere in faciendo opere tuo et noli cunctari in tempore angustiae
30 Melior est qui operatur et abundat in omnibus quam qui gloriatur et eget panem
31 Fili in mansuetudine serva animam tuam et da illi honorem secundum meritum suum
32 Peccantem in animam suam quis iustificabit et quis honorificabit exhonorantem animam suam
33 Pauper gloriatur per ⌜disciplinam et⌝ timorem suum et est homo qui honorificatur propter substantiam suam
34 Qui gloriatur in paupertate quanto magis in substantia et qui gloriatur in substantia paupertatem vereatur

11 1 Sapientia humiliati exaltabit caput illius et in medio magnatorum consedere illum faciet
2 Non laudes virum in specie sua neque spernas hominem in visu suo
3 Brevis in volatilibus est apis et initium dulcoris habet fructus illius
4 In vestitu ne glorieris umquam nec in die honoris tui extollaris
Quoniam ⌜mirabilia⌝ opera Altissimi solius et gloriosa ⌜et absconsa⌝ et invisa opera illius
5 Multi tyranni sederunt in throno et insuspicabilis portavit diadema

A

29 ᵃמרשיעᵃ ᵇנפשו מי יצדיקנוᵇ ᶜומי יכבדᶜ מקלהᵈ נפשו:

30 יש ᵃדל נכבד בגלל שכלוᵇ ᶜויש ᵈנכבד בגלל עשרוᵈ:

31 נכבדᵃ ᵇבעשרו איככהᵇ ונקלהᶜ בעיניו איככהᵈ:

הומת]כבדᵉ ᶠבדלותו בעשרו מתכבד יתרᶠ ᵍוהנקלה בעשרו בדלותו נקלהᵍ יותרʰ:

11 1 ᵃהכמת דל תשא ראשוᵃ ᵇובין נדיביםᵇ תשיבנוᶜ:

2 ᵃאל תהלל אדםᵃ בתארוᵇ ᶜואל תתעב אדםᶜ מכוערᵈ במראהוᵉ:

3 אלילᵃ בעוףᵇ דברהᶜ ᵈוראש תנובות פריהᵈ:

4 ᵃמעטה אוב]ד אל תהתלᵃ ᵇואל תקלס במרירי יוםᵇ:

ᶜכי פלאות מעשי יי׳ᶜ ונעלם מ[אָדָם] פעלו:

5 רבים נדכאים ישבו ᵃעל כסאᵃ ᵇובל על לב עטו צניףᵇ:

29 *a* B premette בני | *b–b* B | *c–c* B | *d* B מ]קלה.

30 *a* omette B | *b–b* B | *c* B | *c* B + איש עשיר | *d–d* B.

31 *a* B הנכבד בעיניו | *b–b* B | *c* B + בעשרו | *d–d* B | *e* B המתכבד | *f–f* B | *g–g* B | *h* B יתר.

11, 1 *a–a* B | *b–b* B | *c* B תושיבנו. *T. G. Berakot* 7, 2: בסיפרא דבן סירא כתיב סלסלה ותרוממך ובין נגידים תושיבך.

2 *a–a* B | *b* B בתוארו | *c–c* B Bm אל תתע]ב[ארם | *d* Bm משבר B מכוע]ר[| *e* B.

3 *a* B אלול | *b* B | *c* B דבורה | *d–d* B che ripete קטנה בעוף דבורה וראש תנובות פריה:.

4 *a–a* B במעוטף בגדים אל תתפאר בעוטה אזור אל תהתל | *b–b* B che ha anche ואל תקלס במרירי יום | *c–c* B כי פלאות מע]שי י[יי].

5 B premette ונעלם מאנוש פעלו | *a – a* B che ha anche]רבים נדכאים ישבו על[כסא | *b-b* B che ha anche ושפלי לב יעטו צניף:.

[28]ܒܪܝ. ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܝܩܪ ܢܦܫܟ. ܘܗܒ ܠܗ
ܝܩܪܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܫܬܘܐ ܠܗ ܀ [29]ܒܪܝ ܡܢ ܕܡܚܝܒ ܢܦܫܗ ܡܢܘ
ܢܙܕܩܝܘܗܝ. ܐܘ ܡܢܘ ܢܝܩܪ ܠܡܢ ܕܡܨܥܪ ܢܦܫܗ. [30]ܐܝܬ ܡܣܟܢܐ ܕܡܬܝܩܪ
ܡܛܠ ܚܟܡܬܗ. ܘܐܝܬ ܥܬܝܪܐ ܕܡܬܝܩܪ. ܡܛܠ ܥܘܬܪܗ. [31]ܕܡܬܝܩܪ
ܒܡܣܟܢܘܬܗ ܒܥܘܬܪܗ ܚܕ ܟܡܐ. ܘܕܡܨܛܥܪ ܒܥܘܬܪܗ ܒܡܣܟܢܘܬܗ ܚܕ
ܟܡܐ. 11 [1]ܚܟܡܬܗ ܕܡܣܟܢܐ ܬܪܝܡ ܪܫܗ. ܘܒܝܢ ܫܠܝܛܐ
ܬܘܬܒܝܘܗܝ. [2]ܠܐ ܬܫܒܚ ܓܒܪ ܐܝܟ ܕܫܦܝܪ ܚܙܘܗ. ܘܠܐ ܬܣܠܐ ܓܒܪ
ܐܝܟ ܕܣܢܐ ܚܙܘܗ. [3]ܡܛܠ ܕܙܥܘܪܐ ܗܝ ܒܦܪܚܬܐ ܕܒܘܪܝܬܐ. ܪܝܫ ܥܠܠܬܐ
ܕܟܠ ܥܠܠܬܐ ܐܝܟܗ. [4]ܒܟܣܝ ܕܠܒܫ ܬܪܡܠܐ ܠܐ ܬܫܬܒܗܪ. ܘܠܐ ܬܫܘܛ
ܠܓܒܪ ܐܝܟ ܕܡܪܝܪ ܢܦܫܗ. ܡܛܠ ܕܕܡܝܢ ܐܝܟ ܬܗܪܐ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ.
ܘܡܟܣܝܢ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܥܒܕܘܗܝ. [5]ܣܓܝܐܐ ܡܠܟܐ ܕܝܬܒܘ ܥܠ
ܟܘܪܣܝܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܘܕܠܐ ܡܣܬܒܪ ܗܘܐ ܥܠ ܠܒܐ ܠܒܫܘ ܠܒܘܫܐ
ܕܬܐܓܐ.

6 πολλοὶ δυνάσται ἠτιμάσθησαν σφόδρα,
καὶ ἔνδοξοι παρεδόθησαν εἰς χεῖρας ἑτέρων.
7 Πρὶν ἐξετάσῃς, μὴ μέμψῃ·
νόησον πρῶτον καὶ τότε ἐπιτίμα.
8 πρὶν ἢ ἀκοῦσαι μὴ ἀποκρίνου
καὶ ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρεμβάλλου.
9 περὶ πράγματος, οὗ οὐκ ἔστιν σοι χρεία, μὴ ἔριζε
καὶ ἐν κρίσει ἁμαρτωλῶν μὴ συνέδρευε.
10 Τέκνον, μὴ περὶ πολλὰ ἔστωσαν αἱ πράξεις σου·
ἐὰν πληθύνῃς, οὐκ ἀθῳωθήσῃ·
καὶ ἐὰν διώκῃς, οὐ μὴ καταλάβῃς·
καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃς διαδράς.
11 ἔστιν κοπιῶν καὶ πονῶν καὶ σπεύδων,
καὶ τόσῳ μᾶλλον ὑστερεῖται.
12 ἔστιν νωθρὸς καὶ προσδεόμενος ἀντιλήμψεως,
ὑστερῶν ἰσχύι καὶ πτωχείᾳ περισσεύων·
καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπέβλεψαν αὐτῷ εἰς ἀγαθά,
καὶ ἀνώρθωσεν αὐτὸν ἐκ ταπεινώσεως αὐτοῦ
13 καὶ ἀνύψωσεν κεφαλὴν αὐτοῦ,
καὶ ἀπεθαύμασαν ἐπ᾽ αὐτῷ πολλοί.
14 ἀγαθὰ καὶ κακά, ζωὴ καὶ θάνατος,
πτωχεία καὶ πλοῦτος παρὰ κυρίου ἐστίν.
15 ⸀σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ γνῶσις νόμου παρὰ κυρίου,
ἀγάπησις καὶ ὁδοὶ καλῶν ἔργων παρ᾽ αὐτοῦ εἰσιν.
16 πλάνη καὶ σκότος ἁμαρτωλοῖς συνέκτισται,
τοῖς δὲ γαυριῶσιν ἐπὶ κακίᾳ συγγηρᾷ κακία.⸃
17 δόσις κυρίου παραμένει εὐσεβέσιν,
καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα εὐοδωθήσεται.

6 Multi potentes *pressi* sunt valide et gloriosi traditi sunt in manus alterorum
7 Priusquam interroges ne vituperes quemquam et cum interrogaveris corripe ⸀iuste⸃
8 Priusquam audias ne respondeas verbum et in medio sermonum ne adicias loqui
9 De re ea quae te non molestat ne certeris et in iudicio peccantium ne consistas
10 Fili ne in multis sint actus tui et si dives fueris non eris inmunis a delicto
si enim secutus fueris non adprehendes et non effugies si praecucurreris
11 Est laborans ⸀et festinans⸃ et dolens impius et tanto magis non abundat
12 Est homo marcidus egens recuperatione plus deficiens virtute et abundans paupertate
13 Et oculus Dei respexit illum in bono et erexit illum ab humilitate ipsius
Et exaltavit caput eius ⸀et mirati sunt in illo multi⸃ et honoraverunt Deum
14 Bona et mala vita et mors et paupertas et honestas a Deo sunt
17 Datio Dei permanet iustis et profectus illius successus habebunt in aeternum

6 ᵃרַבִּים נִשָּׂאִים נִקְלוּ מְאֹדᵃ ᵇוְהָשְׁפָּלוּ יַחַד וְגַם נִכְבָּדִים נִתְּנוּ בְיָדᵇ: A

7 ᵃבְּטֶרֶם תַּחְקֹ[וֹר] אַל־תְּסַלֵּףᵃ ᵇבַּקֵּר לְפָנִים וְאַחַר תַּזִּיףᵇ:

8 ᵃבְּנִי אַל־תָּשִׁיב דָּבָר טֶרֶם תִּשְׁמַעᵃ ᵇוּבְתוֹךְ שִׂיחָה אַל־תְּדַבֵּרᵇ:

9 ᵃבאין עצבה אל תאחרᵃ ובᵇרבᵇ ᶜזדים אל תקומםᶜ:

10 ᵃבני למה תרבהᵃ עשקךᵇ ᶜואץ להרבות לא ינקהᶜ:

ᵈבני אם לא תרוץ לא תגיעᵈ ᵉואם לא תבקש לא תמצאᵉ

11 יש עמל ויגע ורץ וּכְדֵי כן הוא מתאחר:

12 יש רֹשֵׁשׁ ואֹבֵד מהלך חסר כל ויותר או[נ]ש:

ועין יי׳ צפתהו לטוב וינעריהו מעפר צחנה:

13 נשא בראשו וירממהו ויתמהו עליו רבים:

14 טוב ורע חיים ומות ריש ועושר מיי׳ הוא:

חכמה ושכל והבין דבר מיי׳ הוא:

חטא ודרכים ישרים מיי׳ הוא:

שכלות וחו[ש]ך לפשעים נוצרה ומרעים רצה עמם:

15 מ[ת]ן צדיק··· ורצנו יצלח לעד:

16 [י]ש מתעשר מהתענות··· יְחִיב שכרו:

17 ובעת [אמר] מצאתי נחת ועתה אוכ[ל] [מ]טובתי:

לא ידע מה [יהיה] חקו ועזבו לא[חר]ם ומת:

6 *a–a* B רבים נשאים נקלו מ[א]ד | *a–b* B ונכבדים נתנו ביד זעירים | *b–b* B [רבים נשאים נק]לו מאד והושפלו יחד ונכבדים נתנו ביד: Bm וגם | Bm: והשפלו יחד ביד.

11, 7 *a–a* B [בטרם תח]ק[ו]ר אל תסלף | *b–b* B.

8 *a–a* B [טרם תשמע דבר] אל תשיב e [בני אל] תשיב דבר בטרם תשמע | *b–b* B | *Abot* 5, 10: ואינו נכנס לתוך דברי חבירו ואינו··· שבעה דברים בגולם ושבעה בחכם נבהל להשיב.

9 *a–a* B באו[י]ן עצה אל תתור | *b* B ובריב | *c–c* B. *M. Tanḥuma w'r', h*: שנתעסק בדברים שלא היה לו צורך בהן.

10 *a–a* B | *b* Bm B [עושק]ך | *c–c* B | *d–d* B | *e–e* B che presenta anche ובקהל אם תברח לא תדביק e טעם שפוט:.

⁶ܣܓܝܐܐ ܡܠܟܐ ܕܐܬܬܪܝܡܘ ܐܟܚܕܐ. ܘܡܣܟܢܐ ܕܐܬܟܪܝܘ ܡܢ
ܐܬܥܗܕܘ. ⁷ܥܕ ܠܐ ܬܒܨܐ ܠܐ ܬܬܠܘܫ. ܩܕܡ ܠܥܘܩܒܐ ܗܘܝܬ
ܒܟܠ ܫܘܝܐ. ⁸ܥܕ ܠܐ ܬܫܡܥ ܠܐ ܬܬܠ ܦܬܓܡܐ. ܘܒܝܬ ܡܡܠܠܐ ܠܐ
ܬܡܠܠ. ⁹ܥܠ ܕܠܝܬ ܠܟ ܚܫܚܐ ܠܐ ܬܬܚܪܐ. ܘܥܡ ܚܛܝܐ ܠܐ ܬܬܩܘܡ.
¹⁰ܒܪܝ ܕܠܡܢܐ ܬܣܓܐ ܥܒܕܝܟ. ܘܕܪܗܛ ܠܡܣܓܝܘܬܐ ܠܐ ܙܟܐ ܀ ܒܪܝ
ܐܢ ܠܐ ܬܪܗܛ ܠܐ ܬܕܪܟ. ܘܐܢ ܠܐ ܬܒܥܐ ܠܐ ܬܫܟܚ. ¹¹ܐܝܬ ܕܪܗܛ ܘܠܐܐ
ܘܠܐܐ ܘܡܬܠܐܐ ܘܗܘ ܡܬܚܣܪ. ¹²ܐܝܬ ܕܠܐܐ ܘܡܬܥܠܐ. ܘܚܣܝܪ ܚܝܠܐ
ܘܚܣܝܪ ܟܠ ܘܝܬܝܪ ܡܣܟܢܘܬܐ. ܘܥܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܚܙܝܐ ܠܗ ܠܛܒܬܐ.
ܘܢܦܨܝܘܗܝ ܡܢ ܥܦܪܐ ܘܡܢ ܛܝܢܐ. ¹³ܐܪܝܡ ܪܫܗ ܘܥܠܝܗ. ܘܐܬܕܡܪܘ
ܥܠܘܗܝ ܣܓܝܐܐ. ¹⁴ܛܒܬܐ ܘܒܝܫܬܐ ܚܝܐ ܘܡܘܬܐ. ܥܘܬܪܐ ܘܡܣܟܢܘܬܐ ܡܢ
ܐܠܗܐ ܗܘܝܢ ܠܗܝܢ. ܚܟܡܬܐ ܘܣܘܟܠܐ ܘܝܕܥܬܐ ܕܢܡܘܣܐ ܡܢ ܩܕܡ
ܡܪܝܐ ܗܘ. ܚܘܒܐ ܘܐܘܪܚܬܐ ܕܬܪ̈ܝܨܐ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܐܢܝܢ ܀ ܛܥܝܘܬܐ
ܘܚܫܘܟܐ ܠܚܛܝܐ ܐܬܒܪܝܘ. ܘܗܠܝܢ ܕܡܬܦܪܣܝܢ ܒܒܝܫܬܐ ܒܒܝܫܬܐ
ܡܩܝܡܝܢ ܥܡܗܘܢ. ¹⁷ܡܫܬܒܚ ܘܐܡܪ ܕܫܟܚܬ ܢܝܚܐ. ܘܡܫܒܩ
ܠܐܚܪܢܐ ܘܡܐܬ.

18 ἔστιν πλουτῶν ἀπὸ προσοχῆς καὶ σφιγγίας αὐτοῦ,
καὶ αὕτη ἡ μερὶς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ·
19 ἐν τῷ εἰπεῖν αὐτόν Εὗρον ἀνάπαυσιν
καὶ νῦν φάγομαι ἐκ τῶν ἀγαθῶν μου,
καὶ οὐκ οἶδεν τίς καιρὸς παρελεύσεται
καὶ καταλείψει αὐτὰ ἑτέροις καὶ ἀποθανεῖται.
20 Στῆθι ἐν διαθήκῃ σου καὶ ὁμίλει ἐν αὐτῇ
καὶ ἐν τῷ ἔργῳ σου παλαιώθητι.
21 μὴ θαύμαζε ἐν ἔργοις ἁμαρτωλοῦ,
πίστευε δὲ κυρίῳ καὶ ἔμμενε τῷ πόνῳ σου·
ὅτι κοῦφον ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου
διὰ τάχους ἐξάπινα πλουτίσαι πένητα.
22 εὐλογία κυρίου ἐν μισθῷ εὐσεβοῦς,
καὶ ἐν ὥρᾳ ταχινῇ ἀναθάλλει εὐοδία αὐτοῦ.
23 μὴ εἴπῃς Τίς ἐστίν μου χρεία,
καὶ τίνα ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται μου τὰ ἀγαθά;
24 μὴ εἴπῃς Αὐτάρκη μοί ἐστιν,
καὶ τί ἀπὸ τοῦ νῦν κακωθήσομαι;
25 ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῶν ἀμνησία κακῶν,
καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν οὐ μνησθήσεται ἀγαθῶν·
26 ὅτι κοῦφον ἔναντι κυρίου ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς
ἀποδοῦναι ἀνθρώπῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ.
27 κάκωσις ὥρας ἐπιλησμονὴν ποιεῖ τρυφῆς,
καὶ συντέλεια ἀνθρώπου ἀποκάλυψις ἔργων αὐτοῦ.
28 πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα,
καὶ ἐν τέκνοις αὐτοῦ γνωσθήσεται ἀνήρ.

18 Est qui locupletatur parce agendo et haec pars mercedis illius
19 In eo quod dicit inveni requiem mihi et nunc manducabo de bonis ⸢meis⸣ solus
20 Et nescit quod tempus praetereat et relinquet omnia aliis
21 Sta in testamento tuo et in illo conloquere et in opere *mandatorum tuorum* veteresce
22 Ne *manseris* in operibus peccatorum fide autem in Deo et mane in *loco tuo*
23 Facile est enim in oculis Dei desubito honestari pauperem
24 Benedictio Dei in mercedem iusti festinat et in *honore* ⸢veloci⸣ processus illius fructificat
25 Ne dicas quid est mihi opus et quae erunt mihi ex hoc bona
26 Ne dicas sufficiens sum et quid ex hoc pessimabor
27 In die bonorum ne inmemor sis malorum et in die malorum ne inmemor sis bonorum
28 Quoniam facile coram Deo in die obitus retribuere unicuique secundum vias suas

18 בני עומדן בחוקך ובו תוהגהן ובמלאכתך התיושן]: A
19 לא תותמה] בופעלי עול ···] לייי' וקוה לאוורו:
כי נכח בעיני יי בופתוע פתאם לוהעשיר דל]:
20 ברכת אל גרל צדיק ובעת תקותי תפרח:
21 אל תאמר··· כי עשיתי חפצי ומה עתה יעזב לי:
22 אל תאמר דיי ····· יהי עלי:
23 טובת יום תשכח רעה (corr. above: ט, ה)
25 ורעת [יום] תשכח טוב ואחרית אדם תהיה עליו:
עת רעה תשכח תענוג וסוף אדם יגיד עליו:
26 בטרם תחקר אדם אל תאשורהו [כי ב]אחוריתו יאושר אדם:
לפני מות אל תאשר גבר כי באחריתו ינכר איש:
27 לא כל איש להביא אל בית ומה רבו פוצעי רוכל:
ככלוב מלא עוף כן בתיהם מלאים [מרמה]:
28 כעוף אחוז בכלוב] לב גאה [כ]זאב ארב לטרוף]:
מה ירבו פשעי בוצע ככלב הוא באוכל בית:
וחומס כן בוצע בא ומשים ריב לכל טו[וב]תם:
אורב הרוכל כדוב לבית לצים וכמרגל יראה ערוה:

[18] ܐܝܬ ܕܥܬܪ ܡܢ ܡܣܟܢܘܬܗ. ܘܐܝܬ ܕܠܐ ܚܣܪ ܠܗ ܒܥܘܬܪܗ.
[19] ܘܒܥܕܢܐ ܕܐܡܪ: ܐܫܟܚܬ ܠܝ ܢܝܚܐ: ܗܫܐ ܡܟܠ ܐܟܘܠ ܡܢ ܛܒܬܝ.
ܘܠܐ ܝܕܥ ܡܢܐ ܗܘܐ ܚܪܬܗ: ܕܫܒܩ ܟܠܗܝܢ ܠܐܚܪܢܐ ܘܡܐܬ. [20] ܩܘܡ ܩܘܡ
ܥܠ ܐܘܪܚܟ ܘܡܣܬܟܠ ܐܢܬ ܒܗܝܢ. ܘܒܥܒܕܝܟ ܐܬܩܫܫ. [21] ܠܐ ܬܬܕܡܪ
ܒܥܒܕܐ ܕܥܘܠܐ. ܐܠܐ ܩܘܐ ܠܡܪܝܐ ܗܘܝ *ܒܢܘܗܪܗ. ܡܛܠ ܕܩܠܝܠ
ܗܘ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܠܡܥܬܪܘ ܠܡܣܟܢܐ ܡܢ ܫܠܝ. [27] ܟܠܘܒܐ ܕܡܠܐ ܦܪܚܬܐ
ܢܟܠܐ. ܘܒܬܘܗܝ ܕܪܫܝܥܐ ܡܠܝܢ ܢܟܠܐ. [28] ܟܠ ܐܢܫ ܠܐ ܬܥܠ ܠܒܝܬܟ
ܠܡܥܢܘܬܟ. ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܝܢ ܗܘ ܡܟܡܢܝ ܢܟܠܐ.

29 Μὴ πάντα ἄνθρωπον εἴσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου·
πολλὰ γὰρ τὰ ἔνεδρα τοῦ δολίου.
30 πέρδιξ θηρευτὴς ἐν καρτάλλῳ, οὕτως καρδία ὑπερηφάνου,
καὶ ὡς ὁ κατάσκοπος ἐπιβλέπει πτῶσιν·
31 τὰ γὰρ ἀγαθὰ εἰς κακὰ μεταστρέφων ἐνεδρεύει
καὶ ἐν τοῖς αἱρετοῖς ἐπιθήσει μῶμον.
32 ἀπὸ σπινθῆρος πυρὸς πληθύνεται ἀνθρακιά,
καὶ ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς εἰς αἷμα ἐνεδρεύει.
33 πρόσεχε ἀπὸ κακούργου, πονηρὰ γὰρ τεκταίνει,
μήποτε μῶμον εἰς τὸν αἰῶνα δῷ σοι.
34 ἐνοίκισον ἀλλότριον, καὶ διαστρέψει σε ἐν ταραχαῖς
καὶ ἀπαλλοτριώσει σε τῶν ἰδίων σου.

12 1 Ἐὰν εὖ ποιῇς, γνῶθι τίνι ποιεῖς,
καὶ ἔσται χάρις τοῖς ἀγαθοῖς σου.
2 εὖ ποίησον εὐσεβεῖ, καὶ εὑρήσεις ἀνταπόδομα,
καὶ εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ ὑψίστου.
3 οὐκ ἔστιν ἀγαθὰ τῷ ἐνδελεχίζοντι εἰς κακὰ
καὶ τῷ ἐλεημοσύνην μὴ χαριζομένῳ.
4 δὸς τῷ εὐσεβεῖ καὶ μὴ ἀντιλάβῃ τοῦ ἁμαρτωλοῦ.

29 Malitia horae oblivionem facit luxuriae magnae et in fine hominis *denuntiatio* operum illius
30 Ante mortem ne laudes hominem quemquam quoniam in filiis suis agnoscitur vir
31 Non omnem hominem inducas in domum tuam multae enim insidiae sunt dolosi
32 Sicut enim eructuant praecordia fetantium ⌜sicut perdix inducitur in caveam⌝ et ut caprea in laqueum sic et cor superborum et sicut prospectator videns casum ⌜proximi sui⌝
33 Bona enim in mala convertens insidiatur et in electis inponet maculam
34 Ab scintilla una augetur ignis et ab uno doloso augetur sanguis ⌜homo vero peccator sanguini insidiatur⌝
35 Adtende te a pestifero fabricat enim mala ne forte inducat super te subsannationem in perpetuum
36 Admitte ad te alienigenam et subvertet te in turbore et abalienabit te a tuis propriis

12 1 Si benefeceris scito cui feceris et erit gratia in bonis tuis ⌜multa⌝
2 Benefac iusto et invenies retributionem ⌜magnam⌝ et si non ab ipso certe a Domino
3 Non est ei bene qui adsiduus est malis et elemosynam non danti
Quoniam et Altissimus odio habet peccatores et misertus est paenitentibus
4 Da misericordi et ne suscipias peccatorem ⌜et impiis⌝ et peccatoribus reddet vindictam *custodiens* eos in *die* vindictae

A

29 טוב לרע יהפך [נר]גן ובמחמדיך יתן קשר:
30 מִנצוֹץ ירבה גחלת ואיש בליעל לדם יארֹב:
31 גור מרע כי רע יוליד למה מום עולם תשא:
32 לא תדבק לרשע ויסלף דרכך ויהפכך מבריתיך:
משוכן זָרִיו זָהִיר דרכיך וינכרך במחמדיך

1 12 אם טוב תריע למי תטיב ויהי תקוה לטובתך:
2 היטב לצדיק ומצא תשלומת אם לא ממנו מיי׳:
3 אין טובה למנוח רשע וגם צדקה לא עשה:
4 פי שנים רעה תשיג בעת צורך בכל טובה תגיע אליו:

11, 29 *T. B. Sanhedrin* 100 *b*; *Jebamot* 63 *b*: מנע רבים מתוך ביתך ולא הכל תביא ביתך.

[29]ܠܐ ܟܠܗ ܒܪ:
ܐܢܫ ܬܥܠܝܘ ܠܒܝܬܟ. ܣܓܝܐܝܢ ܓܝܪ ܕܢܟܝܠܘܬܐ ܣܓܝܐܝܢ ܐܢܘܢ. [30]ܐܝܟ
ܚܝܠܐ ܕܪܒܐ ܕܡܬܚܒܠ ܒܓܘ ܦܚܐ. ܘܐܝܟ ܕܝܒܐ ܕܡܪܕ ܠܚܡܘܬܐ.
ܗܟܢܐ ܩܕܡܝܢ ܡܬܚܒܠܝܢ ܕܚܛܝܐ. ܐܝܟ ܕܟܠܒܐ ܕܚܙܐ ܚܠܬ ܡܢܗ.
ܘܡܢܐ ܚܘܠܐ ܠܟܠܐ ܚܙܐ ܠܒܐ ܡܦܩ. [31]ܘܛܒܬܐ ܠܒܝܫܬܐ ܗܦܟ.
ܘܒܓܒܝܐ ܢܬܠ ܡܘܡܐ ܠܥܠܡ. [32]ܡܢ ܡܚܠܐ ܣܓܝܐܐ ܢܦܩ ܢܘܪܐ. ܘܓܒܪܐ
ܒ: ܐܝܟ ܚܘܠܐ ܠܐ ܢܫܘ ܕܡܐ ܐܝܟ ܡܝܐ. [33]ܕܚܠ ܡܢ ܒܝܫܐ ܕܒܝܫܬܐ ܡܘܠܕ ܗܘ.
ܕܠܡܐ ܡܘܡܐ ܕܥܠܡܐ ܢܬܠ ܠܟ. [34]ܠܐ ܬܬܕܒܩ ܠܚܛܝܐ ܕܠܐ ܢܥܩܡ
ܐܘܪܚܟ ܘܢܗܦܟܟ ܡܢ ܩܝܡܟ. 12 [1]ܐܢ ܡܛܐܒ ܐܢܬ ܠܡܛܒܘ ܠܐ ܬܕܥ
ܠܡܢ ܥܒܕ ܐܢܬ. ܐܦ ܠܐ ܐܢܬ ܡܬܝܗܒ ܠܛܒܬܟ. [2]ܐܛܐܒ ܠܙܕܝܩܐ
ܘܡܫܟܚ ܦܘܪܥܢܐ. ܐܠܐ ܡܢܗ ܡܢ ܡܪܝܐ. [3]ܠܝܬ ܡܛܒܘܬܐ ܠܒܝܫ
ܕܡܩܪ ܠܒܝܫܐ. ܡܛܠ ܕܥܒܕ ܙܕܝܩܘܬܐ ܠܐ ܥܒܕ.

5 εὖ ποίησον ταπεινῷ καὶ μὴ δῷς ἀσεβεῖ·
ἐμπόδισον τοὺς ἄρτους καὶ μὴ δῷς αὐτῷ,
ἵνα μὴ ἐν αὐτοῖς σε δυναστεύσῃ.
διπλάσια γὰρ κακὰ εὑρήσεις
ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς, οἷς ἂν ποιήσῃς αὐτῷ.
6 ὅτι καὶ ὁ ὕψιστος ἐμίσησεν ἁμαρτωλοὺς
καὶ τοῖς ἀσεβέσιν ἀποδώσει ἐκδίκησιν,
⸢φυλάσσει δὲ αὐτοὺς εἰς ἡμέραν ἐκδικήσεως αὐτῶν.⸣
7 δὸς τῷ ἀγαθῷ καὶ μὴ ἀντιλάβῃ τοῦ ἁμαρτωλοῦ.
8 Οὐκ ἐκδικηθήσεται ἐν ἀγαθοῖς ὁ φίλος,
καὶ οὐ κρυβήσεται ἐν κακοῖς ὁ ἐχθρός.
9 ἐν ἀγαθοῖς ἀνδρὸς οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἐν λύπῃ,
καὶ ἐν τοῖς κακοῖς αὐτοῦ καὶ ὁ φίλος διαχωρισθήσεται.
10 μὴ πιστεύσῃς τῷ ἐχθρῷ σου εἰς τὸν αἰῶνα·
ὡς γὰρ ὁ χαλκὸς ἰοῦται, οὕτως ἡ πονηρία αὐτοῦ·
11 καὶ ἐὰν ταπεινωθῇ καὶ πορεύηται συγκεκυφώς,
ἐπίστησον τὴν ψυχήν σου καὶ φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ
καὶ ἔσῃ αὐτῷ ὡς ἐκμεμαχὼς ἔσοπτρον
καὶ γνώσῃ ὅτι οὐκ εἰς τέλος κατίωσεν.
12 μὴ στήσῃς αὐτὸν παρὰ σεαυτῷ,
μὴ ἀνατρέψας σε στῇ ἐπὶ τὸν τόπον σου·
μὴ καθίσῃς αὐτὸν ἐκ δεξιῶν σου,
μήποτε ζητήσῃ τὴν καθέδραν σου
καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐπιγνώσῃ τοὺς λόγους μου
καὶ ἐπὶ τῶν ῥημάτων μου κατανυγήσῃ.
13 τίς ἐλεήσει ἐπαοιδὸν ὀφιόδηκτον
καὶ πάντας τοὺς προσάγοντας θηρίοις;

5 ⸢Da bono et non receperis peccatorem⸣
6 benefac humili et non dederis impio
Prohibe panes illi dare ne in ipsis potentior te sit
7 Nam duplicia mala invenies in omnibus bonis ⸢quoniam et Altissimus odio habet peccatores et impiis reddet vindictam⸣
8 Non agnoscetur in bonis amicus et non abscondetur in malis inimicus
9 In bonis viri inimici illius in tristitia et in malitia illius amicus agnitus est
10 Non credas inimico tuo in aeternum sicut enim eramentum eruginat nequitia illius
11 Et si humiliatus vadat curvus, adice animum tuum et custodi te ab illo
12 Non statuas illum penes te nec sedeat ad dexteram tuam ne conversus stet in loco tuo
Ne forte ⸢conversus in locum tuum⸣ inquirat cathedram tuam et in novissimo cognoscas verba mea et in sermonibus meis stimuleris
13 Quis miserebitur incantatori a serpente percusso et omnibus qui adpropiant bestiis et qui comitatur cum viro iniquo et obvolutus est in peccatis eius

A

5 כלי לחם אל תתן לו למה בם יקביל אליך
6 כי גם אֵל שונא רָעים ולרשעים ישיב נקם:
7 תן לטוב ומנע מרע הקיר מך ואל תתן לזד:
8 לא יודע בטובה אוהב ולא יכוסה ברעה שונא:
9 בטובת איש גם שונא ריע וברעתו גם ריע בודד:
10 אל תאמין בשונא לעד כי כנחשת רועו יחליא:
11 וגם אם ישמע לך ויהלך בנחת: תן לבך להתירא ממנו:
היה לו כמגלה רז: ולא ימצא להשחיתך ודע אחרית קנאה:
12 אל תעמידהו אצלך למה יהדפך ויעמד תחתיך:
אל תושיבהו לימינך למה יבקש מושבך:
ולאחור תשיג אמרי ולאנחתי תתאנח:
13 [a]מי יוחן חובר נשוך וכל הקרב אל חית שן

12, 13 *a* Am עז.

[illegible]

8

14 οὕτως τὸν προσπορευόμενον ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ
καὶ συμφυρόμενον ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ.
15 ὥραν μετὰ σοῦ διαμενεῖ,
καὶ ἐὰν ἐκκλίνῃς, οὐ μὴ καρτερήσῃ.
16 ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ γλυκανεῖ ὁ ἐχθρὸς
καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ βουλεύσεται ἀνατρέψαι σε εἰς βόθρον
ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ δακρύσει ὁ ἐχθρός,
καὶ ἐὰν εὕρῃ καιρόν, οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀφ᾽ αἵματος.
17 κακὰ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι, εὑρήσεις αὐτὸν πρότερόν σου ἐκεῖ,
καὶ ὡς βοηθῶν ὑποσχάσει πτέρναν σου·
18 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κινήσει καὶ ἐπικροτήσει ταῖς χερσὶν αὐτοῦ
καὶ πολλὰ διαψιθυρίσει καὶ ἀλλοιώσει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

13 1 Ὁ ἁπτόμενος πίσσης μολυνθήσεται,
καὶ ὁ κοινωνῶν ὑπερηφάνῳ ὁμοιωθήσεται αὐτῷ.
2 βάρος ὑπὲρ σὲ μὴ ἄρῃς
καὶ ἰσχυροτέρῳ σου καὶ πλουσιωτέρῳ μὴ κοινώνει.
τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς λέβητα;
αὕτη προσκρούσει, καὶ αὕτη συντριβήσεται.
3 πλούσιος ἠδίκησεν, καὶ αὐτὸς προσενεβριμήσατο·
πτωχὸς ἠδίκηται, καὶ αὐτὸς προσδεηθήσεται.
4 ἐὰν χρησιμεύσῃς, ἐργᾶται ἐν σοί·
καὶ ἐὰν ὑστερήσῃς, καταλείψει σε.
5 ἐὰν ἔχῃς, συμβιώσεταί σοι
καὶ ἀποκενώσει σε, καὶ αὐτὸς οὐ πονέσει.

14 Una hora tecum permanebit si autem declinaveris non subportabit
15 In labiis suis indulcat inimicus et in corde suo insidiatur ut subvertat te in foveam
16 ⌜In oculis suis lacrimatur inimicus⌝ et si invenerit tempus non satiabitur sanguine
17 si incurrerint tibi mala invenies eum illic priorem
18 In oculis suis lacrimatur inimicus et quasi adiuvans suffodiet plantas tuas
19 Caput suum movebit et plaudebit manu et multa susurrans conmutabit vultum suum

13 1 Qui tetigerit picem inquinabitur ab illa et qui communicaverit superbo *induet superbiam*
2 Pondus super se tollit qui honestiori communicat ⌜et ditiori te ne socius fueris⌝
3 Quid communicabit caccabus ad ollam quando enim conliserint confringetur
4 Dives iniuste egit et fremebit pauper autem laesus tacebit
5 Si largitus fueris adsumet te et si non habueris derelinquet te

14 כן חובר אל אשת זדון ומתגלל בעונתיו — A
לא יעבר: עד תבער בו אש:
15 כאשר יבוא עמך: לא יתגלה לך ואם תפול לא יפול להצילך
עד עת עמד לא יופיע ואם נמוט לא יתכלכל:
16 בשפתיו יתמהמה צר ובלבו יחשוב מהמרות עמוקות:
וגם אם בעיניו ידמיע אויב אם מצא עת לא ישבע דם
17 אם רע קראך נמצא שם כאיש סומך יחפש עקב:
18 ראש יניע והניף ידו ולרוב הלחש ישנא פנים:

13 1 נוגע בזפת תדבק ידו וחובר אל לץ ילמד דרכו:
2 כבד ממך מה תשא ואל עשיר ממך מה תתחבר:
מה יתחבר פרור אֶל סיר אשר הוא נוקש בו והוא נשבר:
או מה יתחבר עשיר אל דל:
3 עשיר יענה הוא יתנוה ועל דל נעוה הוא יתחנן:
4 אם תכשר לו יעבד בך ואם תכרע יחמל עליך:
5 אם שלך ייטיב דבריו עמך וירששך ולא יכאב לו

13, 2 *Abot* 2, 3: הוו זהירים ברשות שאין מקרבין לאדם אלא לצורך עצמן ונראין כאוהבין בשעת הנאחן ואין עומדין לאדם בשעת דחקו.

[14] ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܟܠ ܡܢ ܕܡܫܬܘܬܦ ܠܓܒܪܐ ܥܘܠܐ. ܠܐ ܢܕܟܐ: ܥܕܡܐ ܕܐܚܕܐ
ܒܗ ܢܘܪܐ. [15] ܟܡܐ ܕܐܙܠ ܥܡܟ ܠܐ ܡܬܓܠܐ ܠܟ. ܘܐܢ ܢܦܠܬ ܠܐ ܩܐܡ ܠܗ
ܥܡܟ. [16] ܒܣܦܘܬܗ ܢܦܩ ܚܠܝܐ ܘܒܠܒܗ ܡܬܪܥܐ ܠܐܪܡܝܘܬܟ ܠܓܘܡܬܐ.
ܐܦ ܡܢ ܥܝܢܘܗܝ ܢܚܘܐ ܕܡܥܐ. ܐܢ ܢܫܟܚ ܥܠܝܟ ܙܒܢܐ ܠܐ ܢܣܒܥ ܡܢ
ܕܡܟ. [17] ܐܢ ܠܐܬܪܟ ܒܝܫܬܐ. ܬܫܟܚܝܘܗܝ ܬܡܢ ܩܕܡܝܟ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܡܥܕܪܢܐ.
ܘܢܒܥܐ ܠܡܥܩܪܘ ܥܩܒܟ. [18] ܪܫܗ ܢܢܝܕ ܘܢܢܩܘܫ ܐܝܕܘܗܝ. ܘܣܓܝ
ܢܠܚܘܫ ܘܢܫܢܐ ܐܦܘܗܝ. 13 [1] ܕܩܪܒ ܠܟܘܦܪܐ ܢܕܒܩ ܒܐܝܕܘܗܝ.
ܘܕܡܫܬܘܬܦ ܠܒܐܘܫܐ ܢܐܠܦ ܡܢ ܐܘܪܚܬܗ. [2] ܕܝܩܝܪ ܡܢܟ ܠܐ ܬܫܩܘܠ.
ܘܥܡ ܥܬܝܪ ܡܢܟ ܠܐ ܬܫܬܘܬܦ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܡܫܬܘܬܦ ܩܕܪܐ ܕܦܚܪܐ ܠܩܕܪܐ
ܕܢܚܫܐ. ܕܢܩܫܐ ܒܗ ܘܬܬܒܪ ܒܗ. ܐܘ ܡܢܐ ܢܫܬܘܬܦ ܥܬܝܪܐ ܠܡܣܟܢܐ.
[3] ܥܬܝܪܐ ܓܝܪ ܥܘܠ ܘܡܬܚܬܪ. ܘܡܣܟܢܐ ܥܘܠ ܘܡܬܒܥܐ. [4] ܐܢ ܬܗܘܐ
ܥܡܗ ܢܦܠܚ ܒܟ. ܘܐܢ ܐܬܡܣܟܢܬ ܢܫܒܩܝܟ. [5] ܐܢ ܐܝܬ ܠܟ
ܢܫܦܪ ܡܠܘܗܝ ܥܡܟ. ܘܢܦܪܘܩܟ. ܘܗܘ ܠܐ ܢܚܫ.

6 χρείαν ἔσχηκέν σου, καὶ ἀποπλανήσει σε
καὶ προσγελάσεταί σοι καὶ δώσει σοι ἐλπίδα·
λαλήσει σοι καλὰ καὶ ἐρεῖ Τίς ἡ χρεία σου;
7 καὶ αἰσχυνεῖ σε ἐν τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ,
ἕως οὗ ἀποκενώσῃ σε δὶς ἢ τρίς,
καὶ ἐπ' ἐσχάτων καταμωκήσεταί σου·
μετὰ ταῦτα ὄψεταί σε καὶ καταλείψει σε
καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κινήσει ἐπὶ σοί.
8 πρόσεχε μὴ ἀποπλανηθῇς
καὶ μὴ ταπεινωθῇς ἐν ἀφροσύνῃ σου.
9 Προσκαλεσαμένου σε δυνάστου ὑποχωρῶν γίνου,
καὶ τόσῳ μᾶλλόν σε προσκαλέσεται·
10 μὴ ἔμπιπτε, ἵνα μὴ ἀπωσθῇς,
καὶ μὴ μακρὰν ἀφίστω, ἵνα μὴ ἐπιλησθῇς.
11 μὴ ἔπεχε ἰσηγορεῖσθαι μετ' αὐτοῦ
καὶ μὴ πίστευε τοῖς πλείοσιν λόγοις αὐτοῦ·
ἐκ πολλῆς γὰρ λαλιᾶς πειράσει σε
καὶ ὡς προσγελῶν ἐξετάσει σε.
12 ἀνελεήμων ὁ μὴ συντηρῶν λόγους
καὶ οὐ μὴ φείσηται περὶ κακώσεως καὶ δεσμῶν.
13 συντήρησον καὶ πρόσεχε σφοδρῶς,
ὅτι μετὰ τῆς πτώσεώς σου περιπατεῖς.
14 ⸢ἀκούων αὐτὰ ἐν ὕπνῳ σου γρηγόρησον,
πάσῃ ζωῇ σου ἀγάπα τὸν κύριον,
καὶ ἐπικαλοῦ αὐτὸν εἰς σωτηρίαν σου.⸣
15 Πᾶν ζῷον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτῷ
καὶ πᾶς ἄνθρωπος τὸν πλησίον αὐτοῦ·
16 πᾶσα σὰρξ κατὰ γένος συνάγεται,
καὶ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προσκολληθήσεται ἀνήρ.

6 Si habes convivet tecum et evacuabit te et ipse non dolebit super te
7 Si necessarius illi fueris subplantabit te et subridens spem dabit ⟨...⟩ narrans tibi bona et dicet quid opus est tibi
8 Et confundet te in cibis suis donec te exinaniat bis et ter
Et in novissimo derideat te postea videns derelinquet te et caput suum movebit ad te
10 ⸢Adtende ne seductus in stultitiam humilieris⸣
11 Noli esse humilis in sapientia tua ne ⸢humiliatus⸣ in stultitiam seducaris
12 Advocatus a potentiore discede ex hoc enim magis te advocabit
13 Ne inprobus sis ne inpingaris et longe abesto ne eas in oblivionem
14 Ne retineas ex aequo loqui cum illo ne credas multis verbis illius Ex multa enim loquella temptabit te et subridens interrogabit te De absconditis tuis
15 inmitis animus illius conservabit verba tua et non parcet de malitia et de vinculis
16 ⸢Cave tibi et adtende diligenter auditui tuo⸣ quoniam cum subversione tua ambulas

A

6 צָרִיךְ לו עמך והשיע לך ושוחק לך והבטיחך:

7 עד אשר יועיל יהתל בך: פעמים שלש יעריצך

ובכן יראך והתעבר בך ובראשו יניע אליך:

8 השמר אל תרהב מאד ואל תדמה בַּחֲסִירֵי מַדָּע:

9 קָרֵב נדיב היה רחוק וכדי כן יגישך:

10 אל תתקרב פן תתרחק ואל תתרחק פן תשנא:

11 אל תבטח לחפש עמו ואל תאמן לרב שיחו:

12 כי מרבות שיחו נסיון ושחק לך וחקרך:

אכזרי יתן מושל ולא יחמל על נפש רבים קושר קשר:

13 השמר והיה זהיר ואל תהלך עם אנשי חמס:

14 כל הבשר יאהב מינו וכל אדם את הדומה לו:

15 מין כל בשר אצלו ואל מינו יחובר אדם:

16 מה יחובר זאב אל כבש כך רשע לצדיק:

11 Saadja p. 178, l. 15: כי ברב שיח מנסה אותך ושחק לך וחקרך.

14 *T. B. Baba Qamma* 92 *b*: ומשולש בכתובים דכתיב כל עוף למינו ישכון ובן אדם לדומה לו.

[6]ܟܕ ܣܢܝܩ

ܙܕܩܗ ܥܡܟ. ܢܦܪܚ ܠܟ ܕܣܢܝܩ ܠܟ ܙܕܩܐ. ܘܢܓܚܟ. ܘܢܣܒܪܟ ܒܫܪܐ

ܢܦܪܚ. [7]ܘܢܚܬܪ ܒܢܟܣܝܟ. ܟܡܐ ܕܣܢܝܩ ܙܕܩܗ ܠܗ. [*]ܙܒܢܝܢ

ܘܬܠܬ ܢܒܗܬܟ ܠܟ. ܘܥܕܡܐ ܕܚܙܐ ܠܟ ܡܬܒܗܬ ܡܢܟ. ܘܒܪܫܗ

ܢܢܝܕ ܥܠܝܟ. [8]ܐܙܕܗܪ ܠܐ ܬܬܪܘܪܒ ܒܪܘܚܟ. ܘܠܐ ܬܬܕܡܐ ܠܚܣܝܪܝ ܬܪܥܝܬܐ

ܡܕܥܐ. [9]ܐܬܩܪܒ ܠܟ ܪܒܐ ܘܗܘܝ ܡܬܪܚܩ ܡܢܗ. ܘܟܕܐ ܕܝܢ

ܗܘ ܢܩܪܒܟ. [10]ܠܐ ܬܬܩܪܒ ܕܠܐ ܬܬܪܚܩ. ܘܠܐ ܬܬܪܚܩ ܕܠܐ ܬܬܛܥܐ.

[11]ܠܐ ܬܬܟܠ ܠܡܡܠܠ ܥܡܗ. ܘܠܐ [*]ܬܗܝܡܢ ܠܣܘܓܐܐ ܕܡܠܘܗܝ.

ܡܛܠ ܕܣܘܓܐܐ ܕܡܠܘܗܝ ܢܣܝܘܢܐ. ܘܡܓܚܟ ܠܟ ܟܡܐ ܕܡܢܣܐ ܠܟ.

[12]ܘܠܐ ܪܚܡܐ ܡܫܦܛ ܦܘܪܥܢܐ. ܘܠܐ ܚܐܣ ܥܠ ܢܦܫܐ ܕܣܓܝܐܐ.

[13]ܐܙܕܗܪ ܘܗܘܝ ܙܗܝܪ. ܕܥܡ ܚܛܘܦܐ ܠܐ ܬܗܠܟ ⁘ [15]ܟܠ ܒܣܪ

ܢܚܒ ܓܢܣܗ. ܘܒܪܢܫܐ ܠܐܝܠܐ ܕܕܡܐ ܠܗ ܡܢ ܟܠ ܒܣܪ ܠܓܢܣܗ.

ܘܠܓܢܣܗ ܗܘ ܡܬܢܩܦ ܒܪ ܐܢܫܐ.

17 τί κοινωνήσει λύκος ἀμνῷ;
οὕτως ἁμαρτωλὸς πρὸς εὐσεβῆ.
18 τίς εἰρήνη ὑαίνῃ πρὸς κύνα;
καὶ τίς εἰρήνη πλουσίῳ πρὸς πένητα;
19 κυνήγια λεόντων ὄναγροι ἐν ἐρήμῳ·
οὕτως νομαὶ πλουσίων πτωχοί.
20 βδέλυγμα ὑπερηφάνῳ ταπεινότης·
οὕτως βδέλυγμα πλουσίῳ πτωχός.
21 πλούσιος σαλευόμενος στηρίζεται ὑπὸ φίλων,
ταπεινὸς δὲ πεσὼν προσαπωθεῖται ὑπὸ φίλων.
22 πλουσίου σφαλέντος πολλοὶ ἀντιλήμπτορες·
ἐλάλησεν ἀπόρρητα, καὶ ἐδικαίωσαν αὐτόν.
ταπεινὸς ἔσφαλεν, καὶ προσεπετίμησαν αὐτῷ·
ἐφθέγξατο σύνεσιν, καὶ οὐκ ἐδόθη αὐτῷ τόπος.
23 πλούσιος ἐλάλησεν, καὶ πάντες ἐσίγησαν
καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ ἀνύψωσαν ἕως τῶν νεφελῶν.
πτωχὸς ἐλάλησεν καὶ εἶπαν Τίς οὗτος;
κἂν προσκόψῃ, προσανατρέψουσιν αὐτόν.
24 ἀγαθὸς ὁ πλοῦτος, ᾧ μή ἐστιν ἁμαρτία,
καὶ πονηρὰ ἡ πτωχεία ἐν στόμασιν ἀσεβοῦς.
25 Καρδία ἀνθρώπου ἀλλοιοῖ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ,
ἐάν τε εἰς ἀγαθὰ ἐάν τε εἰς κακά.
26 ἴχνος καρδίας ἐν ἀγαθοῖς πρόσωπον ἱλαρόν,
καὶ εὕρεσις παραβολῶν διαλογισμοὶ μετὰ κόπων.

17 Audiens vero illa quasi in somnis ⌜vide et⌝ vigilabis omni vita tua
18 Dilige Deum et invoca eum in salute tua
19 Omne animal diligit similem sibi sic et omnis homo proximum sibi
20 Omnis caro ad similem sibi coniungitur et omnis homo simili sui sociabitur
21 Si communicabit lupus agno aliquando sic peccator iusto
22 Quae communicatio *sancto* homini ad canem aut quae pax bona diviti ad pauperem
23 Venatio leonis onager in heremo sic pascua sunt divitum pauperes
24 Et sicut abominatio est superbo humilitas sic execratio divitis pauper
25 Dives commotus confirmatur ab amicis humilis autem cum ceciderit expellitur et a notis
26 Diviti decepto multi recuperatores locutus est superba et iustificaverunt illum
27 Humilis deceptus est et insuper arguitur locutus est sensate et non est datus ei locus
28 Dives locutus est et omnes tacuerunt et verbum illius usque ad nubes perducent
29 Pauper locutus est et dicunt quis est hic et si offenderit subvertunt illum
30 Bona est substantia cui non est peccatum in conscientia et nequissima paupertas in ore impii
31 Cor hominis inmutat faciem illius sive in bona sive in mala
32 Vestigium cordis boni et faciem bonam difficile invenies ⌜et cum labore⌝

17 וכן עשיר אל איש נאצל מאיש שלום צבוע: אל כלב   A
מאין שלום   עשיר אל רש:
18 מאכל ארי פראי מדבר   כן מרעית עשיר דלים:
19 תועבת גאוה ענוה   ותועבת עשיר אביון:
20 עשיר מוט בסמך מרע   ודל נמוט נדחה מרע אל רע:
21 עשיר מדבר ועזריו רבים   ודבריו מכוערין מופין:
דל נמוט גע גע ושא   ודבר משכיל ואין לו מקום:
22 עשיר דובר הכל נסכתו   ואת שכלו עד עב יגיעו:
דל דובר מי זה יאמרו   ואם נתקל גם הם יהדפוהו
23 טוב העושר אם אין עון   ורע העוני על פי זדון:
24 לב אנוש ישנא פניו   אם לטוב ואם לרע:
25 עקבת לב טוב פנים אורים   ושיג ישיח מחשבת עמל:

24 *Gen. R.* 64 *b*: לב אדם ישנה פניו בין לטוב בין לרע.

[17] ܡܢܐ * ܢܫܬܘܬܦ ܕܐܒܐ ܠܐܡܪܐ.
ܗܟܢܐ ܥܘܠܐ ܠܟܐܢܐ ܘܐܢܫܐ. [18] ܡܢܐ ܫܠܡ ܐܦܐ ܠܟܠܒܐ. ܐܘ ܡܢܐ
ܫܠܡ ܥܬܝܪܐ ܠܡܣܟܢܐ. [19] ܡܐܟܘܠܬܗ ܕܐܪܝܐ ܥܪ̈ܕܐ ܕܡܕܒܪܐ. ܗܟܢܐ
ܡܪܥܝܬܗ ܕܥܬܝܪܐ ܡ̈ܣܟܢܐ. [21] ܥܬܝܪܐ ܢܦܠ܆ ܘܡ̈ܣܝܥܢܐ ܠܗ. ܘܡܣܟܢܐ
ܢܦܠ܆ ܘܡܬܕܚܐ ܡܢ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. [22] ܥܬܝܪܐ ܡܡܠܠ ܘܡ̈ܩܒܠܝܢ
ܫܘܪ̈ܘܗܝ. ܘܡܫ̈ܒܚܝܢ ܡ̈ܠܘܗܝ ܠܫܡܝܐ. ܡܣܟܢܐ ܡܡܠܠ܆ °ܘܐܡܪܝܢ
ܠܗ ܫܬܘܩ. ܘܐܢ ܐܦܢ ܕܝܕܥ ܠܐ ܝܗܒܝܢ ܠܗ ܐܬܪܐ. [23] ܥܬܝܪܐ ܡܡܠܠ.
ܘܫܬܩܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܘܡܫܬܒܚܝܢ ܥܕܡܐ ܠܥܢ̈ܢܐ ܡܪܝܡܝܢ ܠܗ. ܡܣܟܢܐ
ܡܡܠܠ܆ ܘܐܡܪܝܢ ܡܢܘ ܗܢܐ. ܘܐܢ ܡܬܬܩܠ ܡܣܥܪܝܢ ܠܗ. [24] ܛܒܐ
ܥܘܬܪܐ ܕܠܐ ܚܛܗܐ. ܘܒܝܫܐ ܡܣܟܢܘܬܐ ܕܥܠ ܦܘܡ ܚܛܝܐ. [25] ܠܒܗ
ܕܒܪܢܫܐ ܡܫܢܐ ܐܦ̈ܘܗܝ. ܠܛܒ ܐܘ ܠܒܝܫ. [26] ܥܩܒܬܗ ܕܠܒܐ
* ܛܒܐ ܐܦܐ ܢܗܝܪ̈ܐ. ܘܡܫܬܥܝܬܐ ܕܡܚܫܒܬܐ ܕܥܡܠܐ܀

14 1 μακάριος ἀνήρ, ὃς οὐκ ὠλίσθησεν ἐν στόματι αὐτοῦ
καὶ οὐ κατενύγη ἐν λύπῃ ἁμαρτιῶν·
2 μακάριος οὗ οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ,
καὶ ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ.
3 ἀνδρὶ μικρολόγῳ οὐ καλὸς ὁ πλοῦτος,
καὶ ἀνθρώπῳ βασκάνῳ ἵνα τί χρήματα;
4 ὁ συνέχων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ συνάγει ἄλλοις,
καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ τρυφήσουσιν ἕτεροι.
5 ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ τίνι ἀγαθὸς ἔσται;
καὶ οὐ μὴ εὐφρανθήσεται ἐν τοῖς χρήμασιν αὐτοῦ.
6 τοῦ βασκαίνοντος ἑαυτὸν οὐκ ἔστιν πονηρότερος,
καὶ τοῦτο ἀνταπόδομα τῆς κακίας αὐτοῦ·
7 κἂν εὖ ποιῇ, ἐν λήθῃ ποιεῖ,
καὶ ἐπ᾿ ἐσχάτων ἐκφαίνει τὴν κακίαν αὐτοῦ.
8 πονηρὸς ὁ βασκαίνων ὀφθαλμῷ,
ἀποστρέφων πρόσωπον καὶ ὑπερορῶν ψυχάς.
9 πλεονέκτου ὀφθαλμὸς οὐκ ἐμπίπλαται μερίδι,
καὶ ἀδικία πονηρὰ ἀναξηραίνει ψυχήν.
10 ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ᾿ ἄρτῳ
καὶ ἐλλιπὴς ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ.
11 Τέκνον, καθὼς ἐὰν ἔχῃς, εὖ ποίει σεαυτὸν
καὶ προσφορὰς κυρίῳ ἀξίως πρόσαγε·
12 μνήσθητι ὅτι θάνατος οὐ χρονιεῖ
καὶ διαθήκη ᾅδου οὐχ ὑπεδείχθη σοι·

14 1 Beatus vir qui non est lapsus verbo ⸢ex ore suo⸣ et non est stimulatus in ⸢tristitia⸣ delicti
2 Felix qui non habuit animi sui tristitiam et non excidit ab spe sua
3 Viro ⸢cupido et⸣ tenaci sine ratione est substantia et homini livido *ad* quid aurum
4 Qui acervat ⸢ex animo suo⸣ iniuste aliis congregat et in bonis illius alius luxuriabitur
5 Qui sibi nequa est cui alii bonus erit et non iucundabitur in bonis suis
6 Qui sibi invidet nihil est illo nequius et haec redditio est malitiae illius
7 Et si bene fecerit ⸢ignoranter⸣ et non volens facit et in novissimo manifestat malitiam suam
8 Nequa est oculus lividi et avertens faciem et despiciens *animam suam*
9 Insatiabilis oculus ⸢cupidi⸣ in parte iniquitatis non satiabitur donec consumat ⸢arefaciens⸣ animam suam
10 Oculus malus ad mala ⸢et non satiabitur⸣ ⸢pane⸣ et in tristitia erit super mensam suam
11 Fili si habes benefac tecum et Deo *bonas* oblationes *offer*
12 *Memor esto* quoniam mors non tardat et testamentum inferorum quia demonstratum est tibi testamentum enim huius mundi morte morietur

A

14 1 אשרי אנוש לא עצבו פיהו ולא אבה עליו דין לבו:
2 אשרי איש לא חסרתו נפשו ולא שבתה תוחלתו:
3 ללב קטן לא נאוה עושר ולאיש רע עין לא נאוה חרוץ:
4 מונע נפשו יקבץ לאחר ובטובתו יתבעבע זר:
5 רע לנפשו למי ייטיב ולא יקרה בטובתו:
6 רע לנפשו אין רע ממנו ועמו תשלומת רעתו:
9 בעין כושל מְעַט הוא חלקו ולוקח חלק רעהו מאבד חלקו:
10 עין רע עין תעיט על לחם ומהומה על שלחנו:
עין טובה מרבה הלחם ומעין יבש יזל מים על השלחן:
11 בני אם יש לך שָׁרֵת נפשך ואם יש לך היטיב לך ולאל ידך הדשן:
12 זכור כי לא בשאול תענוג ולא מות יתמהמה:
וחוק לשאול לא הגד לך 13 בטרם תמות היטב לאוהב

14, 5 *T. G. Peah* (fine): כל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל הרי זה שופך דמים ואסור להתרחם עליו על נפשיה לא חייס על חורנין לא כל שכן.

11 *T. B. Erubin* 54 *a*: אל רב לרב המנונא: בני· אם יש לך היטיב לך שאין בשאול תענוג· ואין למות התמהמה· ואם תאמר לבני (ולבנותי) חק בשאול מי יגיד לך: בני אדם דומים לעשבי השדה· הללו נוצצין והללו נובל.

14 ¹ ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܠܐ ܡܫܬܪܝ ܒܦܘܡܗ. ܘܠܐ ܐܬܟܪܗ ܕܝܢܐ ܡܢ
ܠܒܗ. ² ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܠܐ ܚܣܝܪܘ ܢܦܫܗ. ܘܠܐ ܒܛܠܬܗ
ܡܢ ܣܒܪܗ. ³ ܠܠܒܐ ܙܥܘܪܐ ܠܐ ܝܐܐ ܥܘܬܪܐ. ܘܠܓܒܪܐ ܕܥܝܢܐ
ܒܝܫܐ ܠܐ ܝܐܐ ܡܡܘܢܐ. ⁴ ܕܟܠܐ ܡܢ ܢܦܫܗ ܡܟܢܫ ܠܐܚܪܢܐ. ܘܒܛܒܬܗ
ܢܚܕܐ ܢܘܟܪܝܐ. ⁵ ܕܒܝܫ ܠܢܦܫܗ ܠܡܢ ܢܛܐܒ. ܘܠܐ ܢܚܕܐ ܒܛܒܬܗ.
⁶ ܕܒܝܫ ܠܢܦܫܗ ܠܝܬ ܕܒܝܫ ܡܢܗ. ܘܗܘ ܡܫܟܚ ܦܘܪܥܢܐ ܒܝܫܐ.
⁷ ܐܦ ܠܛܒܐ ܐܢ ܥܒܕ ܛܥܝܐ ܗܘ ܘܒܣܘܦܗ ܡܓܠܐ ܒܝܫܘܬܗ.
⁹ ܒܥܝܢܘܗܝ ܕܟܣܝܪܐ ܙܥܘܪܐ ܗܝ ܡܢܬܗ. ܘܡܢ ܕܢܣܒ ܕܚܒܪܗ ܡܘܒܕ
ܢܦܫܗ. ¹⁰ ܥܝܢܐ ܒܝܫܬܐ ܡܣܓܝܐ ܠܚܡܐ ܡܚܣܪܐ. ܒܝܬ ܠܚܡܐ ܥܠ ܦܬܘܪܐ.
¹¹ ܒܪܝ ܐܢ ܐܝܬ ܠܟ ܫܡܫ ܢܦܫܟ. ܘܐܢ ܐܝܬ ܠܟ ܐܛܐܒ ܠܟ.
¹² ܐܬܕܟܪ ܕܡܘܬܐ ܠܐ ܡܘܚܪ. ܘܦܘܩܕܢܐ ܕܫܝܘܠ ܠܐ ܐܬܚܘܝ
ܠܟ.

13 πρίν σε τελευτῆσαι εὖ ποίει φίλῳ
καὶ κατὰ τὴν ἰσχύν σου ἔκτεινον καὶ δὸς αὐτῷ.
14 μὴ ἀφυστερήσῃς ἀπὸ ἀγαθῆς ἡμέρας,
καὶ μερὶς ἐπιθυμίας ἀγαθῆς μή σε παρελθάτω.
15 οὐχὶ ἑτέρῳ καταλείψεις τοὺς πόνους σου
καὶ τοὺς κόπους σου εἰς διαίρεσιν κλήρου;
16 δὸς καὶ λάβε καὶ ἀπάτησον τὴν ψυχήν σου,
ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ζητῆσαι τρυφήν.
17 πᾶσα σὰρξ ὡς ἱμάτιον παλαιοῦται·
ἡ γὰρ διαθήκη ἀπ᾽ αἰῶνος Θανάτῳ ἀποθανῇ.
18 ὡς φύλλον θάλλον ἐπὶ δένδρου δασέος,
τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα δὲ φύει,
οὕτως γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵματος,
ἡ μὲν τελευτᾷ, ἑτέρα δὲ γεννᾶται.
19 πᾶν ἔργον σηπόμενον ἐκλείπει,
καὶ ὁ ἐργαζόμενος αὐτὸ μετ᾽ αὐτοῦ ἀπελεύσεται.
20 Μακάριος ἀνήρ, ὃς ἐν σοφίᾳ μελετήσει
καὶ ὃς ἐν συνέσει αὐτοῦ διαλεχθήσεται,
21 ὁ διανοούμενος τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ
καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτῆς ἐννοηθήσεται.
22 ἔξελθε ὀπίσω αὐτῆς ὡς ἰχνευτὴς
καὶ ἐν ταῖς εἰσόδοις αὐτῆς ἐνέδρευε.
23 ὁ παρακύπτων διὰ τῶν θυρίδων αὐτῆς
καὶ ἐπὶ τῶν θυρωμάτων αὐτῆς ἀκροάσεται,
24 ὁ καταλύων σύνεγγυς τοῦ οἴκου αὐτῆς
καὶ πήξει πάσσαλον ἐν τοῖς τοίχοις αὐτῆς,

13 Ante mortem benefac amico tuo et secundum vires tuas exporrigens da pauperi
14 Non defrauderis a die bona et particula boni doni non te praetereat
15 Nonne aliis relinques dolores et labores tuos in divisione sortis 16 da et accipe et iustifica animam tuam
17 Ante obitum tuum operare iustitiam quoniam non est apud inferos invenire cibum
18 Omnis caro sicut *faenum* veterescit et sicut folium fructificans in arbore viridi
19 Alia generat et alia deicit sic generatio carnis et sanguinis alia finitur et alia nascitur
20 ⌜Omne opus corruptibile in fine deficiet et qui illud operatur ibit cum ipso⌝
21 Et omne opus electum iustificabitur et qui operatur illud honorabitur in illo
22 Beatus vir ⌜qui in sapientia sua morietur et⌝ qui in iustitia sua meditabitur et in sensu cogitabit circumspectionem Dei
23 Qui excogitat vias illius in suo corde et in absconsis illius intellegens
Vadens post illam quasi vestigator et in viis illius consistens
24 Qui respicit per fenestras et in ianuas illius audiens

והשיגת ידך תן לו 14 אל תמנע מטובת יום:
ובהלקח אח אל תעבר וחמוד רע אל תחמוד: A
15 הלא לאחר תעזב חילך ויגיעך ליודי גורל:
16 תן לאח ותֵין ופנק נפשך כי אין בשאול לבקש תענוג
וכל דבר שיפה: לעשות לפני[a] אלהים עשה:
17 כל הבשר כבגד יבלה וחוק עולם גוע יגועו:
18 כפרח עלה על עץ רענן שזה נובל ואחר צומח:
כן דורות בשר ודם אחד גוע ואחד גומל: Am
19 כל מעשיו רקוב ירקבו ופעל ידיו ימשך אחריו: A
20 אשרי אנוש בחכמה יהגה ובתבונה ישעה:
21 השם על דרכיה לבו ובתבונתיה יתבונן:
22 לצאת אחריה בחקר וכל מבואיה ירצד:
23 המשקיף בעד חלונה ועל פתחיה יצותת:
24 החונה סביבות ביתה והביא יתריו בקירה:

16 *a* Am.

¹²ܟܕ ܠܐ ܬܗܘܐ ܥܠܝܠ ܠܢܦܫܟ. ܡܛܠ ܕܡܘܬܐ ܠܐ ܡܬܥܟܒ ܠܗ.
¹⁴ܠܐ ܬܬܟܠ ܥܠ ܛܒܬܐ ܕܝܘܡܐ. ܘܪܓܬܐ ܒܝܫܬܐ ܠܐ ܬܪܓ. ¹⁵ܠܐܚܪܢܐ
ܓܝܪ ܫܒܩ ܐܢܬ ܩܢܝܢܟ. ܘܠܐܚܪ̈ܢܐ ܠܐܘܠܝܟ ܕܝܠܟ * ܦܪ̈ܫܝܢ. ¹⁶ܗܒ
ܘܣܒ ܘܦܢܩ ܢܦܫܟ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܒܫܝܘܠ ܠܡܒܥܐ ܦܘܢܩܐ. ܟܠ
¹⁷ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܒ̈ܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܡܐܢܐ ܒܠܝܢ. ܘܢܡܘܣܐ ܕܥܠܡܐ ܡܡܬ ܡܝܬܝܢ.
¹⁸ܐܝܟ ܛܪ̈ܦܐ ܕܐܝܠܢܐ ܕܥܠܝܢ ܥܠ ܐܝܠܢܐ ܪܥܢܢܐ. ܚܕ ܢܦܠ ܘܐܚܪܢܐ ܐܦܝܟ ܕܝܠܗ
ܕܒܣܪܐ ܘܕܡܐ. ܚܕ ܡܐܬ ܘܐܚܪܢܐ ܡܬܝܠܕ. ¹⁹ܘܟܠ ܥܒ̈ܕܘܗܝ ܡܬܚܒܠܝܢ.
ܘܥܒ̈ܕܘܗܝ. ܘܥܒܕ ܐܝ̈ܕܘܗܝ ܐܙܠ ܒܬܪܗ ⁘ ²⁰ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ
ܕܒܚܟܡܬܐ ܢܗܘܐ ܗܓܐ. ܘܒܣܘܟܠܬܢܘܬܐ ܢܬܒܩܐ. ²¹ܕܢܣܝܡ ܥܠ
ܐܘܪ̈ܚܬܗ ܠܒܗ. ܘܒܫܒ̈ܝܠܝܗ ܢܣܬܟܠ. ²²ܘܢܦܘܩ ܒܬܪܗ ܐܝܟ
ܕܒܚܘܪܐ. ܘܥܠ ܡܥܠ̈ܝܗ ܢܗܘܐ ܟܡܝܢ. ²³ܘܢܕܘܩ ܒܟܘܘܬܗ ܡܢ ܒܪܐ.
ܘܥܠ ܬܪ̈ܥܝܗ ܢܗܘܐ ܨܐܬ. ܘܢܫܪܐ ܚܕܪ̈ܝ ܒܝܬܗ. ܘܢܩܒܥ ܣܟ̈ܐ
ܒܟܘ̈ܬܠܝܗ.

25 στήσει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ κατὰ χεῖρας αὐτῆς
καὶ καταλύσει ἐν καταλύματι ἀγαθῶν,
26 θήσει τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν τῇ σκέπῃ αὐτῆς
καὶ ὑπὸ τοὺς κλάδους αὐτῆς αὐλισθήσεται,
27 σκεπασθήσεται ὑπ' αὐτῆς ἀπὸ καύματος
καὶ ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς καταλύσει.

15 1 Ὁ φοβούμενος κύριον ποιήσει αὐτό,
καὶ ὁ ἐγκρατὴς τοῦ νόμου καταλήμψεται αὐτήν.
2 καὶ ὑπαντήσεται αὐτῷ ὡς μήτηρ
καὶ ὡς γυνὴ παρθενίας προσδέξεται αὐτόν·
3 ψωμιεῖ αὐτὸν ἄρτον συνέσεως
καὶ ὕδωρ σοφίας ποτιεῖ αὐτόν·
4 στηριχθήσεται ἐπ' αὐτὴν καὶ οὐ μὴ κλιθῇ,
καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐφέξει καὶ οὐ μὴ καταισχυνθῇ·
5 καὶ ὑψώσει αὐτὸν παρὰ τοὺς πλησίον αὐτοῦ
καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ·
6 εὐφροσύνην καὶ στέφανον ἀγαλλιάματος
καὶ ὄνομα αἰῶνος κατακληρονομήσει.
7 οὐ μὴ καταλήμψονται αὐτὴν ἄνθρωποι ἀσύνετοι,
καὶ ἄνδρες ἁμαρτωλοὶ οὐ μὴ ἴδωσιν αὐτήν·
8 μακράν ἐστιν ὑπερηφανίας,
καὶ ἄνδρες ψεῦσται οὐ μὴ μνησθήσονται αὐτῆς.

25 Qui requiescit iuxta domum illius et in parietibus illius figens palum statuet casulam suam ad manus illius et ⸢requiescunt⸣ in casula eius bona per aevum
26 Statuet filios suos sub tegimen illius et sub ramis illius morabitur
27 Protegetur in subtegmine illius a fervore et in gloria eius requiescet

15 1 Qui timet Deum faciet illud et qui continens est iustitiae adprehendet illam
2 Et obviabit illi quasi mater honorificata et quasi mulier a virginitate suscipiet illum
3 Cibabit illum panem vitae ⸢et intellectus⸣ et aqua ⸢sapientiae⸣ salutaris potabit illum
4 Et firmabitur in illo et non flectetur et continebit *illum* et non confundetur et inaltabit illum apud proximos suos
5 Et in medio ecclesiae aperiet os illius adimplebit illum spiritu sapientiae et intellectus et stolam gloriae vestiet illum
6 Iucunditatem et exultationem thesaurizabit super illum et nomine aeterno hereditabit illum
7 ⸢Homines stulti non adprehendent illam⸣ et homines sensati obviabunt illi
Homines stulti non videbunt illam longe enim abest a ⸢superbia et⸣ dolo
8 ⸢Viri mendaces non erunt illius memores⸣ et viri veraces inveniuntur in illa et successum habebunt usque ad inspectionem Dei

A

25 ונוטה אהלו על ידה ושכן שכן טוב:
26 וישים קנו בְּעָופיה ובענפיה יתלונן:
27 וחוסה בצלה מחרב ובמענותיה ישכן:

15 1 [a]כי ירא יי׳ יעשה זאת[a] [b]ותופש תורה ידריכנה[b]:
2 [a]וקדמתהו כאם[a] [b]וכאשת נעורים תקבלנו[b]:
3 והאכילתהו[a] [b]לחם שכל[b] ומי[c] תבונה[d] תשקנו[e]:
4 [a]ונשען עליה ולא ימוט[a] [b]ובה יבטח ולא יבוש[b]:
5 ורוממתהו[a] מרעהו[b] ובתוך[c] קהל[d] תפתח פיו:
6 [a]ששון ושמחה[a] ימצא[b] ושם[c] עולם תורישנו:
7 [a]לא ידריכוה מתי שוא[a] ואנשי[b] זדון לא יראוה:
8 [a]רחוקה היא מלצים[a] ואנשי[b] כזב לא יזכרוה:

15, 1 *a–a* B | *b–b* B.
2 *a–a* B | *b–b* B.
3 *a* B והאכִילתהו | *b–b* B ומֵ֯ | *d* B, Bm ומתבואתה | *e* B תשקנה.
4 *a–a* B | *b–b* B.
5 *a* B | *b* B, Bm ריעהו | *c* B, Bm | *d* B קוהל.
6 *a–a* B | *b* Bm B תמצא | *c* B.
7 *a–a* B | *b* B.
8 *a–a* B | *b* B.

[25] ܘܡܫܪܐ ܒܥܡܝܪܐ ܛܒܐ. ܘܦܪܣ ܐܝܕܘܗܝ ܥܠ ܡܫܟܢܗ̇.
ܘܚܝܐ ܡܬܬܓܡܪܐ ܗܘܐ ܥܠ̈ܗ̇. [27] ܘܢܛܠ ܒܛܠܠܗ̇ ܡܢ ܚܘܡܐ.
ܘܒܡܥܡܪ̈ܢܝܬܗ̇ ܗܘܐ ܫܪܐ. 15 [1] ܕܕܚܠ ܠܡܪܝܐ ܥܒܕ ܗܕܐ. ܘܕܐܚܝܕ
ܢܡܘܣܐ ܢܕܪܟܝܗ̇. [2] ܘܬܦܪܢܣܝܘܗܝ ܐܝܟ ܐܡܐ. ܘܐܝܟ ܐܢܬܬܐ ܕܒܬܘܠܘܬܐ
ܬܩܒܠܝܘܗܝ. [3] ܘܬܘܟܠܝܘܗܝ ܠܚܡܐ ܕܣܘܟܠܐ. ܘܡ̈ܝܐ ܕܣܘܟܠܬܢܘܬܐ
ܬܫܩܝܘܗܝ. [4] ܘܢܣܬܡܟ ܥܠܝܗ̇ ܘܠܐ ܢܦܠ. ܘܒܗ̇ ܢܬܬܟܠ ܘܠܐ
ܢܒܗܬ. [5] ܘܬܪܝܡܝܘܗܝ ܡܢ ܚܒܪ̈ܘܗܝ. ܘܒܓܘ ܟܢܘܫܬܐ
ܬܦܬܚ ܦܘܡܗ. [6] ܚܕܘܬܐ ܘܣܘܪܐ ܢܫܟܚܘܗܝ. ܘܫܡܐ ܕܥܠܡ
ܢܐܪܬܘܗܝ. [7] ܠܐ ܢܕܪܟܘܢܗ̇ ܒ̈ܢܝ ܚܛܝܐ. ܘܐ̈ܢܫܐ ܕܓܐܝܐ ܠܐ ܢܚܙܘܢܗ̇.
[8] ܪܚܝܩܐ ܗܝ ܡܢ ܡܒܙܚܢܐ. ܘܐ̈ܢܫܐ ܕܟܕܒܐ ܠܐ ܢܕܟܪܘܢܗ̇.

9 οὐχ ὡραῖος αἶνος ἐν στόματι ἁμαρτωλοῦ,
ὅτι οὐ παρὰ κυρίου διεστάλη·
10 ἐν γὰρ σοφίᾳ ῥηθήσεται αἶνος,
καὶ ὁ κύριος εὐοδώσει αὐτόν.
11 Μὴ εἴπῃς ὅτι Διὰ κύριον ἀπέστην·
ἃ γὰρ ἐμίσησεν, οὐ ποιήσει.
12 μὴ εἴπῃς ὅτι Αὐτός με ἐπλάνησεν·
οὐ γὰρ χρείαν ἔχει ἀνδρὸς ἁμαρτωλοῦ.
13 πᾶν βδέλυγμα ἐμίσησεν κύριος,
καὶ οὐκ ἔστιν ἀγαπητὸν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
14 αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίησεν ἄνθρωπον
καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ.
15 ἐὰν θέλῃς, συντηρήσεις ἐντολὰς
καὶ πίστιν ποιῆσαι εὐδοκίας.
16 παρέθηκέν σοι πῦρ καὶ ὕδωρ·
οὗ ἐὰν θέλῃς, ἐκτενεῖς τὴν χεῖρά σου.
17 ἔναντι ἀνθρώπων ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος,
καὶ ὃ ἐὰν εὐδοκήσῃ, δοθήσεται αὐτῷ.
18 ὅτι πολλὴ ἡ σοφία τοῦ κυρίου·
ἰσχυρὸς ἐν δυναστείᾳ καὶ βλέπων τὰ πάντα,
19 καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν,
καὶ αὐτὸς ἐπιγνώσεται πᾶν ἔργον ἀνθρώπου.

9 Non est speciosa laus in ore peccatoris
10 quoniam a Deo profecta est sapientia
⸢Sapientiae⸣ ⸢enim Dei⸣ adstabit laus et in ore fideli abundabit et dominator dabiteam illi
11 Non dixeris per Deum abest quae odit enim ne feceris
12 Non dicas ille me inplanavit non enim necessarii sunt illi homines impii
13 Omne ⸢execramentum⸣ erroris odit Deus et non erit amabile timentibus illum
14 Deus ab initio constituit hominem er reliquit illum in manu consilii sui
15 Adiecit mandata et praecepta sua
16 Si volueris mandata *conservabunt te* et in perpetuum ⸢fidem⸣ placitam facere
17 Adposuit tibi aquam et ignem ad quod voles porrige manum tuam
18 Ante hominem ⸢vita et mors⸣ bonum et *malum* quod placuerit ei dabitur illi
19 Quoniam multa sapientia Dei et fortis in potentia videns omnes sine intermissione

A

9 [a]לא נאתה תהלה בפי רשע[a] [b]כי לא מאל[b] נחלקה לו:
10 בפה[a] [b]חכם תאמר[b] תהלה[c] ומשל[d] בה[e] ילמדנה:
11 [a]אל תאמר מאל פשעי[a] כי[b] את[c] [d]אשר שנא[d] [e]לא עשה[e]:
12 [a]פן תאמר[a] הוא[b] התקילני[c] [d]כי אין[d] צורך[e] [f]באנשי חמס[f]:
13 רעה[a] ותעבה[b] שׂנא[c] יי׳[d] ואל[e] [f]יאננה ליראיו[f]
ה
ט
14 [a]אלהים מבראשית א׳[a] [b]ברא אדם[b]
[c]וישתיהו ביד[c] חותפו [d]ויתנהו ביד יצרו[d]:
15 [a]אם תחפץ תשמר מצוה[a] ותבונה[b] לעשות[c] רצונו[d]
אם [e]תאמין בו גם אתה תחיה[e] 16 [a]מוצק לפניך[a] [b]אש ומים[b]
[c]באשר תחפץ[c] שלח[d] ידיך[e]:
17 [a]לפני אדם חיים[a] ומוות[b] [c]אשר יחפץ[c] ינתן[d] לו[e]:
18 [a]ספקה חכמת יי׳[a] [b]אמיץ גבורות וחוזה כל[b]
19 עיני אל יראו מעשיו[a] והו[b] יכיר[c] [d]עַל[d] [e]כל מפעל[e] איש[f]

9 *a–a* B | *b–b* B.
10 *a* B בפי | *b–b* B | *c* B תחלה | *d* B ומושל | *e* B בוה.
11 *a–a* B | *b* B | *c* B כל | *d–d* B | *e–e* B אמר לך. B + אל תאמר מה פעלחי כי את אשר שנא לא אעשה[:].
12 *a–a* B | *b* B היא | *c* B | *d–d* B | *e* Bm צ[ורך] B לי חפץ | *f–f* B.
13 *a* Bm, manca in B | *b* B ותועבה | *c* B | *d* B אלהים | *e* B ולא | *f–f* B.
14 *a–a* B מבראשית [א]ל[הי]ם Bm הוא מראש | *b–b* B | *c–c* B | *d–d* B.
15 *a–a* B | *b* Bm, B ואמונה | *c* B, Bm לע | *d* Bm, B רצון אל | *e–e* B.
16 *a–a* B | *b–b* B inverte i termini | *c–c* B | *d* B תשלח | *e* B.
17 *a–a* B | *b* B ומות | *c–c* B וכל שיחפץ | *d* Bm, B יתן | *e* B לו.
18 *a–a* B | *b–b* B che premette: כי לרו[ב] חכמת ייי אל בגבורה ומביט לכל.
19 *a* B והיא | *b* B | *c* manca in B | *d–d* B | *e* B אנוש.

ܣܘܪ ܠܐ[9]
ܠܐ ܝܐܐ ܬܫܒܘܚܬܐ ܒܦܘܡܐ ܕܚܛܝܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܬ ܠܗ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܠܡܫܬܠܡܘ
ܠܗܘܢ. [10] ܒܦܘܡܐ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܐܡܪܐ ܬܫܒܘܚܬܐ. ܘܡܫܠܛ ܥܠܝܗ
ܠܡܠܦܘܬܗ. [11] ܠܐ ܬܐܡܪ ܕܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘܬ ܚܛܝܬܝ. ܡܛܠ ܕܡܕܡ
ܕܣܢܐ ܠܐ ܥܒܕ. [12] ܕܠܡܐ ܬܐܡܪ ܕܗܘ ܐܛܥܝܢܝ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܗ ܨܒܘ ܒܓܒܪܐ
ܚܛܝܐ ܘܥܘܠܐ. [13] ܒܝܫܬܐ ܣܢܐ ܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܡܫܡܠܐ ܠܗܝܢ
ܠܕܚܠܘܗܝ. [14] ܐܠܗܐ ܡܢ ܒܪܫܝܬ ܒܪܐ ܐܢܫܐ. ܘܐܫܠܡܗ ܒܐܝܕܐ
ܕܝܨܪܗ. [15] ܐܢ ܬܨܒܐ ܬܛܪ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܘܐܢ ܬܗܝܡܢ ܒܗ ܐܦ
ܐܢܬ ܬܚܐ. [16] ܣܝܡܝܢ ܩܕܡܝܟ ܢܘܪܐ ܘܡܝܐ. ܠܐܝܢ ܕܨܒܐ ܐܢܬ ܐܘܫܛ
ܐܝܕܟ. [17] ܩܕܡ ܒܪܢܫܐ ܚܝܐ ܘܡܘܬܐ. ܘܡܕܡ ܕܨܒܐ ܢܬܝܗܒ
ܠܗ. [18] ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܚܟܡܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܚܣܝܢ ܒܓܢܒܪܘܬܐ
ܗܘ. [19] ܘܥܝܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܚܙܝܢ ܟܠ. ܘܗܘ ܝܕܥ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ
ܕܒܢܝܢܫܐ.

20 οὐκ ἐνετείλατο οὐδενὶ ἀσεβεῖν
καὶ οὐκ ἔδωκεν ἄνεσιν οὐδενὶ ἁμαρτάνειν.

16 1 Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος ἀχρήστων
μηδὲ εὐφραίνου ἐπὶ υἱοῖς ἀσεβέσιν·
2 ἐὰν πληθύνωσιν, μὴ εὐφραίνου ἐπ᾽ αὐτοῖς,
εἰ μή ἐστιν φόβος κυρίου μετ᾽ αὐτῶν.
3 μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν
καὶ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν·
⌈στενάξεις γὰρ πένθει ἀώρῳ,
καὶ ἐξαίφνης αὐτῶν συντέλειαν γνώσῃ.⌉
κρείσσων γὰρ εἷς ἢ χίλιοι
καὶ ἀποθανεῖν ἄτεκνον ἢ ἔχειν τέκνα ἀσεβῆ.
4 ἀπὸ γὰρ ἑνὸς συνετοῦ συνοικισθήσεται πόλις,
φυλὴ δὲ ἀνόμων ἐρημωθήσεται.
5 Πολλὰ τοιαῦτα ἑόρακεν ὁ ὀφθαλμός μου,
καὶ ἰσχυρότερα τούτων ἀκήκοεν τὸ οὖς μου.
6 ἐν συναγωγῇ ἁμαρτωλῶν ἐκκαυθήσεται πῦρ,
καὶ ἐν ἔθνει ἀπειθεῖ ἐξεκαύθη ὀργή.
7 οὐκ ἐξιλάσατο περὶ τῶν ἀρχαίων γιγάντων,
οἳ ἀπέστησαν τῇ ἰσχύι αὐτῶν·
8 οὐκ ἐφείσατο περὶ τῆς παροικίας Λωτ,
οὓς ἐβδελύξατο διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῶν·

20 Oculi Dei ad timentes eum et ipse agnoscit omnem operam hominis
21 Nemini mandavit impie agere et nemini dedit spatium peccandi
22 Non enim concupiscit multitudinem filiorum infidelium ⌈et inutilium⌉

16 1 Et ne iucunderis in filiis impiis si multiplicentur non oblecteris super ipsos si non est timor Dei cum illis
2 Non credas vitae illorum et ne respexeris in labores illorum
3 Melior est enim unus timens Deum quam mille filii impii
4 Et utile mori sine filiis quam relinquere ⌈filios impios⌉
5 Ab uno sensato inhabitabitur patria et *a tribus impiis* deseretur
6 Multa talia vidit oculus meus et fortiora horum audivit auris mea
7 In synagoga peccantium exardebit ignis et in gente incredibili exardescit ira
8 Non exoraverunt pro peccatis suis ⌈antiquis gigantibus⌉ qui destruxerunt confiden tes suae virtuti

A

20 לא צוה אנוש לחטא[a] ולא[b] החלים[c] אנשי[d] כזב[e]:
ולא[f] [g]מרחם על עושה שוא[g] [h]ועל מגלה[h] סודי[i]

16 1 אל תתאוה תואר נערי שוא[a] [b]ואל תשמח[b] בבני[c] עולה[d]
2 וגם אם פרו אל [a]תבע בם[a] אם[b] [c]אין אתם יראת יי׳[c]:
3 אל תאמין בחייהם[a] [b]ואל תבטח[b] בעקבותם[c]:
[d]כי לא תהיה להם אחרית טובה[d]:
[e]כי טוב אחד עושה[e] רצון[f] מאלף[g] [h]ומות ערירי[h] [i]ממי שהיו לו בנים רבים [עו]לה[i]:
[l]ומאחרית זדון[l]:
4 [a]מאחד עריري יירא יי׳ תשב עיר[a] וממשפחת[b] בגדים[c] תחרב[d]:
5 [a]רבות כאלה[a] [b]ראתה עיני[b] [c]ועצמות כאלה[c] [d]שמעה אזני[d]:
6 [a]בעדת רשעים[a] [b]יוקדת אש[b] [c]ובגוי חנף נצתה[c] חמה:
7 [a]אשר לא נשא[a] לנסיכי[b] קדם[c] המורים[d] עולם[e] בגבורתם[f]:
8 ולא ע̇ חמל על מגורי לוט המתעברים בגאותם:

20 *a* B | *b* B | *c* B למד שקרים | *d* B לאנשי | *e* B + כזב | *f* B | *g–g* B | *h–h* B | *i* B.

16, 1 *a* B | *b–b* B | *c* B על בני | *d* B.
2 *a–a* B תשמח בם | *b* B כי | *c–c* B.
3 *a* B | *b–b* B | *c* B בחיליהם + [ואל תבטח ב]עקבותם | *d–d* B | *e–e* B | *f* B + [טו]ב מות ערירי ממי שיהיו לו בנים | *g* B | *h–h* B | *i–i* B מאחרית זדון | *l–l* B אל רבים בני עולה ומאחרית זדון.
4 *a–a* B | *b* B וממשפחות | *c* B בוגדים | *d* B + מאחד נ[בון תשב] עיר וממשפחת תחרב בוגדים.
5 *a–a* B | *b–b* B [ראתה] עיני[י] | *c–c* B ועצומות באלה | *d–d* B.
6 *a–a* B | *b–b* Bm, B רשפה להבה | *c–c* B.
7 *a–a* B | *b* B | *c* B | *d* B המורדים | *e* manca in B | *f* B Bm בגב.

[20]ܠܐ ܦܩܕ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ ܕܢܚܛܘܢ. ܘܠܐ ܐܡܪ ܠܒܢ̈ܝ ܫܩܪܐ
ܕܢܕܓܠܘܢ. ܘܠܐ ܡܪܚܡ ܥܠ ܥܒ̈ܕܝ ܫܘܩܪܐ. . 16 [1]ܠܐ ܬܬܪܓܪܓ
ܠܫܘܦܪܐ ܕܒܢ̈ܝܐ ܣܓܝ̈ܐܐ. ܘܠܐ ܬܚܕܐ ܒܒܢ̈ܝܐ ܕܥܘܠܐ. [2]ܐܦ ܐܢ ܣܓܝܘ
ܠܐ ܬܚܕܐ ܒܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. [3]ܠܐ ܬܬܟܠ
ܥܠ ܚܝ̈ܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܬܬܘܟܠ ܕܗܘܝܐ ܠܗܘܢ ܚܪܬܐ ܛܒܬܐ. ܡܛܠ ܕܛܒ
ܗܘ ܚܕ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܐ ܡܢ ܐܠܦ. ܘܡܘܬܐ ܕܠܐ ܒܢ̈ܝܐ. ܡܢ ܗܘ
ܕܗܘܘ ܠܗ ܒܢ̈ܝܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܕܥܘܠܐ. [4]ܡܢ ܚܕ ܚܟܝܡ ܕܕܚܠ ܠܐܠܗܐ ܬܬܝܬܒ
ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܒܢ̈ܝܢܫܐ ܚܛܝ̈ܐ ܬܚܪܘܒ. [5]ܕܣܓܝ̈ܐܢ ܡܢ
ܗܠܝܢ ܚܙܬ ܥܝܢܝ. ܘܕܥܫܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܫܡܥܬ ܐܕܢܝ. [6]ܒܟܢܘܫܬܐ
ܕܪ̈ܫܝܥܐ ܢܘܪܐ ܝܩܕܐ. ܘܒܥܡܐ ܕܡܣܪܒ ܢܦܠ ܪܘܓܙܐ. [7]ܠܐ ܫܒܩ ܠܓܢܒܪ̈ܐ
ܩܕ̈ܡܝܐ. ܕܡܪܕܘ ܒܚܝܠܐ ܕܓܢܒܪܘܬܗܘܢ. [8]ܘܠܐ ܚܣ ܥܠ ܥܡܘܪܐ ܕܣܕܘܡ
ܕܠܘܛ. ܕܐܬܪܘܪܒܘ ܡܢ ܓܐܘܬܗܘܢ.

9

9 οὐκ ἠλέησεν ἔθνος ἀπωλείας
τοὺς ἐξηρμένους ἐν ἁμαρτίαις αὐτῶν.
⸀ταῦτα πάντα ἐποίησεν ἔθνεσιν σκληροκαρδίοις,
καὶ ἐπὶ πλήθει ἁγίων αὐτοῦ οὐ παρεκλήθη.⸃
10 καὶ οὕτως ἑξακοσίας χιλιάδας πεζῶν
τοὺς ἐπισυναχθέντας ἐν σκληροκαρδίᾳ αὐτῶν
⸀μαστιγῶν ἐλεῶν τύπτων ἰώμενος
κύριος ἐν οἰκτιρμῷ καὶ παιδείᾳ διεφύλαξεν⸃
11 Κἂν ᾖ εἷς σκληροτράχηλος,
θαυμαστὸν τοῦτο εἰ ἀθῳωθήσεται·
ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ παρ᾽ αὐτῷ,
δυνάστης ἐξιλασμῶν καὶ ἐκχέων ὀργήν.
12 κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ, οὕτως καὶ ὁ ἔλεγχος αὐτοῦ·
ἄνδρα κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ κρινεῖ.
13 οὐκ ἐκφεύξεται ἐν ἁρπάγματι ἁμαρτωλός,
καὶ οὐ μὴ καθυστερήσει ὑπομονὴ εὐσεβοῦς.
14 πάσῃ ἐλεημοσύνῃ ποιήσει τόπον,
ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ εὑρήσει.
15 ⸀κύριος ἐσκλήρυνε Φαραω μὴ εἰδέναι αὐτόν,
ὅπως ἂν γνωσθῇ ἐνεργήματα αὐτοῦ τῇ ὑπ᾽ οὐρανόν.
16 πάσῃ τῇ κτίσει τὸ ἔλεος αὐτοῦ φανερόν,
καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ καὶ τὸ σκότος ἐμέρισε τῷ Αδαμ.⸃
17 Μὴ εἴπῃς ὅτι Ἀπὸ κυρίου κρυβήσομαι,
καὶ ἐξ ὕψους τίς μου μνησθήσεται;
ἐν λαῷ πλείονι οὐ μὴ γνωσθῶ,
τίς γὰρ ἡ ψυχή μου ἐν ἀμετρήτῳ κτίσει;

9 Et non pepercit peregrinationi *illorum* et execratus est illos prae superbia *verbi* illorum
10 Non misertus est illis gentem totam perdens et extollentes se in suis peccatis
11 Et sicut sescenta milia peditum qui congregati sunt in duritia cordis sui et si unus fuisset cervicatus mirum si fuisset inmunis
12 Misericordia enim et ira est cum illo potens exoratio et effundens iram secundum misericordiam suam
13 Sic correptio illius hominem secundum operam suam iudicat
14 Non effugiet in *rapinam* peccator et non retardabit sufferentia misericordiam facientis
15 Omnis misericordia faciet locum unicuique ⸀secundum meritum operum suorum⸃ et secundum intellectum peregrinationis ipsius
16 Non dicas a Deo abscondar et ex summo quis mei memorabitur
17 In populo magno non agnoscar quae est enim anima mea in tam inmensa creatura

A

9 ולא חמל על גוי חרם הנורשים בעונם:
10 כן שש מאות אלף רגלי הנאספים בזדון לבם:
11 ואף כי אחד מקשה ערף תמה זה אם ינקה:
כי רחמים ואף עמו ונושא וסולח ועל רשעים יגיה רגזו:
12 כרב רחמיו כן תוכחתו איש כמפעליו ישפט:
13 לֹאֿ[a] ימלט בגזל עול ולא ישבית תאות צדיק לעולם:
14 כל העושה צדקה יש לו שכר וכל אדם כמעשיו יצא לפניו:
יי׳ הקשה את לב פרעה אשר לא[a] ידעו: שמעשיו מגולין תחת השמים
רחמיו: יראו לכל בריותיו ואורו ושבחו חלק לבני אדם:
15 אל תאמר מאל נסתרתי ובמרום מי יזכרני:
בעם כבד לא אודע ומה נפשי בקצות רוחות כל בני אדם:
16 הן השמים ושמי השמים ותהום וארץ: ברדתו עליהם עֹמְדִים בפקדו וכרגשו:
17 אף קצבי הרים ויסודי תבל בהביטו אליהם רעש ירעשו:

13 *a* Am לא.
14 *a* Scritto due volte, cancellato una volta.
17 Saadjah, p. 178, l. 12: אל תאמר מאל נסתרתי ובמרום מי יזכרני· בעם כבד לא אודע או מי נפשי בקצות רוחות.

⁹ܘܠܐ °ܚܣ ܥܠ ܥܡܐ ܚܪܡܐ. ܕܐܬܝܪܬܘ
ܒܚܛ̈ܗܝܗܘܢ ܡܛܠ ܥܘܠܗܘܢ. ¹⁰ܘܥܠ ܪ̈ܓܠܝܐ ܫܬܡܐܐ ܐܠܦܝܢ
ܕܐܬܟܢܫܘ ܡܛܠ ܐܣܟܡܐ ܕܠܒܗܘܢ. ¹¹ܘܐܦ ܚܕ ܠܐ ܢܦܩ ܡܢܗ.
ܘܗܘ ܠܐ ܢܬܚܒܪ ܠܗ ܡܛܠ ܕܪ̈ܚܡܐ ܘܪܘܓܙܐ ܥܡܗ. ܘܡܫܒܩ
ܠܚܛ̈ܗܐ ܘܐܦ ܪܘܓܙܗ ܢܚܬ ܥܠ ܪ̈ܫܝܥܐ. ¹²ܐܝܟ ܕܣܓܝܐܝܢ ܪ̈ܚܡܘܗܝ. ܗܟܢܐ
ܐܦ ܪܘܓܙܗ ܣܓܝ. ܘܐܝܟ ܐܝܟ ܥܒ̈ܕܘܗܝ °ܕܐܢ ܠܗ. ¹³ܠܐ ܢܦܠܛ
ܠܥܘܠܐ ܚܛܘܦܐ ܘܠܐ ܢܒܛܠ ܣܒܪܗ ܕܙܕܝܩܐ ܠܥܠܡ.
¹⁴ܠܟܠ ܡܢ ܕܥܒܕ ܙܕܝܩܘܬܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܓܪܐ. ܘܟܠܢܫ ܐܝܟ ܥܒ̈ܕܘܗܝ
ܡܩܒܠ ܡܢܗ. ¹⁵ܠܐ ܬܐܡܪ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܛܫܝܬ. ܘܡܢ ܡܪܘܡܐ
ܢܕܟܪܢܝ. ¹⁶ܠܐ ܐܬܝܕܥ ܒܥܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܢܘ ܢܦܫܝ ܒܪ̈ܘܚܐ ܕܟܠܗܘܢ
ܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ. ¹⁷ܗܐ ܫܡܝܐ ܘܫܡܝ ܫܡܝܐ ܬܗܘܡܐ ܘܐܪܥܐ
ܒܡܐܬܝܬܗ ܢܙܘܥܘܢ. °ܟܕ ܢܚܘܪ ܒܗܘܢ ܡܬܬܙܝܥܝܢ. ܘܐܝܟ ܕܐܝܟ
ܛܘ̈ܪܐ ܘܫܬܐܣ̈ܝ ܬܒܝܠ ܒܚܘܪܗ ܒܪܬܝܬܐ ܢܬܬܙܝܥܘܢ.

18 ἰδοὺ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ,
ἄβυσσος καὶ γῆ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ σαλευθήσονται·
ἅπας ὁ κόσμος γεγονὼς καὶ γινόμενος ἐν θελήματι αὐτοῦ.
19 ἅμα τὰ ὄρη καὶ τὰ θεμέλια τῆς γῆς
ἐν τῷ ἐπιβλέψαι εἰς αὐτὰ τρόμῳ συσσείονται.
20 καὶ ἐπ' αὐτοῖς οὐ διανοηθήσεται καρδία,
καὶ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τίς ἐνθυμηθήσεται;
21 καὶ καταιγίς, ἣν οὐκ ὄψεται ἄνθρωπος,
τὰ δὲ πλείονα τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐν ἀποκρύφοις.
22 ἔργα δικαιοσύνης τίς ἀναγγελεῖ;
ἢ τίς ὑπομενεῖ; μακρὰν γὰρ ἡ διαθήκη
⌜καὶ ἐξέτασις ἁπάντων ἐν τελευτῇ.⌝
23 ἐλαττούμενος καρδίᾳ διανοεῖται ταῦτα,
καὶ ἀνὴρ ἄφρων καὶ πλανώμενος διανοεῖται μωρά.
24 Ἄκουσόν μου, τέκνον, καὶ μάθε ἐπιστήμην
καὶ ἐπὶ τῶν λόγων μου πρόσεχε τῇ καρδίᾳ σου·
25 ἐκφανῶ ἐν σταθμῷ παιδείαν
καὶ ἐν ἀκριβείᾳ ἀπαγγελῶ ἐπιστήμην.
26 Ἐν κτίσει κυρίου τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς,
καὶ ἀπὸ ποιήσεως αὐτῶν διέστειλεν μερίδας αὐτῶν.
27 ἐκόσμησεν εἰς αἰῶνα τὰ ἔργα αὐτῶν
καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν εἰς γενεὰς αὐτῶν·
οὔτε ἐπείνασαν οὔτε ἐκοπίασαν
καὶ οὐκ ἐξέλιπον ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν·

18 Ecce caelum et caeli caelorum abyssus et universa terra et quae in eis sunt in conspectu illius commovebuntur
19 ⌜Montes⌝ simul ⌜et⌝ colles et fundamenta terrae et cum conspexerit illa Deus tremore concutientur 20 et omne cor intellegetur
21 Et vias illius quis intellegit et procella quam nec oculus videbit ⌜hominis⌝
22 Nam plurima opera illius sunt in absconsis opera iustitiae quis enuntiabit aut quis sustinebit
Longe enim est testamentum a quibusdam et interrogatio omnium in consummatione est
23 Qui minoratur corde cogitat inania et vir inprudens et errans cogitat stulta
24 Audi me fili et disce ⌜disciplinam⌝ sensus ⌜et in verbis meis adtende in corde⌝
25 ⌜Edicam in aequitate disciplinam⌝ et scrutabor enarrare sapientiam et in verbis meis adtende in corde tuo
Et dico in aequitate spiritus ⌜virtutes⌝ quas posuit Deus in opera sua ab initio ⌜et in veritate enuntio scientiam eius⌝
26 ⌜In iudicio Dei opera ipsius ab initio⌝ et ab institutione ipsorum distinxit partes illorum et initia ipsorum in gentibus suis
27 Ornavit in aeternum opera illorum nec esurierunt nec laboraverunt et non destiterunt ab operibus suis

A

18 גם עלי לא ישים לב ובדרכי מי יתבונן:
19 אם חטאתי לא תראני עין או אם אכזב בכל סתר מי יודע:
20 מה מעשה צדק מי יגידנו ותקות מה כי אצוק חוק:
21 חסרי לב יבינו אלה וגבר פתה יחשב זאת:
22 שמעו אלי וקחו שכלי ועל דברי שימו לב:
23 אביעה במשקל רוחי ובהצנע אחוה דעי:
24 כברא אל מעשיו מראש על חייהם · · ·

[18]ܗܐ ܫܡܝܐ ܘܫܡܝ ܫܡܝܐ ܘܬܗܘܡܐ ܘܐܪܥܐ. ܒܡܚܬܗ ܕܥܠܝܗܘܢ
ܡܙܥܝܢ. [19]ܥܩܪܐ ܕܛܘܪܐ ܘܫܬܐܣܝ ܕܬܒܝܠ. ܟܕ ܡܬܚܙܐ ܥܠܝܗܘܢ
ܪܬܬܝܢ. [20]ܘܐܦ ܐܢܐ ܠܐ ܐܣܝܡ ܥܠ ܠܒܐ. ܘܐܘܪܚܬܝ ܡܢܘ ܢܒܝܢ.
[21]ܐܢ ܐܣܟܠ ܠܐ ܚܙܝܢܝ ܥܝܢܐ. ܘܐܢ ܐܕܓܠ ܒܟܠ ܐܬܪ ܕܡܛܫܝ
ܡܢܘ ܝܕܥ. [23]ܚܣܝܪܝ ܠܒܐ ܢܬܒܝܢܘܢ ܗܠܝܢ. ܘܓܒܪܐ ܣܟܠܐ ܢܬܪܥܐ
ܗܠܝܢ. [24]ܫܡܥܘܢܝ ܘܩܒܠܘ ܡܠܟܝ. ܘܥܠ ܡܠܝ ܫܘܘ ܠܒܟܘܢ.
[25]ܐܡܪ ܒܡܬܩܠܐ ܪܘܚܝ. ܘܒܨܢܝܥܘܬܐ ܐܚܘܐ ܡܕܥܝ. [26]ܟܕ ܒܪܐ ܐܠܗܐ
ܥܒܕܘܗܝ ܡܢ ܠܡܒܪܝܫ. ܟܕ ܒܪܐ ܐܢܘܢ ܦܠܓ ܡܢܘܬܗܘܢ.
[27]ܘܨܒܬ ܒܥܠܡ ܥܒܕܘܗܝ. ܘܫܘܠܛܢܗܘܢ ܠܟܠ ܕܪ ܕܪܝܢ. ܠܐ
ܟܦܢܝܢ ܘܠܐ ܨܗܝܢ. ܘܠܐ ܡܬܡܛܠܝܢ ܘܠܐ ܠܐܝܢ. ܘܠܐ ܡܫܬܪܝܢ. ܡܢ
ܥܒܕܝܗܘܢ.

28 ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ οὐκ ἐξέθλιψεν,
καὶ ἕως αἰῶνος οὐκ ἀπειθήσουσιν τοῦ ῥήματος αὐτοῦ.
29 καὶ μετὰ ταῦτα κύριος εἰς τὴν γῆν ἐπέβλεψεν
καὶ ἐνέπλησεν αὐτὴν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ·
30 ψυχῇ παντὸς ζῴου ἐκάλυψεν τὸ πρόσωπον αὐτῆς,
καὶ εἰς αὐτὴν ἡ ἀποστροφὴ αὐτῶν.

17 1 Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς ἄνθρωπον
καὶ πάλιν ἀπέστρεψεν αὐτὸν εἰς αὐτήν.
2 ἡμέρας ἀριθμοῦ καὶ καιρὸν ἔδωκεν αὐτοῖς
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν ἐπ᾽ αὐτῆς.
3 καθ᾽ ἑαυτὸν ἐνέδυσεν αὐτοὺς ἰσχὺν
καὶ κατ᾽ εἰκόνα αὐτοῦ ἐποίησεν αὐτούς.
4 ἔθηκεν τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάσης σαρκὸς
καὶ κατακυριεύειν θηρίων καὶ πετεινῶν.
5 ⸀ἔλαβον χρῆσιν τῶν πέντε τοῦ κυρίου ἐνεργημάτων,
ἕκτον δὲ νοῦν αὐτοῖς ἐδωρήσατο μερίζων,
καὶ τὸν ἕβδομον λόγον ἑρμηνέα τῶν ἐνεργημάτων αὐτοῦ.⸃
6 διαβούλιον καὶ γλῶσσαν καὶ ὀφθαλμούς,
ὦτα καὶ καρδίαν ἔδωκεν διανοεῖσθαι αὐτοῖς.
7 ἐπιστήμην συνέσεως ἐνέπλησεν αὐτοὺς
καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ ὑπέδειξεν αὐτοῖς.
8 ἔθηκεν τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν
δεῖξαι αὐτοῖς τὸ μεγαλεῖον τῶν ἔργων αὐτοῦ,
καὶ ἔδωκεν δι᾽ αἰώνων καυχᾶσθαι ἐπὶ τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ.

28 Unusquisque proximum sibi non angustiavit usque in aevum 29 non incredibiles verbo illius
30 Post haec Deus in terram respexit et implevit illam bonis suis
31 Anima omnis vitalis denudavit ante faciem ipsius et ipsa iterum reversio illorum

17 1 Deus creavit de terra hominem et secundum imaginem suam fecit illum
2 Et iterum convertit illum in ipsam ⸀et secundum se vestivit illum virtutem⸃
3 Numerum dierum et tempus dedit illi et dedit illi potestatem eorum quae sunt super terram
4 Posuit timorem illius super omnem carnem et dominatus est bestiarum et volatilium
5 Creavit ex ipso adiutorium similem ipsi consilium et linguam et oculos aures et cor dedit illis excogitandi ⸀et disciplinam intellectus replevit illos⸃
6 Creavit illis scientiam spiritus sensum inplevit cor illorum et mala et bona ostendit illis
7 Posuit oculum ipsorum super corda illorum ⸀ostendere illis magnalia operum suorum⸃
8 Et nomen sanctificationis conlaudent et gloriari in mirabilibus illius et magnalia enarrent operum eius

²⁸ܚܝ ܠܥܠܡ. ܠܐ ܦܣܩ. ܡܛܠ ܕܠܥܠܡ ܠܐ ܡܬܚܒܠ ܡܠܟܘܬܗ.
²⁹ܡܢ ܒܬܪ ܕܫܠܡ ܟܠ ܐܪܒܥ ܝܘܡܝܢ. ܘܒܪܟܗ ܒܟܠ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ³⁰ܘܩܛܠܐ
17 ܕܟܠܐ ܚܝܐ ܡܛܠ ܐܩܪܗ. ܘܡܚܘ ܠܓܘܪܗ ܟܠ ܒܢܝ̈ܢܫܐ. 17 ¹ܐܠܘܐ
ܡܢ ܒܬܪܐ ܕܢܘܗܝ ܠܐܝܢ. ܘܡܢܝܚܝܢ ܢܘܦܫܗܘܢ ܠܓܪܗ. ²ܘܣܝܐ
ܩܘܡܐ ܦܠܓ ܠܗܘܢ ܕܢܗܘܘܢ ܡܣܝܢ. ³ܘܐܚܕ ܐܢܘܢ ܒܟܠ ܡܕܡ.
ܒܣܘܡܝܗ ܐܠܗܐ ܐܢܘܢ ܢܒܝܘܬܐ. ܘܟܦܢ ܐܢܘܢ ܕܣܠܐ. ⁴ܘܐܪܥ
ܕܣܠܩܘܢ ܟܠ ܟܠ ܒܥܡܐ. ܟܠ ܣܘܪܐ ܡܢ ܦܩܘܕܐ. ⁵ܣܒܘܗܐ
ܘܐܪܒܥܐ ܡܢ ܠܒܘܗܝ. ܗܒ ܡܚܒ ܐܠܦ ܐܢܝ. ⁶ܘܒܪܐ ܠܒܗܘܢ
ܦܘܡܐ ܡܠܟܐ ܡܚܝܠ ܘܐܝܬܐ. ܡܟܐ ܠܡܫܡܫܘ ܦܠܓ ܠܗܘܢ.
⁸ܠܡܣܩܘ ܐܢܝ ܒܢܒܝܘܬܐ ܕܒܢ̈ܝܗܘܢ ܕܡܫܡܠܝ ܦܓܪܗܘܢ. ܕܢܗܘܘܢ
ܡܫܬܡܥܝܢ ܒܟܠܗܘܢ ܕܣܠܐ.

10 καὶ ὄνομα ἁγιασμοῦ αἰνέσουσιν,
9 ἵνα διηγῶνται τὰ μεγαλεῖα τῶν ἔργων αὐτοῦ.
11 προέθηκεν αὐτοῖς ἐπιστήμην
καὶ νόμον ζωῆς ἐκληροδότησεν αὐτοῖς
εἰς τὸ νοῆσαι ὅτι θνητοὶ ὄντες ὑπάρχουσι νῦν.
12 διαθήκην αἰῶνος ἔστησεν μετ' αὐτῶν
καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ ὑπέδειξεν αὐτοῖς.
13 μεγαλεῖον δόξης εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν,
καὶ δόξαν φωνῆς αὐτοῦ ἤκουσεν τὸ οὖς αὐτῶν.
14 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Προσέχετε ἀπὸ παντὸς ἀδίκου·
καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς ἑκάστῳ περὶ τοῦ πλησίον.
15 Αἱ ὁδοὶ αὐτῶν ἐναντίον αὐτοῦ διὰ παντός,
οὐ κρυβήσονται ἀπο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.
16 ⌜αἱ ὁδοὶ αὐτῶν ἐκ νεότητος ἐπὶ τὰ πονηρά,
καὶ οὐκ ἴσχυσαν τὰς καρδίας αὐτῶν
ἀντὶ λιθίνων ποιῆσαι σαρκίνας·⌝
17 ἐν γὰρ μερισμῷ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς πάσης
ἑκάστῳ ἔθνει κατέστησεν ἡγούμενον,
καὶ μερὶς κυρίου Ισραηλ ἐστίν,
18 ⌜ὃν πρωτόγονον ὄντα τιθηνεῖ παιδείᾳ
καὶ μερίζων φῶς ἀγαπήσεως οὐκ ἀνίησιν αὐτόν.⌝
19 πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον αὐτοῦ,
καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐνδελεχεῖς ἐπὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν.
20 οὐκ ἐκρύβησαν αἱ ἀδικίαι αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ,
καὶ πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ἔναντι κυρίου.

9 Addidit illis disciplinam et legem vitae hereditavit illos
10 Testamentum aeternum constituit cum illis et iudicia sua ostendit illis
11 Et magnalia honoris eius vidit oculus illorum et honorem vocis audierunt aures illorum
12 Et dixit illis adtendite ab omni iniquo et mandavit illis unicuique de proximo
13 Viae illorum coram ipso sunt semper non sunt absconsae ab oculis ipsius
14 In unamquamque gentem praeposuit rectorem
15 et pars Dei Israhel facta est manifesta
16 Omnia opera illorum velut sol in conspectu Dei et oculi eius ⌜sine intermissione⌝ inspicientes in viis eorum
17 Non sunt absconsa testamenta ⌜per iniquitatem⌝ eorum et omnes iniquitates eorum in conspectu Dei
18 Elemosyna viri quasi signaculum cum ipso et gratiam hominis quasi pupillam conservabit
19 Et postea resurget et retribuet illis retributionem unicuique in caput illorum et *convertet* ⌜in interiores partes terrae⌝
20 Paenitentibus autem dedit viam iustitiae et conrogavit deficientes sustinere et destinavit illis sortem veritatis

[10] ܘܫܠܡܐ ܕܦܘܪܫܢ ܢܗܘܐ ܥܡܟܘܢ.
[11] ܗܢܘܢ ܡܢܗܘܢ ܗܢܐ. ܘܗܢܘܢܐ ܕܫܡܝܐ ܐܠܗ ܐܝܬ· [12] ܗܢܐ
ܕܥܠܡܐ ܐܝܬ ܗܢܘܢ. ܘܕܝܠܗܘܢ ܐܘܪܚ ܐܝܬ. [13] ܘܠܥܠܡܝܢܐ
ܕܐܡܪܘ ܡܢܗ ܒܟܢܫܘܢ. ܘܐܡܪ ܡܫܠܚܐ ܗܢܘܢ ܠܐܕܝܢܘܢ· [14] ܘܐܝܬ
ܠܗܘܢ. ܐܪܕܘܢ ܘܠܐ ܠܗܒܢܘܢ. ܘܨܦܐ ܐܝܬ ܠܟܢ ܟܠܐ ܡܕܪܘ.
[15] ܐܘܪܫܠܡܘܢ ܡܢܗܘܢ ܠܟܠ. ܘܠܐ ܟܬܒ ܡܢ ܠܥܠܡܐ ܐܝܬܘܢ.
[17] ܟܠ ܟܠܗܘܢ ܟܬܒܐ ܐܝܬ ܫܠܝܚܐ. ܘܡܢܗ ܕܡܪܝܐ ܐܡܝܢܐ.
[19] ܟܠܗܘܢ ܟܬܒܢܘܢ ܐܝܟ ܫܡܥܐ ܕܢܝܫܢ ܡܢܗܘܢ. ܘܟܬܒ ܠܗ
ܒܠܗܘܢ ܠܐܟܠܗܘܢ. [20] ܠܐ ܟܬܒ ܣܟܠܗܘܢ ܡܢ ܡܢܗܘܢ. ܘܫܪܪܐ
ܕܠܗܘܢ ܟܝܢܐ ܢܦܫ ܠܥܠܡܘ.

21 ⸢κύριος δὲ χρηστὸς ὢν καὶ εἰδὼς τὸ πλάσμα αὐτοῦ,
οὔτε ἀνῆκεν αὐτοὺς οὔτε ἐγκατέλιπε φειδόμενος αὐτῶν.⸣
22 ἐλεημοσύνη ἀνδρὸς ὡς σφραγὶς μετ' αὐτοῦ,
καὶ χάριν ἀνθρώπου ὡς κόρην συντηρήσει
⸢μερίζων υἱοῖς αὐτοῦ καὶ θυγατράσι μετάνοιαν.⸣
23 μετὰ ταῦτα ἐξαναστήσεται καὶ ἀνταποδώσει αὐτοῖς
καὶ τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν ἀποδώσει·
24 πλὴν μετανοοῦσιν ἔδωκεν ἐπάνοδον
καὶ παρεκάλεσεν ἐκλείποντας ὑπομονήν.
25 Ἐπίστρεφε ἐπὶ κύριον καὶ ἀπόλειπε ἁμαρτίας,
δεήθητι κατὰ πρόσωπον καὶ σμίκρυνον πρόσκομμα·
26 ἐπάναγε ἐπὶ ὕψιστον καὶ ἀπόστρεφε ἀπὸ ἀδικίας·
αὐτὸς γὰρ ὁδηγήσει ἐκ σκότους εἰς φωτισμὸν ὑγείας,
καὶ σφόδρα μίσησον βδέλυγμα.
27 ὑψίστῳ τίς αἰνέσει ἐν ᾅδου
ἀντὶ ζώντων καὶ διδόντων ἀνθομολόγησιν;
28 ἀπὸ νεκροῦ ὡς μηδὲ ὄντος ἀπόλλυται ἐξομολόγησις·
ζῶν καὶ ὑγιὴς αἰνέσει τὸν κύριον.
29 ὡς μεγάλη ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ κυρίου
καὶ ἐξιλασμὸς τοῖς ἐπιστρέφουσιν ἐπ' αὐτόν.
30 οὐ γὰρ δύναται πάντα εἶναι ἐν ἀνθρώποις,
ὅτι οὐκ ἀθάνατος υἱὸς ἀνθρώπου.
31 τί φωτεινότερον ἡλίου; καὶ τοῦτο ἐκλείπει·
καὶ πονηρὸν ἐνθυμηθήσεται σὰρξ καὶ αἷμα.
32 δύναμιν ὕψους οὐρανοῦ αὐτὸς ἐπισκέπτεται,
καὶ ἄνθρωποι πάντες γῆ καὶ σποδός.

21 Convertere ad Deum et relinque peccata tua 22 precare ante faciem et minue offendiculum
23 Refer te ad Dominum ⸢et avertere ab iniustitia⸣ et nimis odito execrationem
24 Et cognosce iustitias ⸢et iudicia⸣ Dei et sta in sorte *propositionis* ⸢et orationis⸣ altissimi ⸢Dei⸣
25 In partes vade saeculi sancti cum vivis et dantibus confessionem 26 non demoreris in errore impiorum
A mortuo quasi nihil perit 27 *confiteberis* ⸢vivens⸣ vivus et sanus confiteberis ⸢et laudabis⸣ Deum et gloriaberis in miserationibus illius
28 ⸢Quam magna misericordia Dei⸣ et propitiatio illius convertentibus ad se
29 Nec enim omnia possunt esse in hominibus quoniam non est inmortalis filius hominis et in vanitate malitiae placuerunt
30 Quid lucidius sole et hic deficiet aut quid nequius excogitabit caro et sanguis et hoc arguitur
31 Virtutem altitudinis caeli ipse conspicit et omnes homines terra et cinis

18 1 Ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἔκτισεν τὰ πάντα κοινῇ·
2 κύριος μόνος δικαιωθήσεται,
⸂καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ.
3 ὁ οἰακίζων τὸν κόσμον ἐν σπιθαμῇ χειρὸς αὐτοῦ,
καὶ πάντα ὑπακούει τῷ θελήματι αὐτοῦ·
αὐτὸς γὰρ βασιλεὺς πάντων ἐν κράτει αὐτοῦ,
διαστέλλων ἐν αὐτοῖς ἅγια ἀπὸ βεβήλων.⸃
4 οὐθενὶ ἐξεποίησεν ἐξαγγεῖλαι τὰ ἔργα αὐτοῦ·
καὶ τίς ἐξιχνιάσει τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ;
5 κράτος μεγαλωσύνης αὐτοῦ τίς ἐξαριθμήσεται;
καὶ τίς προσθήσει ἐκδιηγήσασθαι τὰ ἐλέη αὐτοῦ;
6 οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι οὐδὲ προσθεῖναι,
καὶ οὐκ ἔστιν ἐξιχνιάσαι τὰ θαυμάσια τοῦ κυρίου·
7 ὅταν συντελέσῃ ἄνθρωπος, τότε ἄρχεται·
καὶ ὅταν παύσηται, τότε ἀπορηθήσεται.
8 Τί ἄνθρωπος, καὶ τί ἡ χρῆσις αὐτοῦ;
τί τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ, καὶ τί τὸ κακὸν αὐτοῦ;
9 ἀριθμὸς ἡμερῶν ἀνθρώπου πολλὰ ἔτη ἑκατόν·
ἀλόγιστος δὲ ἑκάστου πᾶσιν ἡ κοίμησις.
10 ὡς σταγὼν ὕδατος ἀπὸ θαλάσσης καὶ ψῆφος ἄμμου,
οὕτως ὀλίγα ἔτη ἐν ἡμέρᾳ αἰῶνος,
11 διὰ τοῦτο ἐμακροθύμησεν κύριος ἐπ' αὐτοῖς
καὶ ἐξέχεεν ἐπ' αὐτοὺς τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
12 εἶδεν καὶ ἐπέγνω τὴν καταστροφὴν αὐτῶν ὅτι πονηρά·
διὰ τοῦτο ἐπλήθυνεν τὸν ἐξιλασμὸν αὐτοῦ.

18 1 Qui vivit in aeternum creavit omnia simul Deus solus iustificabitur et manet invictus rex in aeternum
2 Quis sufficit enarrare opera illius 3 quis enim investigabit magnalia eius
4 Virtutem autem magnitudinis eius quis enuntiabit et quis adiciet enarrare misericordiam eius
5 Non est minuere neque adicere nec est invenire magnalia Dei
6 Cum consummaverit homo tunc incipit et cum quieverit *operabitur*
7 Quid homo et quae gratia illius et quid bonum aut quid nequam illius
8 Numerus dierum hominum multum centum anni quasi guttae aquae a mare et sicut calculus harenae sic exigui anni in die aevi
9 Propter hoc patiens est Deus in illis et effudit super eos misericordiam suam
10 Vidit praesumptionem cordis illorum quoniam mala est et cognovit ⸂subversionem illorum quoniam nequa est⸃
11 Ideo adimplevit propitiationem suam in illis ⸂et ostendit illis viam aequitatis⸃
12 *Miseratio* hominis circa proximum suum misericordia autem Dei super omnem carnem

13 ἔλεος ἀνθρώπου ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ,
ἔλεος δὲ κυρίου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα·
ἐλέγχων καὶ παιδεύων καὶ διδάσκων
καὶ ἐπιστρέφων ὡς ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ.
14 τοὺς ἐκδεχομένους παιδείαν ἐλεᾷ
καὶ τοὺς κατασπεύδοντας ἐπὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ.
15 Τέκνον, ἐν ἀγαθοῖς μὴ δῷς μῶμον
καὶ ἐν πάσῃ δόσει λύπην λόγων.
16 οὐχὶ καύσωνα ἀναπαύσει δρόσος;
οὕτως κρείσσων λόγος ἢ δόσις.
17 οὐκ ἰδοὺ λόγος ὑπὲρ δόμα ἀγαθόν;
καὶ ἀμφότερα παρὰ ἀνδρὶ κεχαριτωμένῳ.
18 μωρὸς ἀχαρίστως ὀνειδιεῖ,
καὶ δόσις βασκάνου ἐκτήκει ὀφθαλμούς.
19 Πρὶν ἢ λαλῆσαι μάνθανε
καὶ πρὸ ἀρρωστίας θεραπεύου.
20 πρὸ κρίσεως ἐξέταζε σεαυτόν,
καὶ ἐν ὥρᾳ ἐπισκοπῆς εὑρήσεις ἐξιλασμόν.
21 πρὶν ἀρρωστῆσαί σε ταπεινώθητι
καὶ ἐν καιρῷ ἁμαρτημάτων δεῖξον ἐπιστροφήν.
22 μὴ ἐμποδισθῇς τοῦ ἀποδοῦναι εὐχὴν εὐκαίρως
καὶ μὴ μείνῃς ἕως θανάτου δικαιωθῆναι.
23 πρὶν εὔξασθαι ἑτοίμασον σεαυτὸν
καὶ μὴ γίνου ὡς ἄνθρωπος πειράζων τὸν κύριον.
24 μνήσθητι θυμοῦ ἐν ἡμέραις τελευτῆς
καὶ καιρὸν ἐκδικήσεως ἐν ἀποστροφῇ προσώπου.

13 Qui misericordiam habet et docet erudit quasi pastor gregem suum
14 Misereatur excipiens doctrinam miserationis et qui festinant in iudiciis eius
15 Fili in bonis non des querellam ⌜et⌝ omni ⌜dato⌝ non des tristitiam verbi mali
16 Nonne ardorem refrigerabit ros sic et verbum melius quam datus
17 Nonne ecce verbum super datum bonum et utraque cum homine iustificato
18 Stultus achariter inproperabit et datus indisciplinati tabescere facit oculos
19 Ante iudicium para iustitiam tibi et antequam loquaris disce
20 ⟨...⟩ Ante languorem adhibe medicinam ⌜et ante iudicium interroga teipsum⌝ et in conspectu Dei invenies propitiationem
21 Ante languorem humilia te et in tempore infirmitatum ostende conversationem tuam
22 Non inpediaris operari semper ⌜et non veteris usque ad mortem iustificari⌝ quoniam merces Dei manet in aeternum
23 Ante orationem praepara animam tuam et noli esse quasi homo qui temptat Deum
24 Memento irae in die consummationis et tempus retributionis in conversatione facies

18, 16 *B. T. Baba Batra*, 9 *b*: כל הנותן פרוטה לעני מתברך בששה ברכות והמפייסו בדברים מתברך בי״א ברכות.

23 *M. Tanḥuma w j š l ḥ* § 8: אמר בן סירא בטרם תדור הכן נדרך בל תהיה כמתעה

[13] ܪܚܡܐ ܕܒܪܢܫܐ ܥܠ ܩܪܝܒܗ ܒܒܣܪܗ. ܘܪܚܡܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ
ܚܒܪ̈ܘܗܝ. ܡܟܣܢ ܘܡܪܕܐ ܘܡܠܦ ܠܗܘܢ܆ ܘܡܗܦܟ ܠܗܘܢ ܐܝܟ
ܪܥܝܐ ܛܒܐ ܕܪܥܐ ܠܥܢܗ. [14] ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܩܒܠܝܢ ܠܡܪܕܘܬܗ.
ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܫܬܡܠܝܢ ܠܕܝܢܘܗܝ܀ [15] ܒܪܝ ܒܟܠ ܕܛܒܬܐ ܠܡܘܡܐ ܠܐ ܬܬܠ.
ܘܒܟܠ ܕܝܗܒ ܠܐ ܬܥܝܩ ܠܒܗ. [16] ܐܝܟ ܡܛܪܐ ܛܠܐ ܕܡܢܝܚܐ ܚܘܡܐ.
ܗܟܢܐ ܛܒܐ ܡܠܬܐ ܡܢ ܡܘܗܒܬܐ. [17] ܗܐ ܡܠܬܐ ܛܒܐ ܛܒܬܐ ܕܝܢ
ܡܘܗܒܬܐ ܛܒܐ ܗܝ. ܘܬܪܬܝܗܝܢ ܥܠ ܐܢܫܐ ܟܐܢܐ. [18] ܣܟܠܐ
ܡܚܣܕ ܘܠܐ ܚܒܪ ܛܝܒܘܬܐ. ܘܡܘܗܒܬܐ ܕܚܣܝܪܐ ܡܚܫܠܐ ܥܝܢܐ.
[19] ܥܕ ܠܐ ܬܬܟܠܡ ܚܟܡ ܠܟ ܒܝܘܡܐ. ܘܥܕ ܠܐ ܬܬܟܪܗ ܚܒܫ ܠܟ ܐܣܝܐ.
[20] ܘܥܕ ܠܐ ܬܬܕܝܢ ܒܨܝ ܢܦܫܟ. ܘܒܥܕܢܐ ܕܣܥܘܪܘܬܐ ܬܫܟܚ ܪܚܡܐ. [21] ܥܕ
ܠܐ ܬܬܡܚܠ ܨܠܝ ܘܡܟܟ. ܘܥܕ ܠܐ ܬܚܛܐ ܗܘܝ ܬܝܒܐ. [22] ܠܐ ܬܬܟܠܐ ܠܡܫܠܡܘ
ܢܕܪ̈ܝܟ. ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܩܐܡ ܥܕܡܐ ܕܬܡܘܬ ܬܙܕܕܩ. ܠܐ ܬܬܠܐ ܕܬܗܘܐ
ܠܡܫܠܡܘ ܡܢ ܢܕܪ̈ܝܟ. ܐܝܟ ܕܡܛܐ ܠܐ ܬܬܡܣܝܢ. [23] ܥܕ ܠܐ ܬܬܢܕܪ ܛܝܒ
ܢܕܪܟ. ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܡܢܣܐ ܠܡܪܝܐ. ܠܐ ܬܬܦܬܟ ܠܡܣܒܬ
ܢܕܪܐ. ܡܛܠ ܕܒܚܘܒܬܐ ܠܐ ܬܗܘܐ. [24] ܐܬܕܟܪ ܕܪܘܓܙܐ ܒܚܪܬܐ ܗܘ
ܕܒܝܘܡܐ ܕܡܘܬܐ. ܘܒܥܕܢܐ ܕܦܘܪܥܢܐ ܠܐ ܬܗܦܘܟ ܐܦܝ̈ܟ.

25 μνήσθητι καιρὸν λιμοῦ ἐν καιρῷ πλησμονῆς,
πτωχείαν καὶ ἔνδειαν ἐν ἡμέραις πλούτου.
26 ἀπὸ πρωίθεν ἕως ἑσπέρας μεταβάλλει καιρός,
καὶ πάντα ἐστὶν ταχινὰ ἔναντι κυρίου.
27 Ἄνθρωπος σοφὸς ἐν παντὶ εὐλαβηθήσεται
καὶ ἐν ἡμέραις ἁμαρτιῶν προσέξει ἀπὸ πλημμελείας.
28 πᾶς συνετὸς ἔγνω σοφίαν
καὶ τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει ἐξομολόγησιν.
29 συνετοὶ ἐν λόγοις καὶ αὐτοὶ ἐσοφίσαντο
καὶ ἀνώμβρησαν παροιμίας ἀκριβεῖς.
⌐κρείσσων παρρησία ἐν δεσπότῃ μόνῳ
ἤπερ νεκρᾷ καρδίᾳ νεκρῷ ἀντέχεσθαι.¬

ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ ΨΥΧΗΣ

30 Ὀπίσω τῶν ἐπιθυμιῶν σου μὴ πορεύου
καὶ ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κωλύου·
31 ἐὰν χορηγήσῃς τῇ ψυχῇ σου εὐδοκίαν ἐπιθυμίας,
ποιήσει σε ἐπίχαρμα τῶν ἐχθρῶν σου.
32 μὴ εὐφραίνου ἐπὶ πολλῇ τρυφῇ,
μὴ προσδεηθῇς συμβολῇ αὐτῆς.
33 μὴ γίνου πτωχὸς συμβολοκοπῶν ἐκ δανεισμοῦ,
καὶ οὐδέν σοί ἐστιν ἐν μαρσιππίῳ·
ἔσῃ γὰρ ἐπίβουλος τῆς ἰδίας ζωῆς.

19 1 ἐργάτης μέθυσος οὐ πλουτισθήσεται,
καὶ ὁ ἐξουθενῶν τὰ ὀλίγα κατὰ μικρὸν πεσεῖται.

25 Memento paupertatis in tempore abundantiae et necessitatem paupertatis in die divitiarum
26 A mane usque ad vesperam mutatur tempus et haec omnia citata in oculis Dei
27 Homo sapiens in omnibus metuet et in diebus delictorum adtendet ab inertia
28 Omnis astutus agnovit sapientiam et invenienti eam dabit confessionem
29 Sensati in verbis et ipsi sapienter egerunt et intellexerunt veritatem et iustitiam ⌐et *inploraverunt* proverbia et iudicia¬

De continentia animae.

30 Post concupiscentias tuas non eas et a voluntate tua avertere
31 Si praestes animae tuae concupiscentiam eius faciet te in gaudium inimicis
32 Ne oblecteris in turbis *nec in modicis* ad duas est enim commissio illorum
33 Ne fueris mediocris in contentione ex foenore et non est tibi nihil in sacculo eris enim invidus tuae vitae

19 1 Operarius ebriacus non locupletabitur et qui spernit modica paulatim decidet

C

18 30 . . . . ·שונא:
31 אל תשמח אל שמץ תענוג אשר פי שנים רישו:
32 אל תהי זולל וסובא ומאומ[ה] אין בכיס:

19 1 פועל זאת [לא י]עשיר ובוזה מעוטים [ית]ערער:

25 ܕܘܟܪ
ܕܝܢ ܠܟܦܢܐ ܒܣܘܒܥܐ ܥܬܕ. ܡܣܟܢܘܬܐ ܘܥܘܬܪܐ ܒܝܘܡ
ܥܘܬܪܐ. 26 ܡܢ ܨܦܪܐ ܠܪܡܫܐ ܡܫܬܚܠܦ ܙܒܢܐ. ܘܟܠܗܝܢ ܡܫܬܢ̈ܝܢ ܩܕܡ
ܩܕܡ ܐܠܗܐ. 27 ܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܒܟܠܗܝܢ ܒܟܠܗܘܢ ܢܙܕܗܪ. ܘܒܝܘܡܬܐ
ܕܚܛܗܐ ܠܐ ܢܬܚܛܐ ܡܢ ܚܛܗܐ. 28 ܟܠ ܕܚܟܝܡ ܢܠܦܘܗ ܚܟܡܬܐ.
ܘܠܡܫܟܚܝܢ ܠܚܟܡܬܐ ܬܘܕܝܬܐ. 29 ܚܟܝܡܐ ܘܡܠܦܢܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܢܚܟܡܘܢ·
ܘܢܒܥܘܢ ܚܒܝܒܐ ܠܐܢܫܐ ܟܠܐ ܕܩܫܛܐ. ◦ ܡܠܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܡܠܦܢܐ ܕܚܟܝܡܐ ⁘
30 ܒܬܪ ܪܓܬ ܢܦܫܟ ܠܐ ܬܐܙܠ. ܘܡܢ ܪܓܝܓܬܗ ܟܠܝ. 31 ܐܢ ܬܬܠ
ܠܢܦܫܟ ܪܓܬܐ ܕܢܦܫܟ. ܐܝܟ ܗܘ ܗܘܐ ܕܚܕܝܢ ܪܓܬܐ ܕܣܢܐܘܗܝ. 32 ܠܐ ܬܚܕܐ
ܒܡܘܬܪܐ ܕܦܢܝܩܐ. ܕܠܐ ܡܢ ܬܪܝܢ ܬܗܘܐ ܡܣܟܢܐ· 33 ܠܐ ܬܗܘܐ
ܡܣܟܢܐ ܘܙܠܝܠܐ ܘܡܫܬܦܠ. ܟܕ ܡܕܡ ܒܟܝܣܟ ܠܝܬ.
19 1 ܦܥܠܐ ܪܘܝܐ ܠܐ ܢܥܬܪ. ܘܕܒܣܪ ܒܙܥܘܪܝܬܐ ܢܬܡܣܟܢ.

10

2 οἶνος καὶ γυναῖκες ἀποστήσουσιν συνετούς,
καὶ κολλώμενος πόρναις τολμηρότερος ἔσται·
3 σήπη καὶ σκώληκες κληρονομήσουσιν αὐτόν,
καὶ ψυχὴ τολμηρὰ ἐξαρθήσεται.
4 Ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων κοῦφος καρδίᾳ,
καὶ ὁ ἁμαρτάνων εἰς ψυχὴν αὐτοῦ πλημμελήσει.
5 ὁ εὐφραινόμενος κακίᾳ καταγνωσθήσεται,
ὁ δὲ ἀντοφθαλμῶν ἡδοναῖς στεφανοῖ τὴν ζωὴν αὐτοῦ.
6 ὁ ἐγκρατευόμενος γλώσσῃ ἀμάχως βιώσεται,
καὶ μισῶν λαλιὰν ἐλαττονοῦται καρδίᾳ.
7 μηδέποτε δευτερώσῃς λόγον,
καὶ οὐθέν σοι οὐ μὴ ἐλαττονωθῇ.
8 ἐν φίλῳ καὶ ἐχθρῷ μὴ διηγοῦ,
καὶ εἰ μή ἐστίν σοι ἁμαρτία, μὴ ἀποκάλυπτε·
9 ἀκήκοεν γάρ σου καὶ ἐφυλάξατό σε,
καὶ ἐν καιρῷ μισήσει σε.
10 ἀκήκοας λόγον, συναποθανέτω σοι·
θάρσει, οὐ μή σε ῥήξει.
11 ἀπὸ προσώπου λόγου ὠδινήσει μωρὸς
ὡς ἀπὸ προσώπου βρέφους ἡ τίκτουσα.
12 βέλος πεπηγὸς ἐν μηρῷ σαρκός,
οὕτως λόγος ἐν κοιλίᾳ μωροῦ.
13 Ἔλεγξον φίλον, μήποτε οὐκ ἐποίησεν,
καὶ εἴ τι ἐποίησεν, μήποτε προσθῇ.

2 Vinum et mulieres ⸢apostatare faciunt sapientes⸣ et arguent sensatos
3 Et qui se iungit fornicariis erit nequa putredo et vermes hereditabunt illum
Et extolletur in exemplum maius ⸢et tolletur de numero anima eius⸣
4 Qui credit cito ⸢levis⸣ corde minorabitur ⸢et qui delinquet in animam suam insuper *habebitur*⸣
5 ⸢Qui gaudet iniquitati denotabitur⸣ et qui odit correptionem conminuetur vita ⸢et qui odit loquacitatem extinguit malitiam⸣
6 Qui peccat in animam suam paenitebitur et qui iucundatur malitia denotabitur
7 Ne iteres verbum ⸢nequam⸣ et durum et non minoraberis
8 Amico et inimico noli enarrare sensum tuum et si est tibi delictum noli denudare
9 Audiet enim te ⸢et custodiet te⸣ et quasi defendens peccatum odiet te et sic aderit tibi semper
10 Audisti verbum adversus proximum conmoriatur in te fidens quoniam non te disrumpet
11 A facie verbi parturit fatuus tamquam gemitus partus infantis
12 Sagitta infixa femori carnis sic verbum in corde stulti
13 Corripe amicum ne forte non intellexerit ⸢et dicat non feci⸣ aut si fecerit ne iterum addat facere

2 יין ונשים [יפח]יזו לב ונפש עזה [ת]שחית בעליה: C

ܚܡܪܐ ·

ܘܐܢܬܬܐ ܡܛܥܝܢ ܠܠܒܐ. ܘܡܫܬܪܝܢ ܠܐܝܕܐ ܕܐܚܝܕ. ܢܦܫܐ ܚܨܝܦܬܐ
ܬܘܒܕ ܡܪܗ. [1]ܘܕܡܫܬܥܒܕ ܠܪܓܬܗ ܣܢܐ ܢܦܫܗ ܗܘ. ܘܕܡܢܣܒ ܢܣܒ
ܡܢܗ ܢܬܚܝܒ. [5]ܘܕܚܕܐ ܥܠ ܒܝܫܬܐ ܢܗܘܐ ܠܒܙܚܐ. [6]ܘܕܣܢܐ ܡܠܬܐ ܣܢܐ
ܢܦܫܗ ܗܘ. [7]ܠܥܠܡ ܠܐ ܬܬܢܐ ܡܠܬܐ. ܘܐܝܟ ܠܐ ܢܣܦܩܘܢ. [8]ܒܪܚܡܐ
ܘܒܣܢܐܐ ܠܐ ܬܓܠܐ. ܘܐܢ ܐܝܬ ܠܟ ܚܛܗܐ ܒܗ ܒܠܒܟ. ܠܥܠܡ
·ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܠܐ ܬܬܓܠܐ. [9]ܕܠܐ ܗܘ ܕܫܡܥ ܢܚܝܒܟ. ܘܐܝܟ ܡܣܪܚܐ
ܢܚܒܟ. [10]ܫܡܥܬ ܡܠܬܐ ܬܡܘܬ ܒܠܒܟ. ܠܐ ܗܘܬ ܬܪܥܐ ܕܢܦܠܓܟ
ܘܬܦܘܩ. [11]ܡܢ ܩܕܡ ܡܠܬܐ ܡܬܚܒܠ ܣܟܠܐ. ܐܝܟ ܕܡܬܚܒܠܐ ܝܠܕܬܐ ܡܢ
ܩܕܡ ܝܠܘܕܗ. [12]ܐܝܟ ܓܐܪܐ ܕܩܒܝܥ ܒܥܪܘܬܗ ܕܟܠܒܐ. ܗܟܢܐ ܡܠܬܐ
ܒܟܪܣܗ ܕܣܟܠܐ ܀ [13]ܐܟܣܘ ܪܚܡܟ ܕܠܐ ܥܒܕ ܕܒܝܫ. ܘܐܢ ·ܥܒܕ
ܕܠܐ ܢܘܣܦ ܀

14 ἔλεγξον τὸν πλησίον, μήποτε οὐκ εἶπεν,
καὶ εἰ εἴρηκεν, ἵνα μὴ δευτερώσῃ.
15 ἔλεγξον φίλον, πολλάκις γὰρ γίνεται διαβολή,
καὶ μὴ παντὶ λόγῳ πίστευε.
16 ἔστιν ὀλισθάνων καὶ οὐκ ἀπὸ ψυχῆς,
καὶ τίς οὐχ ἥμαρτεν ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ;
17 ἔλεγξον τὸν πλησίον πρὶν ἢ ἀπειλῆσαι
καὶ δὸς τόπον νόμῳ ὑψίστου.
18 ⸢φόβος κυρίου ἀρχὴ προσλήψεως,
σοφία δὲ παρ᾽ αὐτοῦ ἀγάπησιν περιποιεῖ.
19 γνῶσις ἐντολῶν κυρίου παιδεία ζωῆς,
οἱ δὲ ποιοῦντες τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ἀθανασίας δένδρον καρπιοῦνται.⸣
20 Πᾶσα σοφία φόβος κυρίου,
⸢καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ ποίησις νόμου,
καὶ γνῶσις τῆς παντοκρατορίας αὐτοῦ.
21 οἰκέτης λέγων τῷ δεσπότῃ Ὡς ἀρέσκει οὐ ποιήσω,
ἐὰν μετὰ ταῦτα ποιήσῃ, παροργίζει τὸν τρέφοντα αὐτόν.⸣
22 οὐκ ἔστιν σοφία πονηρίας ἐπιστήμη,
καὶ οὐκ ἔστιν βουλὴ ἁμαρτωλῶν φρόνησις.
23 ἔστιν πανουργία καὶ αὕτη βδέλυγμα,
καὶ ἔστιν ἄφρων ἐλαττούμενος σοφίᾳ·
24 κρείσσων ἡττώμενος ἐν συνέσει ἔμφοβος
ἢ περισσεύων ἐν φρονήσει καὶ παραβαίνων νόμον.
25 ἔστιν πανουργία ἀκριβὴς καὶ αὕτη ἄδικος,
καὶ ἔστιν διαστρέφων χάριν τοῦ ἐκφᾶναι κρίμα,
καὶ ἔστι δικαιῶν κρίσει σοφός.

14 Corripe proximum ne forte non dixerit et si dixerit ne forte iteret
15 Corripe amicum saepe enim fit commissio 16 et non omni verbo credas
Est qui labitur lingua sed non ex animo 17 quis est enim qui non deliquerit lingua sua
Corripe proximum antequam commineris 18 et da locum timori Altissimi
Quia omnis sapientia timor Dei et in illa timere Deum ⸢et in omni sapientia dispositio legis⸣
19 Et non est sapientia nequitiae disciplina et non est cogitatus peccatorum prudentia
20 Est nequitia et ipsa execratio et est insipiens qui minuitur sapientia
21 Melior est homo qui deficit sapientia ⸢et deficiens sensu⸣ in timore quam qui abundat sensu et transgreditur legem Altissimi
22 Est sollertia certa et ipsa iniqua 23 et est qui emittit verbum certum enarrans veritatem
Est qui nequiter humiliat se et interiora eius plena sunt dolo
24 Et est iustus qui se nimium submittit a multa humilitate ⸢et est iustus qui inclinat faciem⸣ et fingit non videre quod ignoratum est
25 Et si ab inbecillitate virium vetetur peccare si invenerit tempus malefaciendi ⸢malefaciet⸣

¹⁴ܐܝܟܘ ܡܢܝܚܝܢ ܕܠܐ ܒܐܝܫ. ܘܠܝ ܐܢܐ ܕܠܐ ܢܝܚܐ. ¹⁵ܐܝܟܘ
ܢܫܝ̈ܢ ܡܠܬܐ ܕܥܡܐ ܪ̈ܫܝܢ ܗܘܘ ܡܚܠܠ ܡܢܝܐ ܡܣܟܢܐ. ܘܠܐ ܟܠܗ
ܡܠܐ ܢܘܡܣ ܠܟܝ. ¹⁶ܐܝܬ ܠܗ ܚܙܐ ܘܠܐ ܡܢ ܟܠܗ. ܘܐܝܬ ܕܡܫܬܐܠܐ
ܘܠܐ ܟܠܡܗܘ. ¹⁷ܐܝܟܘ ܟܠܒܐ ܕܒܟܪܝܗܬܐ ܢܒܚ. ܘܠܐ ܟܠܗ ܡܠܐ
ܠܘܬܢܘܗܝ. ²⁰ܩܠܐ ܕܒܟܘܬܐ ܘܠܐ ܡܬܡܫܚܐ ܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܕܚܠܬܗ
ܕܐܠܗܐ ܗܝ ܗܝ ܡܫܡܫܬܐ. ²²ܠܐ ܡܫܬܐ ܕܟܐܒ. ܘܠܐ ܠܐܟܣܬܐ ܕܚܛܝܬ
ܕܡܫܬܠܛܢܐ. ²³ܐܝܬ ܟܢܫܘܬܐ ܕܟܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܝܬ ܡܫܒܚܐ ܕܚܫܟܢ
ܣܓܝܐܐ. ²⁴ܐܝܬ ܫܡܥ ܡܢܝܐ ܕܡܬܗܪܐ ܡܢ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܝܬ ܠܡܢ ܡܢܝܐ
ܕܣܟܠܐ. ²⁵ܐܝܬ ܕܒܢܝܢ ܩܪܐ ܠܟܪܣܗ. ܘܡܣܬܟܠ ܠܟܠܐ ܕܝܠܐ.

26 ἔστιν πονηρευόμενος συγκεκυφὼς μελανίᾳ,
καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ πλήρης δόλου·
27 συγκύφων πρόσωπον καὶ ἐθελοκωφῶν,
ὅπου οὐκ ἐπεγνώσθη, προφθάσει σε·
28 καὶ ἐὰν ὑπὸ ἐλαττώματος ἰσχύος κωλυθῇ ἁμαρτεῖν,
ἐὰν εὕρῃ καιρὸν κακοποιήσει.
29 ἀπὸ ὁράσεως ἐπιγνωσθήσεται ἀνήρ,
καὶ ἀπὸ ἀπαντήσεως προσώπου ἐπιγνωσθήσεται νοήμων·
30 στολισμὸς ἀνδρὸς καὶ γέλως ὀδόντων
καὶ βῆμα ἀνθρώπου ἀναγγελεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ.

20 1 Ἔστιν ἔλεγχος ὃς οὐκ ἔστιν ὡραῖος,
καὶ ἔστιν σιωπῶν καὶ αὐτὸς φρόνιμος.
2 ὡς καλὸν ἐλέγξαι ἢ θυμοῦσθαι,
3 καὶ ὁ ἀνθομολογούμενος ἀπὸ ἐλαττώσεως κωλυθήσεται.
4 ἐπιθυμία εὐνούχου ἀποπαρθενῶσαι νεάνιδα,
οὕτως ὁ ποιῶν ἐν βίᾳ κρίματα.
5 ἔστιν σιωπῶν εὑρισκόμενος σοφός,
καὶ ἔστιν μισητὸς ἀπὸ πολλῆς λαλιᾶς.
6 ἔστιν σιωπῶν, οὐ γὰρ ἔχει ἀπόκρισιν,
καὶ ἔστιν σιωπῶν εἰδὼς καιρόν.
7 ἄνθρωπος σοφὸς σιγήσει ἕως καιροῦ,
ὁ δὲ λαπιστὴς καὶ ἄφρων ὑπερβήσεται καιρόν.
8 ὁ πλεονάζων λόγῳ βδελυχθήσεται,
καὶ ὁ ἐνεξουσιαζόμενος μισηθήσεται.
⸢ὡς καλὸν ἐλεγχθέντα φανερῶσαι μετάνοιαν·
οὕτως γὰρ φεύξῃ ἑκούσιον ἁμάρτημα.⸣

26 Ex visu cognoscitur vir et ab occursu faciei cognoscitur sensatus
27 Amictus corporis et risus dentium et ingressus hominis *enuntiant* de illo
28 Est correptio mendax in ira contumeliosi ⸢et est indicium quod non probatur esse bonum⸣ et est tacens et ipse est prudens

20 1 Quam bonum est arguere quam irasci et confitentem *in oratione* non prohibere
2 Concupiscentia spadonis devirginavit iuvenem 3 sic qui facit ⸢per vim⸣ iudicium inique
4 Quam bonum est correptum manifestare paenitentiam sic enim effugies voluntarium peccatum
5 Est tacens qui invenitur sapiens et est odibilis qui procax est ad loquendum
6 Est ⸢autem⸣ tacens non habens sensum loquellae et est tacens ⸢sciens tempus⸣ apti temporis
7 Homo sapiens tacebit usque ad tempus lascivus autem et inprudens non servabunt tempus
8 Qui multis utitur verbis laedit animam suam et qui potestatem sibi adsumit iniuste odietur

C

4 20	יש [מחרי]ש ונחשב [חכם ו]יש נמאס בריב ש[יח]:
5	יש מחריש מאין מענה ויש מחריש כי ראה עת[:]
6	חכם יחריש עד עת וכסיל לא ישמור עת:

[26] ܐܝܬ
ܕܡܫܚܐ ܐܝܟ ܡܟܟܐ ܘܐܝܟ ܐܟܪ ܢܦܫܗ ܘܗܘ ܠܒܗ ܡܠܐ ܢܟܠܐ. • [27] ܐܝܬ
ܕܦܪܟ ܐܦܘܗܝ ܘܡܬܚܙܐ ܟܣܝܐ. ܘܡܠܬܐ ܕܠܐ ܝܕܥ ܠܗ ܦܪܥ ܠܗ
ܓܠܐ. [28] ܐܝܬ ܕܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܗ ܚܝܠܐ ܡܬܟܠܐ ܡܢ ܕܢܚܛܐ. ܘܐܢ ܡܫܟܚ
ܠܡܒܐܫܘ ܡܒܐܫ. [29] ܐܝܬ ܕܡܢ ܚܙܘܐ ܕܐܦܘܗܝ ܦܪܫ ܠܗ ܓܒܪܐ. ܘܡܢ
ܡܦܠܐ ܢܕܥ ܠܗ ܚܟܝܡܐ. [30] ܚܙܘܗ ܕܓܒܪܐ ܡܚܘܐ ܠܥܒ̈ܕܘܗܝ.
ܘܦܣ̈ܩܬܗ ܕܪ̈ܓܠܐ ܡܚܘܝܢ ܥܠܘܗܝ. ܀ 20 [1] ܐܝܬ ܡܟܣܢܘܬܐ ܕܠܐ
ܝܐܝܐ. ܘܐܝܬ •ܕܫܬܩ ܘܗܘ ܚܟܝܡ. [2] ܟܡܐ ܠܗ ܛܘܒܐ ܠܐܢܫ ܕܡܟܣ
ܠܚܒܪܗ. ܘܡܬܟܒܫ ܡܢ ܒܪ ܕܠܐ ܬܠܐ ܠܗ ܠܡܬܟܒܫܘ. ܀ [4] ܡܣܪ̈ܣܐ
ܡܗܝܡܢܐ ܠܡܚܒܠܘ ܒܗ ܒܬܘܠܬܐ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܕܥܒܕ ܕܝܢܐ ܒܩܛܝܪܐ.
[5] ܐܝܬ ܕܟܕ ܫܬܩ ܡܫܬܟܚ ܚܟܝܡܐ. ܘܐܝܬ ܕܡܣܬܢܐ ܒܣܘܓܐܐ
ܕܡܠܘܗܝ. [6] ܐܝܬ ܕܫܬܩ ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܠܡܡܠܠܘ. [7] ܘܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ
ܢܛܪ ܥܕܢܐ. ܘܓܒܪܐ •ܣܟܠܐ ܡܚܘܠܐ ܠܐ ܢܛܪ ܥܕܢܐ. [8] ܐܝܬ ܕܒܣܘܓܐܐ
ܕܡܠܘܗܝ ܡܣܬܢܐ. ܘܕܡܫܬܠܛ ܢܣܢܝܘܗܝ ܚܒܪ̈ܘܗܝ.

9 Ἔστιν εὐοδία ἐν κακοῖς ἀνδρί,
καὶ ἔστιν εὕρεμα εἰς ἐλάττωσιν.
10 ἔστιν δόσις, ἣ οὐ λυσιτελήσει σοι,
καὶ ἔστιν δόσις, ἧς τὸ ἀνταπόδομα διπλοῦν.
11 ἔστιν ἐλάττωσις ἕνεκεν δόξης,
καὶ ἔστιν ὃς ἀπὸ ταπεινώσεως ἦρεν κεφαλήν.
12 ἔστιν ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου
καὶ ἀποτιννύων αὐτὰ ἑπταπλάσιον.
13 ὁ σοφὸς ἐν ὀλίγοις ἑαυτὸν προσφιλῆ ποιήσει,
χάριτες δὲ μωρῶν ἐκχυθήσονται.
14 δόσις ἄφρονος οὐ λυσιτελήσει σοι,
⌜ὁμοίως δὲ καὶ βασκάνου δι᾽ ἀνάγκην αὐτοῦ·⌝
οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνθ᾽ ἑνὸς πολλοί·
15 ὀλίγα δώσει καὶ πολλὰ ὀνειδίσει
καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς κῆρυξ·
σήμερον δανιεῖ καὶ αὔριον ἀπαιτήσει,
μισητὸς ἄνθρωπος ὁ τοιοῦτος.
16 μωρὸς ἐρεῖ Οὐχ ὑπάρχει μοι φίλος,
καὶ οὐκ ἔστιν χάρις τοῖς ἀγαθοῖς μου·
οἱ ἔσθοντες τὸν ἄρτον αὐτοῦ φαῦλοι γλώσσῃ,
17 ποσάκις καὶ ὅσοι καταγελάσονται αὐτοῦ;
⌜οὔτε γὰρ τὸ ἔχειν ἐν ὀρθῇ αἰσθήσει εἴληφε,
καὶ τὸ μὴ ἔχειν ὁμοίως ἀδιάφορον αὐτῷ.⌝
18 Ὀλίσθημα ἀπὸ ἐδάφους μᾶλλον ἢ ἀπὸ γλώσσης,
οὕτως πτῶσις κακῶν κατὰ σπουδὴν ἥξει.
19 ἄνθρωπος ἄχαρις, μῦθος ἄκαιρος·
ἐν στόματι ἀπαιδεύτων ἐνδελεχισθήσεται.
20 ἀπὸ στόματος μωροῦ ἀποδοκιμασθήσεται παραβολή·
οὐ γὰρ μὴ εἴπῃ αὐτὴν ἐν καιρῷ αὐτῆς.

[9] Est processio ⌜in malis⌝ viro indisciplinato et est inventio in detrimentum
[10] Est datus qui non sit utilis et est datus cuius retributio duplex
[11] Est propter gloriam minoratio et est qui ab humilitate levavit caput
[12] Est qui multa redimat modico pretio et restituens ea septuplum
[13] Sapiens in verbis seipsum amabilem facit gratiae autem fatuorum effundentur
[14] Datus insipientis non erit utilis tibi oculi enim illius septemplices sunt
[15] Exigua dabit et multa inproperabit et apertio oris illius inflammatio est
[16] Hodie fenerat quis et cras expetit et odibilis homo huiusmodi
[17] Fatuo non erit amicus et non erit gratia bonis illius
[18] Qui enim edunt panem illius falsi linguae sunt quotiens et quanti inridebunt eum
[19] Neque enim quod habendum erat directo sensu distribuit similiter et quod non erat habendum
[20] Lapsus falsae linguae quasi qui pavimento cadens ⌜nam et sic⌝ casus malorum festinanter *venient*

13 חכם במעט דבר נפשו וטובת כסילים ישפוך חכמה: C

20, 9 *M. Berakot* 9, 3: מברך על הרעה מעין הטובה· ועל הטובה מעין הרעה.
15 *T. G. Berakot* 6, 2: ואל תמסור מזונותינו בידי בשר ודם שמתנתם מעוטה וחרפתם מרובה.

⁹ܐܝܬ ܡܕܡ
ܕܒܥܡܠܗ ܗܘ ܕܒܪܐ . ܘܐܝܬ ܡܩܕܡܐ ܕܒܥܘܕܪܢܗ ܀ ܐܝܟܢܐ ܕܢ
ܕܠܝܬ ܐܦܐ ܒܟܘܦܐ ܘܐܦܢܝܬܘܢ. ܘܐܝܬ ܠܐܚܝ ܦܪܩܘܬܐ ܕܦܫܛ
ܕܗܪܐ ܘܠܐ ܠܡܣܟܢܘ. ¹²ܐܝܬ ܕܙܒܢ ܣܓܝ ܐܝܟ ܐܚܕܪ . ܘܦܪܥ ܠܗ ܚܕ
ܒܫܒܥܐ. ¹⁴ܡܘܗܒܬܗ ܕܣܟܠܐ ܠܐ ܗܢܝܐ ܠܟ. ܡܛܠ ܕܥܝܢܘܗܝ ܚܕ
ܒܫܒܥܐ ܗܢܝܢ ܠܡܦܪܥܢܘܬܐ. ¹⁵ܐܚܪ ܙܥܘܪ ܘܡܣܓܐ ܡܚܣܕ. ܘܦܬܚ
ܦܘܡܗ ܡܣܥܠܐ ܕܒܗ ܘܡܦܪܥ. ܝܘܡܐ ܡܘܙܦ ܘܡܚܪ ܬܒܥ.
ܘܒܫܕܘܢ ܒܫܘܢܐ ܗܘ ܕܡܬܢܟܦܐ. ܐܝܟ ܕܗܘܝܐ ܠܡܗܝܡܢ: ܠܐܚܝܐ
ܘܠܚܕܝܐ ܗܢܝܢ ܠܗ. ¹⁶ܣܟܠܐ ܐܡܪ: ܠܝܬ ܠܝ ܪܚܡܐ. ܘܠܝܬ ܛܝܒܘ
ܠܛܒܬܐ. ܐܟܠܝ ܠܚܡܝ ܐܝܟ ܗܢܐ ܕܟܐܦܐ. ¹⁷*ܠܐ ܐܟܘܬܗ ܢܚܡܢ
ܠܟܘܢ. ܐܝܟ ܩܢܐ ܕܐܚܝܕ ܥܠ ܗܘܢܐ ܕܟܐܦܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܐܚܘܗ ܕܓܠܐ
ܒܗ ܙܢܝܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܡܬܟܢܫ ܓܠܐ ܕܠܐ ܡܬܟܠܐ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ. ܗܟܢܐ
ܡܠܬܐ ܕܠܐ ܡܬܐܡܪܐ ܒܥܕܢܗ. ²⁰ܒܦܘܡܗ ܕܣܟܠܐ ܠܐܡܬܠ ܡܠܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ
ܐܡܪ ܠܗ ܒܥܕܢܗ.

21 Ἔστιν κωλυόμενος ἁμαρτάνειν ἀπὸ ἐνδείας,
καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ οὐ κατανυγήσεται.
22 ἔστιν ἀπολλύων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ δι' αἰσχύνην,
καὶ ἀπὸ ἄφρονος προσώπου ἀπολεῖ αὐτήν.
23 ἔστιν χάριν αἰσχύνης ἐπαγγελλόμενος φίλῳ,
καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν ἐχθρὸν δωρεάν.
24 Μῶμος πονηρὸς ἐν ἀνθρώπῳ ψεῦδος,
ἐν στόματι ἀπαιδεύτων ἐνδελεχισθήσεται.
25 αἱρετὸν κλέπτης ἢ ὁ ἐνδελεχίζων ψεύδει,
ἀμφότεροι δὲ ἀπώλειαν κληρονομήσουσιν.
26 ἦθος ἀνθρώπου ψευδοῦς ἀτιμία,
καὶ ἡ αἰσχύνη αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐνδελεχῶς.

ΛΟΓΟΙ ΠΑΡΑΒΟΛΩΝ

27 Ὁ σοφὸς ἐν ὀλίγοις προάξει ἑαυτόν,
καὶ ἄνθρωπος φρόνιμος ἀρέσει μεγιστᾶσιν.
28 ὁ ἐργαζόμενος γῆν ἀνυψώσει θημωνιὰν αὐτοῦ,
καὶ ὁ ἀρέσκων μεγιστᾶσιν ἐξιλάσεται ἀδικίαν.
29 ξένια καὶ δῶρα ἀποτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς σοφῶν
καὶ ὡς φιμὸς ἐν στόματι ἀποτρέπει ἐλεγμούς.
30 σοφία κεκρυμμένη καὶ θησαυρὸς ἀφανής,
τίς ὠφέλειν ἐν ἀμφοτέροις;
31 κρείσσων ἄνθρωπος ἀποκρύπτων τὴν μωρίαν αὐτοῦ
ἢ ἄνθρωπος ἀποκρύπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ.

21 Homo acharis quasi fabula vana in ore indisciplinatorum adsidua erit
22 Ex ore fatui reprobabitur parabola non enim dicit illam in tempore suo
23 Est qui vetatur peccare ab inopia et in requie sua stimulabitur
24 Est qui *perdit* animam suam prae confusione ⌜et ab inprudenti persona perdet eam⌝ personae autem acceptione perdet se
25 Est qui prae confusione promittit amico et lucratus est eum inimicum gratis
26 Opprobrium nequa in homine mendacium et in ore indisciplinatorum adsidue erit
27 Potius furem quam adsiduitas viri mendacis perditionem autem ambo hereditabunt
28 Mores hominum mendacium sine honore et confusio illius cum ipso sine intermissione

VERBUM PARABOLARUM.

29 Sapiens in verbis producet seipsum et homo prudens placebit magnatis
30 ⌜Qui operatur terram suam inaltabit acervum fructuum⌝ et qui operatur iustitiam ipse exaltabitur qui vero placet magnatis effugiet iniquitatem
31 Xenia et dona excaecant oculos iudicum et quasi mutus in ore avertit correptiones eorum

20, 31 T. H. Gaster, *Samaritan Proverbs*, in *Studies and Essays in Honor of A. A. Neuman*, Leida, 1962, 235, nr. 49: האנש דיסתיר כסלותו טב מן האנש דיסתיר חכמתו·

[21] ܐܝܬ ܕܡܬܟܠܐ ܡܢ ܚܛ̈ܗܐ ܡܛܠ ܢ̈ܚܡܘܗܝ. ܘܒܗ
ܗܘܐ ܕܘܡܐ ܪܕܝܡ. ܘܠܐ ܡܬܬܘܐ ܡܬܬܘܝܢ. [22] ܐܝܬ ܕܡܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܢ
ܒܗܬܬܗ. ܘܡܢ ܣܟܠܐ ܡܘܒܕ ܐܦ̈ܘܗܝ. [23] ܐܝܬ ܕܡܢ ܒܗܬܬܗ ܡܫܬܘܕܐ
ܠܚܒܪܗ. ܘܩܢܐ ܠܗ ܣܢܐܐ ܡܓܢ. [24] ܡܘܡܐ ܕܒܝܫ ܒܓܒܪܐ ܕܓܠܐ.
ܘܒܦܘܡܗܘܢ ܕܣܟܠ̈ܐ ܗܘ ܡܫܟܚ. [25] ܡܫܦܪ ܓܢܒܐ ܠܡܟܕܒܢܐ ܠܗ
ܠܡܟܕܒܢܐ. ܘܬܪ̈ܝܗܘܢ ܠܐܒܕܢܐ ܢܐܪܬܘܢ. [26] ܡܛܠ ܕܫܝܢܗ ܕܓܒܪܐ
ܕܓܠܐ ܠܥܠܡܐ ܘܡܛܠܬܗ ܥܡܗ ܐܠܗܐ. [27] ܡܠܐ ܩܠܝܠܐ ܕܚܟܝܡܐ. ܐܝܟ
ܪܥܝܐ ܒܣܝܡ ܢܦܫܗ. ܘܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܢܫܦܪ ܠܪܘܪܒܢܐ. [29] ܡܘܗܒܬܐ
ܘܡܘܗܒܬܐ ܡܥܘܪܢ ܥܝܢܐ. ܘܐܝܟ ܦܓܪܐ ܡܚܣܡܐ ܡܟܣܝܢ ܬܘܟܚܬܐ ܀
[30] ܚܟܡܬܐ ܕܡܛܫܝܐ ܘܣܝܡܬܐ ܕܛܡܝܪܐ. ܡܢܐ ܗܘܬ ܠܗ ܒܬܪ̈ܝܗܘܢ.
[31] ܛܒ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܛܡܪ ܣܟܠܘܬܗ. ܡܢ ܓܒܪܐ ܕܛܡܪ ܚܟܡܬܗ ܀

⸢32 κρείσσων ὑπομονὴ ἀπαραίτητος ἐν ζητήσει κυρίου
ἢ ἀδέσποτος τροχηλάτης τῆς ἰδίας ζωῆς.⸣

21 1 Τέκνον, ἥμαρτες, μὴ προσθῇς μηκέτι
καὶ περὶ τῶν προτέρων σου δεήθητι.
2 ὡς ἀπὸ προσώπου ὄφεως φεῦγε ἀπὸ ἁμαρτίας·
ἐὰν γὰρ προσέλθῃς, δήξεταί σε·
ὀδόντες λέοντος οἱ ὀδόντες αὐτῆς
ἀναιροῦντες ψυχὰς ἀνθρώπων.
3 ὡς ῥομφαία δίστομος πᾶσα ἀνομία,
τῇ πληγῇ αὐτῆς οὐκ ἔστιν ἴασις.
4 καταπληγμὸς καὶ ὕβρις ἐρημώσουσιν πλοῦτον·
οὕτως οἶκος ὑπερηφάνου ἐκριζωθήσεται.
5 δέησις πτωχοῦ ἐκ στόματος ἕως ὠτίων αὐτοῦ,
καὶ τὸ κρίμα αὐτοῦ κατὰ σπουδὴν ἔρχεται.
6 μισῶν ἐλεγμὸν ἐν ἴχνει ἁμαρτωλοῦ,
καὶ ὁ φοβούμενος κύριον ἐπιστρέψει ἐν καρδίᾳ.
7 γνωστὸς μακρόθεν ὁ δυνατὸς ἐν γλώσσῃ,
ὁ δὲ νοήμων οἶδεν ἐν τῷ ὀλισθάνειν αὐτόν.
8 ὁ οἰκοδομῶν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίοις
ὡς συνάγων τοὺς λίθους αὐτοῦ εἰς χῶμα.
9 στιππύον συνηγμένον συναγωγὴ ἀνόμων,
καὶ ἡ συντέλεια αὐτῶν φλὸξ πυρός.
10 ὁδὸς ἁμαρτωλῶν ὡμαλισμένη ἐκ λίθων,
καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων αὐτῆς βόθρος ᾅδου.

32 Sapientia absconsa et thesaurus invisus quae utilitas in utrisque
33 Melius in hominibus qui abscondent insipientiam suam quam qui abscondunt sapientiam suam

21 1 Fili peccasti non adicias iterum sed et de pristinis deprecare ut tibi remittatur
2 Quasi a facie colubri fuge peccata et si accesseris ad illa suscipient te
3 Dentes leonis dentes eius interficientes animas hominum
4 Quasi romphea bis acuta omnis iniquitas plagae illius non est sanitas
5 Cataplectatio et iniuriae adnullabunt substantiam sic substantia *superbiae* eradicabitur
6 Deprecatio pauperis ex ore usque ad aures eius veniet et iudicium festinato ⸢adveniet⸣ illi
7 Qui odit correptionem vestigium est peccatoris et qui timet Deum convertet ad cor suum
8 Notus a longe ⸢potens⸣ lingua audaci et sensatus scit labi se ab ipso
9 Qui aedificat domum inpendiis alienis quasi qui colligat lapides suos in hieme
10 Stuppa collecta synagoga peccantium et consummatio illorum flamma ignis

21 ²ܒܪܝ ܥܪܘܩ ܡܢܗ ܐܝܟ ܡܢ ܚܘܝܐ. ܕܐܢ ܬܬܩܪܒ *ܢܟܬܟ
ܒܟܬܗ. ܐܝܟ ܫܢܐ ܐܪܝܐ ܗܘ ܢܟܬܐ. ܡܩܛܠܐ ܢܦܫܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܀
³ܣܝܦܐ ܕܬܪܝܢ ܦܘܡܝ̈ܗ ܥܘܠܐ. ܘܡܚܘܬܗ ܠܗ ܐܣܝܘܬܐ. ⁴ܡܢ
ܓܒܪܐ ܒܥܘܠܐ ܡܒܕܪ ܥܘܬܪܐ. ܘܐܦܠܐ ܡܫܬܪܪ ܒܝܬܐ. ⁵ܨܠܘܬܗ ܕܡܣܟܢܐ
ܐܝܟ ܕܡܢ ܦܘܡܗ ܠܐܕܢܘܗܝ. ܘܡܗܪ ܕܝܢܐ ܕܥܠܘܒܐ ܡܥܠܐ ܀ ⁶ܣܢܐ
ܡܟܣܢܘܬܐ ܐܘܪܚܐ ܚܛܝܐ. ܘܕܕܚܠ ܠܐܠܗܐ ܦܢܐ ܡܢ ܠܒܗ. ⁷ܝܕܝܥ
ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܚܠܝܡ ܠܫܢܐ. ܘܚܟܝܡܐ ܗܘ ܕܡܪܓܫ ܒܬܘܩܠܬܐ. ⁸ܕܒܢܐ
ܒܝܬܗ ܒܟܣܦܐ ܕܢܘܟܪܝܐ. ܡܟܢܫ ܟܐܦܐ ܠܩܒܪܗ. ⁹ܐܝܟ ܡܫܟܢܐ
ܕܢܥܪܬܐ ܟܢܘܫܬܐ ܕܥܘܠܐ. ܘܢܘܪܐ ܕܫܠܗܒܝܬܐ ܥܠܗ ܢܘܪܐ.
¹⁰ܘܫܒܝܠܗ ܕܚܛܝܐ ܐܘܪܚܐ ܗܝ ܫܦܝܬܐ. ܘܚܪܬܗ ܕܫܝܘܠ ܗܝ
ܬܗܘܡܐ.

11 Ὁ φυλάσσων νόμον κατακρατεῖ τοῦ ἐννοήματος αὐτοῦ,
καὶ συντέλεια τοῦ φόβου κυρίου σοφία.
12 οὐ παιδευθήσεται ὃς οὐκ ἔστιν πανοῦργος,
ἔστιν δὲ πανουργία πληθύνουσα πικρίαν.
13 γνῶσις σοφοῦ ὡς κατακλυσμὸς πληθυνθήσεται
καὶ ἡ βουλὴ αὐτοῦ ὡς πηγὴ ζωῆς.
14 ἔγκατα μωροῦ ὡς ἀγγεῖον συντετριμμένον
καὶ πᾶσαν γνῶσιν οὐ κρατήσει.
15 λόγον σοφὸν ἐὰν ἀκούσῃ ἐπιστήμων,
αἰνέσει αὐτὸν καὶ ἐπ᾿ αὐτὸν προσθήσει·
ἤκουσεν ὁ σπαταλῶν, καὶ ἀπήρεσεν αὐτῷ,
καὶ ἀπέστρεψεν αὐτὸν ὀπίσω τοῦ νώτου αὐτοῦ.
16 ἐξήγησις μωροῦ ὡς ἐν ὁδῷ φορτίον,
ἐπὶ δὲ χείλους συνετοῦ εὑρεθήσεται χάρις.
17 στόμα φρονίμου ζητηθήσεται ἐν ἐκκλησίᾳ,
καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ διανοηθήσονται ἐν καρδίᾳ.
18 Ὡς οἶκος ἠφανισμένος οὕτως μωρῷ σοφία,
καὶ γνῶσις ἀσυνέτου ἀδιεξέταστοι λόγοι.
19 πέδαι ἐν ποσὶν ἀνοήτου παιδεία
καὶ ὡς χειροπέδαι ἐπὶ χειρὸς δεξιᾶς.
20 μωρὸς ἐν γέλωτι ἀνυψοῖ φωνὴν αὐτοῦ,
ἀνὴρ δὲ πανοῦργος μόλις ἡσυχῇ μειδιάσει.
21 ὡς κόσμος χρυσοῦς φρονίμῳ παιδεία
καὶ ὡς χλιδὼν ἐπὶ βραχίονι δεξιῷ.
22 ποὺς μωροῦ ταχὺς εἰς οἰκίαν,
ἄνθρωπος δὲ πολύπειρος αἰσχυνθήσεται ἀπὸ προσώπου.

11 Via peccantium conplanata lapidibus et in fine illorum ⸢inferi et⸣ tenebrae et poena
12 Qui custodit iustitiam continebit sensum eius
13 Consummatio timoris Dei ⸢sapientia et⸣ sensus 14 non erudietur qui non est sapiens in bono
15 ⸢Est autem insipientia quae abundat in malo⸣ et non est sensus ubi abundat amaritudo
16 *Scientia* sapientis *tamquam inundatio abundabit* et consilium illius sicut fons vitae permanet
17 Cor fatui quasi vas confractum et omnem sapientiam non tenebit
18 Verbum sapiens quodcumque audierit scius laudabit et *ad se adiciet*
Audivit luxuriosus et *displicebit* illi et proiciet illud post dorsum suum
19 Narratio fatui quasi sarcina in via nam in labiis sensati invenietur gratia
20 Os prudentis quaeritur in ecclesia et verba illius cogitabunt in cordibus suis
21 Tamquam domus exterminata sic fatuo sapientia et scientia insensati inenarrabilia verba
22 Conpedes in pedibus stulto doctrina et quasi vincula manuum supra manum dexteram

21, 11 *B. T. Qiddushin* 30 *b*: בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין· אם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו.

20 *T. B. Erubin* 65 *b*: בשלשה דברים אדם ניכר· בכיסו ובכוסו ובכעסו ואמרי ליה אף בשחקו. Cfr *Abot* N. p. 86 *a*: בשלשה דברים בודקין את האדם· במשא ומתן וברוב יין וברוב שיחה.

22–23 *T. B. Niddah* 16 *b* כתיב בספר בן סירא שלשה שנאתי וארבעה לא אהבתי· שר הנרגל בבית המשתאות· ואמרי לה שער הנרגן· (ואמרי לה שר הנרגז·) והמשיב שבת במרומי קרת· והאוחז באמה ומשתין מים· והנכנס לבית חבירו פתאום. *Prq' drbjnw hqdwš* 14 *a* (S. Schechter, in *JQR* 3, 695, nr. 21): ולעולם אל ימהר אדם לבית חבירו שכך כתוּ בספר בן סירא: רגל נבל מהרה אל בית ואיש מזימות יכניע רבים: לעולם אל יסתכל אדם לשער חבירו שכן בספר בן סירא: אויל מפתח יביט אל בית וכבוד לאיש בבית עמיו.

[11]ܕܢܛܪ ܢܡܘܣܐ ܟܒܫ ܝܨܪܗ. ܘܫܘܡܠܝ ܠܐܠܗܐ ܠܐ ܢܚܣܪ: ܠܗ
ܡܕܡ. [13]ܡܒܥܗ *ܕܚܟܝܡܐ ܐܝܟ ܡܥܡܘܕܐ ܕܡܝܐ ܢܒܥܐ. ܘܬܪܥܝܬܗ
ܐܝܟ ܡܝܐ ܚܝܐ. [14]ܠܒܗ ܕܣܟܠܐ ܐܝܟ ܓܘܒܐ ܬܒܝܪܐ. ܘܟܠ ܡܕܥ
ܣܩܘܪ: ܚܟܡܬܐ ܠܐ ܢܐܚܘܕ. [15]ܡܠܬܐ ܕܚܟܡܬܐ ܫܡܥ ܠܗ̇ ܚܟܝܡܐ.
ܘܠܗ̇ ܡܘܣܦ ܥܠܝܗ̇ ܡܘܣܦ. ܫܡܥ ܠܗ̇ ܣܟܠܐ ܘܡܒܣܪ ܠܗ̇.
ܘܫܕܐ ܠܗ̇ ܠܒܣܬܪ ܓܘܗ. [16]ܫܘܥܝܬܗ ܕܣܟܠܐ ܐܝܟ ܡܘܒܠܐ ܫܒܝܠܐ
ܒܐܘܪܚܐ. ܘܒܣܦܘܬܗ ܕܚܟܝܡܐ ܐܫܬܟܚܬ* ܛܝܒܘܬܐ: [17]ܫܘܐܠܗ ܕܚܟܝܡܐ
ܡܬܒܥܐ ܒܥܕܬܐ. ܘܡܠܘܗܝ ܡܬܚܫܒܢ ܒܠܒܐ. [18]ܐܝܟ ܒܝܬܐ
ܐܣܝܪܐ ܗܘ ܚܟܡܬܐ ܠܣܟܠܐ. ܘܝܕܥܬܐ ܠܡܘܟܐ ܐܝܟ ܢܦܨܬܐ ܕܢܛܪܐ.
[19]ܐܝܟ ܩܝܕܐ ܗܘ ܡܪܕܘܬܐ ܒܪܓܠܘܗܝ ܕܣܟܠܐ. ܘܐܝܟ ܐܫܬܐ ܥܠ
ܐܝܕܘܗܝ. [20]ܣܟܠܐ ܒܓܘܚܟܐ ܡܪܝܡ ܩܠܗ. ܘܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܒܢܝܚܐ
ܓܚܟ: [21]ܐܝܟ ܩܛܠܐ ܕܕܗܒܐ *ܚܟܡܬܐ ܠܚܟܝܡܐ. ܘܐܝܟ ܫܘܪܐ
ܥܠ ܐܝܕܘܗܝ ܕܝܡܝܢܐ: [22]ܪܓܠܘܗܝ ܕܣܟܠܐ ܡܣܪܗܒܢ ܠܒܝܬܐ.
ܘܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܡܬܢܟܦ ܡܢ ܐܦܘܗܝ.

23 ἄφρων ἀπὸ θύρας παρακύπτει εἰς οἰκίαν,
ἀνὴρ δὲ πεπαιδευμένος ἔξω στήσεται.
24 ἀπαιδευσία ἀνθρώπου ἀκροᾶσθαι παρὰ θύραν,
ὁ δὲ φρόνιμος βαρυνθήσεται ἀτιμίᾳ.
25 χείλη ἀλλοτρίων ἐν τούτοις διηγήσονται,
λόγοι δὲ φρονίμων ἐν ζυγῷ σταθήσονται.
26 ἐν στόματι μωρῶν ἡ καρδία αὐτῶν,
ἐν δὲ καρδίᾳ σοφῶν στόμα αὐτῶν.
27 ἐν τῷ καταρᾶσθαι ἀσεβῆ τὸν σατανᾶν
αὐτὸς καταρᾶται τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν.
28 μολύνει τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὁ ψιθυρίζων
καὶ ἐν παροικήσει μισηθήσεται.

22 1 Λίθῳ ἠρδαλωμένῳ συνεβλήθη ὀκνηρός,
καὶ πᾶς ἐκσυριεῖ ἐπὶ τῇ ἀτιμίᾳ αὐτοῦ.
2 βολβίτῳ κοπρίων συνεβλήθη ὀκνηρός,
πᾶς ὁ ἀναιρούμενος αὐτὸν ἐκτινάξει χεῖρα.
3 αἰσχύνη πατρὸς ἐν γεννήσει ἀπαιδεύτου,
θυγάτηρ δὲ ἐπ' ἐλαττώσει γίνεται.
4 θυγάτηρ φρονίμη κληρονομήσει ἄνδρα αὐτῆς,
καὶ ἡ καταισχύνουσα εἰς λύπην γεννήσαντος·
5 πατέρα καὶ ἄνδρα καταισχύνει ἡ θρασεῖα
καὶ ὑπὸ ἀμφοτέρων ἀτιμασθήσεται.

23 Fatuus in risu inaltat vocem suam vir autem sapiens vix tacite ridebit
24 Ornamentum aureum prudenti doctrina et quasi brachiale in brachio dextro
25 Pes fatui facilis in domum proximi et homo peritus confundetur a persona potentis
26 Stultus a fenestra respiciet in domum vir autem eruditus foris stabit
27 Stultitia hominis audire per ostium et prudens gravabitur contumelia
28 Labia inprudentium stulta narrabunt verba autem prudentium statera ponderabuntur
29 Et in ore fatuorum cor illorum et in corde sapientium os illorum
30 Dum maledicit impius diabolum maledicit ipse animam suam
31 Susurrio coinquinabit animam suam et in omnibus odietur ⌜et *qui* manserit odiosus erit⌝ tacitus et sensatus honorabitur

22 1 In lapide luteo lapidatus est piger et omnes loquentur super aspernationem illius
2 De stercore boum lapidatus est piger et omnis qui tetigerit eum excutiet manus
3 Confusio patris est de filio indisciplinato in filia autem in deminoratione fiet
4 Filia prudens hereditas viro suo nam quae confundit in contumeliam fit genitoris
5 Patrem et virum confundit audax et ab impiis non minorabitur ⌜ab utrisque autem inhonorabitur⌝

²³ܘܡܕܝܢܬܐ ܣܢܝܩܐ ܡܢ ܫܡܫܐ ܘܣܗܪܐ
ܟܠܗ. ܘܐܢܗܪܗ ܕܝܩܪܐ ܕܫܡܝܐ ܡܢ ܠܒܪ ܘܢܘܗܪܐ. ²⁴ܘܡܗܠܟܝܢ ܗܘ
ܠܒܪ ܐܝܟ ܕܢܘܗܪܐ ܕܠܐ ܐܦܠ. ܘܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ ܝܬܒܘ. ²⁵ܘܬܪܥܘܗܝ ܕܡܕܝܢܬܐ
ܠܐ ܡܬܚܕܝܢ ܕܝܡܡܐ. ܘܠܠܝܐ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܬܡܢ. ²⁶ܘܢܝܬܘܢ
ܕܡܠܟܐ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܫܘܒܚܐ ܕܥܡܡܐ ܠܗ. ²⁷ܘܠܐ ܬܥܘܠ ܡܕܡ
ܛܡܐ ܘܠܐ ܥܒܕ ܟܘܒ. ܗܘܐ ܘܕܓܠܘܬܐ. ܐܠܐ ܗܢܘܢ ܕܟܬܝܒܝܢ
ܒܣܦܪܐ. ܕܚܝܐ ܕܐܡܪܐ ܗܘ. 22 ¹ܘܚܘܝܢܝ ܢܗܪܐ ܕܡܝܐ
ܕܚܝܐ: ܕܢܦܩ ܡܢ ܟܘܪܣܝܐ. ܕܐܠܗܐ ܘܕܐܡܪܐ. ܡܢ ܡܨܥܬ
ܫܘܩܗ ܗܘܐ. ²ܘܒܝܬ ܢܗܪܐ ܡܢ ܗܪܟܐ ܘܡܢ ܗܪܟܐ ܐܝܠܢܐ. ³ܘܟܠ
ܡܢ ܕܥܒܕ ܟܠ ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ. ⁴ܘܚܙܝܢ ܗܘܘ ܐܦܘܗܝ ܒܪ ܡܕܝܢܬܐ.
ܘܫܡܗ ܥܠ ܒܝܬ ܥܝܢܝܗܘܢ. ⁵ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܠܝܐ ܬܡܢ.
ܡܢ ܥܠܡܐ ܘܥܕ ܥܠܡܝܢ.

6 μουσικὰ ἐν πένθει ἄκαιρος διήγησις,
μάστιγες δὲ καὶ παιδεία ἐν παντὶ καιρῷ σοφία.
7 τέκνα ἐν ἀγαθῇ ζωῇ τὴν τροφὴν ἔχοντα
τῶν ἰδίων γεννητόρων κρύψουσι δυσγένειαν.
8 ⸢τέκνα ἐν καταφρονήσει καὶ ἀπαιδευσίᾳ γαυριώμενα
συγγενείας ἑαυτῶν μολύνουσι τὴν εὐγένειαν.⸣
9 συγκόλλῶν ὄστρακον ὁ διδάσκων μωρόν,
ἐξεγείρων καθεύδοντα ἐκ βαθέος ὕπνου.
10 διηγούμενος νυστάζοντι ὁ διηγούμενος μωρῷ,
καὶ ἐπὶ συντελείᾳ ἐρεῖ Τί ἐστιν;
11 ἐπὶ νεκρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπεν γὰρ φῶς,
καὶ ἐπὶ μωρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπεν γὰρ σύνεσιν·
ἥδιον κλαῦσον ἐπὶ νεκρῷ, ὅτι ἀνεπαύσατο,
τοῦ δὲ μωροῦ ὑπὲρ θάνατον ἡ ζωὴ πονηρά.
12 πένθος νεκροῦ ἑπτὰ ἡμέραι,
μωροῦ δὲ καὶ ἀσεβοῦς πᾶσαι αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς αὐτοῦ.
13 μετὰ ἄφρονος μὴ πληθύνῃς λόγον
καὶ πρὸς ἀσύνετον μὴ πορεύου·
⸢ἀναισθητῶν γὰρ ἐξουθενήσει σου τὰ πάντα.⸣
φύλαξαι ἀπ᾿ αὐτοῦ, ἵνα μὴ κόπον ἔχῃς
καὶ οὐ μὴ μολυνθῇς ἐν τῷ ἐντιναγμῷ αὐτοῦ·
ἔκκλινον ἀπ᾿ αὐτοῦ καὶ εὑρήσεις ἀνάπαυσιν
καὶ οὐ μὴ ἀκηδιάσῃς ἐν τῇ ἀπονοίᾳ αὐτοῦ.
14 ὑπὲρ μόλιβον τί βαρυνθήσεται;
καὶ τί αὐτῷ ὄνομα ἀλλ᾿ ἢ μωρός;
15 ἄμμον καὶ ἅλα καὶ βῶλον σιδήρου
εὔκοπον ὑπενεγκεῖν ἢ ἄνθρωπον ἀσύνετον.

6 Musica in luctu inportuna narratio flagella et doctrina in omni tempore sapientia
7 Qui docet fatuum quasi qui *conglutinet* testam qui narrat verbum non adtendenti
8 Quasi qui excitat dormientem de gravi somno
9 ⟨ ··· ⟩ qui enumerat stulto et in fine dicit quis est hic
10 Super mortuum plora defecit enim lux eius et super fatuum plora defecit enim sensus
11 Modicum plora supra mortuum quoniam requievit 12 nequissimi enim nequissima vita super mortem ⸢fatui⸣
13 Luctus mortui septem dies fatui autem et impii omnes dies vitae illorum
14 Cum stulto non multum loquaris et cum insensato ne abieris
15 Serva te ab illo ut non molestiam habeas et non coinquinaberis in inpactu illius

⁶ܐܝܟ ܕܒܢܪܐ ܒܗ ܒܟܬܪܐ. ܗܘܟܢܐ ܕܠܐ ܒܥܘܪܘܢ.
ܡܬܪܥܝܢܐ ܘܡܫܒܚܐ ܒܟܠ ܒܪ ܢܫܡܬܐ ܗܝ. ⁷ܐܝܟ ܐܢܐ ܕܡܫܒܚ
ܚܝ̈ܐ. ܘܟܠܐ ܡܢ ܕܢܦܠ ܠܥܡܠܐ. ܘܐܝܟ ܐܢܐ ܕܡܒܥ ܕܡܒܥܐ ܡܢ ܥܡܩܐ
*ܠܥܡܩܐ: ⁸ܘܐܝܟ ܐܢܐ ܕܢܦܠ ܒܥܡܩܐ ܕܝ ܠܐ ܒܝܬ. ܘܟܠܐ ܡܢ ܕܢܦܠ
ܠܥܡܠܐ. ܡܢܐ ܕܝܢ ܩܠܝܢ ܐܦܢ ܠܝ ܡܢ ܐܢܫܐ. ¹¹ܟܠ ܥܒܕܐ
ܠܥܒܕܐ ܕܐܬܐܟܠ ܡܢ ܢܘܗܪܐ. ܡܢܐ ܡܢܟ ܕܐܬܐܟܠ ܡܢ ܢܫܡܬܐ. ܠܗ
ܠܥܒܕܐ ܟܠ ܡܢܐ ܕܡܬܚܝܢ. ܒܢܦܫ ܐܝܟ ܐܢ ܡܢ ܡܢܘܬܐ ܚܝܐ ܒܟܠܐ.
¹²ܒܗ ܟܬܒܐ ܐܢ ܕܗܘܐ ܥܒܕܐ ܢܦܫܝ. ܘܒܗ ܟܬܒܐ *ܕܡܫܒܚ ܟܠ
ܢܦܫ ܣܓܝܐܝܢ܀ ¹³ܒܗ ܡܫܒܚ ܠܐ ܢܡܘܬ ܥܘܬܕܐ. ܘܒܗ ܡܬܝܪܐ ܠܐ
ܐܬܐܟܠ ܒܐܘܪܚܐ. ܐܝܟ ܡܢܘ ܕܠܐ ܝܕܥ ܠܝ. ܘܠܐ ܢܫܒܩ ܒܝ ܗܘܐ
ܡܫܝܚܐ. ܐܝܟ ܡܢܘ ܘܠܡܫܒܚ ܢܦܫܐ. ܘܠܐ ܢܠܐܝ ܒܫܘܒܚܐ
ܕܥܘܬܕܗ. ¹⁴ܡܢ ܐܒܪܐ ܐܢ ܦܪܩ ܡܢܗ. ܘܦܢܐ ܥܘܬܕܐ ܐܠܐ ܡܫܒܚܐ.
¹⁵ܝܠܐ ܡܫܒܚܐ ܘܐܝܟܢܐ ܕܥܕܐ ܚܕ ܠܥܡܠܐ. ܡܢ *ܕܐܬܝܗܒ ܒܗ ܐܢ ܒܪܐ
ܡܫܠܐ.

16 *Ἱμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη εἰς οἰκοδομὴν*
ἐν συσσεισμῷ οὐ διαλυθήσεται.
οὕτως καρδία ἐστηριγμένη ἐπὶ διανοήματος βουλῆς
ἐν καιρῷ οὐ δειλιάσει.
17 *καρδία ἡδρασμένη ἐπὶ διανοίας συνέσεως*
ὡς κόσμος γλύμματος τοίχου ξυστοῦ.
18 *χάλικες ἐπὶ μετεώρου κείμενοι*
κατέναντι ἀνέμου οὐ μὴ ὑπομείνωσιν·
οὕτως καρδία δειλὴ ἐπὶ διανοήματος μωροῦ
κατέναντι παντὸς φόβου οὐ μὴ ὑπομείνῃ.
19 *Ὁ νύσσων ὀφθαλμὸν κατάξει δάκρυα,*
καὶ ὁ νύσσων καρδίαν ἐκφαίνει αἴσθησιν.
20 *ὁ βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινὰ ἀποσοβεῖ αὐτά,*
καὶ ὁ ὀνειδίζων φίλον διαλύσει φιλίαν.
21 *ἐπὶ φίλον ἐὰν σπάσῃς ῥομφαίαν,*
μὴ ἀφελπίσῃς, ἔστιν γὰρ ἐπάνοδος·
22 *ἐπὶ φίλον ἐὰν ἀνοίξῃς στόμα,*
μὴ εὐλαβηθῇς, ἔστιν γὰρ διαλλαγή·
πλὴν ὀνειδισμοῦ καὶ ὑπερηφανίας καὶ μυστηρίου ἀποκαλύψεως
καὶ πληγῆς δολίας,
ἐν τούτοις ἀποφεύξεται πᾶς φίλος.
23 *πίστιν κτῆσαι ἐν πτωχείᾳ μετὰ τοῦ πλησίον,*
ἵνα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ ὁμοῦ πλησθῇς·
ἐν καιρῷ θλίψεως διάμενε αὐτῷ,
ἵνα ἐν τῇ κληρονομίᾳ αὐτοῦ συγκληρονομήσῃς·
οὐ καταφρονητέον γὰρ ἀεὶ τῆς περιγραφῆς,
οὐδὲ θαυμαστὸς πλούσιος νῦν οὐκ ἔχων.
24 *πρὸ πυρὸς ἀτμὶς καμίνου καὶ καπνός·*
οὕτως πρὸ αἱμάτων λοιδορίαι.

16 Deflecte ab illo et invenies requiem et non acediaberis in stultitiam illius
17 Super plumbum gravabitur et quod illi aliud nomen quam fatuus
18 Harenam et salem et massam ferri facilius est portare quam hominem ⸢inprudentem et⸣ fatuum et inpium
19 Loramentum ligneum conligatum fundamento aedificii non dissolvetur sic et cor confirmatum ⸢in cogitatione consilii⸣
20 Cogitatus sensati ⸢in omni tempore vel metu non pravabitur⸣
21 Sicut ⸢pali in excelsis et⸣ cimenta in inpensa posita contra faciem venti non permanebunt 22 ⸢sic et cor timidum in cogitatione stulti⸣ contra impetum timoris non resistit
23 Sic et cor trepidum in cogitatione fatui omni tempore non metuebit sic et qui in praeceptis Dei permanet semper
24 Pungens oculum deducens lacrimas et qui pungit cor proferet sensum

[16] ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ ܘܫܡܫܐ ܘܠܡܫܪܐ ܟܐܦܐ ܕܩܝܡܬܐ ܕܒܗܬܐ ܗܘܐ
ܗܘ ܟܠ ܡܪܘܡܐ ܕܡܫܒܚܐ ܕܐܚܝܘܗܝ. ܗܠܝܢ ܕܡܢܐ ܠܐ ܡܬܝܕܥܝܢ. [17] ܟܠ
ܚܕ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܕܐܚܝܢ. ܐܝܟ ܕܟܝܢܐ ܕܟܠܗ ܥܠ ܐܦܝ ܡܪܟܒܬܐ..
[18] ܕܐܦ ܐܝܟ ܕܒܪܐ ܟܠ ܟܝܢܐ ܕܐܢܫܐ. ܘܡܬܚܫܒ ܐܠܐ ܡܢܗ ܦܫܝܛ ܠܐ ܡܫܚܠܦ
ܒܟܝܢܗ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܟܝܢܐ ܐܠܗܝܐ ܚܕ ܡܢܗ ܒܟܠ ܠܐ *ܡܬܦܠܓ.
ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܡܫܝܚܐ ܒܟܠܗܘܢ ܟܠܢ. ܗܟܢܐ ܒܟܝܢܐ ܠܐ ܡܫܚܠܦ
ܒܟܝܢܗ. [19] ܡܫܝܚܐ ܕܒܝܬ ܡܫܝܚܐ ܕܡܪܝܐ. ܡܫܝܚܐ ܕܒܟܠ ܡܕܡ
ܦܪܨܘܦܐ. [20] ܘܗܟܢܐ ܟܠ ܐܢܫ ܡܫܝܚ ܠܗ. ܗܘ ܕܐܚܝܕ ܠܟܠܗܘܢ
ܡܢ ܦܪܨܘܦܗ. [21] ܟܠ ܦܪܨܘܦ ܠܐ ܡܬܦܠܓ. ܐܦ ܡܬܚܙܝܢ ܠܐ
ܡܬܡܢܝܢ ܐܝܟ ܚܕ ܒܟܝܢ ܦܪܨܘܦܐ. ܟܠ ܦܪܨܘܦ ܐܝܬ *ܡܬܬܚܙܝ ܚܕܐ
ܠܐ ܡܬܦܠܓ. ܐܝܟ ܚܕ ܕܟܝܢܐ ܡܫܝܚܐ. [22] ܐܦ ܟܠ ܦܪܨܘܦ ܡܬܚܫܒ ܚܕܢܝ
ܠܐ ܡܬܦܠܓ. ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܚܕ ܕܟܝܢܐ ܡܬܚܙܝܐ. ܒܪ ܩܢܘܡܐ ܡܢ ܕܟܠ ܦܪܨܘܦܐ.
ܡܫܝܚܐ ܕܡܢ ܡܫܝܚܐ ܦܪܨܘܦܐ. [23] ܡܬܚܙܐ ܦܪܨܘܦ ܒܡܫܡܫܢܘܬܗ.
ܘܐܦ ܒܩܢܘܡܗ ܠܡܬܦܠܓܘ. ܒܟܝܢ ܒܡܫܝܚܐ ܗܘܐ ܠܗ ܚܝܐ. ܕܐܦ
ܒܦܪܨܘܦܗ ܠܐܠܗܐ. [24] ܗܘ ܗܘ ܓܝܪ ܐܠܗܐ. ܘܗܘ *ܐܝܟ ܕܐܢܫ ܒܪܢܫܐ.

25 φίλον σκεπάσαι οὐκ αἰσχυνθήσομαι
καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οὐ μὴ κρυβῶ,
26 καὶ εἰ κακά μοι συμβήσεται δι' αὐτόν,
πᾶς ὁ ἀκούων φυλάξεται ἀπ' αὐτοῦ.
27 Τίς δώσει ἐπὶ στόμα μου φυλακὴν
καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων μου σφραγῖδα πανοῦργον,
ἵνα μὴ πέσω ἀπ' αὐτῶν
καὶ ἡ γλῶσσά μου ἀπολέσῃ με;

23 1 κύριε πάτερ καὶ δέσποτα ζωῆς μου,
μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἐν βουλῇ αὐτῶν,
καὶ μὴ ἀφῇς με πεσεῖν ἐν αὐτοῖς.
2 τίς ἐπιστήσει ἐπὶ τοῦ διανοήματός μου μάστιγας
καὶ ἐπὶ τῆς καρδίας μου παιδείαν σοφίας,
ἵνα ἐπὶ τοῖς ἀγνοήμασίν μου μὴ φείσωνται
καὶ οὐ μὴ παρῇ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν,

25 Mittens lapidem in volatilia deiciet illa sic et qui conviciatur amico dissolvit amicitiam

26 Ad amicum etsi produxeris gladium non desperes est enim regressus ad amicum

27 Si *aperuerit* os triste non timeas est enim concordatio excepto convicio ⌜et inproperio⌝ et superbia et mysterii revelatione et plaga dolosa in his *omnibus* effugiet amicus

28 Fidem posside cum proximo in paupertate illius ut et in bonis illius laeteris

29 In tempore tribulationis illius ⌜permane⌝ illi fidelis ut et in hereditate illius coheres sis

30 Ante ignem ⌜camini⌝ vapor et fumus ignis inaltatur sic et ante sanguinem maledicta ⌜et contumeliae⌝ et minae

31 Amicum salutare non confundaris et a facie illius non me abscondam et si mala mihi evenerint per illum sustineo 32 omnis qui audiet cavebit se ab eo

33 Quis dabit ori meo custodiam et supra labia mea signaculum certum uti ne cadam ab ipsis et lingua mea perdat me

23 1 Domine pater et dominator vitae meae ⌜non relinquas me⌝ ne sinas me cadere in illis

2 Quis superponet in me ⌜in cogitatu meo⌝ flagella et in corde meo doctrinam sapientiae

ܠ[25] ܐܬܟܣܐ ܢܦܫܝ ܠܐ ܐܬܒܗܬ. ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܠܐ ܐܬܛܫܐ.
ܠ[26] ܚܠܐ ܠܝ ܚܒܪܝ ܘܐܦ ܠܐ ܐܦܣܝܘܗܝ. ܕܠܐ ܟܠ ܕܫܡܥ ܢܙܕܗܪ
ܡܢܗ. ܘܐܝܟ ܡܣܪܩܐ ܢܣܒܝܢ. [27]ܡܢ ܕܝܢ ܐܣܝܡ ܥܠ ܦܘܡܝ ܢܛܘܪܐ.
ܘܥܠ ܣܦܘܬܝ ܚܬܡܐ ܕܚܟܡܬܐ. ܕܠܐ ܐܦܠ ܒܗܘܢ ܡܚܕܐ. ܘܠܫܢܝ ܠܐ
ܢܘܒܕܢ. 23 [1]ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܡܕܒܪܢܐ ܕܚܝܝ. °ܠܐ ܬܫܒܩܢܝ
ܡܠܟܗܘܢ. [2]ܡܢ ܕܝܢ ܐܣܝܡ ܥܠ ܬܪܥܝܬܝ ܫܘܛܐ. ܘܥܠ ܠܒܝ ܡܪܕܘܬܐ
ܕܚܟܡܬܐ. ܕܗܘ ܡܪܢܐ ܢܚܘܣ ܥܠ ܣܟܠܝ. ܘܒܚܛܗܝܗܘܢ ܠܐ ܢܬܪܫܘܢ.
ܘܠܐ ܢܫܒܘܩ ܠܡܚܒܠܘ.

3 ὅπως μὴ πληθυνθῶσιν αἱ ἄγνοιαί μου
καὶ αἱ ἁμαρτίαι μου πλεονάσωσιν
καὶ πεσοῦμαι ἔναντι τῶν ὑπεναντίων
καὶ ἐπιχαρεῖταί μοι ὁ ἐχθρός μου,
ὧν μακρὰν ἐστιν ἡ ἐλπὶς τοῦ ἐλέους σου;
4 κύριε πάτερ καὶ θεὲ ζωῆς μου,
μετεωρισμὸν ὀφθαλμῶν μὴ δῷς μοι
5 καὶ ἐπιθυμίαν ἀπόστρεψον ἀπ᾽ ἐμοῦ·
6 κοιλίας ὄρεξις καὶ συνουσιασμὸς μὴ καταλαβέτωσάν με,
καὶ ψυχῇ ἀναιδεῖ μὴ παραδῷς με.

ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ

7 Παιδείαν στόματος ἀκούσατε, τέκνα,
καὶ ὁ φυλάσσων οὐ μὴ ἁλῷ.
8 ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ 8 καταληφθήσεται ἁμαρτωλός,
καὶ λοίδορος καὶ ὑπερήφανος σκανδαλισθήσονται ἐν αὐτοῖς.
9 ὅρκῳ μὴ ἐθίσῃς τὸ στόμα σου
καὶ ὀνομασίᾳ τοῦ ἁγίου μὴ συνεθισθῇς·
10 ὥσπερ γὰρ οἰκέτης ἐξεταζόμενος ἐνδελεχῶς
ἀπὸ μώλωπος οὐκ ἐλαττωθήσεται,
οὕτως καὶ ὁ ὀμνύων καὶ ὀνομάζων διὰ παντὸς
ἀπὸ ἁμαρτίας οὐ μὴ καθαρισθῇ.

Ut ignorationibus eorum non parcant mihi et non pareant delicta illorum
3 Et adincrescant ignorantiae meae et multiplicentur delicta mea ⌜et peccata mea abundent⌝
Et incidam in conspectu adversariorum et gaudeat inimicus meus
4 Domine pater et Deus vitae meae ne derelinquas me in cogitatu illorum
5 Extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi et omne desiderium ⌜averte a me⌝
6 *Aufer* a me ventris ⌜concupiscentias et⌝ concubitus concupiscentiae ne adprehendant me et animae ⌜inreverenti et⌝ infrunitae ne tradas me

Doctrina oris

7 Doctrinam oris audite filii et qui custodierit illam non periet ⌜in labiis suis⌝ nec scandalizabitur in operibus nequissimis
8 In vanitate sua adprehendetur peccator et superbus et maledicus ⌜scandalizabitur in illis⌝
9 Iurationi non adsuescat ⌜os tuum⌝ multus enim casus in illo
10 ⌜Nominatio vero Dei non sit adsidua⌝ in ore tuo et nominibus sanctorum non admiscearis quoniam non eris inmunis ab eis

[3]ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܦܩܘܢ ܚܛܗܝ ܘܠܐ ܢܚܫܘܢ
ܣܘܟܠܐ. ܘܢܬܚܫܒܘܢ ܡܢ ܕܥܒܕܐ ܘܝܗܒ ܠܗ ܡܬܠܐ. [4]ܐܝܟܐ ܐܝܬ
ܡܢ ܕܘܟܝܬܐ ܕܢܣܒ. ܠܐ ܢܬܟܣܐ ܒܚܘܒܘܗܝ ܒܟܠ [5]ܘܦܬܐ ܠܐ ܢܬܠܐ ܠܗ.
ܘܟܠ ܚܛܝܐ ܐܝܟ ܗܘ. ܡܢ ܕܚܙܝܐ ܠܐ ܢܬܒܨܐ. [6]ܘܚܛܝܐ
ܕܒܥܘܬܐ ܠܐ ܢܬܚܫܒ. ܘܢܦܠ ܚܛܗܐ ܠܐ ܠܡܦܩ ܡܢ. [7]ܘܟܠܗܘܢ
ܕܚܫܒܝ ܚܛܝܐ ܒܢܝܐ.. ܘܡܢܗܘܢ ܠܐ ܢܬܚܫܒ. [8]ܒܡܫܠܛܢܘ ܕܝܢ
ܡܠܟܘܬ ܫܡܝܐ. ܘܡܫܠܛ ܒܫܡܝܐ ܘܒܐܪܥܐ. [9]ܒܡܫܡܫܢܘܬܐ ܠܐ ܠܒܫ
ܦܘܡܗ. ܘܥܡܗ ܕܢܫܐ ܠܐ ܠܗܘܐ ܗܘܐ. [10]ܡܛܠ ܕܠܐ ܒܗܝܠܐ ܕܫܡܫܐ
ܒܥܠܡܐ. ܡܢ ܚܘܒܐ ܠܐ ܙܟܐ. ܘܟܠ ܟܠ ܕܢܦܩܘܢ ܘܦܪܐ ܡܢ ܣܘܟܠܐ
ܠܐ ܙܟܐ܀

11 ἀνὴρ πολύορκος πλησθήσεται ἀνομίας,
καὶ οὐκ ἀποστήσεται ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ μάστιξ·
ἐὰν πλημμελήσῃ, ἁμαρτία αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ,
κἂν ὑπερίδῃ, ἥμαρτεν δισσῶς.
καὶ εἰ διὰ κενῆς ὤμοσεν, οὐ δικαιωθήσεται,
πλησθήσεται γὰρ ἐπαγωγῶν ὁ οἶκος αὐτοῦ.
12 Ἔστιν λέξις ἀντιπαραβεβλημένη θανάτῳ,
μὴ εὑρεθήτω ἐν κληρονομίᾳ Ιακωβ·
ἀπὸ γὰρ εὐσεβῶν ταῦτα πάντα ἀποστήσεται,
καὶ ἐν ἁμαρτίαις οὐκ ἐγκυλισθήσονται.
13 ἀπαιδευσίαν ἀσυρῆ μὴ συνεθίσῃς τὸ στόμα σου·
ἔστιν γὰρ ἐν αὐτῇ λόγος ἁμαρτίας.
14 μνήσθητι πατρὸς καὶ μητρός σου,
ἀνὰ μέσον γὰρ μεγιστάνων συνεδρεύεις,
μήποτε ἐπιλάθῃ ἐνώπιον αὐτῶν
καὶ τῷ ἐθισμῷ σου μωρανθῇς
καὶ θελήσεις εἰ μὴ ἐγεννήθης
καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ τοκετοῦ σου καταράσῃ.
15 ἄνθρωπος συνεθιζόμενος λόγοις ὀνειδισμοῦ
ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ οὐ μὴ παιδευθῇ.
16 Δύο εἴδη πληθύνουσιν ἁμαρτίας,
καὶ τὸ τρίτον ἐπάξει ὀργήν·
ψυχὴ θερμὴ ὡς πῦρ καιόμενον,
οὐ μὴ σβεσθῇ ἕως ἂν καταποθῇ·
ἄνθρωπος πόρνος ἐν σώματι σαρκὸς αὐτοῦ,
οὐ μὴ παύσηται ἕως ἂν ἐκκαύσῃ πῦρ·
17 ἀνθρώπῳ πόρνῳ πᾶς ἄρτος ἡδύς,
οὐ μὴ κοπάσῃ ἕως ἂν τελευτήσῃ.

11 Sicut enim servus interrogatus adsidue a livore ⌜non minuetur⌝ sic omnis iurans et nominans in toto a peccato non purgabitur
12 Vir multum iurans implebitur iniquitate et non discedet a domo illius plaga
13 Et si frustraverit delictum ipsius super ipsum erit et si dissimulaverit delinquet dupliciter
14 Et si in vacuum iuraverit non iustificabitur replebitur enim retributione domus illius
15 Est et alia loquella contraria morti non inveniatur in hereditate Iacob
16 Etenim a misericordibus omnia haec auferentur et in delictis non volutabunt
17 *Indisciplinose* non adsuescat os tuum est enim in illa verbum peccati

[11] ܓܒܪܐ ܡܣܟܢܐ ܦܩܝܪ ܣܘܟܠܐ. ܘܠܐ ܢܦܪܘܩ ܡܢ ܒܝܬܗ ܡܦܠܬܐ.
ܠܐ ܒܡܘܗܒܬ ܡܫܐ ܣܡܝܪܐ ܒܠܒܗ. ܐܦ ܒܫܘܪܐ ܠܐ ܢܐܒܕ. ܡܛܠ
ܕܠܐ ܕܫܐ ܒܟܠ ܒܪ: ܡܟܝܠ ܗܘ ܘܠܐ ܙܟܐ. [12] ܐܝܬ ܠܗ ܠܚܛܝܐ ܕܚܣܝܪ
ܒܗ ܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܡܐܬܘܗܝ ܕܢܦܫܗ. ܘܐܦ ܡܢ ܕܡܪܐ ܢܦܫܗ ܡܢ
ܗܠܝܢ ܚܝܐ. ܘܡܣܬܪܩܐ ܠܐ ܢܣܒܠ. [13] ܘܐܦ ܒܡܫܡܠܝܘܬܐ ܠܐ ܢܠܒܫ
ܦܘܡܝ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܒܪܗ ܠܗ ܒܗ ܟܠ ܕܦܩܪܐ. [14] ܛܒܬܐ ܘܒܝܫܬܐ ܘܐܦ
ܠܗ ܒܝ. ܡܢ ܐܢܫܐ ܕܢܦܠ ܠܐܘܪܚܗ. ܕܠܐ ܠܐܢܫܐ ܡܬܦܪܫ: ܡܬܡܠܟܝܢ
ܠܡܪܢ. ܘܐܝܟ ܕܠܐ ܠܐ ܐܬܚܙܝ. ܘܡܢܡܐ ܕܐܬܝܒܐ ܒܗ ܠܒܪܗ.
[15] ܓܒܪܐ ܚܟܝܡ ܕܢܒܥ ܟܠ ܪܥܝܢܐ. ܟܠ ܦܘܡܐ ܚܟܝܡܐ ܣܡܝܟܐ ܠܐ
ܢܠܒܫ. ܘܠܐ ܢܬܒܥܐ ܡܥܒܕܠ ܓܒܪܐ ܕܚܙܝ ܒܥܝܢܐ ܕܥܡܗ. [16] ܐܝܟ
ܐܢܫ ܦܘܡܗ ܢܦܫ. ܘܡܠܬܐ ܡܢܗ ܢܘܟܪܝܐ. ܓܒܪܐ ܕܚܙܝ ܒܥܝܢܐ
ܕܥܡܗ. ܠܐ ܢܬܐܠܨ ܒܝܫܐ ܕܐܬܐ ܒܗ ܢܦܫܐ. [17] ܒܥܡܗ ܕܓܒܪܐ
ܚܟܝܡܐ ܟܠ ܒܥܕܢ: ܒܫܡܝܢ ܒܗ. ܘܠܐ ܢܬܟܠ ܒܝܫܐ ܕܐܬܐ.

18 ἄνθρωπος παραβαίνων ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ
λέγων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ Τίς με ὁρᾷ;
σκότος κύκλῳ μου, καὶ οἱ τοῖχοί με καλύπτουσιν,
καὶ οὐθείς με ὁρᾷ· τί εὐλαβοῦμαι;
τῶν ἁμαρτιῶν μου οὐ μὴ μνησθήσεται ὁ ὕψιστος.
19 καὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπων ὁ φόβος αὐτοῦ,
καὶ οὐκ ἔγνω ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου
μυριοπλασίως ἡλίου φωτεινότεροι
ἐπιβλέποντες πάσας ὁδοὺς ἀνθρώπων
καὶ κατανοοῦντες εἰς ἀπόκρυφα μέρη.
20 πρὶν ἢ κτισθῆναι τὰ πάντα ἔγνωσται αὐτῷ,
οὕτως καὶ μετὰ τὸ συντελεσθῆναι.
21 οὗτος ἐν πλατείαις πόλεως ἐκδικηθήσεται,
καὶ οὗ οὐχ ὑπενόησεν, πιασθήσεται.
22 Οὕτως καὶ γυνὴ καταλιποῦσα τὸν ἄνδρα
καὶ παριστῶσα κληρονόμον ἐξ ἀλλοτρίου.
23 πρῶτον μὲν γὰρ ἐν νόμῳ ὑψίστου ἠπείθησεν,
καὶ δεύτερον εἰς ἄνδρα αὐτῆς ἐπλημμέλησεν,
καὶ τὸ τρίτον ἐν πορνείᾳ ἐμοιχεύθη
καὶ ἐξ ἀλλοτρίου ἀνδρὸς τέκνα παρέστησεν.
24 αὕτη εἰς ἐκκλησίαν ἐξαχθήσεται,
καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐπισκοπὴ ἔσται.
25 οὐ διαδώσουσιν τὰ τέκνα αὐτῆς εἰς ῥίζαν,
καὶ οἱ κλάδοι αὐτῆς οὐκ οἴσουσιν καρπόν.
26 καταλείψει εἰς κατάραν τὸ μνημόσυνον αὐτῆς,
καὶ τὸ ὄνειδος αὐτῆς οὐκ ἐξαλειφθήσεται,

18 Memento patris et matris tuae in medio enim magnatorum consistis
19 Ne forte obliviscatur te in conspectu illorum et adsiduitate tua ⌜infatuatus⌝ inproperium patiaris
Et maluisses non nasci et diem nativitatis tuae maledicas
20 Homo adsuetus in verbis inproperii in omnibus diebus suis non erudietur
21 Duo genera abundant in peccatis et tertium adducit ⌜iram et⌝ perditionem
22 Anima calida quasi ignis ardens non extinguetur donec aliquid gluttiat
23 Et homo nequa in ore carnis suae non desinet donec incendat ignem
24 Homini *fornicario* omnis panis dulcis non *cessabit* ⌜transgrediens *a lecto suo*⌝
25 Omnis homo qui transgreditur lectum suum contemnens in animam suam ⌜et dicens⌝ quis me videt
26 Tenebrae circumdant me et parietes cooperiunt me et nemo circumspicit me quem vereor delictorum meorum non memorabitur Altissimus

[18]ܓܒܪܐ ܕܢܦܩ: ܟܠ ܠܡܫܬܐ ܕܒܪܗܘܢ: ܘܐܡܪ: ܒܟܫܘ ܡܒܗ ܚܙܐ
ܠܗ: ܗܘܐ ܠܓܒܐ ܕܟܠܗ ܡܫܡܥܬܐ ܠܗ: ܘܐܬܟܠ ܕܦܬܚ ܦܘܡܗ
ܠܗ: ܘܟܠܗ ܕܚܙܐ ܠܗ: ܡܒܗ ܟܠܐ ܠܗ ܕܐܬܚܙܝ. [19]ܟܠ ܐܢܫ
ܕܫܡܥܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܬܘܕܝ ܚܕ ܒܪܒܘ ܒܫܡܝܐ. ܚܙܐ ܐܘܪܚܐ ܕܟܠ
ܟܢ ܐܢܫ. ܘܡܫܡܫܬܐ ܗܝ ̇ܕܟܣܝܬܐ ܘܡܬܟܠܐ ܕܟܐܒܝܢ.
[20]ܟܠܐ ܕܝ ܠܐ ܗܘܐ ܥܠ ܗܒܪ ܓܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ. ܘܐܦ ܡܢ ܚܕܐ
ܓܘܫܡܗ ܕܚܠܡܐ ܗܘܐ ܕܡܢ ܠܗ. ܘܡܥܠ ܕܠܐ ܦܚܪ ܒܗ ܐܢܫ ܕܡܫܠܡ.
[21]ܗܘܐ ܠܡܫܬܐ ܕܡܒܝܢܬܐ ܢܦܩܬܐ. [22]ܘܟܠ ܐܦ ܐܢܫܐ ܕܦܬܚ ܥܠ
ܚܠܦܘ: ܡܫܡܫܐ ܚܙܐ ܡܢ ܐܢܫܐ. [23]ܚܙܐ ܕܓܒܪܗ ܒܫܡܫܐ ܕܐܠܗܐ
ܘܐܬܬܠܝ ̇ܟܒܝܠܐ ܠܟܠܗܘܢ. ܘܐܬܠܒܫ ܒܪܘܚܐ ܕܟܪܙܐ. ܕܡܢ ܢܗܪܐ
ܠܡܫܒ ܗܘܐ. [24]ܘܐܦ ܗܘ ܡܢ ܒܢܝܫܬܐ ܐܫܬܡܥ. ܘܟܠ ܡܕܝܢܬ ܚܙܩܘܢ
ܢܕܒܪܘܢ. [25]ܠܐ ܢܕܥܘܢ ܟܢܫܗ ܚܙܪ ܠܐܒܐ. ܘܡܫܬܚܠܦ ܠܐ ܢܚܙܘܢ ܗܠܝܢ.
[26]ܘܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ ܕܚܝܐ. ܘܡܫܬܚܠܦ ܠܐ ܢܒܗܬܘܢ.

27 καὶ ἐπιγνώσονται οἱ καταλειφθέντες
ὅτι οὐθὲν κρεῖττον φόβου κυρίου
καὶ οὐθὲν γλυκύτερον τοῦ προσέχειν ἐντολαῖς κυρίου.
28 δόξα μεγάλη ἀκολουθεῖν θεῷ,
μακρότης δὲ ἡμερῶν τὸ προσληφθῆναί σε ὑπ᾽ αὐτοῦ.

ΣΟΦΙΑΣ ΑΙΝΕΣΙΣ

24 1 Ἡ σοφία αἰνέσει ψυχὴν αὐτῆς
καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ αὐτῆς καυχήσεται·
2 ἐν ἐκκλησίᾳ ὑψίστου στόμα αὐτῆς ἀνοίξει
καὶ ἔναντι δυνάμεως αὐτοῦ καυχήσεται.
3 Ἐγὼ ἀπὸ στόματος ὑψίστου ἐξῆλθον
καὶ ὡς ὁμίχλη κατεκάλυψα γῆν·
4 ἐγὼ ἐν ὑψηλοῖς κατεσκήνωσα,
καὶ ὁ θρόνος μου ἐν στύλῳ νεφέλης·

27 Et non intellegit quoniam omnia videt oculus illius quoniam expellit a se timorem Dei huiusmodi hominis timor et oculi hominum timentes illum
28 ⸢Et non cognovit quoniam oculi Domini⸣ multo plus lucidiores super solem ⸢circumspicientes omnes⸣ ⸢vias hominum⸣ et profundum abyssi et hominum corda intuentes ⸢in absconsas partes⸣
29 Domino enim Deo antequam crearentur omnia sunt agnita sic et post perfectum respicit omnia
30 Hic in plateis civitatis vindicabitur quasi pullus equinus fugabitur
Et ubi nons peravit adprehendetur 31 et erit dedecus *omnibus* quod non intellexerit timorem Dei
32 Sic et mulier omnis relinquens virum suum et statuens hereditatem ex alieno matrimonio
33 Primo enim in lege Altissimi incredibilis fuit et secundo *virum suum dereliquit*
Tertio in adulterio fornicata est et ex alio viro filios statuit sibi
34 ⸢Haec⸣ in ecclesiam adducetur et in filios eius respicietur
35 Non tradent filii eius radices et rami eius non dabunt fructum
36 *Derelinquent* in maledictum memoriam illius et dedecus illius non delebitur
37 Et agnoscent qui derelicti sunt quoniam nihil melius quam timor Dei et nihil dulcius quam respicere in mandatis Domini
38 Et gloria magna est sequi Dominum longitudo enim dierum *adsumetur* ab eo

Sapientiae laus

24 1 Sapientia laudabit animam suam et in Deo honorabitur ⸢et in medio populi sui gloriabitur⸣
2 ⸢Et in ecclesiis Altissimi aperiet os suum⸣ ⸢et in conspectu virtutis illius gloriabitur⸣
3 In medio populo exaltabitur et in plenitudine sancta admirabitur
4 In multitudine electorum habebit laudem et inter benedictos benedicetur dicens

[27]ܡܝܬܘܢ

·ܟܠܗܘܢ ܒܒܘܪܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܡܫܬܟܠܝܢ ܒܟܠ ܕܡܬܚܙܐ ܒܥܠܡܐ. ܕܠܗ
ܕܗܘܐ ܡܢ ܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܗ ܕܒܥܠܡܐ ܡܢ ܕܠܥܠܡ ܡܫܒܚܝܢܗ܀
24 [1]ܚܟܡܬܐ ܬܫܒܚ ܢܦܫܗ. ܘܒܝܢ ܥܡܗ ܕܐܠܗܐ ܬܬܝܩܪ:
[2]ܒܟܢܘܫܬܗ ܕܐܠܗܐ ܬܦܬܚ ܦܘܡܗ. ܘܒܝܢ ܚܝܠܘܬܗ ܬܫܬܒܚ.
[3]ܐܢܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܥܠܝܐ ܢܦܩܬ. ܘܐܝܟ ܥܪܦܠܐ ܚܦܝܬ ܐܪܥܐ. [4]ܐܢܐ
ܒܡܪܘܡܐ ܥܠܝܐ ܫܪܝܬ ܡܫܟܢܝ. ܘܟܘܪܣܝ ܒܥܡܘܕܐ ܕܥܢܢܐ.

5 γῦρον οὐρανοῦ ἐκύκλωσα μόνη
καὶ ἐν βάθει ἀβύσσων περιεπάτησα·
6 ἐν κύμασιν θαλάσσης καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ
καὶ ἐν παντὶ λαῷ καὶ ἔθνει ἡγησάμην.
7 μετὰ τούτων πάντων ἀνάπαυσιν ἐζήτησα
καὶ ἐν κληρονομίᾳ τίνος αὐλισθήσομαι.
8 τότε ἐνετείλατό μοι ὁ κτίστης ἁπάντων,
καὶ ὁ κτίσας με κατέπαυσεν τὴν σκηνήν μου
καὶ εἶπεν Ἐν Ιακωβ κατασκήνωσον
καὶ ἐν Ισραηλ κατακληρονομήθητι.
9 πρὸ τοῦ αἰῶνος ἀπ' ἀρχῆς ἔκτισέν με,
καὶ ἕως αἰῶνος οὐ μὴ ἐκλίπω.
10 ἐν σκηνῇ ἁγίᾳ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐλειτούργησα
καὶ οὕτως ἐν Σιων ἐστηρίχθην·
11 ἐν πόλει ἠγαπημένῃ ὁμοίως με κατέπαυσεν,
καὶ ἐν Ιερουσαλημ ἡ ἐξουσία μου·
12 καὶ ἐρρίζωσα ἐν λαῷ δεδοξασμένῳ,
ἐν μερίδι κυρίου κληρονομίας μου.
13 ὡς κέδρος ἀνυψώθην ἐν τῷ Λιβάνῳ
καὶ ὡς κυπάρισσος ἐν ὄρεσιν Αερμων·
14 ὡς φοῖνιξ ἀνυψώθην ἐν Αιγγάδοις
καὶ ὡς φυτὰ ῥόδου ἐν Ιεριχω,
ὡς ἐλαία εὐπρεπὴς ἐν πεδίῳ,
καὶ ἀνυψώθην ὡς πλάτανος.

5 Ego ex ore Altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam
6 Ego in caelis feci ut oriretur lumen indeficiens et ⸢sicut⸣ nebula texi omnem terram
7 Ego in altis habitavi et thronus meus in columna nubis
8 Gyrum caeli circuivi sola ⸢et in profundum abyssi penetravi⸣ et in fluctibus maris ⸢ambulavi⸣
9 Et in omni terra ⸢steti⸣ ⸢et in omni⸣ populo 10 et in omni gente primatum habui
11 Et omnium excellentium et humilium corda virtute calcavi et in his omnibus requiem quaesivi et in hereditate *eius* morabor
12 Tunc praecepit et dixit mihi creator omnium et qui creavit me requievit in tabernaculo meo
13 ⸢Et dixit⸣ mihi in Iacob inhabita et in Israhel hereditare et in electis meis ede radices
14 Ab initio ⸢ante saeculum⸣ creata sum et usque ad futurum saeculum non desinam et in habitatione sancta coram ipso ministravi

[5] ܒܥܘܡܩܐ

ܕܬܗܘܡܐ ܐܚܝܕܐ ܗܠܟܬ. ܘܒܥܘܡܩܐ ܕܬܗܘܡܐ ܗܠܟܬ. [6]ܒܓܠܠܘܗܝ ܕܝܡܐ
ܘܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܕܐܬܠܝ. ܘܒܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܘܐܡܘܬܐ ܫܠܛܬ.
[7]ܘܒܗܘܢ ܟܠܗܘܢ ܢܝܚܐ ܒܥܝܬ ܠܝ. ܕܒܐܝܢܐ ܡܫܪܝܐ ܐܫܪܐ. [8]ܗܝܕܝܢ
ܦܩܕܢܝ ܒܪܐ ܟܠ. ܘܡܢ ܕܒܪܝܢܝ ܘܐܡܪ: ܡܫܟܢܝ ܐܫܪܝ ܠܝ. ܕܒܝܥܩܘܒ
ܫܪܝ ܘܐܬܝܪܬ ܒܐܝܣܪܝܠ. [9]ܡܢ ܩܕܡ ܥܠܡܐ ܒܪܝܢܝ. ܘܥܕܡܐ ܠܥܠܡܝܢ
ܠܐ ܐܫܬܠܐ ܕܡܬܕܢܚ. [10]ܒܡܫܟܢܐ ܩܕܝܫܐ ܩܕܡܘܗܝ ܫܡܫܬ. ܘܗܟܢ
ܒܨܗܝܘܢ ܐܬ ܩܡܬ. [11]ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܪܚܝܡܐ ܟܘܬܗ ܐܢܝܚܢܝ.
ܘܒܐܘܪܫܠܡ ܫܘܠܛܢܝ ܗܘܐ. [12]ܘܐܫܪܫܬ ܒܥܡܐ ܡܫܒܚܐ. ܒܡܢܬܗ ܕܡܪܝܐ
ܘܡܢ ܝܪܬܘܬܗ ܫܘܠܛܢܐ. [13]ܐܝܟ ܐܪܙܐ ܐܬܪܘܡܡܬ ܒܠܒܢܢ. ܘܐܝܟ ܫܪܒܝܢܐ
ܕܛܘܪܐ ܕܚܪܡܘܢ. [14]ܐܝܟ ܕܩܠܐ ܐܬܪܘܡܡܬ ܒܥܝܢ ܓܕܝ. ܘܐܝܟ
ܢܨܒܬ ܘܪܕܐ ܒܝܪܝܚܘ. ܐܝܟ ܙܝܬܐ ܐܬܪܘܡܡܬ ܒܡܝܫܪܐ. ܘܐܬܪܘܡܡܬ ܐܝܟ
ܕܘܠܒܐ ܥܠ ܡܝܐ.

15 ὡς κιννάμωμον καὶ ἀσπάλαθος ἀρωμάτων
καὶ ὡς σμύρνα ἐκλεκτὴ διέδωκα εὐωδίαν,
ὡς χαλβάνη καὶ ὄνυξ καὶ στακτὴ
καὶ ὡς λιβάνου ἀτμὶς ἐν σκηνῇ.
16 ἐγὼ ὡς τερέβινθος ἐξέτεινα κλάδους μου,
καὶ οἱ κλάδοι μου κλάδοι δόξης καὶ χάριτος.
17 ἐγὼ ὡς ἄμπελος ἐβλάστησα χάριν,
καὶ τὰ ἄνθη μου καρπὸς δόξης καὶ πλούτου.
18 ⸢ἐγὼ μήτηρ τῆς ἀγαπήσεως τῆς καλῆς καὶ φόβου
καὶ γνώσεως καὶ τῆς ὁσίας ἐλπίδος,
δίδωμι δὲ σὺν πᾶσι τοῖς τέκνοις μου
ἀειγενεῖς τοῖς λεγομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ.⸣
19 προσέλθετε πρός με, οἱ ἐπιθυμοῦντές μου,
καὶ ἀπὸ τῶν γενημάτων μου ἐμπλήσθητε·
20 τὸ γὰρ μνημόσυνόν μου ὑπὲρ τὸ μέλι γλυκύ,
καὶ ἡ κληρονομία μου ὑπὲρ μέλιτος κηρίον.
21 οἱ ἔσθοντές με ἔτι πεινάσουσιν,
καὶ οἱ πίνοντές με ἔτι διψήσουσιν.
22 ὁ ὑπακούων μου οὐκ αἰσχυνθήσεται,
καὶ οἱ ἐργαζόμενοι ἐν ἐμοὶ οὐχ ἁμαρτήσουσιν.
23 Ταῦτα πάντα βίβλος διαθήκης θεοῦ ὑψίστου,
νόμον ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν Μωυσῆς
κληρονομίαν συναγωγαῖς Ιακωβ.
24 ⸢μὴ ἐκλύεσθε ἰσχύειν ἐν κυρίῳ,
κολλᾶσθε δὲ πρὸς αὐτόν, ἵνα κραταιώσῃ ὑμᾶς.
κύριος παντοκράτωρ θεὸς μόνος ἐστίν,
καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐτοῦ σωτήρ.⸣

15 Et sic in Sion firmata sum et in civitate sanctificata similiter requievi et in Hierusalem potestas mea
16 ⸢Et radicavi in populo honorificato⸣ et in parte Dei mei hereditas illius et in plenitudine sanctorum detentio mea
17 Quasi cedrus exaltata sum in Libano et quasi cypressus in monte Sion
18 Et quasi palma exaltata sum in Cades et quasi plantatio rosae in Iericho
19 Quasi oliva speciosa in campis et ⸢quasi platanus⸣ exaltata sum iuxta aquam in plateis
20 Sicut cinnamomum et aspaltum aromatizans ⸢odorem dedi⸣ quasi myrra electa dedi suavitatem odoris
21 Et quasi storax ⸢et galbanus⸣ et ungula et gutta ⸢et quasi libanus non incisus⸣ vaporavi habitationem meam ⸢et⸣ quasi balsamum non mixtum ⸢odor meus⸣
22 Ego quasi terebinthus extendi ramos meos et rami mei honoris et gratiae
23 Ego quasi vitis fructificavi suavitatem odoris et flores mei fructus honoris et honestatis
24 Ego mater pulchrae dilectionis et timoris et agnitionis et sanctae spei

[15] ܐܝܟ ܫܡܫܐ ܡܢܗܪܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܐܝܟ ܣܗܪܐ ܢܗܝܪܐ
ܠܡܫܡܫܘ ܥܕܬܐ. ܘܐܝܟ ܟܘܟܒܐ ܡܨܠܚܢܐ ܘܢܗܝܪܐ ܘܡܫܪܫܪܐ.
ܘܐܝܟ ܡܛܪܐ ܢܚܬܐ ܠܡܪܘܝܘ ܥܕܬܐ. [16] ܐܢܬ ܐܝܟ ܘܪܕܐ ܢܨܝܒܐ ܒܝܢ ܟܘܒܐ.
ܘܡܫܒܚܐ ܠܡܚܙܝܬܐ ܘܠܫܡܥܐ. [17] ܐܢܬ ܐܝܟ ܓܡܘܪܐ ܕܐܒܐ
° ܫܡܝܐ. ܘܡܒܣܡܢ ܢܘܗܪܐ ܕܡܕܒܪܐ. [19] ܫܠܝܡ ܠܗܘܢ ܟܠ
ܕܡܬܓܘܪܝܢ ܠܗ. ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܐ ܕܐܢܫܐ. [20] ܫܠܡܐ ܕܢܬܠܒ
ܡܢ ܕܝܠܗ ܚܝܠܐ. ܘܢܬܚܙܐ ܠܗ ܡܢ ܥܕܬܐ. [21] ܐܘܟܝܬ ܐܡܪ ܕܢܦܩܘ ܠܗ.
ܘܫܡܥܘ ܐܡܪ ܕܢܦܩ ܠܗ. [22] ܕܡܛܠ ܠܗ ܠܐ ܢܟܠܐ. ܘܟܠ ܠܒܢܝܗܘܢ ܠܐ
ܢܫܒܩܘܢ. [23] ܒܫܠܡܐ ܘܚܝܐ ܒܫܡܝܐ ܕܩܕܡ ܕܢܦܩ ܠܒܢܝܗ.
ܢܗܘܐ ܕܫܦܝܪ ܫܡܐ. ° ܘܐܢܬ ܗܘ ܠܫܡܫܐ ܕܫܡܫ.

25 ὁ πιμπλῶν ὡς Φισων σοφίαν
καὶ ὡς Τίγρις ἐν ἡμέραις νέων,
26 ὁ ἀναπληρῶν ὡς Εὐφράτης σύνεσιν
καὶ ὡς Ἰορδάνης ἐν ἡμέραις θερισμοῦ,
27 ὁ ἐκφαίνων ὡς φῶς παιδείαν,
ὡς Γηων ἐν ἡμέραις τρυγήτου.
28 οὐ συνετέλεσεν ὁ πρῶτος γνῶναι αὐτήν,
καὶ οὕτως ὁ ἔσχατος οὐκ ἐξιχνίασεν αὐτήν·
29 ἀπὸ γὰρ θαλάσσης ἐπληθυνθη διανόημα αὐτῆς
καὶ ἡ βουλὴ αὐτῆς ἀπὸ ἀβύσσου μεγάλης.
30 Κἀγὼ ὡς διῶρυξ ἀπὸ ποταμοῦ
καὶ ὡς ὑδραγωγὸς ἐξῆλθον εἰς παράδεισον·
31 εἶπα Ποτιῶ μου τὸν κῆπον
καὶ μεθύσω μου τὴν πρασιάν·
καὶ ἰδοὺ ἐγένετό μοι ἡ διῶρυξ εἰς ποταμόν,
καὶ ὁ ποταμός μου ἐγένετο εἰς θάλασσαν.
32 ἔτι παιδείαν ὡς ὄρθρον φωτιῶ
καὶ ἐκφανῶ αὐτὰ ἕως εἰς μακράν·
33 ἔτι διδασκαλίαν ὡς προφητείαν ἐκχεῶ
καὶ καταλείψω αὐτὴν εἰς γενεὰς αἰώνων.
34 ἴδετε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα,
ἀλλὰ πᾶσιν τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτήν.

25 In me gratia omnis vitae et veritatis ⸢in me omnis spes vitae et virtutis⸢
26 Transite ad me omnes qui concupiscitis me et a generationibus meis implemini
27 Spiritus enim meus super melle dulcis et hereditas mea super mel et favum
28 ⸢Memoria mea⸣ in generatione saeculorum
29 Qui edunt me adhuc esurient et qui bibunt me adhuc sitient
30 Qui audit me non confundetur et qui operantur in me non peccabunt
31 Qui elucidant me vitam aeternam habebunt
32 Haec omnia liber vitae ⸢testamentum⸣ Altissimi et agnitio veritatis
33 ⸢Legem⸣ mandavit Moyses in praeceptis iustitiarum ⸢et hereditatem⸣ domui ⸢Iacob⸣ et Israhel *promissionis*
34 ⸢Posuit David puero suo excitare regem ex ipso fortissimum in throno honoris sedentem in sempiternum⸣
35 Qui implet quasi Phison sapientiam et sicut Tigris in diebus novorum
36 ⸢Qui adimplet⸣ quasi Eufrates sensum qui multiplicat quasi Iordanis in tempore messis
37 [Qui mittit⸣ disciplinam sicut lucem et adsistens quasi Geon in die vindemiae
38 Qui perficit primus scire ipsam et *infirmior* non investigavit eam
39 A mari enim abundavit cogitatio eius et consilium illius *abysso* magna
40 Ego sapientia *effudi* flumina 41 ⸢ego quasi tramis aquae inmensae de fluvio⸣ ego quasi fluvius Doryx et sicut aquaeductus exivi *a paradiso*
42 Dixi rigabo meum ⸢hortum⸣ plantationum et inebriabo ⸢*pratus mei*⸣ *fructum*
43 Et ecce facta est mihi tramis abundans et fluvius meus propinquavit ad mare
44 Quoniam doctrinam quasi antelucanum inlumino omnibus et enarrabo illam usque in longinquo
45 Penetrabo inferiores partes terrae et inspiciam omnes dormientes et inluminabo sperantes in Deo
46 Adhuc doctrinam quasi prophetiam effundam ⸢et relinquam illam⸣ quaerentibus sapientiam et non desinam ⸢in progenies illorum⸣ usque in aevum sanctum
47 Videte quoniam non soli mihi laboravi sed omnibus ⸢exquirentibus veritatem⸣

. [25]ܕܨܒܐ
ܐܝܟ ܢܗܪܐ ܦܝܫܘܢ ܚܟܡܬܐ. ܘܐܝܟ ܕܩܠܬ ܒܝ̈ܘܡܝ ܟܠܠܘ̈ܗ. [26]ܘܡܫܡܠܝܐ
ܐܝܟ ܦܪܬ ܡܣܘܟܠܘܬܐ. ܘܐܝܟ ܝܘܪܕܢܢ ܒܝ̈ܘܡܝ ܚܨܕܐ. [27]ܘܡܫܡܥܐ
ܐܝܟ ܢܗܪܐ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܐܝܟ ܓܝܚܘܢ ܒܝ̈ܘܡܝ ܩܛܦܐ. [28]ܠܐ ܢܓܡܪܘܢܗ
ܩ̈ܕܡܝܐ ܒܚܟܡܬܐ. ܘܐܚܪ̈ܝܐ ܠܐ ܢܕܪܟܘܢܗ. [29]ܡܛܠ ܕܡܢ ܝܡܐ ܪܒܐ
ܬܪܥܝܬܗ ܚܟܡܬܐ. °ܘܡܠܟܬܗ ܡܢ ܬܗܘܡܐ ܪܒܐ. [30]ܘܐܦ ܐܢܐ ܐܝܟ
ܢܗܪܐ ܕܡܝܐ. ܘܐܝܟ ܐܡܬܐ ܕܡܝܐ ܕܢܦܩܐ ܠܓܢ̈ܐ. [31]ܐܡܪܬ ܕܐܫܩܐ ܠܓܢܝ
ܘܐܪܘܐ ܡܫܩ̈ܝܬܝ. ܘܗܘܐ ܠܝ ܢܗܪܐ ܠܒ ܢܚܠܐ. ܘܢܗܪܝ ܗܘܐ ܠܟܠ
ܝܡܐ ܀ [32]ܬܘܒ ܡܠܦܢ ܒܨܦܪܐ ܐܢܗܪ. ܘܐܚܘܝܘܗ̇ ܠܒܪ ܠܪ̈ܚܩܐ.
[33]ܬܘܒ ܡܠܦܢ ܒܢܒܝܘܬܐ ܐܢܐ. ܘܐܫܒܘܩܝܗ̇ ܕܪܐ ܠܕܪ̈ܝܐ.

25 1 Ἐν τρισὶν ἠράσθη ἡ ψυχή μου,
καὶ ταῦτά ἐστιν ὡραῖα ἔναντι κυρίου καὶ ἀνθρώπων·
ὁμόνοια ἀδελφῶν, καὶ φιλία τῶν πλησίον,
καὶ γυνὴ καὶ ἀνὴρ ἑαυτοῖς συμπεριφερόμενοι.
2 τρία δὲ εἴδη ἐμίσησεν ἡ ψυχή μου
καὶ προσώχθισα σφόδρα τῇ ζωῇ αὐτῶν·
πτωχὸν ὑπερήφανον, καὶ πλούσιον ψεύστην,
γέροντα μοιχὸν ἐλαττούμενον συνέσει.
3 Ἐν νεότητι οὐ συναγείοχας,
καὶ πῶς ἂν εὕροις ἐν τῷ γήρᾳ σου;
4 ὡς ὡραῖον πολιαῖς κρίσις
καὶ πρεσβυτέροις ἐπιγνῶναι βουλήν.
5 ὡς ὡραία γερόντων σοφία
καὶ δεδοξασμένοις διανόημα καὶ βουλή.
6 στέφανος γερόντων πολυπειρία,
καὶ τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος κυρίου.
7 Ἐννέα ὑπονοήματα ἐμακάρισα ἐν καρδίᾳ
καὶ τὸ δέκατον ἐρῶ ἐπὶ γλώσσης·
ἄνθρωπος εὐφραινόμενος ἐπὶ τέκνοις,
ζῶν καὶ βλέπων ἐπὶ πτώσει ἐχθρῶν·
8 μακάριος ὁ συνοικῶν γυναικὶ συνετῇ,
καὶ ὃς ἐν γλώσσῃ οὐκ ὠλίσθησεν,
καὶ ὃς οὐκ ἐδούλευσεν ἀναξίῳ ἑαυτοῦ·
9 μακάριος ὃς εὗρεν φρόνησιν,
καὶ ὁ διηγούμενος εἰς ὦτα ἀκουόντων·

25 1 In tribus placitum est spiritui meo quae sunt probata coram Deo et hominibus
2 Concordia fratrum et amor proximorum et vir et mulier sibi consentientes
3 Tres species odivit anima mea et adgravor valde animae illorum
4 Pauperem superbum et divitem mendacem et senem fatuum et insensatum
5 In iuventute tua non congregasti et quomodo invenies eam in *senectute* tua
6 Quam speciosum canitiae iudicium et presbyteris cognoscere consilium
7 Quam speciosa veteranis sapientia et gloriosis intellectus et consilium
8 Corona senum multa peritia et gloria illorum timor Dei
9 Novem insuspicabilia cordis magnificavi et decimum dicam in lingua hominibus

25 8*b* 7*c* אשרי ש C

8*c* [ואינו] עבד נקלה [ממנו:]

8*a* [אשרי] בעל אשה מושכלת ואינו] חורש בשור [ובחמור יחדו:]

25, 2 *T. B. Pesaḥim* 113 *b*: ארבעה אין הדעת סובלתן· אלו הן: דל גאה· ועשיר מכחש וזקן [מנאף· [ופרנס מתגאה על הצבור.

3 *Abot N.* 24 (p. 78): וכן מתלא אמר: אם בנערותיך לא חפצתם איך תשיגם בזקונתיך.

25 1 ܬܠܬ ܨ̈ܒܝܢ ܨܒܝܬ ܢܦܫܝ. ܘܫܦܝܪܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ
ܘܩܕܡ ܒܢ̈ܝ ܐܢܫܐ. ܐܚ̈ܐ ܕܫܝܢ ܘܪ̈ܚܡܐ ܩܪ̈ܝܒܐ. ܘܓܒܪܐ ܘܐܢܬܬܗ
ܕܫܘܝܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. 2 ܬܠܬ ܣ̈ܢܝܢ ܣܢܬ ܢܦܫܝ. ܘܡܚܝܠܐ ܠܝ
ܠܚܝܝܗܘܢ. ܡܣܟܢܐ ܓܐܝܐ ܘܥܬܝܪܐ ܟܕܒܐ. ܘܣܒܐ ܕܫܛܝܐ
ܘܚܣܝܪ ܪܥܝܢܐ. 3 ܒܛܠܝܘܬܟ ܠܐ ܟܢܫܬ ܚܟܡܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܬܫܟܚ
ܒܣܝܒܘܬܟ. 4 ܡܐ ܝܐܐ ܠܣܒܐ ܕܝܢܐ. ܘܠܩܫ̈ܝܫܐ ܡܠܟܐ ܘܡܬܠܟܢܘܬܐ.
5 ܡܐ ܝܐܐ ܠܕܪ̈ܘܫܐ ܚܟܡܬܐ. ܘܠܡܝܩ̈ܪܐ ܡܠܟܐ ܘܬܪܥܝܬܐ. 6 ܐܟܠܝܠܐ
ܕܣܒ̈ܐ ܣܘܓܐܐ ܕܪܥܝܢܐ. ܘܫܘܒܚܗܘܢ ܕܚܠܬܐ ܕܐܠܗܐ. 7 ܬܫܥܐ
ܕܠܐ ܣܠܩ ܥܠ ܠܒܝ ܫܒܚܬ. ܘܥܣܪܐ ܕܠܐ ܡܠܠܬ. ܓܒܪܐ ܕܚܕܐ ܒܐܚܪܝܬܗ.
ܟܕ ܗܘ ܚܝ ܚܙܐ ܒܡܦܘܠܬܐ ܕܣܢܐ̈ܘܗܝ. 8 ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܐܢܬܬܐ
ܛܒܬܐ. ܘܠܐ ܕܒܪ ܦܕܢܐ ܒܬܘܪܐ ܘܒܚܡܪܐ ܐܟܚܕܐ. ܛܘܒܘܗܝ ܠܕܠܫܢܗ
ܠܐ ܡܟܫܠܗ. ܘܠܐ ܦܠܚ ܠܕܠܐ ܫܘܐ ܠܗ. 9 ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܐܫܟܚ
ܪܚܡܐ. ܘܡܫܬܡܥ ܠܐܕܢܐ ܕܫܡܥܐ.

10 ὡς μέγας ὁ εὑρὼν σοφίαν·
ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τὸν φοβούμενον τὸν κύριον·
11 φόβος κυρίου ὑπὲρ πᾶν ὑπερέβαλεν,
ὁ κρατῶν αὐτοῦ τίνι ὁμοιωθήσεται;
12 ⌜φόβος κυρίου ἀρχὴ ἀγαπήσεως αὐτοῦ,
πίστις δὲ ἀρχὴ κολλήσεως αὐτοῦ.⌝
13 Πᾶσαν πληγὴν καὶ μὴ πληγὴν καρδίας,
καὶ πᾶσαν πονηρίαν καὶ μὴ πονηρίαν γυναικός·
14 πᾶσαν ἐπαγωγὴν καὶ μὴ ἐπαγωγὴν μισούντων,
καὶ πᾶσαν ἐκδίκησιν καὶ μὴ ἐκδίκησιν ἐχθρῶν.
15 οὐκ ἔστιν κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλὴν ὄφεως,
καὶ οὐκ ἔστιν θυμὸς ὑπὲρ θυμὸν γυναικός.
16 συνοικῆσαι λέοντι καὶ δράκοντι εὐδοκήσω
ἢ συνοικῆσαι μετὰ γυναικὸς πονηρᾶς.
17 πονηρία γυναικὸς ἀλλοιοῖ τὴν ὅρασιν αὐτῆς
καὶ σκοτοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὡς ἄρκος·
18 ἀνὰ μέσον τῶν πλησίον αὐτοῦ ἀναπεσεῖται ὁ ἀνὴρ αὐτῆς
καὶ ἀκουσίως ἀνεστέναξεν πικρά.
19 μικρὰ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν γυναικός,
κλῆρος ἁμαρτωλοῦ ἐπιπέσοι αὐτῇ.
20 ἀνάβασις ἀμμώδης ἐν ποσὶν πρεσβυτέρου,
οὕτως γυνὴ γλωσσώδης ἀνδρὶ ἡσύχῳ.
21 μὴ προσπέσῃς ἐπὶ κάλλος γυναικὸς
καὶ γυναῖκα μὴ ἐπιποθήσῃς.
22 ὀργὴ καὶ ἀναίδεια καὶ αἰσχύνη μεγάλη
γυνὴ ἐὰν ἐπιχορηγῇ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.

10 ⌜Homo⌝ qui iucundatur in filiis vivens et videns subversionem inimicorum
11 Beatus qui inhabitat cum muliere sensata et qui in lingua sua non est lapsus et qui non servivit *indignis se*
12 Beatus qui invenit amicum ⌜verum⌝ et qui enarrat iustitiam auri audienti
13 Quam magnus qui invenit ⌜sapientiam et⌝ scientiam sed non est super timentem Deum
14 Timor Dei super omnia superposuit
15 Beatus cui donatum est habere timorem Dei qui tenet illum cui adsimilabitur
16 Timor Dei initium dilectionis eius *fidei* autem initium adglutinandum est ei
17 Omnis plaga tristitia cordis est et omnis malitita nequitia mulieris est
18 ⌜Et omnem plagam et non plagam videbit cordis⌝ 19 ⌜et omnem nequitiam et non nequitiam mulieris⌝
20 Et omnem obductum et non obductum odientium 21 et omnem vindictam et non vindictam inimicorum
22 Non est caput nequius super caput colubri et non est ira super iram *inimici*

12 כל מכה ולא כ[מכת] לב כל רעה ולא כר[עת אשה:] C
16 רע אשה ישחיר מראה איש ויקדיר פנו לדוב:
17 בין רעים ישב בעלה ובלא טעמו יתאנח:
18 מעט רעה כרעת אשה גורל חוטא יפול עליה:
19 כמעלה [חול ברגל זקן כן] אשת [לשון לאיש מך:]
20 אל תפול [ביפי אש]ה ועל יש לה [אל תחמ]ד:
21 כי בעדה ......ה בושת אשה מכלכלת [את] בעלה:
22 רפיון ידים [וכ]שלון ברכים אשה לא תאשר את בעלה:

13 *T. B. Shabbat* 11 *a*: לב כל אמר רב כל חולי ולא חולי מעים כל כאב ולא כאב
מיחוש ולא מיחוש ראש כל רעה ולא אשה רעה.

[illegible]

23 καρδία ταπεινὴ καὶ πρόσωπον σκυθρωπὸν
καὶ πληγὴ καρδίας γυνὴ πονηρά·
χεῖρες παρειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα
ἥτις οὐ μακαριεῖ τὸν ἄνδρα αὐτῆς.
24 ἀπὸ γυναικὸς ἀρχὴ ἁμαρτίας,
καὶ δι' αὐτὴν ἀποθνῄσκομεν πάντες.
25 μὴ δῷς ὕδατι διέξοδον
μηδὲ γυναικὶ πονηρᾷ παρρησίαν·
26 εἰ μὴ πορεύεται κατὰ χεῖράς σου,
ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου ἀπότεμε αὐτήν.

26 1 Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνήρ,
καὶ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διπλάσιος.
2 γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς,
καὶ τὰ ἔτη αὐτοῦ πληρώσει ἐν εἰρήνῃ.
3 γυνὴ ἀγαθὴ μερὶς ἀγαθή,
ἐν μερίδι φοβουμένων κύριον δοθήσεται·
4 πλουσίου δὲ καὶ πτωχοῦ καρδία ἀγαθή,
ἐν παντὶ καιρῷ πρόσωπον ἱλαρόν.
5 Ἀπὸ τριῶν εὐλαβήθη ἡ καρδία μου,
καὶ ἐπὶ τῷ τετάρτῳ προσώπῳ ἐφοβήθην·
διαβολὴν πόλεως, καὶ ἐκκλησίαν ὄχλου,
καὶ καταψευσμόν, ὑπὲρ θάνατον πάντα μοχθηρά.

23 Commorari leoni et draconi placebit quam habitare cum muliere nequa
24 Nequitia mulieris inmutat faciem eius et *obcaecabit* vultum suum tamquam ursus ⌜Et quasi saccum⌝ ostendit in medio proximorum eius 25 et audiens suspirabit modicum
26 Brevis malitia super malitiam mulieris sors peccatorum cadat super illam
27 Ascensus harenosus in pedibus veterani sic mulier linguata homini quieto
28 Ne respicias in mulieris speciem et non concupiscas mulierem in specie
29 ⌜Mulieris⌝ ira et inreverentia et confusio magna 30 mulier ⌜si primatum habeat⌝ contraria est viro suo
31 Cor humile et facies tristis et plaga *mortis* mulier nequa
32 Manus debiles et genua dissoluta mulier quae non *beatificat virum suum*
33 A muliere initium factum est peccati et per illam omnes morimur
34 non des aquae tuae ⌜exitum nec modicum⌝ ⌜nec mulieri nequa⌝ veniam prodeundi
35 Si non ambulaverit ad manum tuam et confundet te in conspectu inimicorum
36 a carnibus tuis abscide illam ne semper te abutatur

26 1 Mulieris bonae beatus vir numerus enim annorum illorum duplex
2 Mulier fortis oblectat virum suum et annos vitae illius in pace implebit
3 ⌜Pars bona⌝ mulier bona in parte bona timentium Deum dabitur viro ⌜pro factis bonis⌝
4 Divitis autem et pauperis cor bonum in omni tempore vultus illorum hilaris
5 A tribus timuit cor meum et in quarto facies mea metuit

C

23 מאשה תחלת עון ובגללה גוענו יחד:

1 26 אשה טובה אשרי בעלה ומספר ימיו כפלים:
2 אשת חיל תדשן לבעלה ושנות [חייו ת]שמח [:]
3 אשה [ט]ובה מנה [טובה] ובחלק ירא יי תנתן [:]

26, 3 *T. B. Sanhedrin* 100 *b*; cf. *Jebamot* 63 *b*: כתוב בספר בן סירא אשה טובה מתנה טובה בחיק ירא אלהים תנתן. [אשה רעה צרעת לבעלה מאי תקנתיה יגרשנה מביתו ויתרפא מצרעתה].

[23] ܣܟܘܡܐ
ܡܟܣܘܬܐ ܕܠܒܐ ܠܐܢܬܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܫܟܝܢܘܬܐ ܕܐܝܕܝܐ ܘܒܘܪܟܐ ܕܟܘܪܗܢܐ.
ܐܢܬܬܐ ܕܠܐ ܡܥܕܪܐ ܡܡܟܟܐ ܠܒܥܠܗ. [24] ܡܢ ܐܢܬܬܐ ܫܪܝܐ ܚܛܝܬܐ.
ܘܡܛܠܬܗ ܟܠܢ ܡܝܬܝܢ ܚܢܢ. [25] ܠܐ ܬܬܠ ܠܡܝܐ ܡܦܩܢܐ. ܘܠܐܢܬܬܐ
ܒܝܫܬܐ ܐܦܠܐ ܡܡܠܠܘܬܐ. ܐܝܟ ܐܪܥܐ ܚܠܬܐ ܕܡܝܐ ܕܠܐ ܡܫܬܟܚ. ܘܗܟܢܐ
ܐܢܬܬܐ ܒܝܫܬܐ ܠܓܒܪܐ ܡܫܝܢܐ. [26] ܘܐܢ ܠܐ ܐܙܠܐ ܐܝܟ ܕܡܦܢܝܐ ܠܗ. ܒܣܪܟ
ܦܣܘܩ ܠܗ ܘܫܕܪܗ ܡܢ ܒܝܬܟ. 26 [1] ܐܢܬܬܐ ܛܒܬܐ ܛܘܒܘܗܝ
ܠܒܥܠܗ. ܡܢܝܢܐ ܕܝܘܡܬܗ ܘܫܢܘܗܝ ܥܦܝܦܝܢ ܠܗ. [3] ܐܢܬܬܐ
ܛܒܬܐ ܡܢܬܐ ܛܒܬܐ ܕܡܬܝܗܒܐ ܠܕܚܠܝ ܡܪܝܐ...
[2] ܐܢܬܬܐ ܚܝܠܬܢܝܬܐ ܡܦܛܡܐ ܠܒܥܠܗ. ܘܫܢܝ ܚܝܘܗܝ ܒܚܕܘܬܐ ܢܫܠܡ.
[4] ܠܒܐ ܕܥܬܝܪܐ ܘܕܡܣܟܢܐ. ܠܟܠ ܙܒܢ ܐܦܘܗܝ ܚܕܝܢ. ܘܐܦܘܗܝ
ܢܗܝܪܢ. [5] ܡܢ ܬܠܬ ܠܒܝ ܕܚܠ. ܘܥܠ ܐܪܒܥ ܦܐܝ ܕܚܠܬ. ܦܘܠܓܐ
ܕܡܕܝܢܬܐ ܘܟܢܫܐ ܕܥܡܐ. ܘܡܟܣܘܬܐ ܕܕܝܢܐ ܕܡܘܬܐ ܠܗܝܢ ܗܘ.

6 ἄλγος καρδίας καὶ πένθος γυνὴ ἀντίζηλος ἐπὶ γυναικὶ
καὶ μάστιξ γλώσσης πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα.
7 βοοζύγιον σαλευόμενον γυνὴ πονηρά,
ὁ κρατῶν αὐτῆς ὡς ὁ δρασσόμενος σκορπίου.
8 ὀργὴ μεγάλη γυνὴ μέθυσος
καὶ ἀσχημοσύνην αὐτῆς οὐ συγκαλύψει.
9 πορνεία γυναικὸς ἐν μετεωρισμοῖς ὀφθαλμῶν
καὶ ἐν τοῖς βλεφάροις αὐτῆς γνωσθήσεται.
10 ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιατρέπτῳ στερέωσον φυλακήν,
ἵνα μὴ εὑροῦσα ἄνεσιν ἑαυτῇ χρήσηται·
11 ὀπίσω ἀναιδοῦς ὀφθαλμοῦ φύλαξαι
καὶ μὴ θαυμάσῃς, ἐὰν εἰς σὲ πλημμελήσῃ·
12 ὡς διψῶν ὁδοιπόρος στόμα ἀνοίξει
καὶ ἀπὸ παντὸς ὕδατος τοῦ σύνεγγυς πίεται,
κατέναντι παντὸς πασσάλου καθήσεται
καὶ ἔναντι βέλους ἀνοίξει φαρέτραν.
13 Χάρις γυναικὸς τέρψει ἄνδρα αὐτῆς,
καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ πιανεῖ ἡ ἐπιστήμη αὐτῆς.
14 δόσις κυρίου γυνὴ σιγηρά,
καὶ οὐκ ἀντάλλαγμα πεπαιδευμένης ψυχῆς·
15 χάρις ἐπὶ χάριτι γυνὴ αἰσχυντηρά,
καὶ οὐκ ἔστιν σταθμὸς πᾶς ἄξιος ἐγκρατοῦς ψυχῆς.
16 ἥλιος ἀνατέλλων ἐν ὑψίστοις κυρίου
καὶ κάλλος ἀγαθῆς γυναικὸς ἐν κόσμῳ οἰκίας αὐτῆς·
17 λύχνος ἐκλάμπων ἐπὶ λυχνίας ἁγίας
καὶ κάλλος προσώπου ἐπὶ ἡλικίᾳ στασίμῃ·

6 Delatura civitatis et collectio populi 7 et calumniam mendacem super mortem omnia gravia
8 Dolor cordis et luctus mulier ⸢zelotipa⸣ 9 in muliere infideli flagellum linguae omnibus communicans
10 Sicut boum iugum quod movetur ita et mulierem nequa qui tenet illam quasi qui adprehendat scorpionem
11 Mulier ebriosa ⸢ira magna et⸣ contumelia et turpitudo illius non contegetur
12 Fornicatio mul:eris in extollentia oculorum et in palpebris illius agnoscetur
13 In filia non avertente se firma custodiam ne inventa occasione *utatur* se
14 Ab omni inreverentia oculis cave et ne mireris si te neglexerit
15 Sicut viator ⸢sitiens⸣ ad fontem os aperiet et ab omni aqua proxima bibet
Et contra omnem palum sedebit et contra omnem sagittam aperiet faretram donec deficiat
16 Gratia mulieris sedulae delectabit virum suum et ossa illius inpinguabit 17 disciplina illius datus Dei

C

13 [חן] אשה מטיב בעלה [עצמיו] ידשן שכלה:
15 חן על חון] אשה ביישת ואין משקל לצרורת פה:
16 שמש [זור]חת במרומי מעל יפה א[שה] בדביר בחור
17 נר שרף על מנורת קדש הוד פנים על קומת תוכן:

⁷ܢܝܪܐ
ܡܨܐ ܐܢܬܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܡܢ ܕܡܚܕ ܒܗ ܐܝܟ ܥܩܪܒܐ. ⁸ܪܘܓܙܐ ܪܒܐ
ܐܢܬܬܐ ܪܘܝܐ ܘܦܩܚܬܐ. ܕܐܦ ܨܥܪܗ ܠܐ ܡܟܣܝܐ. ⁹ܙܢܝܘܬܗ ܕܐܢܬܬܐ
ܒܪܡܙܝܐ ܕܥܝܢܝܗ. ܘܡܢ ܓܒܝܢܝܗ ܡܬܝܕܥܐ. ¹⁰ܥܠ ܚܨܝܦܬܐ ܐܘܚܕ
ܢܛܘܪܬܐ. ܡܛܠ ܕܟܕ ܚܙܐ ܢܦܫܐ ܐܠܐ ܠܗ ܢܬܒܥ. ¹¹ܒܬܪ ܚܨܝܦܘܬ ܥܝܢܐ
ܢܛܪܝܗ ܠܐ ܬܬܡܗ. ܕܟܠ ܐܘܪܚܐ ܒܗ. ¹²ܐܝܟ ܨܗܝܐ ܕܐܬܠܐ ܡܢ
ܐܘܪܚܐ: ܘܫܬܝܐ ܗܟܢܐ ܠܟܠ ܡܝܐ: ܘܥܠ ܟܠ ܩܝܣ ܬܬܒ: ܘܥܠ
ܟܠ ܚܨ ܡܬܦܬܚܐ: ܘܦܬܚܐ ܥܠ ܓܐܪܐ ܒܝܬ ܓܐܪܝܗ. ܗܘܝܐ
ܗܝ ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܢܬܬܐ. ܘܒܟܠ ܠܗ ܗܕܡܐ ܢܦܫܗ. ¹⁴ܡܬܡܠܟܢܘܬܗ ܕܒܝܬܐ
ܐܢܬܬܐ ܛܒܬܐ. ܘܠܝܬ ܕܡܫܬܘܐ ܠܛܘܒܘܬܗ ܕܢܦܫܐ. ¹⁵ܛܝܒܘܬܐ ܥܠ
ܛܝܒܘܬܐ ܐܢܬܬܐ ܢܟܦܬܐ ܘܠܝܬ ܡܬܩܠܐ ܠܛܘܒܘܬܗ ܕܦܘܡܐ. ¹⁶ܐܝܟ
ܫܡܫܐ ܕܕܢܚ ܒܪܘܡܐ ܕܫܡܝܐ. ܗܟܢܐ ܫܘܦܪܗ ܕܐܢܬܬܐ ܛܒܬܐ ܒܒܝܬܐ
ܕܒܥܠܗ. ¹⁷ܐܝܟ ܫܪܓܐ ܕܢܗܝܪ ܥܠ ܡܢܪܬܐ ܕܩܘܕܫܐ ܫܘܦܪܗ ܕܐܢܬܬܐ
ܒܩܘܡܬܐ ܕܒܥܠܗ ܀

18 στῦλοι χρύσεοι ἐπὶ βάσεως ἀργυρᾶς
καὶ πόδες ὡραῖοι επὶ πτέρνοις εὐστάθμοις.
19 ⌜τέκνον, ἀκμὴν ἡλικίας σου συντήρησον ὑγιῆ,
καὶ μὴ δῷς ἀλλοτρίοις τὴν ἰσχύν σου.
20 ἀναζητήσας παντὸς πεδίου εὔγεων κλῆρον,
σπεῖρε τὰ ἴδια σπέρματα πεποιθὼς τῇ εὐγενείᾳ σου.
21 οὕτως τὰ γενήματά σου περιόντα,
καὶ παρρησίαν εὐγενείας ἔχοντα μεγαλυνοῦσι.
22 γυνὴ μισθία ἴση σιάλῳ λογισθήσεται,
ὕπανδρος δὲ πύργος θανάτου τοῖς χρωμένοις λογισθήσεται.
23 γυνὴ ἀσεβὴς ἀνόμῳ μερὶς δοθήσεται,
εὐσεβὴς δὲ δίδοται τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον.
24 γυνὴ ἀσχήμων ἀτιμίαν κατατρίψει,
θυγάτηρ δὲ εὐσχήμων καὶ τὸν ἄνδρα ἐντραπήσεται.
25 γυνὴ ἀδιάτρεπτος ὡς κύων λογισθήσεται,
ἡ δὲ ἔχουσα αἰσχύνην τὸν κύριον φοβηθήσεται.
26 γυνὴ ἄνδρα ἴδιον τιμῶσα σοφὴ πᾶσι φανήσεται,
ἀτιμάζουσα δὲ ἐν ὑπερηφανίᾳ ἀσεβὴς πᾶσι γνωσθήσεται.
γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνήρ·
ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν αὐτοῦ διπλάσιος ἔσται.
27 γυνὴ μεγαλόφωνος καὶ γλωσσώδης
ὡς σάλπιγξ πολέμων εἰς τροπὴν θεωρηθήσεται.
ἀνθρώπου δὲ παντὸς ψυχὴ ὁμοιότροπος τούτοις,
πολέμου ἀκαταστασίαις τὴν ψυχὴν διατηθήσεται.⌝
28 Ἐπὶ δυσὶν λελύπηται ἡ καρδία μου,
καὶ ἐπὶ τῷ τρίτῳ θυμός μοι ἐπῆλθεν·
ἀνὴρ πολεμιστὴς ὑστερῶν δι᾽ ἔνδειαν,

18 Mulier sensata et ⌜tacita⌝ non est inmutatio eruditae animae
19 Gratia super gratiam mulier sancta ⌜et pudorata⌝ 20 omnis autem ponderatio non est digna continentis animae
21 Sicut sol oriens mundo in altissimis Dei sic mulieris bonae species ⌜in ornamentum⌝ domus eius
22 Lucerna splendens super candelabrum sanctum et species faciei super aetatem stabilem
23 Columnae aureae super bases argenteas ⌜et pedes firmi super plantas stabilis⌝ mulieris
24 Fundamenta aeterna super petram solidam et mandata Dei in corde mulieris sanctae
25 In duobus contristatum est cor meum et in tertio iracundia mihi advenit
26 Vir bellator deficiens per inopiam et vir sensatus contemptus
27 Et qui transgreditur a iustitia ad peccatum Deus paravit eum ad rompheam
28 Duae species difficiles et periculosae mihi apparuerunt difficile exuitur negotians a neglegentia et non iustificabitur caupo a peccatis ⌜labiae⌝

[18]ܐܝܟ ܣܡܟܐ ܕܕܘܟܐ ܥܠ ܐܝܬܘܬܐ ܕܡܬܚܙܝܐ .
ܒܬܪ ܒܡܠܘܗ̇ ܒܡܠܝܢ ܒܠܥܘܗ̇ ܀ [19]ܟܕ ܐܬܝܗ̇ ܒܟܠ ܕܒܠܥܘܬܗ̇ .
ܘܠܐ ܠܠܝܬ ܒܒܘܡܝܐ ܣܓܝ. [20]ܟܕ ܗܘܬ ܡܢ ܟܠ ܐܝܟ ܗܕܡܐ
ܚܕܐ . ܒܥܒܕܐ ܪܚܡ ܒܡܠܟܘܬ ܐܠܗܐ . [21]ܘܗܘܝܐ ܗܘܝ ܟܠܗܝ .
ܘܠܐ ܒܪ ܕܗܘܐ ܠܗܘܐ ܡܢܟܝ. [22]ܐܝܬܝܗ̇ ܓܝܪܐ ܟܠܐ ܡܕܡ ܠܢܦܫܐ .
ܐܝܬ ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܡܬܓܠܐ ܗܘ ܕܥܘܬܐ ܠܐܠܗ ܕܡܬܕܒܪܝܢ ܒܗ
ܠܢܦܫܐ ܀ [23]ܐܝܬܝܗ̇ ܕܝܢ ܢܦܫܐ ܒܦܓܪܗ ܕܓܒܪܐ ܟܠܗ ܠܐܝܬܘܗ̇ .
ܐܝܬܐ ܕܝܢ ܘܡܠܐ ܠܟܠܗ ܕܢܦܫܐ ܠܐܝܬܐ ܠܐܝܬܘܗ̇ . [24]ܐܝܬܝܗ̇ ܕܝܢ ܕܠܐ ܒܟܘܪܐ
ܓܒܪܐ ܒܚܝܠܗ . ܒܢܝܐ ܕܝܢ ܐܣܬܟܠܬܐ . ܐܦ ܡܢ ܒܒܠܗ ܠܐܝܬܝܗ̇ .
[25]ܐܝܬܝܗ̇ ܕܝܢ ܕܠܐ ܒܟܘܪܐ ܐܝܟ ܒܠܒܐ ܠܢܦܫܐ . ܘܐܝܟ ܕܓܒܠܐ ܡܢ ܡܢܝܢ
ܐܦ ܒܗ ܒܝܬܐ . [26]ܐܝܬܝܗ̇ ܕܝܢ ܕܡܢܝܢܐ ܒܒܠܗ ܠܟܠ ܐܝܟ ܣܒܝܥܘܬܐ
ܠܢܦܫܐ . ܦܓܪܐ ܕܝܢ ܕܡܬܕܒܪܢܐ ܒܐܝܬܘܬܐ ܠܟܠ ܐܝܟ ܠܐܝܬܝܗ̇ .
[1]ܐܝܬܝܗ̇ ܓܒܪܐ ܬܘܒܒܘܗܝ ܟܒܠܗ . ܡܢܐ ܓܝܪ ܕܝܢ ܕܫܡܝܢ ܐܝܟ ܠܒܢܝ
ܐܝܟ . ܣܦܝܪ ܘܐܝܬܝܗ̇ ܒܡܬܒܥܝܢܐ ܗܘ . ܘܐܝܟ ܐܝܬܐ ܕܡܢܝܢܐ ܗܘܐ
ܠܐܝܬܐ . [27]ܐܝܬܝܗ̇ ܡܬܒܠܥܐ ܡܬܒܠܥܐ . ܐܝܟ ܡܢܐ ܡܬܚܙܝܢܐ ܕܡܢܟ
ܠܢܦܫܐ. ܢܦܫܐ ܕܝܢ ܕܟܠ ܒܝܢܝ ܘܐܝܟ . ܒܗܠܝܢ ܒܟܘܡ ܠܦܓܪܐ .
ܒܡܬܡܐ ܕܡܢܟ ܥܡ ܒܐܘܪܚܐ ܕܒܕܝܢܝܢ . [28]ܟܠ ܠܐܢܫ ܢܦܫܐ ܠܗܘ
ܟܕ . ܘܟܠ ܠܗ ܦܓܪ ܐܝܬܝܗ̇ ܟܕ . ܟܠ ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܙܐ ܕܐܝܬܘܗܝ
ܘܐܝܬܝܗ̇ . ܘܟܠ ܐܝܟ ܡܢܝ ܗܘܐ ܘܐܬܒܪܝ ܡܢ ܐܝܬܝܘܢ . ܘܟܠ
ܦܓ ܕܒܦܘ ܡܢ ܕܚܝܠܗ ܕܐܠܗܐ . ܠܒܪ ܒܘܠܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܠܚܝܐ
ܕܒܗܝܠ .

καὶ ἄνδρες συνετοὶ ἐὰν σκυβαλισθῶσιν,
ἐπανάγων ἀπὸ δικαιοσύνης ἐπὶ ἁμαρτίαν·
ὁ κύριος ἑτοιμάσει εἰς ῥομφαίαν αὐτόν.
29 *Μόλις ἐξελεῖται ἔμπορος ἀπὸ πλημμελείας,*
καὶ οὐ δικαιωθήσεται κάπηλος ἀπὸ ἁμαρτίας.

27 1 *χάριν διαφόρου πολλοὶ ἥμαρτον,*
καὶ ὁ ζητῶν πληθῦναι ἀποστρέψει ὀφθαλμόν.
2 *ἀνὰ μέσον ἁρμῶν λίθων παγήσεται πάσσαλος,*
καὶ ἀνὰ μέσον πράσεως καὶ ἀγορασμοῦ συντριβήσεται ἁμαρτία.
3 *ἐὰν μὴ ἐν φόβῳ κυρίου κρατήσῃ,*
κατὰ σπουδὴν ἐν τάχει καταστραφήσεται αὐτοῦ ὁ οἶκος.
4 *Ἐν σείσματι κοσκίνου διαμένει κοπρία,*
οὕτως σκύβαλα ἀνθρώπου ἐν λογισμῷ αὐτοῦ.
5 *σκεύη κεραμέως δοκιμάζει κάμινος,*
καὶ πειρασμὸς ἀνθρώπου ἐν διαλογισμῷ αὐτοῦ.
6 *γεώργιον ξύλου ἐκφαίνει ὁ καρπὸς αὐτοῦ,*
οὕτως λογισμὸς ἐνθυμήματα καρδίας ἀνθρώπου.
7 *πρὸ λογισμοῦ μὴ ἐπαινέσῃς ἄνδρα·*
οὗτος γὰρ πειρασμὸς ἀνθρώπων.
8 *Ἐὰν διώκῃς τὸ δίκαιον, καταλήμψῃ*
καὶ ἐνδύσῃ αὐτὸ ὡς ποδήρη δόξης.
9 *πετεινὰ πρὸς τὰ ὅμοια αὐτοῖς καταλύσει,*
καὶ ἀλήθεια πρὸς τοὺς ἐργαζομένους αὐτὴν ἐπανήξει.
10 *λέων θήραν ἐνεδρεύει,*
οὕτως ἁμαρτία ἐργαζομένους ἄδικα.
11 *διήγησις εὐσεβοῦς διὰ παντὸς σοφία,*
ὁ δὲ ἄφρων ὡς σελήνη ἀλλοιοῦται.

27 1 Propter inopiam multi deliquerunt et qui quaerit locupletari *avertit* oculum suum
2 Si in medio conpaginis lapidum palus figitur sic et inter medium venditionis et emptionis angustabitur *peccatis* 3 ⸢conteretur delictum⸣
4 Si non in timore Domini tenueris instanter cito subvertetur domus tua
5 Si in pertusura cribri remanebit stercus sic aporia hominis in cogitatu illius
6 Vasa figuli probat fornax et homines iustos temptatio tribulationis
7 Sicut rusticatio de ligno ostendit fructum illius sic verbum ex cogitatu hominis cordis
8 Ante sermonem non conlaudes virum haec enim temptatio est hominum
9 Si sequaris iustitiam adprehendes illam et indues quasi poderem honoris et inhabitabis cum ea
⸢Et proteget te in sempiternum⸣ et in die agnitionis invenies firmamentum
10 Volatilia ad sibi similia conveniunt et veritas ad eos qui operantur illam revertetur
11 Leo venationi insidiatur semper sic peccata operantibus iniquitates

5 27 כלי יוצר לבער כבשן וכמהו איש על חשבונו: A
6 על עבדת עץ יהי פרי כן חשבון על יצר אחד:

²⁹ܒܥܡܡܠܐ ܐܟܠܐ ܡܫܬܪܐ ܬܓܪܐ ܡܢ ܚܛܗܐ. ܐܦܠܐ ܟܪܘܙܐ
ܟܪܘܙܐ ˙ܡܫܬܐܠܐ. ܣܘܡܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܬܕܟܐ ܡܢ ܚܛܗܐ. 27 ¹ܣܓܝܐܐ
ܕܚܛܘ ܡܛܠ ܕܟܡ ܕܟܘܡ ܕܫܠܐ. ܘܐܝܟ ܠܡܣܩܗ ܚܛܗܐ ܡܣܘܡܐ
ܒܡܢܝܢܗܘܢ. ²ܒܗ ܟܐܦܐ ܠܒܢܝܢܐ ܟܐܠܐ ܣܟܬܐ. ܘܒܗ ܙܒܢܐ
ܠܙܒܢܝܐ ܡܬܐܡܨܝܢ ܚܛܗܐ. ³ܒܢܝ ܠܝ ܟܠܐ ܕܕܚܠܗ ܕܐܠܗܐ ܠܥܒܕ
ܡܠܟܐ. ܐܟܠܐ ܣܓܝܐܐ ܠܒܝܬܗ. ⁴ܐܝܟ ܐܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܟܠܐ ܡܢ ˙ܢܦܪܐ.
ܘܗܟܢܐ ܡܫܒܚܬܐ ܕܐܢܫܐ ܟܠܐ ܚܘܫܒܢܐ ܀ ⁶ܐܝܟ ܕܦܘܠܚܢܐ ܕܐܝܠܢܐ ܥܒܕ
ܦܐܪܐ. ܗܟܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܟܠܐ ܐܬܟܬܝܘܗܝ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ. ⁸ܐܢ ܬܒܥ
ܟܐܢܘܬܐ ܠܡܕܪܟܗ. ܘܬܠܒܫܝܗ ܐܝܟ ܢܚܬܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ.
⁹ܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܥܡ ܓܢܣܗ ܫܪܝܐ. ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܥܡ ܥܒܘܕܝܗ̇
ܐܬܝܐ. ¹⁰ܐܪܝܐ ܠܛܪܦܐ ܟܡܝܢ. ܗܟܢܐ ܚܛܝܬܐ ܠܥܒܕܝ ܥܘܠܐ. ˙¹²ܒܝܬ
ܣܟܠܐ ܠܡܢܛܪ ܙܒܢܐ. ܘܒܝܬ ܚܟܝܡܐ ܠܡܬܒ ܐܡܝܢܐܝܬ.

13

12 εἰς μέσον ἀσυνέτων συντήρησον καιρόν,
εἰς μέσον δὲ διανοουμένων ἐνδελέχιζε.
13 διήγησις μωρῶν προσόχθισμα,
καὶ ὁ γέλως αὐτῶν ἐν σπατάλῃ ἁμαρτίας.
14 λαλιὰ πολυόρκου ἀνορθώσει τρίχας,
καὶ ἡ μάχη αὐτῶν ἐμφραγμὸς ὠτίων.
15 ἔκχυσις αἵματος μάχη ὑπερηφάνων,
καὶ ἡ διαλοιδόρησις αὐτῶν ἀκοὴ μοχθηρά.
16 Ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια ἀπώλεσεν πίστιν
καὶ οὐ μὴ εὕρῃ φίλον πρὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.
17 στέρξον φίλον καὶ πιστώθητι μετ᾽ αὐτοῦ·
ἐὰν δὲ ἀποκαλύψῃς τὰ μυστήρια αὐτοῦ,
μὴ καταδιώξῃς ὀπίσω αὐτοῦ.
18 καθὼς γὰρ ἀπώλεσεν ἄνθρωπος τὸν νεκρὸν αὐτοῦ,
οὕτως ἀπώλεσας τὴν φιλίαν τοῦ πλησίον·
19 καὶ ὡς πετεινὸν ἐκ χειρός σου ἀπέλυσας,
οὕτως ἀφῆκας τὸν πλησίον καὶ οὐ θηρεύσεις αὐτόν.
20 μὴ αὐτὸν διώξῃς, ὅτι μακρὰν ἀπέστη
καὶ ἐξέφυγεν ὡς δορκὰς ἐκ παγίδος.
21 ὅτι τραῦμα ἔστιν καταδῆσαι,
καὶ λοιδορίας ἔστιν διαλλαγή,
ὁ δὲ ἀποκαλύψας μυστήρια ἀφήλπισεν.
22 Διανεύων ὀφθαλμῷ τεκταίνει κακά,
καὶ ὁ εἰδὼς αὐτὸν ἀποστήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ·
23 ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου γλυκανεῖ στόμα αὐτοῦ
καὶ ἐπὶ τῶν λόγων σου ἐκθαυμάσει,
ὕστερον δὲ διαστρέψει τὸ στόμα αὐτοῦ
καὶ ἐν τοῖς λόγοις σου δώσει σκάνδαλον.

[12] Homo sanctus in sapientia manet sicut sol nam stultus sicut luna inmutatur
[13] In medio insensatorum serva verbum ⌜tempori⌝ in medio autem cogitantium adsiduus esto
[14] Narratio peccantium odiosa et risus illorum *delictis* peccati
[15] Loquella multum iurans horripilationem capiti statuet et inreverentia ipsius obturatio aurium
[16] Effusio sanguinis in rixa superborum et maledictio illorum auditus gravis
[17] Qui denudat arcana amici perdet fidem et non inveniet ⌜amicum⌝ ad animum suum
[18] Dilige proximum et coniungere fide cum illo [19] quod si denudaveris absconsa illius non persequeris post eum
[20] Sicut enim homo ⌜qui⌝ *perdit amicum* suum sic qui perdit amicitiam proximi sui
[21] Et sicut qui dimittit avem de manu sua sic reliquisti proximum tuum et non eum capies
[22] Non illum sequaris quoniam longe abest effugit enim quasi caprea de laqueo Quoniam *vulnerata* est [23] conligare et maledicti est concordatio [24] denudare autem amici mysteria desperatio est

[16] רע נאמן תניד[a] חרפה ומסתיר סוד אוהב כנפש: B

27, 16 *a* Bm תנוד.

[11]ܡܫܬܥܝܬܗܘܢ
ܕܣܟܠܐ ܒܫܥܬܐ ܐܝܟ ܟܠܒܐ ܗܝ. ܘܣܟܠܐ ܐܝܟ ܣܗܪܐ ܡܫܬܚܠܦ.
[13]ܡܫܬܥܝܬܗܘܢ ܕܣܟܠܐ ܣܢܝܐ ܗܝ. ܘܓܘܚܟܗܘܢ ܒܙܢܝܘܬܐ ܗܘ.
[14]ܡܫܬܥܝܬܗ ܕܝܡܝܐ ܡܩܦܕܐ ܣܥܪܐ ܕܒܣܪܐ. ܘܬܟܬܘܫ ܕܥܡܐ ܐܝܬ ܩܛܠܐ ܕܢܦܫܐ܀
[16]ܕܓܠܐ ܐܪܙܐ ܠܐ ܢܠܐܬ. ܘܠܐ ܢܫܟܚ ܪܚܡܐ ܐܝܟ ܢܦܫܗ. ܪܚܡ ܚܒܪܐ
ܘܗܝܡܢ ܘܗܝܡܢܘܬܗ. ܘܐܢ ܬܓܠܐ ܐܪܙܗ ܠܐ ܬܪܕܘܦ ܒܬܪܗ. [17]ܢܛܪ
ܪܚܡܐ ܘܐܬܗܝܡܢ ܒܗ. ܘܐܢ ܓܠܝܬ ܐܪܙܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܠܐ ܬܪܕܘܦ
ܒܬܪܗ. [18]ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܐܘܒܕ ܡܝܬܗ ܗܟܢܐ ܐܘܒܕܬ ܪܚܡܘܬܗ
ܕܪܚܡܟ. [19]ܘܐܝܟ ܦܪܚܬܐ ܡܢ ܐܝܕܝܟ ܐܫܬܒܩܬ ܘܠܐ ܬܬܦܢܐ. [20]ܘܠܐ
ܬܪܕܘܦ ܒܬܪܗ. ܡܛܠ ܕܐܬܪܚܩ ܐܝܟ ܛܒܝܐ ܡܢ ܢܫܒܐ. ܘܐܝܟ
ܨܦܪܐ ܡܢ ܦܚܐ. [21]ܡܛܠ ܕܠܡܚܘܬܐ ܐܝܬ ܚܘܒܫܐ. ܘܠܡܨܘܬܐ ܐܝܬ
ܬܪܥܘܬܐ. ܠܡܓܠܐ ܕܝܢ ܐܪܙܐ ܦܣܩ ܣܒܪܐ ܗܘ. [22]ܘܪܡܙ ܒܥܝܢܗ ܥܒܕ
ܒܝܫܬܐ.

24 *πολλὰ ἐμίσησα καὶ οὐχ ὡμοίωσα αὐτῷ,*
καὶ ὁ κύριος μισήσει αὐτόν.
25 *ὁ βάλλων λίθον εἰς ὕψος ἐπὶ κεφαλὴν αὐτοῦ βάλλει,*
καὶ πληγὴ δολία διελεῖ τραύματα.
26 *ὁ ὀρύσσων βόθρον εἰς αὐτὸν ἐμπεσεῖται,*
καὶ ὁ ἱστῶν παγίδα ἐν αὐτῇ ἁλώσεται.
27 *ὁ ποιῶν πονηρά, εἰς αὐτὸν κυλισθήσεται,*
καὶ οὐ μὴ ἐπιγνῷ πόθεν ἥκει αὐτῷ.
28 *ἐμπαιγμὸς καὶ ὀνειδισμὸς ὑπερηφάνῳ,*
καὶ ἡ ἐκδίκησις ὡς λέων ἐνεδρεύσει αὐτόν.
29 *παγίδι ἁλώσονται οἱ εὐφραινόμενοι πτώσει εὐσεβῶν,*
καὶ ὀδύνη καταναλώσει αὐτοὺς πρὸ τοῦ θανάτου αὐτῶν.
30 *Μῆνις καὶ ὀργή, καὶ ταῦτά ἐστιν βδελύγματα,*
καὶ ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ἐγκρατὴς ἔσται αὐτῶν.

28 1 *ὁ ἐκδικῶν παρὰ κυρίου εὑρήσει ἐκδίκησιν,*
καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ διατηρῶν διατηρήσει.
2 *ἄφες ἀδίκημα τῷ πλησίον σου,*
καὶ τότε δεηθέντος σου αἱ ἁμαρτίαι σου λυθήσονται.
3 *ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ συντηρεῖ ὀργήν,*
καὶ παρὰ κυρίου ζητεῖ ἴασιν;
4 *ἐπ' ἄνθρωπον ὅμοιον αὐτῷ οὐκ ἔχει ἔλεος,*
καὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δεῖται;

25 Annuens oculo fabricat iniqua et nemo eum abiciet
26 In conspectu oculorum tuorum condulcabit os tuum et super sermones tuos admirabitur
Novissime autem pervertet os suum et in verbis tuis dabit scandalum
27 Multa *audivi* et non coaequavi ei et Dominus odiet illum
28 Qui in altum mittit lapidem super caput eius cadet et plaga dolosi dividet vulnera
29 Et qui foveam fodit in illam decidet et qui statuit lapidem proximo offendet in eo ⸢et qui laqueum alio ponit *peribit* in illo⸣
30 Facienti nequissimum super ipsum devolvetur et non agnoscet unde adveniat illi
31 Inlusio et inproperium superborum et vindicta sicut leo insidiabitur illi
32 Laqueo peribunt qui oblectantur casu iustorum dolor autem consumet illos antequam moriantur
33 Ira et furor utraque execrabilia et vir peccator continens erit illorum

28 1 Qui vindicari vult a Deo inveniet vindictam et peccata illius servans servabit
2 Relinque proximo tuo nocenti te et tunc deprecanti tibi peccata solventur
3 Homo homini servat iram ⸢et a Deo quaerit medellam⸣
4 Et in hominem similem sibi non habet misericordiam et de peccatis suis deprecatur

24ܦܨܝ ܦܫܝܛ ܡܠܐ ܐܚܡܐܗ. ܘܐܦ ܐܠܗܐ ܕܡܫܝܚܘܗܝ
ܘܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. 25ܕܫܪܐ ܒܐܦܐ ܒܒܬܪܘܗܝ ܠܗܘܢ. ܘܪܚܡܐ ܒܡܫܒܪܐ
ܠܐܚܪܢܐ ܠܗܘܢ. 26ܕܢܦܪ ܡܫܬܐ ܒܡܫܡܫܢܘܬܗ ܠܦܠܚܘܗܝ. ܘܫܪܝܐ
ܦܬܐ ܒܟܠܝܘܡ ܠܗܕܝܢ. 27ܕܢܫܠܐ ܒܫܡܐ ܒܗ ܢܣܠܐ. ܡܠܐ ܢܒܐ ܡܢ
ܐܣܛܠ ܐܬܐ ܒܠܗܘܢ ܒܫܡܐ. 29ܦܬܐ ܡܫܪܝܐ ܕܡܠܟܐ ܠܢܩܕܡܘܢ.
ܘܩܒܪ ܠܚܒܝܫ ܐܝܟ ܒܫܡܐ ܒܫܡܐ ܕܥܡܐܘܡ. 30ܡܠܐܐ ܘܗܘܪܐ ܐܦ
ܕܒܝ ܝܩܐ. 28 1ܘܫܪܐ ܠܡܫܬܐ ܡܫܡܫ ܐܘܪܫܘ. ܘܦܘܪܚܢܐ
ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܢܗܘܐ. ܘܟܠܐ ܫܘܬܦܘܗܝ ܡܢܗ ܢܗܘܢ ܠܗ.
2ܗܘܘ ܗܐ ܕܒܠܚܘܕ ܘܕܘܪܝ ܙܠܐ. ܘܟܠܐ ܫܘܬܦܝ ܢܦܠܘܢ ܠܗ.
3ܟܕ ܐܝܟ ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܢܘܗܪܐ: ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘܐ ܟܠܗ ܐܘܪܚܐ.

5 αὐτὸς σὰρξ ὢν διατηρεῖ μῆνιν,
τίς ἐξιλάσεται τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ;
6 μνήσθητι τὰ ἔσχατα καὶ παῦσαι ἐχθραίνων,
καταφθορὰν καὶ θάνατον, καὶ ἔμμενε ἐντολαῖς.
7 μνήσθητι ἐντολῶν καὶ μὴ μηνιάσῃς τῷ πλησίον,
καὶ διαθήκην ὑψίστου καὶ πάριδε ἄγνοιαν.
8 Ἀπόσχου ἀπὸ μάχης, καὶ ἐλαττώσεις ἁμαρτίας·
ἄνθρωπος γὰρ θυμώδης ἐκκαύσει μάχην,
9 καὶ ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ταράξει φίλους
καὶ ἀνὰ μέσον εἰρηνευόντων ἐμβαλεῖ διαβολήν.
10 κατὰ τὴν ὕλην τοῦ πυρὸς οὕτως ἐκκαυθήσεται,
καὶ κατὰ τὴν στερέωσιν τῆς μάχης αὐξηθήσεται·
κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνθρώπου ὁ θυμὸς αὐτοῦ ἔσται,
καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον ἀνυψώσει ὀργὴν αὐτοῦ.
11 ἔρις κατασπευδομένη ἐκκαίει πῦρ,
καὶ μάχη κατασπεύδουσα ἐκχέει αἷμα.
12 ἐὰν φυσήσῃς εἰς σπινθῆρα, ἐκκαήσεται,
καὶ ἐὰν πτύσῃς ἐπ᾽ αὐτόν, σβεσθήσεται·
καὶ ἀμφότερα ἐκ τοῦ στόματός σου ἐξελεύσεται.
13 Ψίθυρον καὶ δίγλωσσον καταράσασθε·
πολλοὺς γὰρ εἰρηνεύοντας ἀπώλεσεν.
14 γλῶσσα τρίτη πολλοὺς ἐσάλευσεν
καὶ διέστησεν αὐτοὺς ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος
καὶ πόλεις ὀχυρὰς καθεῖλεν
καὶ οἰκίας μεγιστάνων κατέστρεψεν.
15 γλῶσσα τρίτη γυναῖκας ἀνδρείας ἐξέβαλεν
καὶ ἐστέρησεν αὐτὰς τῶν πόνων αὐτῶν.

5 Ipse dum caro sit reservat iram et propitiationem petit a Deo
Quis exorabit pro delictis illius 6 memento novissimorum et desine inimicari
7 Tabitudo enim et mors *imminet* in mandatis
8 ⌜Memorare⌝ timorem Dei et non irascaris ⌜proximo⌝
9 Memorare testamenti Altissimi et despice ignorantiam proximi
10 Abstine te a lite et minues peccata
11 Homo enim iracundus incendit litem et vir peccator turbabit amicos et in medium pacem habentium inmittit *inimicitiam*
12 Secundum enim ligna silvae sic ignis exardescit ⟨...⟩ et secundum virtutem hominis iracundia illius erit et secundum substantiam suam exaltabit iram suam
13 Certamen festinatum incendit ignem ⌜et lis festinans effundit sanguinem⌝ et lingua testificans adducit mortem
14 Si sufflaveris quasi ignis exardebit et si expueris super illam extinguetur ⟨...⟩ utraque ex ore proficiscuntur
15 Susurrio et bilinguis maledictus multos enim turbavit pacem habentes

28, 12 *Lev. R.* 153; *Yalkut, Lev.* § 460; *Sal.* § 767; *Giob.* § 501: בר סירא אומר היתה לפניו גחלת נפח בה ויבערה רקק בה וכבתה.

[illegible]

16 ὁ προσέχων αὐτῇ οὐ μὴ εὕρῃ ἀνάπαυσιν
οὐδὲ κατασκηνώσει μεθ' ἡσυχίας.
17 πληγὴ μάστιγος ποιεῖ μώλωπα,
πληγὴ δὲ γλώσσης συγκλάσει ὀστᾶ.
18 πολλοὶ ἔπεσαν ἐν στόματι μαχαίρας,
καὶ οὐχ ὡς οἱ πεπτωκότες διὰ γλῶσσαν.
19 μακάριος ὁ σκεπασθεὶς ἀπ' αὐτῆς,
ὃς οὐ διῆλθεν ἐν τῷ θυμῷ αὐτῆς,
ὃς οὐχ εἵλκυσεν τὸν ζυγὸν αὐτῆς
καὶ ἐν τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς οὐκ ἐδέθη·
20 ὁ γὰρ ζυγὸς αὐτῆς ζυγὸς σιδηροῦς,
καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῆς δεσμοὶ χάλκειοι·
21 θάνατος πονηρὸς ὁ θάνατος αὐτῆς,
καὶ λυσιτελὴς μᾶλλον ὁ ᾅδης αὐτῆς.
22 οὐ μὴ κρατήσῃ εὐσεβῶν,
καὶ ἐν τῇ φλογὶ αὐτῆς οὐ καήσονται.
23 οἱ καταλείποντες κύριον ἐμπεσοῦνται εἰς αὐτήν,
καὶ ἐν αὐτοῖς ἐκκαήσεται καὶ οὐ μὴ σβεσθῇ·
ἐπαποσταλήσεται αὐτοῖς ὡς λέων
καὶ ὡς πάρδαλις λυμανεῖται αὐτούς.
24*a* ἴδε περίφραξον τὸ κτῆμά σου ἀκάνθαις
25*b* καὶ τῷ στόματί σου ποίησον θύραν καὶ μοχλόν.
24*b* τὸ ἀργύριόν σου καὶ τὸ χρυσίον κατάδησον
25*a* καὶ τοῖς λόγοις σου ποίησον ζυγὸν καὶ σταθμόν.
26 πρόσεχε μήπως ὀλίσθῃς ἐν αὐτῇ,
μὴ πέσῃς κατέναντι ἐνεδρεύοντος.

16 Lingua tertia multos commovit et dispersit illos a gente in gentem
17 ⌜Civitates muratas divitum destruxit et⌝ domos magnatorum effodit
18 Virtutes populorum concidit et gentes fortes dissolvit
19 Lingua tertia mulieres viritas eiecit et privavit illas laboribus suis
20 Qui respicit illam non habebit requiem nec habitabit cum requie
21 Flagelli plaga livorem facit plaga autem linguae conminuet ossa
22 Multi ceciderunt in ore gladii sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam
23 Beatus qui tectus est a lingua nequa qui in iracun diaillius non transivit
Et qui non adtraxit iugum eius et in vinculis illius non est ligatus
24 Iugum enim illius iugum ferreum est et vinculum illius vinculum aereum est
25 Mors illius mors nequissima et utilis potius inferus quam illa
26 Perseverantia illius non permanebit ⌜sed obtinebit vias iniustorum⌝ et in flamma sua non conburet iustos
27 Qui derelinquunt Deum incident in illam et exardebit in illis et non extinguetur et inmittetur in illos quasi leo et quasi pardus laedebit illos
28 Saepi *aures tuas* spinis ⌜et noli audire linguam nequam⌝ et ori tuo facito ostia et seras
29 Aurum tuum et argentum confla et verbis tuis facito stateram et frenos ori tuo rectos

29 1 Ὁ ποιῶν ἔλεος δανιεῖ τῷ πλησίον,
καὶ ὁ ἐπισχύων τῇ χειρὶ αὐτοῦ τηρεῖ ἐντολάς.
2 δάνεισον τῷ πλησίον ἐν καιρῷ χρείας αὐτοῦ
καὶ πάλιν ἀπόδος τῷ πλησίον εἰς καιρόν·
3 στερέωσον λόγον καὶ πιστώθητι μετ᾽ αὐτοῦ,
καὶ ἐν παντὶ καιρῷ εὑρήσεις τὴν χρείαν σου.
4 πολλοὶ ὡς εὕρεμα ἐνόμισαν δάνος
καὶ παρέσχον κόπον τοῖς βοηθήσασιν αὐτοῖς.
5 ἕως οὗ λάβῃ, καταφιλήσει χεῖρας αὐτοῦ
καὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων τοῦ πλησίον ταπεινώσει φωνήν·
καὶ ἐν καιρῷ ἀποδόσεως παρελκύσει χρόνον
καὶ ἀποδώσει λόγους ἀκηδίας
καὶ τὸν καιρὸν αἰτιάσεται.
6 ἐὰν ἰσχύσῃ, μόλις κομίσεται τὸ ἥμισυ
καὶ λογιεῖται αὐτὸ ὡς εὕρεμα·
εἰ δὲ μή, ἀπεστέρησεν αὐτὸν τῶν χρημάτων αὐτοῦ,
καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν ἐχθρὸν δωρεάν·
κατάρας καὶ λοιδορίας ἀποδώσει αὐτῷ
καὶ ἀντὶ δόξης ἀποδώσει αὐτῷ ἀτιμίαν.
7 πολλοὶ οὐ χάριν πονηρίας ἀπέστρεψαν,
ἀποστερηθῆναι δωρεὰν εὐλαβήθησαν.
8 Πλὴν ἐπὶ ταπεινῷ μακροθύμησον
καὶ ἐπ᾽ ἐλεημοσύνῃ μὴ παρελκύσῃς αὐτόν.
9 χάριν ἐντολῆς ἀντιλαβοῦ πένητος
καὶ κατὰ τὴν ἔνδειαν αὐτοῦ μὴ ἀποστρέψῃς αὐτὸν κενόν.

30 Et adtende ne forte labaris in lingua et cadas in conspectu inimicorum ⌜insidiantium tibi⌝ et sit casus tuus insanabilis in mortem

De foenore

29 1 Qui facit misercordiam foenerat proximum et qui praevalet manu mandata servat
2 Foenera proximum tibi in tempore necessitatis illius et iterum redde proximo in tempore suo
3 Confirma verbum et fideliter age cum illo et in omni tempore invenies quod tibi necessarium est
4 Multi quasi inventionem aestimaverunt foenus et praestiterunt molestiam his qui se adiuvaverunt
5 Donec *accipiant osculantur* manum dantis et in promissionibus humiliant vocem suam
6 Et in tempore redditionis postulabit tempus et loquetur verba ⌜acediae et⌝ murmurationum et tempus causabitur
7 Si autem potuerit reddere aversatus solide vix ⌜reddet⌝ dimidium et conputabit illud quasi inventionem
8 Sin autem fraudavit illum pecunia sua et possidebit illum inimicum gratis
9 Et convicia et maledicta reddet illi et pro ⌜honore et⌝ beneficio reddet illi contumeliam

29 ¹ܐܦܐ ܣܘܟܠܐ ܢܩ̈ܦܐ ܡܢ ܕܗܘܐ ܠܚܕܪܗ.
ܘܕܐܚ ܒܐܝܕܐ ܢܩ̈ܦ ܫܡܫܐ ܗܘܐ. ²ܐܝܟ ܠܒܢ̈ܝ ܒܢ̈ܝܐ ܕܙܒܢܗܘܢ.
ܘܐܬܐ ܠܚܕܪܝ. ܘܒܢܝ ܐܢܫܐ ³ܐܦ ܡܢܗܝ. ܘܐܝܟ ܡܢܗܝ ܘܐܬܐ ܒܗ
ܒܗ ܣܒܪܝ. ܘܒܒܠܐ ܒܝ ܠܫܒܚ ܕܒܝܬ ܡܢܗ. ⁴ܡܫܝܚܐ ܕܝܢ
ܕܡܬܠ ܕܒܗ ܕܥܒܕܐ ܘܐܝܬܘ ܒܡܫܬܟܚܘܢ. ⁵ܒܒܢܐ ܕܝܢ ܕܐܟܦ ܢܦܫ
ܐܝܟ ܕܡܫܬܟܚܐ. ܘܒܠܐ ܢܦܫܐ ܕܒܪܢܫ ܡܢܗ ܡܢܗ. ܘܒܒܢܐ ܕܥܒܕܐ
ܕܥܒܕܐ ܡܢܝܢ ܢܦܫܗ. ܘܡܠܟܐ ܡܫܝܚܐ ܢܦܩ ܒܗ. ⁶ܐܦ ܠܫܒܝܢ
ܠܡܢܗ ܕܚܝܠܐ. ܘܡܢ ܒܗ ܕܐܝܟ ܡܫܒܚ ܠܫܒܝܚܘ. ܦܬܓܡ ܐܝܟܢܐ
ܡܢ ܢܦܫܗܘܢ ܡܫܬܠܡܐ. °ܘܡܢܐ ܒܗ ܡܫܬܐ. ܘܐܫܬܘܦ ܕܒ ܡܢܗ.
ܡܢ ܕܐܬܐ ܡܬܩܢܝܐ ܡܢܝܢ ܒܗ. ܘܡܠܟ ܐܝܬܐ ܕܒܪܐ. ⁷ܡܫܝܚܐ ܕܠܐ
ܗܘܐ ܡܢ ܒܣܬܪܐ ܐܬܒܥܘ ܒܫܘܪܗ. ܐܠܐ ܡܢܗ ܕܢܫܒܘܚ ܡܢ ܗܕܪܐ
ܡܫܬܡܠܝܐ. ⁸ܒܪܡ ܒܗ ܡܫܬܟܚܐ ܐܝܟ ܢܦܫ ܒܗܘ. ⁹ܘܐܦ ܕܠܝܬ
ܫܡܝܐ ܐܦܝܣܘ. ܐܦ ܗܘܐ ܣܘܟܠܐ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܒܗ.

10 ἀπόλεσον ἀργύριον δι' ἀδελφὸν καὶ φίλον,
καὶ μὴ ἰωθήτω ὑπὸ τὸν λίθον εἰς ἀπώλειαν.
11 θὲς τὸν θησαυρόν σου κατ' ἐντολὰς ὑψίστου,
καὶ λυσιτελήσει σοι μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον.
12 σύγκλεισον ἐλεημοσύνην ἐν τοῖς ταμιείοις σου,
καὶ αὕτη ἐξελεῖταί σε ἐκ πάσης κακώσεως·
13 ὑπὲρ ἀσπίδα κράτους καὶ ὑπὲρ δόρυ ὁλκῆς
κατέναντι ἐχθροῦ πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ.
14 Ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐγγυήσεται τὸν πλησίον,
καὶ ὁ ἀπολωλεκὼς αἰσχύνην ἐγκαταλείψει αὐτόν.
15 χάριτας ἐγγύου μὴ ἐπιλάθῃ·
ἔδωκεν γὰρ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ σοῦ.
16 ἀγαθὰ ἐγγύου ἀνατρέψει ἁμαρτωλός,
17 καὶ ἀχάριστος ἐν διανοίᾳ ἐγκαταλείψει ῥυσάμενον.
18 ἐγγύη πολλοὺς ἀπώλεσεν κατευθύνοντας
καὶ ἐσάλευσεν αὐτοὺς ὡς κῦμα θαλάσσης·
ἄνδρας δυνατοὺς ἀπῴκισεν,
καὶ ἐπλανήθησαν ἐν ἔθνεσιν ἀλλοτρίοις.
19 ἁμαρτωλὸς ἐμπεσεῖται εἰς ἐγγύην
καὶ διώκων ἐργολαβίας ἐμπεσεῖται εἰς κρίσεις.
20 ἀντιλαβοῦ τοῦ πλησίον κατὰ δύναμίν σου
καὶ πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐμπέσῃς.
21 Ἀρχὴ ζωῆς ὕδωρ καὶ ἄρτος καὶ ἱμάτιον
καὶ οἶκος καλύπτων ἀσχημοσύνην.
22 κρείσσων βίος πτωχοῦ ὑπὸ σκέπην δοκῶν
ἢ ἐδέσματα λαμπρὰ ἐν ἀλλοτρίοις.

10 Multi non causa nequitiae non foeneraverunt sed fraudari gratis timuerunt
11 Verumtamen super humilem animo fortior esto et pro elemosyna non trahas illum
12 Propter mandatum adsume pauperem et propter inopiam eius ne dimittas illum vacuum
13 Perde pecuniam pro fratre et amico et non abscondas illam sub lapide in perditionem
14 Pone thesaurum tuum in praeceptis Altissimi et proderit tibi magis quam aurum
15 Conclude elemosynam in corde pauperis et haec pro te exorabit ab omni malo
18 Super scutum potentis et super lanceam adversus inimicum tuum pugnabit ⟨...⟩
19 ⌜Vir bonus fidem facit proximo suo et qui perdiderit confusionem derelinquet *sibi*⌝
20 Gratiam fideiussoris ne obliviscaris dedit enim pro te animam suam 21 repromissorem fugit peccator et inmundus
22 Bona repromissoris sibi adscribit peccator et ⌜ingratus⌝ sensu derelinquet liberantem se

[10]ܐܡܪ
ܒܥܡܟ ܟܠ ܐܢܫ ܘܟܠ ܚܝܘܬ. ܘܠܐ ܐܬܩܛܠܘ ܐܢܫ ܒܐܝܕܐ
ܘܪܘܚܐ. [11]ܥܒܕ ܠܟ ܩܒܘܬܐ ܕܩܝܣܐ ܘܟܘܦܪܐ. ܘܗܘ ܢܘܚ
ܠܟ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܡܪ ܠܟ. [12]ܘܢܘܚ ܕܥܒܕܐ ܘܥܒܕ ܟܠ ܗܠܝܢ. ܘܗܘ
ܐܢܫ ܡܢ ܟܠ ܕܒܗ. [13]ܘܡܛܪܐ ܕܐܬܬܐ ܘܐܬܡܠܝ ܘܡܢ ܠܡܛܪܐ.
ܘܡܬܡܠܐ ܡܝܐ ܗܘܐ ܐܝܟ. [14]ܘܟܕ ܢܦܩ ܡܢ ܕܒܝܬ ܠܩܒܘܬܐ.
ܘܡܢ ܕܡܬܚܕ ܒܩܒܘܬܐ ܩܪܒ ܡܢ ܩܒܘܬܐ. [15]ܘܟܕ ܐܬܐ ܕܟܪܒ ܢܘܚ
ܟܠܗ. ܘܕܒܚ ܟܪܘܒ ܥܒܕ ܦܘܪܩܢܐ. [18]ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܡܛܪܐ ܐܘܟܝܐ.
ܘܗܘܐ ܢܩܦܘܗܝ ܐܝܟ ܟܠ ܕܝܢܐ. ܘܐܦ ܠܟܠܗܘܢ ܢܩܦܘ ܒܩܛܠܐ.
ܘܐܬܐ ܠܥܠܡ ܢܒܥܐ. [19]ܣܝܡ ܕܟܪ ܟܠ ܦܩܘܕܝܗܘܢ ܕܡܢܐ ܒܩܒܘܬܐ
ܢܘܚ. ܘܡܢܗ ܠܡܦܩܠܗ ܠܟܠܗܘܢ ܣܓܝܐܐ ܢܦܠ ܒܝܒܫܐ. ܣܓܝܐܐ
ܡܝܐ ܡܛܐ ܒܩܒܘܬܐ. ܕܡܬܐܡܪ ܡܢ ܡܡܠܠ ܕܝܠܐ. [20]ܘܩܪܒ
ܠܡܕܒܚ ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܠܐ ܠܗ ܒܫܠܐ. ܘܡܠܐ ܢܩܡ ܡܢ ܐܪܥܐ. [21]ܘܪܚ
ܡܪܝܐ ܕܒܪ ܐܢܫܐ. ܠܥܠܡ ܡܩܝܡ ܘܐܒܥܘܬܐ. ܘܡܫܬܐ ܡܢܟܠ ܕܒܪܐ.
[22]ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܢ ܡܪܝܐ ܕܡܣܬܥܕܐ ܐܢܫ ܠܟܠܐ ܕܦܬܓܡܗ. ܡܢ
ܕܘܪܐ ܡܛܠ ܒܥܒܘܕܘܬܐ.

23 ἐπὶ μικρῷ καὶ μεγάλῳ εὐδοκίαν ἔχε,
καὶ ὀνειδισμὸν παροικίας οὐ μὴ ἀκούσῃς.
24 ζωὴ πονηρὰ ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν,
καὶ οὗ παροικήσεις, οὐκ ἀνοίξεις στόμα·
25 ξενιεῖς καὶ ποτιεῖς εἰς ἀχάριστα
καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις πικρὰ ἀκούσῃ
26 Πάρελθε, πάροικε, κόσμησον τράπεζαν,
καὶ εἴ τι ἐν τῇ χειρί σου, ψώμισόν με·
27 ἔξελθε, πάροικε, ἀπὸ προσώπου δόξης,
ἐπεξένωταί μοι ὁ ἀδελφός, χρεία τῆς οἰκίας.
28 βαρέα ταῦτα ἀνθρώπῳ ἔχοντι φρόνησιν,
ἐπιτίμησις παροικίας καὶ ὀνειδισμὸς δανειστοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΕΚΝΩΝ

30 1 Ὁ ἀγαπῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐνδελεχίσει μάστιγας αὐτῷ,
ἵνα εὐφρανθῇ ἐπ᾽ ἐσχάτων αὐτοῦ·
2 ὁ παιδεύων τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὀνήσεται ἐπ᾽ αὐτῷ
καὶ ἀνὰ μέσον γνωρίμων ἐπ᾽ αὐτῷ καυχήσεται·

23 Vir repromittit de proximo suo et cum perdiderit reverentiam relinquetur ab eo
24 Repromissio nequissima multos perdidit dirigentes et conmovit illos quasi fluctus maris
25 Viros potentes *girans migrare* fecit et vagati sunt in gentibus alienis
26 Peccator transgrediens mandata Domini incidet in promissionem nequa et qui conatur multa agere incidet in iudicium
27 Recupera proximum secundum virtutem tuam et adtende tibi ne incidas
28 Initium vitae aqua et panis et vestimentum et domus protegens turpitudinem
29 Melior victus pauperis sub tegimen asserum quam aepulae splendidae in peregre ⌜sine domicilio⌝
30 Super minimum et magnum placeat tibi et inproperium peregrinationis non audies
31 Vita nequa hospitandi de domo in domum et ⌜ubi hospitabitur⌝ non fiducialiter aget nec aperiet os
32 ⌜Hospitabit et⌝ pascet et potabit ingratos et ad haec amara audiet
33 Transi hospes et orna mensam et quae in manu habes ciba ceteros
34 Exi a facie ⌜honoris⌝ amicorum meorum necessitudine domus meae hospitio mihi factus est frater
35 Gravia haec homini habenti sensum correptio domus et inproperium foeneratoris

De filiis

30 1 Qui diligit filium suum adsiduat illi flagella ut laetetur in novissimo suo
2 Qui docet filium suum laudabitur in illo et in medio domesticorum in illo gloriabitur

[23] ܟܡ ܦܩܕ ܡܟܡ ܙܟܘܬ ܐܝܟ ܠܐ ܢܦܠ.
ܡܫܠܐ ܟܠܟ ܟܗܘ ܟܫܒܘܢ ܐܝܟ ܠܐ ܢܙܠ ܟܘܗ. [24] ܚܛܐ ܟܒܩܢ ܡܢ ܟܒ
ܟܟ. ܡܠܠ ܕܢܒܐ ܬܘܐܒܐ ܠܐ ܐܡܫܢ ܟܡܟܡܢ ܦܡܝܘ. [25] ܐܟܡܡܐ
ܐܝܟ ܡܦܕܐ ܙܟܙܐ. ܡܟܕ ܘܡܟܢ ܠܡܩܒ ܡܢܢܙܐ. [26] ܐܟܡܡܐ ܐܝܟ
ܒܟܙ ܠܦܡ ܦܡܘܐܙ. ܡܠܒܘ ܡܝܡ ܕܐܝܟ ܟܠܝܢ. [27] ܦܘܡ ܡܢ ܡܝܡ
ܐܡܕܐ. ܐܢܫܐ ܟܢ ܒܢܝ ܟܠܟ. [28] ܡܫܢ ܘܠܒܢ ܟܟܕܐ ܚܫܟܐ. ܟܠܐܐ
ܡܢܒܕܐ ܡܪܗܕܐ ܒܡܡܪܗܐ. ܠܟ ܠܒ ܗܘܟ ܟܡܡܡܟܐ. ܡܡܢ ܗܐ
ܕܟܠܝܢ ܐܡܟܠܡܢ. ܘܠܐ ܟܢܠܟ ܗܘܒ ܐܟܫܡܘܢ. ܡܗܠܐ ܕܟܡܢ
ܐܝܟ ܡܟܦܐ ܘܠܐܟܘܐ ܗܘ ܡܡܪܦ ܐܝܟ. ܘܗܘܒ ܦܢܠ ܠܒ ܫܒ ܟܡܟܟܐ.
30 ܕܢܫܡ ܟܙܘ ܢܫܒܐ ܐܦܕܘܗܢ. ܡܗܠܐ ܕܢܒܐ ܟܠܫܢܕܘܗ. ܕܙܕܐ
ܟܙܘ ܢܒܐ ܟܘܗ. ܘܟܢܕ ܫܟܙܘܗܢ ܢܡܟܡܢ ܟܘܗ.

3 ὁ διδάσκων τὸν υἱὸν αὐτοῦ παραζηλώσει τὸν ἐχθρὸν
καὶ ἔναντι φίλων ἐπ' αὐτῷ ἀγαλλιάσεται.
4 ἐτελεύτησεν αὐτοῦ ὁ πατήρ, καὶ ὡς οὐκ ἀπέθανεν·
ὅμοιον γὰρ αὐτῷ κατέλιπεν μετ' αὐτόν.
5 ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εἶδεν καὶ εὐφράνθη
καὶ ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ οὐκ ἐλυπήθη·
6 ἐναντίον ἐχθρῶν κατέλιπεν ἔκδικον
καὶ τοῖς φίλοις ἀνταποδιδόντα χάριν.
7 περιψύχων υἱὸν καταδεσμεύσει τραύματα αὐτοῦ,
καὶ ἐπὶ πάσῃ βοῇ ταραχθήσεται σπλάγχνα αὐτοῦ.
8 ἵππος ἀδάμαστος ἐκβαίνει σκληρός,
καὶ υἱὸς ἀνειμένος ἐκβαίνει προαλής.
9 τιθήνησον τέκνον, καὶ ἐκθαμβήσει σε·
σύμπαιξον αὐτῷ, καὶ λυπήσει σε.
10 μὴ συγγελάσῃς αὐτῷ, ἵνα μὴ συνοδυνηθῇς,
καὶ ἐπ' ἐσχάτων γομφιάσεις τοὺς ὀδόντας σου.
11 μὴ δῷς αὐτῷ ἐξουσίαν ἐν νεότητι,
καὶ μὴ παρίδῃς τὰς ἀγνοίας αὐτοῦ.
12 ⌈κάμψον τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐν νεότητι,⌉
θλάσον τὰς πλευρὰς αὐτοῦ, ὡς ἔστιν νήπιος,
μήποτε σκληρυνθεὶς ἀπειθήσῃ σοι,
⌈καὶ ἔσται σοι ἐξ αὐτοῦ ὀδύνη ψυχῆς.⌉
13 παίδευσον τὸν υἱόν σου καὶ ἔργασαι ἐν αὐτῷ,
ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀσχημοσύνῃ αὐτοῦ προσκόψῃς.
14 Κρείσσων πτωχὸς ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει
ἢ πλούσιος μεμαστεγωμένος εἰς σῶμα αὐτοῦ.

3 Qui docet filium suum in zelum mittit inimicum et in medio amicorum *gloriabitur* in illo
4 Mortuus est pater illius et quasi non est mortuus similem enim reliquit sibi post se
5 In vita ipsius vidit et laetatus est in illo et in obitu illius non ⌈est contristatus nec⌉ confusus est coram inimicis
6 Reliquit ⌈enim⌉ defensorem domus ⌈et⌉ amicis reddentem gratiam
7 Pro animabus filiorum conligabit vulnera sua et super omnem vocem turbabuntur viscera eius
8 Equus indomitus evadit durus et filius remissus evadit praeceps
9 Lacta filium et paventem te faciet lude cum eo et contristabit te
10 Non conrideas illi ne doleas et in novissimo obstupescent dentes tui
11 Non des illi potestatem in iuventute et ne despicias cogitatus illius
12 Curva cervicem eius in iuventute et tunde latera illius dum infans est
Ne forte induret et non credat tibi et erit tibi dolor animae
13 Doce filium tuum et operare in *illum* ne in turpitudinem illius offendas
14 Melior est pauper sanus et fortis viribus quam dives inbecillis ⌈et flagellatus⌉ malitia

30 11 אל תמשילהו בנעוריו ואל תשא לשחיתותיו[a]: B

12 כפתן על חי תפגע רציץ מתניו שעודנו נער:

כיף ראשו בנערותו ובקע מתניו כשהוא קטן:

למה ישקה[a] ומרה בך ונולד[b] ממנו מפח נפש:

13 יסר בנך והכבד עולו פן באולתו יתלע [a]בך:

14 טוב מסכן וחי בעצמו מעשיר ונגע בבשרו:

30, 11 *a* Bm מש׳.
12 *a* Bm ישקיח ,יקשיח | *b* Bm ולוד ממך.
13 *a* Bm יתעל.

[4]ܕܡܠܦ ܒܪܗ
ܦܘܩ ܠܚܡܠܘ. ܘܠܚܡ ܪ̈ܚܡܘܗܝ ܢܬܚܫܒ ܒܗ. [4]ܡܝܬ ܐܒܘܗܝ
ܘܡܝܬ: ܘܠܐ ܡܝܬ. ܡܛܠ ܕܐܒܘܗܝ ܫܒܩ ܒܬܪܗ. [5]ܒܚܝ̈ܘܗܝ ܚܙܝܗܝ
ܘܚܕܝ. ܘܒܡܘܬܗ ܠܐ ܟܪܐ ܠܗ. [6]ܠܒܥܠܕܒ̈ܒܘܗܝ ܦܪܥ ܬܘܒܥܬܐ. ܘܥܡ
ܒܥܠܛ̈ܒܘܗܝ ܡܫܦܪ ܦܘܪܥܢܐ. [7]ܕܡܦܢܩ ܒܪܗ ܢܚܒܘܫ ܡ̈ܚܘܬܗ.
ܘܥܠ ܟܠ ܬܠܬܐ ܢܙܘܥ ܠܒܗ. [8]ܐܝܟ ܣܘܣܝܐ ܥܠܠܐ ܕܠܐ ܡܕܒܪ.
ܗܟܢܐ ܒܪܐ ܡܪܘܕܐ ܕܠܐ ܫܡܥ ܠܐܒܘܗܝ. [9]ܐܢ ܬܦܢܩ ܒܪܟ ܕܠܐ ܬܬܡܚܐ.
[10]ܘܐܢ ܬܚܡܪ ܥܡܗ ܢܥܝܩܟ. ܠܐ ܬܓܚܟ ܥܡܗ ܐܝܟ ܙܥܘܪܐ: ܕܠܐ ܢܬܪܫܐ
ܘܒܣܘܦܐ ܢܚܪܘܩ ܫܢܝܟ. [11]ܠܐ ܬܫܠܛܝܘܗܝ ܒܛܠܝܘܬܗ. ܘܠܐ ܬܫܒܘܩ
ܠܗ ܥܠ ܡܫܪ̈ܚܘܬܗ. [12]ܟܘܦ ܪܝܫܗ ܟܕ ܗܘ ܛܠܐ. ܘܦܩܥ ܚܨܘܗܝ
ܟܕ ܗܘ ܙܥܘܪ. ܕܠܐ ܢܩܫܐ ܘܢܡܪܕ ܒܟ. [13]ܪܕܝܗ̇ ܕܢܩܫܐ ܠܠܒ ܒܪܟ
ܘܐܘܩܪ ܥܠܘܗܝ. ܕܠܐ ܒܣܟܠܘܬܗ ܢܬܠܥܒ. [14]ܛܒ ܗܘ ܓܒܪܐ
ܡܣܟܢܐ ܕܚܝܐ ܘܚܠܝܡ ܒܓܘܫܡܗ. ܡܢ ܥܬܝܪܐ ܕܟܐܒ ܒܒܣܪܗ.

14

15 ὑγίεια καὶ εὐεξία βελτίων παντὸς χρυσίου,
καὶ πνεῦμα εὔρωστον ἢ ὄλβος ἀμέτρητος.

ΠΕΡΙ ΒΡΩΜΑΤΩΝ

16 Οὐκ ἔστιν πλοῦτος βελτίων ὑγιείας σώματος,
καὶ οὐκ ἔστιν εὐφροσύνη ὑπὲρ χαρὰν καρδίας.
17 κρείσσων θάνατος ὑπὲρ ζωὴν πικρὰν
καὶ ἀνάπαυσις αἰῶνος ἢ ἀρρώστημα ἔμμονον.
18 ἀγαθὰ ἐκκεχυμένα ἐπὶ στόματι κεκλεισμένῳ
θέματα βρωμάτων παρακείμενα ἐπὶ τάφῳ.
19 τί συμφέρει κάρπωσις εἰδώλῳ;
οὔτε γὰρ ἔδεται οὔτε μὴ ὀσφρανθῇ·
(20) οὕτως ὁ ἐκδιωκόμενος ὑπὸ κυρίου.
(21) 20 βλέπων ἐν ὀφθαλμοῖς καὶ στενάζων
ὥσπερ εὐνοῦχος περιλαμβάνων παρθένον καὶ στενάζων,
⸢οὕτως ὁ ποιῶν ἐν βίᾳ κρίματα.⸣
(22) 21 Μὴ δῷς εἰς λύπην τὴν ψυχήν σου
καὶ μὴ θλίψῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ σου.
(23) 22 εὐφροσύνη καρδίας ζωὴ ἀνθρώπου,
καὶ ἀγαλλίαμα ἀνδρὸς μακροημέρευσις.
(24) 23 ἀπάτα τὴν ψυχήν σου καὶ παρακάλει τὴν καρδίαν σου
καὶ λύπην μακρὰν ἀπόστησον ἀπὸ σοῦ·
(25) πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ἡ λύπη,
καὶ οὐκ ἔστιν ὠφέλεια ἐν αὐτῇ.
(26) 24 ζῆλος καὶ θυμὸς ἐλαττοῦσιν ἡμέρας,
καὶ πρὸ καιροῦ γῆρας ἄγει μέριμνα.

15 Salus animae in sanctitate iustitiae et melior omni ⸢auro et⸣ argento et corpus validum quam census inmensus
16 Non est census super censum salutis corporis et non est oblectatio super cordis gaudium
17 Melior est mors quam vita amara et requies aeterna quam languor perseverans
18 Bona absconsa in ore cluso quasi adpositiones aepularum circumpositae sepulchro
19 Quid proderit libatio idolo nec enim manducat nec odorabitur
20 Sic qui effugatur a Domino et portans mercedes iniquitatis
21 Videns oculis et ingemescens sicut spado conplectens virginem et suspirans
22 Tristitiam non des animae tuae et non adfligas temetipsum in consilio tuo
23 ⸢Iucunditas cordis⸣ haec est vita hominis et thesaurus sine defectione sanctitatis et exultatio viri est longevitas
24 Miserere animae tuae placens Deo ⸢et contine⸣ et *congrega* cor tuum in sanctitate eius et tristitiam longe expelle a te

15 חיי שרª אויתי מפז ורוח טובה מפנינים: B

16 אין עושר על עושר שרª עצם ואין טובה על טוב לבבᵇ:

17 טוב למות מחיי שוא ונוחת עולם מכאב נאמןª:

טוב למות מחיים רעים ᵇולירד שאולᵇ מכאב עומד:

18 טובה שפוכה על פהª סתום תנופה ᵇמצגת לפני גלולᵇ:

19 מה י׳׳׳ לאלילי הגוים אשר לא יאכלון ולא יריחון Bm

כן מי [שי]ש לו עושר ואין נהנה ממנו[:]

20 בעינו [רואה ומתאנח]

כאשר סירים יחבק נערה ומתאנח כן עושה באונסª משפט:

כן נאמן לָן עם בתולה ויי׳ מבקש מידוᵇ:

21 אל תתן לדין נפשך ואל תכשל בעונךª:

22 שמחת לבב הם חיי איש וגיל אדם האריך אפו:

23 פת נפשך ופייג לבך וקצפון הרחק ממך:

כי רבים הרג דין ואין תעלה בקצפון:

24 קנאה ודין יקצרו ימים ובלא עת תזקין דאגה:

15 *a* Bm בשר, שאר.
16 *a* Bm שאר | *b* Bm שאר.
17 *a* Bm מחיים רעים | *b–b* Bm ולֵרד לשאול, ולוד ושא׳.
18 *a* Bm פום | *b–b* Bm :מצגת גלול.
20 *a* Bm בגזל | *b* Bm בידן.
21 *a* Bm :ואל תכשילך עצתך.
23 *a* *B. T. Jebamot* 63*b*: אל תצר צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום שמא מחר ואיננו נמצא מצטער על עולם שאין שלו. *T. B. Baba Meṣia* 65*a*; ליה דלא נסתרי עבדיה דניחא.

[15] ܚܝܐ ܕܚܘܠܡܢܐ ܪܫܝܢ ܡܢ ܕܗܒܐ. ܘܪܘܚܐ ܛܒܬܐ ܡܢ ܡܪܓܢܝܬܐ. [16] ܠܝܬ ܥܘܬܪܐ ܐܝܟ ܚܘܠܡܢܐ ܕܓܘܫܡܐ. ܘܠܝܬ ܚܕܘܬܐ ܐܝܟ ܛܝܒܘܬ ܠܒܐ. [17] ܦܩܚ ܠܡܡܬ ܡܢ ܚܝܐ ܒܝܫܐ. ܘܠܡܢܚ ܠܥܠܡ ܡܢ ܟܐܒܐ ܕܩܐܡ. [18] ܛܒܬܐ ܕܡܬܬܫܕܝܢ ܥܠ ܦܘܡܐ ܕܦܩܝܕ. ܐܝܟ ܡܐܟܠܬܐ ܕܡܬܬܣܝܡܐ ܥܠ ܩܒܪܐ. [19] ܡܢܐ ܗܘܬ ܠܗ ܠܦܬܟܪܐ ܕܥܡܡܐ. ܕܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܡܥ ܘܠܐ ܡܪܝܚ. ܗܟܢܐ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܘܬܪܐ ܘܠܐ ܡܬܗܢܐ ܒܗ. [20] ܘܚܙܐ ܒܥܝܢܘܗܝ ܘܡܬܬܢܚ. ܐܝܟ ܡܗܝܡܢܐ ܕܢܦܩ ܠܘܬ ܒܬܘܠܬܐ ܘܡܬܢܚ ܗܟܢܐ ܥܒܕ ܕܝܢܐ. [21] ܠܐ ܬܬܠ ܠܒܘܫܠܐ ܢܦܫܟ. ܘܠܐ ܬܬܟܫܠ ܒܡܠܟܐ ܕܢܦܫܟ. [22] ܚܕܘܬܐ ܕܠܒܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܚܝܘܗܝ ܕܒܪܢܫܐ. ܘܐܘܪܟܐ ܕܒܪܢܫܐ ܗܝ ܐܘܪܟܐ ܕܚܝܘܗܝ. [23] ܦܝܣ ܢܦܫܟ ܘܦܢܝ ܠܒܟ. ܘܟܪܝܘܬܐ ܐܪܚܩ ܡܢܟ. ܡܛܠ ܕܠܣܓܝܐܐ ܩܛܠܬ ܟܪܝܘܬܐ. ܘܠܝܬ ܠܗ̇ ܒܗ̇ ܝܘܬܪܢܐ. [24] ܛܢܢܐ ܘܪܘܓܙܐ ܡܒܨܪܝܢ ܝܘܡܬܐ. ܘܕܠܐ ܒܙܒܢܗ ܡܩܦܠ ܣܝܒܘܬܐ ܝܨܦܬܐ.

(30 27) 33 13b λαμπρὰ καρδία καὶ ἀγαθὴ ἐπὶ ἐδέσμασιν
τῶν βρωμάτων αὐτῆς ἐπιμελήσεται.

34 (31) 1 Ἀγρυπνία πλούτου ἐκτήκει σάρκας,
καὶ ἡ μέριμνα αὐτοῦ ἀφιστᾷ ὕπνον.
2 μέριμνα ἀγρυπνίας ἀποστήσει νυσταγμόν,
καὶ ἀρρώστημα βαρὺ ἐκνήψει ὕπνον.
3 ἐκοπίασεν πλούσιος ἐν συναγωγῇ χρημάτων
καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει ἐμπίπλαται τῶν τρυφημάτων αὐτοῦ.
4 ἐκοπίασεν πτωχὸς ἐν ἐλαττώσει βίου
καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει ἐπιδεὴς γίνεται.
5 Ὁ ἀγαπῶν χρυσίον οὐ δικαιωθήσεται,
καὶ ὁ διώκων διάφορα ἐν αὐτοῖς πλανηθήσεται.
6 πολλοὶ ἐδόθησαν εἰς πτῶμα χάριν χρυσίου,
καὶ ἐγενήθη ἡ ἀπώλεια αὐτῶν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.
7 ξύλον προσκόμματός ἐστιν τοῖς ἐνθουσιάζουσιν αὐτῷ,
καὶ πᾶς ἄφρων ἁλώσεται ἐν αὐτῷ.
8 μακάριος πλούσιος, ὃς εὑρέθη ἄμωμος
καὶ ὃς ὀπίσω χρυσίου οὐκ ἐπορεύθη·
9 τίς ἐστιν, καὶ μακαριοῦμεν αὐτόν;
ἐποίησεν γὰρ θαυμάσια ἐν λαῷ αὐτοῦ.
10 τίς ἐδοκιμάσθη ἐν αὐτῷ καὶ ἐτελειώθη;
καὶ ἔσται αὐτῷ εἰς καύχησιν.
τίς ἐδύνατο παραβῆναι καὶ οὐ παρέβη,
καὶ ποιῆσαι κακὰ καὶ οὐκ ἐποίησεν;

25 Multos enim occidit tristitia et non est utilitas in illa
26 Zelus et iracundia minuit dies et ante tempus senectam adducit cogitatus
27 Splendidum cor bonum in aepulis aepulae enim illius diligenter fiunt

31 1 Vigilia honestatis tabefacit carnes et cogitatus illius auferet somnum
2 Cogitatus praesentiae avertit sensum et infirmitas gravis sobriam facit animam
3 Laboravit dives in congregatione substantiae et in requie sua replebitur bonorum suorum
4 Laboravit pauper in diminutione victus et in fine inops fit
5 Qui aurum diligit non iustificabitur et qui insequitur consumptionem replebitur ex ea
6 Multi dati sunt in auri casus et facta est in facie ipsius perditio illorum
7 Lignum offensionis est aurum sacrificantium vae illis qui sectantur illud et omnis inprudens deperiet in illo
8 Beatus *dives* qui inventus est sine macula et qui ⸢post aurum non abiit⸣ nec speravit in pecunia et thesauris
9 Quis est hic et laudabimus eum fecit enim mirabilia in vita sua
10 Quis probatus est in illo et perfectus est et erit illi in gloria aeterna
Qui potuit transgredi et non est transgressus et facere mala et non fecit

25	שנות לב טוב תחת מטעמים ומאכלו יעלה עליו:	B
31 1	שקד[a] עשיר ימחה שארו דאגת מחיה תפריע[b] נומה:	
2	דאגת מחיה תפריג נומה ומחלי חזק תפריע[a] נומה:	
3	עמלי[a] עשיר לקבל הון ואם ינוח לקבל תענוג[b]:	
4	יגע עני לחסר ביתו ואם ינוח יהיה צריך:	
	עמל עני לחסר כחו ואם ינוח לא נחה לו:	
5	רודף חרוץ[a] לא ינקה ואוהב מחיר[b] בו ישגה:	
6	רבים היו חבולי[a] זהב והבוטח על פנינים:	
	[b]ולא מצאו להנצל מרעה וגם להושע ביום עברה[b]:	
7	כי תקלה הוא לאויל וכל פותה[a] יוקש בו:	
8	אשרי איש נמצא[a] תמים ואחר ממון לא נלוז:	
9	[a]מי הוא זה ונאשרנו כי הפליא לעשות[a] בעמ[ו:]	
10	מי הוא זה שנדבק[a] בו והיה לו שלום והיה לו תפארת[b]:	
	כי ברבות שלום חייו אהיה לך לתפארת:	
	מי ברכו וישלם חייו היא [c]לך לתפארת[c]:	
	מי יוכל לסור ולא סר ולהרע רעה ולא אב[ו]ה:	

31, 1 *a* Bm שקד | *b* Bm דאגתו תפריג נומה.
2 *a* Bm ומחלה חז׳ תפריג.
3 *a* Bm עמל | *b* Bm עמל.
5 *a* Bm חריץ | *b* Bm במח׳.
6 *a* Bm חללי | *b–b* ולא מצאו להנצל ביום עברה ולהושיע ביום רעה.
7 *a* Bm פתח.
8 *a* Bm מצא.
9 *a–a* Bm מי הוא תאשרנו כי הפליא לעשות.
10 *a* Bm הנדבק | *b* Bm תפארה ,לתפארת | *c-c* Bm אהיה לך להתפאר.

ܠܒܐ[25]
ܛܒܐ ܡܣܝܒܪ ܡܐܟܘܠܬܗ. ܘܟܠ ܕܐܟܠ ܦܫܛ ܠܗ ܦܓܪܗ.
31 [1]ܫܩܕܐ ܕܥܬܝܪܐ ܡܒܠܐ ܒܣܪܗ. ܘܨܦܬܐ ܕܡܥܒܪܐ ܫܢܬܗ. [2]ܨܦܬܐ
ܕܡܥܒܪܐ ܢܫܡܬܐ. ܘܡܟܐܒ ܐܘܟܠܐ ܦܘܫ ܫܢܬܐ. [3]ܥܡܠܐ ܕܥܬܝܪܐ
ܠܡܟܢܫܘ ܠܗ ܢܟܣܐ. ܘܡܢܝܚ ܠܡܣܒܥܘ ܦܘܢܩܐ. [4]ܥܡܠܐ
ܕܡܣܟܢܐ ܠܡܚܣܪܘ ܕܡܘܬܗ. ܘܐܢ ܢܬܢܝܚ ܢܗܘܐ ܣܢܝܩܐ. [5]ܕܪܕܦ
ܕܗܒܐ ܠܐ ܢܙܟܐ. ܘܡܢ ܕܪܚܡ ܫܘܚܕܐ ܒܗ ܢܛܥܐ. [6]ܣܓܝܐܐ ܐܬܚܒܠܘ ܡܛܠ ܕܗܒܐ
ܘܐܬܬܟܠܘ ܥܠ ܕܡܘܬܗ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܬܦܨܝܘ ܡܢ ܒܝܫܬܐ
ܒܝܘܡ ܪܘܓܙܐ. [7]ܡܛܠ ܕܬܘܩܠܬܐ ܗܝ ܠܣܟܠܐ. ܘܟܠ ܕܦܬܐ ܒܗ ܢܬܬܚܕ.
[8]ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܐܫܬܟܚ ܡܫܠܡܢܐ. ܘܒܬܪ ܡܡܘܢܐ ܠܐ ܣܛܐ. [9]ܡܢܘ ܗܢܐ
ܘܢܛܘܒܝܘܗܝ. ܕܥܒܕ ܬܕܡܪܬܐ ܒܥܡܗ. [10]ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܐܬܒܚܪ
ܒܗ ܘܫܠܡ. ܘܢܗܘܐ ܠܗ ܠܫܘܒܚܐ. ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܐܫܟܚ
ܠܡܣܛܐ ܘܠܐ ܣܛܐ. ܘܠܡܒܐܫܘ ܠܚܒܪܗ ܘܠܐ ܐܒܐܫ.

11 διὰ τοῦτο στερεωθήσεται τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ,
καὶ τὰς ἐλεημοσύνας αὐτοῦ ἐκδιηγήσεται ἐκκλησία.
12 Ἐπὶ τραπέζης μεγάλης ἐκάθισας;
μὴ ἀνοίξῃς ἐπ' αὐτῆς φάρυγγά σου
(13) καὶ μὴ εἴπῃς Πολλά γε τὰ ἐπ' αὐτῆς·
(14) 13 μνήσθητι ὅτι κακὸν ὀφθαλμὸς πονηρός.
(15) πονηρότερον ὀφθαλμοῦ τί ἔκτισται;
διὰ τοῦτο ἀπὸ παντὸς προσώπου δακρύει.
(16) 14 οὗ ἐὰν ἐπιβλέψῃ, μὴ ἐκτείνῃς χεῖρα
(17) καὶ μὴ συνθλίβου αὐτῷ ἐν τρυβλίῳ.
(18) 15 νόει τὰ τοῦ πλησίον ἐκ σεαυτοῦ
καὶ ἐπὶ παντὶ πράγματι διανοοῦ.
(19) 16 φάγε ὡς ἄνθρωπος τὰ παρακείμενά σοι
καὶ μὴ διαμασῶ, μὴ μισηθῇς.
(20) 17 παῦσαι πρῶτος χάριν παιδείας
καὶ μὴ ἀπληστεύου, μήποτε προσκόψῃς·
(21) 18 καὶ εἰ ἀνὰ μέσον πλειόνων ἐκάθισας,
πρότερος αὐτῶν μὴ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου.
(22) 19 Ὡς ἱκανὸν ἀνθρώπῳ πεπαιδευμένῳ τὸ ὀλίγον,
καὶ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ οὐκ ἀσθμαίνει.
(24) 20 ὕπνος ὑγιείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ·
ἀνέστη πρωί, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ.
(23) πόνος ἀγρυπνίας καὶ χολέρας
καὶ στρόφος μετὰ ἀνδρὸς ἀπλήστου·

11 Ideo stabilita sunt bona illius ⌜in Deo⌝ et elemosynas illius enarrabit ecclesia sanctorum

De continentia.

12 Supra mensam magnam sedisti non aperias super illam faucem tuam prior
13 Non dicas *simulata* sunt quae super illa sunt 14 memento quoniam malum oculus nequa
15 Nequius oculo quid creatum est ideo ab omni facie sua *lacrimabitur* cum viderit
16 Ne extendas manum tuam prior et invidia contaminatus obrubescas
17 Nec conprimaris in convivio
18 Intellege proximi tui ex teipso 19 utere quasi homo frugi quae tibi adponuntur et non cum manducas multum odiohabearis
20 Cessa prior causa disciplinae et noli nimius esse ne forte offendas

B

11 על כן חזק טובו ותהלתו יס[פר] ק[ה]ל:
מוסר לחם ויין יחדו
12 בני אם על שלחן גדול[a] ישבתה אל תפתח עליו גרנך[b]:
אל תאמר ספוק עליו 13 זכור[a] כי רעה עין רעה:
רע עין שונא אל ורע ממנו לא ברא:
כי זה מפני כל דבר תזוע[b] עין ומפנים דמעה תדמע[c]:
[d]רע מעין לא חלק אל[d] [e]על כן מפני[e] כל נס לחה:
14 מקום יביט אל אל תושיט[a] יד ואל דיחד[b] עמו בטנא;
15 דעה[a] רעך כנפשך ובכל[b] ששנאת התבונן:
דע שרעך כמוך
16 [a]הסב כאיש אשר נבחר ואל תעט פן תגעל[a]:
ואכול כאיש דבר ששם לפניך ולא תהיה גרגרן פן תמאס:
17 חדל [ראש]ון בעבור [מוס]ר ואל [ת]ל[ו]ע] פן תמאס:
18 וגם [אם] בין רבים ישבת לפני רע אל תושט יד:
הלא די אנוש נבון[a] מזער ועל יצועיו[b] לא ישיק:
19 הלא די אנוש נבון מזער
20 מכאוב ונדד ישינה[a] וצער ותשניק ופני[b] הפוכות עם איש כסיל:
שנות חיים על קרב צולל וקם בבקר ונפשו א[תו:]
שנות חיים עם א[י]ש נבון [י]לין עד בקר ונפשו עמו:

12 *a* Bm איש | *b* Bm גרון.
13 *a* Bm דע | *b* Bm תזיע | *c* Bm תזיע | *d–d* Bm רע מ' חלק אֵל | *e–e* Bm על כל מלפני.
14 *a* Bm תשית | *b* Bm תיחד.
15 *a* Bm רעה | *b* Bm וכל אשר.
16 *a–a* Bm אכל כאיש נכח ואל תעט פן תגלו תגלע.
19 *a* Bm נכון מועד | *b* Bm יצוריו.
20 *a* Bm ישנה | *b* Bm ופנים.

[11]ܡܛܠ ܗܢܐ
ܢܩܘܡ ܛܘܒܗ. ܘܬܫܒܚܬܗ ܢܫܬܥܐ ܒܟܢܘܫܬܐ. [12]ܒܪܝ ܠܟ ܐܙܠ ܠܘܬ ܟܠ
ܡܟܪܘܗܝ ܕܓܒܪܐ ܥܬܝܪܐ ܠܐ ܬܦܬܚ ܦܘܡܟ ܠܘܬܗ. ܘܠܐ ܬܐܡܪ ܕܠܐ
ܣܦܩ ܠܗ. [13]ܡܛܠ ܕܒܝܫܐ ܗܝ ܥܝܢܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܕܒܝܫ ܡܢܗ ܠܐ
ܒܪܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܢ ܩܕܡ ܟܠܡܕܡ ܙܠܓܐ ܥܝܢܐ. ܘܡܢ ܐܦܐ ܕܡܥܐ
ܕܡܥܐ. [14]ܐܬܪ ܕܚܙܝܬ ܠܐ ܬܘܫܛ ܐܝܕܟ. ܘܥܡܗ ܠܐ ܬܬܚܝܕ ܐܝܕܟ.
[15]ܕܥ ܕܚܒܪܟ ܐܝܟ ܕܢܦܫܟ. [16]ܐܟܘܠ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܡܕܡ ܕܣܝܡ ܩܕܡܝܟ.
ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܓܪܓܪܢ ܕܠܐ ܬܬܡܐܣ. [17]ܐܬܪܘܪ ܡܛܠ ܡܪܕܘܬܐ. [18]ܘܟܕ
ܝܬܒ ܐܢܬ ܒܝܢܬ ܣܓܝܐܐ ܠܐ ܬܘܫܛ ܐܝܕܟ ܩܕܡܝܗܘܢ. [19]ܡܕܡ
ܙܥܘܪ ܡܣܦܩ ܠܓܒܪܐ ܪܕܝܐ. ܘܥܠ ܡܫܟܒܗ ܠܐ ܢܬܐܢܚ. ܟܐܒܐ ܘܫܗܪܐ
ܘܡܣܪܩ ܘܡܫܚܩ ܗܘ ܥܡ ܓܒܪܐ ܣܟܠܐ. [20]ܫܢܬܐ ܕܚܠܡܬܐ
ܥܡ ܓܒܪܐ ܕܡܟܬܫ ܟܪܣܗ. ܘܩܐܡ ܠܨܦܪܐ ܘܢܦܫܗ ܥܡܗ.

(25) 21 καὶ εἰ ἐβιάσθης ἐν ἐδέσμασιν,
ἀναστὰς ἔμεσον πόρρω, καὶ ἀναπαύσῃ.
(26) 22 ἄκουσόν μου, τέκνον, καὶ μὴ ἐξουδενώσῃς με,
καὶ ἐπ' ἐσχάτων εὑρήσεις τοὺς λόγους μου·
(27) ἐν πᾶσιν τοῖς ἔργοις σου γίνου ἐντρεχής,
καὶ πᾶν ἀρρώστημα οὐ μή σοι ἀπαντήσῃ.
(28) 23 λαμπρὸν ἐπ' ἄρτοις εὐλογήσει χείλη,
καὶ ἡ μαρτυρία τῆς καλλονῆς αὐτοῦ πιστή.
(29) 24 πονηρῷ ἐπ' ἄρτῳ διαγογγύσει πόλις,
καὶ ἡ μαρτυρία τῆς πονηρίας αὐτοῦ ἀκριβής.
(30) 25 Ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρίζου·
πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ὁ οἶνος.
(31) 26 κάμινος δοκιμάζει στόμωμα ἐν βαφῇ,
οὕτως οἶνος καρδίας ἐν μάχῃ ὑπερηφάνων.
(32) 27 ἔφισον ζωῆς οἶνος ἀνθρώποις,
ἐὰν πίνῃς αὐτὸν ἐν μέτρῳ αὐτοῦ.
(33) τίς ζωὴ ἐλασσουμένῳ οἴνῳ;
(35) καὶ αὐτὸς ἔκτισται εἰς εὐφροσύνην ἀπ' ἀρχῆς.
(36) 28 ἀγαλλίαμα καρδίας καὶ εὐφροσύνη ψυχῆς
οἶνος πινόμενος ἐν καιρῷ αὐτάρκης·
(39) 29 πικρία ψυχῆς οἶνος πινόμενος πολὺς
ἐν ἐρεθισμῷ καὶ ἀντιπτώματι.
(40) 30 πληθύνει μέθη θυμὸν ἄφρονος εἰς πρόσκομμα
ἐλαττῶν ἰσχὺν καὶ προσποιῶν τραύματα.
(41) 31 ἐν συμποσίῳ οἴνου μὴ ἐλέγξῃς τὸν πλησίον
καὶ μὴ ἐξουδενώσῃς αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ αὐτοῦ·

21 Et si in medio multorum sedisti prior illis non ⌜extendas manum tuam nec prior⌝ poscas bibere

22 Quam sufficiens est homini erudito vinum ⌜exiguum⌝ et in dormiendo ⌜non laborabis⌝ ab illo et non senties dolorem

23 Vigilia et chlera et tortura viro infrunito

24 Somnus sanitatis in homine parco dormiet usque in mane et anima illius cum ipso delectabitur

25 Et si coactus fueris in edendo multum surge e medio et vome et refrigerabit te et non adduces corpori tuo infirmitates

26 Audi me fili et ne spernas me et in novissimo invenies mea verba

27 In omnibus operibus tuis esto velox ⌜et omnis infirmitas non occurret tibi⌝

28 Splendidum in panibus benedicent labia multorum et testimonium *veritatis* illius fidele

29 In nequissimo pane murmurabit civitas et testimonium nequitiae illius verum est

30 Diligentes in vino noli provocare multos enim exterminavit vinum

31 Ignis ⌜probat⌝ ferrum durum sic vinum corda superborum arguet in ebrietate potatum

21 . . . . ו ותמצא נחת: B

. . . .

21 וגם אם נאנסתה במטעמים קוה וינוח לך:
22 בכל מעשיך היה צנוע וכל אסון לא יגע בך:
שמע בני ואל תבוז לי ובאחרית תשיג אמ[רי]:
שמע בני וקח מוסרי ואל תלעיג[a] עלי ובאחרית תמצא דברי:
23 טוב על לחם תברך שפה עדות טובו נאמנה:
24 רע על לחם ירגז בשער דעת[a] רועו נאמנה:
25 וגם על היין אל תתגבר כי רבים הכשיל תירוש:
26 כור בוחן[a] מעשה לוטש [b]כן היין למצות[b] לצים:
נבון בוחן מעשה מעשה כן שכר לריב לצים:
27 למי היין חיים לאנוש אם ישתנו במתכנתו:
מה חיים חסר היין שהוא [a]מראשית ל[ש]מ[ו]חה נ[ו]צר[a]:
חיי מה לחסר תירוש והוא לגיל נחלק מראש:
28 שמחת לב וששון ועדוי יין נשתה בעתו[a] וראי:
29 כאב ראש לענה וקלון יין נשתה בתחרה וכעס:
30 מרבה חמר לכסיל מוקש[a] מחסר כח ומספק פצע[b]:
31 במשתה היין אל [תחרף] רע [וא]ל.....[a]
דבר חרפה אל [תאמר לו ואל תנץ] אתו לעיני בני אדם:

22 *a* Bm תלעג.
24 *a* Bm עדות.
26 *a* Bm ביתן | *b–b* Bm כי היית מצות. *M. Tanḥuma* (p. 12 *b*) נח, *d*: ואר יוחנן כל הגוזל שוה פרוטה מחבירו כאלו נוטל נשמתו ממנו.
27 *a–a* Bm בארשית נוצרו. *T. B. Baba Meṣia* 112*a*: כל הכובש שכר שכיר כאלו נוטל נפשו ממנו.
28 *a* Bm בעת.
30 *a* Bm נוקש | *b* Bm פחד.
31 *a* Bm תחרפהו.

[21] ܘܐܦ ܐܢ ܐܬܥܫܢܬ ܒܡܐܟܘܠܬܐ. ܩܘܡ ܩܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܕܬܬܢܝܚ ܘܬܬܢܝܚ ܀ [22] ܫܡܥ ܒܪܝ ܘܩܒܠ ܡܠܝ. ܘܠܐ ܬܒܣܪ ܥܠܝ. ܘܒܚܪܬܐ ܬܫܟܚ ܡܠܝ. ܒܟܠ ܥܒܕܝܟ ܗܘܝܬ ܡܟܝܟ. ܘܟܠ ܟܘܪܗܢܐ ܠܐ ܢܬܩܪܒ ܠܟ. [23] ܒܣܝܡ ܥܠ ܠܚܡܐ ܡܒܪܟ. ܘܣܗܕܘܬܐ ܕܛܘܒܬܗ ܡܗܝܡܢܐ. [25] ܐܦ ܥܠ ܚܡܪܐ ܠܐ ܬܬܓܢܒܪ. ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܐܘܒܕ ܚܡܪܐ. [26] ܐܝܟ ܕܒܘܪܐ ܕܒܚܪ ܥܒܕܐ ܕܐܘܡܢܐ. ܗܟܢܐ ܚܡܪܐ ܡܒܚܪ ܠܡܣܟܠܐ. [27] ܐܝܟ ܡܢܐ ܚܝܐ ܚܡܪܐ ܠܒܪܢܫܐ ܕܢܫܬܝܘܗܝ ܒܡܫܘܚܬܗ ܀ ܡܢܐ ܐܢܘܢ ܚܝܘܗܝ ܕܚܣܝܪ ܚܡܪܐ. ܕܗܘ ܡܢ ܒܪܫܝܬ ܠܚܕܘܬܐ ܐܬܒܪܝ. [28] ܚܕܘܬܐ ܕܠܒܐ ܘܐܦܝܣܐ ܘܡܬܢܐ ܢܨܚܐ. ܚܡܪܐ ܕܡܫܬܬܐ ܒܙܒܢܗ. [29] ܟܐܒ ܪܫܐ ܘܡܪܝܪܘܬܐ ܘܨܥܪܐ. ܚܡܪܐ ܕܡܫܬܬܐ ܒܚܪܝܢܐ. [30] ܡܣܓܐ ܚܡܪܐ ܠܣܟܠܐ ܠܬܘܩܠܬܐ. ܡܒܨܪ ܚܝܠܐ ܘܡܣܓܐ ܡܚܘܬܐ. [31] ܒܡܫܬܝܐ ܕܚܡܪܐ ܠܐ ܬܟܣܣ ܠܚܒܪܟ. ܘܠܐ ܬܒܣܪܝܘܗܝ ܒܚܕܘܬܗ. ܡܠܬܐ ܕܚܣܕܐ ܠܐ ܬܐܡܪ ܠܗ. ܘܠܐ ܬܚܪܐ ܥܡܗ ܠܥܝܢܝ ܒܢܝ ܐܢܫܐ.

(42) 32 λόγον ὀνειδισμοῦ μὴ εἴπῃς αὐτῷ
καὶ μὴ αὐτὸν θλίψῃς ἐν ἀπαιτήσει.

35 (32) 1 Ἡγούμενόν σε κατέστησαν, μὴ ἐπαίρου·
γίνου ἐν αὐτοῖς ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν,
(2) φρόντισον αὐτῶν καὶ οὕτω κάθισον·
2 καὶ πᾶσαν τὴν χρείαν σου ποιήσας ἀνάπεσε,
(3) ἵνα εὐφρανθῇς δι᾽ αὐτοὺς
καὶ εὐκοσμίας χάριν λάβῃς στέφανον.
(4) 3 Λάλησον, πρεσβύτερε, πρέπει γάρ σοι,
(5) ἐν ἀκριβεῖ ἐπιστήμῃ, καὶ μὴ ἐμποδίσῃς μουσικά.
(6) 4 ὅπου ἀκρόαμα, μὴ ἐκχέῃς λαλιὰν
καὶ ἀκαίρως μὴ σοφίζου.
(7) 5 σφραγὶς ἄνθρακος ἐπὶ κόσμῳ χρυσῷ
σύγκριμα μουσικῶν ἐν συμποσίῳ οἴνου·
(8) 6 ἐν κατασκευάσματι χρυσῷ σφραγὶς σμαράγδου
μέλος μουσικῶν ἐφ᾽ ἡδεῖ οἴνῳ.
(10) 7 Λάλησον, νεανίσκε, εἰ χρεία σου,
(11) μόλις δὶς ἐὰν ἐπερωτηθῇς·
(12) 8 κεφαλαίωσον λόγον, ἐν ὀλίγοις πολλά·
γίνου ὡς γινώσκων καὶ ἅμα σιωπῶν.

32 Aequavit in vita vinum hominibus si bibas illud moderate ⌜eris sobrius⌝
33 ⌜Quae est vita quae minuitur vino⌝ 34 quid defraudat vitam mors
35 Vinum in *iucunditate* creatum est ⌜non in ebrietate⌝ ab initio
36 ⌜Exultatio animae et cordis⌝ vinum moderate potatum 37 sanitas est et corpori et animae
38 Vinum multum potatum inritationem et iram et *ruinas* multas facit 39 amaritudo animae ⌜vinum multum potatum⌝
40 Ebrietatis animositas inprudentis offensio minorans virtutem et faciens vulnera
41 In convivio vini non arguas proximum et non despicias eum in iucunditate illius
42 Verba inproperii non dicas illi et non premas illum in repetendo

32 1 Rectorem te posuerunt noli extolli esto in illis quasi unus ex ipsis
2 Curam illorum habe et sic conside et omni cura tua explicita recumbe
3 Ut laeteris propter illos ⌜et ornamentum gratiae accipias coronam⌝ et dignationem consequaris conrogationis
4 Loquere ⌜maior natu⌝ decet enim te
5 Primum verbum diligenti *scientiam* et non inpedias musica
6 Ubi auditus est non effundas sermonem et inportune noli extolli in sapientia tua
7 Gemmula carbunculi in ornamento auri et conparatio musicorum in convivio vini
8 Sicut in fabricatione auri signum est zmaragdi sic numerus musicorum in ⌜iucundo et⌝ moderato vino

. . . . 1 32

1 היה להם כאחד מהם: דאג להם ואחר תסוב B

2 הכין צרכם ואחר[a] תרבץ:

למען תשמח בכבודם ועל מוסר תשא שכל:

3 מלל [a]שב כי[a] [α]הוא לך[α] והצנע שכל[b] ואל תמנע שיר:

4 במקום היין אל תשפך שיח ובלא מזמר מה תשפך שיח ובל עת מה תתחכם:

5 כחותם על כיס זהב שיר[a] אל על משתה הייז:

כומז אודם על ניב[b] זהב משפט שיר על משתה היין:

6 כרביד זהב ובו [a]נפך וספיר[a] כך נאים דברים יפים על משתה היין:

מלואות[b] פז וחותם ברקת קול מזמור על נועם תירוש:

7 דבר נער אם צריך אתה[a] בחזק פעמים ושלש אם ישאלך[b]:

8 כל לאמר ומעט הרבה ודמה ליודע ומחריש יחדו:

32, 2 *a* Bm ובכין.
3 *a–a* Bm סבכי, שבכי | *α–α* Bm הולך | *b* Bm לכת.
5 *a* Bm שירת | Bm זיר, נוב.
6 *a–a* Bm נהפך ספיר | *b* Bm מלא.
7 *a* Bm אתך | *b* Bm ישא לך.

32 ܦܘܣܩܐ ܠܒ

ܠܐ ܬܬܪܝܡ. ܘܒܝܢܝ ܥܬܝܪ̈ܐ ܠܐ ܬܬܟܬܫ. ܗܘܝ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܘܒܬܪ ܕܬܚܘܡ. ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܐܬܬܟܠ. [2]ܒܟܠ ܡܫܡܫܢܘܬܟ ܐܦܝ ܘܪܒܝ. ܡܛܠ ܕܗܝ ܐܝܟ ܒܪܝܫܗܘܢ ܬܬܒܐ. ܘܥܠ ܡܪܕܘܬܐ ܬܣܒܠ ܐܝܩܪܐ. [4]ܒܕܘܟܬܐ ܕܡܫܬܝܐ ܕܚܡܪܐ ܠܐ ܬܐܡܪ ܒܗ *ܡܬܠܐ. ܘܒܟܠ ܥܕܢ ܠܐ ܬܬܚܟܡ. [5]ܐܝܟ ܚܬܡܐ ܥܠ ܟܝܣܐ ܕܕܗܒܐ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܙܡܪܐ ܥܠ ܡܫܬܝܐ ܕܚܡܪܐ. [6]ܐܝܟ ܟܠܝܠ ܕܕܗܒܐ ܘܟܐܦܐ ܘܡܪ̈ܓܢܝܬܐ. ܗܟܢܐ ܩܠܐ ܕܙܡܪ̈ܐ ܥܠ ܡܫܬܝܐ ܕܚܡܪܐ.

(13) 9 ἐν μέσῳ μεγιστάνων μὴ ἐξουσιάζου
καὶ ὅπου γέροντες μὴ πολλὰ ἀδολέσχει.
(14) 10 πρὸ βροντῆς κατασπεύδει ἀστραπή,
καὶ πρὸ αἰσχυντηροῦ προελεύσεται χάρις.
(15) 11 ἐν ὥρᾳ ἐξεγείρου καὶ μὴ οὐράγει,
ἀπότρεχε εἰς οἶκον καὶ μὴ ῥαθύμει·
(16) 12 ἐκεῖ παῖζε καὶ ποίει τὰ ἐνθυμήματά σου
καὶ μὴ ἁμάρτῃς λόγῳ ὑπερηφάνῳ.
(17) 13 καὶ ἐπὶ τούτοις εὐλόγησον τὸν ποιήσαντά σε
καὶ μεθύσκοντά σε ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ.
(18) 14 Ὁ φοβούμενος κύριον ἐκδέξεται παιδείαν,
καὶ οἱ ὀρθρίζοντες εὑρήσουσιν εὐδοκίαν.
(19) 15 ὁ ζητῶν νόμον ἐμπλησθήσεται αὐτοῦ,
καὶ ὁ ὑποκρινόμενος σκανδαλισθήσεται ἐν αὐτῷ.
(20) 16 οἱ φοβούμενοι κύριον εὑρήσουσιν κρίμα
καὶ δικαιώματα ὡς φῶς ἐξάψουσιν.
(21) 17 ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς ἐκκλινεῖ ἐλεγμὸν
καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ εὑρήσει σύγκριμα.
(22) 18 Ἀνὴρ βουλῆς οὐ μὴ παρίδῃ διανόημα,
ἀλλότριος καὶ ὑπερήφανος οὐ καταπτήξει φόβον.
(24) 19 ἄνευ βουλῆς μηθὲν ποιήσῃς
καὶ ἐν τῷ ποιῆσαί σε μὴ μεταμελοῦ.
(25) 20 ἐν ὁδῷ ἀντιπτώματος μὴ πορεύου
καὶ μὴ προσκόψῃς ἐν λιθώδεσιν.

9 Audi tacens et pro reverentia accedet tibi bona gratia

10 Adulescens loquere in tua causa vix 11 si bis interrogatus fueris habeat caput responsum tuum

12 In multis esto quasi *inscius* ⌜et audi tacens⌝ simul et *quaerens*

13 In medio magnatorum non praesumas et ubi sunt senes non multum loquaris

14 Ante grandinem praeibit coruscatio ⌜et pro reverentia accedet tibi bona gratia⌝

15 Et hora surgendi non te trices praecurre autem prior in domum tuam et illic avocare

16 Et illic lude et age conceptiones tuas et non in delictis et verbo superbo

17 Et super his omnibus benedicito Dominum ⌜qui fecit te et⌝ inebriantem te ab omnibus bonis suis

18 Qui timet Deum excipiet doctrinam eius et qui vigilaverint ad illum invenient benedictionem

19 Qui quaerit legem replebitur ab ea et qui insidiose agit scandalizabitur in ea

20 Qui timent Dominum invenient iudicium iustum et iustitias quasi lucem accendent

B

9 בין זקנים אל תקומם ושרים אל תרב לטרד:
10 לפני ªברד ינצח ברקª ולפני דכא ינצח חן:
לפני ברד ינצח ברק ולפני בושי חן:
11 בעת מפקד אל תתאחר פטר לביתך ושלם רצון:
בעת שלחן אל תרבה דברים ואם עלה על לבך דבר:
12 [פטר] ל[בית]ך ושלם רצון ביראת אל ולא בחסר כל:
13 [וע]ל [כ]ל [א]לה ברך עושך המרוך מטובתו:
14 דורש אל יקח מוסר ומשחרהו ישיג מענה:
דורש חפצי אל יקחª לקח ויענהו בתפלתו:
15 דורש תורה יפיקנה ומתלהלה יוקש בה:
ªדורש [א]ל [יז]קנ[ו]ה רצוןª ומתלהלה יוקש בו:
16 ירא ייי ªיבין משפטª ᵇותחבולות מנשף יוציאᵇ:
יראי ייי ᶜיבינו משפטוᶜ וכחמותᵈ ᵉרבות יוציאו מלבםᵉ:
17 איש חכםª ᵇיטה תוכחותᵇ ᶜואחר צרכו ימשךᶜ תורה:
18 ªאיש חכם לא יכסה כחמהᵇ ולץ לא ישמר לשונו:
איש חכם לא יקח שחד זד ולץ לא ישמר תורה:
19 בלא עצה אל ªתפעל דברª ᵇואחר מעשיך אלᵇ ᶜתתקצףᶜ:
20 בדרך מוקשת ªאל תלךª ᵇואל תתקלᵇ ᶜבנגףᶜ פעמיםᵈ:

10 *a–a* Bm בדד ינצח ברד è cancellato; ברד ינצח ברד.
14 *a* Bm ישא.
15 *a–a* Bm דרש אל חי וקוה רצוץ.
16 *a–a* E | *b–b* E | *c–c* E | *d* Bm E וחכמות | *e–e* E.
17 *a* Bm חמס | *b–b* E | *c–c* Bm ויאחר למשוך E ויאחר צרכו למשך.
18 *a* Bm איש חכם לא יכס]ה E איש חמס לא יקח שכל זד ולץ לא יקח מצוה מצוה
חכמה ולֵץ לא ישמר לשונו [איש חמס] לא יקח שכל זד ולֵץ לא יקח | *b* Bm חכמה.
19 *a–a* E | *b–b* E | *c* E תתקפץ.
20 *a–a* E | *b–b* E | *c* E בדרך | *d* E.

[9]ܒܝܢ ܣܒ̈ܐ
ܠܐ ܬܬܪܥܐ . ܘܒܡܠܟ̈ܐ ܣܓܝ ܠܐ ܬܬܟܠ ܠܡܦܩܕܘ. [11]ܒܥܕܢܐ ܕܦܘܩܕܢܐ
ܠܐ ܬܬܟܠ ܠܡܫܠܠܘ. ܘܐܢ ܐܝܬ ܠܟ ܒܝܬܐ ܦܘܩ ܠܒܝܬܟ.
[12]ܘܥܒܕ ܨܒܝܢܟ ܒܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܠܐ ܒܚܣܝܪܘܬܐ ، [13]ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ
ܒܪܟ . ܠܡܪܝ ܥܒܕܟ ܕܐܠܗܐ ܕܣܒܥܟ ܡܢ ܛܒܬܗ : ܕܒܥܐ ܫܘܠܚܢܐ
ܕܐܠܗܐ ܢܩܒܠ ܡܠܦܢܘܬܐ . ܘܡܢ ܩܕܡ ܡܫܬܡܥܝܢ ܢܥܢܘܢ. [16]ܕܕܚܠܝܢ
ܕܐܠܗܐ ܢܣܒܘܢ ܕܝܢܗܘܢ. ܘܢܘܗܪܐ ܡܢ ܚܫܘܟܐ ܢܦܩܘܢ.
[17]ܓܒܪܐ ܚܛܝܐ ܢܣܛܐ ܡܟܣܢܘܬܐ. ܘܒܬܪ ܨܒܝܢܗ ܢܓܪܘܪ ܐܘܪܚܗ. [18]ܓܒܪܐ
ܚܟܝܡܐ ܠܐ ܢܚܦܐ ܚܟܡܬܐ ܒܡܠܬܐ. ܘܓܢܒܐ ܠܐ ܢܛܪ ܠܫܢܗ. [19]ܕܠܐ
ܡܠܟܐ ܠܐ ܬܥܒܕ ܨܒܘ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܥܒܕܬ ܠܐ ܬܬܘܐ ܒܗ. [20]ܒܐܘܪܚܐ
ܕܡܬܩܠܐ ܠܐ ܬܗܠܟ. ܕܠܡܐ ܬܬܩܠ ܒܟܐܦܐ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ.

21 μὴ πιστεύσῃς ἐν ὁδῷ ἀπροσκόπῳ
(26) 22 καὶ ἀπὸ τῶν τέκνων σου φύλαξαι.
(27) 23 ἐν παντὶ ἔργῳ πίστευε τῇ ψυχῇ σου·
καὶ γάρ τοῦτό ἐστιν τήρησις ἐντολῶν.
(28) 24 ὁ πιστεύων νόμῳ προσέχει ἐντολαῖς,
καὶ ὁ πεποιθὼς κυρίῳ οὐκ ἐλαττωθήσεται.

36 (33) 1 Τῷ φοβουμένῳ κύριον οὐκ ἀπαντήσει κακόν,
ἀλλ' ἐν πειρασμῷ καὶ πάλιν ἐξελεῖται.
2 ἀνὴρ σοφὸς οὐ μισήσει νόμον,
ὁ δὲ ὑποκρινόμενος ἐν αὐτῷ ὡς ἐν καταιγίδι πλοῖον.
3 ἄνθρωπος συνετὸς ἐμπιστεύσει λόγῳ,
καὶ ὁ νόμος αὐτῷ πιστὸς [4] ὡς ἐρώτημα δήλων.
4 ἑτοίμασον λόγον καὶ οὕτως ἀκουσθήσῃ,
σύνδησον παιδείαν καὶ ἀποκρίθητι.
5 τροχὸς ἁμάξης σπλάγχνα μωροῦ,
καὶ ὡς ἄξων στρεφόμενος ὁ διαλογισμὸς αὐτοῦ.
6 ἵππος εἰς ὀχείαν ὡς φίλος μωκός,
ὑποκάτω παντὸς ἐπικαθημένου χρεμετίζει.
7 Διὰ τί ἡμέρα ἡμέρας ὑπερέχει,
καὶ πᾶν φῶς ἡμέρας ἐνιαυτοῦ ἀφ' ἡλίου;
8 ἐν γνώσει κυρίου διεχωρίσθησαν,
καὶ ἠλλοίωσεν καιροὺς καὶ ἑορτάς·

21 Peccator homo devitabit correptionem et secundum voluntatem suam inveniet conparationem
22 Vir consilii non disperiet intellegentia alienus et superbus non pertimescit timorem
23 Etiam postquam fecit cum eo sine consilio et suis insectationibus arguetur
24 Fili sine consilio nihil facias et post factum non paeniteberis
25 In via ruinae non eas et non offendes in lapides ⌜ne credas te viae laboriosae⌝ ne ponas animae tuae scandalum
26 ⌜Et a filiis tuis cave⌝ et a domesticis tuis adtende
27 In omni opere ⌜crede⌝ ex fide animae tuae haec est enim conservatio mandatorum
28 Qui credit Deo adtendit mandatis et qui confident in illo non minorabuntur

33 1 Timenti *Dominum* non occurrent mala sed in temptatione Deus illum conservat ⌜et liberabit⌝ a malis
2 Sapiens non odit ⌜mandata et⌝ iustitias et non inludetur quasi in procella navis
3 Homo sensatus credit legi Dei et lex illi fidelis
4 Qui interrogationem manifestat parabit verbum et sic deprecatus exaudietur et conservabit disciplinam et tunc respondebit
5 Praecordia fatui quasi rota carri et quasi axis versatilis cogitatus illius
6 Equus admissarius sicut amicus subsannator sub omni suprasedenti hinnit
7 Quare dies diem superat et iterum lux lucem et annus annum a sole
8 A Domini scientia separati sunt facto sole et praeceptum custodiente

B	21 אל תבטח בדרך מחתף[a] ובאחריתך השמר[b]:	
	אל תבטח בדרך רשעים ובארחתיך הזהר:	
	22 בכל דרכיך שמור נפשך כי כל עושה אלה שומר מצוה[a]:	
	בכל מעשיך שמור נפשך כי עושה זה שומר מצוה:	
	23 [a]נוצר תורה שומר נפשו ובוטח בייי לא יבוש[a]:	

1 33 ירא ייי לא [a]יפגע רע[a] [b]כי אם בניסוי שו[ב][α] ומ[ל[ט:][b]

2 לא יחכם [a]שונא תורה[a] ומתמוטט[b] במס[c]·····

3 איש נבון יבין דבד ייי ותורתו כא·· ן ··

E 4 [הכן דברי]ך ואחר תעשה ובית מנוח ואחר תגיה

5 [כגלגל עגלה] לב נבל ואופן חוזר מחשבותיו

6 [כסוס מיזן] אוהב שונא תחת כל [רוכב] יצהל

7 [מה יו]ם יום כי כלו אור שונה [מ]על שמש

8 מת בחכמת יְיָ׳ נשפטו ויש מהם מועדים

21 *a* Bm רשעים | *b* Bm הזהר E ובאחריתך היה זהיר [אל תבטח על] דרך רשעים.
22 *a* Bm מצות, מצות.
23 *a–a* E [שומר תור]ה נוצר נפשו ובוטח ביי׳ לא יבוש.
33, 1 *a–a* E | *b–b* E כי אם בנסוי ישוב ונמלט | α Bm ושב.
2 *a–a* E | *b* E | *c* Bm במסער E כמסערה אזנו.

ܠܐ[21] ܬܬܟܠ
ܥܠ ܐܘܪܚܐ ܕܚܛܗܐ. [22]ܘܒܐܘܪܚܬܟ ܗܘܝܬ ܙܗܝܪ. [23]ܒܟܠ ܥܒܕܝܟ ܛܪ
ܢܦܫܟ. ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܥܒܕ ܗܘ ܢܛܪ ܦܘܩܕܢܐ ܗܘ. [24]ܕܢܛܪ ܐܘܪܚܗ
ܢܛܪ ܦܘܩܕܢܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܡܢ ܕܬܟܝܠ ܥܠ ܐܠܗܐ ܠܐ ܢܒܗܬ ܠܥܠܡ.
33 [1]ܕܕܚܠ ܠܐܠܗܐ ܠܐ ܢܦܓܥ ܒܗ ܒܝܫܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܒܢܣܝܢܐ. ܘܡܬܦܨܐ
ܡܢ ܦܠܘܬܗ. [5]ܐܝܟ ܓܝܓܠܐ ܡܪܟܒܬܐ ܠܒܗ ܕܣܟܠܐ. ܘܐܝܟ ܣܪܢܐ ܚܫܒܘܢܗ
ܗܦܟܝܢ. [6]ܐܝܟ ܣܘܣܝܐ ܥܠܝܐ ܕܡܨܗܠ ܘܥܠܐ. [7]ܕܪܟܒ ܥܠܘܗܝ ܟܠ
ܢܨܗܠ ܠܗ ܪܚܡܐ. [7]ܠܡܢܐ ܝܘܡ ܡܢ ܝܘܡܐ ܦܪܝܫ ܕܐܦ ܝܘܡܐ ܦܪܝܫ.
ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܢܘܗܪܐ ܕܫܡܫܐ ܕܫܢܬܐ. [8]ܒܪܡ ܒܚܟܡܬܗ
ܕܐܠܗܐ ܐܬܦܪܫܘ. ܘܣܡ ܡܢܗܘܢ ܥܐܕܐ ܘܚܓܐ.

(10) 9 ἀπ᾽ αὐτῶν ἀνύψωσεν καὶ ἡγίασεν
καὶ ἐξ αὐτῶν ἔθηκεν εἰς ἀριθμὸν ἡμερῶν.
10 καὶ ἄνθρωποι πάντες ἀπὸ ἐδάφους,
καὶ ἐκ γῆς ἐκτίσθη Αδαμ·
11 ἐν πλήθει ἐπιστήμης κύριος διεχώρισεν αὐτοὺς
καὶ ἠλλοίωσεν τὰς ὁδοὺς αὐτῶν·
12 ἐξ αὐτῶν εὐλόγησεν καὶ ἀνύψωσεν
καὶ ἐξ αὐτῶν ἡγίασεν καὶ πρὸς αὐτὸν ἤγγισεν·
ἀπ᾽ αὐτῶν κατηράσατο καὶ ἐταπείνωσεν
καὶ ἀνέστρεψεν αὐτοὺς ἀπὸ στάσεως αὐτῶν.
13 ὡς πηλὸς κεραμέως ἐν χειρὶ αὐτοῦ
(14) πλάσαι αὐτὸ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ,
οὕτως ἄνθρωποι ἐν χειρὶ τοῦ ποιήσαντος αὐτοὺς
ἀποδοῦναι αὐτοῖς κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ.
(15) 14 ἀπέναντι τοῦ κακοῦ τὸ ἀγαθόν,
καὶ ἀπέναντι τοῦ θανάτου ἡ ζωή,
οὕτως ἀπέναντι εὐσεβοῦς ἁμαρτωλός·
15 καὶ οὕτως ἔμβλεψον εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ὑψίστου,
δύο δύο, ἓν κατέναντι τοῦ ἑνός.
16a Κἀγὼ ἔσχατος ἠγρύπνησα

30 (33) 25 ὡς καλαμώμενος ὀπίσω τρυγητῶν·
(17) ἐν εὐλογίᾳ κυρίου ἔφθασα
καὶ ὡς τρυγῶν ἐπλήρωσα ληνόν.

9 ⌜Et inmutavit tempora⌝ ⌜et dies festos ipsorum⌝ et in illis dies festos celebraverunt ad horam
10 Ex ipsis exaltavit et magnificavit Deus et ex ipsis posuit in numerum dierum
Et homines omnes de solo et ex terra unde creatus est Adam
11 In multitudine disciplinae Domini separavit eos et inmutavit vias eorum
12 Et ex ipsis benedixit et exaltavit et ex ipsis sanctificavit et ad se adplicavit
Et ex ipsis maledixit et humiliavit et convertit illos a separatione ipsorum
13 Quasi lutum figuli in *manus* ipsius plasmare illud et disponere 14 ⌜omnes viae eius⌝ secundum dispositionem eius
Sic homo in manu illius qui se fecit reddet illis secundum iudicium suum
15 Contra malum bonum est et contra *mortem vita* sic et contra virum iustum peccator
Et sic intuere in omnia opera Altissimi duo duo unum contra unum
16 Et ego novissimus vigilavi et quasi qui colligit acinos post vindemiatores
17 In benedictione Dei et ipse speravi et quasi qui vindemiat replevi torcular
18 Respicite quoniam non soli mihi laboravi sed omnibus exquirentibus disciplinam

9 [מהם ב]רך והקדשו ומהם שם לימי מספר — E
10 [וכל איש מכ]לי חמר ומן עפר נוצר אדם
11 [חכמ]ת יְיָ' תבדילם וישם אותם דרי הא[דמה] ויש[נ]ה] את דרכיהם
12 [מהם ברך והרי]ם מה [ו]מהם הקדיש וא[ליו הקריבם]
[מהם קלל ו]השפילם ודחפם ממעבד[יה]ם
13 [כחומר ביד ה]יוצר לאחוז כרצון
[כן האדם ביד] עושהו להתיצב מפניו חלק
14 [נוכח רע] טוב ונוכח חיים מות
נוכח איש טוב רשע [ונוכח האור חו]שך
15 הבט אל כל מעשה אל כולם שנים שנים זה לעומת [זה]
16 וגם אני אחריו שקדתי וכמו עולל אחר הבוצרים]
17 ב[ברכ]ת אל גם אני קדמתי וכבוצר מלאתי [יקבי]

[9] ܡܢܗܘܢ ܒܪܟ ܘܩܕܫ.
ܘܡܢܗܘܢ ܣܡ ܠܡܢܝܢܐ ܕܝܘܡܬܐ. [10] ܐܦ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܟܠܗܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ
ܐܬܒܪܝܘ. ܘܡܢ ܥܦܪܐ ܐܬܒܪܝ ܐܕܡ. [11] ܒܪܘܒ ܣܘܟܠܗ ܕܐܠܗܐ
ܦܪܫ ܐܢܘܢ. ܘܣܡ ܐܢܘܢ ܒܡܢܝܢܐ ܕܐܪܥܐ. [12] ܡܢܗܘܢ ܒܪܟ ܘܐܪܝܡ.
ܘܡܢܗܘܢ ܩܕܫ ܘܩܪܒ ܠܘܬܗ ܩܪܒ. ܘܡܢܗܘܢ ܠܛ ܘܡܟܟ. ܘܗܦܟ
ܐܢܘܢ ܡܢ ܡܩܝܡܘܬܗܘܢ. [13] ܐܝܟ ܛܝܢܐ ܕܒܐܝܕܘܗܝ ܕܦܚܪܐ. ܗܟܢܐ
ܐܢܫܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܒܪܘܝܗ. ܠܡܬܬܣܝܡܘ ܩܕܡܘܗܝ ܒܕܝܢܗ. [14] ܠܘܩܒܠ
ܒܝܫܬܐ ܛܒܬܐ. ܘܠܘܩܒܠ ܡܘܬܐ ܚܝܐ. ܘܠܘܩܒܠ
ܢܘܗܪܐ ܚܫܘܟܐ. [15] ܘܗܟܢܐ ܚܙܝ ܠܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܬܪܝܢ
ܬܪܝܢ ܚܕ ܠܘܩܒܠ ܚܕ. [16] ܐܦ ܐܢܐ ܐܚܪܝܐ ܐܬܬܥܝܪܬ. ܐܝܟ ܡܠܩܛܐ ܕܒܬܪ
ܒܬܪ ܩܛܘܦܐ. ܘܒܒܘܪܟܬܗ ܕܐܠܗܐ ܐܦ ܐܢܐ ܡܛܝܬ. ܘܐܝܟ ܩܛܘܦܐ ܡܠܝܬ
ܡܥܨܪܬܝ.

26 (18) κατανοήσατε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα,
ἀλλὰ πᾶσιν τοῖς ζητοῦσιν παιδείαν.
27 (19) ἀκούσατέ μου, μεγιστᾶνες λαοῦ,
καὶ οἱ ἡγούμενοι ἐκκλησίας, ἐνωτίσασθε.
28 (20) Υἱῷ καὶ γυναικί, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ
μὴ δῷς ἐξουσίαν ἐπὶ σὲ ἐν ζωῇ σου·
καὶ μὴ δῷς ἑτέρῳ τὰ χρήματά σου,
ἵνα μὴ μεταμεληθεὶς δέῃ περὶ αὐτῶν.
29 (21) ἕως ἔτι ζῇς καὶ πνοὴ ἐν σοί,
μὴ ἀλλάξῃς σεαυτὸν ἐν πάσῃ σαρκί·
30 (22) κρεῖσσον γάρ ἐστιν τὰ τέκνα δεηθῆναί σου
ἢ σὲ ἐμβλέπειν εἰς χεῖρας υἱῶν σου.
31 (23) ἐν πᾶσιν τοῖς ἔργοις σου γίνου ὑπεράγων,
μὴ δῷς μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου.
32 (24) ἐν ἡμέρᾳ συντελείας ἡμερῶν ζωῆς σου
καὶ ἐν καιρῷ τελευτῆς διάδος κληρονομίαν.
33 (25) Χορτάσματα καὶ ῥάβδος καὶ φορτία ὄνῳ,
ἄρτος καὶ παιδεία καὶ ἔργον οἰκέτῃ.
34 (26) ἔργασαι ἐν παιδείᾳ, καὶ εὑρήσεις ἀνάπαυσιν·
ἄνες χεῖρας αὐτῷ, καὶ ζητήσει ἐλευθερίαν.
35 (27) ζυγὸς καὶ ἱμὰς τράχηλον κάμψουσιν,
καὶ οἰκέτῃ κακούργῳ στρέβλαι καὶ βάσανοι·
36 (28) ἔμβαλε αὐτὸν εἰς ἐργασίαν, ἵνα μὴ ἀργῇ,
37 (29) πολλὴν γὰρ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία·
38 (30) εἰς ἔργα κατάστησον, καθὼς πρέπει αὐτῷ,
κἂν μὴ πειθαρχῇ, βάρυνον τὰς πέδας.
καὶ μὴ περισσεύσῃς ἐπὶ πάσῃ σαρκὶ
καὶ ἄνευ κρίσεως μὴ ποιήσῃς μηδέν.

19 Audite me magnati ⌜et omnes⌝ populi et rectores ecclesiae auribus percipite
20 Filio et mulieri fratri et amico non des potestatem super te in vita tua
non dederis alio possessionem tuam ne forte paeniteat te et depreceris pro illis
21 Dum adhuc superes et adspiras non inmutabit te omnis caro
22 Melius est enim ut filii tui te rogent quam te respicere in manus filiorum tuorum
23 In omnibus operibus tuis praecellens esto 24 ne dederis maculam in *gloriam tuam*
In die consummationis dierum vitae tuaeet in tempore exitus tui distribue hereditatem tuam
25 Cibaria et virga et onus asino panis et disciplina et opus servo
26 Operatur in disciplina et quaerit requiescere laxa manus illi et quaerit libertatem
27 Iugum et lorum curvant collum durum et servum inclinant operationes adsiduae
28 ⌜Servo malivolo tortura et conpedes⌝ mitte illum in *operatione* ne vacet
29 Multam enim malitiam docuit otiositas 30 in opera constitue eum sic enim condecet illi
Quod si non obaudierit ⌜grava⌝ illum conpedibus et non amplifices super omnem carnem verum sine iudicio nihil facias grave

18 ראו כי לא לבדי עלמתי כי לכל מבקשי [חכמה] E
19 שמעו אלי שרי עם רב ומשלי קהל ה[אזינו]
20 בן ואשה אהב ורע אל תמשיל בחייך
20 אל תתן שלך לאחר לשוב לחלות א[ת פניו]
21 עד עודך חי ונשמה בך אל תשלט בך כל [בשר]
22 כי טוב לחלות בניך פניך מהביטך על ידי [בניך]
23 בכל מעשיך היה עליון ואל תתן מום בכ[בודך]
24 בעת מספר מצער ימיך ביום המות הנחול נחלה]
25 מספוא ושוט ומשא לחמור ומרדות מלאכה לע[בד]
26 העבד עבדך שלא יבקש נחת ואם נשא ראשו יבג[וד בך]
27 [על ועבו]ת חוטר תומכו
28 העב[ד] עבדך שלא ימרוד 29 כי הרבה רעה ע[ושה עצלה]
30 על עבד רע הר[ב אסוריו]
30 אל תותר על כל אדם ובלא משפט [אל תעש דבר]

[18]ܫܡܥܘܢܝ ܪ̈ܘܪܒܢܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܪ̈ܝܫܝ * ܕܟܢܘܫܬܐ ܨܘܬܘ.
[19]ܒܪܐ ܘܐܢܬܬܐ ܘܐܚܐ ܘܪܚܡܐ. ܠܐ ܬܫܠܛ ܒܗ ܒܚܝ̈ܝܟ [20]ܥܕ ܐܝܬ ܚܝ
ܘܢܦܫܐ ܒܟ. ܠܐ ܬܫܠܛ ܒܟ ܟܠ ܒܣܪ. ܠܐ ܬܬܠ ܠܐܚܪܢܐ ܢܟܣܝ̈ܟ.
ܕܬܬܘܒ ܘܬܬܒܥܐ ܡܢܗܘܢ. [21]ܛܒ ܓܝܪ ܗܘ ܕܒܢ̈ܝܟ ܢܒܥܘܢ ܡܢܟ.
ܡܢ ܕܐܢܬ ܬܒܥܐ ܡܢܗܘܢ. [22]ܒܟܠ ܥܒ̈ܕܝܟ ܗܘܝܬ ܡܝܬܪ. ܘܠܐ ܬܬܠ
ܡܘܡܐ ܒܐܝܩܪܟ. [23]ܒܝܘܡܐ ܕܢܫܠܡܘܢ * ܝܘܡ̈ܝ ܚܝ̈ܝܟ. ܒܝܘܡܐ ܕܡܘܬܟ
ܐܘܪܬ ܢܟܣ̈ܝܟ ܠܒܢ̈ܝܟ ÷ [24]ܥܠܦܐ ܡܪܕܘܬܐ ܘܡܘܒܠܐ ܠܚܡܪܐ. ܘܡܪܕܘܬܐ
ܘܡܥܒܕܐ ܘܡܥܡܠܢܐ ܠܥܒܕܐ. [25]ܘܠܐ ܬܬܠ ܠܗ ܢܝܚܐ. ܘܐܢ ܬܪܦܐ
ܒܪܝܫܗ ܢܒܥܐ ܚܐܪܘܬܐ. [27]ܫܥܒܕ ܥܒܕܟ ܕܠܐ ܢܡܪܕ. ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ
ܒܝ̈ܫܬܐ ܥܒ̈ܕ ܒܛܝܠܘܬܐ. [28]ܘܐܦܢ ܕܘܠܐ ܠܗ ܐܫܬܥܒܕܘܗܝ ܒܥܒܕܐ. ܘܐܦ
ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܗ ܐܒܝܫܐ *ܐܣܛܪܘܣ. [29]ܠܐ ܓܝܪ ܗܘܐ ܟܠ ܕܒܥܐ. ܘܕܠܐ
ܒܥܒܕܐ ܠܐ ܬܥܒܕ ܡܕܡ. [30]ܐܢ ܚܕ ܗܘ ܥܒܕܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ ܢܗܘܐ.
ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܢܦܫܟ ܗܘܐ ܩܢܝܬܝܗ.

39 (31) Εἰ ἔστιν σοι οἰκέτης, ἔστω ὡς σύ,
ὅτι ἐν αἵματι ἐκτήσω αὐτόν·
εἰ ἔστιν σοι οἰκέτης, ἄγε αὐτὸν ὡς ἀδελφόν,
ὅτι ὡς ἡ ψυχή σου ἐπιδεήσεις αὐτῷ·
40 (32) ἐὰν κακώσῃς αὐτὸν καὶ ἀπάρας ἀποδρᾷ,
(33) ἐν ποίᾳ ὁδῷ ζητήσεις αὐτόν;

31 (**34**) 1 Κεναὶ ἐλπίδες καὶ ψευδεῖς ἀσυνέτῳ ἀνδρί,
καὶ ἐνύπνια ἀναπτεροῦσιν ἄφρονας.
2 ὡς δρασσόμενος σκιᾶς καὶ διώκων ἄνεμον
οὕτως ὁ ἐπέχων ἐνυπνίοις·
3 τοῦτο κατὰ τούτου ὅρασις ἐνυπνίων,
κατέναντι προσώπου ὁμοίωμα προσώπου.
4 ἀπὸ ἀκαθάρτου τί καθαρισθήσεται;
καὶ ἀπὸ ψευδοῦς τί ἀληθεύσει;
5 μαντεῖαι καὶ οἰωνισμοὶ καὶ ἐνύπνια μάταιά ἐστιν,
καὶ ὡς ὠδινούσης φαντάζεται καρδία·
6 ἐὰν μὴ παρὰ ὑψίστου ἀποσταλῇ ἐν ἐπισκοπῇ,
μὴ δῷς εἰς αὐτὰ τὴν καρδίαν σου·
7 πολλοὺς γὰρ ἐπλάνησεν τὰ ἐνύπνια,
καὶ ἐξέπεσαν ἐλπίζοντες ἐπ᾽ αὐτοῖς.
8 ἄνευ ψεύδους συντελεσθήσεται νόμος,
καὶ σοφία στόματι πιστῷ τελείωσις.
9 Ἀνὴρ πεπλανημένος ἔγνω πολλά,
καὶ ὁ πολύπειρος ἐκδιηγήσεται σύνεσιν·

31 Si est tibi servus sit tibi quasi anima tua ⌜quasi fratrem sic eum tracta⌝ quoniam in sanguine animae ⟨...⟩ conparasti eum
32 Si laeseris illum iniuste 33 et extollens discesserit quem quaeres ⌜et in qua via quaeras illum nescis⌝

34 1 *Vana* spes et mendacium insensato viro et somnia extollunt inprudentes
2 Quasi qui adprehendit umbram et persequitur ventum sic et qui adtendit ad visa mendacia
3 Hoc secundum hoc visio somniorum ante ⌜faciem⌝ hominis similitudo hominis
4 Ab inmundo quid mundabitur et a mendace quid verum dicetur
5 Divinatio erroris et auguria mendacia et somnia malefacientium vanitas est
6 Et sicut parturientis cor tuum fantasiam patitur
Nisi ab Altissimo fuerit emissa visitatio ne dederis in illis cor tuum
7 Multos enim errare fecerunt somnia et exciderunt sperantes in illis
8 Sine mendacio consummabitur verbum et sapientia in ore fidelis conplanabitur
9 Qui non temptatus est quid scit vir in multis expertus cogitavit multa et qui multa didicit enarrabit intellectum

31 אחד עבדך [י]הי כ[נפשך] כי במשף . . . . E
31 אחד עבדך כאח חשב[הו] [א]ל תקנא ב[דמי נפשך]
32 כי אם עניתו יצא ואבד באיזה ד[רך תמצאהו]

34 1 ריק תד . . . . . ת חלת כזב וחלומות . . . . .

³¹ܐܢ ܚܕ ܗܘ ܥܒܕܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ
ܫܥܒܕܝܗܝ. ܘܠܐ ܬܬܚܪܐ ܒܕܡܐ ܕܢܦܫܟ. ܡܛܠ ܕܐܢ ܬܫܥܒܕܝܘܗܝ
ܢܦܩ ܥܪܩ. ܘܒܐܝܢܐ ܐܘܪܚܐ ܬܒܥܝܘܗܝ. 34 ¹ܣܒܪܐ ܣܪܝܩܬܐ
ܡܣܟܢ ܕܟܕܒܘܬܐ. ·ܘܡܥܠܝܢ ܚܠܡܐ ܣܪܝܩܬܐ. ²ܐܝܟ ܐܢܫ ܕܐܚܕ
ܛܠܐ ܘܡܪܕܦ. ܗܟܢܐ ܗܘܐ ܗܘ ܡܢ ܕܡܬܬܟܠ ܥܠ ܚܠܡܐ ܕܠܠܝܐ. ³ܘܗܟܢܐ
ܗܢܘ ܚܙܘܐ ܡܥܠܝܐ ܕܠܥܠ ܕܠܘܩܒܠܗ ܦܪܨܘܦܐ ܕܡܢܐ ܕܐܦܐ. ⁴ܡܢ ܛܢܦ
ܠܡܢܘ ܢܕܟܐ ܗܢܐ. ܐܘ ܡܢܗ ܕܓܠܐ ܢܫܪܪ. ⁵ܟܠܗ ܢܚܫܐ ܘܩܘܣܡܐ
ܘܚܠܡܐ ܣܪܝܩܬܐ. ܘܡܪܕܝܢ ܠܒܗܘܢ ܐܝܟ ܝܠܕܬܐ. ⁶ܐܠܐ ܐܢ ܡܢ ܠܘܬ
ܐܠܗܐ ܢܬܦܩܕ· ܠܡܚܙܐ ܒܚܙܘܢܐ ܕܠܠܝܐ. ܠܐ ܬܬܠ ܠܗܘܢ ܠܒܟ.
⁷ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܕܚܠܡܐ ܛܥܘ ܐܢܫܐ ܘܐܬܬܩܠܘ ܒܣܒܪܬܗܘܢ· ⁸ܕܠܐ ܕܓܠ
ܢܫܬܡܠܐ ܢܡܘܣܐ. ܘܚܟܡܬܐ ܕܣܦܘܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ ܒܟܠܗ ܡܫܡܠܝܐ.
⁹ܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܣܓܝܐܬܐ ܝܕܥ. ܘܣܓܝ ܡܠܝܢ ܢܡܠܠ ܡܢ ܡܕܡ.

10 ὃς οὐκ ἐπειράθη, ὀλίγα οἶδεν,
11 ὁ δὲ πεπλανημένος πληθυνεῖ πανουργίαν.
12 πολλὰ ἑόρακα ἐν τῇ ἀποπλανήσει μου,
καὶ πλείονα τῶν λόγων μου σύνεσίς μου·
13 πλεονάκις ἕως θανάτου ἐκινδύνευσα
καὶ διεσώθην τούτων χάριν.
14 πνεῦμα φοβουμένων κύριον ζήσεται.
15 ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἐπὶ τὸν σῴζοντα αὐτούς.
16 ὁ φοβούμενος κύριον οὐδὲν εὐλαβηθήσεται
καὶ οὐ μὴ δειλιάσει, ὅτι αὐτὸς ἐλπὶς αὐτοῦ.
17 φοβουμένου κύριον μακαρία ἡ ψυχή·
18 τίνι ἐπέχει; καὶ τίς αὐτοῦ στήριγμα;
19 οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν,
ὑπερασπισμὸς δυναστείας καὶ στήριγμα ἰσχύος,
σκέπη ἀπὸ καύσωνος καὶ σκιὰ ἀπὸ μεσημβρίας,
φυλακὴ ἀπὸ προσκόμματος καὶ βοήθειν ἀπὸ πτώσεως,
20 ἀνυψῶν ψυχὴν καὶ φωτίζων ὀφθαλμούς,
ἴασιν διδοὺς ζωῆς καὶ εὐλογίαν.
21 Θυσιάζων ἐξ ἀδίκου προσφορὰ μεμωμημένη,
22 καὶ οὐκ εἰς εὐδοκίαν δωρήματα ἀνόμων.
23 οὐκ εὐδοκεῖ ὁ ὕψιστος ἐν προσφοραῖς ἀσεβῶν
οὐδὲ ἐν πλήθει θυσιῶν ἐξιλάσκεται ἁμαρτίας.

10 ⸢Qui non est expertus pauca recognoscit⸣ qui autem in multis factus est multiplicabit malitiam ⟨...⟩
12 Multa vidi *errando* et plurimas verborum consuetudines
13 Aliquotiens usque ad mortem periclitatus sum ⸢horum causa⸣ et liberatus sum gratia Dei
14 Spiritus timentium Deum quaeretur et in respectu illius benedicentur
15 Spes enim illorum in salvantem illos et oculi Dei in diligentes se
16 Qui timet Dominum nihil trepidabit et non pavebit quoniam ipse est spes eius
17 Timentis Dominum beata est anima eius 18 ad quem respicit et quis est fortitudo eius
19 ⸢Oculi Domini super timentes eum⸣ protector potentiae firmamentum virtutis tegimen ardoris et umbraculum meridiani
20 Et *precatio* offensionis et adiutorium casus exaltans animam et inluminans oculos dans sanitatem vitam et benedictionem
21 Immolans ex iniquo oblatio est maculata et non sunt beneplacitae ⸢subsannationes iniustorum⸣
22 Dominus solus sustinentibus se in via veritatis et iustitiae
23 Dona iniquorum non probat Altissimus in oblationibus iniquorum nec in multitudine sacrificiorum eorum proptitiabitur peccatis

[10] ܘܠܐ ܢܫܒ

ܡܠܠܐ ܗܘܐ ܥܡܗ. ܘܢܦܩ ܐܝܟ ܫܡܫܐ. [11] ܦܩܘܣ ܢܐܗ ܒ
ܢܦܫܗ. ܙܒܢܐ ܡܫܬܐܠܐ ܠܗ ܒܝܬ. [12] ܐܩܝܡܐ ܡܫܬܐܠܐ ܠܡܥܒܕ
ܦܬܓܡ. ܘܐܬܦܪܫ ܡܫܠܡܢ. [13] ܙܒܢܐ ܕܢܫܠܡܘܢ ܠܟ ܡܢܐ. ܡܛܠ
ܕܐܬ ܗܘܐ ܡܫܬܪܝ ܡܫܪܐ. [15] ܕܢܫܠ ܠܐܢܫܐ ܢܬܚܙܐ ܠܒܪܢܫܐ. ܟܠ
ܡܢ ܐܬܠܐ. ܘܩܡ ܗܘܐ ܠܗ ܡܫܡܫܢܐ. [16] ܒܝܘܡܝ ܕܫܪܒܐ ܟܠ
ܠܗܘܢ ܒܝܬܗܘܢ. ܘܦܠܓ ܦܬܓܡ. ܘܐܬܡܠܝ ܗܘܐ ܐܒܐ. ܘܡܫܡܫܢܐ
ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܦܪܘܩܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ. ܘܡܫܡܫܢܐ ܗܘܐ ܡܢ ܫܡܝܐ.
ܘܡܫܡܫ ܡܢ ܕܡܫܡܫܠܐ. [17] ܚܘܠܐ ܕܚܠܐ ܘܗܘܘܐ ܕܒܢܝܐ. ܘܐܡܫܡܫܐ
ܕܢܝܐ ܘܡܫܪܝܬܐ. [18] ܗܘܠܝܢ ܒܡܠܟܘܬܗܘܢ ܐܢܫܐ ܟܠ ܕܢܩܠ ܠܐܢܫ. ܒܟܠܗܘܢ
ܕܟܠܐ ܕܢܘܠܐ ܐܢܫ. ܘܠܐ ܡܫܡܫܢܝܢ ܡܫܪܝܢܘܢ. [19] ܠܐ ܢܗܘܐ ܙܒܢܐ ܠܟܘܢ
ܒܟܠܗܘܢ ܕܡܢܐ. ܘܐܦ ܠܐ ܒܡܫܠܡܐ ܕܡܫܪܝܢܘܢ ܦܬܓܡ ܠܗܘܢ.
[20] ܐܦ ܐܢܐ ܕܢܫܡܥ ܒܪܐ ܡܢܢ ܘܐܒܘܢ. ܗܘܝܐ ܡܢ ܕܡܫܪܐ ܡܫܪܝܐ
ܡܢ ܕܡܫܡܫܢܐ. [21] ܒܫܡܐ ܕܡܫܝܚܐ ܡܫܝܚܘܢ ܕܡܫܡܫܢܐ. ܘܕܟܠܐ ܠܗ
ܡܢܗܘܢ ܐܦ ܕܡܠܐ ܐܒܐ. [22] ܕܦܬܓܡܐ ܡܫܪܝ ܢܘܪܐ ܢܫܡܫܘܢ. ܘܐܦ
ܕܡܠܐ ܐܒܐ ܠܐܢܫܐ ܙܒܢܐ. ܕܢܬܠ ܙܒܢܐ ܕܐܙܒܢܐ ܢܬܠܟ ܒܫܢܐ. ܘܗܘܐ
ܡܫܡܠܐ ܡܫܪܝܐ ܒܝܘܡܐ. [23] ܗܐ ܟܕ ܘܐܚܪܢܐ ܦܬܓܡ. ܡܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܐܠܐ
ܒܡܠܐ ܡܫܝܚܐ.

24 θύων υἱὸν ἔναντι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
ὁ προσάγων θυσίαν ἐκ χρημάτων πενήτων.
25 ἄρτος ἐπιδεομένων ζωὴ πτωχῶν,
ὁ ἀποστερῶν αὐτὴν ἄνθρωπος αἱμάτων.
26 φονεύων τὸν πλησίον ὁ ἀφαιρούμενος ἐμβίωσιν,
27 καὶ ἐκχέων αἷμα ὁ ἀποστερῶν μισθὸν μισθίου.
28 εἷς οἰκοδομῶν, καὶ εἷς καθαιρῶν·
τί ὠφέλησαν πλεῖον ἢ κόπους;
29 εἷς εὐχόμενος, καὶ εἷς καταρώμενος·
τίνος φωνῆς εἰσακούσεται ὁ δεσπότης;
30 βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ καὶ πάλιν ἁπτόμενος αὐτοῦ,
τί ὠφέλησεν ἐν τῷ λουτρῷ αὐτοῦ;
31 οὕτως ἄνθρωπος νηστεύων ἐπὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ
καὶ πάλιν πορευόμενος καὶ τὰ αὐτὰ ποιῶν·
τῆς προσευχῆς αὐτοῦ τίς εἰσακούσεται;
καὶ τί ὠφέλησεν ἐν τῷ ταπεινωθῆναι αὐτόν;

32 (35) 1 Ὁ συντηρῶν νόμον πλεονάζει προσφοράς,
2 θυσιάζων σωτηρίου ὁ προσέχων ἐντολαῖς.
3 ἀνταποδιδοὺς χάριν προσφέρων σεμίδαλιν,
4 καὶ ὁ ποιῶν ἐλεημοσύνην θυσιάζων αἰνέσεως,
5 εὐδοκία κυρίου ἀποστῆναι ἀπὸ πονηρίας,
καὶ ἐξιλασμὸς ἀποστῆναι ἀπὸ ἀδικίας.
6 μὴ ὀφθῇς ἐν προσώπῳ κυρίου κενός·
7 πάντα γὰρ ταῦτα χάριν ἐντολῆς.

24 Qui offert sacrificium ex substantia pauperum quasi qui victimat filium in conspectu patris sui
25 Panis egentium vita pauperis est qui defraudat illum homo *sanguinis*
26 Qui aufert in sudore panem quasi qui occidit proximum suum 27 qui effundit sanguinem et qui fraudem facit mercedem mercennario
28 Unus aedificans et unus destruens quid prodest illis nisi labor
29 unus orans et unus maledicens cuius vocem exaudiet Deus
30 Qui baptizatur a mortuo et iterum tangit illum quid proficit lavatione illius
31 Sic homo qui ieiunat in peccatis suis et iterum eadem faciens quid proficit humiliando se orationem illius quis exaudiet

35 1 Qui conservat legem multiplicat *orationem* 2 sacrificium salutare adtendere mandatis
3 Et discedere ab omni iniquitate ⟨...⟩ et deprecatio recedere ab iniustitia
6 Non apparebis ante conspectum Dei vacuus
7 Haec enim omnia propter mandatum ⸢Domini⸣ fiunt

[24] ܚܕ ܡܒܪܟ ܘܐܚܪܢܐ ܠܐܛ. ܠܩܠܐ ܕܡܢ ܡܢ ܬܪ̈ܝܗܘܢ
ܢܫܡܥ ܐܠܗܐ. [25] ܕܣܚܐ ܡܢ ܡܝܬܐ ܘܬܘܒ ܩܪܒ ܠܗ. ܡܢܐ ܐܘܬܪ
ܡܢ ܡܣܚܝܬܗ. [26] ܗܟܢܐ ܡܢ ܚܛܗ̈ܘܗܝ ܘܬܘܒ ܥܒܕ ܠܗܘܢ.
ܨܠܘܬܗ ܡܢܘ ܫܡܥ. ܐܘ ܡܢܐ ܐܘܬܪ ܕܨܡ. 35 [1] ܟܠ ܕܥܒܕ ܡܕܡ
ܕܢܣܒ ܒܡܣܡܟܐ ܐܦ̈ܐ ܗܘ ܡܚܣܠ. ܘܕܢܛܪ ܦܘܩܕ̈ܢܐ ܢܛܪ
ܢܦܫܗ. [2] ܛܒܐ ܚܣܝܐ ܡܢ ܕܡܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ. ܘܕܥܒܕ ܙܕܩܬܐ
ܢܕܒܚ ܬܘܕܝܬܐ. [3] ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܠܡܬܦܢܝܘ ܡܢ ܟܠ ܒܝܫ. ܘܚܘܣܝܐ
ܢܣܒ ܠܡܥܒܕ ܟܐܢܘܬܐ. [4] ܠܐ ܬܬܚܙܐ ܩܕܡܘܗܝ ܣܦܝܩܐܝܬ. [5] ܡܛܠ
ܕܟܠ ܗܠܝܢ ܕܐܡܪܝܢ ܒܢܡܘܣܐ ܗܘ. [6] ܩܘܪܒܢܗ ܕܙܕܝܩܐ ܡܫܡܢ
ܠܡܕܒܚܐ. ܘܪܝܚܗ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. [7] ܩܘܪܒܢܗ ܕܓܒܪܐ ܙܕܝܩܐ
ܡܬܩܒܠ. ܘܕܘܟܪܢܗ ܠܐ ܢܬܛܥܐ ܠܥܠܡ ⁘

8 προσφορὰ δικαίου λιπαίνει θυσιαστήριον,
καὶ ἡ εὐωδία αὐτῆς ἔναντι ὑψίστου.
9 θυσία ἀνδρὸς δικαίου δεκτή,
καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῆς οὐκ ἐπιλησθήσεται.
10 ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ δόξασον τὸν κύριον
καὶ μὴ σμικρύνῃς ἀπαρχὴν χειρῶν σου.
11 ἐν πάσῃ δόσει ἱλάρωσον τὸ πρόσωπόν σου
καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἁγίασον δεκάτην.
12 δὸς ὑψίστῳ κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ
καὶ ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ καθ᾽ εὕρεμα χειρός·
13 ὅτι κύριος ἀνταποδιδούς ἐστιν
καὶ ἑπταπλάσια ἀνταποδώσει σοι.
14 Μὴ δωροκόπει, οὐ γὰρ προσδέξεται,
15 καὶ μὴ ἔπεχε θυσίᾳ ἀδίκῳ·
ὅτι κύριος κριτής ἐστιν,
καὶ οὐκ ἔστιν παρ᾽ αὐτῷ δόξα προσώπου.
16 οὐ λήμψεται πρόσωπον ἐπὶ πτωχοῦ
καὶ δέησιν ἠδικημένου εἰσακούσεται·
17 οὐ μὴ ὑπερίδῃ ἱκετείαν ὀρφανοῦ
καὶ χήραν, ἐὰν ἐκχέῃ λαλιάν·
18 οὐχὶ δάκρυα χήρας ἐπὶ σιαγόνα καταβαίνει

8 Oblatio iusti inpinguat altare et odor suavitatis *est* in conspectu Altissimi
9 Sacrificium iusti acceptum est et memoriam eius non obliviscetur Dominus
10 Bono animo gloriam redde Deo et non minuas primitias manuum tuarum
11 In omni dato hilarem fac vultum tuum et in exultatione sanctifica decimas tuas
12 Da Altissimo secundum datum eius et in bono oculo ad inventionem fac manuum tuarum
13 Quoniam Dominus retribuens est et septies tantum reddet tibi
14 noli offerre munera prava non enim suscipiet illa
15 Et noli inspicere sacrificium iniustum quoniam Dominus iudex est et non est apud illum gloria personae
16 Non accipiet Dominus personam in pauperem et precationem laesi exaudiet
17 Non despiciet preces pupilli nec viduam si effundat ⸢loquellam⸣ gemitus
18 Nonne lacrima ⸢ad maxillam descendit⸣

B

35 9 בכל מעשיך האר פנים ובששון הקדש מעשר[a]:
10 תן לו[a] כמתנתו[b] לך בטוב עין ובהשגת[c] יד:
11 כי אלוה תשלומות הוא ושבעתים ישיב[a] לך:
12 אל תשחד כי לא יקח ואל תבטח על זבח מעשק:
כי אלהי משפט הוא ואין עמו משוא פנים:
13 לא ישא פנים אל דל ותחנוני[a] מצוק ישמע:
14 לא יטש צעקת[a] יתום ואלמנה כי תרבה[b] שיח:
15 הלא דמעה על לחי תרד ואנחה על מרודיה:
16 תמרורי רצון הנחה וצעקה[a] ענן חשתה:
17 שועת דל ענן חלף[a] עם [b]ועד תגיע לא תנוח[b]:
לא תמוש עד יפקוד אל ושופט צדק יעשה[c] משפט:
18 גם אל[a] לא יתמהמה [b]וכגבור לא יתאפק[b]:
עד ימחץ מתני[c] אכזרי ולגוים ישיב נקם:
עד יוריש שבט[d] זדון ומטה רשע[e] גדוע יגדע:

35, 9 *a* Bm מעשרך, מעשיך.
10 *a* Bm לאֵל :לו | *b* Bm כמתתו | *c* Bm ובהגיש ובהגשת + מלוה ייי נותן לאביון ומי בעל גמולות כי אם הוא.
11 *a* Bm ישלם.
13 *a* Bm ותחנונים.
14 *a* Bm אנקת | *b* Bm תחבט.
16 *a* Bm צעקתה וצעקתיה.
17 *a* Bm עבים חלפה | *b–b* Bm ועד כי תגע לא תנוח ,כי | *c* Bm עושה.
18 *a* Bm אדון | *b–b* Bm וגבור מה יתאפק ,מה | *c* Bm מפני | *d* Bm שבטי | *e* Bm רשעים. Zohar, *Lev.* ṣw (3, p. 62): ההיא מלתא סלקא ובקע רקיעין.

⁸ܒܟܠ ܥܒܕܐ ܗܘܝ
ܒܡܣܟܢܐ. ܘܠܐ ܬܬܠ ܒܦܘܪܥܢܟ. ⁹ܒܟܠ ܡܘܗܒܬܟ ܢܗܘܘܢ
ܐܦܝܟ ܢܗܝܪܝܢ. ܘܒܚܕܘܬܐ ܐܦܪܫ ܡܥܣܪܐ ܕܝܠܟ. ¹¹ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ
ܦܪܘܥܐ ܗܘ. ܘܫܒܥܐ ܐܦܝܢ ܗܘ ܦܪܥ ܠܟ. ¹⁰ܗܒ ܠܐܠܗܐ ܐܝܟ ܡܐ
ܕܝܗܒ ܠܟ. ܒܥܝܢܐ ܛܒܬܐ ܘܒܐܝܕܐ ܦܬܝܚܬܐ. ܡܢ ܕܝܗܒ ܠܡܣܟܢܐ
ܠܐܠܗܐ ܗܘ ܡܘܙܦ. ܡܢܘ ܦܪܘܥܐ ܐܠܐ ܗܘ. ¹²ܠܐ ܬܫܘܚܕ
ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܩܒܠ. ܘܠܐ ܬܬܟܠ ܥܠ ܕܒܚܐ ܕܛܠܘܡܝܐ. ¹³ܡܛܠ
ܕܐܠܗܐ ܕܝܢܐ ܗܘ. ܘܠܝܬ ܩܕܡܘܗܝ ܡܣܒ ܒܐܦܐ. ¹⁴ܘܠܐ
ܢܣܒ ܒܐܦܐ ܕܡܣܟܢܐ. ܘܒܥܘܬܐ ܕܝܬܡܐ ܘܐܪܡܠܬܐ ܫܡܥ. ¹⁵ܠܐ
ܫܒܩ ܐܢܘܢ ܠܕܡܥܐ. ܘܩܠܗܘܢ ܕܐܢܚܬܐ ܫܡܥ. ¹⁶ܡܢ ܕܦܠܚ
ܒܨܒܝܢܐ ܗܘ ܫܡܥ. ܘܩܠܗܘܢ ܕܥܢܝܐ ܡܩܒܠ. ¹⁷ܨܠܘܬܗܘܢ
ܕܡܣܟܢܐ ܥܠܝܐ ܡܢ ܥܢܢܐ. ܘܩܕܡ ܡܪܝܐ ܬܥܘܠ. ܠܐ ܬܒܛܠ
ܥܕܡܐ ܕܢܥܒܕ ܕܝܢܐ. ܘܕܝܢܐ ܕܩܘܫܬܐ ܢܥܒܕ. ¹⁸ܘܐܦ ܡܪܝܐ ܠܐ ܢܓܢܐ.
ܘܠܐ ܢܬܡܗܠ ܘܠܐ ܢܬܟܠܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܬܒܪ ܚܨܐ ܕܓܝܪܐ. ܘܠܥܡܡܐ
ܢܦܪܘܥ ܦܘܪܥܢܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܬܒܪ ܫܒܛܐ ܕܥܘܠܐ. ܘܠܥܡܡܐ ܓܝܪܐ
ܢܗܦܘܟ ܘܢܦܘܩ.

19 καὶ ἡ καταβόησις ἐπὶ τῷ καταγαγόντι αὐτά;
20 θεραπεύων ἐν εὐδοκίᾳ δεχθήσεται,
καὶ ἡ δέησις αὐτοῦ ἕως νεφελῶν συνάψει·
21 προσευχὴ ταπεινοῦ νεφέλας διῆλθεν,
καὶ ἕως συνεγγίσῃ, οὐ μὴ παρακληθῇ·
καὶ οὐ μὴ ἀποστῇ, ἕως ἐπισκέψηται ὁ ὕψιστος
22 καὶ κρινεῖ δικαίοις καὶ ποιήσει κρίσιν.
καὶ ὁ κύριος οὐ μὴ βραδύνῃ
οὐδὲ μὴ μακροθυμήσῃ ἐπ᾽ αὐτοῖς,
ἕως ἂν συντρίψῃ ὀσφὺν ἀνελεημόνων
23 καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀνταποδώσει ἐκδίκησιν,
ἕως ἐξάρῃ πλῆθος ὑβριστῶν
καὶ σκῆπτρα ἀδίκων συντρίψει,
24 ἕως ἀνταποδῷ ἀνθρώπῳ κατὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ
καὶ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν,
25 ἕως κρίνῃ τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
καὶ εὐφρανεῖ αὐτοὺς ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ.
26 ὡραῖον ἔλεος ἐν καιρῷ θλίψεως
ὡς νεφέλαι ὑετοῦ ἐν καιρῷ ἀβροχίας.

33 (36) 1 Ἐλέησον ἡμᾶς, δέσποτα ὁ θεὸς πάντων,
2 καὶ ἐπίβαλε τὸν φόβον σου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη·
3 ἔπαρον τὴν χεῖρά σου ἐπὶ ἔθνη ἀλλότρια,
καὶ ἰδέτωσαν τὴν δυναστείαν σου.

19 Et exclamatio a maxilla ascendit et Dominus exauditor delectans in illis

20 ⌜Qui adorat Deum in oblectatione⌝ suscipietur et precatio illius usque ad nubes propinquabit

21 Oratio humiliantis se nubes penetrabit et donec propinquet non conrogabitur Et non discedet donec aspiciat Altissimus 22 et Dominus non longinquabit ⌜sed iudicabit iustos et faciet iudicium⌝
et fortissimus non habebit in illis patientiam ut contribulet dorsum *ipsorum*
23 et gentibus reddet vindictam
Donec tollat plenitudinem superborum et sceptra iniquorum contribulet

24 Donec reddat *hominibus* secundum actus suos et secundum opera Adae et secundum praesumptionem illius

25 Donec iudicet iudicium plebis suae et oblectabit *iustos* misericordia sua

26 Speciosa misericordia Dei in tempore tribulationis quasi nubes pluviae in tempore siccitatis

36 1 Miserere nostri Deus omnium et respice nos et ostende nobis lucem miserationum tuarum

2 Et inmitte timorem tuum super gentes quae non exquisierunt te et cognoscant quia non est Deus nisi tu ut enarrent magnalia tua

3 Alleva manum tuam super gentes alienas *ut* videant potentiam tuam

B

19 עד ישיב לאנוש פעלו וגמול אדם כמזמתו:
עוד יר[י]ב ריב עמו ושמחם[a] בישועתו:
20 · · ·ע· ·ב· · מצוקה כעת חזיזים בעת בצורת:
[a]· · · · · · · · · · · כ · · · מ · · ע · · ך[a]:

פ

1 36 הושיענו אלהי הכל 2 ו[הר]ים פחדך על כל הגוים:
3 הניף על[a] עם נכר ויראו את גבורתיך:

31, 28 *T. B. Joma, 76b*: זכה משמחו לא זכה משממו.
34(31), 28.29 Zohar, *Lev. šmjnj* (3, p. 77): אלא שירותא דחמרא חדוותא סופיה עציבו.
35(32), 4. *T. B. Taanit 5b*: אין מסיחין בסעודה.
19 *a* Bm וישמחם.
20 *a–a* Bm אין פסוק אז נוסכתהא ידיגר ואידר זא הישתה בוד ובי נבישתה.
36, 3 *a* Bm יד.

[19] ܥܕܡܐ ܕܢܦܪܘܥ ܠܒܢܝܢܫܐ ܣܘܥܪܢܘܗܝ. ܘܠܒ̈ܢܝ
ܥܠ ܐܬܟܠܬܗܘܢ. ܥܕܡܐ ܕܢܕܘܢ ܕܝܢܐ ܕܥܡܗ. ܘܢܚܕܐ ܐܢܘܢ ܒܦܘܪܩܢܗ.
[20] ܘܫܦܝܪ ܚܘܣܝܐ ܒܥܕܢܐ ܕܐܘܠܨܢܐ. ܐܝܟ ܥܢܢܐ ܕܡܛܪܐ ܒܥܕܢܐ ܕܨܗܝܐ.
36 [1] ܦܪܘܩܝܢ ܐܠܗܐ ܕܟܠ. [2] ܘܐܪܡܐ ܕܚܠܬܟ ܥܠ ܥܡ̈ܡܐ ܕܠܐ ܝܕܥܘܟ.
[3] ܐܪܝܡ ܐܝܕܟ ܥܠ ܥܡܐ ܢܘܟܪܝܐ. ܘܢܚܙܘܢ ܓܢܒܪܘܬܟ ܒܥܡ̈ܡܐ.

4 ὥσπερ ἐνώπιον αὐτῶν ἡγιάσθης ἐν ἡμῖν,
οὕτως ἐνώπιον ἡμῶν μεγαλυνθείης ἐν αὐτοῖς·
5 καὶ ἐπιγνώτωσάν σε, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ἐπέγνωμεν
ὅτι οὐκ ἔστιν θεὸς πλὴν σοῦ, κύριε.
6 ἐγκαίνισον σημεῖα καὶ ἀλλοίωσον θαυμάσια,
7 δόξασον χεῖρα καὶ βραχίονα δεξιόν·
8 ἔγειρον θυμὸν καὶ ἔκχεον ὀργήν,
9 ἔξαρον ἀντίδικον καὶ ἔκτριψον ἐχθρόν.
10 σπεῦσον καιρὸν καὶ μνήσθητι ὁρισμοῦ,
καὶ ἐκδιηγησάσθωσαν τὰ μεγαλεῖά σου.
11 ἐν ὀργῇ πυρὸς καταβρωθήτω ὁ σῳζόμενος,
καὶ οἱ κακοῦντες τὸν λαόν σου εὕροισαν ἀπώλειαν.
12 σύντριψον κεφαλὰς ἀρχόντων ἐχθρῶν
λεγόντων Οὐκ ἔστιν πλὴν ἡμῶν.
(13) 13*a* συνάγαγε πάσας φυλὰς Ιακωβ

36 16*b* καὶ κατακληρονόμησον αὐτοὺς καθὼς ἀπ᾽ ἀρχῆς.
(14) 17 ἐλέησον λαόν, κύριε, κεκλημένον ἐπ᾽ ὀνόματί σου
καὶ Ισραηλ, ὃν πρωτογόνῳ ὡμοίωσας.
(15) 18 οἰκτίρησον πόλιν ἁγιάσματός σου,
Ιερουσαλημ τόπον καταπαύματός σου·

4 Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis sic in conspectu nostro magnificaberis in illis
5 ⌜Ut cognoscant te sicut et nos cognovimus quoniam non est Deus praeter te⌝ Domine
6 Innova signa et inmuta mirabilia 7 glorifica manum et brachium dextrum
8 Excita furorem et effunde iram 9 extolle adversarium et adflige inimicum
10 Festina tempus et memento finis ⌜*ut* enarrent mirabilia tua⌝
11 In ira flammae devoretur qui salvatur et qui pessimant plebem tuam inveniant perditionem
12 Contere caput principum inimicorum dicentium non est alius praeter nos
13 Congrega omnes tribus Iacob ⌜et cognoscant quia non est Deus nisi tu
Ut enarrent magnalia tua⌝ et hereditabis eos sicut ab initio
14 Miserere plebis tuae super quam invocatum est nomen tuum et Israhel quem coaequasti primogenito tuo
15 Miserere civitatis sanctificationis tuae Hierusalem civitatis requiei tuae
16 Reple Sion inenarrabilibus verbis tuis et gloria tua populum tuum
17 Da testimonium *quia* ab initio creaturae tuae sunt et suscita *precationes* quas locuti sunt in nomine tuo prophetae priores
18 Da mercedem sustinentibus te ut prophetae tui fideles inveniantur ⌜et⌝ exaudi orationes servorum tuorum

B

4 כאשר נקדשת לעיניהם בנו[a] כן לעינינו הכבד בנו[b]:
5 וידעו כאשר ידענו כי אין אלהים זולתך:
6 [a]חדש אות ושנה מופת האדר יד ואמץ זרוע וימין[a]:
7 העיר אף ושפוך חמה והכניע [צר] והדוף[a] אויב:
8 החיש קץ ופקוד מועד[a] כי מי יאמר לך מה תעשה[b]:
10 השבת ראש פאתי מואב[a] האומר אין זולתי:
11 אסוף כל שבטי יעקב ויתנחלו כימי קדם:
(17) 12 רחם על עם נקרא בשמך ישראל בכור כיניתה:
(18) 13 רחם על קרית קדשך ירושלם מכון שבתיך:
(19) 14 מלא ציון את[a] הודך ומכבודך את היכלך:
(20) 15 תן עדות למראש מעשיך והקם חזון דבר בשמך:
(21) 16 תן את פעלת קויך ונביאיך יאמינו:
(22) 17 תשמע תפלת עבדיך[a] כרצונך[b] על עמך:
וידעו[c] כל אפסי ארץ כי אתה אל[ו]הי עו[ו]לם:
18 [a]כל נ[ו]ב[ר] תאכל חיה אך יש מכה ממכה תנעם[a]:

4 *a* Bm בם | *b* Bm כאשר לעיניהם נקדשתה בם כן לעיניהם הכבד בם - בם.
6 *a–a* Bm חַדֵּשׁ אֵל וְשַׁנֵּה תְּמַה האריך יד וזריז ימים.

7 *a* Bm ···דוף.
8 *a* Bm מצער | *b* Bm תפעל.
36 (33), 7. *T. B. Sanhedrin 65b*: שאלה זו שאל טורנוס רופוס את ר׳ עקיבא אמר לו ומה יום מיומים· אמר לו ומה גבר מגוברין· אמר לו דמרי צבי· שבת נמי דמרי צבי.
10 *a* Bm אויב.
14 *a* Bm מהדריך.
17 *a* Bm עבדך | *b* Bm ברצונך | *c* Bm ויראו.
18 *a–a* Bm בל·· תסוגר בבטן אך יש מאכל ממאכל תנעם.

ܐܝܟܢܐ[4]
ܕܠܥܝܢܝܗܘܢ ܐܬܩܕܫܬ ܒܢ. ܗܟܢܐ ܠܥܝܢܝܢ ܐܬܩܕܫ ܒܗܘܢ. [5]ܘܢܕܥܘܢ ܐܝܟ ܡܐ
ܕܝܕܥܢ ܕܠܝܬ ܐܠܗܐ ܠܒܪ ܡܢܟ. [6]ܚܕܬ ܐܬܘܬܐ ܘܫܢܝ ܬܕܡܪܬܐ. ܐܘܪܒ
ܐܝܕܐ ܘܕܪܥܐ ܕܝܡܝܢܐ. [7]ܐܥܝܪ ܚܡܬܐ ܘܐܫܘܕ ܪܘܓܙܐ. ܬܒܪ ܣܢܐܐ ܘܡܚܐ
ܒܥܠܕܒܒܐ. [8]ܐܘܚܐ ܩܨܐ ܘܐܬܕܟܪ ܫܘܥܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܟ ܡܢܐ ܥܒܕ
ܐܢܬ. [9]ܒܢܘܪܐ ܕܚܡܬܐ ܬܐܟܘܠ ܫܪܝܕܐ. ܘܡܛܠ ܛܪܘܕܐ ܡܫܬܟܚܝܢ
ܕܥܡܟ. [10]ܬܒܪ ܪܫܐ ܕܣܢܐܐ ܕܐܡܪ ܕܠܝܬ ܐܚܪܝܢ. [11]ܟܢܫ ܟܠܗܘܢ
ܫܒܛܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ. ܘܐܘܪܬ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܡ ܝܘܡܬܐ.
[12]ܐܬܪܚܡ ܥܠ ܥܡܟ ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܟ ܥܠܘܗܝ. ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܕܒܘܟܪܐ
ܫܡܬܗ. [13]ܐܬܪܚܡ ܥܠ ܩܪܝܬܐ ܕܩܘܕܫܟ. ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ ܐܬܪܐ ܕܡܫܪܝܟ.
[14]ܡܠܝ ܨܗܝܘܢ ܡܢ ܫܘܒܚܟ. ܘܡܢ ܐܝܩܪܟ ܗܝܟܠܟ. [15]ܐܩܝܡ ܣܗܕܘܬܐ
ܕܥܒܕܝܟ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܡ. ܘܐܩܝܡ ܢܒܝܘܬܐ ܕܡܠܠܘ ܐܠܝܢ ܕܒܫܡܟ
ܡܠܠܘ. [16]ܘܗܒ ܐܓܪܐ ܠܡܢ ܕܡܣܒܪ ܠܟ. ܘܢܒܝܝܟ ܢܗܝܡܢܘܢ.
[17]ܘܫܡܥ ܨܠܘܬܐ ܕܥܒܕܝܟ ܐܝܟ ܪܥܘܬܐ ܕܥܡܟ. ܘܢܕܥܘܢ ܟܠܗܘܢ ܕܒܣܘܦܝ
ܐܪܥܐ. ܕܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ⁘ [18]ܟܠ ܡܐܟܘܠܐ
ܡܬܐܟܠ ܒܟܪܣܐ. ܒܪܡ ܐܝܬ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܒܣܝܡܐ.

(16) 19 πλῆσον Σιων ἀρεταλογίας σου
καὶ ἀπὸ τῆς δόξης σου τὸν ναόν σου.
(17) 20 δὸς μαρτύριον τοῖς ἐν ἀρχῇ κτίσμασίν σου
καὶ ἔγειρον προφητείας τὰς ἐπ᾽ ὀνόματί σου·
(18) 21 δὸς μισθὸν τοῖς ὑπομένουσίν σε,
καὶ οἱ προφῆταί σου ἐμπιστευθήτωσαν.
22 εἰσάκουσον, κύριε, δεήσεως τῶν οἰκετῶν σου
(19) κατὰ τὴν εὐδοκίαν περὶ τοῦ λαοῦ σου,
καὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς
ὅτι σὺ εἶ κύριος ὁ θεὸς τῶν αἰώνων.
(20) 23 Πᾶν βρῶμα φάγεται κοιλία,
ἔστιν δὲ βρῶμα βρώματος κάλλιον.
(21) 24 φάρυγξ γεύεται βρώματα θήρας,
οὕτως καρδία συνετὴ λόγους ψευδεῖς.
(22) 25 καρδία στρεβλὴ δώσει λύπην,
καὶ ἄνθρωπος πολύπειρος ἀνταποδώσει αὐτῷ.
(23) 26 πάντα ἄρρενα ἐπιδέξεται γυνή,
ἔστιν δὲ θυγάτηρ θυγατρὸς κρείσσων.
(24) 27 κάλλος γυναικὸς ἱλαρύνει πρόσωπον
καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἐπιθυμίαν ἀνθρώπου ὑπεράγει·
(25) 28 εἰ ἔστιν ἐπὶ γλώσσης αὐτῆς ἔλεος καὶ πραΰτης,
οὐκ ἔστιν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καθ᾽ υἱοὺς ἀνθρώπων.
(26) 29 ὁ κτώμενος γυναῖκα ἐνάρχεται κτήσεως,
βοηθὸν κατ᾽ αὐτὸν καὶ στῦλον ἀναπαύσεως.
(27) 30 οὗ οὐκ ἔστιν φραγμός, διαρπαγήσεται κτῆμα·
καὶ οὗ οὐκ ἔστιν γυνή, στενάξει πλανώμενος.

19 Secundum benedictionem Aaron de populo tuo et dirige nos in via iustitiae
Et sciant omnes qui inhabitant terram quia tu es Deus conspector saeculorum
20 Omnem escam manducabit venter et est cibus cibo melior
21 *Fauces* contingit cibum ferae et cor sensatum verba mendacia
22 Cor pravum dabit tristitiam et homo peritus *resistet* illi
23 Omnem masculum excipiet mulier et est filia melior filiae
24 Species mulieris exhilarat faciem viri sui et super omnem ⌜concupiscentiam⌝ hominis superducit desiderium
25 Si est lingua curationis ⌜et mitigationis⌝ misericordiae non est vir illius contra filios hominum
26 Qui possidet mulierem inchoat possessionem adiutorium contra illum est et columna ⌜ut⌝ requies
27 Ubi non est sepis diripietur possessio et ubi non est mulier gemescit egens
28 Cui credit qui non habet nidum et deflectens ubicumque obscuraverit quasi succinctus latro exiliens de civitate in civitatem

פּ֞ (23) כל מאכל אוכל גרגרת אך יש אוכל נ[חמ]ד למעים: B
(24) 19 [a]חיך בוחן מטעמי דבר ולב מבין מטעמי כזב[a]:
(25) 20 לב עקוב יתן עצבת ואיש ותיק ישיבנה[a] בו:
(26) 21 [כ]ל זכר תקבל אשה [a]אך · ש · · · ·ה[a]:
(27) 22 [a]תואר אשה[a] והליל[b] פנים[c] [d]ועל כל מחמד עין יגבר[d]:
(28) 23 ועד אם יש[a] [b]מרפא לשון[b] [c]אין אִשָׁה[c] [d]מבני אדם[d]:
(29) 24 קנה[a] אשה[b] [c]ראשית קנין[c] [d]עזר ומבצר[d] [e]ועמוד משען[e]:
(30) 25 באין[a] גדיר[b] יבוער[c] כרם[d] [e]ובאין אשה נע ונד[e]:

19 *a–a* Bm חך בוחון מטעמי זבד וחן נכון מטעמי זבד חיך יטעם מנועמי זבד.
20 *a* Bm ישיבנו.
21 *a–a* Bm אך יש אשה יפה.
22 *a–a* C | *b* Bm יהלל C מכל | *c* C | *d* C [ו]על כל [מחמד] עי[ן] יגב[ר:].
23 *a* Bm + בה C | *b–b* C | *c–c* C [אין א]ישה | *d–d* C.
24 *a* Bm קונה D ק[ונ]ה | *b* C | *c–c* C | *d–d* Bm D עיר מבצר, C קנה עיר מבצר | *e–e* D, C ק(?)ינה משען העמיד.
25 *a* D C | *b* D C גדר | *c* D יבוער C [יבו]ער | *d* D C | *e–e* D C | *T. B. Shabbat* 152*a*: שמחת לב אשה. *T. B. Jebamot* 62*b*: כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה.

[19] ܦܘܡܐ ܛܥܡ ܛܥܡܐ ܕܡܐܟܘܠܬܐ. ܘܠܒܐ ܕܚܟܝܡܐ ܡ̈ܠܐ ܕܕ̈ܓܠܐ. [20] ܠܒܐ
ܥܩܝܪܐ ܡܥܝܩ ܠܗ ܘܗܘ. ܘܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܡܦܣܩ ܠܗ ܒܘܠܝܗ ܀
[22] ܫܘܦܪܗ ܕܐܢܬܬܐ ܢܨܒܬ ܐܦ̈ܝܗ. ܘܥܠ ܟܠ ܪܓܬ ܥܝ̈ܢܐ ܗܘ ܥܫܝܢ.
[24] ܕܩܢܐ ܩܢܝܢܐ ܛܒܐ ܐܢܬܬܐ ܛܒܬܐ. ܥܕܪܐ ܗܝ ܠܗ ܐܝܟ ܐܣܛܘܢܐ.
ܘܐܣܛܘܢܐ ܗܝ ܠܡܣܡܟܗ. [25] ܐܝܟ ܕܒܠܐ ܣܝܓܐ ܡܬܒܙܙ ܟܪܡܐ. ܘܐܝܟ
ܕܒܠܐ ܐܢܬܬܐ ܛܠܐ ܘܡܛܪܦ. [26] ܡܢܘ ܓܝܪ ܢܗܝܡܢ ܠܓܝܣܐ ܕܪܗܛ
ܠܥܠܡܐ. ܕܗܘ ܦܪܚ ܡܢ ܡܕܝܢܐ ܠܡܕܝܢܐ. ܗܟܢܐ ܓܒܪܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܐܢܬܬܐ.
ܒܐܬܪ ܕܡܥܪܒ ܡܒܝܬ.

(28) 31 τίς γὰρ πιστεύσει εὐζώνῳ λῃστῇ
ἀφαλλομένῳ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν;
οὕτως ἀνθρώπῳ μὴ ἔχοντι νοσσιὰν
καὶ καταλύοντι οὗ ἐὰν ὀψίσῃ.

37 1 Πᾶς φίλος ἐρεῖ Ἐφιλίασα κἀγώ·
ἀλλ' ἔστιν φίλος ὀνόματι μόνον φίλος.
2 οὐχὶ λύπη ἐγγιεῖ ἕως θανάτου
ἑταῖρος καὶ φίλος τρεπόμενος εἰς ἔχθραν;
3 ὦ πονηρὸν ἐνθύμημα, πόθεν ἐνεκυλίσθης
καλύψαι τὴν ξηρὰν ἐν δολιότητι;
4 ἑταῖρος φίλου ἐν εὐφροσύνῃ ἥδεται
καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως ἔσται ἀπέναντι·
5 ἑταῖρος φίλῳ συμπονεῖ χάριν γαστρός,
καὶ ἔναντι πολέμου λήμψεται ἀσπίδα.
6 μὴ ἐπιλάθῃ φίλου ἐν τῇ ψυχῇ σου
καὶ μὴ ἀμνημονήσῃς αὐτοῦ ἐν χρήμασίν σου.
7 Πᾶς σύμβουλος ἐξαίρει βουλήν,
ἀλλ' ἔστιν συμβουλεύων εἰς ἑαυτόν.
8 ἀπὸ συμβούλου φύλαξον τὴν ψυχήν σου
καὶ γνῶθι πρότερον τίς αὐτοῦ χρεία·
καὶ γὰρ αὐτὸς ἑαυτῷ βουλεύσεται,
μήποτε βάλῃ ἐπὶ σοὶ κλῆρον
9 καὶ εἴπῃ σοι Καλὴ ἡ ὁδός σου,
καὶ στήσεται ἐξ ἐναντίας ἰδεῖν τὸ συμβησόμενόν σοι.

37 1 Omnis amicus dicet et ego amicitiam copulavi sed est amicus solo nomine amicus Nonne tristitia inest usque ad mortem 2 sodalis autem et amicus ad inimicitiam convertentur
3 O praesumptio nequissima unde creata es cooperire aridam malitiam ⸢et dolositatem⸣ illius
4 Sodalis amico coniucundatur in oblectatione et in tempore tribulationis adversarius erit
5 Sodalis amico condolet causa ventris et contra hostem accipiet scutum
6 Non obliviscaris amici tui in animo tuo et non inmemor sis illius in *operibus* tuis
7 Noli consiliari cum socero tuo et a zelantibus te absconde consilium
8 Omnis consiliarius prodit consilium sed est consiliarius in semetipso
9 A consiliario serva animam tuam prius scito quae sit illius necessitas et ipse enim animo suo cogitabit

(31) 26 [a]מי יאמין[b] [b]בגדוד צבא[c] [c]המדלג מעיר אל עיר[c]: B
[d]כן איש אשר[d] [e]לא קן[e] [f]המרגיע[f] [g]באשר[g] יערב[h]:

37 1 כל[a] אומר[b] אמר[c] אהבתי[d]
2 [a]הלא דין מגיע[a] אל[b] מות[c] רע[d] כנפשך[e] [f]נהפך לצר[f]:
3 [a]הו[י]ו רע שאמר מדוע כן נוצרתי[a] [b]למלא פני תבל תרמית[b]:
4 [a]מרע אוהב מביט אל שלחן[a] בעת[b] צוקה[c] מנגד[d] יעמד[e]:
5 [a]אוהב טוב נלחם[b] עם זר ונגד ערים יחזיק צנה[a]: Bm
6 [a]אל תשכח[a] חביר[b] בקרב[c] [d]ואל תעזבהו בשללך[d]: B
7 [a]כל יועץ[a] [b]יניף ידו[b] [c]אך יש יועץ דרך[c] [d]אל לו[d]:
8 מיועץ[a] שמור[b] נפשך[c] [d]ודע לפנים מה צורכו[d]:
[e]כי גם] הוא[e] לנפשו[f] יחשב[g] [h]למה זה אליו יפול[h]:
9 [a]ואמר] לך[a] מטוב[b] [ד]רכך[c] [d]וקום מנגד][d] להביט[e] רישך[f]:

26 *a–a* D C | *b–b* D, C בצבא גדוד | *c–c* D C | *d–d* D C | *e–e* D C Bm אין לו קן |
f D C | *g* D, C כאשר | *h* D, C יסביב | *T. B. Ketubot 75a*: אמר ריש לקיש
טב למיתב טן דו מלמיתב ארמילו.

37, 1 *a* Bm D | *b* Bm D אוהב | *c* Bm D אומר | *d* Bm D Bm + אך יש אוהב שם אוהב
D + :אך יש אהב שם אהב.
2 *a–a* Bm D | *b* Bm על, D עד | *c* Bm D | *d* Bm רֵע, D ריע | *e* Bm D כנפש |
f–f Bm D.
3 *a–a* Bm הוי ר[ו]אמר מ׳ נוצרתי, D הוי רע יאמַר מדוע נוצָרתי | *b–b* D לְמַלֵּא פְּנֵי
תֵּבֵל תַּרְמִית.
4 *a–a* Bm מדוע א׳ מ׳ על שחת, D מרע אוהב מביט על שחת | *b* D ובעת | *c* D | *d*
Bm D מנוב | *e* D.
5 *a–a* D, Bm ha anche אל תכחש חבר בקרב ונגד ערים יחזיק צנה | *b* Bm נוחל.
6 *a–a* D Bm nel v. 5 | *b* D חבר Bm nel v. 5 | *c* Bm nel v. 5, D בְּקֶרֶב Bm בקבר.
7 *a–a* Bm D | *b–b* Bm D אומר חזה | *c–c* Bm D | *d–d* Bm D עליו·
8 *a* D, Bm מה יועץ | *b* D שמר | *c* D | *d–d* D | *e–e* D כי גם הוא | *f* Bm D נפשו |
g D | *h–h* D.
9 *a–a* D ואמר לך | *b* Bm D להביט | *c* D דרכיך | *d–d* D וקם מנגד | *e* D | *f*
Bm ראשך D רֹאשֶׁךָ.

37 [1]ܘܟܠ ܪܚܡܐ ܐܡܪ ܪܚܡܬܟ. ܒܪܡ ܐܝܬ
ܪܚܡܐ ܕܫܡܗ ܪܚܡܐ. [2]ܘܠܐ ܥܩܬܐ ܡܛܝܐ ܠܡܘܬܐ. ܪܚܡܐ ܕܣܢܐ ܐܝܟ
ܢܦܫܟ ܗܘܐ ܠܟ. [3]ܗܘܝ ܒܝܫܐ ܠܒܝܫܐ ܐܬܒܪܝܬ. ܐܠܐ ܠܡܟܣܝܘ ܐܪܥܐ
ܟܢܘܬܐ ܕܢܟܠܐ. [4]ܟܠ ܪܚܡܐ ܕܚܕܐ ܠܚܒܪܗ. ܘܒܥܕܢ ܐܘܠܨܢܐ ܩܐܡ ܡܢ
ܩܘܒܠܗ. [5]ܛܒ ܪܚܡܐ ܕܡܬܥܒܕ ܠܩܘܒܠܗ ܒܩܪܒܐ ܘܐܚܝܕ ܬܪܣܐ.
[6]ܠܐ ܬܛܥܝ ܪܚܡܐ ܒܩܪܒܐ. ܘܠܐ ܬܫܒܩܝܘܗܝ ܒܒܙܬܟ. [7]ܟܠ
ܡܠܟܐ ܚܕ. ܒܪܡ ܐܝܬ ܡܠܟܐ ܕܡܫܢܐ ܒܒܝܬܐ. [8]ܡܢ ܡܠܟܐ ܛܪ
ܠܟ ܢܦܫܟ. ܘܕܥ ܠܡܢܐ ܗܘ ܣܢܝܩ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܘ ܒܢܦܫܗ ܗܘ
ܡܡܠܟ. ܕܠܡܐ ܢܪܡܐ ܥܠܝܟ ܦܣܐ. [9]ܘܢܐܡܪ ܠܟ ܛܒܐ ܗܝ
ܐܘܪܚܟ. ܘܢܩܘܡ ܡܢ ܩܘܒܠܟ ܘܢܚܙܐ ܒܒܝܫܬܟ.

10 μὴ βουλεύου μετὰ τοῦ ὑποβλεπομένου σε
καὶ ἀπὸ τῶν ζηλούντων σε κρύψον βουλήν,
11 μετὰ γυναικὸς περὶ τῆς ἀντιζήλου αὐτῆς
καὶ μετὰ δειλοῦ περὶ πολέμου,
μετὰ ἐμπόρου περὶ μεταβολίας
καὶ μετὰ ἀγοράζοντος περὶ πράσεως,
μετὰ βασκάνου περὶ εὐχαριστίας
καὶ μετὰ ἀνελεήμονος περὶ χρηστοηθείας,
μετὰ ὀκνηροῦ περὶ παντὸς ἔργου
καὶ μετὰ μισθίου ἐπετείου περὶ συντελείας,
οἰκέτῃ ἀργῷ περὶ πολλῆς ἐργασίας,
μὴ ἔπεχε ἐπὶ τούτοις περὶ πάσης συμβουλίας·
12 ἀλλ' ἢ μετὰ ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ἐνδελέχιζε,
ὃν ἂν ἐπιγνῷς συντηροῦντα ἐντολάς,
ὃς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ κατὰ τὴν ψυχήν σου,
καὶ ἐὰν πταίσῃς, συναλγήσει σοι.
13 καὶ βουλὴν καρδίας στῆσον,
οὐ γάρ ἐστιν σοι πιστότερος αὐτῆς·
14 ψυχὴ γὰρ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλειν ἐνίοτε εἴωθεν
ἢ ἑπτὰ σκοποὶ ἐπὶ μετεώρου καθήμενοι ἐπὶ σκοπῆς.
15 καὶ ἐπὶ πᾶσιν τούτοις δεήθητι ὑψίστου,
ἵνα εὐθύνῃ ἐν ἀληθείᾳ τὴν ὁδόν σου.
16 Ἀρχὴ παντὸς ἔργου λόγος,
καὶ πρὸ πάσης πράξεως βουλή.

10 Ne forte mittat *sudem in terram* et dicat tibi 11 bona est via tua et stet e contrario videre quid tibi eveniat

12 Cum viro inreligioso tracta de sanctitate et cum iniusto de iustitia
Et cum muliere de ea quae aemulatur cum timido de bello
Cum negotiatore de traiecticio cum emptore de venditione cum viro livido de gratiis agendis

13 Cum impio de pietate cum inhonesto de honestate Cum operario agri de omni opere 14 cum operario annuali de comsumptione anni cum servo pigro de multa operatione

15 Non adtendas his in omni consilio cum viro sancto adsiduus esto
Quemcumque cognoveris observantem timorem Dei 16 cuius anima est secundum animam tuam

10 . . . . a.

10 אל תועץ עם חמיך וממקנא העלים סוד: D

11 [a]עם אשה[a] על[b] צרתה[c] [d]ומדר אל מלחמתו[d]: B
[e]עם סוחר אל תתגר[e] וממקנה[f] על[g] ממכר[h]:
[i]עם איש רע[i] אל[l] תגמל[m] חסד[n] [o]ואכזרי על טוב בשר[o]:
פועל[p] שוא[q] [r]על מלאכתו[r] [s]שומר שוא[s] על[t] מוציא[u] רע[v]:

12 [a]אך אם[a] יש[b] [c]מפחד תמיד[c] [d]אשר תדע שומר[d] מצוה[e]:
[f]אשר עם[f] [g]לבבו כלבבך[g] [h]אם תכשל יגיע אליו[h]:

13 [a]וגם עצת[a] לבב[b] [c]הבין[c] [d]מי יאמין לך אמן ממנו[d]:

14 [a]לב אנוש[a] יגיד[b] שעיותיו[c] משבעה[d] צופים[e] על[f] מצפה[g]:

15 [a]ועם כל אלה[a] עתר[b] [c]אל אל[c] [d]אשר יכין באמת[d] צעדיך[e]:

16 [a]ראש כל מעשה[a] דבר[b] וראש[c] כל[d] פועל[e] היא מחשבת[f]:

10 *a* א forse riferito ממקנא del v. 11.

11 *a–a* D | *b* Bm D אל | *c* D | *d–d* D :ומלכד על מלחמה, Bm [ ]מ ע׳ ומלוכד | *e–e* D | *f* Bm D ומקונה | *g* D, Bm ע׳ | *h* Bm ממכ[רו] D ממכרו | *i–i* D | *l* D Bm על | *m* Bm D גמילות | *n* D | *o–o* D | *p* Bm D | *q* Bm שכיר D שכויר | *r–r* D, Bm עו֯ל מלאכת | *s–s* D Bm שכיר שנה | *t* D | *u* Bm מצא D מוצא | *v* Bm D זרע.

12 *a–a* D | *b* Bm D איש | *c–c* D | *d–d* D | *e* D, Bm מצותיו | *f–f* D | *g–g* D כלבבו בלבבו כלבבך, Bm | *h–h* D :ואם יכשל יעבד בך, Bm יעכר בך.

13 *a–a* D Bm | *b* Bm C | *c* Bm D כך | *d–d* D Bm :כי אם אמון ממנו.

14 *a–a* D | *b* Bm D מגיד | *c* D | *d* D, Bm משבעים | *e* D Bm צפים | *f* D Bm ע׳ | *g* Bm D שן.

15 *a–a* D | *b* Bm D העתר | *c–c* D אל אֵל | *d–d* D | *e* D צעדך.

16 *a–a* Bm D | *b* Bm D מאמר | *c* Bm D לפני | *d* D | *e* D פעל | *f–f* D.

[10] ܠܐ ܬܡܠܟ ܒܚܡܝܟ.
ܘܡܢܘ ܕܛܥܢ ܥܠܝܟ. [11] ܥܡ ܐܢܬܬܐ ܕܠܐ ܬܬܚܪܐ ܥܠ ܥܪܬܗ. ܘܥܡ ܬܓܪܐ ܕܠܐ
ܬܬܬܓܪ. ܘܥܡ ܙܒܘܢܐ ܥܠ ܙܒܢܬܗ. ܘܥܡ ܡܪܚܡܐ ܥܠ ܪܚܡܘܗܝ.
ܐܘ ܥܡ ܥܘܠܐ ܠܡܥܒܕ ܛܒܬܐ. ܘܥܡ ܐܢܫ ܕܠܗ ܗܘ ܪܚܡܐ ܠܡܥܒܕ
ܪ̈ܚܡܐ. ܘܥܡ ܐܓܝܪܐ ܕܦܣܝܠ ܥܒܕܗ. ܘܥܡ ܐܓܝܪܐ ܥܘܠܐ ܠܐ ܬܬܡܠܟ
ܫܢܬܐ. ܘܥܡ ܥܒܕܐ ܕܒܛܠ ܠܡܫܬܡܫܘ. ܠܐ ܬܬܡܠܟ ܥܡܗ ܥܠ
ܡܕܡ. [12] ܥܡ ܐܢܫ ܕܚܠܐ ܕܐܠܗܐ ܬܘܒ. ܕܝܕܥ ܕܢܛܪ ܦܘܩܕܢܐ
ܕܐܠܗܐ. ܘܠܒܗ ܫܘܐ ܠܠܒܟ. ܘܐܢ ܬܬܟܪܗ ܒܦܘܡܗ ܗܘ
ܢܬܟܪܗ. ܘܐܢ ܬܬܟܪܗ ܥܡܗ ܗܘ ܢܬܟܪܗ. [13] ܡܠܟܐ ܕܠܒܟ ܐܫܬܡܥ
ܕܠܐ ܐܢܫ. ܘܐܦ ܗܘ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܠܟ ܀ [14] ܠܒܗ ܕܓܒܪܐ
ܐܢܫ ܢܚܘܐ ܠܥܝܢܘܗܝ. ܝܬܝܪ ܡܢ ܫܒܥܐ ܕܝܬܒܝܢ ܥܠ ܡܕܘܪܐ. [15] ܘܥܡ
ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܨܠܝ ܠܐܠܗܐ. ܕܗܘ ܢܬܩܢ ܐܘܪܚܟ ܒܫܪܪܐ.
[16] ܪܝܫ ܟܠ ܥܒܕܐ ܡܠܬܐ ܘܪܝܫ ܟܠ ܡܕܡ ܀

17 *ἴχνος ἀλλοιώσεως καρδία·*
18 *τέσσαρα μέρη ἀνατέλλει,*
ἀγαθὸν καὶ κακόν, ζωὴ καὶ θάνατος,
καὶ ἡ κυριεύουσα ἐνδελεχῶς αὐτῶν γλῶσσά ἐστιν.
16 *Ἔστιν ἀνὴρ πανοῦργος πολλῶν παιδευτής,*
καὶ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ ἐστιν ἄχρηστος.
20 *ἔστιν σοφιζόμενος ἐν λόγοις μισητός,*
οὗτος πάσης τρυφῆς καθυστερήσει·
21 *οὐ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ παρὰ κυρίου χάρις,*
ὅτι πάσης σοφίας ἐστερήθη.
22 *ἔστιν σοφὸς τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ,*
καὶ οἱ καρποὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ ἐπὶ σώματος.
23 *ἀνὴρ σοφὸς τὸν ἑαυτοῦ λαὸν παιδεύσει,*
καὶ οἱ καρποὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ πιστοί.
24 *ἀνὴρ σοφὸς πλησθήσεται εὐλογίας,*
καὶ μακαριοῦσιν αὐτὸν πάντες οἱ ὁρῶντες.
25 *ζωὴ ἀνδρὸς ἐν ἀριθμῷ ἡμερῶν,*
καὶ αἱ ἡμέραι τοῦ Ισραηλ ἀναρίθμητοι.
26 *ὁ σοφὸς ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ κληρονομήσει τιμήν,*
καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.
27 *Τέκνον, ἐν ζωῇ σου πείρασον τὴν ψυχήν σου*
καὶ ἴδε τί πονηρὸν αὐτῇ καὶ μὴ δῷς αὐτῇ·
28 *οὐ γὰρ πάντα πᾶσιν συμφέρει,*
καὶ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ εὐδοκεῖ.
29 *μὴ ἀπληστεύου ἐν πάσῃ τρυφῇ*
καὶ μὴ ἐκχυθῇς ἐπὶ ἐδεσμάτων·

Quicumque titubaverit ⌜in tenebris⌝ ⌜non⌝
17 condolebit tibi et cor boni consilii statue non est enim tibi aliud pluris illo
18 Anima viri sancti enuntiat aliquando vera quam septem circumspectores sedentes ad speculandum
19 Et in his omnibus deprecare Altissimum ut dirigat in veritate viam tuam
20 Ante omnem operam verbum ⌜verax praecedat te⌝ et ante omnem actum consilium stabile
21 Verbum nequa inmutabit cor quattuor partes oriuntur
Bonum et malum vita et mors et dominatrix illorum est adsidua lingua
22 Vir peritus multos erudivit et animae suae suavis est
23 Qui sofistice loquitur odibilis est omni re defraudabitur
24 Non est enim data illi a Domino gratia omni enim sapientia defraudatus est
25 Est sapiens animae suae sapiens et fructus sensus illius laudabilis
26 Vir sapiens plebem suam erudit et fructus sensus eius fideles sunt
27 Vir sapiens inplebitur benedictione et videntes illum laudabunt
28 Vita viri in numero dierum dies autem Israhel innumerabiles sunt
29 Sapiens in populo hereditabit honorem et nomen illius erit ⌜vivens⌝ in aeternum

17 עקרת[a] תחבולות[b] לבב[c] ארבעה[d] שכמים[e] יפרחו[f]: B
18 טוב[a] ורעה[b] [c]וחיים ומות[c] ומושלת[d] בם[e] כליל[f] לשון[g]:
19 [a]יש חכם לרבים נחכם[a] [b]ולנפשו הוא[b] גואל[c]:
20 [a]ויש חכם בדברו[a] נמאס[b] [c]ומכל מאכל תענוג נבצר[c]:
22 [a]ויש[α] חכם לנפשו[a] יחכם[b] [c]פרי דעתו על גויתו[c]:
23 [a]ויש חכם לעמו יחכם פרי דעתו בגויתם[a]: D
24 חכם[a] [b]לנפשו ישבע[b] תענוג[c] ויאשרוהו[d] [e]כל רואיהו[e]: D
25 חיי[a] איש[b] [c]מספר ימים[c] וחיי[d] עם[e] ישראל[f] [g][י]מ[י] אי[ן] [מספר][g]: B
26 חכם[a] עם[b] ינחל כבוד[b] ושמו[c] עומד בחיי עולם[d]: D
27 בני[a] בחייך[b] [c]נס נפשך[c] [d]וראה מה רע לה[d] אל[e] [f]תתן לה[f]: B
28 [a]כי לא[a] הכל[b] לכל[c] טוב[d] לא[e] כל[f] [g]נפש כל זן תבחר[g]:
29 [a]אל תזרע לכל תענוג[a] ואל[b] תשפך[c] על[d] כל[e] מטעמים[f]:

17 *a* Bm D עקר | *b* D | *c* D | *d* D | *e* D Bm שרביטים | *f* D יפריח.
18 *a* D | *b* D Bm ורע | *c–c* D מות וחיים | *d* D Bm ומשלת | *e* D | *f* D | *g* D.
19 *a–a* D C | *b–b* D C | *c* B C Bm D.
20 *a–a* D | *b* D ימאס | *c–c* D.
22 *a–a* D | α C יש | *b* C, D נחכם | *c–c* D C.
23 *a–a* Bm.
24 *a* B C | *b–b* B C לנפ]שו ישב[ע | *c* B C | *d* B | *e–e* C וכל ר]ואיהו[יאשרוהו.
25 *a* D | *b* D אנוש | *c–c* D ימים מספר | *d* D | *e* omesso da D | *f* D Bm ישרון |
g–g D ימי אין מספר Cm ימי אין מספר ...מים וגוית שם ימי אין מספר גויתהן מספר.
26 *a* C | *b* C | *c* C | *d* C.
27 *a* D | *b* Bm D בחמר | *c–c* D | *d–d* D | *e* D ואל | *f–f* D.
28 *a–a* D, Bm כי ל׳ | *b* manca in D Bm | *c* D Bm לכ | *d* D Bm + תענוג | *e* D ולא | *f* D לכל | *g–g* D.
29 *a–a* D אל תזד אל תענוג, Bm אל תזר e אל תזרע אל תענוג | *b* Bm D | *c* Bm D תתחנן | *d* D Bm אל | e manca in Bm D | f Bm D.

18ܡܢܗܝܢ ܓܒܝ ܠܐ. ܛܒ ܘܒܝܫ.
ܚܝ̈ܐ ܘܡܘܬܐ. ܘܫܠܝܛ ܒܠܫܢܗ ܠܡܗܘܐ ܡܢ ܟܠܗ. 19ܐܝܬ ܕܚܟܝܡ
ܠܣܓܝ̈ܐܐ ܘܗܘ ܗܘ ܣܟܠܐ. 20ܐܝܬ ܚܟܝܡ ܕܒܡܠܘ̈ܗܝ ܡܣܬܢܐ.
ܘܡܢ ܟܠ ܐܟܠ ܟܠ ܢܦܫܗ. 22ܐܝܬ ܚܟܝܡܐ ܕܠܢܦܫܗ ܚܟܝܡ. ܘܦܐܪ̈ܐ
ܕܚܟܡܬܗ ܒܦܓܪܗܘܢ. 23ܘܐܝܬ ܚܟܝܡܐ ܕܠܥܡܗ ܚܟܝܡ. ܘܦܐܪ̈ܐ
ܕܝܕܥܬܗ ܡܢ ܚܙܐ ܕܐܚܘ̈ܗܝ. 24ܘܚܟܝܡ ܠܢܦܫܗ ܢܣܒܥ ܒܘܣܡ̈ܐ.
ܘܢܫܒܚܘܢܝܗ ܟܠ ܚܙ̈ܘܗܝ. 26ܚܟܝܡܐ ܕܥܡܐ ܢܐܪܬ ܐܝܩܪܐ. ܘܫܡܗ
ܩܐܡ ܠܚܝ̈ܐ ܕܠܥܠܡ ܀ 27ܒܪܝ ܒܚܝ̈ܝܟ ܢܣܝ ܢܦܫܟ. ܘܚܙܝ ܡܕܡ
ܕܒܝܫ ܠܗ ܠܐ ܬܬܠ ܠܗ. 28ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܟܠ ܡܐܟܘܠܬܐ ܫܦܝܪܐ. ܘܠܐ
ܟܠ ܢܦܫܐ ܒܟܠܗ ܡܬܪܥܝܐ. 29ܠܐ ܬܬܦܢܩ ܒܗ̇ ܒܡܐܟܘ̈ܠܬܐ ܕܒܘܣܡ̈ܐ.
ܘܠܐ ܬܬܝܗܒ ܥܠ ܟܠ ܡܐܟܘܠܬܐ ܡܬܐܪܓܪܓܢܘܬܐ.

30 ἐν πολλοῖς γὰρ βρώμασιν ἔσται νόσος,
καὶ ἡ ἀπληστία ἐγγιεῖ ἕως χολέρας·
31 δι᾽ ἀπληστίαν πολλοὶ ἐτελεύτησαν,
ὁ δὲ προσέχων προσθήσει ζωήν.

38 1 Τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας αὐτοῦ,
καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισεν κύριος·
2 παρὰ γὰρ ὑψίστου ἐστὶν ἴασις,
καὶ παρὰ βασιλέως λήμψεται δόμα.
3 ἐπιστήμη ἰατροῦ ἀνυψώσει κεφαλὴν αὐτοῦ,
καὶ ἔναντι μεγιστάνων θαυμασθήσεται.
4 κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς φάρμακα,
καὶ ἀνὴρ φρόνιμος οὐ προσοχθιεῖ αὐτοῖς.
5 οὐκ ἀπὸ ξύλου ἐγλυκάνθη ὕδωρ
εἰς τὸ γνωσθῆναι τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ;
6 καὶ αὐτὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην
ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ·
7 ἐν αὐτοῖς ἐθεράπευσεν καὶ ἦρεν τὸν πόνον αὐτοῦ,
8 μυρεψὸς ἐν τούτοις ποιήσει μεῖγμα,
καὶ οὐ μὴ συντελεσθῇ ἔργα αὐτοῦ,
καὶ εἰρήνη παρ᾽ αὐτοῦ ἐστιν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.
9 Τέκνον, ἐν ἀρρωστήματί σου μὴ παράβλεπε,
ἀλλ᾽ εὖξαι κυρίῳ, καὶ αὐτὸς ἰάσεταί σε·
10 ἀπόστησον πλημμέλειαν καὶ εὔθυνον χεῖρας
καὶ ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας καθάρισον καρδίαν·

30 Fili in vita tua tempta animam tuam et si fuerit nequa non des illi potestatem
31 Non enim omnia omnibus expediunt et non omni animae omne genus placet
32 Noli avidus esse in omni epulatione et non te effundas super omnem escam
33 In multis enim escis erit infirmitas et aplestia adpropinquabit usque ad cholera
34 Propter aplestiam multi obierunt qui autem abstinens est adiciet vitam

38 1 Honora medicum propter necessitatem etenim illum creavit Altissimus
2 A Deo est omnis medella et a rege accipiet dationem
3 Disciplina medici exaltabit caput illius et in conspectu *magnorum* conlaudabitur
4 Altissimus creavit de terra medicinam et vir prudens non abhorrebit illi
5 Nonne a ligno indulcata est amara aqua 6 ad agnitionem hominum virtutis illorum
Et dedit homini scientiam Altissimus honorari in mirabilibus suis
7 In his curans mitigavit dolorem et unguentarius ⸢facit pigmentum suavitatis Et⸣ unctiones conficiet suavitatis et non consummabuntur opera eius 8 pax enim Dei super faciem terrae
9 Fili in tua infirmitate non despicias sed ora ad Dominum et ipse curabit te
10 Averte a delicto et dirige manus et ab omni delicto munda cor tuum

30 כיa ברובb תענוגc יקנןd חוליe והמרבהf יגיעg אלh זראi: B
31 aבלאa מוסר רבים יגועוb ועוועוc והנשמרd eיוסיף חייםe:

1 38 רעיa bרופא לפניb צרכוc dגם אתו חלק אל:
2 מאת אל יחכם רופא ומאת מלךa ישא משאות:
3 דעת רופא תרים ראשו ולפני נדיביםa יתיצב:
4 אל מארץ מוציאa תרופות וגבר מבין אל ימאס בם:
5 הלא בעץa המתיקו מים בעבור להודיע כל אנוש כחוb:
6 ויתן לאנוש בינה להתפאר בגבורתוa: B
7 בהם רופא יניח מכאוב 8 וכן רוקחa עושה מרקחת:
למען לא ישבותb מעשהו ותושיה cמבני אדםc:
9 בני בחוליa אל תתעבר התפללb אל אל כי הוא ירפא:
10 aנ[ו]ס מעול ומהכרa פנים ומכל פשעים טהר לב:

30 *a* D | *b* D ברב | *c* D אוכל, Bm אוכל ירון· | *d* D יקנון | *e* D | *f* D Bm והמזיע | *g* D יגוע | *h* D על | *i* D.
31 *a–a* D | *b* D Bm גועו | *c* manca in D | *d* D, Bm ובהשמר | *e–e* D.
38, 1 *a* D רעה רועה, Bm רעה | *b–b* D | *c* Bm צרכך | *d* Bm כי, Bm רעה רופא לפי צרכך כי גם אותו חלק אל. *Es. R.* 21 המשל אומר כבד את רופאיך עד שלא תצטרך לו; *T. G. Taanit* 3, 6 :אמר ר׳ לעזר אוקיר לאסייך עד דלא תצטרך ליה; M. *Tanḥuma Gen. mqṣ* § 10 (p. 51*b*) :א״ר׳ לעזר כתוב בספר בן סירא.
3 *a* Bm מלכים.
4 *a* Bm ברא שמים. *Gen. R.* 8; *Jalkut Giob.* § 501 ·אלוה העלה סמים מן הארץ בהם הרופא מרפא את המכה ומהם הרוקח מרקח את המרקחת.
5 *a* Bm מעץ | *b* Bm כוחם.
6 *a* Bm בגבורתם.
8 *a* Bm קרח | *b* Bm ישכח | *c–c* Bm מבני מפני ארצו.
9 *a* Bm במחלה | *b* Bm פלל.
10 *a–a* Bm נסה מ׳ והכר.

³⁰ܡܛܠ ܕܡܢ ܣܘܓܐܐ
ܕܡܐܟܘܠܬܐ ܗܘܐ ܟܘܪܗܢܐ. ܘܕܡܣܓܐ ܡܛܐ ܠܟܘܠܐ. ³¹ܣܓܝܐܐ
ܕܒܡܣܒܥܬܐ ܐܬܗܪܘ ܘܡܝܬܘ. ܘܕܡܙܕܗܪ ܡܘܣܦ ܚܝ̈ܐ.
38 ¹ܝܩܪ ܐܣܝܐ ܥܕ ܠܐ ܬܣܬܢܩ ܠܗ. ²ܡܛܠ ܕܐܦ ܠܗ ܒܪܝܗ
ܐܠܗܐ. ²ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܢܬܚܟܡ ܐܣܝܐ. ܘܡܢ ܡ̈ܠܟܐ ܢܣܒ
ܡܘܗܒܬܐ. ³ܡܢ ܝܕܥܬܗ ܕܐܣܝܐ ܢܬܪܝܡ ܪܝܫܗ. ܘܩܕܡ ܡ̈ܠܟܐ
ܢܬܩܝܡ. ⁴ܐܠܗܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܒܪܐ ܣ̈ܡܡܢܐ. ܘܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܠܐ
ܢܒܣܐ ܒܗܘܢ. ⁵ܗܐ ܡܢ ܩܝܣܐ ܓܝܪ ܐܬܚܠܝܘ ܡ̈ܝܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܝܕܥ
ܚܝܠܗ ܕܐܠܗܐ. ⁶ܘܝܗܒ ܠܒ̈ܢܝ ܐܢܫܐ ܚܟܡܬܐ ܠܡܫܬܒܗܪܘ ܒܓܒܪܘܬܗ.
⁷ܒܗܘܢ ܐܣܝܐ ܡܢܝܚ ܡܢ ܟܐܒܐ. ⁸ܘܐܦ ܒܣܡܡܢܐ ܡܬܩܢ ܒܣ̈ܡܡܢܐ.
ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܒܛܠ ܥܒܕܐ ܡܫܬܡܠܝܐ ܡܢ ܒ̈ܢܝ ܐܢܫܐ. ⁹ܒܪܝ ܐܦ
ܒܟܘܪܗܢܟ ܨܠܝ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܕܗܘܝܘ ܡܐܣܐ. ¹⁰ܐܪܚܩ ܕܓܠܐ ܡܥܘܠܐ.
ܘܡܢ ܟܠ ܚܛܗ̈ܐ ܕܟܝ ܠܒܟ

11 δὸς εὐωδίαν καὶ μνημόσυνον σεμιδάλεως
καὶ λίπανον προσφορὰν ὡς μὴ ὑπάρχων.
12 καὶ ἰατρῷ δὸς τόπον, καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισεν κύριος,
καὶ μὴ ἀποστήτω σου, καὶ γὰρ αὐτοῦ χρεία.
13 ἔστιν καιρὸς ὅτε καὶ ἐν χερσὶν αὐτῶν εὐοδία·
14 καὶ γὰρ αὐτοὶ κυρίου δεηθήσονται,
ἵνα εὐοδώσῃ αὐτοῖς ἀνάπαυσιν
καὶ ἴασιν χάριν ἐμβιώσεως.
15 ὁ ἁμαρτάνων ἔναντι τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν
ἐμπέσοι εἰς χεῖρας ἰατροῦ.
16 Τέκνον, ἐπὶ νεκρῷ κατάγαγε δάκρυα
καὶ ὡς δεινὰ πάσχων ἔναρξαι θρήνου,
κατὰ δὲ τὴν κρίσιν αὐτοῦ περίστειλον τὸ σῶμα αὐτοῦ
καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν ταφὴν αὐτοῦ.
17 πίκρανον κλαυθμὸν καὶ θέρμανον κοπετὸν
καὶ ποίησον τὸ πένθος κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ
ἡμέραν μίαν καὶ δύο χάριν διαβολῆς
καὶ παρακλήθητι λύπης ἕνεκα·
18 ἀπὸ λύπης γὰρ ἐκβαίνει θάνατος,
καὶ λύπη καρδίας κάμψει ἰσχύν.
19 ἐν ἐπαγωγῇ παραμένει καὶ λύπη,
καὶ βίος πτωχοῦ κατάρα καρδίας.
20 μὴ δῷς εἰς λύπην τὴν καρδίαν σου,
ἀπόστησον αὐτὴν μνησθεὶς τὰ ἔσχατα·
21 μὴ ἐπιλάθῃ, οὐ γάρ ἐστιν ἐπάνοδος,
καὶ τοῦτον οὐκ ὠφελήσεις καὶ σεαυτὸν κακώσεις.

11 Da suavitatem et memoriam similaginis et inpingua oblationem et da locum medico

12 Etenim illum Dominus creavit et non discedat a te quoniam opera eius sunt necessaria

13 Est enim tempus quando in manus eorum incurras 14 ipsi vero Dominum deprecabuntur ut dirigat requiem eorum et sanitatem propterconversationem illorum

15 Qui delinquit in conspectu eius qui fecit eum incidat in manus medici

16 Fili in mortuum produc lacrimas et quasi dira passus incipe plorare
Et secundum iudicium contine corpus illius et non despicias sepulturam illius

17 Propter delaturam amare fer luctum illius uno die et consolare propter tristitiam

19 A tristitia enim festinat mors et cooperiet ⌈virtutem⌉ et tristitia cordis ⌈flectet⌉ cervicem

20 In abductione permanet ⟨...⟩ tristitia et substantia inopis secundum cor eius

21 Non dederis in *tristitia* cor tuum sed repelle eam a te et memento novissimorum

11 הגש ניחוח [ו]אזכרה[a] ודשן [b]ערוך בכנפי הוניך[b]: B

12 וגם לרופא תן מקום [a]ולא ימוש כי גם בו צורך[a]:

פּ

13 כי יש [a]עת אשר בידו מצלחת[a] 14 [a]כי גם הוא אל אל יעתיר[a]:

אשר יצלח[b] לו פשרה ורפאות למען מחיה:

15 אשר חוטא לפני עושהו יתגבר[a] לפני[b] רופא:

16 בני על המת הזיב דמעה [a]התמרר ונהה[a] קינה:

[b]כמשפטו אסוף שארו[b] ואל [c]תתעלם בגויעתם[c]:

17 המר [a]בני והתם[a] מספד ושית אבלו כיוצא בו:

יום ושנים בעבור דמעה 18 והנחם בעבור עון:

מדין יוצא אסון כן רע לבב יבנה עצבה:

20 אל [a]תשיב אליו[a] לב עוד פרע זכרו וזכור[b] אחרית:

21 אל תזכרהו כי אין לו תקוה מה תועיל ולך תריע:

11 *a* Bm אזכרתה | *b–b* Bm ערך הונך.
12 *a–a* Bm ואל ישמש מאח כי ג׳ ב׳ צרכיך.
13 *a–a* Bm עת אשר בידו מ׳.
14 *a–a* Bm כי הוא אל אל יעתיר | *b* Bm ימנה.
15 *a* Bm יסתוגר | *b* Bm על ידי.
16 *a–a* Bm התמרמר ונוה | *b–b* Bm כמשפט א׳ שארם | *c–c* Bm תתחר בגויעם.
17 *a–a* Bm בכי וההם.
20 *a–a* Bm תשית עליו | *b* Bm והכר.

12 ܘܐܦ ܠܐܣܝܐ ܗܒ ܐܬܪܐ. ܡܛܠ ܕܐܦ
ܠܗ ܐܦ ܗܘ ܚܫܚ. 13 ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܙܒܢܐ ܕܒܐܝܕܘܗܝ ܡܬܓܪܐ ܐܣܝܘܬܐ.
14 ܕܐܦ ܗܘ ܠܐܠܗܐ ܡܨܠܐ ܥܠܘܗܝ ܫܒܩܢܐ. ܘܢܬܠ ܠܐܣܝܘܬܐ ܥܠܘܗܝ
ܚܝܐ. 15 ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܚܛܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܡܬܡܣܪ ܒܐܝܕܝ ܐܣܝܐ ܀
16 ܒܪܝ ܥܠ ܡܝܬܐ ܐܚܬ ܕܡܥܐ. ܘܐܬܟܪܐ ܠܟ ܘܐܬܒܟܐ ܥܠܘܗܝ. ܘܐܝܟ
ܡܐ ܕܙܕܩ ܠܗ ܩܒܘܪ ܫܠܕܗ. ܘܠܐ ܬܬܦܠܓ ܥܠ ܡܦܩܬܗ. 17 ܡܪܪܐ
ܘܡܪܝܪܘܬܐ ܠܒܟܝܐ ܕܡܕܡܥ. ܘܥܒܕ ܐܒܠܐ ܟܕ ܙܕܩ. ܝܘܡܐ ܘܬܪܝܢ
ܡܛܠ ܟܝܢ ܐܢܫܐ. ܘܐܬܒܝܐ ܡܛܠ ܚܛܗ. 18 ܡܛܠ ܕܡܢ ܟܪܝܘܬܐ ܡܬܝܠܕܐ
ܡܘܬܐ. 19 ܘܟܐܒ ܠܒܐ ܒܠܒܐ. ܘܡܬܢ ܡܢ ܡܘܬܐ ܐܚܪ ܒܥܘܬܐ
ܠܡܣܟܢܐ ܡܟܐܒ ܠܒܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܦܢܐ ܕܡܣܟܢܐ ܠܟܐܒܐ ܕܠܒܐ.
20 ܠܐ ܬܬܠ ܠܗ ܠܥܘܩܐ. 21 ܐܬܕܟܪ ܠܡܘܬܐ ܘܐܬܒܝܐ ܚܘܪܬܐ. ܘܠܐ
ܬܬܒܠ ܥܠ ܡܘܬܐ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܗ ܣܒܪܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܕܡܝܬܐ
ܕܝܬܒ ܕܢܝܚ ܡܣܬܒܪ. ܘܡܚܒ ܗܘ ܠܡܘܬܐ ܡܢ ܟܝܢ ܐܢܫܐ. ܠܟ
ܡܢܘ ܘܠܐܚܪܢܐ ܡܚܪܒ.

22 μνήσθητι τὸ κρίμα αὐτοῦ, ὅτι οὕτως καὶ τὸ σόν·
ἐμοὶ ἐχθὲς καὶ σοὶ σήμερον.
23 ἐν ἀναπαύσει νεκροῦ κατάπαυσον τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ
καὶ παρακλήθητι ἐν αὐτῷ ἐν ἐξόδῳ πνεύματος αὐτοῦ.
24 Σοφία γραμματέως ἐν εὐκαιρίᾳ σχολῆς,
καὶ ὁ ἐλασσούμενος πράξει αὐτὸς σοφισθήσεται.
25 τί σοφισθήσεται ὁ κρατῶν ἀρότρου
καὶ καυχώμενος ἐν δόρατι κέντρου,
βόας ἐλαύνων καὶ ἀναστρεφόμενος ἐν ἔργοις αὐτῶν,
καὶ ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων;
26 καρδίαν αὐτοῦ δώσει ἐκδοῦναι αὔλακας,
καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορτάσματα δαμάλεων.
27 οὕτως πᾶς τέκτων καὶ ἀρχιτέκτων,
ὅστις νύκτωρ ὡς ἡμέρας διάγει·
οἱ γλύφοντες γλύμματα σφραγίδων,
καὶ ἡ ἐπιμονὴ αὐτοῦ ἀλλοιῶσαι ποικιλίαν·
καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς ὁμοιῶσαι ζωγραφίαν,
καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ τελέσαι ἔργον.
28 οὕτως χαλκεὺς καθήμενος ἐγγὺς ἄκμονος
καὶ καταμανθάνων ἔργα σιδήρου·
ἀτμὶς πυρὸς τήξει σάρκας αὐτοῦ,
καὶ ἐν θέρμῃ καμίνου διαμαχήσεται·
φωνὴ σφύρης καινιεῖ τὸ οὖς αὐτοῦ,
καὶ κατέναντι ὁμοιώματος σκεύους οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ·
καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς συντέλειαν ἔργων,
καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ κοσμῆσαι ἐπὶ συντελείας.

22 Noli oblivisci neque enim est conversio et huic nihil proderis et teipsum pessimabis
23 Memor esto iudicii mei sic enim erit et tuum mihi heri et tibi hodie
24 In requie mortui requiescere fac memoriam eius et consolare *illum* in exitu spiritus sui
25 *Sapientiam scribe* in tempore vacuitatis et qui minoratur actu sapientiam percipiet
26 Qua sapientia replebitur qui tenet aratrum et ⌜non⌝ gloriatur in iaculo stimulo boves agit et conversatur in operibus eorum et narratio eius in filiis taurorum
27 Cor suum dabit ad versandos sulcos et vigilia eius in sagina vaccarum
28 Sic omnis faber et architectus qui noctem tamquam diem transigit qui sculpit signacula sculptilia et adsiduitas eius variat picturam
Cor suum dabit in similitudinem picturae et vigilia sua perficit opus

B

22 זכור חקו כי הואª חקך לו אתמול ולך היום:
23 ªמושבת מתושבת זכרוª והנחם עם צאת נפשו:
24 חכמת סופר תרבה חכמה וחסר עסק הוא יתחכם:
25 מה יתחכם תומך מלמד ומתפאר בחנית מהעיר:
לשדד
באלוף ינהג ªישובב בשורª ושעיותיו עם בני [ב]ק[ר:]
26 ושקידתו לכלות מרבק ªלֵב יָשִׁיתª לשד[ד בת]ל[מי]ם:
27 אף עשה··· שב אשר לילה [כיום ···]ª:

22 *a* Bm כן.
23 *a–a* Bm כשבות מת ישבות ז׳.
24 *Abot N.* 33, 73*b*; cf. *Abot* 4, 14: הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה וזריז למצות והוי נוהג בשפלות רוח עם כל אדם.
25 *a–a* Bm וישובב בשיר.
26 *a–a* Bm. ת ב hanno il *rafè*.
27 *a* Bm ינהג.

[22] ܘܐܬܒܝܢ ܕܗܟܢܐ ܗܘ ܠܝ. ܠܗ ܐܬܡܠܝ
ܘܠܟ ܝܘܡܢܐ. [23] ܐܝܟ ܕܢܦܩܐ ܢܦܫܐ ܗܟܢܐ ܢܦܩܐ ܕܒܪܢܫܐ. ܘܐܬܒܝܐ
ܠܗ ܡܢ ܡܥܡܠܐ ܕܢܦܫܗ. [24] ܚܟܡܬܗ ܕܣܦܪܐ ܬܣܓܐ ܠܗ ܚܟܡܬܐ.
ܘܕܠܐ ܡܬܥܢܐ ܒܬܓܪܘܬܐ ܗܘ ܢܬܚܟܡ. [25] ܡܢܐ ܓܝܪ ܢܬܚܟܡ ܐܝܢܐ
ܕܐܚܝܕ ܡܪܕܐ. ܕܒܪܕܝܬܐ ܕܬܘܪܐ ܡܬܗܦܟ. ܘܡܫܬܥܝܢܘܬܗ ܥܡ ܒܢܝ
ܬܘܪܐ. [26] ܘܠܒܗ ܝܗܒ ܠܡܦܠܚܘ ܕܢܝܪܐ. ܘܫܗܪܗ ܠܡܦܛܡܘ ܠܬܘܪܐ.
[27] ܗܟܢܐ ܐܦ ܟܠܗܘܢ ܐܘܡܢܐ ܘܐܪܕܝܟܠܐ ܐܚܪܢܐ. ܕܠܠܝܐ ܘܐܝܡܡܐ
ܒܗܘܢ ܗܘ ܐܢܫ. ܒܟܬܒܐ ܕܓܘܠܦܐ ܘܡܬܚܫܒܝܢ ܚܘܫܒܢܐ. ܘܐܦ
ܡܫܬܒܩܝܢ ܠܟܬܒܐ ܗܘ ܕܐܬܢܨܚܘܢ ܡܢܗܘܢ. [28] ܟܢܫܐ ܟܠ
ܗܘܐ ܘܡܫܬܡܠܝܢ ܒܥܒܕܝ ܡܠܐ. ܘܡܬܒܠܥܐ ܕܢܘܪܐ ܡܫܪܦܐ
ܒܣܪܗ. ܘܡܢ ܚܡܝܡܘܬܐ ܕܢܘܪܐ. ܠܡܫܩܠ ܡܫܩܠܐ ܢܬܒ ܠܒܗ.
ܘܫܘܩܠܐ ܕܦܪܙܠܐ ܕܠܒܗ ܬܒܪܝ ܒܝܬܘܗ. [29] ܗܟܢܐ ܐܦ ܚܝܪܐ ܕܝܬܒ
ܥܠ ܥܒܕܗ. ܘܡܗܦܟ ܒܪܓܠܘܗܝ ܓܝܓܠܐ. ܘܝܨܦܗ ܒܡܐܢܐ ܟܠ
ܥܒܕܗ.

29 *οὕτως κεραμεὺς καθήμενος ἐν ἔργῳ αὐτοῦ*
καὶ συστρέφων ἐν ποσὶν αὐτοῦ τροχόν,
ὃς ἐν μερίμνῃ κεῖται διὰ παντὸς ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ,
καὶ ἐναρίθμιος πᾶσα ἡ ἐργασία αὐτοῦ·
30 *ἐν βραχίονι αὐτοῦ τυπώσει πηλὸν*
καὶ πρὸ ποδῶν κάμψει ἰσχὺν αὐτοῦ·
καρδίαν ἐπιδώσει συντελέσαι τὸ χρῖσμα,
καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ καθαρίσαι κάμινον.
31 *Πάντες οὗτοι εἰς χεῖρας αὐτῶν ἐνεπίστευσαν,*
καὶ ἕκαστος ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ σοφίζεται·
32 *ἄνευ αὐτῶν οὐκ οἰκισθήσεται πόλις,*
καὶ οὐ παροικήσουσιν οὐδὲ περιπατήσουσιν.
ἀλλ' εἰς βουλὴν λαοῦ οὐ ζητηθήσονται
33 *καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ οὐχ ὑπεραλοῦνται·*
ἐπὶ δίφρον δικαστοῦ οὐ καθιοῦνται
καὶ διαθήκην κρίματος οὐ διανοηθήσονται.
οὐδὲ μὴ ἐκφάνωσιν παιδείαν καὶ κρίμα
καὶ ἐν παραβολαῖς οὐχ εὑρεθήσονται,
34 *ἀλλὰ κτίσμα αἰῶνος στηρίσουσιν,*
καὶ ἡ δέησις αὐτῶν ἐν ἐργασίᾳ τέχνης.
Πλὴν τοῦ ἐπιδιδόντος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
καὶ διανοουμένου ἐν νόμῳ ὑψίστου,

39 1 *σοφίαν πάντων ἀρχαίων ἐκζητήσει*
καὶ ἐν προφητείαις ἀσχοληθήσεται,

29 Sic faber ferrarius sedens iuxta incudem et considerans opus ferri vapor ignis uret carnes eius et in calore fornacis concertatur
30 Vox mallei innovabit aurem eius et contra similitudinem vasi oculi eius
31 Cor suum dabit in consummationem operum et vigilia sua ornabit in consummatione
32 Sic figulus sedens ad opus suum convertens pedibus suis rotam
Qui in sollicitudine positus est semper propter opus suum et innumera est omnis operatio eius
33 In brachio suo formabit lutum et ante pedes suos curvabit virtutem suam
34 Cor suum dabit ut consummet linitionem et vigilia sua mundabit fornacem
35 ⌜Omnes⌝ hi in manibus suis speraverunt et unusquisque in arte sua sapiens est
36 Sine his omnibus non aedificatur civitas 37 et non inhabitabunt nec inambulabunt
Et in ecclesiam non transilient 38 super sellam iudicis non sedebunt et testamentum iudicii non intellegent
Neque palam facient disciplinam et iudicium et in parabolis non invenientur
39 Sed creaturam aevi confirmabunt et deprecatio illorum in operatione artis
Adcommodantes animam suam et *conquirentes* in lege Altissimi

39 1 Sapientiam omnium antiquorum exquiret et in prophetiis vacabit

³⁰ ܘܪܕܝܢ ܡܩܕܫܢ ܢܫܐ . ܘܡܢ ܠܐ ܡܪܐ ܟܫܝܫ ܘܬܪܝܢ .
ܘܠܒܝܬ ܡܣܡ ܠܡܦܠܚܘ ܚܝܘܬܐ . ܡܣܪܝܢ ܠܡܛܠ ܐܠܗܘܢ . ³¹ ܟܗܢܐ
ܝܬܒܝܢ ܡܢܗܘܢ ܟܡܣܪܝܢ . ܘܟܠ ܥܡ ܟܒܪܐ ܕܐܬܡܨܝܢ
ܢܫܒܚܘܢ . ³² ܘܟܠܗܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܡܢܗܘܢ . ܐܦ ܐܢ ܕܒܥܝܢ ܠܐ
ܢܥܒܕܘܢ . ³³ ܟܕ ܠܡܠܟܐ ܕܥܠܡܐ ܠܐ ܢܩܝܡܘܢ . ܘܟܢܫܐ ܠܐ ܢܫܪܘܢ .
ܡܛܠ ܟܐܒܐ ܕܪܝܫܐ ܠܐ ܢܐܣܘܢ ܘܥܘܬܪܐ ܠܐ ܢܦܠܓܘܢ . ܠܐ ܢܥܒܕܘܢ
ܥܕܡܐ ܕܢܡܘܬ . ܘܡܚܝܠܐ ܕܥܫܝܢܐ ܠܐ ܢܦܠܛܘܢ . ³⁴ ܡܢܗܘܢ
ܕܒܟܬܒܐ ܕܥܡܐ ܗܘܝܢ ܢܒܝܐ . ܘܣܝܡܝܢ ܒܟܬܒܐ ܕܐܬܡܨܝܢ .
39 ' ܟܕ ܗܘ ܕܐܡܪ ܢܫܘܐ ܠܡܫܝܚܐ ܠܐܠܗܐ : ܘܠܡܫܬܒܚܘ
ܢܣܡܘܬ ܕܝܠܗ . ܐܝܟ ܢܘܗܪܐ ܕܩܕܡ ܗܘ ܢܘܕܥ . ܘܟܠ ܢܒܝܐ
ܗܘ ܢܘܗܪܐ .

2 διήγησιν ἀνδρῶν ὀνομαστῶν συντηρήσει
καὶ ἐν στροφαῖς παραβολῶν συνεισελεύσεται,
3 ἀπόκρυφα παροιμιῶν ἐκζητήσει
καὶ ἐν αἰνίγμασιν παραβολῶν ἀναστραφήσεται.
4 ἀνὰ μέσον μεγιστάνων ὑπηρετήσει
καὶ ἔναντι ἡγουμένων ὀφθήσεται·
ἐν γῇ ἀλλοτρίων ἐθνῶν διελεύσεται,
ἀγαθὰ γὰρ καὶ κακὰ ἐν ἀνθρώποις ἐπείρασεν.
5 τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπιδώσει ὀρθρίσαι
πρὸς κύριον τὸν ποιήσαντα αὐτὸν
καὶ ἔναντι ὑψίστου δεηθήσεται·
καὶ ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ ἐν προσευχῇ
καὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δεηθήσεται.
6 ἐὰν κύριος ὁ μέγας θελήσῃ,
πνεύματι συνέσεως ἐμπλησθήσεται·
αὐτὸς ἀνομβρήσει ῥήματα σοφίας αὐτοῦ
καὶ ἐν προσευχῇ ἐξομολογήσεται κυρίῳ·
7 αὐτὸς κατευθυνεῖ βουλὴν καὶ ἐπιστήμην
καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτοῦ διανοηθήσεται·
8 αὐτὸς ἐκφανεῖ παιδείαν διδασκαλίας αὐτοῦ
καὶ ἐν νόμῳ διαθήκης κυρίου καυχήσεται.
9 αἰνέσουσιν τὴν σύνεσιν αὐτοῦ πολλοί,
καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος οὐκ ἐξαλειφθήσεται·
οὐκ ἀποστήσεται τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ,
καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ζήσεται εἰς γενεὰς γενεῶν·
10 τὴν σοφίαν αὐτοῦ διηγήσονται ἔθνη,
καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία·

2 Narrationem virorum nominatorum conservabit et in versutias parabolarum simul introibit
3 Occulta proverbiorum exquiret et in absconditis parabolarum conversabitur
4 In medio magnatorum ministrabit et in conspectu praesidis apparebit
5 In terram alienarum gentium pertransiet bona enim et mala in hominibus temptavit
6 Cor suum tradet ad vigilandum diluculo ad Dominum qui fecit illum et in conspectu Altissimi deprecabitur
7 Aperiet os suum in oratione et pro delictis suis deprecabitur
8 Si enim Dominus magnus voluerit ⌜spiritu intellegentiae replebit illum⌝
9 Et ipse tamquam imbres mittet eloquia sapientiae suae et in oratione confitebitur Domino
10 Ipse diriget consilium eius et disciplinam et in absconditis suis consiliabitur

²ܡܫܡܫܢܘܬܐ ܕܟܠ ܝܘܡ ܕܚܫܒܐ ܠܟܘܢ. ܘܒܬܫܡܫܬ
ܢܦܫܟ. ³ܫܡܫܬܐ ܕܩܕܡ ܠܟܘܢ. ܘܟܠ ܡܫܡܫܢܐ ܕܫܡܫܐ.
⁴ܘܚܢܢ ܡܫܡܫܢܐ ܕܗܠܝܢ. ܘܚܢܢ ܩܕܡܝܐ ܘܐܚܪܝܐ ܕܫܡܫ. ܒܡܫܡܫܢܘܬܐ
ܕܫܡܫܐ ܕܗܠܝܢ. ܐܦ ܘܚܢܢ ܒܐܝܕܝܐ ܕܝܠܢ. ⁵ܘܟܠܗܘܢ ܕܫܡܫ ܫܡܫܬܗ.
ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܕܒܪܐ ܐܕܡ. ܕܫܡܫ ܫܡܫܘܗܝ ܒܟܠܗܘܢ. ܘܟܠ
ܡܫܡܫܘܗܝ ܕܟܠ ܝܘܡܐ. ⁶ܘܒܪܝܐ ܕܡܫܡܫܢܘܬܐ ܕܫܡܫܢ. ܗܘ
ܢܦܫ ܩܕܡ ܡܢ ܐܠܗ. ܘܫܡܫ ܠܗ ܒܡܫܡܫܢܘܬܗ. ⁷ܗܘ ܕܫܡܫܐ
ܩܕܡ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܡܫܡܫܢܘܬܐ ܕܫܡܫܐ. ⁸ܗܘ ܢܦܫ ܘܫܡܫܐ ܕܡܫܡܫܢܐ.
ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܫܡܫ ܠܟܘܢ. ⁹ܘܐܠܗܐ ܡܫܡܫܢܐ ܡܢ ܡܫܡܫܢܘ. ܘܡܫܡܫܢ
ܠܐ ܕܫܡܫܐ ܫܡܫܘ. ܘܠܐ ܕܫܡܫ ܕܡܫܡܫܢ ܒܫܡܫ ܠܟܘܢ. ܘܫܡܫܘ ܠܐ
ܕܫܡܫ ܡܢ ܗܘ ܒܗ. ¹⁰ܡܫܡܫܘ ܕܫܡܫ ܒܡܫܡܫܐ. ܘܡܫܡܫܢܘ ܠܟܘܢ
ܟܠܐ.

11 ἐὰν ἐμμείνῃ, ὄνομα καταλείψει ἢ χίλιοι,
καὶ ἐὰν ἀναπαύσηται, ἐκποιεῖ αὐτῷ.
12 Ἔτι διανοηθεὶς ἐκδιηγήσομαι
καὶ ὡς διχομηνία ἐπληρώθην.
13 εἰσακούσατέ μου, υἱοὶ ὅσιοι, καὶ βλαστήσατε
ὡς ῥόδον φυόμενον ἐπὶ ῥεύματος ὑγροῦ.
14 ὡς λίβανος εὐωδιάσατε ὀσμὴν
καὶ ἀνθήσατε ἄνθος ὡς κρίνον.
διάδοτε φωνὴν καὶ αἰνέσατε ἅμα
καὶ εὐλογήσατε κύριον ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἔργοις.
15 δότε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μεγαλωσύνην
καὶ ἐξομολογήσασθε ἐν αἰνέσει αὐτοῦ
ἐν ᾠδαῖς χειλέων καὶ ἐν κινύραις
καὶ οὕτως ἐρεῖτε ἐν ἐξομολογήσει
16 Τὰ ἔργα κυρίου πάντα ὅτι καλὰ σφόδρα,
καὶ πᾶν πρόσταγμα ἐν καιρῷ αὐτοῦ ἔσται·
17 οὐκ ἔστιν εἰπεῖν Τί τοῦτο; εἰς τί τοῦτο;
πάντα γὰρ ἐν καιρῷ αὐτοῦ ζητηθήσεται.
ἐν λόγῳ αὐτοῦ ἔστη ὡς θημωνιὰ ὕδωρ
καὶ ἐν ῥήματι στόματος αὐτοῦ ἀποδοχεῖα ὑδάτων.
18 ἐν προστάγματι αὐτοῦ πᾶσα ἡ εὐδοκία,
καὶ οὐκ ὃς ἐλαττώσει τὸ σωτήριον αὐτοῦ.
19 ἔργα πάσης σαρκὸς ἐνώπιον αὐτοῦ,
καὶ οὐκ ἔστιν κρυβῆναι ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ·
20 ἀπὸ τοῦ αἰῶνος εἰς τὸν αἰῶνα ἐπέβλεψεν,
καὶ οὐθέν ἐστιν θαυμάσιον ἐναντίον αὐτοῦ.

[11] Ipse palam faciet disciplinam doctrinae suae et in lege testamenti Domini gloriabitur

[12] Conlaudabunt multi sapientiam eius et usque in saeculum non delebitur

[13] Non recedet memoria eius et nomen eius requiretur a generatione in generationem

[14] Sapientiam eius enarrabunt gentes et laudem eius nuntiabit ecclesia

[15] Si inmanserit nomen derelinquet mille et si requieverit proderit illi

[16] Adhuc consiliabor ut enarrem ut furore enim repletus sum

[17] In voce dicit obaudite me divini fructus et quasi rosa plantata super rivum aquarum fructificate

[18] Quasi libanus odorem suavitatis habete [19] ⌜florete⌝ flores quasi lilium
Date odorem et frondete in gratiam et conlaudate ⌜canticum⌝ et benedicite Dominum in operibus suis

[20] Date nomini eius magnificentiam et confitemini illi in voce labiorum vestrorum ⌜in canticis labiorum⌝ et cinyris

39 15 [בש]ירות נבֶל וכל מיני שי[ר] וכן תאמר בתרועה: B
16 [מעשי] אל כלםᵃ טובים ᵇוכל צורך בעתו יספיקᵇ:
17 ומה תעריך ··· ובמוצא פיו אוצרות:
18 תחת[יו] רצונו יצליח ואין מעצור לתשועתו:
19 מעשה כל בשר נגדו ואי[ן] נסתרᵃ מנגד עיניו:
20 מעולם ועד עולם יביט [הי]ש מספר לתשועתו:
אין קטן ומעט עמו ואין נפלא וחזק ממנו:

39, 16 *a* Bm; glossa cancellata, certamente הכל | *b–b* Bm לכל צריך ב׳ יספיקו.
19 *a* Bm מסותר.

[11] ܠܐ ܢܥܒܪ ܡܢܗ ܫܡܗ܂ ܐܠܐ ܢܫܬܡܥ ܒܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܀
[12] ܐܫܬܥܝܬ ܘܐܡܪ ܘܐܫܬܥܐ܂ ܐܝܟ ܣܗܪܐ ܒܡܠܝܐ ܠܡܢܗܪܐ܂
[13] ܫܡܥܘܢܝ ܒܢܝܐ ܙܕܝܩܐ ܘܢܫܒܘܫ ܒܣܪܟܘܢ ܐܝܟ ܫܘܫܢܐ܂ ܘܐܝܟ ܐܪܙܐ ܕܫܬܝܠ
ܥܠ ܡܝܐ܂ ܘܐܝܟ ܒܣܡܐ ܛܒܐ ܢܦܘܚ ܪܝܚܟܘܢ܂ [14] ܐܝܟ ܦܪܚܐ ܕܠܒܢܢ
ܒܐܦܘܗܝ܂ ܘܐܝܟ ܒܣܡܐ ܕܡܬܩܪܒ ܩܕܡܘܗܝ܂ [15] ܐܪܝܡܘ ܩܠܟܘܢ ܘܫܒܚܘ
ܐܟܚܕܐ܂ ܘܒܪܟܘ ܠܡܪܝܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ܂ ܗܒܘ ܪܒܘܬܐ ܠܫܡܗ
ܒܬܫܒܚܬܐ ܘܒܙܡܪܐ ܘܒܟܢܪܐ܂ ܘܗܟܢ ܐܡܪܘ܂ [16] ܟܠܗܘܢ
ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܛܒܝܢ ܐܟܚܕܐ܂ ܘܟܠܗܘܢ ܒܙܒܢܝܗܘܢ ܡܬܒܥܝܢ܂
[17] ܡܢܐ ܕܢܐܡܪ ܕܗܢܐ ܒܝܫ ܡܢ ܗܢܐ܂ ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܒܥܕܢܗ
ܢܒܥܘܢ܂ ܡܢܐ ܕܢܐܡܪ ܕܗܢܐ ܠܡܢܐ ܗܘܐ ܗܢܐ܂ ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ
ܠܣܢܝܩܘܬܗܘܢ ܐܬܒܪܝܘ܂ ܒܡܐܡܪܗ ܩܐܡܝܢ ܡܝܐ ܐܝܟ ܟܢܘܫܝܐ܂ ܘܒܡܐܡܪ
ܦܘܡܗ ܗܘ܂ [18] ܒܪܥܝܢܗ ܡܬܕܒܪ܂ ܘܠܝܬ ܕܟܠܐ ܠܦܘܪܩܢܗ܂
[19] ܥܒܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܒܢܝ ܒܣܪܐ ܠܩܘܒܠܗ܂ ܘܠܝܬ ܕܛܫܐ ܡܢ ܥܝܢܘܗܝ܂
[20] ܠܗ ܕܟܠܗ ܥܠܡܐ ܐܣܗܕܘܬܗ܂ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܡܕܡ ܕܢܫܬܥܐ ܬܫܒܘܚܬܗ܂

21 οὐκ ἔστιν εἰπεῖν Τί τοῦτο; εἰς τί τοῦτο;
πάντα γὰρ εἰς χρείας αὐτῶν ἔκτισται.
22 Ἡ εὐλογία αὐτοῦ ὡς ποταμὸς ἐπεκάλυψεν
καὶ ὡς κατακλυσμὸς ξηρὰν ἐμέθυσεν·
23 οὕτως ὀργὴ αὐτοῦ ἔθνη κληρονομήσει,
ὡς μετέστρεψεν ὕδατα εἰς ἅλμην.
24 αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ τοῖς ὁσίοις εὐθεῖαι,
οὕτως τοῖς ἀνόμοις προσκόμματα·
25 ἀγαθὰ τοῖς ἀγαθοῖς ἔκτισται ἀπ᾽ ἀρχῆς,
οὕτως τοῖς ἁμαρτωλοῖς κακά.
26 ἀρχὴ πάσης χρείας εἰς ζωὴν ἀνθρώπου,
ὕδωρ καὶ πῦρ καὶ σίδηρος καὶ ἅλας
καὶ σεμίδαλις πυροῦ καὶ γάλα καὶ μέλι,
αἷμα σταφυλῆς καὶ ἔλαιον καὶ ἱμάτιον·
27 ταῦτα πάντα τοῖς εὐσεβέσιν εἰς ἀγαθά,
οὕτως τοῖς ἁμαρτωλοῖς τραπήσεται εἰς κακά.
28 Ἔστιν πνεύματα ἃ εἰς ἐκδίκησιν ἔκτισται
καὶ ἐν θυμῷ αὐτῶν ἐστερέωσαν μάστιγας αὐτῶν·
ἐν καιρῷ συντελείας ἰσχὺν ἐκχεοῦσιν
καὶ τὸν θυμὸν τοῦ ποιήσαντος αὐτοὺς κοπάσουσιν.
29 πῦρ καὶ χάλαζα καὶ λιμὸς καὶ θάνατος,
πάντα ταῦτα εἰς ἐκδίκησιν ἔκτισται·
30 θηρίων ὀδόντες καὶ σκορπίοι καὶ ἔχεις
καὶ ῥομφαία ἐκδικοῦσα εἰς ὄλεθρον ἀσεβεῖς·

21 Et sic dicetis in confessione opera Domini universa bona valde
22 In verbo eius stetit aqua sicut congeries et in sermone oris eius sicut exceptoria aquarum
23 Quoniam in praecepto ipsius placor fit et non est minoratio in salute illius
24 Opera omnis carnis coram illo et non est quicquam absconditum ab oculis eius
25 A saeculo usque in saeculum respicit et nihil est mirabile in conspectu eius
26 Non est dicere quid est hoc *aut* quid est illud omnia enim in tempore suo quaerentur
27 Benedictio illius quasi fluvius inundavit
28 Et quomodo cataclysmus aridam inebriavit sic ira ipsius gentes ⸢quae non exquisierunt eum⸣ hereditabit
29 Quomodo convertit aquas et siccata est terra et viae illius *viis illorum* directae sunt sic peccatoribus offensiones in ira eius
30 Bona bonis creata sunt ⸢ab initio⸣ sic nequissimis bona et mala

B

21 אין לאמר זה למה זה כי הכל ᵃלצרכו נבחרᵃ:
אין ל[אמ]ר זה רע מזה כי הכל בעתו יגבר:
22 ברכותᵃ כיאר הציפה וכנהר תבל ריותה:
23 כן זעמו גוים יוריש ויהפך למלח משקה:
24 [ארחו]תᵃ תמים יישרו כן לזרים יסתוללו:
25 [טוב לט]וב חלק מראש כן לרעים טוב וריעᵃ:
26 [ראש כל צר]ך לחיי אדם מים ואש וברזל ומלח:
[חלב חטה] חלב ודבש דם ענב יצהר ובגד:
27 כל א[לה] לט[ובים ייטיבו כן לרעים לרעה ᵃנהפכוᵇ:
28 יש ר[וחות למשפט נוצרוᵃ ובאפם הר]ᵇים יעתיק[ו:]ᵇ
[בעת עברה כחם יראו וחרון בור]ᶜאם יניחוᶜ:]
29 אש וברד רע ודבר גם אלה למשפט נ[:]ᵃ
30 חית שן עקרב ופתן ᵃוחרב נקמות להחריםᵃ ר[עים]ᵇ:
כלᶜ אלה לצורכם נבראוᵈ והמה ᵉבאוצר ולעתᵉ יפקדוᶠ:

21 *a–a* Bm בעתו יגבר.
22 *a* Bm: glossa cancellata che deve essere stata ברכתו.
24 *a* Bm [א]רחותיו [ל]ישרים.
25 *a* Bm רע. *Sepher Jeṣira* p. 102, n. 1: טובה שמורה לטובים ורע שמורה לרעים.
27 *a* Bm לזרא, Mas לזרה | *b* Mas פכו[נ].
28 *a* Bm נבראו | *b–b* Mas יקו[ים יע]ים | *c–c* Mas הם יניחו[.
29 *a* Mas נב]ראו].
30 *a–a* Bm חרוב נ[ו]קמת, [לה]חריב; sotto פט | *b* Mas עים[| *c* Bm גם | *d* Bm נבחרו | *e–e* Bm באוצרו לעת | *f* Mas ו[.

[22] ܒܘܪܟܬܗ ܐܝܟ ܢܗܪܐ ܦܝܫ. ܘܐܝܟ ܢܗܪܐ ܠܒܪܝܬܐ ܡܫܩܐ. [23] ܗܟܢܐ
ܪܘܓܙܗ ° ܥܡܡܐ ܢܪܬ. ܡܛܠ ܕܐܦܟ ܠܡܠܚܐ. [24] ܐܘܪܚܬܗ
ܕܙܕܝܩܐ ܬܪܝܨܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܘܐܦ ܠܚܛܝܐ ܗܘܝ ܡܬܚܫܒܢ. [25] ܛܒܬܐ
ܡܢ ܒܪܫܝܬ ܠܛܒܐ ܐܬܒܪܝܬ. ܘܐܦ ܠܒܝܫܐ ܠܐ ܛܒܬ ܐܠܐ ܒܝܫ.
[26] ܪܫ ܟܠܗܘܢ ܣܢܝܩܘܬܐ ܕܡܬܒܥܝܢ ܠܚܝܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ ܡܝܐ ܘܢܘܪܐ.
ܘܦܪܙܠܐ ܘܡܠܚܐ. ܘܠܚܡܐ ܕܚܛܐ. ܘܚܠܒܐ ܘܕܒܫܐ. ܘܥܢܒܐ ° ܘܡܫܚܐ
ܘܡܫܚܐ · ܘܠܒܘܫܐ ܘܟܣܝܬܐ. [27] ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܠܛܒܐ ܡܛܒܢ.
ܘܠܚܛܝܐ ܠܒܝܫܬܐ ܡܬܗܦܟܢ. [28] ܐܝܬ ܪܘܚܐ ܕܠܕܝܢܐ ܐܬܒܪܝ.
ܘܒܪܘܓܙܗܝܢ ܥܩܪܝ ܛܘܪܐ. ܒܥܕܢ ܚܘܪܒܐ ܚܝܠܗܘܢ ܡܫܕܝܢ. ܘܪܘܚܐ
ܕܥܒܕܗܘܢ ܡܢܝܚܝܢ. [29] ܢܘܪܐ ܘܒܪܕܐ ܘܟܦܢܐ ܘܡܘܬܐ. ܟܠܗܘܢ
ܗܠܝܢ ܠܕܝܢܐ ܐܬܒܪܝ. [30] ܚܝܘܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܥܩܪܒܐ ܘܚܘܘܬܐ ܘܚܪܒܐ ܕܡܦܪܥܢܐ
ܠܡܘܒܕܘ ° ܠܪܫܝܥܐ.

31 ἐν τῇ ἐντολῇ αὐτοῦ εὐφρανθήσονται
καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς χρείας ἑτοιμασθήσονται
καὶ ἐν καιροῖς αὐτῶν οὐ παραβήσονται λόγον.
32 Διὰ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ἐστηρίχθην
καὶ διενοήθην καὶ ἐν γραφῇ ἀφῆκα
33 Τὰ ἔργα κυρίου πάντα ἀγαθὰ
καὶ πᾶσαν χρείαν ἐν ὥρᾳ αὐτῆς χορηγήσει,
34 καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν Τοῦτο τούτου πονηρότερον,
πάντα γὰρ ἐν καιρῷ εὐδοκιμηθήσεται.
35 καὶ νῦν ἐν πάσῃ καρδίᾳ καὶ στόματι ὑμνήσατε
καὶ εὐλογήσατε τὸ ὄνομα κυρίου.

40 1 Ἀσχολία μεγάλη ἔκτισται παντὶ ἀνθρώπῳ
καὶ ζυγὸς βαρὺς ἐπὶ υἱοὺς Αδαμ
ἀφ᾽ ἡμέρας ἐξόδου ἐκ γαστρὸς μητρὸς αὐτῶν
ἕως ἡμέρας ἐπιστροφῆς εἰς μητέρα πάντων·
2 τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν καὶ φόβον καρδίας,
ἐπίνοια προσδοκίας, ἡμέρα τελευτῆς.
3 ἀπὸ καθημένου ἐπὶ θρόνου ἐνδόξου
καὶ ἕως τεταπεινωμένου ἐν γῇ καὶ σποδῷ,

31 Initium necessariae rei vitae hominum aqua ignis et ferrum lac et panis similagineus et mel et botrus uvae et oleum et vestimentum
32 Haec omnia sanctis in bona sic et impiis ⌜et peccatoribus⌝ in mala convertentur
33 Sunt spiritus qui ad vindictam *creati* sunt et in furore suo confirmaverunt tormenta sua
34 In tempore consummationis effundent virtutem et furorem eius qui fecit illos confundent
35 Ignis grando famis et mors omnia haec ad vindictam creata sunt
36 Bestiarum dentes et scorpii et serpentes et romphea vindicans in exterminium impios
37 In mandatis eius epulabuntur et super terram in necessitatem praeparabuntur et in temporibus suis non praeterient verbum
38 Propterea ab initio confirmatus et consiliatus sum ⌜et cogitavi⌝ et in scripta dimisi
39 omnia opera Domini bona et omne opus hora sua subministrabit
40 Non est dicere hoc illo nequius est omnia enim in tempore suo conprobabuntur
41 Et nunc in omni corde et ore conlaudate et benedicite nomen Domini

40 1 Occupatio magna creata est omnibus hominibus et iugum grave super filios Adam
A die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulturae in matrem omnium
2 Cogitationes eorum et timores cordis adinventio expectationis et dies finitionis
3 *Residentes* super sedem gloriosam usque ad humiliatum in terra et cinere

B

31 בצותו אתם ישישו ובחקם לא ימרו פיו[a]:
32 על כן מראש התעכבתי והתבוננתי ובכתב הנחתי[a]:
33 מעשה אל כלם[a] טובים לכל צורך[b] בעתו יספוק:
34 אל[a] לאמר זה רע [b]מה זה[b] כי הכל בעתו יגביר[c]:
35 עתה בכל לב[a] הרנינו וברכו את שם הק[דוש:][b]

1 40 עסק גדול חלק אל[a] ועול כבד על בני אדם:
מיום צאתו מרחם אמו עד יום שובו [b]אל אם כל חי[b]:
3 מיושב כסא לגבה עד לשוב[a] עפר ואפר:

31 *a* Bm פיהו, Mas (יו)הו[.
32 *a* Mas י[.
33 *a* Bm הכל | *b* Bm צרוך.
34 *a* Bm אין | *b–b* Bm מזה | *c* Bm יגבר.
35 *a* Bm יפה | *b* Bm קדשו.
40, 1 *a* Bm עליון | *b–b* Bm ארץ כ·ח.
3 *a* Bm לבש, לובש.

[31] ܡܚܕܝܐ ܕܦܩܕ ܠܗܘܢ ܚܕܝܢ. ܘܟܠ ܦܘܩܕܢܘܗܝ
ܠܐ ܡܥܒܪܝܢ ܥܠܘܗܝ. [32] ܡܛܠ ܕܡܢ ܒܪܫܝܬ ܐܬܒܝܢܬ. ܘܐܬܚܫܒܬ
ܒܣܦܪܐ ܕܟܬܒܬ ܕܥܒܕ̈ܐ ܟܠܗܘܢ ܛܒܝܢ. [33] ܘܟܠܗܘܢ ܒܥܕܢܗܘܢ
ܡܬܒܥܝܢ. ܘܟܠ ܙܒܢ ܒܙܒܢܗ ܡܬܒܥܐ. [34] ܘܠܐ ܕܢܐܡܪ ܗܢܐ ܒܝܫ ܡܢ
ܗܢܐ. ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܡܬܒܥܝܢ ܒܙܒܢܗܘܢ. ܘܠܗܝ ܢܫܒܚܘܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ.
[35] ܘܟܠ ܒܟܠܗ ܠܒܗܘܢ ܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܘܒܪܟܘ ܠܫܡܗ. 40 [1]ܨܒܝܢܐ
ܪܒܐ ܒܪܐ ܐܠܗܐ. ܘܢܝܪܐ ܝܩܝܪܐ ܥܠ ܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ. ܡܢ ܝܘܡܐ
ܕܢܦܩܘ ܡܢ ܟܪܣܐ ܕܐܡܗܘܢ: ܘܥܕܡܐ ܕܢܗܦܟܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܚܝ̈ܐ.
[2]ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܘܕܚܠܬܐ ܕܠܒܗܘܢ ܘܚܙܬܐ ܕܡܣܬܟܠܝܢ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ
ܕܡܘܬܗܘܢ. [3]ܡܢ ܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠ
ܥܦܪܐ.

4 ἀπὸ φοροῦντος ὑακίνθινον καὶ στέφανον
καὶ ἕως περιβαλλομένου ὠμόλινον
5 θυμὸς καὶ ζῆλος καὶ ταραχὴ καὶ σάλος
καὶ φόβος θανάτου καὶ μηνίαμα καὶ ἔρις.
καὶ ἐν καιρῷ ἀναπαύσεως ἐπὶ κοίτης
ὕπνος νυκτὸς ἀλλοιοῖ γνῶσιν αὐτοῦ·
6 ὀλίγον ὡς οὐδὲν ἐν ἀναπαύσει,
καὶ ἀπ᾽ ἐκείνου ἐν ὕπνοις ὡς ἐν ἡμέρᾳ κοπιᾷ
τεθορυβημένος ἐν ὁράσει καρδίας αὐτοῦ
ὡς ἐκπεφευγὼς ἀπὸ προσώπου πολέμου·
7 ἐν καιρῷ χρείας αὐτοῦ ἐξηγέρθη
καὶ ἀποθαυμάζων εἰς οὐδένα φόβον.
8 μετὰ πάσης σαρκὸς ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους,
καὶ ἐπὶ ἁμαρτωλῶν ἑπταπλάσια πρὸς ταῦτα·
9 θάνατος καὶ αἷμα καὶ ἔρις καὶ ῥομφαία,
ἐπαγωγαί, λιμὸς καὶ σύντριμμα καὶ μάστιξ.
10 ἐπὶ τοὺς ἀνόμους ἐκτίσθη ταῦτα πάντα,
καὶ δι᾽ αὐτοὺς ἐγένετο ὁ κατακλυσμός.
11 πάντα, ὅσα ἀπὸ γῆς, εἰς γῆν ἀναστρέφει,
καὶ ἀπὸ ὑδάτων, εἰς θάλασσαν ἀνακάμπτει.
12 *Πᾶν δῶρον καὶ ἀδικία ἐξαλειφθήσεται,*
καὶ πίστις εἰς τὸν αἰῶνα στήσεται.
13 χρήματα ἀδίκων ὡς ποταμὸς ξηρανθήσεται
καὶ ὡς βροντὴ μεγάλη ἐν ὑετῷ ἐξηχήσει·
14 ἐν τῷ ἀνοῖξαι αὐτὸν χεῖρας εὐφρανθήσεται,
οὕτως οἱ παραβαίνοντες εἰς συντέλειαν ἐκλείψουσιν.

4 Ab eo qui utitur hyacintho ⸢et portat⸣ coronam usque ad eum qui operitur lino crudo
Furor zelus tumultus fluctuatio et timor mortis iracundia perseverans et contentio
5 et in tempore refectionis in cubile
6 Somnus noctis inmutat scientiam eius modicum tamquam nihil in requie
7 Et ab eo in somnis quasi in die respectus conturbatus est in visu cordis sui tamquam qui evaserit in die belli
In tempore salutis suae exsurrexit et admirans ad nullum timorem
8 Cum omni carne ab homine usque ad pecus et super peccatores septuplum
9 Ad haec mors sanguis contentio et romphea oppressiones famis et contritio et flagella
10 Super iniquos creata sunt haec omnia et propter illos factus est cataclysmus
11 Omnia quae de terra sunt in terram convertentur et aquae omnes in mare convertentur
12 Omne munus et iniquitas delebitur et fides in saeculum stabit
13 Substantiae iniustorum sicut fluvius siccabuntur et sicut tonitruum magnum in pluvia manebunt
14 In aperiendo manus suas laetabitur sic praevaricatores in consummatione tabescent

4 מעוטה צניף וציץ ᵃועד עוטהᵃ שמלת עור[:]

5 אך קנאה דאגה ופחד אימת ᵃמות תהרה ו[רבᵃ]:
ועת נוחו על משכבו שינת לילה העירהᵇ [לבו]:

6 מעט לריקᵃ כרגע ישקוט ומבין בהל[ות]··· ש
מעט טע מחזון נפשו כשריד ה[נס מפני] רודף:

7 ·· עודך מ······ הקיץ ומראו ··· מניח:

8 ·ᵃ . . . .

9 [דב]ר ודם חרחר וחרב שד ושבר רעה ומו[ת:]

10 על רשע נבראה רעה ᵃובעבור תמוש כלהᵃ:

11 ᵃכל מארץᵃ אל ארץ ישוב ואשרᵇ ממרום אל מרום:

12 כל מש] [Mas m

13 ᵃמחול אל חולᵃ כנחל איתן ומאפיקᵇ אדיר בחזיז קולותᶜ: B

14 ᵃעם עם שאתוᵃ כפיםᵇ יגילו כי פתאם לנצח יתםᶜ:

4 *a–a* עד עושה.
5 *a–a* Bm מ׳ תח וריב | *b* Bm ת׳ דעתו.
6 *a* Bm קח o בח׳.
8 *a* Bm עד כל ,אף עם o אף על.
10 *a–a* Bm ובשכרו ·ובעבורו ת׳ רעה, Mas וש כלה].
11 *a–a* Mas כל מ] | *b* Bm ויש.
13 *a–a* Bm חיל מחיל, Mas] חיל מעול | *b* Bm וכאפיק | *c* Mas ת[.
14 *a–a* Bm Mas עם שאתו | *b* Mas כפין] | *c* Mas ם[.

⁴ܡܢ ܡܢ ܕܝܬܒ ܬܓܐ ܘܥܕܡܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܒܫܝܢ ܠܒܘܫܐ ܕܡܣܟܢܘܬܐ.
⁵ܪܘܓܙܐ ܘܚܣܡܐ ܘܩܢܐܐ. ܘܕܚܠܬܐ ܘܕܚܠܬ ܡܘܬܐ. ܘܚܪܝܢܐ ܘܚܡܬܐ.
ܘܒܥܕܢܐ ܕܡܬܬܢܝܚ ܥܠ ܡܫܟܒܗ. ܫܢܬܐ ܕܠܠܝܐ ܡܫܢܝܐ ܠܒܗ.
⁶ܘܡܬܬܙܝܥ ܒܚܙܘܐ ܕܠܠܝܐ. ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܕܥܪܩ ܡܢ ܩܕܡ ܪܕܘܦܐ. ⁷ܐܝܟ
ܕܚܝܠ ܒܠܒܗ. ܡܬܬܥܝܪ ܘܚܙܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ. ⁸ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ
ܒܣܪܐ ܫܠܛܝܢ ܒܗܘܢ. ܘܡܘܬܐ ܫܒ ܥܠܝܗܘܢ. ¹¹ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܢ
ܐܪܥܐ ܗܘ ܠܐܪܥܐ ܗܦܟ. ܘܕܡܢ ܪܘܡܐ ܠܪܘܡܐ. ¹²ܟܠ ܡܢ ܕܡܫܚܕ
ܘܡܥܘܠܐ ܢܬܚܒܠ. ܘܡܗܝܡܢܐ ܠܥܠܡ ܗܘ ܢܩܘܡ. ¹³ܢܟܣܐ
ܕܥܘܠܐ ܐܝܟ ܢܚܠܐ ܢܬܢܓܒܘܢ. ܘܐܝܟ ܢܗܪܐ ܕܡܠܐ ܡܢ ܡܛܪܐ ܩܠܝܠܐ:
¹⁴ܟܕ ܗܘܝܢ ܠܚܡܐ ܢܬܡܣܟܢܘܢ.

15 ἔκγονα ἀσεβῶν οὐ πληθυνεῖ κλάδους,
καὶ ῥίζαι ἀκάθαρτοι ἐπ᾽ ἀκροτόμου πέτρας·
16 ἄχι ἐπὶ παντὸς ὕδατος καὶ χείλους ποταμοῦ
πρὸ παντὸς χόρτου ἐκτιλήσεται.
17 χάρις ὡς παράδεισος ἐν εὐλογίαις,
καὶ ἐλεημοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα διαμενεῖ.
18 Ζωὴ αὐτάρκους καὶ ἐργάτου γλυκανθήσεται,
καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ὁ εὑρίσκων θησαυρόν.
19 τέκνα καὶ οἰκοδομὴ πόλεως στηρίζουσιν ὄνομα,
καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γυνὴ ἄμωμος λογίζεται.
20 οἶνος καὶ μουσικὰ εὐφραίνουσιν καρδίαν,
καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ἀγάπησις σοφίας.
21 αὐλὸς καὶ ψαλτήριον ἡδύνουσιν μέλη,
καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γλῶσσα ἡδεῖα.
22 χάριν καὶ κάλλος ἐπιθυμήσει ὀφθαλμός,
καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα χλόη σπόρου.
23 φίλος καὶ ἑταῖρος εἰς καιρὸν ἀπαντῶντες,
καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γυνὴ μετὰ ἀνδρός.
24 ἀδελφοὶ καὶ βοήθεια εἰς καιρὸν θλίψεως,
καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ἐλεημοσύνη ῥύσεται.
25 χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐπιστήσουσιν πόδα,
καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα βουλὴ εὐδοκιμεῖται.

15 Nepotes impiorum non multiplicabunt ramos et radices inmundae super cacumen petrae sonant
16 ⌜Viriditas⌝ super omnem aquam et ad oram fluminis ante omnem faenum evelletur
17 Gratia sicut paradisus in benedictionibus et misericordia in saeculo permanet
18 Vita sibi sufficientis operarii condulcabitur et in ea *invenies* thesaurum 19 *fili* Aedificatio civitatis confirmabit nomen et super haec mulier inmaculata conputatur
20 Vinum et musica laetificant cor et super utraque dilectio sapientiae
21 Tibiae et psalterium suavem faciunt melodiam et super utraque lingua suavis
22 Gratiam et speciem desiderabit oculus tuus et super hoc viride sationis
23 Amicus et sodalis in tempore convenientes et super utrosque mulier cum viro
24 Fratres *in* adiutorium in tempore tribulationis et super eos misericordia liberabit
25 Aurum et argentum constituet pedem et super utrumque consilium beneplacitum

B

15 ᵃנוצר מחמס לא ינקהᵃ ᵇכי שורש חנף על שן סלעᵇ:
16 ᵃכקרדמות על גפת נחלᵃ מפניᵇ כל מטרᶜ נדעכוᵈ:
17 ᵃוחסד לעולם לא ימוטᵃ ᵇוצדקה לעדᵇ תכוןᶜ:
18 חייᵃ ᵇיין ושכרᵇ ימתקוᶜ ᵈומשניהם מוצאᵈ אוצרᵉ:
19 ᵃילד ועירᵃ ᵇיעמידו שםᵇ ᶜומשניהם מוצאᶜ חכמה:
שגר ונטע ᵈיפריחו שםᵈ ומשניהם אשה נחשקת:
20 [יי]ן ושכר יעליצו לב ומשניהם אהבת דודים:
21 [ח]ל[ו]לᵃ ונבל יעריבו שיר ומשניהם לשון ברה:
22 [יופי וחן יח]מידו עין ומשניהם צמחי שדהᵃ:
23 [אוהב וחבר לע]ת ינהגו ומשניהם אשה משכלת:
24 אח [ועוזר יצילו בע]ת צרה ומשניהם צדקᵃ מצלת:
25 זהב וכס[ף יעמידו רג]ל ומש[ניהם עצה טובה]:

15 *a–a* Bm נצר חמס לא יכה בי, Mas [ ]נצר חמס לא יכו | *b–b* Bm ושורש חנף על שן צור:, Mas צר [ ] על [ ].
16 *a–a* Mas כקרמית על גפות נחל | *b* Bm לפני | *c* Mas חצר | *d* Bm נדעכה, Mas נדעך.
17 *a–a* Mas חסד כעד אל תכרת | *b–b* Mas | *c* Mas תכן.
18 *a* Mas | *b–b* B יותר שכל, Mas יתר שכר | *c* Mas | *d–d* Mas | *e* Bm סימה, Bm כל ימי עני רעים בן סירא אומ׳ אף בלילות בשפל גגים גגו במרום הרים כרמו: ממטר גגים לגגו מעפר כרמו לכרמים: מי מאניד כו אין נא בינוסכתי אצל בוד אילא נא קול [מי] גיפת.
19 *a–a* Mas ו[ילד ו | *b–b* Mas]ידו שם | *c–c* Mas ומשניהם מוצ[| *d–d* Mas]ו שאר. T. B. *Berakot* 57*b*: שלשה מרחיבין דעתו של אדם· אלו הן· דירה נאה· ואשה נאה· וכלים נאים.
21 *a* Bm חליל.
22 *a* Bm שדי.
24 *a* Bm צדקה.
25 T. B. *Pesaḥim* 119*a*: ואת כל היקום אשר ברגליהם· א״ר׳ אלעזר זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו.

¹⁵ܡܛܠ ܕܐܝܠܢܐ ܕܥܘܠܐ ܠܐ ܢܗܘܐ.
ܒܢܘܗܝ ܓܝܪ ܕܚܛܝ̈ܐ ܐܝܟ ܫܪܫܐ ܕܥܠ ܟܐܦܐ ܩܫܝܐ. ¹⁶ܘܐܝܟ
ܚܠܚܠܐ ܕܥܠ ܟܐܦ ܢܚܠܐ ܕܩܕܡ ܟܠ ܡܛܪ ܗܘ ܝܒܫ. ¹⁷ܛܝܒܘܬܐ
ܕܐܠܗܐ ܠܥܠܡ ܡܬܩܝܡܐ. ܘܙܕܝ̈ܩܘܬܐ ܠܥܠܡ ܢܩܘܡܢ. ܘܡܬܩܢܢ
ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܐܢܫ ܕܡܫܟܚ ܣܝܡܬܐ. ¹⁸ܚܡܪܐ ܘܫܟܪܐ ܢܣܡܚܘܢ ܠܒܐ.
ܘܡܢ ܬܪܝܗܘܢ ܡܢ ܕܡܫܟܚ ܚܟܡܬܐ. ¹⁹ܒܢܝܐ ܘܒܢܝܢܐ ܡܩܝܡܝܢ ܫܡܐ.
ܘܡܢ ܬܪܝܗܘܢ ܐܢܬܬܐ ܫܦܝܪܬܐ. ²⁰ܚܡܪܐ ܘܫܟܪܐ ܡܚܕܝܢ ܠܒܐ. ܘܛܒ
ܡܢܗܘܢ ܪܚܡܬܐ ܕܪ̈ܚܡܐ. ²¹ܙܡܪܐ ܘܩܝܬܪܐ ܡܒܣܡܝܢ ܙܡܪܐ. ܘܡܢ
ܬܪܝܗܘܢ ܠܫܢܐ ܕܟܐܢ. ²²ܫܘܦܪܐ ܘܚܢܐ ܡܪܓܓܝܢ ܥܝ̈ܢܐ. ܘܡܢ ܬܪܝܗܘܢ
ܥܣ̈ܒܐ ܕܚܩܠܐ. ²³ܪܚܡܐ ܘܚܒܪܐ ܒܥܕܢܐ ܢܬܕܒܪܘܢ. ܘܡܢ ܬܪܝܗܘܢ ܐܢܬܬܐ
ܛܒܬܐ. ²⁴ܐܚܐ ܘܡܥܕܪܢܐ ܒܥܕܢܐ ܕܐܘܠܨܢܐ. ܘܡܢ ܬܪܝܗܘܢ ܙܕܩܬܐ ܦܪܩܐ.
²⁵ܕܗܒܐ ܘܣܐܡܐ ܡܩܝܡܝܢ ܪܓܠܐ. ܘܡܢ ܬܪܝܗܘܢ ܡܠܟܐ ܛܒܐ.

26 *χρήματα καὶ ἰσχὺς ἀνυψώσουσιν καρδίαν,*
καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα φόβος κυρίου·
οὐκ ἔστιν ἐν φόβῳ κυρίου ἐλάττωσις,
καὶ οὐκ ἔστιν ἐπιζητῆσαι ἐν αὐτῷ βοήθειαν·
27 *φόβος κυρίου ὡς παράδεισος εὐλογίας,*
καὶ ὑπὲρ πᾶσαν δόξαν ἐκάλυψεν αὐτόν.
28 *Τέκνον, ζωὴν ἐπαιτήσεως μὴ βιώσῃς·*
κρεῖσσον ἀποθανεῖν ἢ ἐπαιτεῖν.
29 *ἀνὴρ βλέπων εἰς τράπεζαν ἀλλοτρίαν,*
οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ὁ βίος ἐν λογισμῷ ζωῆς,
ἀλισγήσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ἐδέσμασιν ἀλλοτρίοις·
ἀνὴρ δὲ ἐπιστήμων καὶ πεπαιδευμένος φυλάξεται.
30 *ἐν στόματι ἀναιδοῦς γλυκανθήσεται ἐπαίτησις,*
καὶ ἐν κοιλίᾳ αὐτοῦ πῦρ καήσεται.

41 1 *Ὦ θάνατε, ὡς πικρόν σου τὸ μνημόσυνόν ἐστιν*
ἀνθρώπῳ εἰρηνεύοντι ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ,
ἀνδρὶ ἀπερισπάστῳ καὶ εὐοδουμένῳ ἐν πᾶσιν
καὶ ἔτι ἰσχύοντι ἐπιδέξασθαι τρυφήν.
2 *ὦ θάνατε, καλόν σου τὸ κρίμα ἐστὶν*
ἀνθρώπῳ ἐπιδεομένῳ καὶ ἐλασσουμένῳ ἰσχύι,
ἐσχατογήρῳ καὶ περισπωμένῳ περὶ πάντων
καὶ ἀπειθοῦντι καὶ ἀπολωλεκότι ὑπομονήν.

26 Facultates et *virtutes* exaltant cor et super haec timor Domini
27 Non est in timore Domini minoratio et non est in eo inquirere adiutorium
28 Timor Domini sicut paradisus benedictionis et super omnem gloriam operuerunt illum
29 Fili in tempore vitae tuae ne indigeas melius est enim mori quam indigere
30 Vir respiciens in mensam alienam non est vita eius in cogitatione victus alit enim animam suam cibis alienis
31 Vir autem disciplinatus et eruditus custodiet se 32 in ore *inprudentis* condulcabi tur inopia et in ventre eius ignis ardebit

41 1 O mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis
2 Viro quieto et cuius viae directae sunt in omnibus et adhuc valenti accipere cibum

B

26 חיל וכח יגילו[ן] לב ומשניהם[a] [י]ראת אלהים:
אין [ב]יראת ייָ מחסור [b]ואין לבקש עמה מ[ושע]ן[b]:
27 יראת אלהים כעדן ברכה [a]וכן כל כבוד חפתה[a]:
28 מני[a] חיי מתן אל תחי [b]טוב נאסף ממסתולל[b]:
29 איש משגיח על שלחן זר אין חייו [a]למנות חיים[a]:
[b]מעגל נפש מטעמו[b] [c]לאיש יודע[c] [d]סוד מעים[d]:
30 [a]לאיש עוז נפש תמתיק[a] שאלה ובקרבו [b]תבער כמו אש[b]:

41 1 חיים[a] [b]למות מה [מ]ר זכרך[b] [c]לאיש שוק[ט] על מכונתו[c]:
איש [d]שליו ומצליח בכל[d] [e]ועוד בו ח[י]ל לקבל תענוג[e]:
2 האח[a] למות[b] כי[c] טוב[d] חקיך[e] [f]לאיש אונים[f] [g]וחסר עצמה[g]:
איש[h] כושל[i] ינקש[l] בכל[m] [n]סרב ואבד תקוה[n]:

26 *a* Mas]ושניהם | *b–b* Mas]ען]אין לבקש עמה מ].
27 *a–a* Mas]חפתה]ועל כל כ.
28 *a* Bm בני | *b–b* Mas]סף מפני חצף]טוב.
29 *a–a* Mas]מנות חיים | *b–b* Bm מעגל נפשו מטעמי זבד Mas]מט | *c–c* Mas]ש]יודע | *d–d* Bm יסור מזעים Mas יסור מעים *T. B. Beṣah* 32*b*: שלשה חייהן אינם חיים· ואלו הן המצפה לשלחן חברו ומי שאשתו מושלת עליו ומי שיסורין מושלין בגופו:
30 *a–a* Bm עז נפשות תמתיק Mas]בפי עז נפש ת | *b–b* Bm כאש בוערת Mas]כאש]ו תבער.

41, 1 *a* Bm הוי, Mas]הו | *b–b* Mas]זכרך]לו | *c–c* Mas לאיש שקט על מכונתו | *d–d* Mas שלו ומצליח בכל | *e–e* Mas עוד בו כח לקבל תענוג.
2 *a* Mas הע | *b* Mas | *c* Mas מה | *d* Mas | *e* Bm חוקו, חזק, חוק, Mas]ח | *f–f* Mas]אין אונים] | *g–g* Mas | *h* Mas | *i* Mas כשל | *l* Bm Mas ונוקש | *m* Mas]בכ | *n–n* Mas אפס המרה ואבוד תקוה + Bm אפס איש כושל ונוקש בכל אפס המראה ואבד תקוה איש נוקש ומושל בכל אפס המראה ואבד תקוה.

ܚܝܠܐ [26]
ܘܥܘܫܢܐ ܡܪܝܡܝܢ ܠܒܐ. ܘܡܢ ܬܪܝܗܘܢ ܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܠܗ ܕܚܠܬܗ
ܕܐܠܗܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܠܗ ܠܡܗܡܢܐ ܠܡܘܬܗ ܡܢܝܬܐ. ܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܐ
ܟܠ ܡܕܡ ܐܬܚܣܪܬ. ܠܡܒܥܐ ܒܗ̈ ܘܠܐ ܬܬܒܥܐ. ܡܛܠ ܕܠܗ
ܐܬܒܥܝ. [27] ܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܒܪܟܬܐ ܡܬܒܪܟܐ. ܘܥܠ ܟܠ ܐܝܩܪ
ܗܝ ܡܫܬܒܚܐ܀ [28] ܒܪܝ ܚܝܐ ܕܫܐܠܐ ܠܐ ܬܚܝܐ. ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟ
ܠܡܫܐܠܘ. ܛܒ ܗܘ ܠܟ ܠܡܡܬ. [29] ܓܒܪܐ ܕܡܣܟܐ ܠܦܬܘܪܐ
ܕܐܚܪܢܐ. ܠܐ ܐܝܬ ܒܚܝܘܗܝ ܐܝܟ ܕܚܝܐ ܗܘ. ܡܛܠ ܕܡܣܝܒ ܡܢ ܕܐܚܪܢܐ
ܡܠܚܐ. ܘܓܒܪܐ ܕܪܕܐ ܘܚܝܐ ܒܟܠ ܐܢܫ ܕܝܕܥ. [30] ܒܦܘܡܗ
ܕܚܨܝܦܐ ܬܒܣܡ ܢܦܫܗ. ܘܐܝܟ ܢܘܪܐ ܝܩܕܐ ܒܟܪܣܗ. 41 [1] ܐܘ
ܡܘܬܐ. ܡܐ ܒܪܝܫ ܐܢܬ. ܠܓܒܪܐ ܕܫܠܐ ܥܠ ܩܢܝܢܗ. ܠܓܒܪܐ
ܕܫܠܐ ܘܡܨܠܚ ܒܟܠ ܡܕܡ. ܘܬܘܒ ܐܝܬ ܒܗ ܚܝܠܐ ܠܡܩܒܠܘ
ܦܘܢܩܐ܀ [2] ܐܘ ܡܘܬܐ ܡܐ ܫܦܝܪ ܐܢܬ. ܠܓܒܪܐ ܕܐܬܪ ܡܣܟܢ ܢܦܫܗ.
ܓܒܪܐ ܡܟܝܟܐ ܘܡܬܬܩܠ ܒܟܠ ܡܕܡ: ܡܣܟܢ ܡܣܟܢܐ ܘܐܒܝܕ ܒܗ ܚܝܠܐ
ܠܡܣܒܪܘ.

3 μὴ εὐλαβοῦ κρίμα θανάτου,
μνήσθητι προτέρων σου καὶ ἐσχάτων·
4 τοῦτο τὸ κρίμα παρὰ κυρίου πάσῃ σαρκί,
καὶ τί ἀπαναίνῃ ἐν εὐδοκίᾳ ὑψίστου;
εἴτε δέκα εἴτε ἑκατὸν εἴτε χίλια ἔτη,
οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ἐλεγμὸς ζωῆς.
5 Τέκνα βδελυρὰ γίνεται τέκνα ἁμαρτωλῶν
καὶ συναναστρεφόμενα παροικίαις ἀσεβῶν·
6 τέκνων ἁμαρτωλῶν ἀπολεῖται κληρονομία,
καὶ μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν ἐνδελεχιεῖ ὄνειδος.
7 πατρὶ ἀσεβεῖ μέμψεται τέκνα,
ὅτι δι' αὐτὸν ὀνειδισθήσονται.
8 οὐαὶ ὑμῖν, ἄνδρες ἀσεβεῖς,
οἵτινες ἐγκατελίπετε νόμον ὑψίστου·
9 ἐὰν γὰρ πληθυνθῆτε, εἰς ἀπώλειαν,
καὶ ἐὰν γεννηθῆτε, εἰς κατάραν γεννηθήσεσθε,
καὶ ἐὰν ἀποθάνητε, εἰς κατάραν μερισθήσεσθε.
10 πάντα, ὅσα ἐκ γῆς, εἰς γῆν ἀπελεύσεται,
οὕτως ἀσεβεῖς ἀπὸ κατάρας εἰς ἀπώλειαν.
11 Πένθος ἀνθρώπων ἐν σώμασιν αὐτῶν,
ὄνομα δὲ ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀγαθὸν ἐξαλειφθήσεται.
12 φρόντισον περὶ ὀνόματος, αὐτὸ γάρ σοι διαμενεῖ
ἢ χίλιοι μεγάλοι θησαυροὶ χρυσίου·

3 O mors bonum est iudicium tuum homini indigenti et qui minoratur viribus
4 Defecto aetate et cui de omnibus cura est et incredibili qui perdit *sapientiam*
5 Noli metuere iudicium mortis memento quae ante te fuerunt et quae superventura sunt tibi
6 Hoc iudicium a Domino omni carni et quid superveniet in beneplacita Altissimi
7 Sive decem sive centum sive milleanni non est enim in inferno accusatio vitae
8 Filii abominationum fiunt filii peccatorum et qui conversantur secus domos impiorum
9 Filiorum peccatorum periet hereditas et cum semine illorum adsiduitas opprobrii
10 De patre impio queruntur filii quoniam propter illum sunt in opprobrio
11 Vae vobis viri impii qui dereliquistis legem Domini altissimi 12 et si nati fueritis in maledictione nascemini et si mortui fueritis in maledictioneerit pars vestra

3 ᵃאל תפחד ממותᵃ חוקיךᵇ ᶜזכר כי ראשנים ואחרנ[ים]ᶜ עמךᵈ: B
זהᵉ חלקᶠ כלᵍ בשר מאלʰ 4 ומה תמאס בתורת עלי[ון]ᵃ:
ᵇלאלף שנים מאה ועשרᵇ ᶜאיש תוכחותᶜ בשא[ו]ל:
5 ᵃנין נמאס דבר רעיםᵃ ונכד אויל [מ]שפחת רש[ע]ᵇ:
6 ᵃמבן עולᵃ ᵇממשלת רעᵇ ᶜור · · · · · · ·רᶜ [:]
7 אב רשע ᵃיקוב י[ל]דᵃ כי ᵇ[בג]ללו[ᵇ]:
8 ᵃ[אוי] לכם אנשי עולᵃ ᵇהעוזבים תורת על[יון]ᵇ:
9 ᵃאם תב[ר]ו ע[ל ידיᵃ ᵅ] ᵇאסו[ן]ᵇ ᶜו[אם ת]ולידו לאנחהᶜ:
[א]ם תכשלוᵈ לשמחתᵉ עולםᶠ ᵍואם תמותוᵍ לקללהʰ:
10 ᵃכל מאפס אל אפס ישובᵃ ᵇכןᵇ ᶜחנף מתהו אל תהוᶜ:
11 ᵃהבלᵇ אדםᶜ בגויתו אךᵈ שם חסדᵈ לאᵉ יכרתᶠ:
12 ᵃפחדᵃ ᵇעל שם כי הוא ילודᵇ מאלפיᶜ אוצרותᵈ חכמהᵉ:

3 *a–a* Mas | *b* Mas חקך | *c–c* Mas זכר קדמון ואחרון | *d* Mas | *e* Mas | *f* Mas קץ | *g* Mas | *h* Mas מאל[ה.
4 *a* Mas [עליו] | *b–b* Mas לעשר מאה ואלף שנים | *c–c* Bm אין: חיים, aggiunta dello scriba che ha dimenticato la parola.
5 *a–a* Bm כן נמאס דבת ערים. Sopra רעים: ערים, רישם Mas [ות רעים נין נמאס ת] | *b* Mas שע[.
6 *a–a* Bm מבין ערל Mas ל[| *b–b* Mas ה[תאבד ממשו] | *c–c* Mas חרפה [תמי]ן].
7 *a–a* Mas יקב ילד [| *b–b* Mas [גללו היו בוז].
8 *a–a* Mas [אנשי עו] [ ] | *b–b* Mas עזבי תורת עליון.
9 *a–a* Bm אם תפרו על יד, Mas ל[| *a* Bm תפרו | *b* Bm | *c–c* Bm ואם מולידו לאנחה Mas ואם תולידו לאנחה | *d* Mas ל[| *e* Mas ; *f* Mas עלם | *g–g* Mas ואם תמותו | *h* Mas, Bm לקללתה.
10 *a–a* Bm כל מאונם אל אונם e כל מאונים אל אונים, Mas [אפס אל אפס ישור | *b* Mas, Bm בן | *c–c* Mas.
11 *a* Bm premette בני | *b* Mas | *c* Mas ם[| *d–d* Mas | *e* Mas ללא | *f* Mas.
12 *a* Mas [פחו] | *b–b* Mas | *c* Mas | *d* Bm סומות | *e* Bm חמדה, Mas(?) חמדה.

³ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܡܘܬܐ ܕܗܘ ܢܡܘܣܟ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ܗܘ ܕܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ. ܡܢ ܐܠܦܐ ܣܝܡܬܐ ܕܚܟܡܬܐ.

13 ἀγαθῆς ζωῆς ἀριθμὸς ἡμερῶν,
καὶ ἀγαθὸν ὄνομα εἰς αἰῶνα διαμενεῖ.
14 Παιδείαν ἐν εἰρήνῃ συντηρήσατε, τέκνα·
σοφία δὲ κεκρυμμένη καὶ θησαυρὸς ἀφανής,
τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις;
15 κρείσσων ἄνθρωπος ἀποκρύπτων τὴν μωρίαν αὐτοῦ
ἢ ἄνθρωπος ἀποκρύπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ.
16 Τοιγαροῦν ἐντράπητε ἐπὶ τῷ κρίματί μου·
οὐ γάρ ἐστιν πᾶσαν αἰσχύνην διαφυλάξαι καλόν,
καὶ οὐ πάντα πᾶσιν ἐν πίστει εὐδοκιμεῖται.
17 αἰσχύνεσθε ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρὸς περὶ πορνείας
καὶ ἀπὸ ἡγουμένου καὶ δυνάστου περὶ ψεύδους,
18 ἀπὸ κριτοῦ καὶ ἄρχοντος περὶ πλημμελείας
καὶ ἀπὸ συναγωγῆς καὶ λαοῦ περὶ ἀνομίας,
ἀπὸ κοινωνοῦ καὶ φίλου περὶ ἀδικίας
19 καὶ ἀπὸ τόπου, οὗ παροικεῖς, περὶ κλοπῆς,
ἀπὸ ἀληθείας θεοῦ καὶ διαθήκης
καὶ ἀπὸ πήξεως ἀγκῶνος ἐπ' ἄρτοις,
ἀπὸ σκορακισμοῦ λήμψεως καὶ δόσεως
20 καὶ ἀπὸ ἀσπαζομένων περὶ σιωπῆς,
ἀπὸ ὁράσεως γυναικὸς ἑταίρας
21 καὶ ἀπὸ ἀποστροφῆς προσώπου συγγενοῦς,
ἀπὸ ἀφαιρέσεως μερίδος καὶ δόσεως
καὶ ἀπὸ κατανοήσεως γυναικὸς ὑπάνδρου,
22 ἀπὸ περιεργίας παιδίσκης αὐτοῦ
καὶ μὴ ἐπιστῇς ἐπὶ τὴν κοίτην αὐτῆς,
ἀπὸ φίλων περὶ λόγων ὀνειδισμοῦ
καὶ μετὰ τὸ δοῦναι μὴ ὀνείδιζε,

13 Omnia quae de terra sunt in terram convertentur sic impii a maledicto in perditionem
14 Luctus hominum in corpore ipsorum nomen autem impiorum delebitur
15 Curam habe de bono nomine hoc enim magis permanebit tibi quam mille thesauri magni pretiosi
16 Bonae vitae numerus dierum bonum autem nomen permanebit in aevo
17 Disciplinam in pace conservate filii
Sapientia enim abscondita et thesaurus occultus quae utilitas in utrisque
18 Melior est homo qui abscondit stultitiam suam quam homo qui abscondit sapientiam suam
19 Verumtamen reveremini in his quae procedunt de ore meo
20 Non est enim bonum omnem inreverentiam observare et non omnia omnibus bene placent in fide
21 Erubescite matrem et patrem de fornicatione et a praesidente et potente de mendacio
22 A principe et iudice de delicto a synagoga et plebe de iniquitate

B

13 טובת[a] [b]חי ימי מספר[b] וטובת[c] שם ימי [d]אין מספר[d]:
14 חכמה[a] טמונה[b] [c]ואוצר מוסתר[c] מה[d] תועלה[e] בשתיהם[f]:
מוסר בשת שמ מוסר בשת:
[g]מוסר בשת שמעו בנים[g]
15 [a]טוב א[י]ש[a] [b]מצפין אולתו[b] [c]מאיש מצפין[c] חכמתו[d]:
16 והכלמו[a] עלי[b] משפטי[c]:
[d]לא כל בשת נאה[e] לשמר[f] [g]ולא כל הכלם נבחר[g]:
17 [a]בוש מאב ואם[a] [b]אל זנות[b] מנשיא[c] [d]יושב אל[d] כחש[e]:
18 מאדון[a] וגברת[b] עלי[c] שקר[d] [e]מעדה ועם[e] [f]על פשע[f]:
מחבר[g] ורע[h] [i]על מעל[i]
19 וממקום[a] תגור[b] [c]על זר[c]: [d]···[א]לה[d] וברית[e] ממטה[f] אציל אל לחם[g]:
[h]ממנע מתת ש[אלה[h]
20 מו[ש]אול[a] שלום[b] מהחריש[c] מהביט [אל···[d]ז]רה:
21 מהשב[a] אפי[b] רעך[c] [d]מהשובית מ[חלקות מנה[d]
ומהתק[ורב[e] א]ל····[f]
22 [a]מאוהב[b] עלי[c] [דב]רי[d] חרפה[e] ומאחרי[f] מתת[g] [h]אל תנאץ[h]:

13 *a* Mas וֹבת[ ], Bm טוב | *b–b* Bm Mas חי מספר ימים | *c* Mas, Bm וטוב | *d–d* Mas.
14 *a* Mas כמה[ ] | *b* Mas | *c–c* Bm וסימה מסותרת , Mas ושימה מסותרת | *d* Mas | *e* Bm Mas תעלה | *f* לאכל בושת | *g–g* Mas.
15 *a–a* Mas טוב איש | *b–b* Mas אולתו [ ]מטמ | *c–c* Bm יטמין מאדון, Mas מאיש מצפן | *d* Mas, C לאכל בושת.
16 *a* Mas למו[| *b* Mas | *c* Mas, Bm משפטו | *d–d* Mas | *e* Mas נאוה | *f* Mas לבוש | *g–g* Mas.
17 *a–a* Mas | *b–b* Bm Mas על פחז | *c* Mas | *d–d* Bm וְשָׂר עַל, Mas ושר על | *e* Mas.
18 *a* Mas | *b* Mas [ ]וגבר | *c* Mas | *d* Mas קשר | *e–e* Mas | *f–f* Mas שע[ ]ל[ ] | *g* Bm משותף, Mas ממקום משותף | *h* Mas | *i–i* Mas.
19 *a* Mas | *b* Mas, Bm ונגיד | *c–c* Bm על יד, Mas יד [ ]על | *d–d* Mas מהפר אלה | *e* Mas | *f* Mas וממטה | *g* Mas | *h–h* Bm ממנוע מתת שאלה, Mas [ ]ממנ מתת שאלה.
20 *a* Bm משואל e ומשאול, Mas משאל | *b* Bm Mas | *c* Bm מהחרישו, Mas החריש | *d* Bm אשה.
21 *a* Bm מי השע e מיהשע, Mas ומהשיב | *b* Bm פי (2 volte), Mas את פני | *c* Bm רעיך Mas שארך | *d–d* Bm מחשבות מחלקות מנה Mas מחשות מחלקת מנה | *e* Mas ומהתקומם | *f* Bm רה[ ], Mas על יצעיה.
22 *a* Mas מהתעשק עו֯ם שמ[חה לך | *b* Mas מאהב | *c* Mas | *d* Mas דברי Bm דבר | *e* Bm Mas חסד | *f* Mas ומאחר | *g* Mas | *h–h* Bm שאלה Mas חרף.

ܡܠܐ ܕܡܪܕܘܬܐ

ܡܪܕܘܬܐ ܘܡܟܣܢܘܬܐ . ܫܡܥܘ ܒܢܝ̈ܐ ܕܢܛܪ ܟܠܡܬܗ ܘܡܠܦ . ܗܘ ܗܘ
ܒܗܬܬܐ ܐܝܬ . ܡܛܠ ܕܒܗܬܬܐ ܕܝܘܡ ܐܝܬ ܒܗ ܠܐ ܡܫܚܐ ܠܟ : ܒܗܬܬܐ
ܕܝܘܡ ܐܝܬ ܒܗ ܐܢܫܐ ܡܫܚܐ ܠܟ .

42 1 ἀπὸ δευτερώσεως λόγου ἀκοῆς
καὶ ἀπὸ ἀποκαλύψεως λόγων κρυφίων·
καὶ ἔσῃ αἰσχυντηρὸς ἀληθινῶς
καὶ εὑρίσκων χάριν ἔναντι παντὸς ἀνθρώπου.
Μὴ περὶ τούτων αἰσχυνθῇς
καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον τοῦ ἁμαρτάνειν·
2 περὶ νόμου ὑψίστου καὶ διαθήκης
καὶ περὶ κρίματος δικαιῶσαι τὸν ἀσεβῆ,
3 περὶ λογισμοῦ κοινωνοῦ καὶ ὁδοιπόρων
καὶ περὶ δόσεως κληρονομίας ἑτέρων,
4 περὶ ἀκριβείας ζυγοῦ καὶ σταθμίων
καὶ περὶ κτήσεως πολλῶν καὶ ὀλίγων,
5 περὶ διαφόρου πράσεως ἐμπόρων
καὶ περὶ παιδείας τέκνων πολλῆς
καὶ οἰκέτῃ πονηρῷ πλευρὰν αἱμάξαι·
6 ἐπὶ γυναικὶ πονηρᾷ καλὸν σφραγίς,
καὶ ὅπου χεῖρες πολλαί, κλεῖσον
7 ὃ ἐὰν παραδιδῷς, ἐν ἀριθμῷ καὶ σταθμῷ,
καὶ δόσις καὶ λῆμψις, πάντα ἐν γραφῇ·

23 A socio et amico de iniustitia de loco in quo habitas 24 de furto de veritate Dei et testamento de discubitu in panibus et ab offuscatione dati et accepti
25 A salutantibus de silentio a respectu mulieris fornicariae ⸢et ab aversione vultus cognati⸣
26 Ne avertas faciem a proximo tuo ab auferendo partem et non restituendo
27 Ne respicias mulierem alieni viri et ne scruteris ancillam eius neque steteris ad lectum eius
28 Ab amicis de sermonibus inproperii et cum dederis ne inproperes

42 1 Non duplices sermonem auditus de revelatione sermonis absconditi et eris vere sine confusione et invenies gratiam in conspectu omnium hominum
Ne pro his omnibus confundaris et ne accipias personam ut delinquas
2 De lege Altissimi et testamento et de iudicio iustificare impium
3 De verbo sociorum et viatorum et de datione hereditatis amicorum
4 De aequalitate staterae et ponderum et de adquisitione multorum et paucorum
5 De corruptione emptionis et negotiatorum et de multa disciplina filiorum
Servo pessimo latus sanguinare
6 Super mulierem nequa bonum est signum
7 Ubi manus multae sunt clude et quodcumque trades numera et adpende datum vero et acceptum omne describe

B

(42, 1) 23 [a]משנות דבר תשמע[a] ומחסוף[b] כל[c] סוד[d] עצה[e]:

(42, 2) 24 והיית[a] בוש[b] באמת[c] [d]ומצא חן בעיני כל חי[d]:

42 1 אף[a] על[b] [c]אלה אל תבוש[c] [d]ואל תשא פנים וחטא[d]:

2 על[a] תורת[b] עליון[c] וחוק[d] ועל[e] מצדיק[f] [g]להצדיק רשע[g]:

וארח

3 [a]על חשבון[a] חובר[b] ואדון[c] ועל[d] מחלקות[e] נחלה[f] וישׁ[g]:

4 [a]ועל שחק[a] מאזנים[b] ופלס[c] ועל[d] תמהות[e] [f]איפה ואבן[f]:

5 על[a] מקנה[b] [c]בין רב[c] למעט[d] ועל ממחיר[e] ממכר[f] תגר[g]:

6 [a]על אשה רעה חותם[a]: חכם[b] [c]ומקום ידים רפות תפתח[c]:

7 על[a] מקום[b] תפקד[c] יד[d] תספור[e] [f]ומתת ולקח[f] [g]הכל בכתב[g]:

23 *a–a* Mas | *b* Mas ומחשף | *c* Mas, Bm על | *d* Bm, Mas דבר | *e* Mas.
24 *a* Mas וה[ ]ית | *b* Mas בויש | *c* Mas | *d–d* Mas.
42, 1 *a* Mas] [ך | *b* Mas, Bm אל | *c–c* Mas | *d–d* Mas.
2 *a* Mas, Bm אל | *b* Mas | *c* Mas | *d* Mas וחק | *e* Mas | *f* Bm Mas משפט | *g–g* Mas.
3 *a–a* Mas | *b* Bm Mas שותף | *c* Mas ודרך | *d* Mas | *e* Mas מחלקת | *f* Mas | *g* Mas, Bm וישר.
4 *a–a* Mas על שחקי | *b* Mas מזנים | *c* Mas | *d* Mas | *e* Bm תמורת, Mas תמחי | *f–f* Mas, Bm אפה ואפה.
5 *a* Mas | *b* Mas, Bm חשבון | *c–c* Mas | *d* Mas למ[ ] | *e* Mas, Bm מוסר | *f* Mas | *g* Mas.
6 *a–a* Bm ע׳ אשה ר׳ חותם, Mas [שת חותם] | *b* manca in Bm Mas | *c–c* Bm ומ׳ ידי ר׳ תפתח׳ טפשה, Mas ומקום ידים רבות מפתח.
7 *a* Mas | *b* Mas מ[ ] | *c* Mas תפקיד Bm מפקד | *d* Bm, manca in Mas | *e* Bm תחשוב Mas מספר | *f–f* Bm ושואה ותתה, Mas [מתת]ש | *g–g* Mas.

8 περὶ παιδείας ἀνοήτου καὶ μωροῦ
καὶ ἐσχατογήρως κρινομένου περὶ πορνείας·
καὶ ἔσῃ πεπαιδευμένος ἀληθινῶς
καὶ δεδοκιμασμένος ἔναντι παντὸς ζῶντος.
9 Θυγάτηρ πατρὶ ἀπόκρυφος ἀγρυπνία,
καὶ ἡ μέριμνα αὐτῆς ἀφιστᾷ ὕπνον·
ἐν νεότητι αὐτῆς, μήποτε παρακμάσῃ,
καὶ συνῳκηκυῖα, μήποτε μισηθῇ·
10 ἐν παρθενίᾳ, μήποτε βεβηλωθῇ
καὶ ἐν τοῖς πατρικοῖς αὐτῆς ἔγκυος γένηται·
μετὰ ἀνδρὸς οὖσα, μήποτε παραβῇ,
καὶ συνῳκηκυῖα, μήποτε στειρωθῇ.
11 ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιατρέπτῳ στερέωσον φυλακήν,
μήποτε ποιήσῃ σε ἐπίχαρμα ἐχθροῖς,
λαλιὰν ἐν πόλει καὶ ἔκκλητον λαοῦ,
καὶ καταισχύνῃ σε ἐν πλήθει πολλῶν.
12 παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔμβλεπε ἐν κάλλει
καὶ ἐν μέσῳ γυναικῶν μὴ συνέδρευε·
13 ἀπὸ γὰρ ἱματίων ἐκπορεύεται σὴς
καὶ ἀπὸ γυναικὸς πονηρία γυναικός.
14 κρείσσων πονηρία ἀνδρὸς ἢ ἀγαθοποιὸς γυνή,
καὶ γυνὴ καταισχύνουσα εἰς ὀνειδισμόν.

8 De disciplina insensati et fatui et de senioribus qui iudicantur ab adulescentibus et eris eruditus in omnibus et probabilis in conspectu omnium *virorum*

9 Filia patri abscondita est vigilia et sollicitudo eius auferet somnum
Ne forte in adulescentia sua *adultera* efficiatur et commorata cum viro odibilis fiat

10 Nequando polluatur in virginitate sua et in paternis suis gravida inveniatur
Ne forte cum viro commorata transgrediatur aut certe sterilis efficiatur

11 Super filiam luxuriosam confirma custodiam nequando faciat te in opprobrium venire inimicis
A detractatione in civitate et abiectione plebis et confundat te in multitudine populi

12 Omni homini noli intendere in specie et in medio mulierum noli commorari

13 De vestimentis enim procedit tinea et a muliere iniquitas viri

14 Melior est iniquitas viri quam benefaciens mulier et mulier confundens in opprobrium

8 על[a] מוסר[b] פותה[c] וכסיל[d] [e]ושב וישיש ונוטל עצה בזנות[e]: B
[f]והיית זהיר באמת[f] [g]ואיש צנוע[g] [h]לפני כל חי[h]:
9 בת[a] לאב[b] מטמנת[c] שקר[d] דאגה[e] [f]תפ[ו]ריע · · · ·][f]:
]]ה ועבד רע וצלע מהלכת Mas
[g]בנעוריה פן[g] תגור[h] [i]ובבתוליה פן [תשנא][i]: B
10 [a]בבתוליה פן[a] תפותה[b] [c]ובבית [בע]לה[c] [d]ל[א · · ·][d]:
[e]בבית אביה[e] [f]פן [· · ·][f] [g]ובבית א[יש]ה · · · · ר[g]:
11 [a][בני ע]ל [בתו]ל[תך] הק[ם] מ[ו]שמר[a] [b]פן תעשה לך[b] שם[c] סרה[c]:
[d]דבת עיר[d] [e]וקללת עם[e] [f]והושבתך[f] [g][בע]דת שער[g]:
[מ]קום[h] [i]תגור אל יהי[i] אשנב ובית מביט מבוא סביב[l]:
12 לכל[a] זכר[b] אל[c] תתן[d] תאר[e] ובית נשים אל תסתויד[f]:
13 [a]כי מבגד יצא[a] עש[b] ומאשה[c] רעת[d] אשה[e]:
14 [a]מטוב רוע[a] [b]איש מטיב אשה[b] ובית[c] מחרפת[d] תביע[e] אשה[f]:

8 *a* Mas | *b* Bm מרדות, Mas מ[| *c* Mas ותה[| *d* Mas | *e–e* Bm ישב כושל ועונה בזנות, Mas]ב כושל ענה בזנות[ ] | *f–f* Mas | *g–g* Mas ע[ ] | *h–h* Mas.
9 *a* Mas [א]ש[ה] | *b* Mas | *c* Bm Mas מטמון | *d* Mas [שק] | *e* Bm ודאגתה | *f–f* Mas]יד נומה | *g–g* Mas | *h* Mas תמאס | *i–i* Mas ה[ ]ובימיה פן ת. T. B. *Sanhedrin* 100 *b*: בת לאביה מטמונת שוא· מפחדה לא יישן: בקטנותה שמא תתפתה· בנערותה שמא תזנה· בגרה שמא לא תנשא· נשאת שמא לא יהיו לה בנים· הזקינה שמא תעשה כשפים·.
10 *a–a* Mas, Bm בבתוליה פ׳ | *b* Bm תתפתה (2 volte) Mas תחל | *c–c* Mas ועל אישה Bm ה[איש]ה e אש ׳ובב | *d–d* Mas תשטה [ ] Bm פ תעקר | *e–e* Bm, Mas בית אביה | *f–f* Bm אל פחזה, Mas פן תזריע, Bm [פן ת] | *g–g* Bm ובב[ית בעל תע־ר], Mas [ ]צ[ ]ובעל[.
11 *a–a* Bm בני ע׳ ב׳ החזק משמר, Mas על בת חזק משמר [ ] | *b–b* Bm פ׳ תע׳, Mas מ׳ לא׳]ן ת[ ] | *c* Bm סרח | *d–d* Mas, Bm דבת ע׳ | *e–e* Bm וקהלת עם Mas וק־ע׳ | *f–f* Bm והבשת בעדת שער, Mas ר[ ] | *g* Bm יהובישתך | *h* Mas מקום | *i–i* Mas | *l* Mas ב[.
12 *a* Mas | *b* Mas, Bm תזכר | *c* Mas | *d* Mas תבן | *e* Mas | *f* Bm תסתיד.
13 *a–a* Mas | *b* Mas סס | *c* Mas ה[| *d* Mas | *e* Mas שה[ ].
14 *a–a* Mas Bm טוב רע | *b–b* Bm Mas | *c* Bm, Mas ובת | *d* Bm che ha la glossa מחפרת, Mas מפחדת | *e* Bm, Mas מכול | *f* Bm Mas חרפה.

42 [9] ܒܪܬܐ ܥܠ ܐܒܘܗ̇ ܫܗܪܐ
ܦܫܝܢ. ܘܒܙܒܢܗ̇ ܢܕܕܐ ܫܢܬܗ. ܒܛܠܝܘܬܗ̇ ܕܠܐ ܬܬܢܟܦ. ܘܡܢ
ܒܥܠܗ̇ ܕܠܐ ܬܣܬܢܐ. [10] ܒܒܬܘܠܘܬܗ̇ ܕܠܐ ܬܬܛܢܦ. ܘܥܠ ܒܥܠܗ̇ ܕܠܡܐ
ܬܛܥܐ ܒܥܒܕܗ̇. ܘܐܦ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܗ̇ ܝܠܕܐ ܀ [11] ܒܪܝ ܥܠ ܒܪܬܟ ܐܩܝܡ
ܡܛܪܬܐ. ܕܠܡܐ ܬܥܒܕ ܠܟ ܫܡܐ ܒܝܫܐ. ܘܡܬܡܠܐ ܘܐܬܘܬܐ ܒܥܡܐ.
ܘܒܥܕܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܐܬܘܬܐ ܕܩܠܩܘܠܝܬܐ ܕܥܡܐ. ܐܬܪ ܕܒܡܕܝܪܐ ܠܐ ܬܥܡܘܪ
ܢܗܘܐ. ܘܒܟܘܬܐ ܠܐ ܬܗܘܐ ܚܙܝܐ. [12] ܠܟܠ ܓܒܪ ܠܐ ܬܬܚܙܐ ܡܢ ܕܟܠܟܝ.
ܘܒܝܬ ܢܫ̈ܐ ܠܐ ܬܥܒܪ ܡܫܬܡܥܐ. [13] ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܕܒܠܒܘܫܐ ܢܦܠ
ܣܣܐ. ܗܟܢܐ ܚܛܝܬܐ ܕܐܢܬܬܐ ܡܢ ܚܒܘܬܗ̇ ܕܚܒܪܬܗ̇ ܀

15 *Μνησθήσομαι δὴ τὰ ἔργα κυρίου,*
καὶ ἃ ἑόρακα, ἐκδιηγήσομαι·
ἐν λόγοις κυρίου τὰ ἔργα αὐτοῦ,
καὶ γέγονεν ἐν εὐδοκίᾳ αὐτοῦ κρίμα.
16 *ἥλιος φωτίζων κατὰ πᾶν ἐπέβλεψεν,*
καὶ τῆς δόξης κυρίου πλήρης τὸ ἔργον αὐτοῦ.
17 *οὐκ ἐξεποίησεν τοῖς ἁγίοις κυρίου*
ἐκδιηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ,
ἃ ἐστερέωσεν κύριος ὁ παντοκράτωρ
στηριχθῆναι ἐν δόξῃ αὐτοῦ τὸ πᾶν.
18 *ἄβυσσον καὶ καρδίαν ἐξίχνευσεν*
καὶ ἐν πανουργεύμασιν αὐτῶν διενοήθη·
ἔγνω γὰρ ὁ ὕψιστος πᾶσαν εἴδησιν
καὶ ἐνέβλεψεν εἰς σημεῖον αἰῶνος
19 *ἀπαγγέλλων τὰ παρεληλυθότα καὶ τὰ ἐσόμενα*
καὶ ἀποκαλύπτων ἴχνη ἀποκρύφων·
20 *οὐ παρῆλθεν αὐτὸν πᾶν διανόημα,*
καὶ οὐκ ἐκρύβη ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲ εἷς λόγος.
21 *τὰ μεγαλεῖα τῆς σοφίας αὐτοῦ εκόσμησεν,*
εἷς ἐστιν πρὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα·
οὔτε προσετέθη οὔτε ἠλαττώθη,
καὶ οὐ προσεδεήθη οὐδενὸς συμβούλου.
22 *ὡς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐπιθυμητὰ*
καὶ ὡς σπινθῆρός ἐστιν θεωρῆσαι·

15 Memor ero igitur operum Domini et quae vidi adnuntiabo in sermonibus Domini opera eius

16 Sol inluminans per omnia respexit et gloria Domini plenum est opus eius

17 Nonne Dominus fecit sanctos enarrare omnia mirabilia sua quae confirmavit Dominus omnipotens stabiliri in gloria sua

18 Abyssum et cor hominum investigavit et in astutia illorum excogitavit

19 Cognovit enim Dominus omnem scientiam et inspexit in signum aevi adnuntians quae praeterierunt et quae superventura sunt revelans vestigia occultorum

20 Non praeterit illum omnis cogitatus et non abscondit se ab eo ullus sermo

21 Magnalia sapientiae suae decoravit qui est ante saeculum et usque in saeculum

22 Neque adiectum est neque minuitur et non eget alicuius consilio

15 אזכרᵃ נאᵇ מעשיᶜ אלᵈ ᵉוזה חזיתיᵉ ואספרה:ᶠ B
באומרᵍ אלהיםʰ רצונוⁱ ופועלˡ רצונוᵐ לקחו:ⁿ
16 שמשᵃ זורו[ח]תᵇ ᶜעל כלᶜ נגלתהᵈ ᵉוכבוד ייי על כלᵉ מעשיו:ᶠ
17 לאᵃ הספיקוᵇ קדושיᶜ אלᵈ לספרᵉ ᶠנפלאות ייי:ᶠ
אימץᵍ אלהיםʰ צבאיוⁱ להתחזקˡ ᵐלפני כבודו:ᵐ
18 ᵃתהום ולב חקרᵃ ᵇובכל מערומיהםᵇ יתבונן:ᶜ
כי ידע עליון דע[ ]יביט אתיות עולם: Mas
19 ᵃמחוה חליפותᵃ נהיותᵇ ומגלהᶜ ᵈחקר נסתרות:ᵈ B
20 ᵃל[א נ]עדרᵃ ממנוᵇ כלᶜ שכלᵈ ולאᵉ חלפוᶠ ᵍכל דבר:ᵍ
21 ג[בורתᵃ חכמ]תוᵇ תכן אחדᶜ הואᵈ מעולם:ᵉ
ᶠל[א נוס]ףᶠ [ו]לא נאצל ᵍולא צריך לכל מבין:ᵍ
22 הלוא כל מעשיו נחמד[ ] עד ניצוץ וחזות מראה: Mas

15 *a* Mas Masm אזכרה | *b* Mas | *c* Mas, Bm מעשיו, Mas m [מע] | *d* Mas | *e–e* Mas | *f* Mas, Mas m ואשננה | *g* Mas באמר | *h* Mas אדני | *i* Mas מעשיו | *l* Mas ופעל | *m* Mas רצנו | *n* Mas, Bm לקח.
16 *a* Mas | *b* Mas זהרת | *c–c* Mas | *d* Mas [נגלת] | *e–e* Mas [בוד אדני] מלא | *f* Mas.
17 *a* Mas | *b* Mas השפיקו | *c* Mas קדשי | *d* Mas | *e* Mas | *f–f* Mas כל נפלאתיו Bm גבורותיו | *g* Bm אומץ Mas אמץ | *h* Mas אדני | *i* Mas | *l* Mas, Bm להחזיק | *m–m* Mas.
18 *a–a* Mas | *b–b* Mas ובמערמיהם | *c* Mas.
19 *a–a* Mas | *b* Bm ונהיות | *c* Mas [מגלה] | *d–d* Mas.
20 *a–a* Mas לא נעדר | *b* Mas | *c* manca in Mas | *d* Mas | *e* Mas [ולו] | *f* Bm חלף מנו, Mas [ו אבו] | *g–g* Mas, Bm כ׳ דבר.
21 *a* Bm גבורות Mas גבורת | *b* Mas [חכמ] | *c* Mas | *d* Mas [א ה] | *e* Mas [ולם] Bm מהעולם | *f–f* Mas לא נאסף | *g–g* Mas [ול מבין ולו].

ܐܬܕܟܪ[15] ܡܟܝܠ
ܥܒ̈ܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܗܘ ܡܐ ܕܚܙܝܬ ܐܢܐ ܡܫܬܥܐ. ܒܡܠܬܗ ܐܬܒܪܝܘ
ܥܒ̈ܕܘܗܝ. ܘܥܒܕܝܢ ܨܒܝܢܗ ܒܢܝ̈ܐ. [16]ܐܝܟ ܫܡܫܐ ܕܕܢܚ
ܥܠ ܟܠ. ܐܦ ܐܝܩܪܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܒ̈ܕܘܗܝ. [17]ܠܐ
ܣܦܩܘ ܩܕܝ̈ܫܘܗܝ ܕܡܪܝܐ. ܠܡܫܬܥܝܘ ܬܕܡܪ̈ܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܚܝܠܬܢܐ
ܢܘܚ ܠܚܝ̈ܠܘܗܝ. ܠܡܩܡ ܩܕܡ ܐܝܩܪܗ. [18]ܬܗܘܡܐ ܘܠܒܐ ܗܘ ܒܨܐ.
ܘܒܟܠܗܘܢ ܫܘܟܠܠܗܘܢ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ ܐܝܟ ܚܟܝܡܐ ܠܒܝ̈ܗܘܢ ܡܬܒܝܢ ܡܛܠ
ܕܠܐ ܚܣܝܪ ܡܢ ܡܕܡ ܕܐܠܗܐ ܝܕܥ. [19]ܘܓܠܐ ܡܕܡ ܟܠ ܕܗܘܐ
ܠܥܠܡ. ܕܗܘܐ ܘܕܥܬܝܕ. ܘܓܠܐ ܡܕܡ ܕܟܣܐ ܒܥܘܡܩܐ. [20]ܘܠܐ
ܚܣܪ ܡܢ ܡܕܡ ܟܠ ܚܟܡܬܐ. ܘܠܐ ܥܒܪ ܡܢ ܡܕܡ ܟܠ ܡܠܬܐ
ܕܒܪܝܬܐ. [21]ܘܚܝܠܬܢܐ ܡܕܡ ܡܢ ܥܠܡ. [22]ܘܟܠܗܘܢ ܥܒ̈ܕܘܗܝ
ܫܦܝܪܝܢ ܒܚܙܘܐ ܚܕܐ. ܘܒܚܙܝܢܐ ܕܢܘܗܪܐ ܦܪܘܫܝܢ ܟܠܗܘܢ.

23 *πάντα ταῦτα ζῇ καὶ μένει εἰς τὸν αἰῶνα*
ἐν πάσαις χρείαις, καὶ πάντα ὑπακούει.
24 *πάντα δισσά, ἓν κατέναντι τοῦ ἑνός,*
καὶ οὐκ ἐποίησεν οὐδὲν ἐλλεῖπον·
25 *ἓν τοῦ ἑνὸς ἐστερέωσεν τὰ ἀγαθά,*
καὶ τίς πλησθήσεται ὁρῶν δόξαν αὐτοῦ;

43 1 *Γαυρίαμα ὕψους στερέωμα καθαρειότητος,*
εἶδος οὐρανοῦ ἐν ὁράματι δόξης.
2 *ἥλιος ἐν ὀπτασίᾳ διαγγέλλων ἐν ἐξόδῳ*
σκεῦος θαυμαστόν, ἔργον ὑψίστου·
3 *ἐν μεσημβρίᾳ αὐτοῦ ἀναξηραίνει χώραν,*
καὶ ἐναντίον καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται;
4 *κάμινον φυσῶν ἐν ἔργοις καύματος,*
τριπλασίως ἥλιος ἐκκαίων ὄρη·
ἀτμίδας πυρώδεις ἐκφυσῶν
καὶ ἐκλάμπων ἀκτῖνας ἀμαυροῖ ὀφθαλμούς.
5 *μέγας κύριος ὁ ποιήσας αὐτόν,*
καὶ ἐν λόγοις αὐτοῦ κατέσπευσεν πορείαν.
6 *Καὶ ἡ σελήνη ἵστησιν εἰς καιρὸν αὐτῆς,*
ἀνάδειξιν χρόνων καὶ σημεῖον αἰῶνος·
7 *ἀπὸ σελήνης σημεῖον ἑορτῆς,*
φωστὴρ μειούμενος ἐπὶ συντελείᾳ.

[23] Quam desiderabilia omnia opera eius et tamquam *scintillam* quam est considerare
[24] Omnia haec vivent et manet in saeculum et in omni necessitate omnia obaudiunt ei
[25] Omnia duplicia unum contra unum et non fecit quicquam deesse
[26] Uniuscuiusque confirmavit bona et quis satiabitur videns gloriam eius

43 [1] Altitudinis firmamentum pulchritudo est species caeli in visione gloriae
[2] Sol in aspectu adnuntians in exitu vas admirabile opus Excelsi
[3] In meridiano exurit terram in conspectu ardoris eius quis poterit sustinere
Fornacem custodiens in operibus ardoris tripliciter sol exurens montes
[4] Radios igneos exsufflans et refulgens radiis suis obcaecat oculos
[5] Magnus Dominus qui fecit illum et in sermonibus eius festinavit iter
[6] Et luna in omnibus in tempore suo ostensio temporis et signum aevi
[7] A luna signum diei festi luminare quod minuitur in consummatione

B

23 ᵃהוא חי ועומ]ד[ᵇ ל]עד[ᵃ ᶜולכל]צורך הכל ישמ[עᶜ:
24 כלםᵃ שונים זה מזהᵇ ᶜולא עשה מהםᶜ שו·[:]
25 ᵃזה על]ז[ה חלף טובוᵃ ᵇומי ישב]ע[ל]הביט תוארםᵇ[:

43 1 ᵃ· · · · · ל · ·ᵃ ᵇועצם שמי]ם מ[רביט הדרוᵇ
2 שמשᵃ ᵇמביע בצרתוᵇ חמהᶜ ᵈמה נוראᵈ מעשיᵉ ייᶠ:
3 בהצהירוᵃ ירתיחᵇ תבלᶜ לפניᵈ חרבוᵉ מיᶠ יתכלכלᵍ:
4 ᵃכור נפוחᵃ מהםᵇ מצוקᶜ ᵈשולח שמש ידליקᵈ הרים:
לשאוןᵉ מאורᶠ תגמרᵍ נושבתʰ ומנורה תכוה עין:
5 כיᵃ גדילᵇ ייᶜ עושהוᵈ ודבריוᵉ ינצחᶠ אביריו:
6 וגםᵃ ᵇירח ירחᵇ עתותᶜ שבותᵈ ממשלתᵉ קץ ואות עולם:
7 ᵃבם מועד וזמני חוקᵃ וחפץ ע · · ה בתקופתו:

23 *a–a* Mas ד לעד[ ]ועו הכל חי | *b* Bm וקים | *c–c* Bm לכל צרוך הכל נשמע Mas
]כל צרך הכל נשמר[ ].
24 *a* Mas | *b* Mas + לעמת זה [ ] | *c–c* Mas.
25 *a–a* Bm זה על זה חלף טוב Mas זה על זה חלף טובם | *b–b* Bm ומי ישבע להביט
תואר Mas]מי ישבע להביט הודם[ ].
43, 1 *a–a* Bm תאר מרום ורקיע לטהר Mas תואר מרום רקע על טהר | *b–b* Bm ועצם
שמים מביט נהרה Mas]רו[ ]עצם שמים מ.
2 *a* Mas | *b–b* Bm Mas מופיע בצאתו | *c* Mas נכסה | *d–d* Mas כלי נורא | *e* Mas
| *f* Mas]ליון[ ].
3 *a* Mas | *b* Mas ח[ ]ירו | *c* Mas | *d* Mas ולפני | *e* Mas חרב | *f* Mas | *g*
Mas ל[ ]יתכלו.
4 *a–a* Mas פוח[ ]ור[ ] | *b* Mas מעשי | *c* Bm Mas מוצק | *d–d* Bm שלוח ש׳ יסיק,
Mas [ ]מש[ ]שלו | *e* Bm Mas לשון | *f* Mas | *g* Mas מור[ ]תו | *h* Mas.
5 *a* Mas Bm | *b* Bm, Mas גדול | *c* Bm עליון Mas אדני | *d* Bm עושה Mas
עשהו | *e* Mas ודב[| *f* Bm ינצה.
6 *a* Mas | *b–b* Mas רח יאריח [ ] | *c* Mas, Bm עת עת, עד עת | *d* manca in
Mas | *e* Mas]מ.
7 *a–a* Bm בו מו׳ וממנו, Mas ד וממנו חג[ ]לו מו.

ܘܩܝܡ[23]
ܘܡܩܝܡ ܠܥܠܡ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܨܒܝܢܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܫܡܥܝܢ.
ܘܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ ܒܦܘܩܕܢܗܘܢ. [24]ܟܠܗܘܢ ܬܪ̈ܝܢ ܬܪ̈ܝܢ ܚܕ
ܠܘܩܒܠ ܚܕ ܘܠܐ ܥܒܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܒܛܠܐ. [25]ܐܠܐ ܗܢܐ ܥܡ ܗܢܐ ܫܘ̈ܝܢ
ܫ̈ܝܢ. ܘܡܢܘ ܢܣܒܥ ܠܡܚܙܐ ܠܫܘܒܚܗܘܢ. 43 [2]ܒܪܐ ܫܡܫܐ ܠܡܚܙܐ
ܘܠܫܘܒܚܗ. ܡܐܢܐ ܕܕܚܝܠ ܥܒܕܘ ܕܡܪܝܐ. [3]ܒܛܗܪܝܗ ܡܚܪܒ
ܡܚܡܐ ܠܗ ܠܬܒܝܠ. ܘܩܕܡ ܚܘܡܗ ܡܢܘ ܡܨܐ ܠܡܩܡ. [4]ܐܝܟ
ܟܘܪܐ ܕܢܦܚ ܒܥܒܕܐ ܕܢܚܫܐ ܗܟܢܐ ܫܡܫܐ ܡܚܡܐ ܛܘܪ̈ܐ.
ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܒܓܘܪܐ ܕܢܘܪܐ. ܘܡܢܘܗܝ ܠܫܠܗܒܝܬܐ ܘܡܚܫܟ ܥܝܢ̈ܐ. [5]ܪܒ
ܗܘ ܡܪܝܐ ܕܥܒܕܗ. ܘܒܡܠܬܗ ܡܗܠܟ ܢܗܝܪܐ ܘܡܗܠܟܬܗ. [6]ܘܣܗܪܐ
ܡܐܢ ܒܙܒܢܗ. ܫܘܠܛܢܐ ܕܙܒܢ̈ܐ ܘܐܬܐ ܕܥܠܡ. [7]ܒܗ ܡܬܝܕܥܝܢ ܙܒܢ̈ܐ ܘܐܬܘ̈ܬܐ
ܕܥܐܕܐ. ܣܗܪܐ ܕܚܣܪ ܠܡܫܠܡܘܬܐ.

8 μὴν κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστιν
αὐξανόμενος θαυμαστῶς ἐν ἀλλοιώσει,
σκεῦος παρεμβολῶν ἐν ὕψει,
ἐν στερεώματι οὐρανοῦ ἐκλάμπων.
9 Κάλλος οὐρανοῦ δόξα ἄστρων,
κόσμος φωτίζων ἐν ὑψίστοις κυρίου·
10 ἐν λόγοις ἁγίου στήσονται κατὰ κρίμα
καὶ οὐ μὴ ἐκλυθῶσιν ἐν φυλακαῖς αὐτῶν.
11 ἴδε τόξον καὶ εὐλόγησον τὸν ποιήσαντα αὐτὸ
σφόδρα ὡραῖον ἐν τῷ αὐγάσματι αὐτοῦ·
12 ἐγύρωσεν οὐρανὸν ἐν κυκλώσει δόξης,
χεῖρες ὑψίστου ἐτάνυσαν αὐτό.
13 Προστάγματι αὐτοῦ κατέσπευσεν χιόνα
καὶ ταχύνει ἀστραπὰς κρίματος αὐτοῦ·
14 διὰ τοῦτο ἠνεῴχθησαν θησαυροί,
καὶ ἐξέπτησαν νεφέλαι ὡς πετεινά·
15 ἐν μεγαλείῳ αὐτοῦ ἴσχυσεν νεφέλας,
καὶ διεθρύβησαν λίθοι χαλάζης·
17*a* φωνὴ βροντῆς αὐτοῦ ὠδίνησεν γῆν,
16 καὶ ἐν ὀπτασίᾳ αὐτοῦ σαλευθήσονται ὄρη·
ἐν θελήματι αὐτοῦ πνεύσεται νότος
17*b* καὶ καταιγὶς βορέου καὶ συστροφὴ πνεύματος.
ὡς πετεινὰ καθιπτάμενα πάσσει χιόνα,
καὶ ὡς ἀκρὶς καταλύουσα ἡ κατάβασις αὐτῆς·
18 κάλλος λευκότητος αὐτῆς ἐκθαυμάσει ὀφθαλμός,
καὶ ἐπὶ τοῦ ὑετοῦ αὐτῆς ἐκστήσεται καρδία.
19 καὶ πάχνην ὡς ἅλα ἐπὶ γῆς χέει,
καὶ παγεῖσα γίνεται σκολόπων ἄκρα.

[8] Mensis secundum nomen eius est crescens admirabiliter in *consummatione*
[9] Vas castrorum in excelsis in firmamento caeli resplendens
[10] Species caeli *gloriosa* stellarum *mundum* inluminans in excelsis Dominus
[11] In verbis Sancti stabunt ad iudicium et non exardescent in vigiliis suis
[12] Vide arcum et benedic qui fecit illum valde speciosus est in splendore suo
[13] Gyravit caelum in circuitu gloriae suae manus Excelsi aperuerunt illum
[14] Imperio suo adceleravit nivem et ⸢adcelerat⸣ coruscationes emittere iudicii sui
[15] Propterea aperti sunt thesauri et evolaverunt nebulae sicut aves
[16] In magnitudine sua posuit nubes et confracti sunt lapides grandinis
[17] In conspectu eius commovebuntur montes et in voluntate eius adspirabit notus
[18] Vox tonitrui eius exprobravit terram tempestas aquilonis et congregatio spiritus
[19] Sicut *avis* deponens ad sedendum aspargit nivem et sicut lucusta demergens descensus eius

8 חדש[a] [b]בחדשו הוא[b] מתחדש[c] מה נורא בהשתנותו[d]: — B
[e]כלי צבא נבלי מרום[e] מרצף[f] רקיע מזהירתו:
9 תואר[a] שמים[b] והדר[c] כוכב[d] [e]ואורו מזהיר במרומי אל[e]:
10 בדבר[a] אל[b] [c]יעמד חק[c] ולא[d] ישח[e] באשמרותם[f]:
11 [a]ראה קשת וברך[a] עושיה[b] [c]כי מאד[c] נאדרה[d] [ב]הוד:
12 חוק[a] הקיפה[b] בכבודה[c] ויד[d] אל[e] נטתה . . . [f]
13 גבורתו[a] תתוה[b] ברק[c] ותנצח[d] זיקות[e] [ב]משפט:][f]
14 למען[a] ברא[b] אוצ[ו]ר[c] ויעף[d] [e]ע[ו]נן כרשף[e]:]
15 גבורתו חזק ענן ותגדע אבני ברד — Mas
16 [a]קול רעמו[a] יחול[b] ארצו[c] B ובכחו[d] יניף[e] הרים[f] — Mas
[g]אמרתו תחריף[g] תימן[h]
17 [a]זלעפ[ו]ת צ[פ]ון[a] [b]סופה וסערה[b]: — B
[בר]שף[c] יניף[d] שלגו[e] וכארבה[f] ישכון[g] דרתו[h]:
18 תואר[a] לבנה[b] יגהה[c] עינים[d] וממטרו[e] יהמה[f] לבב[g]:
19 וגם [a]כפור כמלח[a] ישכון[b] [c]ויציץ כספיר ציצים[c]:

8 *a* Mas | *b–b* Bm כשמו והוא Mas כשמו הוא | *c* Mas מתו[| *d* Bm בתשובתו | *e–e* Mas | *f* Bm מערץ Mas]צף מ[.
9 *a* Mas תור | *b* Mas | *c* Mas והוד | *d* Mas | *e–e* Bm ועדי משריק כ׳ אל Mas [ ]עד ומשריק במרו.
10 *a* Mas | *b* Mas אדני | *c–c* Mas | *d* Mas | *e* Mas, Bm ישון | *f* Mas באשמרתם.
11 *a–a* Mas | *b* Bm עושה Mas עשיה | *c–c* Mas | *d* Bm נהדרה Mas נהדר[.
12 *a* Bm הוד Mas חוג | *b* Bm | *c* Mas, Bm בכבודו | *d* Mas יד[ ] | *e* Mas, Bm לא | *f* Mas [ ]נטתה בגבו.
13 *a* Bm Mas גערתו | *b* Bm, Mas ה[ ] | *c* Bm בקד Mas ברד | *d* Mas, Bm ותזנח e ו[תנ]צח | *e* Mas, Bm יקום e זיקים | *f* Bm במ׳, Mas משפט.
14 *a* Bm Mas למענו | *b* Mas פרע | *c* Mas אוצר | *d* Mas | *e–e* Mas עבים כעיט.
16 *a–a* Bm Mas | *b* Bm Mas יחיל | *c* Bm, Mas ארצו | *d* Bm ובכוחו | *e* Bm יזצים | *f* Bm | *g–g* Bm אימתו תחרף | *h* Bm.
17 *a–a* Bm, Mas עלעול | *b–b* Bm Mas | *c* Mas כרשף, Bm כר׳ | *d* Mas יפרח | *e* Mas | *f* Mas | *g* Mas ישכן | *h* Mas רדתו Bm רד׳.
18 *a* Mas תור | *b* Mas לבנו | *c* Bm יהגה, Mas יהג | *d* Mas | *e* Mas | *f* Mas יתמיה | *g* Mas.
19 *a–a* Mas | *b* Bm Mas ישפך | *c–c* Mas ויצמח כסנה צצים.

⁸ܝܪܚܐ ܐܝܟ ܫܡܗ ܡܬܚܕܬ.
ܡܐܢܐ ܡܪܬܪܬܝܬܐ ܒܡܫܒܚܐ. ܫܘܦܪܐ ܕܫܡܝܐ ܘܢܘܗܪܐ ܕܟܘܟܒܐ
ܒܪܘܡܐ ܕܫܡܝܐ. ⁹ܒܡܠܬܗ ܕܫܡܝܐ ܡܬܩܝܡܝܢ ܒܢܛܘܪܬܗܘܢ. ¹⁰ܒܡܠܟܐ ܩܕܝܫܐ
ܩܝܡܝܢ ܐܝܟ ܕܝܢܐ. ܘܒܡܛܪ̈ܬܗܘܢ ܠܐ ܡܫܬܠܝܢ.

20 ψυχρὸς ἄνεμος βορέας πνεύσει,
καὶ παγήσεται κρύσταλλος ἐφ' ὕδατος·
ἐπὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος καταλύσει,
καὶ ὡς θώρακα ἐνδύσεται τὸ ὕδωρ.
21 καταφάγεται ὄρη καὶ ἔρημον ἐκκαύσει
καὶ ἀποσβέσει χλόην ὡς πῦρ.
22 ἴασιν πάντων κατασπεύδει ὁμίχλη,
δρόσος ἀπαντῶσα ἀπὸ καύσωνος ἱλαρώσει.
23 Λογισμῷ αὐτοῦ ἐκόπασεν ἄβυσσον
καὶ ἐφύτευσεν ἐν αὐτῇ νήσους.
24 οἱ πλέοντες τὴν θάλασσαν διηγοῦνται κίνδυνον αὐτῆς,
καὶ ἀκοαῖς ὠτίων ἡμῶν θαυμάζομεν·
25 ἐκεῖ τὰ παράδοξα καὶ θαυμάσια ἔργα,
ποικιλία παντὸς ζῴου, κτίσις κητῶν.
26 δι' αὐτὸν εὐοδοῖ ἄγγελος αὐτοῦ,
καὶ ἐν λόγῳ αὐτοῦ σύγκειται τὰ πάντα.
27 Πολλὰ ἐροῦμεν καὶ οὐ μὴ ἀφικώμεθα,
καὶ συντέλεια λόγων Τὸ πᾶν ἐστιν αὐτός.
28 δοξάζοντες ποῦ ἰσχύσομεν;
αὐτὸς γὰρ ὁ μέγας παρὰ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.
29 φοβερὸς κύριος καὶ σφόδρα μέγας,
καὶ θαυμαστὴ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.
30 δοξάζοντες κύριον ὑψώσατε
καθ' ὅσον ἂν δύνησθε, ὑπερέξει γὰρ καὶ ἔτι·
καὶ ὑψοῦντες αὐτὸν πληθύνατε ἐν ἰσχύι,
μὴ κοπιᾶτε, οὐ γὰρ μὴ ἀφίκησθε.

[20] Pulchritudinem *caloris* eius admirabitur oculus et super imbrem eius expavescet cor

[21] Gelum sicut salem effundet super terram et dum gelaverit fiet tamquam cacumina tribuli

[22] Frigidus ventus aquilo flabit et gelabit cristallus ab aqua
Super omnem congregationem aquarum requiescet et sicut lorica induet se aquis

[23] Devorabit montes et exuret desertum et extinguet viridem sicut ignem

[24] Medicina omnium in festinationem nebulae ros obvians ab ardore venienti *humilem* efficiet eum

[25] In sermone eius silebit ventus ⟨...⟩ et plantavit illum Dominus Hiesus

[26] Qui navigat mare enarrat periculum eius et audientes auribus *non* admirabimur

[27] Illic praeclara et mirabilia opera varia genera bestiarum et ⌜omnium⌝ pecorum et creatura ⌜beluarum⌝

[28] Propter ipsum confirmatus est itineris finis et in sermone eius conposita sunt omnia

[29] Multa dicemus et deficiemus verbis consummatio autem sermonum ipse est in omnibus

[30] Gloriantes ad quid valebimus ipse enim Omnipotens super omnia opera sua

B

20 צינת רוח צפון[a] ישיב[b] וכרקב[c] יקפיא[d] מקורו[e]:
על כל מעמד מים יקרים וכשרין ילבש מקוה:
21 יבול הרים כחרב ישיק ונוה[a] צמחים כלהבה:
22 מרפא כל מערף[a] ענן[b] טל [c]פורע[d] לדשן שרב[e]:
23 מחשבתו[a] [י]נשיק[b] רבה[c] ויט בתהום איים[d]:
24 יורדי הים[a] יספרו[b] קצהו[c] לשמע[d] [e]אזננו נשתומם[e]:
25 שם פלאות תמהי מעשהו[a] [b]מין כל חי [c]וגבורות רבה[c]:
26 למענו[a] יצלח מלאך ובדבריו יפעל רצון:
27 עוד כאלה לא נוסף וקץ דבר הוא הכל:
28 נ[גד]לה[a] עוד כי לא נחקור והוא גדול מכל מעשיו:
29 נו[ר]א ייי מ[א]ד מאד ונפלאות דבריו[a]:
30 מ[גד]ל[ו ייי] הרימו קול בכל תוכלו כי [a]יש עוד[a]:
[b]מרומים תחליפו[b] כח[c] [d]ואל תלאו כי לא[d] ת[ו]חקרו[e]:]

20 *a* Mas]ון | *b* Mas | *c* Mas וכרגב | *d* Mas | *e* Bm מקוה, Mas מקור.
21 *a* Bm וצור.
22 *a* Mas]ף | *b* Mas ¦ *c* Bm, Mas [ ]ט | *d* Bm | *e* Bm רטב.
23 *a* Bm משובתו, Mas [ ]אמר | *b* Mas תעמיק | *c* Mas [ ]רו | *d* Mas, Bm אוצר.
24 *a* Mas]ם | *b* Mas [ ]פ[ ]י | *c* Mas [ ]קע ¦ *d* Mas | *e–e* Mas אזנינו נשמתם.
25 *a* Bm מעשיו ¦ *b* Mas]ו | *c–c* Mas גבורת רהב.
26 *a* Bm למע למענהו.
28 *a* Bm נגלה.
29 *a* Bm גבורתו Mas (יו)]תו.
30 *a–a* Mas]ש אל | *b–b* Bm מרוממיו החליפו | *c* Bm | *d–d* Bm | *e* Bm תחק]רו].

31 τίς ἑόρακεν αὐτὸν καὶ ἐκδιηγήσεται;
καὶ τίς μεγαλυνεῖ αὐτὸν καθώς ἐστιν;
32 πολλὰ ἀπόκρυφά ἐστιν μείζονα τούτων,
ὀλίγα γὰρ ἑοράκαμεν τῶν ἔργων αὐτοῦ·
33 πάντα γὰρ ἐποίησεν ὁ κύριος
καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκεν σοφίαν.

ΠΑΤΕΡΩΝ ΥΜΝΟΣ

44 1 Αἰνέσωμεν δὴ ἄνδρας ἐνδόξους
καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει·
2 πολλὴν δόξαν ἔκτισεν ὁ κύριος,
τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ ἀπ᾽ αἰῶνος.
3 κυριεύοντες ἐν ταῖς βασιλείαις αὐτῶν
καὶ ἄνδρες ὀνομαστοὶ ἐν δυνάμει·
βουλεύοντες ἐν συνέσει αὐτῶν,
ἀπηγγελκότες ἐν προφητείαις·
4 ἡγούμενοι λαοῦ ἐν διαβουλίοις
καὶ συνέσει γραμματείας λαοῦ,
σοφοὶ λόγοι ἐν παιδείᾳ αὐτῶν·
5 ἐκζητοῦντες μέλη μουσικῶν
καὶ διηγούμενοι ἔπη ἐν γραφῇ·
6 ἄνδρες πλούσιοι κεχορηγημένοι ἐν ἰσχύι,
εἰρηνεύοντες ἐν κατοικίαις αὐτῶν·

31 Terribilis Dominus et magnus vehementer 〈...〉 32 ⌜quantumcumque potueritis⌝ ⌜supervalebit adhuc⌝ et admirabilis magnificentia eius

33 Benedicentes Dominum exaltate illum quantum potestis maior est enim omni laude

34 Exaltantes eum replemini virtute ne laboretis non enim habebit

35 Quis vidit eum et enarrabit et quis magnificabit eum sicut est ab initio

36 Multa abscondita sunt maiora horum pauca enim vidimus operum eius

37 Omnia autem Dominus fecit et pie agentibus dedit sapientiam

Laus patrum

44 1 Laudemus viros gloriosos et parentes nostros in generatione sua

2 Multam gloriam fecit Dominus magnificentia sua a saeculo

3 Dominantes in potestatibus suis
Homines magni virtute et prudentia sua praediti

4 Nuntiantes in dignitate prophetarum et imperantes in sententiis populorum et virtute prudentiae populi sanctissima verba

5 In pueritia sua requirentes modos musicos et narrantes carmina in scriptura

6 Homines divites in virtute pulchritudinis studium habentes pacificantes in domibus suis

32 רוב נ[סתרות מ]אלה מעט ראיתי ממעשיו: B

33 את הכל [עשה ייי] ול[חסידים נתן חכמה:]

שבח אבות עולם:

44 1 אהללה נא אנשי^a חסדי^b אבותינו^c בדורותם:

2 ^aרב כבוד חלק^a עליון^b ^cוגדלו מימות^c עולם:

3 דורי^a ארץ במלכותם ואנשי שם בגבורתם^b:

היועצים^c בתבונתם^d וחוזי^e ^fכל בנבואתם^f:

4 שרי^a גוים^b המזמתם^c ורוזנים^d במחקרותם^e:

^fחכמי שיח^f בספרתם^g ומושלים^h במשמרותם^i:

5 חוקרי^a ^bמזמור על^b חוק^c נושאי^d משלי^e בכתב:

6 ^aאנשי חיל^a וסומכי^b כח^c ושוקטים^d על מכונתם:

44, 1 *a* Mas אנו | *b* Mas | *c* Bm את Mas את אבו.
2 *a–a* Mas | *b* Mas Bm להם | *c–c* Mas וגדלה מין.
3 *a* Bm רודי | *b* Bm בגבורם | *c* Mas ויועצים, Bm יו׳ | *d* Mas | *e* Mas וחזו | *f–f* Mas כל בנבו.
4 *a* Mas | *b* Mas גוי | *c* Mas | *d* Mas ורזנים | *e* Mas במחקקו | *f–f* Mas | *g* Mas, Bm במס׳ | *h* Mas ומשלים | *i* Mas במו.
5 *a* Mas חקרי | *b–b* Mas | *c* Bm חקו, Mas קו | *d* Mas ונשאי | *e* Mas משו.
6 *a–a* Mas | *b* Mas וסמכי | *c* Mas | *d* Mas ושקו.

44 ܘܐܦ[1]
ܐܢܐ ܐܫܒܚ ܠܐܢܫܐ ܕܚܣܝܕܘܬܐ. ܠܐܒܗܝܢ ܕܗܘܘ ܒܕܪ̈ܝܗܘܢ. [2]ܣܓܝ ܐܝܩܪܐ
ܢܦܠܓ ܠܗܘܢ. ܘܒܪܒܘܬܗܘܢ ܟܠ ܕܪ ܘܕܪ. [3]ܘܡܫܘ
ܒܡܠܟܘܬܗܘܢ. [4]ܐܝܬܐ ܡܠܟܐ ܒܡܣܬܟܠܢܘܬܗܘܢ. ܣܦܪ̈ܐ ܒܚܟܡ
ܒܣܦܪܘܬܗܘܢ. ܘܡܬܠܐ ܒܡܫܠܡܢܘܬܗܘܢ. [5]ܟܠ ܐܝܟ ܡܙܡܪܐ
ܒܙܡܪܐ: ܘܐܡܪܝ ܡ̈ܠܐ ܒܟܬܒܐ ܕܐܢܫ ܕܝܘܡܐ. [6]ܘܒܡܣܟܢܐ ܚܝܠܐ.
ܘܝܬܒܝܢ ܥܠ ܝܘܡܬܗܘܢ.

7 πάντες οὗτοι ἐν γενεαῖς ἐδοξάσθησαν,
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν καύχημα.
8 εἰσὶν αὐτῶν οἳ κατέλιπον ὄνομα
τοῦ ἐκδιηγήσασθαι ἐπαίνους·
9 καὶ εἰσὶν ὧν οὐκ ἔστιν μνημόσυνον
καὶ ἀπώλοντο ὡς οὐχ ὑπάρξαντες
καὶ ἐγένοντο ὡς οὐ γεγονότες
καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μετ' αὐτούς.
10 ἀλλ' ἢ οὗτοι ἄνδρες ἐλέους,
ὧν αἱ δικαιοσύναι οὐκ ἐπελήσθησαν·
11 μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν διαμενεῖ,
ἀγαθὴ κληρονομία ἔκγονα αὐτῶν·
12 ἐν ταῖς διαθήκαις [12] ἔστη σπέρμα αὐτῶν
καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν δι' αὐτούς·
13 ἕως αἰῶνος μενεῖ σπέρμα αὐτῶν,
καὶ ἡ δόξα αὐτῶν οὐκ ἐξαλειφθήσεται·
14 τὰ σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη,
καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ζῇ εἰς γενεάς·
15 σοφίαν αὐτῶν διηγήσονται λαοί,
καὶ τὸν ἔπαινον ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία.
16 Ενωχ εὐηρέστησεν κυρίῳ καὶ μετετέθη
ὑπόδειγμα μετανοίας ταῖς γενεαῖς.
17 Νωε εὑρέθη τέλειος δίκαιος,
ἐν καιρῷ ὀργῆς ἐγένετο ἀντάλλαγμα·
διὰ τοῦτον ἐγενήθη κατάλειμμα τῇ γῇ,
ὅτε ἐγένετο κατακλυσμός·

7 Omnes isti in generationibus gentis suae gloriam adepti sunt et in diebus suis habentur in laudibus
8 Qui de illis nati sunt reliquerunt nomen narrandi laudes eorum
9 Et sunt quorum non est memoria perierunt quasi non fuerint
Et nati sunt quasi non nati et filii ipsorum cum illis
10 Sed illi viri misericordiae sunt quorum pietates non defuerunt
11 et cum semine ipsorum perseverat bona hereditas
12 Nepotum illorum in testamentis stetit semen eorum [13] et filiorum ipsorum propter illos usque in aeternum manet semen eorum et gloria eorum non derelinquetur
14 Corpora ipsorum in pace sepulta sunt et nomen eorum vivit in generationes et generationes
15 Sapientiam ipsorum narrent populi laudem eorum nuntiet ecclesia
16 Enoch placuit Deo et translatus est in paradiso ut det gentibus paenitentiam
17 Noe inventus est perfectus iustus et in tempore iracundiae factus est reconciliatio

7 ⁽ᵃ⁾כל אלה⁽ᵃ⁾ בדורם⁽ᵇ⁾ ומימיהם⁽ᶜ⁾ תפארתם: B

8 ⁽ᵃ⁾יש מהם הניחו שם⁽ᵃ⁾ להשתענות⁽ᵇ⁾ בנחלתם:

9 ⁽ᵃ⁾ויש מהם⁽ᵃ⁾ ⁽ᵇ⁾אשר אין⁽ᵇ⁾ ⁽ᶜ⁾לו זכר⁽ᶜ⁾ וישבתו כאשר שבתו:

⁽ᵈ⁾כאשר לא היו היו⁽ᵈ⁾ ובניהם⁽ᵉ⁾ מאחריהם:

10 ואולם⁽ᵃ⁾ ⁽ᵇ⁾אלה אנשי חסד⁽ᵇ⁾ ותקותם⁽ᶜ⁾ לא [תשב]ת:

11 עם⁽ᵃ⁾ ⁽ᵇ⁾זרעם נאמן טובם⁽ᵇ⁾ ונחלתם⁽ᶜ⁾ לב[ני בניהם:]

12 בבריתם עמד זרעם וצאצאיהם [ ] Mas

13 עד⁽ᵃ⁾ ⁽ᵇ⁾עולם יעמד⁽ᵇ⁾ זכרם⁽ᶜ⁾ ⁽ᵈ⁾וצדקתם ל[א תשכח:]⁽ᵈ⁾ B

14 [⁽ᵃ⁾ · · · · · בש[ל]ום⁽ᵃ⁾ נאספו⁽ᵇ⁾ ושמם⁽ᶜ⁾ ⁽ᵈ⁾· · ·] ל[דור] ודור⁽ᵈ⁾:

15 [ ]ה⁽ᵃ⁾ עדה⁽ᵇ⁾ ⁽ᶜ⁾ותהלתם יספר קהל⁽ᶜ⁾ Mas

16 חנוך [נמ]צא תמים והתהלך עם ייי ו[י]לקח אות דעת לדור ודור: B

17 [נ]ח⁽ᵃ⁾ ⁽ᵇ⁾צדיק נמצא תמים⁽ᵇ⁾ לעת⁽ᶜ⁾ כלה היה תחליף:

בעבורו⁽ᵈ⁾ היה שארית ובבריתו חדל מבול:

7 *a–a* Mas | *b* Mas בדרם + נכבדו Bm | *c* Bm ובימיהם.
8 *a–a* Mas | *b* Bm להשתעות, להשעות, Mas להן.
9 *a–a* Mas | *b–b* Mas שאין | *c–c* Mas | *d–d* Mas | *e* Mas ו[.
10 *a* Mas אולם | *b–b* Mas | *c* Mas [וצ]דקתם.
11 *a* Mas אם | *b–b* Mas | *c* Mas ונח[.
13 *a* Mas ועד | *b–b* Mas | *c* Mas זרעם | *d–d* Mas [וכבודם לא ימח[ה.
14 *a–a* Mas גויתם בשלום | *b* Mas נאספה | *c* Mas | *d–d* Mas חי לדור ודור.
15 *a* Bm חכמתם תשנה | *b* Bm | *c–c* Bm .
17 *a* Mas נוח | *b–b* Mas בן | *c* Bm ב׳, Mas בן | *d* Mas.

⁷ܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܒܕܪܗܘܢ ܗܘܘ ܠܒܝܫܝ
ܐܝܩܪܐ. ܘܡܫܒܚܘܬܗܘܢ ܠܥܠܡܝܗܘܢ. ⁸ܐܝܬ ܡܢܗܘܢ ܕܫܒܩܘ ܫܡܐ
ܠܡܫܬܥܝܘ ܥܠ ܝܪܬܘܬܗܘܢ. ⁹ܘܐܝܬ ܡܢܗܘܢ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܕܘܟܪܢܐ.
ܘܫܠܡܘ ܐܝܟ ܡܐ ܕܫܠܡܘ. ¹⁰ܒܪܡ ܗܠܝܢ ܐܢܫܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܘܙܕܝܩܘܬܐ.
ܛܝܒܘܬܗܘܢ ܠܐ ܬܬܛܥܐ. ¹¹ܥܡ ܙܪܥܗܘܢ ܩܝܡܐ ܛܝܒܘܬܗܘܢ. ܘܝܪܬܘܬܗܘܢ
ܠܒܢܝ ܒܢܝܗܘܢ. ܘܒܩܝܡܗܘܢ. ¹²ܩܐܡ ܙܪܥܗܘܢ. ܘܒܢܝ ܒܢܝܗܘܢ
ܒܕܪܐ ܕܬܪܐ. ¹³ܘܥܕܡܐ ܠܥܠܡ ܩܐܡ ܕܘܟܪܢܗܘܢ. ܘܐܝܩܪܗܘܢ ܠܐ
ܢܬܛܥܐ. ¹⁴ܦܓܪܝܗܘܢ ܒܫܠܡܐ ܐܬܟܢܫܘ. ܘܫܡܗܘܢ ܚܝ ܠܕܪ ܕܪ.
¹⁵ܘܠܚܟܡܬܗܘܢ ܬܫܬܥܐ ܥܕܬܐ ܀ ¹⁷ܢܘܚ ܙܕܝܩܐ ܐܫܬܟܚ ܒܕܪܗ ܫܠܝܡ.
ܕܒܥܕܢ ܛܘܦܢܐ ܗܘܐ ܚܠܦܐ ܠܥܠܡܐ. ܘܡܛܠܬܗ ܗܘܐ ܫܪܟܢܐ.
ܩܝܡܐ ܠܗ ܠܥܠܡ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܬܘܒ ܛܘܦܢܐ.

18 διαθῆκαι αἰῶνος ἐτέθησαν πρὸς αὐτόν,
ἵνα μὴ ἐξαλειφθῇ κατακλυσμῷ πᾶσα σάρξ.
19 Αβρααμ μέγας πατὴρ πλήθους ἐθνῶν,
καὶ οὐχ εὑρέθη μῶμος ἐν τῇ δόξῃ·
20 ὃς συνετήρησεν νόμον ὑψίστου
καὶ ἐγένετο ἐν διαθήκῃ μετ᾽ αὐτοῦ·
ἐν σαρκὶ αὐτοῦ ἔστησεν διαθήκην
καὶ ἐν πειρασμῷ εὑρέθη πιστός·
21 διὰ τοῦτο ἐν ὅρκῳ ἔστησεν αὐτῷ
ἐνευλογηθῆναι ἔθνη ἐν σπέρματι αὐτοῦ,
πληθῦναι αὐτὸν ὡς χοῦν τῆς γῆς
καὶ ὡς ἄστρα ἀνυψῶσαι τὸ σπέρμα αὐτοῦ
καὶ κατακληρονομῆσαι αὐτοὺς
ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης
καὶ ἀπὸ ποταμοῦ ἕως ἄκρου τῆς γῆς.
22 καὶ ἐν τῷ Ισαακ ἔστησεν οὕτως
δι᾽ Αβρααμ τὸν πατέρα αὐτοῦ.
εὐλογίαν πάντων ἀνθρώπων καὶ διαθήκην
23 κατέπαυσεν ἐπὶ κεφαλὴν Ιακωβ·
ἐπέγνω αὐτὸν ἐν εὐλογίαις αὐτοῦ
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἐν κληρονομίᾳ·
καὶ διέστειλεν μερίδας αὐτοῦ,
ἐν φυλαῖς ἐμέρισεν δέκα δύο.
Καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ ἄνδρα ἐλέους
εὑρίσκοντα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς πάσης σαρκός,

18 ideo dimissum est reliquum terrae cum factum est diluvium
19 Testamenta saeculi posita sunt apud illum ne deleri possit diluvio omnis caro
20 Abraham magnus pater multitudinis gentium et non est inventus similis illi in gloria
Qui conservavit legem Excelsi et fuit in testamento cum illo
21 In carne eius stare fecit testamentum et in temptatione inventus est fidelis
22 Ideo iureiurando dedit illi semen in gente sua crescere illum quasi terrae cumulum
23 Et ut stellas exaltare semen eius et hereditari illos a mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos terrae
24 Et in Isaac eodem fecit modo propter Abraham patrem ipsius
25 Benedictionem omnium gentium dedit illi et testamentum confirmavit super caput Iacob
26 Agnovit eum in benedictionibus suis et dedit illi hereditatem et divisit ei partem in tribus duodecim
27 Et conservavit illis homines misericordiae invenientes gratiam in oculis omnis carnis

B

18 באות עולם נכרתª עמו לבלתי השחית כל בשר:
19 אברהם אב המון גוים לא נתן בכבודו מוםª:
20 אשר שמר מצות עליון ובא בברית עמו:
בבשרו כרת לו חק ובניסוי נמצא נאמן:
21 על כן בשוב[ו]עה הקים לו לברך בזרעו גוים:
להנחילם [מי]ם ועד ים ומנהר ועד אפסי ארץ:
22 וגם ליצחק הקים בןª בעבור אברהם אביו:
ברית כל ראשון נתנו 23 וברכה נחה על ראש ישראל:
ªויכוננהו בברכהª ויתן לו נחלתו:
ויציבהו לשבטים לחלק שנים עשר:

18 *a* Bm כרת.
19 *a* Bm דופי.
22 *a* Bm כן.
23 *a–a* Bm ויכנהו בבכורה.

[18]ܘܩܝܡܐ °ܝܗܒ ܠܗ ܒܣܪܐ.
ܕܠܐ ܢܚܒ ܟܠ ܒܣܪ. [19]ܐܒܪܗܡ ܐܒܐ ܕܟܢܫܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܠܐ ܐܬܝܗܒ
ܡܘܡܐ ܒܐܝܩܪܗ. [20]ܕܢܛܪ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܘܥܠ ܒܩܝܡܐ ܥܡܗ.
ܒܒܣܪܗ ܐܩܝܡ ܠܗ ܩܝܡܐ. ܘܒܢܣܝܢܗ ܐܫܬܟܚ ܡܗܝܡܢ.
[21]ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܡܘܡܬܐ ܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ. ܕܢܬܒܪܟܘܢ ܒܙܪܥܗ ܟܠܗܘܢ
ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܠܡܣܓܝܘ °ܙܪܥܗ ܐܝܟ ܚܠܐ ܕܝܡܐ. ܘܠܡܬܠ ܙܪܥܗ
ܥܠܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܠܡܐܪܬܘ ܐܢܘܢ ܡܢ ܝܡܐ ܠܝܡܐ. ܘܡܢ ܢܗܪܐ
ܕܡܐ ܠܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ. [22]ܘܐܦ ܠܐܝܣܚܩ ܝܗܒ ܡܛܠ ܐܒܪܗܡ
ܐܒܘܗܝ. [23]ܘܒܘܪܟܬܐ ܕܟܠ ܩܕܡܝܐ ܡܫܪܝܐ ܥܠ ܪܫܗ ܕܐܝܣܪܝܠ
ܕܝܗܒ ܠܗ ܒܘܟܪܘܬܐ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܘܝܗܒ ܠܗ ܝܪܬܘܬܐ ܘܐܩܝܡܗ ܐܒܐ
ܠܫܒܛܐ. °ܘܦܠܓܗ ܘܐܦܪܫܗ ܠܬܪܬܥܣܪ ܫܒܛܝܢ. ܘܦܠܓܗ ܡܢܗ
ܓܒܪܐ ܕܪܚܡܐ. ܕܡܫܟܚ ܛܝܒܘܬܐ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܚܝܐ.

45 1 ἠγαπημένον ὑπὸ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων
Μωυσῆν, οὗ τὸ μνημόσυνον ἐν εὐλογίαις·
2 ὡμοίωσεν αὐτὸν δόξῃ ἁγίων
καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν ἐν φόβοις ἐχθρῶν.
3 ἐν λόγοις αὐτοῦ σημεῖα κατέσπευσεν,
ἐδόξασεν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον βασιλέων·
ἐνετείλατο αὐτῷ πρὸς λαὸν αὐτοῦ
καὶ ἔδειξεν αὐτῷ τῆς δόξης αὐτοῦ·
4 ἐν πίστει καὶ πραΰτητι αὐτὸν ἡγίασεν,
ἐξελέξατο αὐτὸν ἐκ πάσης σαρκός·
5 ἠκούτισεν αὐτὸν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν γνόφον
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ πρόσωπον ἐντολάς,
νόμον ζωῆς καὶ ἐπιστήμης,
διδάξαι τὸν Ιακωβ διαθήκην
καὶ κρίματα αὐτοῦ τὸν Ισραηλ.
6 Ααρων ὕψωσεν ἅγιον ὅμοιον αὐτῷ
ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκ φυλῆς Λευι·
7 ἔστησεν αὐτὸν διαθήκην αἰῶνος
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἱερατείαν λαοῦ·
ἐμακάρισεν αὐτὸν ἐν εὐκοσμίᾳ
καὶ περιέζωσεν αὐτὸν περιστολὴν δόξης·
8 ἐνέδυσεν αὐτὸν συντέλειαν καυχήματος
καὶ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν σκεύεσιν ἰσχύος,
περισκελῆ καὶ ποδήρη καὶ ἐπωμίδα·
9 καὶ ἐκύκλωσεν αὐτὸν ῥοΐσκοις,
χρυσοῖς κώδωσιν πλείστοις κυκλόθεν,
ἠχῆσαι φωνὴν ἐν βήμασιν αὐτοῦ,

45 1 Dilectus a Deo et hominibus Moyses cuius memoria in benedictione est
2 Similem illum fecit in gloria sanctorum et magnificavit eum in timore inimicorum et in verbis suis monstra placavit
3 Glorificavit illum in conspectu regum et iussit illi coram populo suo et ostendit illi gloriam suam
4 In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum et elegit illum de omni carne
5 Audivit eum et vocem ipsius et induxit illum in nubem
6 Et dedit illi coram praecepta legem vitae et disciplinae docere Iacob testamentum et iudicia sua Israhel
7 Excelsum fecit Aaron fratrem eius et similem sibi de tribu Levi
8 Statuit ei testamentum aeternum et dedit illi sacerdotium gentis et beatificavit illum in gloria
9 Et circumcinxit illum zonam gloriae induit illum stolam gloriae et coronavit illum in vasis virtutis

B

1 45 [ויוצ]א ממנו איש מוצא[a] חן בעיני כל חי:
א[הוב א]להים ואנשים משה זכרו לטובה:

2 [a]ו[יכנהו איש א]להים[a] ויאמצהו במרומים[b]:

3 בד[בריו][a] אותות מ[הר ויחזקהו לפני מלך:
ויצוהו [א]ל [עמו ויראהו כבודו:]

4 באמונתו ובענותו[a] בחר בו מכל [בשר]:

5 וישמיעהו את קולו ויגישהו לערפל:
וישם[a] בידו מצוה תורת חיים ותבונה:
ללמד ביעקב[b] חקיו ועדותיו ומשפטיו לישראל:

6 וירם קדוש את אהרן למטה לוי 7 וישימהו לחק עולם:
ויתן [a]עליו הוד[a] וישרתהו בכבודו[b]:
ויאזרהו בתועפות ראם[c] וילבישהו פעמונים[d]:

8 וילבישהו כליל תפארת[a] ויפארהו בכבוד ועוז:
מכנסים כתנות ומעיל 9 ויקיפהו פעמונים:
ורמונים המון סביב לתת נעימה בצעדיו:
להשמיע בדביר קולו לזכרון לבני עמו:

45, 1 *a* Bm ומצא.
2 *a–a* Bm ויכ׳ ייי | *b* Bm במוראים.
3 *a* Bm בדברו.
4 *a* Bm ובענותנותו.
5 Bm ויתן | *b* Bm לי.
7 *a–a* Bm לו הודו | *b* Bm בברכה | *c* Bm תואר | *d* Bm תעופה.
8 *a* Bm תפארתו· — אין נוסכת תא אורד בוד.

45 ¹ܘܪܚܝܡ
ܡܢ ܐܠܗܐ ܘܐܦ ܒܥܝܢܝ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܡܘܫܐ ܕܕܘܟܪܢܗ ܠܛܘܒܬܐ
²ܫܘܝܗ ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܘܐܥܫܢܗ ܒܕܚܠܬܗ. ³ܘܐܬܩܢܗ ܩܕܡ ܡܠܟܐ
ܘܦܩܕܗ ܥܠ ܥܡܐ. ܘܚܘܝܗ ܐܝܩܪܗ ܘܐܫܡܥܗ ܩܠܗ. ⁴ܒܗܝܡܢܘܬܗ
ܘܒܡܟܝܟܘܬܗ. ܓܒܝܗ ܡܢ ܟܠܗܘܢ [a]ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ⁵ܘܩܪܒܗ
ܠܥܪܦܠܐ. ܘܝܗܒ ܒܐܝܕܘܗܝ ܢܡܘܣܐ ܕܚܝܐ ܘܬܘܕܥܬܐ. ܠܡܠܦܘ
ܠܒܝܬ ܝܥܩܘܒ ܢܡܘܣܘܗܝ. ܘܦܘܩܕܢܘܗܝ ܘܕܝܢܘܗܝ ܠܐܝܣܪܝܠ.
⁶ܘܐܪܝܡ ܐܗܪܘܢ ܩܕܝܫܐ ܠܐܚܘܗܝ ܡܢ ܫܒܛܐ ܕܠܘܝ. ⁷ܘܣܡܗ ܠܩܝܡܐ
ܕܥܠܡ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܝܩܪܗ ܟܗܢܘܬܐ. ܘܓܒܝܗ ܒܝܩܪܐ
ܕܐܝܩܪܗ. ⁸ܘܐܠܒܫܗ ܠܒܫܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ. ܘܐܝܩܪܗ ܒܡܐܢܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ.

ἀκουστὸν ποιῆσαι ἦχον ἐν ναῷ
εἰς μνημόσυνον υἱοῖς λαοῦ αὐτοῦ·
10 στολῇ ἁγίᾳ, χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ
καὶ πορφύρᾳ, ἔργῳ ποικιλτοῦ,
λογίῳ κρίσεως, δήλοις ἀληθείας,
11 κεκλωσμένῃ κόκκῳ, ἔργῳ τεχνίτου,
λίθοις πολυτελέσιν γλύμματος σφραγῖδος
ἐν δέσει χρυσίου, ἔργῳ λιθουργοῦ,
εἰς μνημόσυνον ἐν γραφῇ κεκολαμμένῃ
κατὰ ἀριθμὸν φυλῶν Ισραηλ·
12 στέφανον χρυσοῦν ἐπάνω κιδάρεως,
ἐκτύπωμα σφραγῖδος ἁγιάσματος,
καύχημα τιμῆς, ἔργον ἰσχύος,
ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν κοσμούμενα·
13 ὡραῖα [13] πρὸ αὐτοῦ οὐ γέγονεν τοιαῦτα,
ἕως αἰῶνος οὐκ ἐνεδύσατο ἀλλογενὴς
πλὴν τῶν υἱῶν αὐτοῦ μόνον
καὶ τὰ ἔκγονα αὐτοῦ διὰ παντός.
14 θυσίαι αὐτοῦ ὁλοκαρπωθήσονται
καθ' ἡμέραν ἐνδελεχῶς δίς.
15 ἐπλήρωσεν Μωυσῆς τὰς χεῖρας
καὶ ἔχρισεν αὐτὸν ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ·
ἐγενήθη αὐτῷ εἰς διαθήκην αἰῶνος
καὶ ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἐν ἡμέραις οὐρανοῦ
λειτουργεῖν αὐτῷ ἅμα καὶ ἱερατεύειν
καὶ εὐλογεῖν τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν τῷ ὀνόματι.
16 ἐξελέξατο αὐτὸν ἀπὸ παντὸς ζῶντος
προσαγαγεῖν κάρπωσιν κυρίῳ,

[10] Circumpedes et femoralia et umeralem posuit ei et cinxit illum tintinnabulis aureis plurimis in gyro
[11] Dare sonitum in successu suo auditum facere sonitum in templo in memoriam filiis gentis suae
[12] Stola sancta auro et hyacintho et purpura opus textile viri sapientis iudicio et veritate praediti
[13] Torto cocco opus artificis gemmis pretiosis figuratis in ligatura auri
Et opere lapidarii sculptilis in memoriam secundum numerum tribuum Israhel
[14] Coronam auream supra mitram eius expressam signo sanctitatis
Gloria honoris et opus virtutis desideria oculorum ornata
[15] Sic pulchra ante ipsum non fuerunt talia usque ad originem
[16] Non indutus est illa alienigena aliquis sed tantum filii ipsius soli et nepotes eius per omne tempus

10 בגדי קדש זהב תכלת וארגמן מעשה חשב: B
חשן משפט אפוד ואזור ושני תולעת מעשה אורג:
11 אבני חפץ על החשן פתוחי חותם במלוא[ים]:
כל אבן יקרה לזכרון בכתב חרות למספר [שבטי יש]ראל:
12 עטרת פז מעיל ומצנפת וציץ [ ] קדש:
הוד כבוד ותהלת עז מחמ[ ]ופי:
13 ל[פנ]י[ו] ל[א היה כ]ן [ומעו]ל[ם] ל[א לבשם] זר:
הא׳ ן ··· לבניו כזה וכן בניו לדורותם:
14 [מנ]חתו כליל תקטר וכל יום תמיד פעמים:
15 [וי]מלא משה את ידו וימשחהו בשמן הקדש:
ותהי לו ברית עולם ולזרעו כימי שמים:
לשרת ולכהן לו ולברך את עמו בשמו:
16 ויבחר בו מכל חי להגיש עלה וחלבים:
ולהקטיר ריח ניחח ואזכרה ולכפר על בני ישראל:

ܙܒܢܝ̈ܢ . [15]
ܘܡܠܐ ܡܘܫܐ ܐܝܕܗ. ܘܡܫܚܗ ܡܫܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܗܘܬ ܠܗ ܠܩܝܡܐ
ܕܥܠܡ. ܘܠܙܪܥܗ ܐܝܟ ܝܘ̈ܡܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܠܡܫܡܫܘ ܘܠܡܒܪܟܘ
ܠܥܡܗ ܒܫܡܗ. [16] ܘܓܒܝܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܚܝ̈ܐ. ܠܡܩܪܒܘ ܠܐܠܗܐ
ܒ̈ܣܡܐ ܘܡܩܛܪܐ. ܘܠܡܚܣܝܘ ܥܠ ܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ.

θυμίαμα καὶ εὐωδίαν εἰς μνημόσυνον,
ἐξιλάσκεσθαι περὶ τοῦ λαοῦ.
17 ἔδωκεν αὐτῷ ἐν ἐντολαῖς αὐτοῦ
ἐξουσίαν ἐν διαθήκαις κριμάτων
διδάξαι τὸν Ιακωβ τὰ μαρτύρια
καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ φωτίσαι Ισραηλ.
18 ἐπισυνέστησαν αὐτῷ ἀλλότριοι
καὶ ἐζήλωσαν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ,
ἄνδρες οἱ περὶ Δαθαν καὶ Αβιρων
καὶ ἡ συναγωγὴ Κορε ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ·
19 εἶδεν κύριος καὶ οὐκ εὐδόκησεν,
καὶ συνετελέσθησαν ἐν θυμῷ ὀργῆς·
ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς τέρατα
καταναλῶσαι ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτοῦ.
20 καὶ προσέθηκεν Ααρων δόξαν
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν·
ἀπαρχὰς πρωτογενημάτων ἐμέρισεν αὐτῷ,
ἄρτον ἐν πρώτοις ἡτοίμασεν ἐν πλησμονῇ·
21 καὶ γὰρ θυσίας κυρίου φάγονται,
ἃς ἔδωκεν αὐτῷ τε καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ.
22 πλὴν ἐν γῇ λαοῦ οὐ κληρονομήσει,
καὶ μερὶς οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἐν λαῷ·
αὐτὸς γὰρ μερίς σου καὶ κληρονομία.
23 Καὶ Φινεες υἱὸς Ελεαζαρ τρίτος εἰς δόξαν
ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν ἐν φόβῳ κυρίου
καὶ στῆναι αὐτὸν ἐν τροπῇ λαοῦ
ἐν ἀγαθότητι προθυμίας ψυχῆς αὐτοῦ·
καὶ ἐξιλάσατο περὶ τοῦ Ισραηλ.

17 Sacrificia ipsius consumpta sunt igni cotidie
18 Conplevit Moyses manus eius et unxit illum oleo sancto
19 Factum est illi in testamentum aeternum et semini eius sicut dies caeli
Fungi sacerdotio et habere laudem et glorificare populum suum in nomine suo
20 Ipsum elegit eum ab omni vivente afferre sacrificium Deo incensum et bonum odorem in memoriam placere populo suo
21 Dedit illi in praeceptis suis potestatem in testamentis iudiciorum docere Iacob testimonia et in lege sua lucem dare Israhel
22 Quia contra illum steterunt alieni et propter invidiam circumdederunt illum in deserto homines qui erant cum Dathan et Abiron et congregatio Choreb in iracundia
23 Vidit ⸢Dominus⸣ Deus et non placuit illi et consumpti sunt in inpetu iracundiae

B

17 ויתן לו מצותיו וימשילהו בחוק ומשפט:
וילמד את עמו חק ומשפט את בני ישראל:
18 ויחרו בו זרים ויקנאו בו במדבר:
אנשי דתן ואבירם ועדת קרח בעזוז אפם:
19 וירא ייי ויתאנף ויכלם בחרון אפו:
ויבא להם אות ויאכלם בשביב אשו:
20 [ויוס]ף לאהרן כבודו ויתן לו נחלתו:
[תרומות] קדש נתן לו לחם 21 אשי ייי יאכלון:
. . . . . . חלקו ומתנה לו ולזרעו:
22 אך [בארצם] לא ינחל ובתוכם לא יחלק נחלה:
אשי ייני ח[ל]קו ונח[לת]ו בתוך בני ישרא[ל:
23 וגם פינחס [ב]ן אלעזר בגבורה נחול שלישי בהוד]:
בקנאו לאלוה כל ויעמד בפרץ עמו:
אשר נדבו לבו ויכפר על בני ישראל:

[17]ܘܝܗܒ ܠܗ
ܦܘܩܕܢܐ ܘܐܫܠܛܗ ܒܢܡܘܣܐ ܘܕܝܢܐ. [18]ܘܐܬܚܪܝܘ ܒܗ ܢܘܟܪܝܐ. ܘܛܢܘ
ܒܗ ܒܡܕܒܪܐ ܐܢܫܐ ܕܕܬܢ ܘܐܒܝܪܡ. ܘܟܢܘܫܬܐ ܕܩܘܪܚ ܒܚܡܬܐ.
[19]ܘܚܙܐ ܐܠܗܐ ܘܪܓܙ. ܘܐܘܒܕ ܐܢܘܢ ܒܪܘܓܙܐ. ܘܥܒܕ ܒܗܘܢ ܐܬܘܬܐ.
ܘܐܘܩܕ ܐܢܘܢ ܒܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܗ. [20]ܘܐܘܣܦ ܥܠ ܐܗܪܘܢ ܐܝܩܪܐ.
ܘܝܗܒ ܠܗ ܝܪܬܘܬܗ. ܠܚܡܐ ܕܩܘܕܫܐ ܩܘܪܒܢܐ ܕܡܪܝܐ ܠܗ ܘܠܙܪܥܗ.
[22]ܒܪܡ ܒܐܪܥܗܘܢ ܠܐ ܢܐܪܬ ܝܪܬܘܬܐ. ܘܠܐ ܦܠܓܘ ܦܠܓܘܬܐ ܒܝܢܬܗܘܢ.
ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܦܠܓܗ ܘܝܪܬܘܬܗ ܒܗ ܒܐܝܣܪܝܠ܀ [23]ܘܐܦ ܦܝܢܚܣ
ܒܪ ܐܠܝܥܙܪ. ܒܓܢܒܪܘܬܗ ܢܣܒ ܠܗ ܬܠܝܬܝ. ܒܛܢܢܐ ܕܝܠܗ ܒܡܫܝܚܘܬܐ
ܥܡܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܩܡ ܒܬܪܥܝܬܐ ܕܠܒܗ ܘܚܣܐ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ.

24 διὰ τοῦτο ἐστάθη αὐτῷ διαθήκη εἰρήνης
προστατεῖν ἁγίων καὶ λαοῦ αὐτοῦ,
ἵνα αὐτῷ ᾖ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ
ἱερωσύνης μεγαλεῖον εἰς τοὺς αἰῶνας.
25 καὶ διαθήκην τῷ Δαυιδ
υἱῷ Ιεσσαι ἐκ φυλῆς Ιουδα
κληρονομία βασιλέως υἱοῦ ἐξ υἱοῦ μόνου·
κληρονομία Ααρων καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ.
26 δῴη ὑμῖν σοφίαν ἐν καρδίᾳ ὑμῶν
κρίνειν τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν δικαιοσύνῃ,
ἵνα μὴ ἀφανισθῇ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν
καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς γενεὰς αὐτῶν.

46 1 Κραταιὸς ἐν πολέμῳ Ἰησοῦς υἱὸς Ναυη
καὶ διάδοχος Μωυσῆ ἐν προφητείαις,
ὃς ἐγένετο κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
μέγας ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐκλεκτῶν αὐτοῦ
ἐκδικῆσαι ἐπεγειρομένους ἐχθρούς,
ὅπως κατακληρονομήσῃ τὸν Ισραηλ.
2 ὡς ἐδοξάσθη ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρας αὐτοῦ
καὶ ἐν τῷ ἐκτεῖναι ῥομφαίαν ἐπὶ πόλεις.
3 τίς πρότερος αὐτοῦ οὕτως ἔστη;
τοὺς γὰρ πολέμους κυρίου αὐτὸς ἐπήγαγεν.

24 fecit illis monstra et consumpsit eos in flamma ignis
25 Et addidit Aaron gloriam et dedit illi hereditatem et primitias fructuum terrae divisit illi
26 Panem ⸢ipsis⸣ in primis paravit in *satietatem* nam sacrificia Domini edent quae dedit ipsi et semini eius
27 Ceterum in terra gentes hereditabit et pars non est illi in gente ipse enim pars eius est et hereditas
28 Et Finees filius Eleazari tertius in gloria in imitando ipsum in timore Domini
29 Et stare in reverentia gentis in bonitate et alacritate animae suae placuit de Israhel
30 Ideo statuit ad illum testamentum pacis principem sanctorum et gentis suae ut sit illi et semini eius sacerdotii dignitas in aeternum
31 Et testamentum David regi filio Iesse de tribu Iuda hereditas ipsi et semini eius
Ut daret sapientiam in cor nostrum iudicare gentem suam in iustitia
Ne abolerentur bona ipsorum et gloriam eorum ⸢in gentem ipsorum⸣ aeternam fec

46 1 Fortis in bello Hiesus Nave successor Moysi in prophetis qui fuit ⸢magnus⸣ secundum nomen suum
2 Maximus in salute electorum Dei expugnare insurgentes hostes ut consequeretur hereditatem Israhel
3 Quam gloriam adeptus est in tollendo manus suas et iactando contra *civitates* rompheas

B

24 לכן גם לו הקים חק ברית שלום לכלכל מקדש:
אשר תהיה לו ולזרעו כהונה גדולה עד עולם:
25 וגם בריתו עם דוד בן ישי למטה יהודה:
נחלת אש לפני כבודו נחלת אהרן לכל זרעו:
ועתה ברכו נא את ייי הטוב המעטר אתכם כבוד:
26 ויתן לכם חכמת לב [לשפט עמו בצדק:]
למען לא ישכח טובכם [וגב]ורתכם לדורות עולם:

1 46 גבור בן חיל יהושע בן נון משרת משה בנבואה:
אשר נוצר להיות בימיו תשועה גדלה לבחיריו:
להנקם נקמי אויב ולהנחיל את ישראל:
2 מה נהדר בנטותו יד בהניפו כידון על עיר:
3 מי הוא לפניו יתיצב כי מלחמות ייי נל[חם:]

[24] ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܡܫܡܫܢܘܬܐ ܩܡ ܠܗ ܩܝܡܐ. ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܡܕܒܪܢܐ. ܘܢܗܘܐ ܠܗ ܘܠܙܪܥܗ ܟܘܡܪܘܬܐ ܪܒܬܐ ܠܥܠܡ. [25] ܘܐܦ ܕܘܝܕ ܒܪ ܐܝܫܝ. ܩܝܡܐ ܕܡܠܟܐ ܠܒܢܘܗܝ ܝܗܒ. ܩܝܡܐ ܕܐܗܪܘܢ ܠܗ ܘܠܙܪܥܗ. [26] ܘܗܫܐ ܒܪܟܘ ܠܐܠܗܐ ܕܥܒܕ ܠܟܘܢ ܣܓܝܐܬܐ ܕܛܒܬܐ. ܢܬܠ ܠܟܘܢ ܚܟܡܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܬܛܠܡ ܛܘܒܝܟܘܢ. ܘܓܢܒܪܘܬܟܘܢ ܠܕܪܐ ܕܥܠܡܐ. 46 [1] ܓܢܒܪܐ ܒܪ ܚܝܠܐ ܝܫܘܥ ܒܪ ܢܘܢ. ܒܬܫܡܫܬܐ ܕܢܒܝܐ. ܕܗܘܐ ܐܝܟ ܫܡܗ ܪܒܐ. ܠܦܘܪܩܢܐ ܕܓܒܝܘ ܦܘܪܩܢܐ ܠܫܪܟܗܘܢ. ܘܠܡܬܦܪܥܘ ܡܢ ܒܥܠܕܒܒܐ ܩܛܠܐ. ܘܠܡܘܪܬܘ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܪܥܐ ܕܡܘܠܟܢܐ. [2] ܡܐ ܫܦܝܪ ܗܘܐ ܟܕ ܡܪܝܡ ܒܚܪܒܐ ܕܓܒܪܘܬܗ. ܘܟܕ ܡܪܝܡ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ. [3] ܡܢܘ ܡܩܒܠ ܠܩܘܒܠܗ ܩܕܡܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܩܪܒܗ ܕܡܪܝܐ ܗܘܐ ܩܪܒ.

4 οὐχὶ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἐνεποδίσθη ὁ ἥλιος
καὶ μία ἡμέρα ἐγενήθη πρὸς δύο;
5 ἐπεκαλέσατο τὸν ὕψιστον δυνάστην
ἐν τῷ θλῖψαι αὐτὸν ἐχθροὺς κυκλόθεν,
καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ μέγας κύριος
ἐν λίθοις χαλάζης δυνάμεως κραταιᾶς·
6 κατέρραξεν ἐπ' ἔθνος πόλεμον
καὶ ἐν καταβάσει ἀπώλεσεν ἀνθεστηκότας,
ἵνα γνῶσιν ἔθνη πανοπλίαν αὐτοῦ
ὅτι ἐναντίον κυρίου ὁ πόλεμος αὐτῶν·
καὶ γὰρ ἐπηκολούθησεν ὀπίσω δυνάστου.
7 καὶ ἐν ἡμέραις Μωυσέως ἐποίησεν ἔλεος
αὐτὸς καὶ Χαλεβ υἱὸς Ιεφοννη
ἀντιστῆναι ἔναντι ἐκκλησίας
κωλῦσαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας
καὶ κοπάσαι γογγυσμὸν πονηρίας.
8 καὶ αὐτοὶ δύο ὄντες διεσώθησαν
ἀπὸ ἑξακοσίων χιλιάδων πεζῶν
εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς κληρονομίαν
εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.
9 καὶ ἔδωκεν κύριος τῷ Χαλεβ ἰσχύν,
καὶ ἕως γήρους διέμεινεν αὐτῷ,
ἐπιβῆναι αὐτὸν ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς γῆς,
καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κατέσχεν κληρονομίαν,
10 ὅπως εἰδῶσιν πάντες οἱ υἱοὶ Ισραηλ
ὅτι καλὸν τὸ πορεύεσθαι ὀπίσω κυρίου.

4 Quis ante illum sic restitit nam hostes ipse Dominus perduxit
5 Aut non in iracundia eius inpeditus est sol et una dies facta est quasi duo
6 Invocavit Altissimum potentem in oppugnando inimicos undique et audivit illum ⌜magnus et⌝ sanctus Deus in saxis grandinis virtutis valde fortis
7 Impetum fecit contra gentem hostilem et in descensu perdidit contrarios
8 Ut cognoscant gentes potentiam eius quia contra Dominum pugnare non est facile et secutus est a tergo potentes
9 Et in diebus Moysi misericordiam fecit ipse et Caleb filius Ieffone
Stare contra hostem prohibere gentem a peccatis et perfringere murmur malitiae
10 Et ipsi duo constituti a periculo liberati sunt a numero sescentorum milium peditum
Inducere illos in hereditatem in terram quae manat lac et mel

B

4 הלא בידו עמד השמש יום אחד [היה לשנים]:

5 כי קרא אל אל עליון כאכפה לו [צרים מסביב:]

ויענהו אל עליון באבני ב[רד ואבני א]ל[גביש:]

[וישליכם ע]ל [עם שונא] וב[מורד אבד קמים:]

למען [דע]ת כל גוי חרם כי צופה ייי מלחמתם:

וג[ם] כי מלא אחרי אל 7 ובימי משה עשה חסד:

[הו]א וכלב בן יפנה להתיצב בפרע קהל:

להשיב חרון מעדה ולהשבית דבה רעה:

8 לכם גם הם בשנים נאצלו משש מאות אלף רגלי:

להביאם אל נחלתם ארץ זבת חלב ודבש:

9 ויתן לכלב עצמה ועד שיבה עמדה עמו:

להדריכם על במתי ארץ וגם זרעו ירש נחלה:

10 למען דעת כל זרע יעקב כי טוב למלא אחרי ייי:

[4]ܡܛܠ ܕܒܐܝܕܗ

ܩܡ ܫܡܫܐ. ܘܝܘܡܐ ܚܕ ܗܘܐ ܠܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ. [5]ܡܛܠ ܕܩܪܐ ܠܡܪܝܐ ܥܠܝܐ

ܘܥܢܝܗ. ܘܡܚܐ ܒܐܝܕܗ ܠܥܡܡܐ ܘܥܢܝܗ ܒܟܐܦܐ ܕܒܪܕܐ ܘܡܟܒܫܬܐ

ܡܢ ܫܡܝܐ ܠܗ. [6]ܘܡܚܐ ܥܠ ܥܡܐ ܣܢܝܐ ܘܐܘܒܕ ܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ. ܘܢܕܥܘܢ

ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܚܪܡܐ. ܕܡܪܝܐ ܗܘ ܐܡܝܪ ܒܩܪܒܗܘܢ. ܘܐܦ ܗܘ ܫܠܡ

ܒܬܪ ܐܠܗܐ. [7]ܘܒܝܘܡܝ ܡܘܫܐ ܥܒܕ ܛܝܒܘܬܐ܂ ܗܘ ܘܟܠܒ ܒܪ ܝܘܦܢܐ܂

ܠܡܩܡ ܒܬܘܪܥܬܐ ܕܥܡܐ. ܠܡܗܦܟܘ ܚܡܬܐ ܘܠܡܫܬܩܘ ܛܒܐ

ܒܝܫܬܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܘܥܕܐ. [8]ܦܨܝܘ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܐܬܦܨܝܘ ܡܢ ܫܬܡܐܐ

ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܐ ܐܝܟ ܕܢܥܠܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܝܪܬܐ ܚܠܒܐ ܘܕܒܫܐ. [9]ܘܝܗܒ

ܠܟܠܒ ܚܝܠܐ ܘܟܘܚܐ ܠܣܝܒܘܬܗ ܐܝܟ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܣܠܩܘ ܥܠ

ܪܡܬܗ ܕܐܪܥܐ ܘܐܦ ܙܪܥܗ ܝܪܬ ܝܘܪܬܢܐ. [10]ܡܛܠ ܕܢܕܥܘܢ ܙܪܥܗ ܕܝܥܩܘܒ

ܕܛܒ ܠܡܬܢܩܦܘ ܒܬܪ ܐܠܗܐ ܘܫܦܝܪ.

11 Καὶ οἱ κριταί, ἕκαστος τῷ αὐτοῦ ὀνόματι,
ὅσων οὐκ ἐξεπόρνευσεν ἡ καρδία
καὶ ὅσοι οὐκ ἀπεστράφησαν ἀπὸ κυρίου,
εἴη τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἐν εὐλογίαις·
12 τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἀναθάλοι ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν
καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀντικαταλλασσόμενον
ἐφ' υἱοῖς δεδοξασμένος ἀνθρώπων.
13 Ἠγαπημένος ὑπὸ κυρίου αὐτοῦ Σαμουηλ
προφήτης κυρίου κατέστησεν βασιλείαν
καὶ ἔχρισεν ἄρχοντας ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ·
14 ἐν νόμῳ κυρίου ἔκρινεν συναγωγήν,
καὶ ἐπεσκέψατο κύριος τὸν Ιακωβ·
15 ἐν πίστει αὐτοῦ ἠκριβάσθη προφήτης
καὶ ἐγνώσθη ἐν ῥήμασιν αὐτοῦ πιστὸς ὁράσεως.
16 καὶ ἐπεκαλέσατο τὸν κύριον δυνάστην
ἐν τῷ θλῖψαι ἐχθροὺς αὐτοῦ κυκλόθεν
ἐν προσφορᾷ ἀρνὸς γαλαθηνοῦ·
17 καὶ ἐβρόντησεν ἀπ' οὐρανοῦ κύριος
καὶ ἐν ἤχῳ μεγάλῳ ἀκουστὴν ἐποίησεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ
18 καὶ ἐξέτριψεν ἡγουμένους Τυρίων
καὶ πάντας ἄρχοντας Φυλιστιμ.
19 καὶ πρὸ καιροῦ κοιμήσεως αἰῶνος ἐπεμαρτύρατο
ἔναντι κυρίου καὶ χριστοῦ αὐτοῦ
Χρήματα καὶ ἕως ὑποδημάτων
ἀπὸ πάσης σαρκὸς οὐκ εἴληφα·
καὶ οὐκ ἐνεκάλεσεν αὐτῷ ἄνθρωπος.

11 Et dedit Dominus ipsi Chaleb ⌜fortitudinem et⌝ usque ad senectutem permansit illi virtus
Ut ascenderet in excelsum terrae locum et semen ipsius obtinuit hereditatem
12 Ut viderent omnes filii Israhel quod bonum est obsequi sancto ⌜Deo⌝
13 Et iudices singuli suo nomine quorum non est corruptum cor qui non aversi sunt a Domino
14 Ut sit memoria illorum in benedictione et ossa eorum pullulent de loco suo
15 Et nomen eorum permanet in aeternum ⌜permanens ad filios⌝ illorum sanctorum virorum gloria
16 Dilectus a Domino suo Samuhel propheta Domini renovavit imperium et unxit principes in gente sua
17 In lege Domini iudicavit congregationem et vidit Dominus Iacob et in fide sua probatus est propheta
18 Et cognitus est in verbis suis fidelis quia vidit Deum lucis 19 et invocavit Deum potentem
In oppugnando hostes circumstantes undique in oblatione viri inviolati

B

11 והשופטים איש בשמו כל אשר לא נשא לבו:
ולא נסוג מאחרי אל יהי זכרם לברכה 12 ושמם תחליף לבניהם:
13 אוהב עמו ורצוי עושהו המשואל מבטן אמו:
נזיר ייי בנבואה שמואל שופט ומכהן:
ב[דבר] אל הכין ממלכת וימשח נגידים על עם:
14 ב[מצות ייי צ]וה עדה ויפקד אלהי יעקב:
15 ב[אמונתו נדר]ש חזה וגם בדברו נאמן רועה:
16 וגם ה[וא קרא א]ל [אל [כאכפה לו אוי]ביו מסביב:
בעלתו [טלה חלב] 17 וירי[עם] משמים ייי:
בפקע אדיר נשמע קלו
18 ויכנע נציבי צר ויא[בד את] כל סרני פלשתים:
19 ועת נוחו על משכבו העיד ייי ומשיחו:
כופר ונעלם ממני לקח]תי וכל אדם לא ענה בו:
וגם עד עת קצו נבון נמצא בעיני ייי ובעיני כל חי:

[11] ܕܝ̈ܢܐ ܕܝܢܐ: ܒܫܡܗ ܟܠ ܕܠܐ ܛܥܐ
ܠܒܗܘܢ ܘܠܐ ܗܦܟܘ ܡܢ ܒܬܪܗ ܕܐܠܗܐ ܢܗܘܐ ܕܘܟܪܢܗܘܢ ܠܒܘܪܟܬܐ.
[12] ܘܓܪܡܝܗܘܢ ܢ̈ܦܪܚܘܢ ܐܝܟ ܫܘܫܢܐ ܘܫܡܗܘܢ ܢܚܠܦ ܥܠ ܒܢ̈ܝܗܘܢ
ܘܥܠ ܒܢܘܗܝ ܥܡܐ ܠܡܫܒ̈ܚܘܬܗܘܢ. [13] ܪܚܝܡ ܠܒܪܝܗ ܡܢ ܕܐܫܬܐܠ ܡܢ ܟܪܣܐ
ܕܐܡܗ ܢܙܝܪܐ ܒܢܒܝܘܬܐ ܫܡܘܐܝܠ ܕܝܢܐ ܘܟܗܢܐ ܘܒܡܠܬܗ ܩܝܡ ܡܠܟܘܬܐ
ܘܡܫܚ ܡܠ̈ܟܐ ܘܫܠ̈ܝܛܢܐ ܠܥܡܐ. [14] ܒܢܡܘܣܗ ܕܦܩܕ ܒܢܡܘܣܐ ܐܝܟܢܐ
ܕܦܩܕ ܡܪܝܐ ܕܝܥܩܘܒ. [16] ܘܐܦ ܗܘ ܩܪܐ: ܠܐܠܗܐ ܡܢ ܒܥܠܕܒ̈ܒܘܗܝ ܚܕܪ̈ܘܗܝ
ܒܡܩܪܒܘܬܗ ܐܡܪܐ ܕܚܠܒܐ. [17] ܘܪܥܡ ܡܢ ܫܡܝܐ ܡܪܝܐ ܘܒܩܠܐ ܥܫܝܢܐ
ܐܫܡܥ ܩܠܗ. [18] ܘܐܒܕ ܟܠܗܘܢ ܫܠ̈ܝܛܢܐ ܕܨܘܪ ܘܐܒܕ ܟܠܗܘܢ *ܣܪ̈ܢܐ
ܕܦܠܫ̈ܬܝܐ. [19] ܘܒܥܕܢܐ ܕܡܬܢܝܚ ܥܠ ܡܫܟܒܗ. ܐܣܗܕ ܩܕܡ ܡܪܝܐ
ܘܩܕܡ ܡܫܝܚܗ. ܕܡܡܘܢܐ ܘܫܘܚܕܐ ܡܢ ܐܢܫ ܠܐ ܢܣܒܬ. ܘܟܠ
ܒܪܢܫ ܠܐ ܐܣܗܕ ܥܠܘܗܝ.

20 *καὶ μετὰ τὸ ὑπνῶσαι αὐτὸν ἐπροφήτευσεν*
καὶ ὑπέδειξεν βασιλεῖ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ
καὶ ἀνύψωσεν ἐκ γῆς τὴν φωνὴν αὐτοῦ
ἐν προφητείᾳ ἐξαλεῖψαι ἀνομίαν λαοῦ.

47 1 *Καὶ μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ναθαν*
προφητεύειν ἐν ἡμέραις Δαυιδ.
2 *ὥσπερ στέαρ ἀφωρισμένον ἀπὸ σωτηρίου,*
οὕτως Δαυιδ ἀπὸ υἱῶν Ισραηλ.
3 *ἐν λέουσιν ἔπαιξεν ὡς ἐν ἐρίφοις*
καὶ ἐν ἄρκοις ὡς ἐν ἄρνασιν προβάτων.
4 *ἐν νεότητι αὐτοῦ οὐχὶ ἀπέκτεινεν γίγαντα*
καὶ ἐξῆρεν ὀνειδισμὸν ἐκ λαοῦ
ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρα ἐν λίθῳ σφενδόνης
καὶ καταβαλεῖν γαυρίαμα τοῦ Γολιαθ;
5 *ἐπεκαλέσατο γὰρ κύριον τὸν ὕψιστον,*
καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ κράτος
ἐξᾶραι ἄνθρωπον δυνατὸν ἐν πολέμῳ
ἀνυψῶσαι κέρας λαοῦ αὐτοῦ.
6 *οὕτως ἐν μυριάσιν ἐδόξασαν αὐτὸν*
καὶ ᾔνεσαν αὐτὸν ἐν εὐλογίαις κυρίου
ἐν τῷ φέρεσθαι αὐτῷ διάδημα δόξης·
7 *ἐξέτριψεν γὰρ ἐχθροὺς κυκλόθεν*
καὶ ἐξουδένωσεν Φυλιστιιμ τοὺς ὑπεναντίους,
ἕως σήμερον συνέτριψεν αὐτῶν κέρας.

20 Et intonuit e caelo Dominus et in sonitu magno auditam fecit vocem suam
21 Et conteruit principes Tyriorum et omnes duces Filistim
22 Et ante tempus finis vitae suae ⌜et saeculi⌝ testimonium praebuit in conspectu Domini et christi Pecunias et usque ad calciamenta ab omni carne non accepit et non accusavit illum homo
23 Et post hoc dormivit et notum fecit regi et ostendit illi finem vitae suae
Et exaltavit vocem eius de terra in prophetia delere impietatem gentis

47 1 Post hoc surrexit Nathan propheta in diebus David
2 Et quasi adeps separatus est a carne sic David a filiis Israhel
3 Cum leonibus lusit quasi cum agnis et in ursis similiter fecit ⌜sicut cum agnis ovium⌝
4 In iuventute sua numquid non occidit gigantem et extulit opprobium de gente
5 In tollendo manum in saxo fundae deiecit exultationem Goliae
6 Nam invocavit Dominum potentem ⌜et dedit in dextera eius⌝ tollere hominem fortem in bello et exaltare cornum gentis suae
7 Sic in milibus glorificavit illum et laudavit eum in benedictionibus Domini in offerendo illi coronam gloriae

B

20 וגם אחרי מותו נדרש ויגד למלך דרכיו וישא מארץ קולו בנבוא[ה:]

1 47 וגם אחריו עמד נתן להתיצב לפני דוד:
2 כי כחלב מורם מקדש כן דויד מישראל:
3 לכפירים שחק כגדי ולדובים כבני בשן:
4 בנעוריו הכה [ג]בור ויסר [חרפת] עולם:
בהניפו ידו על קלע וישבר ת[פא]רת גלית:
5 כי קרא אל אל עליון ויתן בימינו עז:
להדף את איש יודע מלחמות ולהרים את קרן עמו:
6 על כן ענו לו בנות ויכנוהו ברבבה:
בעטותי צניף נלחם 7 ומסביב הכניע צר:
ויתן בפלשתים ערים ועד היום שבר קר[נם:]

[20]ܘܡܢ ܒܬܪ ܡܘܬܗ. ܐܬܢܒܝ. ܘܗܘ
ܠܡܠܟܐ ܐܘܕܥܗ. ܘܐܪܝܡ ܡܢ ܐܪܥܐ ܩܠܗ ܒܢܒܝܘܬܐ ܠܡܥܛܝܘ ܚܛܗܐ ܀
47 [1]ܘܒܬܪܗ ܩܡ ܢܬܢ ܢܒܝܐ ܠܡܫܡܫܘ ܩܕܡ ܕܘܝܕ [2]ܐܝܟ ܬܪ̈ܒܐ ܕܦܪܝܫ
ܠܐܠܗܐ ܡܢ ܩܘܕܫܐ. ܗܟܢܐ ܦܪܝܫ ܕܘܝܕ ܡܢ ܐܝܣܪܝܠ. [3]ܐܪ̈ܝܘܬܐ ܐܝܟ ܓܕ̈ܝܐ
ܦܚܙ ܘܥܡ ܕ̈ܒܐ ܐܝܟ ܐܡܪ̈ܐ. [4]ܒܛܠܝܘܬܗ ܩܛܠ ܠܓܢܒܪܐ. ܘܐܥܒܪ
ܚܣܕܐ ܕܥܡܗ. ܟܕ ܐܪܝܡ ܒܩܠܥܐ ܘܐܦܠ ܒܩܪܩܦܬܗ
ܕܓܘܠܝܕ. [5]ܡܛܠ ܕܩܪܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ ܘܝܗܒ ܠܗ ܚܝܠܐ. ܠܡܩܛܠ
ܠܓܢܒܪܐ ܕܝܕܥ ܩܪܒܐ ܠܡܪܡܘ ܩܪܢܐ ܕܥܡܗ ܐܝܣܪܝܠ. [6]ܡܛܠ ܗܢܐ
ܫܒܚܘܗܝ ܒ̈ܢܬܐ ܒܪ̈ܒܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܢܨܚ. [7]ܘܐܟܢ ܣ̈ܢܐܐ ܡܢ ܚܕܪܘܗܝ
ܣܚܪܘܗܝ. ܘܐܬܒܪܘ ܡܢ ܦܠܫ̈ܬܝܐ. ܘܐܦ ܕܥܠ ܠܝܘܡܢܐ ܬܒܪ ܩܪܢܗܘܢ.

8 ἐν παντὶ ἔργῳ αὐτοῦ ἔδωκεν ἐξομολόγησιν
ἁγίῳ ὑψίστῳ ῥήματι δόξης·
ἐν πάσῃ καρδίᾳ αὐτοῦ ὕμνησεν
καὶ ἠγάπησεν τὸν ποιήσαντα αὐτόν.
9 καὶ ἔστησεν ψαλτῳδοὺς κατέναντι θυσιαστηρίου
καὶ ἐξ ἤχους αὐτῶν γλυκαίνειν μέλη,
καὶ καθ' ἡμέραν αἰνέσουσιν ἐν ᾠδαῖς αὐτῶν.
10 ἔδωκεν ἐν ἑορταῖς εὐπρέπειαν
καὶ ἐκόσμησεν καιροὺς μέχρι συντελείας
ἐν τῷ αἰνεῖν αὐτοὺς τὸ ἅγιον ὄνομα αὐτοῦ
καὶ ἀπὸ πρωίας ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα.
11 κύριος ἀφεῖλεν τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ
καὶ ἀνύψωσεν εἰς αἰῶνα τὸ κέρας αὐτοῦ
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην βασιλέων
καὶ θρόνον δόξης ἐν τῷ Ισραηλ.
12 Μετὰ τοῦτον ἀνέστη υἱὸς ἐπιστήμων
καὶ δι' αὐτὸν κατέλυσεν ἐν πλατυσμῷ·
13 Σαλωμων ἐβασίλευσεν ἐν ἡμέραις εἰρήνης,
ᾧ ὁ θεὸς κατέπαυσεν κυκλόθεν,
ἵνα στήσῃ οἶκον ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ
καὶ ἑτοιμάσῃ ἁγίασμα εἰς τὸν αἰῶνα.
14 ὡς ἐσοφίσθης ἐν νεότητί σου
καὶ ἐνεπλήσθης ὡς ποταμὸς συνέσεως.
15 γῆν ἐπεκάλυψεν ἡ ψυχή σου,
καὶ ἐνέπλησας ἐν παραβολαῖς αἰνιγμάτων·
16 εἰς νήσους πόρρω ἀφίκετο τὸ ὄνομά σου,
καὶ ἠγαπήθης ἐν τῇ εἰρήνῃ σου·

[8] Conteruit enim inimicos undique et extirpavit Filistim contrarios ⌜usque in hodiernum diem⌝
Conteruit cornum ipsorum usque in aeternum [9] in omni opere dedit confessionem Sancto et Excelso in verbo gloriae
[10] De omni corde suo laudavit Dominum et dilexit Deum qui fecit illum et dedit illi contra inimicos potentiam
[11] Et stare fecit cantores contra altarium et in sono eorum dulces fecit modos
[12] Et dedit in celebrationibus decus et ornavit tempora usque ad consummationem vitae
Ut laudarent sanctum nomen Domini et amplificarent mane Dei sanctitatem
[13] Christus purgavit peccata ipsius et exaltavit in aeternum cornum ipsius et dedit illi testamentum regum et sedem gloriae in Israhel
[14] Post ipsum surrexit filius sensatus et propter illum deiecit omnem potentiam inimicorum
[15] Salomon imperavit in diebus pacis cui subiecit Deus omnes hostes
Ut conderet domum in nomine suo et pararet sanctitatem in sempiternum quemadmodum eruditus est in iuventute sua
[16] Et inpletus est quasi flumen sapientia et terram retexit anima tua

B

8 בכל מעשהו נתן הודות לאל עליון [אמר כ]בוד:
ªבכל לבו אוהב עשהו ובכל [יום · · ·]:
9 ªנגינות שיר לפני מ[זבח ᵇוקול ה[מזמור נ]בליםᵇ תיקן:
10 · · ל · · · · · · · · · · · · · · · שנה:
בהל[לו] את שם קדשו לפני בק[ר] ירון משפטª:
11 [וגם] ייי העביר פשעו וירם לעולם קרנו:
[ויתן] לו חק ממלכת וכסאו הכין על ירושלם:
12 [ו]בעבורו עמד אחריו בן משכיל שוכן לבטח:
13 שלמה מלך בימי שלוה ואל הניח לו מסביב:
אשר הכין בית לשמו ויצב לעד מקדש:
14 מה חכמת בנעריך ותצף כיאר מוסר:
15 ארץ כסית ב[בינת]ך ותקלס ב[מרום שירה:

47, 8 *a* Bm דויד.
9 *a* Bm הכין | *b–b* Bm קול מזמור הנעים ,נבל.
10 *a* Bm משפט: מקדש.

[8]ܒܟܠ ܗܘܐ ܡܘܕܐ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܘܒܐܝܩܪܐ. ܘܒܟܠܗ
ܠܒܗ ܪܚܡ ܒܪܝܗ. [9]ܘܩܡ ܩܕܡ ܡܕܒܚܐ. ܠܡܫܡܫܘ ܐܩܝܡ ܗܘܐ
ܩܠܐ ܕܙܡܪܐ. [10]ܝܗܒ ܠܥܕܥܕܐ ܫܘܒܚܐ ܘܗܕܪܐ ܒܫܢܬܐ. [11]ܘܐܦ ܐܠܗܐ
ܥܒܪ ܠܗ ܚܛܗܘܗܝ. ܘܐܪܝܡ ܠܥܠܡ ܩܪܢܗ. ܘܝܗܒ ܠܗ ܟܘܪܣܝܐ
ܕܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ. [12]ܘܩܡ ܒܬܪܗ ܡܠܟܐ ܚܟܝܡܐ ܘܫܪܐ
ܒܫܠܝܐ ܫܠܡܘܢ. [13]ܘܐܠܗܐ ܐܢܝܚ ܠܗ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܣܚܪܢܘܗܝ. ܘܒܢܐ
ܕܢܒܢܐ ܒܝܬܐ ܠܫܡܗ ܠܥܠܡ ÷ [14]ܟܡܐ ܚܟܝܡ ܗܘܝܬ ܒܛܠܝܘܬܟ
ܫܠܡܘܢ .. ܘܐܬܡܠܝܬ ܐܝܟ ܢܗܪܐ ܚܟܡܬܐ ܒܣܘܟܠܟ. ܘܒܪܘܚܟ ܕܐܪܥܐ
ܕܡܠܟܐ. [16]ܘܥܠ ܓܙܪܬܐ ܪܚܝܩܬܐ ܢܦܩ ܫܡܟ. ܘܡܫܬܡܥ ܠܫܡܥܟ.
[17]ܦܩܪ ܡܠܬܐ ܕܚܟܡܬܐ ܒܥܡܛܐ. ܘܒܚܘܕܐ ܐܬܡܗܘ ܥܡܡܐ. [18]ܘܐܬܩܪܝܬ

17 *ἐν ᾠδαῖς καὶ παροιμίαις καὶ παραβολαῖς*
καὶ ἐν ἑρμηνείαις ἀπεθαύμασάν σε χῶραι.
18 *ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ*
τοῦ ἐπικεκλημένου θεοῦ Ισραηλ
συνήγαγες ὡς κασσίτερον τὸ χρυσίον
καὶ ὡς μόλιβον ἐπλήθυνας ἀργύριον.
19 *παρανέκλινας τὰς λαγόνας σου γυναιξὶν*
καὶ ἐνεξουσιάσθης ἐν τῷ σώματί σου·
20 *ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου*
καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα σου
ἐπαγαγεῖν ὀργὴν ἐπὶ τὰ τέκνα σου
καὶ κατανυγῆναι ἐπὶ τῇ ἀφροσύνῃ σου
21 *γενέσθαι δίχα τυραννίδα*
καὶ ἐξ Εφραιμ ἄρξαι βασιλείαν ἀπειθῆ.
22 *ὁ δὲ κύριος οὐ μὴ ἐγκαταλίπῃ τὸ ἔλεος αὐτοῦ*
καὶ οὐ μὴ διαφθείρῃ ἀπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ
οὐδὲ μὴ ἐξαλείψῃ ἐκλεκτοῦ αὐτοῦ ἔκγονα
καὶ σπέρμα τοῦ ἀγαπήσαντος αὐτὸν οὐ μὴ ἐξάρῃ
καὶ τῷ Ιακωβ ἔδωκεν κατάλειμμα
καὶ τῷ Δαυιδ ἐξ αὐτοῦ ῥίζαν.
23 *Καὶ ἀνεπαύσατο Σαλωμων μετὰ τῶν πατέρων*
καὶ κατέλιπεν μετ' αὐτὸν ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ
λαοῦ ἀφροσύνην καὶ ἐλασσούμενον συνέσει
Ροβοαμ, ὃς ἀπέστησεν λαὸν ἐκ βουλῆς αὐτοῦ.
καὶ Ιεροβοαμ υἱὸς Ναβατ, ὃς ἐξήμαρτεν τὸν Ισραηλ
καὶ ἔδωκεν τῷ Εφραιμ ὁδὸν ἁμαρτίας·
24 *καὶ ἐπληθύνθησαν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν σφόδρα*
ἀποστῆσαι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν·

17 Et replesti in conparationibus enigmata ad insulas longe divulgatum est nomen tuum et dilectus es in pace tua
18 In cantilenis et proverbiis et conparationibus et interpretationibus miratae sunt ⌜te⌝ terrae
19 Et in nomine Domini Dei cui est cognomen Deus Israhel 20 collegisti quasi auricalcum aurum et ut plumbum complesti argentum
21 Et reclinasti femora tua mulieribus potestatem habuisti in tuo corpore
22 Dedisti maculam in gloria tua et profugasti semen tuum
Inducere iracundiamad liberos tuos et incitari in stultitiam tuam
23 Ut faceres imperium bipertitum et ex Efraim imperare imperium durum
24 Deus autem non dereluiquet misericordiam suam et non corrumpet ⌜neque delebit⌝ opera sua
Neque perdet ⌜ab stirpe⌝ nepotes electi sui et semen eius qui diligit Dominum non corrumpet

B

17 בשיר [משׁ]ל חידה ומליצה עמים הסערתה:
18 נקראת בשם הנכבד הנקרא על ישראל:
ותצבר כברזל זהב וכעפרת הרבית כסף:
19 ותתן לנשים כסליך ותמשילם בגויתך:
20 ות[תן] מום בכבודך ותחלל את יצועיך:
[להביא] אף על צאצאיך ואנחה על משכבך:
21 ל[היות העם] לשני שבטים ומאפרים ממלכת חמס:
22 [ואולם א]ל לא יטוש חסד ולא יפיל מדבריו ארצה:
לא [יכרית לבחיריו] נין ונכד [וזרע אוה]ביו לא ישמיד:
ויתן ל[יעקב פלטה] ול[דוד ממנו שרש:]
23 וישכב שלמה מ[ושׁי]ש ויעזב אח[ריו קצי]ן:
רחב אולת וחסר בינה רחבעם הפריע ב[עצתו] עם:
עד אשר קם אל יהי לו זכר ירבעם בן נבט אשר [חטא והחטי]א
א[ת ישראל:]
ויתן לאפרים מכשול 24 להדיחם [מ]אדמתם:
ותגדל חטאתו מאד

ܒܡܬܠܐ ܘܒܐܘܚܕܬܐ. ܕܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܫܡܟ ܕܐܬܩܪܝ ܥܠ ܐܝܣܪܐܝܠ. ܘܟܢܫܬ
ܐܝܟ ܐܒܪܐ ܕܗܒܐ. ܘܣܓܝܬ ܐܝܟ ܥܦܪܐ. [19] ܘܝܗܒܬ ܠܢܫܐ ܚܘܨܝܟ.
ܘܐܫܠܛܬ ܐܢܝܢ ܒܓܘܫܡܟ. [20] ܘܝܗܒܬ ܡܘܡܐ ܒܐܝܩܪܟ. ܘܛܡܐܬ ܠܙܪܥܟ.
ܠܡܝܬܝܘ ܪܘܓܙܐ ܥܠ ܒܢܝܟ. ܕܬܬܢܚ ܥܠ ܡܫܟܒܟ.
[21] ܠܡܬܦܠܓܘ ܠܬܪܬܝܢ ܦܠܓܘܢ. ܡܢ ܕܒܝܬ ܐܦܪܝܡ ܡܠܟܘܬܐ ܚܛܝܬܐ.
[22] ܘܐܦ ܐܠܗܐ ܠܐ ܫܒܩ ܛܝܒܘܬܗ. ܘܠܐ ܢܦܠ ܡܢ ܡܠܘܗܝ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܠܐ
ܢܘܒܕ ܙܪܥܐ ܕܓܒܘܗܝ. ܘܒܢܝ̈ܐ ܕܪܚܡܘܗܝ ܠܐ ܢܥܩܪ. ܘܝܗܒ ܠܝܥܩܘܒ
ܫܪܟܢܐ ܘܠܕܘܝܕ ܥܩܪܐ ܡܢܗ. [23] ܘܫܟܒ ܫܠܡܘܢ ܥܡ ܐܒܗ̈ܘܗܝ. ܘܫܒܩ ܒܬܪܗ
ܒܪܗ ܀ ܫܛܝܐ ܣܟܠܘܬܐ ܘܚܣܝܪ ܝܕܥܬܐ ܪܚܒܥܡ. ܕܦܪܥ ܒܡܪܕܘܬܗ
ܠܥܡܗ. ܥܠ ܕܩܡ ܠܗ ܕܡܬܠ ܝܘܪܒܥܡ ܒܪ ܢܒܛ. ܕܚܛܝ ܘܐܚܛܝ
ܠܐܝܣܪܐܝܠ. ܘܝܗܒ ܠܒܝܬ ܐܦܪܝܡ ܬܘܩܠܬܐ. [24] ܠܡܓܠܝܘ ܐܢܘܢ ܡܢ
ܐܪܥܗܘܢ. ܘܐܣܓܝܘ ܚܛܗ̈ܝܗܘܢ ܛܒ.

25 καὶ πᾶσαν πονηρίαν ἐξεζήτησαν,
ἕως ἐκδίκησις ἔλθῃ ἐπ᾽ αὐτούς.

48 1 Καὶ ἀνέστη Ηλίας προφήτης ὡς πῦρ,
καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ὡς λαμπὰς ἐκαίετο·
2 ὃς ἐπήγαγεν ἐπ᾽ αὐτοὺς λιμὸν
καὶ τῷ ζήλῳ αὐτοῦ ὠλιγοποίησεν αὐτούς·
3 ἐν λόγῳ κυρίου ἀνέσχεν οὐρανόν,
καὶ κατήγαγεν οὕτως τρὶς πῦρ.
4 ὡς ἐδοξάσθης, Ηλία, ἐν θαυμασίοις σου·
καὶ τίς ὅμοιός σοι καυχήσεται;
5 ὁ ἐγείρας νεκρὸν ἐκ θανάτου
καὶ ἐξ ᾅδου ἐν λόγῳ ὑψίστου·
6 ὁ καταγαγὼν βασιλεῖς εἰς ἀπώλειαν
καὶ δεδοξασμένους ἀπὸ κλίνης αὐτῶν·
7 ὁ ἀκούων ἐν Σινα ἐλεγμὸν
καὶ ἐν Χωρηβ κρίματα ἐκδικήσεως·
8 ὁ χρίων βασιλεῖς εἰς ἀνταπόδομα
καὶ προφήτας διαδόχους μετ᾽ αὐτόν·
9 ὁ ἀναλημφθεὶς ἐν λαίλαπι πυρὸς
καὶ ἐν ἅρματι ἵππων πυρίνων·

25 Dedit autem reliquum Iacob et David de *ipsa stirpe*
26 Et finem habuit Salomon cum patribus suis
27 Et reliquit post se de semine suo gentis stultitiam
28 Et minutum prudentia Roboam qui avertit gentem consilio suo
29 Et Ieroboam filium Nabath qui peccare fecit Israhel et dedit Efraim viam peccandi Et plurima redundaverunt peccata ipsorum 30 valde averterunt illos de terra sua
31 Et quaesivit omnem nequitiam usque dum perveniret ad illos defensio et ab omnibus peccatis liberavit eos

48 1 Et surrexit Helias propheta quasi ignis et verbum ipsius quasi fax ardebat
2 Qui induxit in illos famem et imitantes illum ⸢invidia sua⸣ pauci facti sunt non poterant enim sustinere praecepta Domini
3 ⸢Verbo Domini exaltavit caelum⸣ et deiecit a se ignem terrae
4 Sic amplificatus *est* Helias in mirabilibus *suis* et quis potest similiter gloriari tibi
5 Qui sustulisti mortuum ab inferis de sorte mortis in verbo Domini Dei
6 Qui deiecisti reges ad perniciem et confregisti facile potentiam ipsorum et gloriosos de lecto suo
7 Qui audis in Sina iudicium et in Coreb iudicia defensionis
8 Qui ungues reges ad paenitentiam et prophetas facis successores post te
9 Qui receptus es in turbine ignis in curru equorum igneorum

25 ולכל רעה התמכר:

B

48 1 עד אשר קם נביא כאש ודבריו כתנור בוער:
2 וישבר להם מטה לחם ובקנאתו המעיטם:
3 בדבר אל ע[צ]ר שמים [ויורד] שלש אשות:
4 מה נורא את[ה] אליהו אשר כ[מו]ך יתפאר:
5 המקים גוע ממות ומשאול כרצון ייי:
6 המוריד מלכים על שחת ונכבדים ממטותם:
7 והשמיע בסיני תוכחות ובחורב משפטי נקם:
8 המושח מלא תשלומות ונביא תחליף תחתיך:
9 הנלקח בסערה מעלה ובגדודי אש מ[רום]:

25 ܘܟܠܗ ܠܗ ܒܒܝܫܬܐ ܐܙܕܒܢ.

48 1 ܥܕܡܐ ܕܩܡ ܢܒܝܐ ܕܕܡܐ ܠܢܘܪܐ. ܘܡܠܘܗܝ ܝܩܕܐ ܐܝܟ ܬܢܘܪܐ ܕܡܫܓܪ. 2 ܘܐܝܬܝ ܥܠܝܗܘܢ ܟܦܢܐ. ܘܒܛܢܢܗ ܒܨܪ ܐܢܘܢ. 3 ܒܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܐܚܕ ܫܡܝܐ. ܘܐܚܬ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܢܘܪܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܟܠܗ ܡܫܒܚܐ ܘܟܠܗ ܐܢܫܐ ܬܫܒܚܬܐ ܀ 4 ܡܢ ܕܐܝܟܘܬܟ ܠܐ. ܡܢ * ܕܐܬܒܥܠ ܗܘ ܢܫܬܒܚ. 5 ܕܐܚܝ ܡܝܬܐ ܡܢ ܫܝܘܠ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܕܡܪܝܐ. 6 ܡܚܬܝܬ ܡܠܟܐ ܡܢ ܥܪܣܬܗܘܢ. 7 ܘܫܡܥܬ ܒܣܝܢܝ ܡܟܣܢܘܬܗܘܢ. 8 ܡܡܫܚ ܡܠܟܐ ܠܦܘܪܥܢܘܬܐ ܢܒܝܐ. ܢܒܝܐ ܕܗܘܐ ܚܠܦܝܟ. 9 ܘܐܬܕܒܪܬ ܒܥܠܥܠܐ ܠܥܠ ܒܪܟܒܐ ܕܢܘܪܐ ܠܫܡܝܐ.

10 ὁ καταγραφεὶς ἕτοιμος εἰς καιροὺς
κοπάσαι ὀργὴν πρὸ θυμοῦ,
ἐπιστρέψαι καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱὸν
καὶ καταστῆσαι φυλὰς Ιακωβ.
11 μακάριοι οἱ ἰδόντες σε
καὶ οἱ ἐν ἀγαπήσει κεκοιμημένοι·
καὶ γὰρ ἡμεῖς ζωῇ ζησόμεθα.
12 Ηλίας ὃς ἐν λαίλαπι ἐσκεπάσθη,
καὶ Ελισαιε ἐνεπλήσθη πνεύματος αὐτοῦ·
καὶ ἐν ἡμέραις αὐτοῦ οὐκ ἐσαλεύθη ὑπὸ ἄρχοντος,
καὶ οὐ κατεδυνάστευσεν αὐτὸν οὐδείς.
13 πᾶς λόγος οὐχ ὑπερῆρεν αὐτόν,
καὶ ἐν κοιμήσει ἐπροφήτευσεν τὸ σῶμα αὐτοῦ.
14 ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἐποίησεν τέρατα,
καὶ ἐν τελευτῇ θαυμάσια τὰ ἔργα αὐτοῦ.
15 Ἐν πᾶσιν τούτοις οὐ μετενόησεν ὁ λαὸς
καὶ οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν,
ἕως ἐπρονομεύθησαν ἀπὸ γῆς αὐτῶν
καὶ διεσκορπίσθησαν ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
καὶ κατελείφθη ὁ λαὸς ὀλιγοστός,
καὶ ἄρχων ἐν τῷ οἴκῳ Δαυιδ·
16 τινὲς μὲν αὐτῶν ἐποίησαν τὸ ἀρεστόν,
τινὲς δὲ ἐπλήθυναν ἁμαρτίας.
17 Εζεκίας ὠχύρωσεν τὴν πόλιν αὐτοῦ
καὶ εἰσήγαγεν εἰς μέσον αὐτῆς ὕδωρ,
ὤρυξεν ἐν σιδήρῳ ἀκρότομον
καὶ ᾠκοδόμησεν κρήνας εἰς ὕδατα.

10 Qui inscriptus es in iudiciis temporum lenire iracundiam Domini
conciliare cor patris ad filium et restituere tribus Iacob
11 Beati sunt qui te viderunt et in amicitia tua decorati sunt
12 Nam nos vita vivimus tantum post mortem autem non erit tale nomen nostrum
13 Helias qui in turbine tectus est et in Heliseo conpletus est spiritus eius
In diebus suis non pertimuit principem et potentia nemo vicit illum
14 Nec superavit illum verbum aliquod et mortuum prophetavit corpus eius
15 In vita sua fecit monstra et in morte mirabilia opera ipsius
16 In omnibus istis non pænituit populum et non recesserunt a peccatis suis
Usque dum deiecti sunt de terra sua et dispersi sunt in omnem terram
17 Et relicta est gens perpauca et princeps in domo David

B

10 הכתוב נכון לעת להשבית אף לפני בא יום ייי:]
להשיב לב אבות על בנים ולהכין שובטי ישראל:
11 אשר ראך ומת · · ך · · [חיה יח]יה:
12 [א]ל[יהו כאשר נסתר בסערה וא]ל[ישע נמלא רוחו:]
פי שונים] אתות הרבה ומופתים כל מוצא פיהו:
מימיו לא זע מכל ולא משל ברוחו כל בשר:
13 כל דבר לא נפלא ממנו ומתחתיו נברא בשרו:
14 בחייו עשה נפלאות ובמותו תמהי מעשה:
15 בכל זאת לא שב העם ולא חדלו מחטאתם:
עד אשר נסחו מארצם ויפצו בכל הארץ:
וישאר ליהודה מזער ועוד לבית דוד קצין:
16 יש מהם עשו יושר ויש מהם הפליאו מעל:
17 יחזקיהו חזק עירו בהטות אל תוכה מים:
ויחצב כנחשת צורים ויחסום הרים מקוה:

[10] ܘܥܬܝܕ ܠܡܐܬܐ ܩܕܡ ܕܢܐܬܐ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ.
ܠܡܦܢܝܘ ܒܢܝܐ ܥܠ ܐܒܗܐ. ܘܠܡܬܩܢܘ ܠܫܒܛܐ ܕܝܥܩܘܒ.
[11] ܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܚܙܟ ܘܡܝܬ. ܒܪܡ ܠܐ ܡܐܬ ܐܠܐ ܡܚܝܐ ܚܝܐ. [12] ܐܠܝܐ
ܒܥܠܥܠܐ ܐܬܟܣܝ ܠܫܡܝܐ. ܘܐܠܝܫܥ ܐܬܡܠܝ ܪܘܚܗ. ܘܥܦܝܦ
ܢܝܫܐ ܘܐܬܘܬܐ ܥܒܕ ܒܦܘܡܗ. ܡܢ ܝܘܡܘܗܝ ܠܐ ܙܥ ܡܢ ܩܕܡ ܐܢܫ.
ܘܠܐ ܫܠܛ ܒܗ ܟܠ ܒܣܪ. [13] ܘܟܠ ܡܠܐ ܠܐ ܐܬܟܣܝܬ ܡܢܗ. [14] ܒܚܝܘܗܝ
ܥܒܕ ܦܪܝܫܬܐ. ܘܒܡܘܬܗ ܬܕܡܪܬܐ. [15] ܘܒܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܠܐ ܬܒܘ
ܥܡܐ. ܘܠܐ ܦܪܫܘ ܡܢ ܚܛܗܝܗܘܢ ܣܓܝܐܐ. ܥܕܡܐ ܕܐܬܥܩܪܘ ܡܢ ܐܪܥܗܘܢ.
ܘܐܬܒܕܪܘ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܫܒܩ ܫܪܟܐ ܠܝܗܘܕܐ. ܠܒܝܬ ܫܘܠܛܢܐ
ܕܒܝܬ ܕܘܝܕ. [16] ܐܝܬ ܡܢܗܘܢ ܕܥܒܕܘ ܬܩܢܬܐ. ܘܐܝܬ ܡܢܗܘܢ ܕܐܣܓܝܘ
ܚܛܗܐ ܥܠ ܚܛܗܐ. [17] ܚܙܩܝܐ ܚܣܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܥܠ ܠܓܘܗ ܡܝܐ.

18 ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη Σενναχηριμ
καὶ ἀπέστειλεν Ῥαψάκην, καὶ ἀπῆρεν·
καὶ ἐπῆρεν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ Σιων
καὶ ἐμεγαλαύχησεν ἐν ὑπερηφανίᾳ αὐτοῦ.
19 τότε ἐσαλεύθησαν καρδίαι καὶ χεῖρες αὐτῶν,
καὶ ὠδίνησαν ὡς αἱ τίκτουσαι·
20 καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν κύριον τὸν ἐλεήμονα
ἐκπετάσαντες τὰς χεῖρας αὐτῶν πρὸς αὐτόν.
καὶ ὁ ἅγιος ἐξ οὐρανοῦ ταχὺ ἐπήκουσεν αὐτῶν
καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐν χειρὶ Ησαίου·
21 ἐπάταξεν τὴν παρεμβολὴν τῶν Ἀσσυρίων,
καὶ ἐξέτριψεν αὐτοὺς ὁ ἄγγελος αὐτοῦ.
22 ἐποίησεν γὰρ Εζεκίας τὸ ἀρεστὸν κυρίῳ
καὶ ἐνίσχυσεν ἐν ὁδοῖς Δαυιδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,
ἃς ἐνετείλατο Ησαίας ὁ προφήτης
ὁ μέγας καὶ πιστὸς ἐν ὁράσει αὐτοῦ.
23 ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐνεπόδισεν ὁ ἥλιος
καὶ προσέθηκεν ζωὴν βασιλεῖ.
24 πνεύματι μεγάλῳ εἶδεν τὰ ἔσχατα
καὶ παρεκάλεσεν τοὺς πενθοῦντας ἐν Σιων.
25 ἕως τοῦ αἰῶνος ὑπέδειξεν τὰ ἐσόμενα
καὶ τὰ ἀπόκρυφα πρὶν ἢ παραγενέσθαι αὐτά.

18 Quidam ipsorum fecerunt quod placeret Deo alii autem multa conmiserunt peccata
19 Ezechias munivit civitatem suam et induxit in medium ipsius aquam
Et fodit ferro rupem et aedificavit ad aquam puteum
20 In diebus ipsius ascendit Sennacherim et misit Rapsacen ⌜et sustulit manum suam contra illos⌝
Et extulit manum suam in Sion et superbus factus est potentia sua
21 Tunc mota sunt corda et manus ipsorum et doluerunt quasi partutientes mulieres
22 Et invocaverunt Dominum misericordem ⌜expandentes⌝ manus extulerunt ad caelum et ⌜sanctus⌝ Dominus Deus audivit cito vocem ipsorum
23 Non est commemoratus peccatorum illorum neque dedit illos inimicis suis sed purgavit illos in manu Esaiae sancti prophetae
24 Subiecit castra Assyriorum et conteruit illos angelus Dei
25 Nam fecit Ezechias quod placuit Deo et fortiter ivit in via David patris sui
Quam mandavit illi Esaias propheta magnus et fidelis in conspectu Dei
26 In diebus ipsius retro rediit sol et addidit regi vitam
27 Spiritu magno vidit ultima et obsecratus est lugentes in Sion usque in sempiternum
28 Ostendit futura et abscondita antequam evenirent

18 בימיו עלה סנחריב וישלח את רב שקה:
ויט ידו על ציון ויגדף אל בגאונו: B
19 [אז נ]מוגו בגאון לבם ויחילו כיולדה:
20 [ויקר]או אל אל עליון ויפרשו אליו כפים:
[וישמע ייי ב]קול תפלתם ויושיעם ביד ישעיהו:
21 [ויך במ]חנה אשור ויהמם במגפה:
22 [כי עשה יחז]קיהו את הטו[ב] [ו]יחזק בדרכי דוד:
24 ברוח גבורה חזה אחרית וינחם אבלי ציון:
25 עד עולם הגיד נהיות ונסתרות לפני בואן:

[18] ܒܝܘܡܘܗܝ ܣܠܩ ܥܠܝܗܘܢ ܣܢܚܪܝܒ܆ ܘܫܕܪ ܥܠܝܗܘܢ ܠܪܒ ܫܩܐ.
ܘܐܪܝܡ ܐܝܕܗ ܥܠ ܨܗܝܘܢ܆ ܘܓܕܦ ܒܓܢܚܘܬܗ ܥܠ ܐܠܗܐ. [20] ܘܦܪܣܘ ܐܝܕܝܗܘܢ
ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܒܘܗܘܢ. ܘܐܦ ܐܠܗܐ ܫܡܥ ܒܩܠ ܨܠܘܬܗܘܢ. ܘܦܪܩ
ܐܢܘܢ ܒܝܕ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ. [21] ܘܡܚܐ ܡܫܪܝܬܗ ܕܐܬܘܪܝܐ. ܘܚܒܠ ܐܢܘܢ
ܡܠܐܟܐ ܡܚܒܠܐ. [22] ܡܛܠ ܕܥܒܕ ܚܙܩܝܐ ܕܫܦܝܪ܆ ܘܐܬܚܝܠ ܒܐܘܪܚܬܗ ܕܕܘܝܕ܆
ܕܦܩܕܗ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܡܗܝܡܢܐ ܕܚܙܘܐ. [23] ܡܛܠ ܕܒܝܘܡܘܗܝ ܗܦܟ ܫܡܫܐ.
ܘܐܘܣܦ ܥܠ ܚܝܘܗܝ ܕܡܠܟܐ. [24] ܒܪܘܚܐ ܕܓܢܒܪܘܬܐ ܚܙܐ ܐܚܪܝܬܐ.
ܘܒܝܐ ܠܐܒܝܠܐ ܕܨܗܝܘܢ. [25] ܥܕܡܐ ܠܥܠܡ ܚܘܝ. ܚܙܐ ܐܚܪܝܬܐ ܘܡܟܣܝܬܐ
ܥܕ ܠܐ ܢܐܬܝܢ܀

49 1 *Μνημόσυνον Ιωσίου εἰς σύνθεσιν θυμιάματος*
ἐσκευασμένον ἔργῳ μυρεψοῦ·
ἐν παντὶ στόματι ὡς μέλι γλυκανθήσεται
καὶ ὡς μουσικὰ ἐν συμποσίῳ οἴνου.
2 *αὐτὸς κατευθύνθη ἐν ἐπιστροφῇ λαοῦ*
καὶ ἐξῆρεν βδελύγματα ἀνομίας·
3 *κατεύθυνεν πρὸς κύριον τὴν καρδίαν αὐτοῦ,*
ἐν ἡμέραις ἀνόμων κατίσχυσεν τὴν εὐσέβειαν.
4 *Πάρεξ Δαυιδ καὶ Εζεκίου καὶ Ιωσίου*
πάντες πλημμέλειαν ἐπλημμέλησαν·
κατέλιπον γὰρ τὸν νόμον τοῦ ὑψίστου,
οἱ βασιλεῖς Ιουδα ἐξέλιπον·
5 *ἔδωκαν γὰρ τὸ κέρας αὐτῶν ἑτέροις*
καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ἔθνει ἀλλοτρίῳ.
6 *ἐνεπύρισαν ἐκλεκτὴν πόλιν ἁγιάσματος*
καὶ ἠρήμωσαν τὰς ὁδοὺς αὐτῆς
7 *ἐν χειρὶ Ιερεμίου·* [7] *ἐκάκωσαν γὰρ αὐτόν,*
καὶ αὐτὸς ἐν μήτρᾳ ἡγιάσθη προφήτης
ἐκριζοῦν καὶ κακοῦν καὶ ἀπολλύειν,
ὡσαύτως οἰκοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν.
8 *Ιεζεκιηλ ὃς εἶδεν ὅρασιν δόξης,*
ἣν ὑπέδειξεν αὐτῷ ἐπὶ ἅρματος χερουβιν·
9 *καὶ γὰρ ἐμνήσθη τῶν ἐχθρῶν ἐν ὄμβρῳ*
καὶ ἀγαθῶσαι τοὺς εὐθύνοντας ὁδούς.
10 *καὶ τῶν δώδεκα προφητῶν τὰ ὀστᾶ*
ἀναθάλοι ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν·
παρεκάλεσαν γὰρ τὸν Ιακωβ
καὶ ἐλυτρώσαντο αὐτοὺς ἐν πίστει ἐλπίδος.

49 1 Memoriam Iosiae in compositionem odoris factam opus pigmentarii
2 In omni ore quasi mel indulcabitur eius memoria et ut musica in convivio vini
3 Ipse est directus divinitus in paenitentia gentis et tulit abominationes impietatis
4 Et gubernavit ad Dominum cor ipsius in diebus peccatorum corroboravit pietatem
5 Praeter David et Ezechiam et Iosiam omnes peccatum commiserunt
6 Nam reliquerunt legem Potentis reges Iudae et contempserunt timorem Dei
7 Dederunt enim regnum suum aliis et gloriam suam alienae genti
8 Incenderunt electam sanctitatis civitatem et desertas fecerunt vias ipsius in manu Hieremiae
9 Nam male tractaverunt illum qui a ⌜ventre⌝ matris consecratus est propheta evertere et eruere et perdere et iterum aedificare et renovare
10 Ezechiel qui vidit conspectum gloriae quam ostendit illi in curru cherubin

B

1 49 שם יאשיהו כקטרת סמים הממלח מעשה רוקח:
בחך כדבש ימתיק זכרו וכמזמור על משתה היין:
2 כי נחל על משובתינו וישבת תועבות הבל:
3 ויתם אל אל לבו ובימי חמס עשה חסד:
4 לבד מדויד יהזקיהו ויאשיהו כלם השחיתו:
ויעזבו תורת עליון מלכי יהודה עד תמם:
5 ויתן קרנם לאחור וכבודם לגוי נבל נכרי:
6 ויציתו קרית קדש וישמו ארחתיה:
ביד ירמיהו 7 כי ענוהו והוא מרחם נוצר נביא:
לנתוש ולנתוץ ולהאביד להרס וכן לבנת לנטע ולהשיב:
8 יחזקאל ראה מראה ויגד זני מרכבה:
9 וגם הזכיר את איוב · · · המכלכל כל ד[ו]רכי צ[ו]דק:
10 וגם שנים עשר הנביאים תהי עצמתם פר[ו]חת מתח[ו]תם:
אשר החלימו את יעקב וישעוהו ב[· · · · · ·:]

49 ¹ܫܡܗ ܕܝܘܫܝܐ ܐܝܟ ܦܛܡܐ ܕܒܣܡܐ ܕܡܠܝܚ
ܒܐܘܡܢܘܬܐ ܕܒܣܡܐ. ܐܝܟ ܕܒܫܐ ܒܚܟܐ ܚܠܐ ܕܟܪܢܗ. ܘܐܝܟ
ܠܚܡܪܐ ܥܠ ܡܫܬܝܐ ܕܚܡܪܐ. ²ܡܛܠ ܕܐܬܟܪܗ ܡܢ ܡܫܘܒܘܬܢ. ܘܒܛܠ
ܟܠܗ̇ ܛܢܦܘܬܐ. ³ܘܐܫܠܡ ܠܐܠܗܐ ܠܒܗ. ܘܒܝܘܡܝ ܚܛܝܐ ܥܒܕ
ܛܝܒܘܬܐ. ⁴ܠܒܪ ܡܢ ܕܘܝܕ ܘܚܙܩܝܐ ܘܝܘܫܝܐ ܟܠܗܘܢ ܚܒܠܘ.
ܘܫܒܩܘ ܢܡܘܣܐ ܡܠܟܐ ܕܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ. ⁵ܘܝܗܒܘ
ܩܪܢܗܘܢ ܠܐܚܪܢܐ ܘܐܝܩܪܗܘܢ ܠܥܡܐ ܢܘܟܪܝܐ. ⁶ܘܐܘܩܕܘ ܩܪܝܬܐ ܩܕܝܫܬܐ.
ܘܐܚܪܒܘ ܫܒܝܠܝܗ̇ ܒܝܕ ܐܪܡܝܐ. ⁷ܕܒܐܫܘ ܠܗ. ܘܗܘ ܡܢ ܟܪܣܐ ܕܐܡܗ
ܢܒܝܐ. ⁸ܚܙܩܝܐܝܠ ܚܙܐ ܚܙܘܐ ܘܡܪܟܒܬܐ ܚܘܝ ܠܗ. ⁹ܐܦ ܥܠ
ܐܝܘܒ ܐܡܪ. ܕܟܠܗܘܢ ܐܘܪܚܬܗ ܕܟܐܢܘܬܐ ܗܘܝ܀ ¹⁰ܐܦ ܬܪܥܣܪ
ܢܒܝܝܢ. ܢܗܘܘܢ ܓܪܡܝܗܘܢ ܡܪܘܚܝܢ ܡܢ ܬܚܘܬܝܗܘܢ. ܕܐܚܝܠܘ ܠܝܥܩܘܒ
ܘܦܪܩܘ ܐܢܘܢ ܒܬܘܟܠܢܗܘܢ܀

11 *Πῶς μεγαλύνωμεν τὸν Ζοροβαβελ;*
καὶ αὐτὸς ὡς σφραγὶς ἐπὶ δεξιᾶς χειρός,
12 *οὕτως Ἰησοῦς υἱὸς Ιωσεδεκ,*
οἳ ἐν ἡμέραις αὐτῶν ᾠκοδόμησαν οἶκον
καὶ ἀνύψωσαν ναὸν ἅγιον κυρίῳ
ἡτοιμασμένον εἰς δόξαν αἰῶνος.
13 *καὶ Νεεμίου ἐπὶ πολὺ τὸ μνημόσυνον*
τοῦ ἐγείραντος ἡμῶν τείχη πεπτωκότα
καὶ στήσαντος πύλας καὶ μοχλοὺς
καὶ ἀνεγείραντος τὰ οἰκόπεδα ἡμῶν.
14 *Οὐδεὶς ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς γῆς τοιοῦτος οἷος Ενωχ·*
καὶ γὰρ αὐτὸς ἀνελήμφθη ἀπὸ τῆς γῆς.
15 *οὐδὲ ὡς Ιωσηφ ἐγενήθη ἀνὴρ*
ἡγούμενος ἀδελφῶν, στήριγμα λαοῦ,
καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐπεσκέπησαν.
16 *Σημ καὶ Σηθ ἐν ἀνθρώποις ἐδοξάσθησαν,*
καὶ ὑπὲρ πᾶν ζῷον ἐν τῇ κτίσει Αδαμ.

50 1 *Σιμων Ονίου υἱὸς ἱερεὺς ὁ μέγας,*
ὃς ἐν ζωῇ αὐτοῦ ὑπέρραψεν οἶκον
καὶ ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσεν ναόν·
2 *καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐθεμελιώθη ὕψος αὐλῆς,*
ἀνάλημμα ὑψηλὸν περιβόλου ἱεροῦ·

11 Nam commemoratus est inimicorum in imbri benefacere illis qui ostenderunt rectas vias

12 Et duodecim prophetarum ossa pullulent de loco suo nam rogaverunt Iacob et redimerunt se in fide virtutis

13 Quomodo amplificemus Zorobabel nam et ipse quasi signum in dextera manu in Israhel

14 Et Hiesum Iosedec qui in diebus suis aedificaverunt domum et exaltaverunt templum sanctum Domino paratum in gloriam sempiternam

15 Et Neemia in memoria multi temporis qui erexit nobis muros eversos et stare fecit portas et seras qui erexit domos nostras

16 Nemo natus est in terra talis qualis Enoch nam et ipse receptus est a terra

17 Et Ioseph natus est homo princeps fratrum firmamentum gentis ⌜rector fratrum stabilimentum populi⌝ 18 et ossa ipsius visitata sunt et post mortem prophetaverunt

19 Seth et Sem apud homines gloriam adepti sunt et super omnem animam in origine Adam

50 1 Simon Oniae filius sacerdos magnus qui in vita sua suffulsit domum et in diebus suis corroboravit

2 Templi etiam altitudo ab ipso fundata est duplex aedificatio excelsa parietis templi

B

11 [מה נגד]ל [זרובבל והוא כחתם ע]ל [יד ימין:]
12 [וגם יהושע בן יוצדק אשר בימיהם הכינו מזבח:]
וירימו היכל קדש המכונן לכבוד עולם:
13 נחמיה יאדר זכרו המקים את חרבתינו:
וירפא את הריסתנו ויצב דלתים ובריח:
14 מעט נוצר על הארץ כהניך וגם הוא נלקח פנים:
15 כיוסף אם נולד גבר וגם גויתו נפקדה:
גדול אחיו ותפארת עמו
16 ושם ושת ואנוש נפקדו ועל כל חי תפארת אדם:

1 50 שמעון בן יוחנן הכהן:
אשר בדורו נפקד הבית ובימיו חזק היכל:
2 אשר בימיו נבנה קיר פנות מעון בהיכל מלך:

[11]ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܠܙܪܘܒܒܠ. ܕܗܘܐ ܐܝܟ
ܥܙܩܬܐ ܥܠ ܐܝܕܐ ܕܝܡܝܢܐ܀ [12]ܘܐܦ ܝܫܘܥ ܒܪ ܝܘܨܕܩ. ܕܒܝܘܡܝܗܘܢ
ܐܩܝܡܘ ܡܕܒܚܐ ܘܒܢܘ ܗܝܟܠܐ ܩܕܝܫܐ ܕܡܛܝܒ ܠܐܝܩܪܐ ܕܥܠܡܐ܀ [13]ܢܚܡܝܐ
ܢܗܘܐ ܕܘܟܪܢܗ. ܕܐܩܝܡ ܚܘܪ̈ܒܢ ܘܒܢܐ ܡܫܘ̈ܚܬܢ. ܘܩܒܥ ܬܪ̈ܥܝܢ
ܘܡܘܟ̈ܠܝܢ܀ [14]ܙܥܘܪ̈ܝܢ ܐܬܒܢܝܘ ܥܠ ܐܪܥܐ ܐܝܟ ܚܢܘܟ. [15]ܘܐܦܠܐ ܐܝܟ
ܝܘܣܦ ܠܐ ܐܬܝܠܕ. ܘܐܦ ܓܪܡܘܗܝ ܐܬܦܩܕܘ ܒܦܘܠܚܢܐ܀ [16]ܫܝܬ ܘܫܡ
ܘܐܢܘܫ ܒܐܢܫܐ ܐܬܒܢܝܘ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܠܝ ܬܫܒܘܚܬܗ ܕܐܕܡ܀
50 [1]ܪܒ ܐܚܘܗܝ ܘܟܠܝܠܐ ܕܥܡܗ. ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܚܢܢ ܟܗܢܐ ܪܒܐ.
ܕܒܝܘܡܘܗܝ ܐܬܒܢܝ ܒܝܬܐ ܘܐܬܚܕܬ ܗܝܟܠܐ. [2]ܘܐܬܚܙܩ ܫܘܪܐ
ܒܒܝܬܐ. ܘܐܬܒܢܝܬ ܚܘܪܬܐ

3 ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἐλατομήθη ἀποδοχεῖον ὑδάτων,
λάκκος ὡσεὶ θαλάσσης τὸ περίμετρον·
4 ὁ φροντίζων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ πτώσεως
καὶ ἐνισχύσας πόλιν ἐν πολιορκήσει.
5 ὡς ἐδοξάσθη ἐν περιστροφῇ ναοῦ,
ἐν ἐξόδῳ οἴκου καταπετάσματος·
6 ὡς ἀστὴρ ἑωθινὸς ἐν μέσῳ νεφέλης,
ὡς σελήνη πλήρης ἐν ἡμέραις ἑορτῆς,
7 ὡς ἥλιος ἐκλάμπων ἐπὶ ναὸν ὑψίστου,
ὡς τόξον φωτίζον ἐν νεφέλαις δόξης,
8 ὡς ἄνθος ῥόδων ἐν ἡμέραις νέων,
ὡς κρίνα ἐπ' ἐξόδων ὕδατος,
ὡς βλαστὸς Λιβάνου ἐν ἡμέραις θέρους,
9 ὡς πῦρ καὶ λίβανος ἐπὶ πυρείου,
ὡς σκεῦος χρυσίου ὁλοσφύρητον
κεκοσμημένον παντὶ λίθῳ πολυτελεῖ,
10 ὡς ἐλαία ἀναθάλλουσα καρποὺς
καὶ ὡς κυπάρισσος ὑψουμένη ἐν νεφέλαις.
11 ἐν τῷ ἀναβάλλειν αὐτὸν στολὴν δόξης
καὶ ἐνδιδύσκεσθαι αὐτὸν συντέλειαν καυχήματος,
ἐν ἀναβάσει θυσιαστηρίου ἁγίου
ἐδόξασεν περιβολὴν ἁγιάσματος·
12 ἐν τῷ δέχεσθαι μέλη ἐκ χειρῶν ἱερέων,
καὶ αὐτὸς ἑστὼς παρ' ἐσχάρᾳ βωμοῦ,
κυκλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν
ὡς βλάστημα κέδρων ἐν τῷ Λιβάνῳ
καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν ὡς στελέχη φοινίκων,

3 In diebus ipsius remanaverunt putei aquarum et quasi mare adimpleti sunt supra modum

4 Qui ⌜curavit gentem suam et⌝ liberavit illam a pernicie 5 qui praevaluit amplificare civitatem

⌜Qui adeptus est gloriam⌝ in conversatione gentis et *ingressum* domus et atrii amplificatus est

6 Quasi stella matutina in medio nebulae et quasi luna plena in diebus suis lucet

7 et ⌜quasi sol refulgens⌝ sic ille effulsit in templo Dei

8 Quasi arcus effulgens internebulas gloriae et quasi flos rosarum in diebus veris
Quasi lilia quae sunt in transitu aquae et quasi tus redolens in diebus aestatis

9 Quasi ignis effulgens et tus ardens in igni 10 quasi vas auri solidum, ornatum omni lapide pretioso

11 Quasi oliva pullulans et cypressus in altitudinem se tollens
In accipiendo ipsum stolam gloriae et vestiri eum consummatione virtutis

12 In ascensu altarii sancti gloriam dedit sanctitatis amictum 13 in accipiendo autem partes de manu sacerdotum

B

3 אשר בדורו נכרה מקוה אשיח בם בהמונו:
4 הדואג לעמו מחתף ומחזק עירו מצר:
5 מה נהדר בהשגיחו מאהל ובצאתו מבית הפרכת:
6 ככוכב אור מבין עבים וכירח מלא מבין בימי מועד:
7 וכשמש משרקת אל היכל המלך וכקשת נראתה בענן:
8 כנץ בענפי בימי מועד וכשושן על יבלי מים:
כפרח לבנון בימי קיץ 9 וכאש לבונה על המנחה:
ככלי זהב·····א·יל הנאחז על אבני חפץ:
10 כזית רענן מלא גרגר וכעץ שמן מרוה ענף:
11 בעטותו בגדי כבוד והתלבשו בגדי תפארת:
בעלותו על מזבח הוד ויהדר עזרת מקדש:
12 בקבלו נתחים מיד אחיו והוא נצב על מערכות:
סביב לו עטרת בנים כשתילי ארזים בלבנון:
ויקיפוהו כערבי נחל 13 כל בני אהרן בכבודם:
ואשי ייי בידם נגד כל קהל ישראל:

[3] ܡܒܥ̈ ܡܥܡܘܕܐ. [4] ܘܚܝܣ ܠܥܡܗ ܡܢ ܩܛܠܐ.
[5] ܡܐ ܝܐܐ ܒܡܦܩܗ ܡܢ ܗܝܟܠܐ. ܟܕ ܡܬܚܙܐ ܡܢ ܠܒܪ ܦܪ̈ܣܐ. [6] ܐܝܟ
ܟܘܟܒ ܢܘܓܗܐ ܡܢ ܒܝܬ ܥܢܢ̈ܐ. ܘܐܝܟ ܣܗܪܐ ܒܝܘ̈ܡܝ ܢܝܣܢ.
[7] ܘܐܝܟ ܫܡܫܐ ܕܕܢܚ ܥܠ ܐܪ̈ܥܐ. ܘܐܝܟ ܩܫܬܐ ܒܥܢܢܐ. [8] ܘܐܝܟ ܫܘܫܢܐ
ܕܡܝ̈ܐ. ܘܐܝܟ ܫܘܫܢܐ ܦܪܥܐ ܒܝܘ̈ܡܝ ܩܝܛܐ. ܘܐܝܟ ܐܪܙܐ ܕܠܒܢܢ
ܒܝܘ̈ܡܝ ܩܝܛܐ. [9] ܘܐܝܟ ܢܘܪܐ ܕܠܒܘܢܬܐ ܥܠ ܦܝܪܡܐ. ܘܐܝܟ ܡܐܢܐ ܕܕܗܒܐ
ܕܡܫܩܠ ܟܐܦܐ. ܡܫܒܚ ܒܟܐܦ̈ܐ ܛܒ̈ܬܐ. [10] ܘܐܝܟ ܙܝܬܐ ܪܥܢܢܐ ܕܡܠܐ
ܦܐܪ̈ܘܗܝ. ܘܐܝܟ ܐܝܠܢܐ ܕܡܫܚܐ ܕܡܠܐ ܒܪ̈ܟܘܗܝ. [11] ܟܕ ܠܒܫ
ܡܐܢܐ ܕܫܘܒܚܐ. ܘܡܬܥܛܦ ܡܐܢܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ. ܟܕ ܣܠܩ ܠܡܕܒܚܐ
ܠܩܘܕܫܐ. ܟܕ ܡܝܩܪ ܠܢܛܘܪܐ ܕܩܘܕܫܐ. [12] ܟܕ ܡܩܒܠ ܗܘܐ ܦܠܓ̈ܐ ܕܩܘܪܒܢܐ
ܡܢ ܐܚ̈ܘܗܝ. ܗܘܐ ܩܐܡ ܥܠ ܡܕܒܚܐ. ܘܚܕܪܝܢ ܠܗ ܐܝܟ
ܥܠ̈ܠܐ ܕܟܗ̈ܢܐ.

13 καὶ πάντες υἱοὶ Ααρων ἐν δόξῃ αὐτῶν
καὶ προσφορὰ κυρίου ἐν χερσὶν αὐτῶν
ἔναντι πάσης ἐκκλησίας Ισραηλ,
14 καὶ συντέλειαν λειτουργῶν ἐπὶ βωμῶν
κοσμῆσαι προσφορὰν ὑψίστου παντοκράτορος,
15 ἐξέτεινεν ἐπὶ σπονδείου χεῖρα αὐτοῦ
καὶ ἔσπεισεν ἐξ αἵματος σταφυλῆς,
ἐξέχεεν εἰς θεμέλια θυσιαστηρίου
ὀσμὴν εὐωδίας ὑψίστῳ παμβασιλεῖ.
16 τότε ἀνέκραγον υἱοὶ Ααρων,
ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς ἤχησαν,
ἀκουστὴν ἐποίησαν φωνὴν μεγάλην
εἰς μνημόσυνον ἔναντι ὑψίστου·
17 τότε πᾶς ὁ λαὸς κοινῇ κατέσπευσαν
καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν
προσκυνῆσαι τῷ κυρίῳ αὐτῶν
παντοκράτορι θεῷ ὑψίστῳ·
18 καὶ ᾔνεσαν οἱ ψαλτῳδοὶ ἐν φωναῖς αὐτῶν,
ἐν πλείστῳ ἤχῳ ἐγλυκάνθη μέλος·
19 καὶ ἐδεήθη ὁ λαὸς κυρίου ὑψίστου
ἐν προσευχῇ κατέναντι ἐλεήμονος,
ἕως συντελεσθῇ κόσμος κυρίου
καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ ἐτελείωσαν.
20 τότε καταβὰς ἐπῆρεν χεῖρας αὐτοῦ
ἐπὶ πᾶσαν ἐκκλησίαν υἱῶν Ισραηλ
δοῦναι εὐλογίαν κυρίου ἐκ χειλέων αὐτοῦ
καὶ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καυχήσασθαι·

13 Et ipse stans iuxta aram circa illum corona fratrum quasi plantatio cedri in monte Libano

14 ⌜Sic⌝ circa illum steterunt quasi rami palmae et omnes filii Aaron in gloria sua

15 Oblatio autem Domini in manibus ipsorum coram omni synagoga Israhel
Et consummationem fungens in ara amplificare oblationem Excelsi Regis

16 Porrexit manum suam in libatione et libavit de sanguine uvae

17 Effudit in fundamenta altarii odorem divinum Excelso Principi

18 Tunc exclamaverunt filii Aaron in tubis productibilibus sonaverunt et auditam fecerunt magnam vocem in memoriam coram Deo

19 Tunc omnis populus simul properaverunt et ceciderunt in faciem super terram ⌜adorare⌝ Dominum suum et dare preces Deo omnipotenti excelso

20 Et amplificaverunt psallentes in vocibus suis et in magna domo auctus est sonus ⌜suavitate plenus⌝

14 עד כלותו לשרת מזבח ולסדר מערכות עליון: B
16 אז יריעו בני אהרן הכהנים בחצצרות מקשה:
ויריעו וישמיעו קול אדיר להזכיר לפני עליון:
17 כל בשר יחדו נמהרו ויפלו על פניהם ארצה:
להשתחות לפני עליון לפני קדוש ישראל:
18 ויתן השיר קולו ועל המון העריכו נרו:
19 וירנו כל עם הארץ בתפלה לפני רחום:
עד כלותו לשרת מזבח ומשפטיו הגיע אליו:
20 אז ירד ונשא ידיו על כל קהל ישראל:
וברכת ייי בשפתיו ובשם ייי התפאר:

[13]ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ ܐܗܪܘܢ ܒܐܝ̈ܕܝܗܘܢ· ܘܩܘܪܒܢܐ
ܕܡܪܝܐ ܩܕܡ ܟܠܗ ܩܗܠܐ ܕܐܝܣܪܝܠ· [14]ܥܕܡܐ ܕܫܠܡ ܠܡܫܡܫܘ
ܡܕܒܚܐ. ܘܠܡܫܡܫܘ ܚܝܠܐ ܕܡܪܝܡܐ. [15]ܐܘܫܛ ܐܝܕܗ ܥܠ ܟܣܐ ܘܢܣܟ.
ܘܢܣܟ ܚܡܪܐ ܕܥܢܒܐ. ܘܐܫܕ ܥܠ ܝܣܘܕ ܡܕܒܚܐ ܪܝܚܐ ܕܢܝܚܐ.
[16]ܘܗܝܕܝܢ ܢܥܘ ܒܢܝ̈ ܐܗܪܘܢ ܒܩܪ̈ܢܬܐ ܘܐܫܡܥܘ ܩܠܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
ܘܐܬܕܟܪ ܠܗ ܩܕܡ ܥܠܝܐ. ܒܫܘܒܚܐ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ. [17]ܘܢܦܠܘ ܥܠ
ܐܦܝܗܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܟܠܗ ܥܡܐ ܠܡܣܓܕ ܠܐܠܗܐ. ܘܢܘܚܐ
ܠܩܕܝܫܐ ܕܝܣܪܝܠ. ܘܐܬܟܢܫܘ ܐܪ̈ܥܐ ܒܨܠܘܬܐ.

21 καὶ ἐδευτέρωσαν ἐν προσκυνήσει
ἐπιδέξασθαι τὴν εὐλογίαν παρὰ ὑψίστου.
22 Καὶ νῦν εὐλογήσατε τῷ θεῷ πάντων
τῷ μεγάλα ποιοῦντι πάντῃ,
τὸν ὑψοῦντα ἡμέρας ἡμῶν ἐκ μήτρας
καὶ ποιοῦντα μεθ' ἡμῶν κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
23 δῴη ἡμῖν εὐφροσύνην καρδίας
καὶ γενέσθαι εἰρήνην ἐν ἡμέραις ἡμῶν
ἐν Ισραηλ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος·
24 ἐμπιστεῦσαι μεθ' ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν λυτρωσάσθω ἡμᾶς.
25 Ἐν δυσὶν ἔθνεσιν προσώχθισεν ἡ ψυχή μου,
καὶ τὸ τρίτον οὐκ ἔστιν ἔθνος·
26 οἱ καθήμενοι ἐν ὄρει Σαμαρείας καὶ Φυλιστιιμ
καὶ ὁ λαὸς ὁ μωρὸς ὁ κατοικῶν ἐν Σικίμοις.
27 Παιδείαν συνέσεως καὶ ἐπιστήμης
ἐχάραξεν ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ
Ἰησοῦς υἱὸς Σιραχ Ελεαζαρ ὁ Ἱεροσολυμίτης,
ὃς ἀνώμβρησεν σοφίαν ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ.
28 μακάριος ὃς ἐν τούτοις ἀναστραφήσεται,
καὶ θεὶς αὐτὰ ἐπὶ καρδίαν αὐτοῦ σοφισθήσεται·
29 ἐὰν γὰρ αὐτὰ ποιήσῃ, πρὸς πάντα ἰσχύσει,
ὅτι φόβος κυρίου τὸ ἴχνος αὐτοῦ,
καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν.
εὐλογητὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα. γένοιτο, γένοιτο.

21 Et rogavit populus Dominum excelsum in prece usquedum perfectus est honor Domini et munus suum perfecerunt

22 Tunc descendens extulit manus suas in omnem congregationem filiorum Israhel dare gloriam Deo a labiis suis et in nomine ipsius gloriari

23 Et iteravit orationem suam volens ostendere virtutem Dei

24 Et nunc orate Dominum omnium qui magna fecit in omni terra qui auxit dies nostros a ⌜ventre⌝ matris nostrae et fecit nobiscum secundum suam misericordiam

25 Det nobis iucunditatem cordis et fieri pacem in diebus nostris in Israhel per dies sempiternos

26 Credere Israhel nobiscum esse misericordiam Dei ut liberet nos in diebus suis

27 Duas gentes ⌜odit⌝ anima mea tertia autem non est gens quam oderim

28 Qui sedent in monte Seir et Filistim et stultus populus qui habitat in Sicimis

29 Doctrinam sapientiae et disciplinae scripsi in codice isto Hiesus filius Sirach Eleazari Hierosolymita qui renovavit sapientiam de corde suo

30 Beatus qui in istis versatur bonis qui ponit illa in corde suo sapiens erit semper

31 Si enim haec fecerit ad omnia valebit quia lux Dei vestigium eius est

B

21 וישנו לנפל שנית ······ל מפניו:

22 עתה ברכו נא את ייי אלהי ישראל המפלא לעשות בארץ:

המגדל אדם מרחם ויעשהו כרצונו:

23 יתן לכם חכמת לבב ויהי בשלום ביניכם:

24 יאמן עם שמעון חסדו ויקם לו ברית פינחס:

אשר לא יכרת לו ולזרעו כימי שמים:

25 בשני גוים קצה נפשי והשלישית איננו עם:

26 יושבי שעיר ופלשת וגוי נבל הדר בשכם:

27 מוסר שכל ומושל אופנים לשמעון בן ישוע בן אלעזר בן סירא:

אשר ניבע בפתור לבו ואשר הביע בתבונות:

28 אשרי איש באלה יהגה ונותן על לבו יחכם:

29 כי יראת ייי חיים

ܠܐܠܗܐ. ܕܥܒܕ ܬܕ̈ܡܪܬܐ ܒܐܪܥܐ. ܕܪܒܝ ܒܢ̈ܝ ܐܢܫܐ ܡܢ ܒܪ̈ܚܡܐ ܕܐܡܗܘܢ.
ܘܥܒܕ ܥܡܗܘܢ ܐܝܟ ܪܥܝܢܗ. [23] ܢܬܠ ܠܟܘܢ ܚܟܡܬܐ ܕܠܒܐ. ܘܢܗܘܐ
ܫܠܡܐ ܒܝܢܬܟܘܢ. [24] ܘܢܬܩܝܡ ܥܡ ܫܡܥܘܢ ܚܣܕܗ. ܘܢܩܘܡ ܙܪܥܗ ܐܝܟ
ܝܘܡ̈ܬܐ ܕܫܡܝܐ. [25] ܒܬܪܝܢ ܥܡ̈ܡܝܢ ܐܬܟܪܗܬ ܢܦܫܝ. ܘܬܠܝܬܝܐ ܠܐ ܗܘܐ
ܥܡܐ. [26] ܥܡܐ ܕܓܒܠ ܘܦܠܫܬܝܐ. ܘܥܡܐ ܣܟܠܐ ܕܥܡܪ ܒܫܟܝܡ. [27] ܟܠܗ
ܡ̈ܠܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܐܬܪ̈ܥܝܬܐ. ܟܬܝܒܢ ܒܣܦܪܐ ܗܢܐ. [28] ܛܘܒܘܗܝ
ܠܓܒܪܐ ܕܒܗܠܝܢ ܢܗܓܐ. ܘܠܐܦ ܠܗܝܢ ܘܝܕܥ ܠܗܝܢ ܘܥܒܕ ܠܗܝܢ..
ܢܦܫܐ ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܗ̄ܝ ܠܟܠ ܡܕܡ ܠܐܪܝܡܗ. ܐܣܬܟܠ ܒܢ̈ܝ ܟܠ
ܐܠܗܐ..

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΙΗΣΟΥ ΥΙΟΥ ΣΙΡΑΧ

51 1 *Ἐξομολογήσομαί σοι, κύριε βασιλεῦ,*
καὶ αἰνέσω σε θεὸν τὸν σωτῆρά μου,
ἐξομολογοῦμαι τῷ ὀνόματί σου,
2 *ὅτι σκεπαστὴς καὶ βοηθὸς ἐγένου μοι*
καὶ ἐλυτρώσω τὸ σῶμά μου ἐξ ἀπωλείας
καὶ ἐκ παγίδος διαβολῆς γλώσσης,
ἀπὸ χειλέων ἐργαζομένων ψεῦδος
καὶ ἔναντι τῶν παρεστηκότων
3 *ἐγένου βοηθὸς* [3] *καὶ ἐλυτρώσω με*
κατὰ τὸ πλῆθος ἐλέους καὶ ὀνόματός σου
ἐκ βρόχων ἑτοίμων εἰς βρῶμα,
ἐκ χειρὸς ζητούντων τὴν ψυχήν μου,
ἐκ πλειόνων θλίψεων, ὧν ἔσχον,
4 *ἀπὸ πνιγμοῦ πυρᾶς κυκλόθεν*
καὶ ἐκ μέσου πυρός, οὗ οὐκ ἐξέκαυσα,
5 *ἐκ βάθους κοιλίας ᾅδου*
καὶ ἀπὸ γλώσσης ἀκαθάρτου καὶ λόγου ψευδοῦς
6 *καὶ βολίδος γλώσσης ἀδίκου.*
ἤγγισεν ἕως θανάτου ἡ ψυχή μου,
καὶ ἡ ζωή μου ἦν σύνεγγυς ᾅδου κάτω.
7 *περιέσχον με πάντοθεν, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν·*
ἐνέβλεπον εἰς ἀντίλημψιν ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἦν.
8 *καὶ ἐμνήσθην τοῦ ἐλέους σου, κύριε,*
καὶ τῆς εὐεργεσίας σου τῆς ἀπ᾽ αἰῶνος,
ὅτι ἐξαιρῇ τοὺς ὑπομένοντάς σε
καὶ σῴζεις αὐτοὺς ἐκ χειρὸς πονηρῶν.

ORATIO HIESU FILII SIRACH

51 1 Confitebor tibi Domine rex et conlaudabo te Deum salvatorem meum
2 Confiteor nomini tuo quoniam adiutor et protector factus es mihi
3 Et liberasti corpus meum a perditione a laqueo linguae iniquae et a labiis operantium mendacium et in conspectu adstantium factus es mihi adiutor
4 Et liberasti me secundum multitudinem misericordiae nominis tui a rugientibus paratis ad escam
5 De manibus quaerentium animam meam et de portis tribulationis quae circumdederunt me
6 A pressura flammae ⸢quae circumdedit me⸣ et in medio ignis non sum aestuatus
7 De altitudine ventris inferi et a lingua coinquinata et verbo mendacii a rege iniquo et lingua iniusta
8 Laudavit usque ad mortem anima mea Dominum 9 et vita mea adpropinquans erat infero deorsum

B	אהללך אלהי ישעי אודיך אלהי אבי:	1 51
	אספרה שמך 2 מעוז חיי כי פדית ממות נפשי:	
	חשכת בשרי משחת ומיד שאול הצלת רגלי:	
	פציתני מדבת עם משוט דבת לשון ומשפת שטי כזב:	
	נגד קמי הייתה לי 3 עזרתני כרוב חסדך:	
	ממוקש צופי סלע ומיד מבקשי נפשי:	
	מרבות צרות הושעתני 4 וממצוקות שלהבת [סביב]:	
	מכבות אש לאין פחה 5 מרחם [תה]ום לאמ · · :	
	משפתי זמה וטפלי שקר וחצי לשון מרמה:	
	ותגע למות נפשי וחיתי לשאול תחתיות:	6
	ואפנה סביב ואין עוזר לי ואצפה סומך ואין:	7

51 [1]ܐܘܕܐ ܠܟ ܡܪܝܐ ܡܠܟܐ. ܘܐܫܒܚ ܫܡܟ ܡܪܝܐ
ܒܟܠ ܝܘܡ. ܘܐܫܬܥܐ ܫܡܟ ܒܬܫܒܚܬܐ. [2]ܕܦܪܩܬܢܝ ܡܢ ܚܠܡܝ
ܡܢ ܚܒܠܐ. ܕܦܪܩܬ ܢܦܫܝ ܡܢ ܡܘܬܐ ܘܣܡܟܬ ܒܣܪܝ ܡܢ ܚܒܠܐ. ܘܡܢ
ܐܝܕ ܫܝܘܠ ܦܪܩܬ ܪܓܠܝ. [3]ܘܦܨܝܬܢܝ ܒܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܠܫܢܐ. ܡܢ
ܠܫܢܐ ܘܡܢ ܣܦܘܬܐ. ܘܡܢ ܐܝܕܐ ܕܒܥܘ ܢܦܫܝ ܦܨܝܬܢܝ. ܘܡܢ
ܣܓܝܐܬܐ ܕܐܘܠܨܢܐ ܦܨܝܬܢܝ. [4]ܘܡܢ ܐܘܠܨܢܐ ܕܢܘܪܐ ܕܡܝܩܕܐ.
[6]ܘܡܛܬ ܠܡܘܬܐ ܢܦܫܝ. ܘܩܪܒܬ ܠܫܝܘܠ ܬܚܬܝܬܐ. [7]ܘܐܬܦܢܝܬ
ܠܡܣܝܒ ܕܐܠܡܐ. ܘܚܝܪܬ ܠܡܥܕܪܢܝ ܘܠܐ. [8]ܘܐܬܕܟܪܬ ܚܣܕܝܟ
ܕܡܪܝܐ ܘܡܘܗܒܬܟ ܕܡܢ ܥܠܡ. ܕܡܦܨܐ ܠܡܢ ܕܡܣܬܟܝܢ ܠܗ.
ܘܦܪܩ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܢ ܕܐܝܬ ܒܝܫܐ.

9 καὶ ἀνύψωσα ἀπὸ γῆς ἱκετείαν μου
καὶ ὑπὲρ θανάτου ῥύσεως ἐδεήθην·
10 ἐπεκαλεσάμην κύριον πατέρα κυρίου μου
μή με ἐγκαταλιπεῖν ἐν ἡμέραις θλίψεως,
ἐν καιρῷ ὑπερηφανιῶν ἀβοηθησίας·
11 αἰνέσω τὸ ὄνομά σου ἐνδελεχῶς
καὶ ὑμνήσω ἐν ἐξομολογήσει.
καὶ εἰσηκούσθη ἡ δέησίς μου·
12 ἔσωσας γάρ με ἐξ ἀπωλείας
καὶ ἐξείλου με ἐκ καιροῦ πονηροῦ·
διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι καὶ αἰνέσω σοι
καὶ εὐλογήσω τῷ ὀνόματι κυρίου.
13 Ἔτι ὢν νεώτερος πρὶν ἢ πλανηθῆναί με
ἐζήτησα σοφίαν προφανῶς ἐν προσευχῇ μου.
14 ἔναντι ναοῦ ἠξίουν περί αὐτῆς
καὶ ἕως ἐσχάτων ἐκζητήσω αὐτήν.
15 ἐξανθούσης ὡς περκαζούσης σταφυλῆς
εὐφράνθη ἡ καρδία μου ἐν αὐτῇ.
ἐπέβη ὁ πούς μου ἐν εὐθύτητι,
ἐκ νεότητός μου ἴχνευον αὐτήν.
16 ἔκλινα ὀλίγον τὸ οὖς μου καὶ ἐδεξάμην
καὶ πολλὴν εὗρον ἐμαυτῷ παιδείαν.

[10] Circumdederunt me undique et non erat qui adiuvaret respiciens eram ad adiutorium meum et non erat
[11] Memoratus sum misericordiae tuae Domine et operationis tuae quae a saeculo sunt
[12] Quoniam erues sustinentes te et liberas eos de manibus gentium
[13] Exaltasti super terram habitationem meam et pro morte defluenti deprecatus sum
[14] Invocavi Dominum patrem Domini mei ut non derelinquat me in die tribulationis meae et in tempore superborum sine adiutorio
[15] Laudabo nomen tuum adsidue et conlaudabo illum in confessione exaudita est oratio mea
[16] Liberasti me de perditione et eripuisti me de tempore iniquo

B

8 ואזכרה את רחמי ייי וחסדיו אשר מעולם:
המציל את חוסי בו ויגאלם מכל רע:
9 וארים מארץ קולי ומשערי שאול שועתי:
10 וארומם ייי אבי אתה כי אתה גבור ישעי:
אל תרפני ביום צרה ביום שואה ומשואה:
11 אהללה שמך תמיד ואזכרך בתפלה:
אז שמע קולי ייי ויאזין אל תחנוני:
12 ויפדני מכל רע וימלטני ביום צרה:
על כן הודיתי ואהללה ואברכה את שם ייי:
פ *a* הודו לייי כי טוב כי לעולם חסדו:
b הודו לאל התשבחות כי לעולם חסדו:
c הודו לשומר ישראל כי לעולם חסדו:
d הודו ליוצר הכל כי לעולם חסדו:
e [הודו] לגואל ישראל כי לעולם חסדו:
f [הו]דו למקבץ נדחי ישראל כי לעולם חסדו:
g הודו לבונה עירו ומקדשו כי לעולם חסדו:
h הודו למצמיח קרן לבית דוד כי לעולם חסדו:
i הודו לבוחר בבני צדוק לכהן כי לעולם חסדו:
j הודו למגן אברהם כי לעולם חסדו:
k הודו לצור יצחק כי לעולם חסדו:
l הודו לאביר יעקב כי לעולם חסדו:
m הודו לבוחר בציון כי לעולם חסדו:
n הודו למלך מלכי מלכים כי לעולם חסדו:
o וירם קרן לעמו תהלה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרבו הללויה:
13 [a]אני נער[a] הייתי[b] וחפצתי בה 14 ובקשתיה[c]:
15 [a]באמתה[b] [c]דרכה רגלי[c] אדני[d] מנעורי[e] [f]חכמה למדתי[f]:
16 [a]ואתפלל תפלה בנערותי [b]והרבה מצאתי[b] דעה[c]:

51, 13–14 *a–a* 11 Q Ps[a] | *b* 11 Q Ps[a] בטרם תעיתי | *c* 11 Q Ps[a] + באה לי בתרה ועד סופה אדורשנה.
15 *a* 11 Q Ps[a] גם גרע נץ בבשול ענבים ישמחו לב | *b* manca in 11 Q Ps[a] | *c–c* 11 Q Ps[a] + במישור | *d* 11 Q Ps[a] כי | *e* 11 Q Ps[a] | *f–f* 11 Q Ps[a] ידעתיה.
16 *a* 11 Q Ps[a] הטיתי כמעט אוזני | *b–b* 11 Q Ps[a] | *c* 11 Q Ps[a] לקח.

⁹ܘܐܪܝܡܬ ܩܠܝ ܡܢ ܐܪܥܐ
ܡܪܝܐ. ¹⁰ܘܩܪܝܬ ܠܐܒܐ ܡܢ ܡܪܘܡܐ. ܡܪܝܐ ܓܢܒܪܐ ܘܦܪܘܩܐ. ܠܐ
ܬܫܒܩܢܝ ܒܝܘܡܐ ܕܒܝܫܬܐ ܘܕܫܘܢܩܐ. ¹¹ܐܫܒܚ ܫܡܟ ܒܨܠܘܬܐ.
ܘܐܙܡܪ ܒܬܘܕܝܬܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܫܡܥ ܡܪܝܐ ܒܩܠܝ ܡܪܝ *ܠܒܥܘܬܝ.
¹²ܘܦܪܩܢܝ ܡܢ ܟܠ ܒܝܫ. ܘܫܘܙܒܢܝ ܡܢ ܟܠ ܒܝܫ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܘܕܝ
ܘܐܫܒܚ. ܘܐܒܪܟ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ¹³ܐܢܐ ܛܠܝܐ ܗܘܝܬ ܘܐܬܪܥܝܬ ܒܗ ܘܒܥܝܬܗ.
¹⁵ܘܒܬܪ ܐܘܪܚ ܒܬܩܝܢܘܬܐ ܗܠܟ. ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ ܝܠܦܬ ܚܟܡܬܐ. ¹⁶ܘܐܪܟܢܬ
ܐܕܢܝ ܡܢ ܙܥܘܪ ܐܬܐ. ܘܣܓܝ ܐܫܟܚܬ ܝܘܠܦܢܐ.

17 προκοπὴ ἐγένετό μοι ἐν αὐτῇ·
τῷ διδόντι μοι σοφίαν δώσω δόξαν.
18 διενοήθην γὰρ τοῦ ποιῆσαι αὐτὴν
καὶ ἐζήτησα τὸ ἀγαθὸν καὶ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ.
19 διαμεμάχισται ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῇ
καὶ ἐν ποιήσει νόμου διηκριβασάμην.
τὰς χεῖράς μου ἐξεπέτασα πρὸς ὕψος
καὶ τὰ ἀγνοήματα αὐτῆς ἐπενόησα.
20 τὴν ψυχήν μου κατεύθυνα εἰς αὐτὴν
καὶ ἐν καθαρισμῷ εὗρον αὐτήν.
καρδίαν ἐκτησάμην μετ' αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς·
διὰ τοῦτο οὐ μὴ ἐγκαταλειφθῶ.
21 καὶ ἡ κοιλία μου ἐταράχθη τοῦ ἐκζητῆσαι αὐτήν·
διὰ τοῦτο ἐκτησάμην ἀγαθὸν κτῆμα.
22 ἔδωκεν κύριος γλῶσσάν μοι μισθόν μου,
καὶ ἐν αὐτῇ αἰνέσω αὐτόν.
23 ἐγγίσατε πρός με, ἀπαίδευτοι,
καὶ αὐλίσθητε ἐν οἴκῳ παιδείας.
24 τί ἔτι ὑστερεῖτε ἐν τούτοις
καὶ αἱ ψυχαὶ ὑμῶν διψῶσιν σφόδρα;
25 ἤνοιξα τὸ στόμα μου καὶ ἐλάλησα
Κτήσασθε ἑαυτοῖς ἄνευ ἀργυρίου.
26 τὸν τράχηλον ὑμῶν ὑπόθετε ὑπὸ ζυγόν,
καὶ ἐπιδεξάσθω ἡ ψυχὴ ὑμῶν παιδείαν.
ἐγγύς ἐστιν εὑρεῖν αὐτήν.
27 ἴδετε ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ὅτι ὀλίγον ἐκοπίασα
καὶ εὗρον ἐμαυτῷ πολλὴν ἀνάπαυσιν.

17 Propterea confitebor et laudem dicam tibi et benedicam nomen *Domini*

18 Cum adhuc iunior sum priusquam oberrem quaesivi sapientiam palam in oratione mea

19 Ante *tempus* postulabam pro illa et usque in novissimis inquiram eam *defloriet* tamquam praecox uva 20 laetatum est cor meum in ea ambulavit pes meus iter rectum

A iuventute mea investigabam eam 21 inclinavi modice aurem meam et excepi illam

22 ⌜Multam⌝ inveni in meipso sapientiam multum profeci in ea 23 dans mihi sa pientiam dabo gloriam

24 Consiliatus sum enim ut facerem illam zelatus sum bonum et non confundor

25 Conluctata est anima mea in illa et in faciendo eam confirmatus sum

26 Manus meas extendi in altum et *in sapientia* eius luxi

27 Animam meam direxi ad illam et in *agnitione* inveni eam

B

17 ªעלה היהª ליᵇ לכבודᶜ ולמלמדיᵈ אתןᵉ הודאהᶠ:
18 ªחשבתי להיטיבª ᵇולא אהפךᵇ כי אמצאנו:
19 ªחשקה נפשי בהª ᵇופני לא אהפך ממנהᵇ:
ᶜידי פתחה שעריהᶜ ᵈולה אחדר ואביט בᵈ:
20 ªנפשי נתתי אחריהª ולנצח נצחים לא אטה ממ[נה]
ובטהרה מצאתיה
ולב קניתי לה מתחלתה בעבור כן [לא אעזבנה:]
21 מעי יהמו כתנור להביט בה בעבור כן קניתיה קנין טוב:
22 נתן ייי לי שכר שפתותי ובלשוני אהודנו:
23 פנו אלי סכלים ולינו בבית מדרשי:
24 עד מתי תחסרון מן אילו ואילו ונפשכם צמאה מאד תהיה:
25 פי פתחתי ודברתי בה קנו לכם חכמה בלא כסף:
26 וצואריכם בעלה הביאו ומשאה תשא נפשכם:
קרובה היא למבקשיה ונותן נפשו מוצא אתה:
27 ראו בעיניכם כי קטן הייתי ועמדתי בה ומצאתיה:

17 *a* 11 Q Psᵃ ועלה היתה | *b* 11 Q Psᵃ | *c* manca in 11 Q Psᵃ | *d* 11 Q Psᵃ למלמדי | *e* 11 Q Psᵃ | *f* 11 Q Psᵃ הודי.
18 *a–a* 11 Q Psᵃ זמותי ואשחקה קנאתי בטוב | *b–b* 11 Q Psᵃ ולוא אשוב.
19 *a–a* 11 Q Psᵃ חריתי נפשי בה | *b–b* 11 Q Psᵃ ופני לוא השיבותי | *c–c* 11 Q Psᵃ ידי פתח[תי ···] | *d–d* 11 Q Psᵃ ··· אל מערמיה אתבונן כפי הברותי [ו]·
20 *a–a* 11 Q Psᵃ טרתי נפשי בה + וברומיה לוא אשלה.

¹⁷ ܘܝܪܬܐ ܗܘܬ ܠܝ
ܠܡܠܦܢܝ. ܘܠܡܠܦܢܝ ܐܬܠ ܬܘܕܝܬܐ. ¹⁸ ܐܬܚܫܒܬ ܠܡܥܒܕܗ ܘܠܐ ܐܗܦܘܟ
ܟܕ ܐܫܟܚܬܗ. ²⁰ ܐܪܓܬ ܢܦܫܝ ܒܗ. ܘܐܦܝ ܠܐ ܐܗܦܟ ܡܢܗ.
ܝܗܒܬ ܢܦܫܝ ܒܬܪܗ. ܘܠܥܠܡ ܠܥܠܡܝܢ ܠܐ ܐܫܒܩܝܗ. ܐܝܟ
ܕܟܝܐ ܐܫܟܚܬܗ. ܘܠܒܐ ܩܢܝܬ ܠܗ ܡܢ ܫܘܪܝܗ. ܥܠ ܗܕܐ ܠܐ ܐܫܒܩܝܗ
ܘܥܠܬ ܡܢܗ ܠܝ ܡܢ ܩܕܡܝܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܐܫܒܩܝܗ. ²¹ ܡܥܝ
ܗܡܝܢ ܐܝܟ ܬܢܘܪܐ ܠܡܚܙܝܗ ܒܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܩܢܝܬܗ ܩܢܝܢܐ ܛܒܐ.
²² ܝܗܒ ܡܪܝܐ ܠܫܢܐ ܠܝ. ܘܒܣܦܘܬܝ ܐܫܒܚܝܘܗܝ. ²³ ܩܪܘܒܘ
ܠܘܬܝ ܣܟܠܐ ܘܒܘܬܘ ܒܒܝܬ ܝܘܠܦܢܐ. ²⁴ ܥܕ ܐܡܬܝ ܚܣܝܪܝܢ ܐܢ
ܬܘܢ. ܘܢܦܫܟܘܢ ܨܗܝܐ ܛܢܐ ܣܓܝ. ²⁵ ܦܬܚܬ ܦܘܡܝ ܘܡܠܠܬ ܒܗ.
ܩܢܘ ܠܟܘܢ ܚܟܡܬܐ ܕܠܐ ܟܣܦܐ. ²⁶ ܘܨܘܪܟܘܢ ܐܥܠܘ ܒܢܝܪܗ. ܘܬܩܒܠ
ܢܦܫܟܘܢ ܡܪܕܘܬܐ. ܩܪܝܒܐ ܗܝ ܠܒܥܝܗ. ܘܕܝܗܒ ܢܦܫܗ
ܡܫܟܚ ܠܗ. ²⁷ ܚܙܘ ܒܥܝܢܝܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܙܥܘܪ ܗܘܝܬ ܒܗ ܥܡܠܬ ܒܗ
ܘܐܫܟܚܬܗ ܣܓܝ.

28 μετάσχετε παιδείας ἐν πολλῷ ἀριθμῷ ἀργυρίου
καὶ πολὺν χρυσὸν κτήσασθε ἐν αὐτῇ.
29 εὐφρανθείη ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ,
καὶ μὴ αἰσχυνθείητε ἐν αἰνέσει αὐτοῦ.
30 ἐργάζεσθε τὸ ἔργον ὑμῶν πρὸ καιροῦ,
καὶ δώσει τὸν μισθὸν ὑμῶν ἐν καιρῷ αὐτοῦ.

28 Possedi cum ipsis cor ab initio propter hoc non derelinquar
29 Venter meus conturbatus est quaerendo illam propterea possidebo bonam possessionem
30 Dedit enim mihi Dominus linguam mercedem meam et in ipsa laudabo eum
31 Adpropiate ad me indocti et congregate vos in domum disciplinae
32 Quid adhuc retardatis et quid dicitis in his animae vestrae sitiunt vehementer
33 Aperui os meum et locutus sum conparate vobis sine argento
34 Et collum vestrum subicite sub iugo et suscipiat anima vestra disciplinam in proximo est enim invenire eam
35 Videte oculis vestris quoniam modice laboravi et inveni mihi multam requiem
36 Adsumite disciplinam in multo numero argenti et copiosum aurum possidete in ea
37 Laetetur anima vestra in misericordia eius et non confundemini in laude ipsius
38 Operamini opus vestrum ante tempus et dabit vobis mercedem vestram in tempore suo

52 Et declinavit Salomon genua in conspectu totius ecclesiae Israhel et aperuit manus suas ad caelum et dixit
2 Domine Deus Israhel non est tibi similis Deus in caelo sursum *neque* in terra deorsum
3 Qui custodis testamentum tuum et misericordiam pueris tuis euntibus in conspectu tuo in toto corde
4 Servans puero tuo David quae locutus es illi et locutus es in ore tuo et in manu tua supplesti quasi dies iste
5 Et nunc Domine Deus Israhel custodi puero tuo David quae locutus es illi dicens non deerit tibi vir a facie mea sedens in throno Israhel
6 Verum si custodierint filii tui *manum* suam ut in praeceptis meis ambulent sicut ambulaverunt in conspectu meo
7 Et nunc Domine Deus Israhel ⟨ ... ⟩ creditum est verbum quod locutus es puero tuo David
8 Quoniam si vere habitabit Deus cum hominibus in terra
9 Si caelum caeli non sufficit verum domus quam aedificavi
10 Et respicias ad orationem pueri tui et praecationem Domine ut exaudias placationem ⌜orationis⌝ quam puer tuus orat coram te
11 Ut sint oculi tui super domum hanc die et nocte in locum quem dixisti invocari nomen tuum *et* exaudias orationem quam puer tuus orat in hunc locum
12 Et exaudias praecationem pueri tui et populi tui Israhel si oraverint in *loco isto*
13 Et exaudias in loco habitationis de caelo et exaudias et propitius sis si peccaverit vir iuxta te

EXPLICIT LIBER HIESU FILII SIRACH

28 רבים שמעו למודי בנערותי וכסף וזהב תקנו בי:　　B
29 תשמח נפשי בישיבתי ולא תבושו בשירתי:
30 מעשיכם עשו בצדקה והוא נותן לכם [a]שכרכם בעתו[a]:
ברוך ייי לעולם ומשובח שמו לדר ודר:
עד הנה דברי שמעון בן ישוע שנקרא בן סירא:
חכמת שמעון בן ישוע בן אלעזר בן סירא:
יהי שם ייי מבורך מעתה ועד עולם:

30 *a–a* 11 Q Ps[a].

28 ܫܡܥܘ ܝܘܠܦܢܝ ܡܢ ܙܥܘܪܝ. ܘܣܐܡܐ ܘܕܗܒܐ
ܩܢܝܬܘܢ ܒܝ. 29 ܚܕܝܐ ܢܦܫܟܘܢ ܒܬܝܒܘܬܝ. ܘܠܐ ܬܒܗܬܘܢ ܒܬܫܒܘܚܬܝ.
30 ܥܒܕܘ ܥܒܕܝܟܘܢ ܕܠܐ ܒܙܒܢܗ. ܘܗܘ ܝܗܒ ܐܓܪܟܘܢ ܒܙܒܢܗ. ܒܪܝܟ
ܐܠܗܐ ܠܥܠܡ: ܘܡܫܒܚ ܫܡܗ ܠܕܪ ܕܪܝܢ܀ ܥܕܡܐ ܠܗܪܟܐ ܡܠܘܗܝ
ܕܝܫܘܥ ܒܪ ܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܒܪ ܐܣܝܪܐ܀
ܫܠܡ ܠܡܟܬܒ ܚܟܡܬܐ ܕܒܪ ܣܝܪܐ

INDICE